

HIEROGLYPHICORVM
IOANNIS PIERII VALE-
riani Bolzani Bellunensis, Commenta-
riorum, siue de sacris Aegyptio-
rum, aliarumq'ue Gentium
literis,

TOMVS II.

*In quo adiecti sunt ab CAEL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa
pulcherrima Hieroglyphica, quae à Ioanne Pierio aut praetermissa,
aut non satis explicata fuerant, continent.*

B A S I L E A E.

(3)

HIEROGLYPHICORVM
IOANNIS PIERII VALE-
riani Bolzani Bellunensis, Commenta-
riorum, siue de sacris Aegyptio-
rum, aliarumque Gentium
literis,

TOMVS II.

*In quo adiecti sunt ab CAEL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa
pulcherrima Hieroglyphica, quae à Ioanne Pierio aut praetermissa,
aut non satis explicata fuerant, continent.*

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO
heroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchber-
ger, Vuciffenhorni, &c. domino, literarum præfidi, ac studiosorum o-
mnium Meccenati, Ioannes Pierius Valerianus
S. P. D.

U M ea munera, quib. humanū genus Deus liberalissime honestatū voluit, mecum ipse cōsidero, IO. IACOBE Fuggero heros ornatissime, in eā opinionem adducor, vt existimē nullū maius reperiri posse, quā literarū flagrans studiū, vel discēdi cognoscendūque cupiditatē potius, ex quib. & rerū bonarū voluntatē excitari, et verarū intelligentiā nasci perspicimus, nihilq. in rerū natura existere, quod ita tum mores erudiat, tum viā quasi munit ad summū splendore consecrandū, quām πικιδέω, humanitatē in quā atq. doctrinam. Idem planē te sentire video, qui cum omnē semper excellentem in societate humana virtutē memorabile extitisse cōproueris, tū ingenij, doctrinae, sapientiae honores præcipuā habuisse erga mortale genus famam ac comendatione nō ignoras. Hanc vt verā & expressam minimeq. adumbratā tibi comparares, nihil prætermittendū putauisti quod ad verū ingenij cultū, animūq. doctrina informandū pertineret. Lustrandā itaq. primō vnā cū fratrib. Gallia eruditissimis hominib. & liberalibus studijs affluenti, mox Italia omnium bonarū disciplinarū altricē censuisti: ac inde eā sapientiae morumq. laude paulo post ad tuos reuersus vestra Germania ostēdisti, vt iā omnes cognoscerent te non solum eximā ad rectā vitæ instituta progressionē fecisse, sed eos etiā aditus quasi adaperuisse, quib. leuō vberesq. fructus ad genus humanū redūdaturus et sperarent, & iā etiā cernerent: eamq. spē & expectationē de præstanti consilio tuo, successus plane cōfirmavit et auxit. Videmus enim admirabile illam tuā virtutē nō modo elegantissimarū artium institutione, sciētia ac iudicio cōmendari, sed etiā animi magnitudine, clientelis, munificentia, liberalitateq. mirū in modū illustrari, vt comoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima sperabamus, togē maiorem iā cōsecutos fateamur. Quamobrē vt multa prætermittā, egregia quadā ac planē inuicta animi celsitudine te præditū declarasti, cum maximas opes profunderes, vt bibliothecā magna librorū Latinorū, Græcorū, Hebraicorū, aliarumq. linguarum multitudine ex Italia, exterisq. prouincijs cōportata cōstrueres et exornares, vt q. multorū hominū studia laudatissimo exemplo ad dignitatē, ad rectiorū disciplinarum cultum excitares. Tua enim semper laus erit, tibiq. acceptum referre debebunt studiosi, quod multis cōmodis fruuntur, et quod animū optimarū artium scientia disciplinarūq. studijs excolere possint. Verū his in omnes collatis beneficijs, quæ maxima sunt, acquiescendū tibi minime iudicasti, quin potius maiora moliris, ac alterā illā planē regiam benignitatē adhibendam, dū afflictos recreas, iacentibus dexteram istam tuā pietate præstantē porrigis, de bonorum cōmodis & ornamentis cogitas: dum omnes deniq. liberalitate immortalibus beneficijs tibi deuincis. Si quidem existimasti te pro tua fortuna posse, pro acerrimo singulariq. iudicio debere, vt curares tenuiores, feliciorib. tamē auspicijs natos adolescentes, tuis sumptib. in Germania, Italia & Gallia benignē et antisper fouendos & sustentandos, dum eos in omni bonarum artium genere progressus fecissent, vt docendi alios munus iam suscipere ac obire possint. Quo quidem instituto nullū illustrius, nullum ad cōmemorationē nominis tui cum omni posteritate adequandam aptius esse iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo semper honore dignū, teq. perstudiose ea sequi, ex quibus verā, non adumbratā, laus nascitur, & nomen tuū totū & tam præclaris testimonijs virtutisq. monumentis ad omnē memoriā cōmendatū celebrabitur. Nam quæcumq. accuratius nunc scripta & expolita Germanorum opera sunt, ea ferē omnia ad te missa, & tuæ felicitati credita leguntur: & si non autorū cōmendatione, vel tuo saltē nomine sunt in manib. Tibi debetur (de alijs eruditissimorū virorum lucubrationibus, quæ satis

multa sunt, nihil dico) quod Demosthenē, Aeschinē, Socratem, Pausaniā, ad nostrorū hominū cognitionem translatos habemus, dū eruditione præstantem virū Hieronymum Uolffū in clientelam suscipis, ac præmijs ornas. Hæc cū sermone omnium ad nos perferuntur, cū in ediculis libris videmus & legimus felices eos iudicamus, quib. Dei beneficio datum, vel vsu familiaritatis, vel officijs aliquib. tibi coniungi, qui à tantis ornamentis cōmendationē ducis. Quapropter ego prius fortassis eorū, qui ne de facie quidem te norint, accuratē operā dedi, vt aliqua in re animū tibi atq. obseruantiam probare meā. Nam Hieroglyphicorū meorū cōmentariorum alterum Tomū ad te mittendum censui, vt vnicū studiosorū ornatorē, cunctarūq. artū bonarū præfide: adductus nō solum humanitate ac benignitate tua, plurimis quidē & amplissimis officijs perspecta studiosis omnib. verū etiā, vt iā dixi, opinione quæ apud me est, de egregia tua erga literas promouendas voluntate. Cui quæso apius ac conuenientius huiuscemodi scripta mitti possunt, q̄ ei quæ illa semper amauit & excoluit, vt in his ipsis vel tractandis, vel iudicandis longe omnib. præstet, ac maximē insigni habeatur? Accessit huc et similitudo quædam, quā te habere video cū ornatisissimā Florentinorū principe Cosmo, qui cū familia Medicea ortus sit: hoc est, sapientia stirpe, vniua quadam benignitate solus hoc tempore in Italia inuentus, literarū, venustatis, elegantia, atq. ad virtutū omnium vindex. Quamobrem cū singulos ferē cōmentarios amicis varijs inscripsissem, priorem Tomū in vniuersum huic optimo Principi tuendum cōseruandumq. permissi. Parvati ne satis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam existimauit, si eum in tuam clientelam de me abfente, deditissimo cerē, tanquā præfente susceperis, quod te facturū pro singulari tua humanitate minimē dubito, cū iā Fuggerana domus in ipsa Germania nō solum singulos ac vniuersos debitis officijs complectatur, sed virtutis ipsius quasi seminariū existat. Præterea si requirendus erit literarū patronus, quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquā portū, ipsa contra barbariam opem & patrocinium inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotiescūq. ad ingenium, studia, & instituta, tua in quā & Cosmi Medicei cōsiderāda animū confero, non possum non confiteri me maximo cumulari gaudio, cū propter multa, quæ & sapienter facis, & optime ratione temporū habita statuis, tum quod in tanta bonorum Principū orbitate, tamāq. beneficorū et liberaliū hominū inopia, quæ hodie passim in orbe Christiano (quod pudet dicere) laboramus, pro humanitate, pietate liberalitate proluxa, alijs libentissimē ea largimini, quæ magnis laborib. singulari industria consecuti estis: quodq. omnes intelligunt vos in beatis & omni copiarū genere florentibus ciuitatib. principem locum tenere, in summa tamen vestra fortuna virtutis laudem magis emitescere, quā fortunæ gratiam. Quæ iam tuæ *ἰσοχὴ* adferimus: explicationem cōtinent eorū quæ sacerdotes Aegyptij ἱερογλυφικῶς circa corporis humani fabricā cōmentati sunt, auspiciati à capite longē nobilissima parte: ne quis existimet hos ipsos Aegyptios ita brutorū cultui deditos, vt nō etiā hominē quæ meretur veneratione susceptū reliquis omnib. prætulerint, ac *κατακόσμησεν* agnouerint. Nā si multa eruditi viri admirati, quæ illi in eo animantū genere quod nos rationis experts ducimus, obseruassent, longē ea plura sunt, quæ solo ex homine fabricarū apud eos literarū materiā ad sua illa hieroglyphica suppetant, quippe cuius mēbra singula in huiusmodi mysteria receperūt. Hæc meas lucubrationes separatiim eo nomine tibi debere intelligebā, quo studiosi & boni omnes cōmuniter ingenij sui monumēta tibi debere profitentur. Et certē si iusti rerū aestimatores esse volumus, literati, optimisq. studijs dediti, nulla alia ratione maiore suorū laborū cōmendationē sperare possunt, quā si in eius Principis nomine illas apparere fecerint, in cuius auctoritate & iudicio præcipua proborum doctorūq. pars acquiescit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate & consilio sustinet, atq. tum literarum gloria, tum etiam sapientia laude fruitur. Vale.

10.

IO PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIO-
RVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERVM, DE IIS
QVÆ PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX
SACRIS AEGYPTIORVM
literis.

PRINCIPIVM.

RÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel frequentissimus autorum vsus, vel nominis ipsius indicat originatio: siquidem ita vocatū ait Varro, quod ab eo capiant initium & sensus, & nerui. Vel cotidiana sermo apertē declarat, dum aliquem esse huic vel illi rei caput dicitur: dum à capite aliquid exordiri: dum in prouerbij, piscem à capite primum putere, Greci dicunt, cū malorum publicorum & priuatorum caufam in republica vel familia cuiusquam principe consistere profitentur, ad id Platonicum scilicet innuentes, tales esse ciues, quales qui primatū inter eos obtinent. Et Cicero, caput esse ad beatē viuendum securitatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epist. An tibi obuiam non prodirem? primum Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde, quod caput est, amico. Sed quid alienis adeo inmoremur, cū nostris abundē vti possimus? Ipso statim Bibliorum principio, Beresith, Aquila vertit, *ὡς κεφαλὴ*, in capitulō, quod caput initium custosq. rerum sit: vulgata æditio fecit, In principio, quod hieroglyphici esset interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipsum factus est. Quod verò in Elaiç visione habetur de Seraphim duobus, qui senis singuli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiusdem pedes obtegebant, per ad opertum caput, exordia Dei incomperta esse interpretatur Adamantius: per obteptos verò pedes, nouissima nō comprehendit: sola media sine conspicuo esse, opera quippe eius, diuine indicia prouidentia, cœlorum motus varios, Solis, Lunæ, stellarumq. progressus, terræ, maris, & aeris vicissitudines, & quæcūq. in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ antea ista fuerint, nouit nemo. Ex ijs quæ sunt, Deum intelligimus: post hæc quæ futura sunt, credere quidem possumus, sed scire nequimus. Vnde legas apud concionantem in diuinis literis Regem: Annunciate mihi priora, & nouissima quæ erunt, & dicam vos esse Deos.

DIVINITAS.

IN Deo sanè Caput cū ponimus, id quod in eo constat diuinitatis intelligimus, quæ cuncta scilicet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Bucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid sit diuinitas, explicat. Tam insano verò cultu Aegyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & armis brutorum profus abstinere, diuinitati iniuriam facere arbitrati, si quis illa estasset. Platonicus tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem compactum, in eoq. duos animæ diuinos circuitus interlocatos, effectq. membrum diuinissimum, ac reliquorum omnino princeps: reliqua, vt ca-

Q 3

pti feruiant adiuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hefychius, vt hoc obiter addamus, vnus cuiusq; animalis ratione pollentis mens dicitur, cuius sedes cerebrum: vnde caput, & cuncta quae adhaerent iecori, super altare in holocaustum ponere iubemur: nam & cor & iecur concupiscentiae nostrae impetum, motumq; continent. Hinc Paulus nobis bene precatus, Pax, inquit, Dei quae exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligetias vestras. Idem Hefychius huc adnectit illud ex Esaia: Omne caput languidum, & omne cor morrens, a planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas: quod enim in nobis est rationis, vt dictum, in vtroq; habitat, & corde, & cerebro. Non decet autem mentem sobriam diuidi, sed esse veluti vinculum, quod affectus nostros ad sanam rationem adiungat atq; deuinciat.

DOMINIVM.

ET quamuis per se caput principatus indicium sit, longe tamen significantius hieroglyphiceq; magis id ostendit, si fascia redimatur, siue ea corona, siue, vt apud Graecos, diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput insignitum per somnium visum, dominij signum autumant. Sedenim diadematis suus est locus inter vestimenta, vbi reliqua tractamus insignia: nunc de capite simpliciter verba facimus.

MVNDI MOLES.

Serapidis simulacrum apud veteres auctores celeberrimum, caelum habere caput dicebatur. Vnde Eustathius eruditè primo Iliados, veteres ait caelum pro capite accepisse: atq; ita Pallas de caelo descendit, incitationem Achillis iramq; pressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicenda sunt, quod id sibi nomen Aegyptij pro rerum natura confinxere, non importunum fuerit loco hoc totam hieroglyphicam eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, semel eo modo describere, quo exhibita est ab oraculo, quod vt fertur ipse de seipso in Nicocreontis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

ἐγὼ θεὸς εἶμι δαίμωνι ὄλον καὶ τῷ ἔπιτο,
ἔρασι δ' ἰσχυρῶ καφαλή, γαστήρ δὲ δειλααστε,
Γαῖα δὲ μοι ὀδῶν ἔσσι, τὰ δ' ἔσσι τ' οὐ αἰθέρει κἄθη,
ἕμματα πλανυγῶ λαμπρῶ φάσσι ἡλίοιο.

Sed quoniam in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quae est, *ἔπι τῷ ἔπιτο*, legere est castigatiore versu, *ἔπι τῷ δειμαθῆας*, si cui ea magis arrideat, dicamus:

Sum Deus, vt discas, talis, qualem ipse docebo,
Caestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terra pedes, aures versantur in aethere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendentis imago.

Vbi animaduertendum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiam apud alios accipi, praesertimq; apud coniectores. Nam Hippocrates Caus horum sententiam secutus, eum aegrotum qui per nocturnam imaginem mare perturbatum viderit, morbo ventris tentari conijcit, idq; minimè contemptui habendum iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutritatu is curandus sit, statim docet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo legere est. Nam, vt Cyprianus ait, mali daemones ita per fabulas ea deprauabant, quae manifestissimis passim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc sententiam apud Esaia L. X. V. Quam mihi sedem aedificabitis? aut quis locus

Acus ad requiem mihi? caelum mihi thronus est, terra autem scabellum pedum meorum, quod, quo sit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium super Genesim, homilia prima. Apud Hieremiam X. X. I. I. Nonne caelum & terram ego impleo? Et Prouerb. X. V. In omni loco oculi Dei speculantur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubiculis etiam ipsis, orandum monet, idq; magis fidei continere, vt sciamus Deum vbiq; esse presentem, audire omnes & videre, & maiestatis suae plenitudine in abditis quaeq; & occulta penetrare. Cum itaq; veteres per Serapin vniuersam mundum molem, & ipsa rerum principia intelligerent, certatim eum templis magnificentissimis honestarunt: cuiusmodi ea fuerunt quae in Memphi & in Alexandria celebrabantur. Pausanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuisse narrat Ptolemaei in gratiam structum. Inuaserat autem Ptolemaum Lagi superstitio ex daemone apparitione, qui iusserat, vt apud Eustathium est, mitri nauem, quae appellat Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeq; Iouis Serapidis simulacrum transtulit, quod quidem cuiusnam esset materiae discerni non poterat, nempe vt chaos ipsum, cuius symbolum erat, praeseferret. Et quod illi simulacrum in templo Alexandrae ita vastum erectum est, vt dexteram vnum parietem, alteram laeva perstringeret, ex omnibus metallorum lignorumq; generibus compositum ferebatur, vt nihil non complecteretur quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

LOCUPLETATIO.

EA autem potissimum de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Pfellus, daemones nobis saepe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum daemoneum principes Serapin & Proserpinam agnoscit. Nam omnino qui apud Aegyptios Serapis, apud Graecos Pluto est, & Pluto idem qui diuitiarum deus. Hinc auarissima meretrix apud Catullum sollicita est vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura, quod is daemoneum princeps locupletandis supplicibus dare operam, eius superstitionis errore crederetur, atq; ideo gestare calathum, de quo paulo post plura, vnde bona haec liberalissimè depromerentur: nunc pauca haec prore sufficiat attigisse.

LVC RV M.

EST & lucri signum caput, verum id apud coniectores: illi enim capitis magnitudinem insolitam, per nocturnam imaginem oblatam, diuitiarum accensionem significare tradunt, propterea quod vulgo numi, vt apud Artemidorum est, capita vocantur.

SALVS.

REceptum etiam est apud omnes, vt caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idq; in extremo discrimine commendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδυσσῆϊ καὶ ἐπ' ἕκτοϊ καὶ ἐπ' ἰλιόϊ. Hinc Tiberius Graecus cum salutem suam populo commendaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi male vertit, interpretantibus inimicis, eum eo signo diadema sibi deposcere. Tale aliquid apud Aristophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et si non iusta profatus fuero manu supra caput imposita, quaeq; vniuersus approbet populus. Sed & portenta huic subscribunt significationi: tacta siquidem de caelo Caesarum aede, capita omnibus statutis simul deciderunt: quo quidem ostento praemonstratum est, Caesarum progeniem

vnà cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

DOCTRINA IMPERIO VE PRÆSTANTES.

Antiquum autem fuit institutum, eos honore numismatū decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerēt. quare Mityleni Sapphus imaginem numis impressere, Homerum Chij, autore Strabone. Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquandiu expresse, non immeritò sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuersam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ cōmendarit. Plurimum verò principū imagines posteritati per eiusmodi monumenta innotuere, neq; numis tantum, verum etiam gemmis expressæ: vt tot statuarū memoriā, quibus nō suam tantum similitudinē humano habitu insignem esse voluerūt, verum etiā facies suas dijs adscribi, vtq; ipsi eorū nominib. vocitari se iusserint, prætereamus. Longè illud simplicius, quòd Octavianus Augustus numum cudit in quo singula ex vtraq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata: eorum alterius inscriptio est, DIVOS IVLIVS, alterius AVGVSTVS DIVI F. quam quidē inscriptionē multis alijs in monumentis vsurpauit, vt in lapidibus qui ruinarū iniuriā effugerunt, passim Romę legitur: cui vt adblandiretur Maro, Æneidos sexto, Divi eum genus appellauit: in antiquissimis enim Romanæ bibliothecę codicib. habetur, AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS. Idem cum Sphingem repudiasset, qua tabellas signare solitus erat, nō sine multorum conuicijs, qui ænigmata illum misitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine signauit, quoad sua demū vti collibuit, cum autoritatis iam validissimè corroboratæ, clarissimusq; haberetur. Quin ea signare, qui quoq; subsecuti sunt principes, perseuerarunt.

PROSPERITAS.

Quod verò pertinet ad Alexandri imaginē, persuasum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi prosperè omnia successura, omnesq; eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestitaret, adeò vt Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romæ fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiē cōsueuerit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omni ornamentorū genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexandri studiofissimus fuit, cuius imagines cum passim renouasset, mortales, vt huic eius studio adularentur, statuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas gestarent, Alexandri scilicet & Antonini. Quam quidem superstitionē Chryllostomus acerrima insectatur increpatione: nam & eo tempore abusus huiusmodi circumligandi aurea Alexandri Macedonis numismata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat.

DIVINA PROVIDENTIA.

In Theodosij & aliorū qui eo seculo fuerunt Imperatorū insignibus, in atriopresidis Thebaidos nuncupati, argumentū hoc pictum spectabatur, cuius exemplū in quodam eius militiæ ordinū officiorumq; canone descriptū Romæ apud Massęos inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendii contentę in eis rationes indicabantur: alij nihil præscriptū habent. Supra tabulam fastigium attollitur, in mediā cuius facie genij duo latum sustentat orbem, in quo caput instar humani, cuius ita inscriptio est, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis verò tabulæ quæ descriptos, vt diximus, libros continet, singulis

capita singula sunt apposita, quorum superius à dexterā inscriptionem circumductam ostendit, VIRTVS, alterum à læua, SCIENTIA. inferius à dextera, AVCTORITAS, quartū à læua, FELICITAS. Quod quidem, vt puco, innuit rerum omnium gerendarum summā à Deo primū emanare, eumq; conciliandum in primis, vt nostra omnia fortunentur. Mox necessariā esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem qui præclara sit facinora aggressurus. Verū virtutem solam parū prodesse, nisi accesserit & disciplina, cuius sciētia eruditi, & tempora & occasiones internoscamus. Sed enim & hæc & illa vix sufficient, nisi & autoritas adiuncta fuerit, qua milites populiq; sub imperio contineantur, iussaq; non contanter exequantur. Vnde legas de Vespasiano, cum esset iam à militibus salutatus Imperator, autoritatē & quasi maiestatem quandam inopinato scilicet & adhuc nouo principi defuisse, quæ non prius accesserit, quàm è plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentē pro tribunali pariter adissent, orantes, vt Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratā à Serapide per quietem, restitutum oculos, si in pulset: confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere: cumq; vix fides esset rem vilo modo successurā: ideoq; ne experiri quidē auderet, extremò hortantibus amicis palam pro concione vtruncq; tentauit, nec euentus defuit, atque ita, quod primū desiderabatur, autoritatē indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia sis eruditus, autoritatēq; cōmunitus, nisi tibi res feliciter cedat, ruere pleruncq; omnia, & elabi in irritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis & genijs in fastigio orbem cum capite sustollentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, VER, ÆSTAS, AVTVMNVS, HYEMS, vt scilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, vt suo quæq; tempore agantur, procurentur.

MVSA.

Nvdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appositis, quæ hieroglyphici notitiam afferre solent, sed quod comā habeat nonnunquā ab occipitio nodo cōprensam, nonnunquā in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musæ hieroglyphicum esse cōtendit, cuius dicto cōtendendum, cum in huiusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tametsi nonnunquam sententiam ex vulgo mutuatur.

TERROR.

Mliebre simulacrū horrida specie fabrefactū apud Corinthios, imago terro-

ADVERSARIVS.

roris erat, de quo Pausanias lib. II. Atque huc nonnulli trahūt Medusæ caput, quā Domitianus pro pectore gestare gauisus est, vt sui admirationē apud omnes incuteret. Quamuis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quā vnicè coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguium commentario. **A** pud mathematicos faciem inuenias collo-

ore, oculis, & toto capitis gestu tortuosam, idq; contradicentē aduersariū significare: cuius modi simulacrum in X. Scorpion gradū intulere, eoq; supra horizontem ascendente in lucē editū,

ceruicis fore indomitæ, opinionisq; destinatæ, futurum esse præfagiunt.

R O M A .

MVlieris verò caput galeatum in plerisque numis Romam ostendit, non tantum quia Romani nihil non armis arrogarint, aut quia suam ad Martem originem referre voluerint, quam ut arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebricosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim autor minime contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem

Tantum alias inter caput elatura esset,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Sed nos quid solliciti sumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas conuenire, quæ scilicet Romæ principatui destinasset. Alias verò cum eum Petrum nominat, ad Capitolium immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaqua tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus esset. quod dictum volui, ut Oecolampadij cõuersio diligentius expendere, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *περικεφαλαίος*, videtur prætermisisse.

DE BICIPITIO

CVSTODIA.

DVo verò humana capita, quorum alterum maris, quod intro aspiceret: alterum sceminæ, quod extra prospectaret, custodiã significare Ægyptij tradiderunt, propterea quod hieroglyphici huiusmodi beneficium sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & ut Horus ait, figura hæc satis superque ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus appositis, quæ infortunium amolirentur.

D I M A N E S .

INuenias plerumque in veterum monumentis capita duo, duabus additis inferne literis D.M. quod DIS MANIBVS, hoc est, defunctorum tutelari bus sacrum vel commendatum intelligas. Cæterum, uti dicebamus, Ægyptij id ipsum innuere volentes, & tutelam significantes, nullas addebant literas. Manes verò & superos & inferos, augures dicebant, inuocabantque eos ita nuncupatos, quod per omnia ætheria terrenaque manare arbitrabantur.

ANIMADVERSI O SEVERA.

Tenedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo essent capita, ab altera securis, cusa. Seuerissimæ hoc animaduersionis signum, ut in Arimis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percussit adulteri conuictum, lata prius ab eo lege, ut in adulterio deprehensi mas & scemina eodem supplicio securi subijcerentur. Quo iudicio cum neque filio peperisset, rem eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum republica. Et prouerbum in acerbos iudices inde factum, Tenedia securis.

P R V D E N T I A .

Quod verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimum fuit, sunt qui prudentiam solertiamque regis præ se ferre autument: prudentis enim hominis est præterita noscere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Persum

exclamatio, cum hominis nescio cuius prudentiam desideraret:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit.

Eodem ferme significato Anteuorta Postuortaque, diuinitatis assumptiæ comites colebantur.

A N N V S I N I E N S .

Nequè tamen desunt, qui bicipitium hoc ad munus occcludendi aperiendique anni referant: nam & Cyprianus bisfrontem eum exprimi scribit, quod in medio constitutus, annum incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Quæ verò super hoc Ouidius late describit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Iani bicipiti in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Ioue fulminante: inscriptio literis fossilibus, R O M A, quod nimirum ipsius Reip. sigillum fuerit. Geminus verò Ianus utraque facie barbatus in argenteo numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpentinus: Roma iuxta, quæ coronam cuiusdam trophæo superimponit.

S A T V R N I B E N E F I C I A .

Iniculos plerosque numos videas capitibus geminis vna ceruicè contentis, vna parte signatos, altera nauis. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradant, Ianusque eo monumento Saturno gratiam relatum voluisse, qui nauis ex Ægypto in Italiam vectus agriculturam cõmonstravit: nam à sa- uilli nomen apud Latinos fuit. De ratico verò huiusmodi numo ita Ouidius:

At bona posteritas puppim signauit in ære,

Hospitis aduentum testificata Dei.

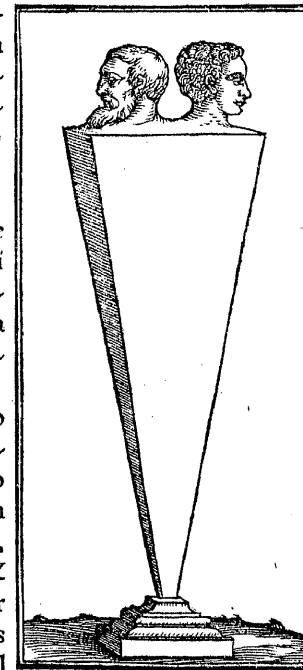
BENE CONSULTORVM
stabilitas.

Hunc verò fuisse primum numum cūsum, & à Iano ipso signandi artis morem inuentum, plerique memorie prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quod linguas duas calleret, Græcã & Ægyptiacam. Porro fama est Athenienses Ægyptiorum colonos fuisse, è Sacensi ciuitate duce Cecrope deductos, ut Nazianzenus in Monodia Basilij.

I N C O N S T A N T I A .

Alioqui Mathematici bicipitium inconstantia hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimum Leonis gradu bicipitis hominis simulacrum oriri confinxere, quod eo ascendente gradum, inconstantis ac leuiter mutabilis voluntatis atque sententiæ fore præfagiunt.

Contra verò quos Ianos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, quadrangulã quodam scapo ita præciso, ut ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicum hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quod verò manibus & pedibus careant, vim diuinam ostendit, cui nihil

horum opus vt quod facere destinarit efficiat: Deus enim simul & annuit, & totum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida equora placat. Illa preterea dilatatio que fit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo diuinitati propius accedunt, eo augustiora amplioraque fieri. Vnde apud Maronē Dido apotheosin sibi, ob res à se præclare gestas pollicita, dicitur: *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.* de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO

G E R Y O N E S.

TEr tricipitiū verò Geryonem in primis significari passim inuenias. Quid autē sibi Geryones velit, & utrū historicū an fabulosum fuerit cōmentum, vt adhuc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit; vulgarior tamen ea est opinio, tris in Hispania fratres vnanimi concordia imperiū obtinuisse, quos Hercules opprefferit. Græci, vt ingenio sunt ad cōminiscendū noua promptissimo, alia atq; alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hecataeus Geryonē affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochostronuisse, indeq; abactas boues, quæ specie mira reperiant in ea regione valde herbida, & pascuis lætissima. Alij in Euxino ponto urbem *τρίκωρυμνίαν* memorāt, cuius principem Geryonem Hercules sustulerit, cumq; boues speciosissimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricarenj, quod tricipitis sonat, inde datum locum fabulæ.

SAnè vt Hispania, quæ tripartitò diuisa est, per hieroglyphicū Geryonis intelligatur, tum aurores pleriq; tum Imp. Hadriani tertium Consulis numus ostendit, in quo simulacrū triceps hasta innixū, quod dubio procul factū ob Hispaniam peragrata, siue vt originationem suam ostenderet, quod Gaditana esset matre genitus, vt apud Spartianum est.

L V N A M E N S I S V E.

Interpretes Hesiodi *τρίκωρυμνίαν* Lunā significari contendunt: alij tempus præsens, præteritum & futurum: alij triplicem mensis diuisionem, quæ ternis apud Græcos denarijs dispescitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes sunt, *ισομήρης, ἡ δὴ δὴν, ὀπίθων*, quarum nuncupationum vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

A V X I L I A R E S.

Neq; me præterit Plutarchū in libro De ciuilibus institutionibus ad Traianum, asserere Geryonē multis oculis, multis manibus & pedibus præditū ea de causa vulgò dictitatum, quod in negotijs obeundis consilio vno, multorum opera vti consuerit, quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. summa credita sit, cōmendabile plurimū habetur. Non enim omnia possumus omnes. Idcircoq; Pelopides laudatur, qui legationē initurus, cum se ad dicendū parum idoneum intelligeret, adiutorē sibi sociumq; muneris Epaminondā cooptrauit. Sic Nicias cū ad labores tolerandos imbecillo admodū corpore & inexperto esset, Lamachū sibi & robustū & industriū sociū accepit. Quod verò ait Plutarchus Geryonē pluribus oculis manibusq; præditū, eundē & quadricipitē legas apud Ari-

H I S P A N I A.

Aristophanem, vbi de Lamacho loquitur, *βῆλα διαμέλει θάου τινόν τε τραπεζιλάου.*

Triciceps quoq; Serapidis imago in numisma tris quid sibi velit, in brutorum cōmentarijs sparsim attigimus; sed id nunc locupletius explicandum est. Tricipitiū est ex tribus animalibus, quorū in medio est leonis caput vastū admodū, dextra parte canis applaudibūdi blandientisq; laua lupi: supernè calathus insidet: quæ species vniuersa anguis ambitu complexa est. Qui Solē hinc interpretantur, ex capite Leonis tempus præsens indicari volunt, quod eius conditio inter præteritum futurumq; actū præsentis valida seruensq; sit. Præteritum ex lupi capite conijciunt, quod animal est admodum obliuiosum: obliuio autem de præterito est. Futurū ex ad blandientis canis effigie, quod est indicium spei, quæ nobis semper ad blanditur: spes verò semper de futuro est. Cōpetit verò Soli temporis cōsideratio. Quid verò sibi velit serpens, vt Deus sit, vt temporis autor, alio cōmentario satis explicatū est: alibiq; ostendimus huiusmodi tricipitiū prudentiæ conuenire. Calathū verò loco hoc aiunt altitudinem sideris commonstrare, vimq; refertissimam ac opulētissimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

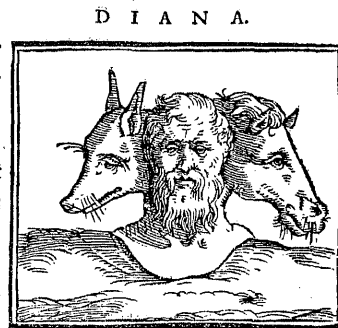

I V P I T E R Æ Q V V S.

QVamuis qui Serapin Iouem esse dicunt, modium eius capiti superpositū ea de causa figurari autumāt, quod omnia sint æquis distributionibus ab ipso rerū omnium arbitro moderata. Nā vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

ET Dianæ simulacrum tribus insigne capitibus celebratur, quorū vnum equinum, caninum alterum, tertium humanum, sed facie admodum rusticana. Vnde Maro,

Tergeminamq; Hecaten tria virginis ora Diana dixit. Apud Æginitas tamen vna tantum facie & vnico corpore fingi Hecatē, talemq; apud eos statuatam se obseruasse Pausanias tradit, Alcemenemq; primum tria illa simulacra inuicem connexa excogitasse. Quid verò sibi velit equus, canis, & rusticana illa facies, in eo simulacro alibi docuimus.

D I A N A.

Q V A D R I F R O N S.

Q V A T V O R A N N I Q V A L I T A T E S.

Vr verò Ianus quadrifrons plerisq; locis informari solitus sit, ea fuit causa, quod illi rerum omnium principia finesq; introitus exitusq; dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumq; mensæ, in eiusmodi Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus summus ab imo perdocet.

Ad id etiā spectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latiniq; horas vltimatissimo vocabulo appellauerunt, Horatius de Ioue: Varijsq;

mundū temperat horis. Et quoniā in horas incidimus, erat apud Megarenſes Iouis ſimulacrū, ſupra cuius caput & Parcae & Horae ſtatuae erant ea de cauſa, inquit Pauſanias, quod fata in Iouis omnino poteſtate cōſiſtāt: Horas verò, quippe quae nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterū quod ad Parcas attinet, Aſchylus Iouē quoq; ipſum fato ſubiectū eſſe dicit, ita ſuper eo locutus: Ἰουὺς αἰ ἐκφύγοι τὴν περὶ μὲν ἰλίω. Atq; hinc fortē Parcae illi ſupra caput inſident.

IANI FILIAE IIII.

CRitolaus tertio τῶν φαινομένων, Iani ſimulacrū ideo quadrifrontem figuratū dicit, quod filiae eius quatuor ſaqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolae lapidib. obruiſſent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino ſinitimis agricolis cōmunicato, cum ſua ſua uitate illeſcit plus æquo hauſiſſent, in ſomnumq; prolapſi diu iacuiſſent, experrecti demum, venenumq; ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, eumq; lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS. MANASSE'S.

Quinis verò frontibus neminē præter Manaſſem formatū legi, qui Rex Hebræorū poſteaq; prophetā Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſtatuum ſibi poſuit, vt lōgē plura ſe perſpicere indicaret, q̄ Prophetę, qui Vidētes appellabantur.

SEPTICEPS.

Mathematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſumus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quamq; antiquū ſit argumentū illud, alibi declarauimus hieroglyphicū ſeptē capitibus inſigne, quinto decimo Geminorū gradu ſtatuerē, inde ſignificantes, ſub eo graduū numero in lucē editum multiciū fore: quippe nullum doctrinæ genus, artē nullam, nullam deniq; linguā eſſe celebrem, quā ſi non ſit optimē conſecutus: eundem tam publicis quàm priuatis rebus agendis aptiſſimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MULTISCIVS.

DE COMA.

Capilli verò cum ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, mensq; cōregitur, ſignificare ſeruntur à venerandæ antiquitatis theologis: anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac caput ſibi capillos profert, quibus ornatur & obregat. Hinc illud, Capillos capitis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Tōdere autē, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummuere ſignificat, quæ niſi tondentur, vel obcæcant, vel aliquod aliud afferunt impediētū. Eucherius pilos veterum cogitationum indices eſſe dicit: ideoq; imperatum à Moſe, vt Leuitæ abradant omnes corporis ſui pilos. In Nazaræis autem non tondere, neq; quidem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaffe, vt nihil in eis ſuperfluum appareat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbā nutrent, quod in Nazaræorum quendam ſimilitudinē olim Concilia pleraq; ſtatuerunt, fieri hoc inuoluerunt, vt hi dum barbā capilloſue vel viderent vel attrēarent ſuos,

ſui identidem officij recordarentur, cogitatus quippe ſuos in Deum dirigendos, totum eſſe ſanctū debere ſacerdotem, bono ſemper vt cōſilio, & in ſe nihil admittere, quod vel mutare vel ſummuere ſit opus. Quis eſt hic, dicit aliquis, vt laudem Deo demus? Eſto vel nullus, vel quā ſarſiſſimus, admonitio tamen hæc ſub oculos aſſidue obuerſata, proficere aliquid pōteſt, veluti reliqua quoq; ſacerdotis ornamenta geſtaminaq; aliquid præ ſe ferunt ſingula, quæ per hieroglyphicū quæq; ſūū, hominem integritatis admoneāt. At decies in die vel iuſtum cadere clamitabunt, ideoq; tondendum identidem, vt auellenidarum cogitationum prauarum memores identidem ſimus: ſe ducere enim ſeipſum hominem, qui ſe ſine peccato eſſe profeſſus fuerit. Atqui ſanctius eſt longe q; laudabilius, in eo mentē cogitationemq; omnem collocare, ne potius peccemus, quàm quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sed enim quantum ad comā attinet, modum hiſ moribus Gregorius ſapientiſſimē præſcripſit, qui quarta & vigefima libri primi epiſtola, capillos ipſe quoq; in capite ait exteriores cogitationes indicare, & præſentis vitæ curas exprimere, quæ quidem ex negligentia atq; torpeſcente ſenſu cōorte, quia minus opportunē prodeunt, nobis quaſi nō ſentientibus pullulāt. Igitur alijs qui præſicitur ſacerdos, neq; proſus debet ſollicitudines exteriores à ſe proijcere, neq; illis multū inhærere. Coma itaq; nequaquam deglabretur, ſed ne immoderatus excreſcat, diligenter attondeatur. Quod verò de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitu eſt, vel vt LXX reddidere *οὐκ ὀφείλου*, facere more barbarico, quod nonnulli denſioris capilli medio ſacitant, ob paganorum inſtituta nonnulli vetitum putant, apud quos vō ueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITVS.

Cæterum raſitatio capitis apud Græcos præriter & Latinos diu ſeruitutis indicium fuit. Ideoq; Agrippæ Poſthumi ſeruus nomine Clemens magna auſurus, vt pro Agrippa iam necato, cui nonnihil omnino ſimilis erat, ſeſe ferret, & res nouas in repub. cōcitaret, furatus domini cineres, Coram Hetruriæ promontoriū veſtus ignotis ſeſe abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinē barbāq; promitteret: nam ſerui caput raſitabant. Apud Aſtroph. Auibus, Piſtotherus admiratur poetam, qui ſe Muſarū ſeruum dixerat, comatū eſſe. Et apud Latinum Comicum, tanquam mirum de ſe futurum dicit Amphitryone ſeruus Soſia.

Ut hodie abraſo capite caluus accipiam pileum.

LIBERTAS.

O Nitocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium eſſe autumant liberationis à moleſtijs & impedimentis. Quin & caluitium ipſum, accerſitis in iudicium, aut ſuppliciu timentibus, effugium oſtendit. Idcirco verò Lacedæmonijs frontes abradī, capillum à tergo demitti iuſſerūt, vt longè tutiores in bello eſſent, adimereturq; hoſti facultas in pugna capillū apprehendendi. Nam & barbā etiam ea de cauſa, præter Græcorū aliorū morem, raſitare conſueſerūt. Quod ſi ſugam meditarentur, inſtabat à tergo vinculu atq; anſa, quo capi poſſent: ita præ capturæ metu deſtinatiōre animo conſiſtebant, aduerſiq; dimittabant. Pollux Euboicos opitho comas vocatos ait: & Hectorē Timæus ea per-

terga fusa coma insignem describit, id quod Abantes primos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus ^{in epichuro} Græcos ea de causa vocat, ut antiqui eius interpretes tradunt, quod moris esset apud Græcos comas nutrire, in signum fortitudinis: Theseusque primum aiunt anteriorem capitis comam Apollini Deliaeo dedisse.

M O L L E S.

Alioqui coma tam apud Græcos, quam apud Latinos, mollietati semper famulum fuit: comatum enim puerum Græci probri causa dicunt. Et Cicero passim, capillum nunc compositum & delibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamistratum in vnguentato Consule comam incesit. Vituperat & Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

Siris non semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerunt ea que super hominis celebritate veteres memorie prodiderunt, dum commentum alij, historiam alij cosectantur, veluti de semicrinio eius capite varia traduntur.

O S I R I D I S P E R E G R I N A T I O.

Nam eam effigiem in Osiridis memoria fieri, auctor est Xenophon, quisquis ille fuit qui scripsit Aequiuoca, quod nonnulli peregrinationem eius ostendere interpretantur. Ita vero habebat simulacrum huiusmodi, ut qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi sinerentur, ut alteram oris partem omnino cooperirent. Causam hanc afferunt: quod toto expeditionis tempore quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferunt) capillum & barbam nutrierit, quam mox in Aegyptum reuersus deposuerit. Vnde mos inoleuit apud Aegyptios, ut peregrinantes barbam & comam nutrent. Superioribus annis facies huiusmodi dextera parte capitis crinita, leua abrasa, Viterbij antiquo lapide visebatur: egoque apud Petrum Melinum virum Rom. nobilitate & literarum peritia insignem marmoreum capitulum vidi a sinistra parte capillatum, a dextera altera glabellum.

M A R I V M I N T E R I T V S.

Conectores (nam libenter hos in comitatum accipimus, quod eorum dictata magnam cum Aegyptiacis hieroglyphicis similitudinem habent) rem aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imaginati, ostendere aiunt mares consanguineos extinguere debere: quod si nullos haberit, damnum nihilo secius aliquod extimescendum.

F O E M I N A R V M I N T E R I T V S.

Si vero leua capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, feminas, si quas habet consanguinitate iunctas, interituras ostendit. Si non habeat, aliunde damnum omnino obuenturum: cognatorum enim hi significatiuum caput constituunt. Dexteras vero partes mares, sinistras feminas, in Tauri commentario non ex conectorum tantum opinione, sed & medicorum & philosophorum & astronomorum etiam traditionibus indicauimus.

S O L I S V I A.

Qui dentium Osiridis rem curiosius interpretantur, Solent aiunt apud Aegyptios Osiridis nomine acceptum, & manifesto naturas ipsius argumento latius partes abrasas ostentare, dexteras vero hispidas. Nam quo tempore dexteras, hoc est, septentrionales mundi partes inambulat, viret omnia, herbas, fructus, cibum,

cibus, arboribusque tum pubescentia, tum hispida: quo in laeuam vertente, abradit omnia videntur.

S E N E C T V S M I S E R A.

Occipitium vero caluum, ut idem conectores opinantur, senectutem indicat inopem & infelicem.

I A C T V R A.

Quod si toto capite caluitum esse visum fuerit, amissionem eorum que ad vitæ ornamenta pertinent, premonstrari tradunt. Quin & abradi caput, nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut quod id facere consuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremum, citra mortem tamen, quod moris sit naufragio facto capillum deponere, neque non a morbo conualescentibus.

S V P E R F L V A S V M M O T A.

Quod vero sacerdotes Aegyptij quotidie rasabant, neque vllum capillorum vestigium toto capite cerni patiebatur, hieroglyphice significare volebant, superflua omnia summouenda, cuiusmodi significatum habetur XXI Deuteronomij, ubi si mulierem quis ex hostico viderit approbaueritque, ita ut eam uxorem ducere concupiscat, iubetur inter alia caput eius detondere, vnguesque praecidere: hoc est, ut Cyrillus interpretatur, si quid in profanis disciplinis deprehenderit, quod approbemus, idque in vsum nostrum transferre cupiamus, dandam operam ut ex his que superflua fuerint, amputentur.

V I R T V T I S D E C O R.

In diuinis denique literis multa leguntur de Sampsonis coma, quam studiosissime nutruerit, propterea quod dum ea capiti esset applicita, quo diffusior erat, eo ipse viribus valentior, & ad iniecta quelibet vincula disrupenda robustior efficiebatur: ea vero detonsa, deficiebat viribus, & toto robore destituebatur. Intelligitur vero Sampson Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comam enim is ordo religiosissimè, uti dictum, nutribat: per quam amplissime virtutis ornamentum accipimus, que caput, hoc est intellectum nostrum decorat, que quo magis excrescit, eo fortiores aduersus aduersarios motus efficitur. Per alienigenas qui vincula contendunt iniicere, humanos affectus & concupiscentiam vim intelligimus: quod enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis supplicamus. Quod si cueniat ut humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est corrupti sensus amore corripimur, declinamus in somnum, & in eius gremium obdormiscimus, oblitiscilicet eorum que rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti desides ignauique, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc est, voluptatis insidijs illecti spiritus fortitudinem amittimus, & in hostium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quam rerum humanarum cura: aut enim simulac huic deditus fuerit, auaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiam molestationeque male affectus assidue laborat. Vbi vero respiciat (id enim est ubi expurgatus fuerit) errorem agnoscit suum, penitentiamque adductus amissam studet comam reparare, paulatimque vires ita resumere, donec pristino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerso inimicorum conuentu exitialem in se ruinam trahat, extinctaque omni cupiditatum & vitiorum

manu, mundo etiam ipse moriatur.

DE CANITIE.
SENECTVS.

Speruacuum videtur per canos senectutem locorū vbiq; significam dicere, sed illud cōmemoratione non iniucundum fuerit, quod in hanc sententiam ostenta olim præmonstrauere. Galbæ siquidem, cum is prouinciā Hispaniam Tarraconensem ingressus sacrificaret intra ædem publicā, accidit vt puero ē ministris acerrā tenenti capillus repente toto capite canesceret: quod rerum mutationē significare aruspices respōdere, successurūq; iuueni senem. Nam is Neroni Claudio successit, qui alterū & xxx natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo ætatis anno Imperium adeptus. Sedenim coniectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propediem affuturæ signum hoc volunt. Neq; lætum esse, si cōtrā senex fieri se puerū imaginatus fuerit, porfendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quod, vt Homerus ait,

αἰὲ δ' ὀπλοτόμος ἀδελφὸς φροῖδὲ ἰσπέδονη.

DEVS PATER.

Inuenies in diuinis literis Deum visenda canitie figuratū, vt apud Daniele: Capilli capitis eius quasi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & alborum multitudinē significari tradit. Alij ad humanæ naturæ similitudinē transferentes, ideo fieri autumāt, vt dierū antiquitas inde subinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causā libentius adnotauī, quia scio esse plerosq; etiā quātius precij viros, qui Deum patrē ea canitie insignē pingi nequaquā approbent.

DE BARBA.

De barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gētes varia semper fuit institutio, neq; constans vnquam vsus. Verūm de ritibus nūc dicere superfedebimur, quod materiā huiusmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur sacerdotibus comam nutrire vetitum sit, barbā verò abradere non concedatur. Verūm hīc significata tantūm profecuturi sumus.

VIR.

VNum ergo atq; id præcipuum est barbæ hieroglyphicū, vt virilitatis indicium sit. Nam etsi alia sunt signa quæ mærem à fœmina secernunt, quia tamen pleriq; viri dicuntur effœminascere, mulieresq; identidem virum induere, barba viri illius signum apud veteres habitum, qui non sexu, sed virtute ipsa lōgè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, si quæ virtutem hanc consecutæ sint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopatrarū animis ait: Nec mulieriter expauit ensem. Quod verò virum barba significet, multa sapientum dicta testantur. Nam barbā se ideo gestare Diogenes respōdebāt, vt se virtutē esse subinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philosophi admōdum elati, barbā dixere viris à natura ornamentū dignitatisq; causā contributā. Inde Artemidorus, filios tantum ornamentū patribus afferre dicit, quantū ori barbā decoris addit. Cynicus apud Lucianum tam deformē putat esse ornatū barbæ auferre viris, quā leonī iubas attondere. Thesea perhibent tōndere barbā nunquā voluisse, vt virtutē ipse suam eo profiteretur iudicio, qui tamen omnium primus anteriorem capitis comā Apollini Deliaico dedicauit. Sed hæc tam multa sunt, vt si

vt si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reuertamur. Sed nec raderis barbā, inquit qui Dominus est: vel vt LXX, Non corrupetis barbæ faciē, quia perfectionis nostræ signum est barbā, Hierosolymitanus ait Hesychius. Neq; enim est congruū, virtutes, quarum barbā symbolum gerit, corrumpere, agētes nos non sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regū vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem consolaturi aduenērāt, barbā abstulit ad ignominia, historiam ad mysticum sensum deducētes, Hanno nem iniuriosum diabolū esse dicunt, qui subinde bene facere volentibus barbā abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barbā erat fortitudinis hieroglyphicum, quia scilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad sacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbā, inquit: caput & barbā, ait Hesychius, sapientiæ est & perfectionis nostræ signum.

Vr verò in tonsa semper barbā sit Æsculapio, cum tamen pater eius Apollo impubis passim ostentetur, capillo eius tantūmodo luxuriantē hieroglyphicum philosophi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi semper fruitur iuuenta: verūm omnia quæcunq; generantur, in senium ocys aut ferius vergunt. Sed quamuis ita passim barbatus Æsculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen simulacrum eius imberbe ex auro & ebore confectum fuisse, Pausanias tradit.

ORTA SENESCERE.

IMPERITIA.

Acere mihi videtur ad institutum negotium (vt id etiā addamus) quod sacerdotes illi imperitū hominem, eumq; præsertim qui vniuersum vitæ tempus domi selesitarit, nec aliorum mores hominum peregrināse vbes inspexerit, vt ita rerum ignarus sit, nec rei culspiam rationem norit, non amicitia, non hospitalitatis iura susceperit, ipse quis sit, vtrū sit, an nō sit, id quoq; nesciat, per asininū caput humano appositum truncō significabant. Asinum enim esse imperitiæ hieroglyphicum, suo satis cōmentario declaratū est. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus insignire, prout hoc vel illud animal alia atq; alia præ se ferebat significata, testimonio ea multa sunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vsq; diem monumēta superauerunt, quorū intellectus ad simplicium significationes referendus est. Hæc enim hoc loco persequi, in finiti laboris esset, & reliquis cōmentarijs de animalium significationibus deriperet argumentum.

DE CERUICE.

Diuncta capiti ceruix est, ita vt caput raro sine ceruice proponatur. Ea autem vel sola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturam & hominū mores secuti, aliquid etiā super ea referemus. Neq; enim

Pierii Val. Ceruix, & dorsum.

frustra illa modò mollis atq; summissa, modò rigida erectaq; sed veluti ex habitu gestuq; aliquid præ se fert quod omnibus manifestum videatur, ita non indiligenter veteres sua inde significata desumpserunt.

SUPERBIA.

IN diuinis sanè literis pro arrogantia atq; superbia ceruix accipitur: quare Psalmo trigésimo supra centesimū, impiorum concisas ceruices legas, pro edomita superbia. Quamuis eo loco non desunt qui funes, hoc est, vincula legendum asseuerant, quæ scilicet insolentes iniecturos se minitabantur. Pro elati verò animi signo: Filia Sion ambulauerunt extento collo.

FEROCITAS.

Nostri ferocitatem per ceruicis hieroglyphicū exprimere maluerunt: vnde Horatius Epistolis:

At vos seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat Indomita ceruice feros.

Et elata rigidèq; ceruicis homines physiognomici superbos esse dicunt. Et apud Esaiam cap. XV, contumax huiusmodi vitula, sternax, & indomita, pro ingenij nostri documento notatur. Et Psalmo XXVIII supra centesimum: Dominus iustus concidet ceruices peccatorum.

AUDACIA.

Pro audacia, multa apud Ciceronem, vt illud in Verrem: Tamen si qui erunt tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cum prætor adsit, contra voluntatem eius iudicare, & huiusmodi pleraq;

SUMMISSIO.

Contrà verò summissum animū apposito iugo significat, estq; hieroglyphici huiusmodi metaphora apud scriptores vsitatissima. Cic. in Ant. Dandæ ceruices erunt crudelitati nefariæ: legiones ad urbem adducere, & eas in ceruicibus nostris collocare cogitat. Et de natura Deorum: Itaq; imposuistis in ceruicibus nostris sempiternū dominium. Absq; iugi verò signo in obsequij significatum vitula est Osæ X. quæ trituram amare docta, super Ephraime colli pulchritudinem transitura sit.

DE DORSO.

Eruici subijcitur dorsum. In dorso gibber esse solet. Gibberosus homo hieroglyphicum eius est, qui, vt in diuinis literis habetur, rejicitur à sacris, eumq; significat qui flagitiorum sarcina oneratus est, neq; tamen errorem aut delictum intelligat suum, vt pote qui non videat mantica quod in tergo est. Vide verò illud, Quid operatur gibberosus quasi reclusus: ab Rege Israël dictum in Regem Syriæ.

FUGA.

Dorsum autem fugæ manifestum est hieroglyphicū. Vnde primo Regum, vbi de Dagonis idoli casu scribitur, Arca Domini iuxta locata, noctu fractum dissiluisse, maneq; dorsum eius tantum inuentū: quod indicium fuit, veri numinis aduētū falsum eiectum, & in fugā actum. Nam qui fugiunt, persequentibus dorsum dant. Eadem sententia Psalmo scriptur: Quoniam portabunt dorsum: hoc est, coges eos arrepta fuga dorsum obuertere. Id nostri dixere, terga dare.

Liber XXXIII.

233

DE HUMERIS. VIRES.

Humeri dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucherius ait, in sacris literis indicant. Vnde propheta cum magni arcani onus crucem ipsam gestandam prædiuinaret, Potestas, inquit, super humerū eius. Cic. de Senectute: Cum humeris bouem sustineret viuū. Et orat. pro Flacco: Respub. quam vos vniuersam in hoc iudicio vestris humeris, vestris inquam humeris, iudices, sustinetis. & ita sæpius.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS, AD VRBANVM BOLZANIVM PATRVVM, DE IIS QVÆ PER OCVLOS, AVRES, NASVM, OS, ET IN EO PARTES SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO RVMLITERIS.

Acile meminisse potes, honoratissime Patrie, quarto ab hinc mense cum Venetijs essem, teq; viri illi clarissimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leonicensis, & Leonicus Thomæus adijissent, Græcas adhuc literas ætate tam confecta docente inspecturi, quænam illa fuerint, quæ super oculis ex totius antiquitatis eruditione repetitis, quæq; illi ad propositum argumentum addidere, quid super auribus, quid super ore & eius partibus examinerint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorum contentum, & tam variam rerum eruditionem inspectam, quæ hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ incunabulos recensuisti. Comperimus verò te in honestissimo studioforum cœtu Pindari oracula interpretantem, forteq; hunc illum explicabas, Nemeis, Dimæ, *μαρόβη δὲ ἰσὴ τῶν ποσσὶν οὐ δύναται δεῦναι τῆς ἰσῆς*. Hic tu horum aduentu plurimum exhilaratus, opportune de lætitia, quæ statuerit in oculis fidem, differuisti. Qæsi enim, interpretaberis, voluptas ex oculis fidem facere: lætitiã scilicet oculi patentiũ figura hieroglyphicè apud Aegyptios significari, in usq; incunditatis præcipuam esse sedem, quæ gaudium se primum ab oculis prædat. Eorum enim tum intentione, tum remissione, tum comætu, cum hilaritate, motus animorum explicari, atq; vt nostri aiunt, eos nimis argutos, quemadmodum animo affecti sumus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos esse tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indideriq; animum introspecti: ex quo nonnulli oculum verum cordis nunciũ dicit arunt. Usque adeo verò totam corporis vim in oculis incumbere, vt Zalmoxis & Abaris philosophi totius corporis curatione opus esse dixerint, si quis oculis mederi vellet: quid si corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subiecisti mox: Essem autem multa ex Aegyptiorum doctrina in oculorũ hieroglyphicis: sed ne vos *ἄποπροπῆς* importunè demorer, reliqua Pindarica prosequar. Imò, respondit Ranerius, per opportune, Urbane pater, in hunc sermonem incidisti, vt de literis Aegyptiacis loquerere. Nam per totum hesternum atque hodiernum diem hospites hosce meos Leonicensium atque Leonicum fatigasti, super huiusmodi generis doctrina eos percontatus: qui quidem multa eruditissime, tanquam sacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad singulorũ partes faceret, herere se aqua in plerisque ingenue professi sunt. Causa autem huius inquisitionis erat: quod tabula cuiusdam ob antiquitatem admirabilis exemplum ad me Roma misit Bembius meus, obeliscorum etiam plurimas notas, quæ illis reperiuntur, quæ quia ex Aegypto olim aduectas manifestum est, tuq; Aegyptum peragrasti, vbi magna est inscriptionum huiusmodi copia, & quæ tua semper fuit in antiquitate omni cognoscenda cura, studium, & diligentia, putamus te rerum huiusmodi dignarum. Ad hæc Horum Aegyptium à Philippo quodam Græcè redditum accepimus.

qui materiam hanc traxit: sed codicem huiusmodi, quamvis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non vtiq; Aldi, viri diligentissimi, negligentia, sed exemplarium vitio, quæ rarissima reperuntur, atq; ea in damno omnia. Ea q; de causa nunc ad te conuenerimus, si quid horum nosti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare cepisti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauisimum viri optimi onus cervicibus meis imponitis, cum pœca admittim ea sint, quæ præstare possim, vt vestro respondeam desiderio: siquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inscriptionum antiquarum memorijs, quas non in Aegypto tantum, verum & Roma, & pleriq; alijs in locis aspexit, me quoq; diu multumq; corripit, cum rerum harum obseruationes apud scriptores diligentissime conquisierim, interpretationes autem, præter leuissimam quadam, nusquam repererim, easq; tantum nutu veluti quodam indicatas, vt asseruit: Nilu- ciq; opusculum, in quo talia promittuntur, lemmata summam quadam attigerit, atq; ea, quæ licet in manus nostras corruptissima peruenerint: quare, vti dicebam, quid super his re polliceri possim, quod satis vobis faciat, nō habeo: pudorq; non minimus me absterret, de secretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod sciri possit, ignorare, compertissimum habeam. Ne tamen rusticitatem vllam induisse videar, quæ paucissima mihi cognita sunt, proferam, ut spe, vt à vobis & meliora & reconditoria sum magno meo cum senore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantumvis honestis conteram, quæ de oculorum hieroglyphicis recitare possim, quando ita vos iubetis, vt in memoriã venerint, explicabo, quod eo libentius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidis:

Ὀμματα δὲν φως βλέπει γλυκύ.
Suauē est viri beneuoli oculos intueri.

IUSTITIA

PVD Aegyptios sacerdotes primū omnium iustitiæ seruato rem per oculi patentis hieroglyphicū significari comperit est: frequensq; dicitur apud Græcos, quod minimè ignoratis, δίκης ὀφθαλμός. Tum Plato Legum nono, iustitiã specularicem atq; vindicē appellat. Chrylippus oculos iustitiæ acres, rectos, atq; immotos facit, quod eum, qui rectè iudicaturus sit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honesto deflectere. Illud etiam nostis ex Diphili Comœdia:

Ἔστι δίκης ὀφθαλμός θεοῦ πατρὸς ὄρε.
quod Nepos meus ita reddidit:
Est qui tuetur cuncta iustitiæ oculus.

Apud epigrammaticos, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum habemus pentametrum:

Ὀμματα δίκης καθορᾶ πάντα τὰ γινόμενα.
quod Nepos idem:
Cernunt omnia quæ fiunt lumina iustitiæ.

Hinc aliqui in faciendâ dicitis fide, iustitiæ oculum attestantur. Orphei quoq; id de Sole dictum, Ὀμματα δικαιοσύνης, cui iustitiã in primis veteres dedicassent. Vnde Bithynni, quod scribit Arrianus, iudiciã ex aduerso Solis sedentes exercere consueuerant. Et veteres Theologi iustitiã prodidit, vt Proclus ait, ἐν medio

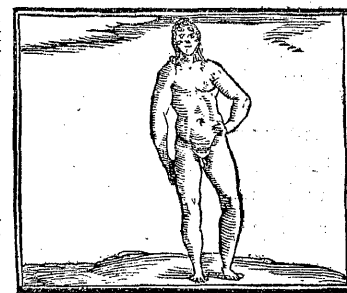
Solis throno per cuncta propagari, omniaq; veluti Sol ipse omnium moderator est, dirigere.

MODE

MODERATOR.

Marcus Tullius vester Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio. Et vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hieroglyphicè significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nonnunquã in sceptro ipso ramulos complicare, vt in complexū coeuntes oculi speciẽ in medio spectandã informarent: eaq; specie Osirin, quasi multo oculū dicere vellent, intelligebat. Nam OS Aegyptiaca lingua, multū: IRI verò oculū significat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neq; non Eusebius meminere. Imaginem enim Osiridis apud Plutarchū fulgenti admodum amiculo vestitam habemus, ex quo Solis vis intelligebatur. Apud Eusebiū

SOLIS VIS.

Ἡλιος δὲ θεοῦ πέντε ἑφορεῖ, καὶ πέντε ἐπακεί.

Quem secutus Maro dixerit:

Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.

Illud verò non ignoratis, eundem esse Osirin & Dionysium: vnde Eumolpus,

Ἡσπεραὶ δὲ δὴν ὄσον ὁ ἀκτινιστὴν πύραυλον.

CVSTOS.

Vin etiam ab officio in uniuersum corpus prestito, custodem ex oculo hieroglyphicè significari comperimus. Vnde oculos nonnunquã geminos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod DIS MANIBVS interpretatur. Capita enim Manes apud Aegyptios, oculos verò diuinitatem præ se ferre manifestum est. Maximè verò admirandam esse custodiam, quam oculus pupillæ præstat, ex Euthymio didicimus: siquidem Psalmo XVII philosophatur, Tunica super tunicam, & alia quædam integumēta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida sunt, ne vllam pupillæ, quæ suapte natura humida est, ac perinde mollis, inferat asperitatem: alia verò exterius crassiora, vt palpebrarum tunica, quæ duobus est semicirculis distincta, vt pulueris atq; aëris incursum, & paruula quæq; animalia in oculo inuolare solita, repellat atq; sumoueat. Quin pilis etiam vallata sunt, vt sudorem propè fluentē aliud auertat, neq; in oculum influere permittant. Acutum enim & salsum sudorem esse, ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

DEVS.

Præclara autē illa sunt, quæ de Deo ipso per figurã nuncupationemue oculi commōstrato, intelligebant: veluti scilicet in minori mundo oculi sunt articularum omnium præstantissimi pulcherrimiq; ac omnium actuū moderatores, ita Deum illum optimū maximū, mundi oculum, patrem luminū à Iacobo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaq; gubernare, atq; vt ait Apollolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atq; ita bonos & malos speculetur: & vt quæ pro facie sunt homo videt, ita quæ delitescunt in in corde prospicit Deus, & perscrutatur. Hinc eruditorū opinio est, Deū à τὸν τῆς δικαιοσύνης dictum, quippe quod omnia prospiciat, vt inquit Bucherius: quicq; oculi in ditinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiæ, cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologig, qua Iuliani Apostatę maledicta callationesq; in pietatem nostram refellere aggressus est, vbi ille Moseos any-

gmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolucris, humanum genus erudire debuisset, is omnes qui antiquitus habiti sunt sapientes, huiusmodi institutionis genere vsos indicat: cumq; Ægyptios memorat, eos dicit per oculum, & adiectum scipionem, vt paulo antè diximus, Deum intelligere voluisse, quippe summam super omnia naturā, quæ scilicet omnia conspiceret, ac omnium dominaretur. Per sceptrum enim passim Regiam intelligi dignitatem. Quinetiam absq; oculi pictura pleroseq; veterum reperimus Deum per stantem baculum figurasse. Cur verò ex humanis membris oculum illi pro Dei signo desumpserint, eam afferunt rationem: oculum humanum mixtura sue materie aliquid lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter exploratū est, vt per medias noctis tenebras, oculis repente patefactis clarè cernant: id quod præcipue Tibertio imperatori contigisse predicant. Et ætate nostra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè disceret, de se affirmantē audiui, quotiescunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & instrumentum cubiculi vniuersum liquidissime discernere solitum. Quo constituto, congruum identidem erit, vnicum ac primariū illud lumen, quod omnem supereminet lucem, cum sit seditione fulgentissimi splendoris potens, eiusq; omnino Dominus, pro luce merito nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lucis receptaculum figurari.

A N G E L I.

Quatenus verò noster oculus, licet alicuius sit particeps lucis, alterius tamen luminis indiget, si videre velit, eum Diuos, siue Angelos, siue vt veteres plurimum dicebant, genios referre autumant, qui quidem sine superioris luminis, hoc est, Dei ipsius irradiatione, obire per se proprium munus intelligentiæ nequeant: intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis participatione videt. Oculum porro, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omnino esse simplicem, alioqui aduentantis lucis compositionem concretumq; minime pateretur. Hinc cōmunis est autorum sententia, constare angelos ex actu & potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidari deberet, nisi solam hieroglyphicorum commentationem mihi demandassetis.

S E R M O.

Vt ceptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum inuenimus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemq; ipsum dupliciter considerari. Vno modo, quatenus loquendi facultatē à natura concecuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguā inflectimus, & in proprio artē & elocutionē adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguam tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere uellent, linguæ oculum sub sanguineum subijciendum. Vigorem enim in eo quendam ita ostendebant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sicut autem perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à nobilitate sumpta, quæ vt præcipue oculis inest, ita etiam sermoni congruit, casuum quippe multiplici definitia, pronuntiationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIVVM.

Alicubi videmus in solea insculptum oculum, quod iuniores pro animo Deo subiecto, & ad eius obsequia parato, posuerunt, quod ego aliorum iudicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi supprimendiq; indicium

cium esse, ipso vno, quod satis est, Virgilio dicente:

Atq; metus omnes, strepitumq; Acherontis auari

Subiecit pedibus

Ideoq; diuim contemptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri conuenientius.

FAVOR.

Neq; defunt qui oculum fauoris & beneficentiæ signū dicant: & in sacris verbum Aspicerē, significare se propitium & benignū ostendere. Videmus enim apud Maronem, vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginā ritè quietum accipere in Teucros animū, mentemq; benignam. Contrā verò de Pallade acriter irata, Diua solo fixos oculos auersa tenebat. Hūc verò fauorem, qui per oculum indicatur, theologi nostri gratiā vocant. Vnde quos Deus aspicit, fortunari: quos auersari videtur, derelinqui, & infelices esse profiteamur. Et quoniā nurus plurimū in palpebris consistit, sunt qui palpebras attributas Deo, locutionis eius quæ in diuinis literis habetur, hieroglyphicum esse dicant. Vnde de incomprehensibilibus eius sacramentis atq; iudicijs, diceret Eucherius, Psalmo, dictum: Palpebræ eius interrogant filios hominum. Hieronymus quoq; hōsdem verbis palpebras ait incomprehensibilia iudicia Dei esse eodem citato versu.

CASSVS LVMINE.

In diuinis literis, vt hoc subiiciamus, obsecatus pro eo ponitur, qui Dei nullā habet cognitionē, neq; vllam veritatis lucem intueri potest. Quod verò Afferor noster ait de oculo, qui mentem infestet atq; seducat, eruendo, ineptē quidam, imò impiē atq; iudaicē carneū oculum re ipsa effodiendum abijciendumq; intelligunt: vnde nonnulli, nacta hinc calumniandi ansā, in Christiani iugi suauitatem, onerisq; leuitatem, dura nimis præcepta Christi vocauerūt. Cæterum si tam stupidi sunt vt Euangelicę lectionis sensum nō intelligant, sciant Chryso- stomum, Cyprianum, & Hilarium, doctos probosq; alios pleroseq; omnes de amicis illis declinandis intelligere, quorum nobis pernitiōsa sit cōsuetudo, dum vel exēplo, vel etiam adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ integritate cōnitunt. Omnia enim fatemur amico deberi, sed vsq; ad aras. Atq; hic subiciuisti mi Patruē, profatus tantum, ne reliqua prosequerere, honorem habere te auribus grauissimorum hominum, cum lepidè THOMÆVS conuocari se professus est, cur tibi tacendum imperasses, addens in explicanda rerū natura, obscurioribusq; scriptorū locis in lucem eruendis, sibi, vt pote viro philosophicę studijs dedito, nullam esse debere verecundiam. Nam tu, inquit, oculū amoris lasciuie etiā esse signū ideo dicere noluiisti, ne Venerē ex obsceno carmine lumine esse pacto probare cogereris. Atqui poteras Venerē huiusmodi oculū ex Hesiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt nosti, poeta vetustissimus *ἡνδραϊκόφωνον* appellat, quasi lasciuie amorisq; plenū, & mobilitate lubrica quo quo se facile vertentē, hominisq; mentem, in quem in spexerit, tenacissimè complicātem, sumpta Hesiodiani vocabulū à clauiculis vitū metaphora, quasi aspiciētes laqueis & vinculis deuinciāt atq; constringant. Hic tu Patruē: Scio quid me deceat. Sed ea potius de causa finē feci, quod nuper prælegendo, & nunc dicendo, lassulus mihi videbar: quare nisi vobis graue est, vos reliqua prosequimini, *οἱ κατὰ τὸν ἔσθ' ἐστὶ κενώσαυ καὶ λέγειν*. Hic Thomæus multa de te honorificè locutus, admittendam lassitudinis excusationē dixit. Vt verò dictionē tuam prosequerē lepidus senex, multa super amore ex Musæo & Platone differuit, quemadmodū is ex petis amati corporis oculis in amātis pupillas inuolet, ibiq; aperta sibi via in

mediū vsq; cor penetret atq; transiliat, siue spiritus, siue sanguis sit tenuissimus, qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq; signatè admodum inuerecundi, ac maximè petulantis hominis hieroglyphicū fieri ex oculo sub sanguineo, obseruatum ab ijs, qui physiognomiæ scientiam tradidere: quare apud Latinum de lasciuo & admodum improbo adolescente dictum, habuisse eum ἰφραιμον ὀφθαλμῶν. Neq; temerè Ouidium inter lasciuæ signa posuisse, purpureas genas pollice tangendas, cuius hæc sunt carmina:

Cum tibi succurret Veneris lasciuia nostra,
Purpureas tenero pollice tange genas.

LIBIDINOSVS.

Itaq; si hominem Veneris vsui intemperanter deditum significare quis voluerit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingēdos, quarum pili tunc defluere incipiāt, cum res venerea cœperit exerceri, eoq; magis decidunt, quo amplior accidat eius rei vsus.

Addebat deniq; ad ea quæ de amore aut pulchritudine, aut alia quapiã charitate quæ affectum excitet, differuerat, oculum esse vbiq; hieroglyphicū rei quæ maximè præstet, quæq; charissima omnium habeat: Catullianaq; illa tot exempla, quæ toto passim opere comperiuntur, rei locupletissimū facere testimoniū. Sed quod insularum peninsularumq; omnium ocellum dicit, ex Pindaro desumptū, qui Agrigentū Sicilię oculum vocet, Olympijs, ode secunda, οὐκ ἔστιν ὀφθαλμῶν. Atq; in hanc sententiã Tullius: Hic duos oculos terrę maritimæ effoderunt.

Per adapertū autem oculū hieroglyphicè vitam significari, veluti per eum clausum, mortem. Hinc apud Homerū totiens, intueri solem, pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem, neq; nō apud nostros vbiq; pro mori. Oculos enim morientibus operire, rursusq; in rogo patrefacere, Quiritum magno ritu sacrum fuisse legimus, ita more condito, vt neq; ab homine supremū eos spectari fas esset, & cœlo non ostēdi nefas, autore Plinio.

Iam & monoculos Cyclopas hieroglyphicè confictos ea de causa, quod eorum officii circa fulgurationes, & fulmina, & huiusmodi alia versari cōmentum fuit, quæ quidem in aere fieri manifestum. Aer autē cum in medio sit situs, datus est locus fabulæ, vt oculo vnusquisq; vno tantum in media fronte sito præditus haberet. Ita in terpretes Hesiodi Theogonia cōmentati sunt.

IOVIS PROVIDENTIA.

Statuam demum Iouis in subdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incensatq;

VITA MORSQVE

METEORA.

facq; confugisse proditum, tribus insignem oculis fuisse ex Pausania cognitum: idq; simulacrū à Sthenelo Capanei filio Argos translatum. Hieroglyphicè verò indicasse triplicem eius prouidentiam, qua cœlestia, maritima, & inferna curat: ætherium enim eum passim, & ab omnibus appellari. Quod maris imperiū gerat, & nostri sæpius, & Æschylus atq; alij apud Grecos ostenderunt. Quod infernus etiam sit, Homerus ἠεὶ τὰ χερσὶν eum vocat. Atq; idem de Iunone apud Maronē: Iunoni infernæ dictus sacer. Atq; hic cum Leonicus & screatu & pituitate abstersione paulum substitisset, RANERIVS excepit: Quantum ex ijs quæ hæctenus allata sunt obseruauit, pauca admodum et ieiuna propemodum ea esse conspexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorum explicationem extare comperimus. Animaduerti verò te Thomæ cautè admodum ad Grecorum & Latinorū eruditionem cōfugisse, vt rem ipsam locupletares, abundantiorēq; redderes: quod & Urbanus egregiè fecerat, cum ad sacras præcipuè literas deflisset. Nam quamuis rerum effigies pro uerbis positæ sint ab Ægyptijs, in ijs tamen, vt video, philosophorum, poetarum, historiarum, & diuinarū etiam disciplinarum sententiæ delitescunt: quæq; illi angusti oculorum spatijs includere, reliqui ea per latissimos eloquentiæ campos produxere: vnde ansa datur cōmodissima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum simile nusquā desit argumentum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctissime iudicas, respondit LEONICENSVS, Ægyptiorum argumentum hoc latissimè diffundi posse: Nam & Hetruscorū doctrinam de prodigijs, & ipsa Onirocritarum cōmentā, cum physica magna sui parte sint, ab Ægyptijs emanasse crediderim, qui præsertim vidē ipsū Hippocratem nostrum tantæ claritatis medicum, decumbentiū suorum somnia vique ad eò magnificere, vt ad hanc vel illam imaginem, quæ videri visa fuerit, morborum, quibus affigerentur, naturam explorauerit, seduloq; his animaduersis, opportuna remedia singulis adhibuerit: quæ quoniam ab eò diligentissimè descripta sunt, superfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS: Habendæ mihi sunt tibi Leonicene gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris, quibus sum ab ineunte ætate mirificè delectatus. Dumq; Urbanus, atq; mox Thomæus loquerentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de somnijs quædam nō incongrua subiicerem: sed verebar sermonis tam iucundi cursum interrumpere. Atqui, inquit LEONICENSVS, opportunè vir clarissime partē hanc de somnijs tractasses, nobisq; si horū ego animos perspectos habeo rem gratissimam fecisses: quare omnes te obsecramus, vt quæ dicturus eras, iamiam incipias explicare. Subsecutus est RANERIVS. Cum oculo, de quo hæctenus multa sunt dicta, cilia componenda mihi videntur, neq; non supercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè:

SEVERITAS.

Superciliū ego pro seueritatis hieroglyphico positū video, cuius vos eam affertis rationē, senibus peculiare esse seueritatē, eosq; passim ita habitos. His verò superciliū maximè nutriri, & plerūq; ita hirsutū haberi, vt tondendū sit, vnicuiq; manifestum: quod propterea euenit, vt vester tradit Aristot. quia super-

cilia compagini sunt apposita ofsium, quæ senescente ætate laxantur, & ita plus humoris transmitti patiuntur, vnde supercilij alimentum affatim impendatur.

HILARITAS.

Sed longè secus inuenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posuerunt, boniq; alicuius aduentantis præfagiū, si & densum & bene coloratum apparuerit: maximè verò si mulier ea fuerit, quæ per somnū id se videre imaginata sit: scemellis enim id studium accuratius, vt etiam intinguant, ad venustatem augendam. Solere nos præterea & serenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex supercilij relaxatione interpretari.

LUCTVS.

Glabellum verò supercilium somnare, luctus esse significationē, ijdem Onirocritæ commenti sunt: cuius signi causam asserunt, quod veterum mos esset supercilium in luctu vellicare.

IVNO.

Id quoq; mihi videtur obseruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur. Oculi superius integumentū in tutela Iunonis esse, quod eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varrō.

NVMEROSA PROLES.

A pud eosdem cōiectores, eum qui tris oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus vxorem sit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæsierit, breui suscipiendos. Indiciū enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorū oraculis explicandis. Indiciū enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorū oraculis explicandis, propterea quod & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neq; non senescentibus parentibus duces, ministrisq; agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu est dictitare nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnicè diligimus. Præterea dixisse Cicero-nem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius esse oculis: Ni te plus oculis meis amarem. & huiusmodi multa.

ORBITAS.

Si verò quispiam vtroq; oculo per nocturnam imaginē obæcari se visus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amissurum aiunt. Fratres quidem, propterea quod oculi inter se germanitate quadam coniuncti censentur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

Cæterum si quis cōpeditus sit, aut alia quæpiam calamitate circumseptus, bene illi euenturum, si obæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium, propterea quod mala quæ circumstant, minimè sit inspecturus.

CÆCITAS.

Neq; dissimulandum id quod ab eodē Artemidoro traditum est: Oculum in aure situm in somnijs videri visum, cæcitatē indicium esse, quippe quod ostendit, aurium tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consueverunt. Idemq; significari, si per singulos manuum digitos oculos quis dispositos inspexerit, propterea quod cæci tentabundi, manibus oculorum vice

SECVRITAS.

vice vtantur. Quæ quidem commenta cum mecum, iam à Leoniceno monitus, reputare cepi, Agyptiorū inuentis tam similia esse conspicio, vt inter hieroglyphica non immeritò locū habere posse videantur, quod & pictura cōmodè possunt exprimi, & ceriam rei rationem suscipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli non approbanda sunt hæc, ornatissime Raneri, quæ dicere cōmentus es: atq; ego in ea sum sententia, vt nihil ferè differre putem, vtrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Agyptiacam: qualia quæ sint, si permittant socij, libenter enumerem. At quid (responderunt omnes) acceptius & iucundius sit nobis futurum, hoc præferim sermone suscepto, polyhistor noster Thomæ Leonice, cum quanta qualisq; sit eruditio tua ignoret nemo? TUM ILLE: Vestræ hoc est benignitatis dictū, nam nostra q; pedestria sint satis intelligo: sed qualiacuncq; dicā tamen.

ÆQVVM DOMINIVM.

A pud Græcos in Creta simulacrum Iouis absq; auribus fuisse fertur, arguameto, vt qui cæteris iura daturus est, neminem vllum priuatim auscultare debeat, sed omnibus publicè consulere. Ea q; de causa sapienter Alexander verè Magnus, alterā præbere aurem accusatori, alteram reo referuare solitus erat. Quod si quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnā vel auertentem, vel manu appressa obturantem effinxerit, ad huiusmodi significatum non inconciannum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

SAPIENTIA.

Quatuor verò aures, manusq; totidem, quibus Lacedæmonij simulacrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil a iud significabant, nisi sapientiam, cuius Deus ille symbolum esset. Eam autē & multarum rerum auscultatione, & operibus identidem agendis comparari. Nō enim digne sapientem eum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emanciparit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæq; is & diligenter & probe examinarit, in vtile aliquod vel sibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere cibus hostes, attingit solū Iouis, noster ait Horatius. Neq; me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorū summo Deo attribuunt, quia summa rerū sit Pythagorica reseruitis, de qua multa dicenda essent, sed enim nō sunt hīc ad cōmemorandum necessaria.

DE NASO.

SAGACITAS.

Voniam verò Nasus est inter aures, interq; oculos medius, non est hīc prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare. Nasutiq; vocabulū Festo sagacem notat, quod vnus cuiusque rei odorem statim explorat, & prius scilicet sentiat quam inspexerit. Sic auritū, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex promptu oculi vtitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præstet. Tu verò VRBANE pater, quia sacræ literæ odoratum sæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patruē:

de Naso quidem vnum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perscrutatione eam significare, qua ipse corda hominum odoratur: eoq; spectare illud ex lib. Regū: Ascendit fumus de naribus eius. Alibiq; in sacris literis, odorari, cuius & indicium & instrumentum est nasus, placere significat. Ita Noe sacrificante odoratus est Dominus Deus odorem suavitatis: hoc est, placuerunt illi sacra, quæ vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto sursum mouet, ne scilicet accedat ad ministerium eius. Tales sunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis institutionibus quæ ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine tam bona quam mala placet, vel illi, quibus mala prauaq; tantum placent, diceret Hesychius. Deinde ad Ranerium conuersus: Scio verò coniectores hac parte super multa commentos, quæ tu recēdere potes Raneri, qui partem hanc tibi agendam suscepisti. Libentissimè, respondit RANERIVS, Et quando incidimus in nasum, vt ordinem sequar tuum, apud Onirocritas Urbane pater, eum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agendis sagacitate prudentiaq; fore promittitur. Hinc etiā emunctæ naris viros dici eos vilitatum, qui acri sunt iudicio conspicui.

M O R S.

Si verò aliquis morbo decumbat, & absq; naso se imaginetur, futurā illi mortem inde præfagiunt, quod ea pars actutum abita cranio.

Vt verò ad aures redeamus, id in primis iocofum est quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus asininis, quas qui se habere per somnium imaginatus fuerit, seruitutem ij atq; ærumnas ingruere homini præfagiunt, nisi fuerit is philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiores aurium motum, quæ contanter in huiusmodi animali mouentur, quemadmodum firmam esse debere philosophorum auscultationem volunt.

L O N G A S E R V I T V S.

Quinetiā humanæ aures apud eosdem coniectores si seruo homini plures accessisse visæ fuerint, longæ sunt seruitutis indicium: multa enim ostendunt extare imperia, quæ somniator is sit auditorus.

A M P L I T V D O F A M I L I Æ.

Contra verò si paterfamiliās is fuerit qui plures habere se aures imaginetur, familiæ huic aiunt amplitudinem significari, propterea quod plures filios & seruos dicto parentes sit habiturus.

L V C R V M.

Opificibus autem in somnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera locantium. Verum hæc & huiusmodi pleraq; vt ingenue fatear quid ego sentiam, ingenij humani argutias potius ostendunt, quam solidiorem vllam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patre conuersus addidit: Nunc tu autem Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium afferre potes. Tum tu nihil contatus.

C O N T E M P L A T I O.

De vno de supercilio disputatum est, vnum mihi videtur esse præteritum, per quod

S E R V I T V S.

quod homo intelligitur sublimium diuinarumq; rerum contemplatione detentus, propterea quod supercilia eminentiori sunt loco sita, circaq; organa quæ sensum continent, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirum sedem habet in cerebro. Neq; negarim apud profanos superciliū pro fastu poni, fastuososq; superciliolos dici.

O B E D I E N T I A.

Ad aurem potius transeamus, quæ iisdem in sacris literis hieroglyphicū est obedientiæ, vbi præcipuè Moyses secundo immolato ariete, sacrificio quod Explicationis L X X dixerunt, alij Consummationis, vel vt vulgata habet editio, in consecratione sacerdotum. Is alij ritè factis, in super de hostiæ huiusmodi sanguine extremū dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præstare debemus domino, memores scilicet Adamum propter relictam abiectamq; obedientiam paradiso eiectum, & solum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicū hoc nostri etiam poetæ, vt Horatius:

*Nemo adeo ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo cultura patientem accommodet aurem.*

Atq; illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniqua mentis asellus.

C O N T V M A X.

Contra verò veluti auris ad aperta obedientiæ signum est, ita & obturata hieroglyphicum est contumaciæ, hominisq; mandata detrectantis, idq; sibi velle, quod apud Esaiam legimus: Surdi clamantem audite. Abscissam eam, sunt qui idem significare asserant, summoto quippe obedientiæ ministerio.

C A L V M N I A T O R.

Ad hæc, præter huiusmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoq; qui detractionibus & calumnijs in alios oggestis delectantur, & turpiū impudicorumq; sermonum lasciuia capiuntur: proba verò consilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione viuendi, canepius & angue protinus auerfantur. Carpocrates porro hæreticorū sceleratissimus, qui mala & bona omnia, non natura mala neq; bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat, vt quodcunq; adhibuisset, id idēdem licere persuaderet, merito discipulos summa dexteræ auris inusta particula præsignabat. Nam eodem modo, sed stygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantum, sed oculi etiam, & nasus, & os, atq; lingua inuri deberent, qui delirij huiusmodi audientis tempus insumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videreris, LEONICVS commotiunculam eam sedaturus ita sermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Urbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis numus erat, in quo auris manu appendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, ΜΝΗΣΘΗ, vltima tamen litera parum conspicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

Cynthia aurem vellit, & admonuit. Consecrata enim auris est Memoria. Hinc illud apud Plinium: Est in aure ima memoriæ locus, quæ tangentes attestamur. Est post aurem æquè dexteram Nemeseos, quæ dea Latinum nomen ne in Capitulo quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximū à minimo digiti, veniā

fermonis à Dijs exposcentes, ne scilicet eius memores nos vlcisci velint. Obseruauit verò aurem in gemma quadam incisam, cuius extremā partem expansa manus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ rei facerent interpretationē, adsculptis, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣ ΟΝ. Id nonnulli alijs gemmis imitari conati, cū literas nescirēt, ex diphthongi caractères inuertēre. Sed quodd vltima syllaba ρε per M Latinam literā expressere, sæpe in quibusdam numis eam pro ε positam inspeximus, & ρε vice versa loco M Latine. In numis autem multæ aliæ literæ deiectæ cōspiciunt, vt ε pro B. ω pro E. & similia: quod ideo dictum volui, ne fallant impostores, qui noua interdum opera, atq; ea quiddam deprauata, pro veteribus venditare non erubescunt. Vt verò Fuscus frater meus referebat, apud Angelum Colotū Bassum antiquarium Latine Græcæq; eruditissimū Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cuius inscriptio erat, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣ, vt etiam superior. Ad huius hieroglyphici figmentum respexisse mihi videtur Ouidius eodem loco, quem supra citauimus:

*Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus.*

FUTVRVM OPVS, VEL QVID AGENDVM.

Est & futuri operis indicium auris ad audiendū intenta, ab eius dubio procul officio, in quo est rei quædā formula. Auscultatio enim initium est & imago quædā operis quod aggressuri sumus: eoq; spectat numismata tot cū inscriptione, ADLOCVTIO, in quibus milites obuertis intentisq; ad stare auribus cōspiciuntur.

DOCILITAS.

Illa verò quæ de figura aurium à physiognomicis traduntur, docilitatem, benignitatem, mansuetudinem ex auribus extantibus significare, faciunt quiddam ad eorum doctrinam, sed ad negotium nostrum parum afferunt utilitatis.

INDOCILITAS.

Perinde ac etiam pressas aures, & simiarum instar temporibus adhærescentes, stuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, signū esse prohibent: quæ si quis in hieroglyphicorum vsum trahere voluerit, integrum vnicuiq; dicimus, suo iure ludere.

DE LINGVA

Sed vt ad linguam conuertar, iam res exigit: quando quidem quod superius Urbanus de oculo linguæ subiecto ad perfectam sermonis rationem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hieroglyphici. Lingua hæc est manu prætenta. Nam qui per linguā sermonem articulari voce coagmentatū intelligebant, adiecta manu quæ illam comprehendere, eloquentiā significabant. Sanè quidem Hebræi per Lafon, quæ lingua est, sermonem intelligunt, vnde fortè λαλῆν Græcis. A dico verbo nimirum Latini Dinguā olim appellauerunt: inde D litera in L mutata, Æolum more, linguam fecimus: vt etiam Sellam, quæ prius à sedeo, sedda dicebatur. Aiunt tamen Grammatici veteres, Pompeiū Magnum dinguam semper scribere solitū. Esto igitur sermo lingua: verum pronuntiatio manu, hoc est, artificij ope indiget vt in vsum deducatur, & appareat eloquentia. Nam manū operis esse symbolū vnicuiq; manifestū est. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonstrando, vel in deliberando cōtingit, nequaquā solo cogitationis termino cōtinetur, sed actione ipsa perficit. Opus autem facere cū sit propriū manus, & ab ea prerogatiua

gatiua potestatem etiam indicet, non absurdè linguam manu rectam effinxer in eloquentiæ significatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis animos, & temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliscis obserues: priuatim verò manum quæ linguam comprehensam tenet, ex marmore vetustissimo, ex aliqua statua nimirum auulsam, apud Viuem Hispanum Pontificium medicū Romæ Fuscus frater conspexisse fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinent prosequamur, non improprio quorundam inuento excogitatum est, hanc dicendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad aures subsequenti multitudinis applicarentur, significare. Nam Herculem Galli senem admodum, corpore tamen praualido, crudo, viridiq; faciebant, leonis spolio, claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumq; eo gestu vt ingredi videretur, facie tamen in humerum conuersa ad numerosam multitudinem, quæ gressum eius subsequeretur, ad quorum omnium aures catenæ singulæ aureæ adiunctæ essent, quæ mox in vnum quasi nodum collectæ, in perforatam Herculis linguam immittebantur, Cōtemplari verò erat in ea pictura vultū Herois blando mansuetiq; gestu hilarē, ipsosq; coetus hominū ita catenis tractos sponte properare, quasi alius aliū præuenire cōcertarent. Quod quidem siue Gallorum fuit inuentum, siue Lucianus ipse, qui rem conscripsit, qua erat ingenij felicitate, fabulā ex se cōmentus est nihil meo iudicio ad eloquentiæ vim exprimendam significantius excogitari potuit, neq; magis hieroglyphicū. Nam quod ad Gallicanū figmentū spectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas semper artes studiosius exercuisse, militarē quippe, & disceptandi rationē. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lucianum ipsum inspicienda. Et quoniam eloquentia tam boni q; mali causa fuit, estq; quotidie, merito Anacharsis quid esset in homine pessimū, quidq; optimū, interrogatus, Lingua respondit.

MERCVRIVS.

Lingua porrò Mercurio sacra, quam ab eo regi sidere Mathematici tradunt, velut splenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte sanguinem, cerebrum & cor à Sole, à Venere renes & genituram, stomachum à Luna. Sermonis itaq; preses Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum inter se orto certamine, Latonæ committitur, sermo quidem rerumq; memoria aduersus obliuionem. Quid enim magis inter se contrarium, quam orationis vis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primum omnium verba in ordinem redegit, multisq; rebus indidisse nomina: literas eius inuentum fuisse, Deorumq; cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentiæ mortalium mentibus insinuari minimè potuerint. Apud alias quoq; gentes in honorem Mercurij, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris disiecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nominis ipsius interpretatio: nam Hermen ἐρμῆν ἑρῆν καὶ μήνοδοον, quod omnino loqui significat, deductum aiunt. Quicq; veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quam sermonem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel Hermes nuncupatus est ἐρμῆς ἑρμῆς ἑναι, quod humano generi sermo sit veluti præsidium quoddam & munimentum, vnde διωκταρῶν initio παρὰ τὸ διαλέγεσθαι fuerit appellatus: eaq; de causa linguas illi dedicarint, quod ea corporis nostri pars, intelligentiæ nostræ conceptus apud propinquas animas differendo explicet. Est etiam illi cognomentum ἐρῆνῶν, quod magnæ cuiusdā sit utilitatis, summaq; ope eos adiuet, penes quos sit illius facultas. Vnde etiam οὐκῶν dictus: non e-

nim fermo in perniciem aut detrimentū, damnūmve vllum, mortalibus datus, sed vt hominem sospitet atq; tueatur. Quocirca salutem, id est, canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurij simulacro semper adhiēbant; atq; illi adē in foro, vbi eloquentiæ vsus plurimum viget, statui monet Vitruuius ex aru spicum disciplina.

DISCIPLINÆ.

NEcq; verò mirum, si omnia Mercurio scripta, inuentā, meditationumq; suarum argumenta, Aegyptij soliti sunt inscribere, solumq; illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuersalia, siue principia malimus dicere, viginti millibus voluminum (quę reperimus, quę accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus asseuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinq; in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de coelestibus elucubravit, quę si membrang tot cōuolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamen horum mentionem lamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis.

SOMNVS.

ERat & lingua in ara posita, quę somnum significabat, quod Apollonius Argonauticōn primo indicat, vbi dicit:

*πένες ἐπὶ τῆ γλώσσῃ χαίοντο
Ἐθουβόαις, ἵππον δὲ διὰ νεφέας ἐμυαίοντο.*

Quæ tuus Urbanē nepos ita Latine reddidit:

*Interea exustis libamina linguis
Spargebant, nigræ captantes nocte soporem.*

Quoniam, inquit interpres, antiquis mos erat somnum captantibus victimarū linguas adolere. Mercurio, propinatisq; crateribus vinum superlibare, idq; ex antiqua philosophia, quandoquidem fermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentū est lingua, quę quidem somno incidente quiescit tacita. Atq; hinc repertū est eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, γλώσσας δ' ἐπὶ βάλαν, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas consecretantur, historiam huiusmodi à Ditechida in Megaricis traditam recitare solent. Alcathum Pelopis ob Chryssippi cędem in exilium actum, peregrè profectum, vt alibi verso solo degeret. Accidisse verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuiastabat, in quem & alij complures à Megarensium Rege missi fuerant: sed Alcathus aggressus feram, eam conficit, linguęq; eius in ara posita, Megara euestigio reuersus est: cumq; ij qui à Rege missi fuerant nunciassent se monstrum debellasse, Alcathus feram elinguem ostendens, mendacię eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenses institutum aiunt, vt sacrificijs quę fierent in posterum, linguę aris imponerentur. Philochorus libro de sacrificijs ea de causa linguas Mercurio adolere dicit, quoniam in corpore pars optima sit, quęq; sibi rerum vendicat principatū.

SILENTIVM.

ADdemus & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentij: ille enim, vt nostis, ait, ἀμ' ἀγὲ τέμνετε γλώσσας, iandudum incidite linguas, pro silentium capessite, vt interpretes exponunt. Quo quidem admissō omine, cum iam satis superq; nugatus fuerim, opportunè mihi silentium imperabo. Tu verò mi Patruę, hominis suscepto ioco, At nolim, respondisti, virū tam probū, tam modestum, tam eruditum, in abscissæ linguę turpissimam ignominiam inci-

I.M.P.V.
R.V.S.

incidere: siquidem ea præcisā in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui sordidam, nefariam ac profligatissimam vitā viuat, atq; ideo repellatur a saceris, ab omni piorum moderatorumq; hominum conuentu turpiter & ignominiose reiectus: de quo Dauid: Peccatori autem dixit Deus, quare tū enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & quę sequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammam eam iniiceremus, quam Assertor noster accendit cum XII comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis ab vniuscuiusq; vertice promicantibus. Huiusmodi enim linguę splendore tanto conspicuę, omnino significarunt eam orationis vehementiā, ardorem illum, illamq; sandi vim ccelitus illis affuturam, vt quę à diuino Magistro præcepta acceperāt, per vniuersum mox terrarū orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone disseminarent, sanctissimisq; monitis mortale genus incenderent, aberrantesq; late mentes, & inscitie torpore frigescentes, pietatis ardore succensas, ad hostiæ purę atque immaculatę sacrum incitarent, essetq; eorum fulgurum sonitus in omnem terram exiturus: sonitus inquam fulgentium earum linguarum, quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: ἀποδὲ δὲ πρὸς ἀκμῶνι χεῖρῳ γλώσσαν. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudinem, ferrea erit: si ferrea, solidissimę firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atq; ita mendacium euanescit. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem ad malleum durare, quod idem ferè est, quod Pindarus ad incudinē dixit. Possent autem alia multa sermone super hoc examinari, atq; hinc ad Apollinis pleçtra, & multiples Musarum choros sterni via, si præcipuè dentes ad linguam focij conferantur: sed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquam video. Præter hæc cum reliqua linguę disputatio de gustu nos appellet, eaq; sit potius physica quàm historica, ad Leonicum hæc meo calculo transtulerim. Consenserē reliqui, neq; inuitus ille ita loqui cœpit.

DE GVS TV.

Empē, vt susceptū prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queāt, differuimus, gustatus quoq; his accedit, seq; tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autem hic duplex apud Aegyptios, quorū sacerdotes si delibatū aliquid leuiter, neq; tamen plenius gustatum significare vellent, hieroglyphicum linguę inter primores dentes nonnihil exprorectę proponebant. Sed si absoluta gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes, quę intine adhærēt linguę, figurabant. Asserebāt enim illi, quod Medici nostri etiā nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in linguę radice consistere: inde enim nervos quosdā, & sentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen sum ignarus, esse multos, qui gustatus prerogatiuā attribuūt palato. Sanè Diogenes explorari saporem aiebat propter fungositatem mollitiemq; linguę, perq; commissas illi corporis venas, perfundi sapes ad sensum elicitos, non aliter atq; spongia exutos. Huiusmodi verò sensum in anima sedem suam posuisse. Quamuis verò dicat Alcmaeon, humore teporeq; atque aded mollitię linguę sapes internosci, Aegyptij nequaquam cognoscendi saporis instrumentū solam linguam esse cō-

senferunt, sed cum multis alijs, palatū præcipuè participem agnouere: & in nonnullis, quæ gutture carent, simile quidpiam linguæ esse, vt in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquum, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alij rerum naturalium scriptores, qui linguam aiunt saporis quidē sentire & iudicare: eorum verò suauitatem amaritudinemq; in descensu, vnde deglutiuntur, exploratò sentiri. Quare Philoxenus magis fortè quàm philosophi generæ peritus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quantū verò ad palatum pertinet, scimus Catonem gustus sedē in eo esse credidisse. Nam cum lurconi cuidam ambient, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, non posse se cum eo viuere, qui plus palato quàm corde saperet. Aduersus tamen Ægyptiorum, & horum omnium opinionē insurgit Aristoteles, qui linguam in primore sui parte vim perfectius sentiendi saporem, obtinere contendit: nam interiore si tangat, minus illam sentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo succo pastillo ue deuorandis, manifestius experimur. Nam cum illa intra duorum digitorū summitatem cōtenta in imas fauces immiserimus, vix tantillū sentimus amaritudinis, quæ si quis lingua vel summa lambat, vix ferre possit. Videtur verò natura ipsa, vt rectè reliqua, ita hoc sapientissimè cōstituisse, vt hæc sentiendi vis iuxta labia, & in prima consisteret lingua, quò saporis omnes admittendos exigendosue, anteaquam ori demandarentur, exploraremur. Quòd verò quispiam dicat eo vehementiorem esse saporis gustatum, quo magis cibus ingestus ori opulentiùs & contantius mandatur: respondent periti homines, non ideo maiorem gustandi vim in radice linguæ insitam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentiore saporis copiam vehementius sentiri. Hæc atq; alia multa præsci philosophi inter se dissidentes prodidere, vt minimè mirum sit eos de rerum principijs, & alijs à sensu remotis dissentire, si re super omnibus tam explorata diuersi abeunt, nec certi quicquam constituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS

Edenim vt iam ad totius oris fabricā conuertamur, Aristandri Telymefij sententia est, os & eius partes esse quasi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc verò dupliciter accipi: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaq; superiores dentes domesticorum incolarū signa esse, propterea quòd pars illa superior toto ferè capiti adglutinata est atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo monstrare, quòd maxilla ea, quæ illos sustinet, tota sit mobilis, atq; ita aduentum nescio quid præ se ferre videatur.

DE TRIMENTVM.

Sunt autem qui detrimentum per dentes putent significari, in ijs quæ in sermone vel voce consistunt, eiusq; famam dilacerari obrectantium calumnijs obiectam. Nam & poëtæ oratoresq; omnes hinc mordere, carpere, rodereq; metaphorice dixerunt, quoties cuiusquam nomen scurriliter tractum, aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantum in huiusmodi significatum coniectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam geniuinum adhibuere, & alij caninos etiam immiscuerunt.

VERECVNDIA.

Apud philologos hieroglyphicū verecundię os videtur esse: vnde de impudens

dentibus dici solet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui sputū in eius faciem ei acutus fuerat, absterfa tantum facie dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negant os habere. argute vulgatam hominis impudentiam notando, quamuis de sputi copia dicere videretur.

AMOLITIO.

Nec nescius sum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi gestū usurpasse: vt Theocritus, ὡς μὴ βασιλευσὶ δὲ τοῖς ἐν ἑμὸν ἔπυσσι κλάπον. & multa apud alios huiusmodi, quæ recitare superfluū esset. Nam quæ maximè abhorrebant, quæq; opprobrio habebant, ea ignominia designabāt. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianū lib. ad uxorem altero, accipiendū: Cum aliquid immundum flatu expuis.

HOROSCOPVS.

Sed vt os eadem comprimā, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horum Niliacū habetur, vt cibo super aliquid attingamus. Nam illic per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horoscopus intelligendo: nō quia horas comedat homo, quod fieri minimè potest, sed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta subministrantur. Huiusmodi verò horarum partium cōmodè fortè exprimere poterimus, si ex vniuscuiusq; horæ prouentibus aliquid decerpserimus, puta, rosas, spicā, & pomū aliquod, quæ in vnū fasciculum colligata, ori adaperto admouentur. Horas porrò hęc intelligendum tris eas anni partitiones, quæ suo quæq; tempore singula maturant, ver quippe, æstare, autumnumq;: quæ tempora Ægyptij, quatuor vnum quodq; mensibus nostris cōplexi sunt, ex Hori regis partitione, à quo his etiā nomen horis inditum, vt quadrimestris esset vnusquisq; eorum annus: de quo diffusius alibi. Quin Persæ atq; Assyrii, quos nos annales, horas vocitarunt, & Græci horographos eorum scriptores. Apud Lucianum enim legimus, ὁ μὲν κείνῳ παλαιὸς τῆν πόσων βασιλεύς, ὡς δὴ λέγουσι οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἄσσυριαν ἄρα. Cū verò Horus ab Ægyptijs Apollo esse prædicet, nostri vnā cum Græcis nomen idem ad quatuor & viginti horas transtulere, quas Solis esse filias Homerus dicit: de quibus, vt hoc ἔπεργον ponam, veterem habemus fabulam, Horomazen, cū in mundi fabrica, reliqua digessisset, quatuor & viginti deos in ouum inclusisse. Id cū Arima niji gnati ludo perforassent, bona malis immixta prodijisse, atq; ita quantacumq; fruamur iucunditate, quocumq; simus gaudio exhilarati, serus quid vesper vehat, nos nescire. Hęc cū finem facere visus esset Leoniceus, ad inclinatū iam solem aspectās Ranerius: At nos, inquit, quid serus vesper aduexerit probè scimus, qui bonā huius diei partem tam iucundis sermonibus exegerimus. Vtinā verò sepe daretur occasio istiusmodi conuentus celebrandi: & cum dicto, salute dicta surrexit: quod & alij fecere, die prius cōstituto, quo iterum essent conuenturi: illi domum, ego in nauim abij, mox Florentiā, quò fueram, vt scis, per Iulij Card. domini mei literas accersitus, atq; ibi primo quocq; tēpore, tam ea quæ ex te audieram, quàm quæ viri illi eruditissimi differuissent, quæq; conuenire mihi visa sunt, in cōmētaria mea Ægyptiaca trāstuli, vestra ope fretus & latius & plenius explicandi multa, quæ curra & angusta nimitū compererā apud autores posita: neq; verò stuit me temporis breuitas quæ quicq; disputasset ad amussim digerere, & ipsa quæ audissem verba representare, quod nūnulli ex amicis à me postulabant: id enim negotium multum mihi temporis abstulisset, nec meā me oc

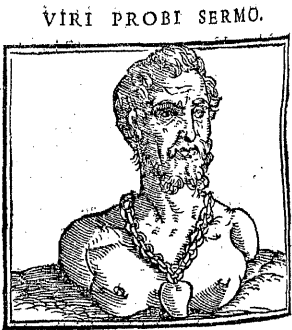
cupationes id facere permisissent. Satis igitur à me factum puto, si res ipsæ breuiter, quantum memoria complecti potui, recitatae sint. Verum age benignissime Patruæ, Aristarchū indue, atq; hunc castigandi laborem minime gratiam ducas, quæcūq; me rectè meminisse compereris, asterisco insignias; quæ legniter & osertanter excepta, obelo defodices, vt ego hæc alijs cōmunicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENITVRÆ VASCULA SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Hæc tibi Cor meum, Corrade iucundissime, cui etiam addidimus genituræ vascula, eaq; mundissima pudicissimaq;. Cor quidem à meo desumptum, qui summi à eruditionem tuam, frugalissimū studium, acutum deniq; quo polles, iudiciū, & multum admiror, & plurimum diligo. Genitura vero vascula, causa tua, à quo fruges tot proficiuntur, quibus studiosi omnes avidissime pascuntur: quemq; hætenus cibum vel putridū vel adulterinū saepe mandere coacti sunt, tua nunc cultura, tuo studio diligentiaq; valeant iam recenti, maturo, legitimoq; frui. Neq; fructus huiusmodi ex Ciceronianis tantum hortis electi, sed ex totius Latini nominis possessionibus agrisq; decerpti, quorum hætenus arbores vel teredimibus, vel erucis, vel visco, vel viceribus, conductorū plurimum negligentia, nescio qua, vitata fuerant, per te nunc perpurgata, culta, sarritaq; in pristinam rediere viriditatem, vberimam incolumemq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vascula tam in diuinis nostrorum literis, quam in sacris Ægyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde desumuntur significata sermonis ipsa quoq; indicia sunt. Qui cum igitur ego libentius sermocinarer, quam tecum, qui sponte me in tam vtilium sermonum tuorum partitionem admisisti qui clarissimo Egnatio collegam consularem me in Quæstura tua cognitione creati procurasti? Quare mihi videbor non sine magnæ voluptatis sensu loqui tecum, quotiescunq; memor ero scriptorum meorum, qualiacunq; sint, aliquid à te legi, non id fortasse ingenio & eruditioni tuæ responsurum, aliquid tamen daturum mei erga te animi testimonium.

DE CORDE.

VT verò à corde exordiamur, per id ita concinnatū vt loro catenulaue suspensum à guttore propenderet in pectus, probi hominis orationem indicabāt, vt qui mentiri aut fallere nesciret, sed vti vulgò dici solet, ea ex ore proferret, quæ corde cōcepisset: ea scilicet loqueretur, quæ ipse sentiret, omni fucō mendaciōque procul. Hoc ipsum Cicero, toto pectore, de sinceritate loquens, dicit. In pectore enim sedem habere cor, manifestum, atq; illud, Aperto pectore, frequentissimo eorū vsū, qui citra fucū loqui se profitentur. A quo loquendi candore Mercurius fuerit deprecator appellatus, candidū enim veteres dicitur dicebant. Præterea pectus pro recessu quodam accipitur sapientiæ. Vnde Horatius: Non tu corpus eras sine pectore. Et in hanc sententiā accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios diuina sapientia donatus est, ad CHRISTI pectus reclinet in cena caput.

VIRI PROBI SERMO.

appellatus, candidū enim veteres dicitur dicebant. Præterea pectus pro recessu quodam accipitur sapientiæ. Vnde Horatius: Non tu corpus eras sine pectore.

Et in hanc sententiā accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios diuina sapientia donatus est, ad CHRISTI pectus reclinet in cena caput.

CONSILIVM.

Atcq; hæc illa est bulla, quæ puerilis ingenuitatis insignē fuit, de qua multa suo diximus cōmentario. Quoniā verò cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebāt, vt frugalia semper cōsilia secuti, corde prestare cōarenti corculū enim veteres pro solerti & acuto dicebant. Et animæ partē rationis participem, cor appellari solere dicit Adamantius. In huiusmodi significatū accipi locū illum Pauli, epistola ad Romi. Qui ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis. Quis enim putet, quòd dicit, in cordibus, in mēbro corporis quod cor appellat, tanquā in membrana aliqua legē scriptā intelligi: vnde enim caro tantos prudentiæ sensus concipere vel ostentare posset: aut tanta memoriæ receptacula cōtinere? Nam & quòd diuinæ literæ cor Dei sæpe nomināt, intelligendū ex eo arcanū illud diuinæ sapientiæ, quæ à patre est: vt Psalmo, Eructauit cor meū verbum bonū, innuens filiū Iesum Christū atq; illius sapientiæ mysterio genitū: ita Eucherius.

VITA.

TA verò in consilij significatum accipi cor plerunq; solet, vt humanæ etiā vitæ rationem præ se ferat, quod ex pernicioso auspicio Cæsaris exploratum. Ille enim quo primum die in sella aurea sedit, et cum purpurea veste processit, valde consternatus est cum Spurina aruspice suo, cordē in extis bouis opimi non inuento: aiebat enim ille, vereri se, ne consilium & vita Cæsari deficeret, quorum vtrunq; à corde proficiscitur. Nam philosophorum omnium consensu, nullum animal sanguine præditum, sine corde & iecinore inuenitur: qua de re quæstio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionem eiusmodi profitebātur, potuerit ne hostia sine corde viuere, an ad tempus amiserit, quanq; Cæsar id eluisse fertur, audacioriq; animo respondisse lætiora quædam, neq; pro ostento dicendū, si pecudi cor defuisset: quod quidem nō semel, sed bis ei sacrificātū, quod meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neq; Cæsari tantum non inuentum in hostijs, peractū vitæ tempus ostendit, sed & Heluio Pertinacis die, quo occisus est, sacrificanti, negatur in hostia cor repertum, & cum id vellet procurare, caput extorum nō deprehendit. Et Theologi nostri secuti Prophetarum dictata, consilium in corde residere dicunt, in eorū agēdorum omnium radicem statuūt, docente Domino, in corde esse quod coinquinat hominem: & vbi mundo corde sacræ literæ habent, synceras intelligunt cogitationes. Quæq; ratione consilij symbolum est, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes ascendunt in corda vestra: ascendunt, dominantur, primum ita locum asciscunt sibi, vt vestra omnia consilia conculcent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ nostræ materia est, vt prisci vates illi animæ receptaculum esse cor significaturi, id hieroglyphicè animæ ventrem appellarint: atq; ita intelligendū esse illud apud Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Hesychius ait: Nam quem ventrem? Ipse subinfert: Et sensus cordis mei conturbati sunt: ideoq; in testina huiusmodi aqua lota offerre admonemur in holocaustum, hoc est, abditas latentesq; cogitationes eluere, & diligenter abstergere.

Sacerdotes Aegyptij cœlum & terrā diluuiō
 liquescentes, exundationē quippe Nilī, quæ
 tam à terra quàm à cœlo esset, vti alibi disputa-
 tum, ostendere cum vellent, cordis simulacrum
 proponebant, cui lingua esset applicita: ex cor-
 de quidem Nilum ipsū intelligentes, qui sua
 potens vi affluentissimā humoris copiam è ter-
 ræ visceribus educeret, vti motus omnis à corde
 principium habet. Sanè illi, cordi totius corpo-
 ris principatum, præfecturam, arbitriumq; tri-
 buunt, ac perinde Nilum Aegypti dominum a-
 gnoscūt, neq; quicquā aliud eam esse, quàm Niliacæ alluuiōnis viginem profi-
 tentur. Per linguam verò confluentes vnde cūq; imbrium eluuiēs, quas eo quo
 plurimum inturgescit tēpore in Aethiopia maximas fieri compertissimū habe-
 bant, quibus in Nilum collabentibus cataclysmo factō Aegyptum vniuersam
 sub aquis mersari, veluti lingua humore vnde cūq; ad ipsam confluente, semper
 in vdo est, & aliquo semper corruio irrigatur alluiturq;. Quoniam verò illis fer-
 tilissima rerum omnium vbertas à Nilo est, rerum itidem causas omnium origi-
 nemq; in humorem referebant, omniumq; parentē, omni reiecta controuersia,
 celebrabant. Quorū opinionē Thales Milesius secutus, ex aqua omnia sensisse el-
 se, & in aquam vicissim reditura: principium quippe animantiū omnium esse ge-
 nituram, eandemq; humidam: ex quo simile esse veri iudicabat, ex humore oriri
 omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent: *πότης* e-
 nim vtrunq; horū significat. Præterea stirpes omnes humido aluntur, humido
 ad fruges euadunt, humoris autē penuria interim exarescūt. Solis ad hæc ignis,
 siderumq; omnium, aquarū exhalationibus alitur: quinimō & mundus ipse, vt
 præstantissimi philosophorum asseuerant: quod quidem apud Aegyptios tam
 persuasibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam nō curru, sed nauigio vti dice-
 rent, ad nutrimentum scilicet & generationem eorum hoc referentes.

NILI DILVIVM.

Præcipuam autem Aegypti effigiem ex ima-
 gine cordis in ardenti ara thuribuloꝝue cōfi-
 dentis, ostēdere consuevit: calida enim ac humi-
 da est Aegyptus, in Australibus præsertim locis,
 quemadmodum & cor: idemq; in sinistram ho-
 minis partem toto declinat turbine. Alibi verò
 Antarcticæ regiones, sinistras ab eis appellari
 docuimus: in illis autem oriri Nilū, in quo sum-
 ma eorū religio, & à quo paulò antè omnia profi-
 cisci, ex eorundem institutis dicebamus. Quod
 verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoso-
 phus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus *πυρόπυ*, cœlum veluti prælu-
 nium esse dixit, homines verò carbones. Sed hæc melius ex Homero declara-
 buntur: ait is, nullius disciplinæ quantumlibet remotæ nescius, Iouem cum reli-
 quis dijs, Solē quippe stellasq; omnes ad Aethiopiū epulas inuitatos accedere,
 quasi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta
 sideribus. Accumbunt verò apud Aethiopas, quia circa Oceani oram non nisi
 Aethiopes habitāt, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vsq; ad
 nigri

AE G Y P T V S.

Anigri coloris speciem exurit. Oceanū autē quem nā alium hīc intelligamus, ni-
 si Nilum, cui antiquissimū id cognōmentū fuit, propterea quod Nilum illi, vti
 dictū, totius humoris fontem arbitrarentur, Aegyptumq; ipsam suapte vi tātam
 aquarum redundantiā euomere. Erit itaq; cor Aegypti instar, hoc vti sanguinis,
 ita hæc primariū totius humoris receptaculū: thuribulum verò coriuiuas ipsos,
 vtpote sacrificulos, indicabit hostiarū super ignem positarū hidore exhilaratos.

ARDENS ORATIO.

Sed cur non potius dicamus, cor ita in thuribulo positū significare orationes,
 præcesue, quæ puro ex corde proferuntur ad Deū? idēq; esse thūs illud mun-
 dum, quod sibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo scilicet odorem ca-
 piat suauitatis. In Euangelio Matthei, vbi Dominus perp̄eram agere Phariseos
 inquit, qui nō obligare iuramentū, quod per altare fieret, arbitrabant, sed quod
 per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia significata idem &
 altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod fa-
 ciendum simulac in se derit animo, oblatū, vti votum, interpretatur. Nam & La-
 tini vota alia concēpta, alia nuncupata vocāt. Priora illa sunt de quibus hīc intel-
 ligit Adamantius. Quoniam verò multi palam dona hæc eleemosynarū, precum,
 ieiuniorū, offerunt corde, tamē sunt alieni à Deo, hi Pharisei sunt cæcorū duces,
 qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius sunt minimē cōtinentur: ita per
 dona iurandū censent, non per altare, à quo donis ipsis accidit sanctitas. Monet
 igitur Dominus vt cōsideremus, cuiusmodi nam ex corde eleemosynæ, vel psal-
 mi, vel preces, vel ieiunia offerant: atq; ita qui testē altare, hoc est, cor & cōscien-
 tiam appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quæ cōtinent in eō, cōplectitur.

COELVM.

Plutarchus hanc cordis effigiem subiecto in foco succēsam, cœlum indicare
 contendit, animumq; illū, qui propter æternitatē nulli vnquā senectuti ob-
 noxius est. Et Apuleianus Trismegistus ab Hippone nō admodū diuersus, A-
 gyptū cœli agnoscit imaginē, ijsq; omnibus equiparari, quæ in cœlo gubernant,
 exercenturq;: & si dicendū sit verius, terrā eam totius mundi templū esse. Quin-
 etiā inuenias apud nōnullos, vniuersum terrarū orbē in diuinis literis nōnunq;
 Aegypti nomine nūcupatū: vt eo Psalmi loco, Veniēt legati ex Aegypto: propter
 ea quod vniuersam terrā eodē, quo Aegyptus, modo coagmentatā imaginētur.

CLIBANVS.

CONSCIENTIA IGNE EXAMINATA.

Acit verò ad hanc cordis significationem Clibanus in diuinis literis
 passim propōsitus, cui cor hominis aptissima cōfertur similitudine,
 de quo tā frequens in Mosaicis libris, & Prophetarū aliorū oraculis
 mētio reperitur, siue per similitudinē, siue sit pro instrumēto sacrorū
 positus. Clibanus enim præfurnū est apud Latinos: per eius figurā interpretes,
 cor hominis, vti dictū superius, intelligunt. Nam quædam Deus apud maiores
 nostros, veteres inquā Prophetas apponi sibi vult Clibano cocta, hoc est, tacita
 mentis agitatione examinata, cum scilicet nos erroris pcenitet, & cōscientia no-
 stra ardore quodā occulto, intra se succēditur, vitiūq; ipsa suū paulatim exurere
 cōtendit.

SACRORVM ARCANVA.

Ad adamantius putat ex Clibani forma, quæcūq; in diuinis literis profundio-
 ra vel inenarrabilia sunt, significari, quippe quæ recondita delitescunt in

sensu mentis, neque facile ad imperitium vulgus proferri possunt: sunt enim multa huiusmodi, sicuti de Camelo, & Sue, altero quidem ruminante, sed qui pedem integrum habeat: altero vero bifidam prae se ferente vngulam, sed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam astu serpentis decepta, in praeuagatione adducto, quarum historiarum mysticum significatum locis suis exposuimus ex Philone. Apud Ezechielem, ut ad Adamantium reuertamur, quae de Cherubino vel de Deo media sui parte succenso, vel de admirabili illa visione, sunt literis de mandata, nisi coquantur in Clibano, neque quidem mandati, neque deuorari, ita ut sunt cruda, poterunt: hoc est, ut cruditatem hanc interpretemur, nisi qui latentius sensus diuini calore ignis molliat, excoctusque ita cibus fiat ut mandati possit, & ad nutrimentum assumi, aliquid semper occurrabit, asperitate sua difficile, quod ab eorum gustu mortales auertat. Osee dictum est: Corda eorum sicut Clibanus in caluerunt: quod longè feciore à superioribus sensu tunc fieri intelligendum est, cum vitiorum ardor cor ipsum interius exurit, quippe cum mortales flagranti cupidine incensi, suam ipsimet perniciem affectantur: in medio enim haec posita sunt, vtrum res ad sacrificium coquere, an exurere potius inutiliter velimus. Atque ita Clibanus varia interioris affectus habet significata, proque sensu mystico figurat. Minimè verò praetereundum videtur quod Hierosolymitanus Hesychius hieroglyphicè super Clibano philosophatur eo Leuitico loco: Cum autem obtuleris sacrificium coctum in Clibano de simila. Nam per Clibanum Mariae virginis vterum significari tradit: Clibano enim ignis superponitur, qui superponitur in craticulae ministerio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum desuper accipit, ita Dei genitrix spiritum sanctum, & Dei verbum in vtero suo conficiendum maturandumque suscepit: & quae multa in hanc sententiam profecit. Est verò Clibanus, tum furnus, tum sartago, aut testa quaedam grandior, operculo vel ferreo, vel ex aere premunita, supra quod ardentes prunae ingeruntur, ut quod intra positum est, coquatur, cōdiaturue. alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad huius autem similitudinem formata est pectoris concavitas, per quam spiritus vltro citroque comeat. Columella scrobem Clibano similem fieri monet, ut imus quam summus sit patentior, quo radices latius euagari possint: Ex hac itaque forma nonnulli Prophetarum scripta Clibano similia dicunt, quae plus habeant in recessu, quam ore summo polliceantur.

DE SARTAGINE.

Ist & Sartago ab hieroglyphicis huiusmodi non absimilis: nam eodem penè significato, sacrificium Deo facturi, quaedam in sartagine frigere iubemur.

RESIPISCENTIA.

EA tamen differentia, quod in Clibano tacitae conscientiae stimulus adurit, in sartagine culpam agnoscimus, eamque nosmetipsos in euasando ream facimus, quasque mereri nobis videmur poenas vltro deposcimus, & modo hunc modo illum errorem sollicita repetitione versantes animo, quae satisfaciendi ratio nobis reliqua sit, agitamus. Alij rem eò trahunt, ut prophetarum oracula toto mentis ardore versanda submoneant: inde enim fieri, ut repetita sapientius, & inter se cōglobata, facile intelligi & explicari possint, ut hinc eam saltem quae ad mores pertinet doctrinam assequamur. Alio verò modo sartago apud Hesychium accipitur pro cruce Christi: siquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mandendum, simulatque

mulatque sartagini fuerit incoctus, mandari potest: ita corpus Christi antequam pareretur si foret esui exponendum, ut ipse de se saepe futurum aiebat, abominabatur humanae aures, respondebantque omnes, durus est hic sermo: quomodo potest hic corpus suum apponere ut manducetur? post crucem verò patefactum est, id diuino munere dispensationeque fieri posse: nam totum illud mysterium in Christi passi commemoracionem institutum est.

DE CRATICULA.

Raticula tota prorsus Hebraeorum esse videtur, sed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoscit Aegyptiacum.

I R A.

Ait enim eam subiecto igni, & corde superimposito, furoris & indignationis apud sacerdotes illos indicium fuisse, ut ex eo scilicet cordis bile scilicet excandescencia ostenderent.

P O E N I T E N T I A .

NOstri hoc sanctius intellexere, qui Craticulam poenitentiae signum posuerunt (liceat verò mihi Theologorum dictata sectanti, eorum interdum vocabula usurpare) non tamen hinc tacitam mentis exulceracionem intelligentes, sed amaritudinem conscientiae minimè simulatam, manifestissimis verò conspicuam argumentis: quippe vbi luctu, lachrymis et lamentatione conficimur ob ea, quae nequiter, improbè atque iniquè patrauerimus, vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitet, abstinentia cominuat, atque arefaciat. Haec enim est illa in propatulo posita sui conflictatio, quae successos diuini amoris igne carbones omnibus ostendit, exemplumque alijs praebet, quae se quis ratione possit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad aethera virtus, non flagrantem modo animum praeseferunt, verum & corpus ipsum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim pietissimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipsius Christi amorem accendebatur, sacrificiumque Deo sanctum & immaculatum, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vstulatus offerebat. Neque tamen sum nescius Adamantium haec, quae de craticula dicta sunt, ad diuinae lectionis inquisitionem adducere, cum ea scilicet ardenti studio consecramur, quae nullo obiecta velamine vnicuique sunt intellectui peruia, cuiusmodi scilicet est sensus, quem historicum Theologi nominarunt. Qua verò ratione craticula Christi mortem & resurrectionem significare possit, apud Hesychium videndum, Leuit. 11. eo loco: Si autem in craticula fuerit sacrificium.

C O N D I T O R I V M .

EX eo autem quod cor in abscessu pectoris latitat, & intra praecordia se redit, diuinae literae cor plerumque non tam pro ijs quae in abdito profundoque mentis recessu conduntur, quam pro quarumcunque rerum receptaculo, vbi haec in diuturnum tempus asseruandae reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere consuerunt. Vnde in sepulchri etiam significatum cor accipiunt. Christus enim Euangelio manifestè sepulchrum cor terrae nuncupauit: Sic erit, inquit, filius hominis in corde terrae tribus diebus & tribus noctibus.

C O N C O R D I A .

Nec verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his subtexere, qui commentis in concordiae significatum duo corda vinculo colligata figurant.

rare, quod à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum existimantur.

DE SPINA DORSI.

Ssa quin etiam & nervos aliquot Aegyptij inter hieroglyphica retulerunt: cuiusmodi os illud est, quod à summa ceruice multis distinctum inter nodijs per vniuersum dorsum excurrit.

TITILLATIO.

Per eius enim picturam, nequitiam petulciorum, concitatamque titillationem significabant: si quidem humanam genituram à cerebro delabi, perque id ossis defluere, non Aegyptiorum modo, sed nuntiorum etiam aliorum opinio fuit. Alcmaeonis verò præcipua, quam vnâ cum Hippocrate poetarum aliquot auctoritas confirmavit. Sentire hoc ipsum Plato videtur, dum semini vim vertebralis ossis destitutum esse tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

quod ad Anaxagoræ *δμοιοποιεῖται* nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter incensit, quod putarat is,

Ossa videlicet ex pauillis atq; minutis

Ossibus, & sic de pauillis atq; minutis

Visceribus viscus gigni, sanguenq; creari,

Sanguinis inter se multis coeuntibus gustis.

Democritus eam ex totis pro dire corporibus, præcipuisque eorum partibus, veluti carnosis, fibris, & ossibus, arbitratus est. Cæterum philosophorum & medicorum plurimum diligenter secus rem inuenit, qui genituram minimè esse ossis vilius medullam, sed sanguinem potius asserunt: quibus Pythagoras etiam ad stipulatur, dum eam probatissimi sanguinis spumam esse contendit, ac alimenti nutrimentum. Huiusmodi porro sanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoso quodam tramite ad testes dilabitur, quod in dissectionibus apertissimè compertum est. Vnde Anchises apud Maronem paterna impulsus charitate clamat:

Proice tela manu sanguis meus.

Quod ad imitationem Pindari dixisse videtur, qui Nemeis ita, *πλευρῶν ἀπὸ τοῦ ἱερός* αἰκιδῶν αὐτῶν ἔσθ', πόνος αἰμαί. Quidam philosophorum rerum venerarum libidines in iecinore contineri arbitrati sunt, quod à Lactantio quoque memoratur lib. de Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eorum amoris sedem poetæ omnes agnoscunt, dum Cupidinem iecur sagittis appetere vlcerareque conueruntur. atque ita VII Prouerb. Salomon. Donec transfigat sagitta iecur eius. Verum aliud est concupiscere, aliud commoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporis munus est viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture satis examinata sunt. Sedenim cum renes ossi, quod supra posuimus, adhærescant, non imperite figmentum hoc suum Aegyptij commentum sunt: nam & Astronomi renes & genituram in Veneris potestate constituunt. Renes ait Varro ita dictos, quasi ritui ab his obsceni humoris oriantur. Quod verò & lumbi eidem ossi adiacent, Aegyptij per lumbos Venerem innuebant: hinc apud Comicos & epigrammaticos poetas ubi quid lasciuus enuncian dum fuerit, freuens adeo de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Persius hoc, ubi lasciuorum poematum recitationem incepsit, dicens: Cum carmina lumbum intrant. & inferius: Summa de lumbis salua. Habemus & in sacris cõcentibus, vsque ad noctem renes increpuisse, & imple-

tos illusionibus lumbos. Et Gen. xxxv, Reges de lumbis tuis egredient. Præterea ubi Paulus de Leui ad Hebræos scribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris erat, quando obuius ei factus est Melchisedech. Neque tamē inficias ierim, aliquot diuinarum literarum locis lumbos poni pro virtute, vt XII cap. Regum tertij, qui tamē apud Hebræos primus inscribitur, ubi Roboam seniorum spreto consilio salutari, adolefcētorum, in quorum adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui ferociores erant: suaserunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerum, fortē se atque terribilem populo ostentaret, & ita loqueret ad eos: Minimus digitus meus compactior est lumbis patris mei. quo responso amaritudinis pleno factū est, vt statim à tribubus decē desertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantum tribus imminuto. Quamuis verò diuinæ literæ lumbis plurimum tribuāt, ubi de genitura mentio sit faciendā, nō ille tamē ossa ipsa ex Aegyptiaca disciplina reijciunt. Nam ubi Laban accipit hospitio Iacoben sororis sue filium agnitum, significare volens etiā ex patris consanguinitate eum sibi coniunctum esse, Os, ait, meū es, & caro mea: quasi ad id respiceret, quod veteres plerique philosophi tradidere, ossa ex virili semine in embryone gigni, ex materna verò genitura virili circumfusa, carnē ipsam fieri. Sed quod alicubi lumbos in vulgatis habetur editionibus, Symmachus vertit latera: sed eodem vtrunque significato, concupiscibilis animæ pars, signatur: iuxta enim latera renes sunt. In lumbis sanè maxima, aiunt interpretes, esse solet incitatio ad concupiscentiam, aduersus quam renes nostros & cor nostrum aduri, in sacris adorationibus suppliciter imploramus, quippe vt & naturali appetitui, & voluntati simul obistere valeamus. Hac de causa dicebat Apostolus: State præcincti lumbos vestros, vero tamē cingulo, hoc est, voluptate ea, quæ vera sit, quæ scilicet à castitate & continentia oritur: quod dubio procul est à Domino desumptum, ubi præcinctis nos iubet esse lumbis. Nam & apud Romanos cinctus armatum strenuūque significat, vt discinctus contra imbellē & effeminatū. Iam & hostiæ renes ignibus traditi, dubio procul significat genitalium partium ardores extinctos esse: quicquid omne quod pingue est de renibus & omnibus interioribus obtulerit, tunc verè purgatus omni libidinis vitio, pro delicto hostiam iugulauerit. Sed quoniam hæc in diuinis literis & sæpe & multipliciter habentur, nō importunum fuerit, quod ad hanc sententiā facit, locum ex Leuitico creperere, ubi de pacificorum sacrificijs agitur: ubi sanè legislator iubet duos renes cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, siue vt alij edunt, fibras iecinoris cum renunculis, adoleri super altare in holocaustum: ex his, vt ait Hierosolymitanus Helychius, legislator vult nuptiarum desiderium offerri Deo, vt prolis causa, non fornicationis, proueniat, & honorabile sit coniugium, & torus immaculatus. Iungit verò iecur renibus, quia delectatio sine concupiscentia in eo sedem habere fertur: hepate verò in renes vim operationis suæ ministrante, quod per desiderium quam Græci *ἐπιθυμίαν* vocant, motum fuerat, ad desiderium effectus concitatur, quæ duo simul adolenda sunt, vt scilicet neque praua nobis proponamus, & si quo modo suggerantur, abolere festinemus: & vt verbis vtat Helychij, quia in hepate concupiscentiæ requiescere putantur, propterea pinnā, hoc enim ex LXX desumit, hoc est, summitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, scientes quod primitiua cogitationum nostrarum Deo necesse habemus auferre. Demum vt à gētibus quoque arma nobis mutuemur poeta venustus in hanc sententiā ait:

Principis obsta, sero medicina paratur, Cum mala per longas inualuere moras.

ros il

TEMPERANTIA.

Nimirum in sacris nostrorum literis id erat temperantiae signum, quod in sa-
lutaris victima lumbos eximi mos erat, tanquam impuros, ait Philo, propter
concitantem libidinis titillatum, semine per eos irriquo. Diuino autem praeccepto
hos praecingi iubemur, cum sacra illa solennia ferimus, quae tunc temporis insti-
tuta sunt, cum exeuntes ex Aegypti captiuitate, hoc est, ex voluptatum et deliciarum
illecebris, agnum, hoc est, puritatem edere admonemur, & in castimoniam conuictum
discumbere. Apud Nilum autem huiusmodi lex de temperantia lata est, qui, ut
Ambrosius, Geon est, vnus ex quatuor Paradisi fluminibus, qui virtutem hanc signifi-
care dicitur, de quo satis in Accipitris commentario disseruimus. Quod vero de
vasculorum perplexitate dicebamus, admittit id etiam Aristoteles, qui testes libra-
menta quaedam esse dicit, quorum beneficio semen ad penem commode labatur, neque
id semel asseruit, dum eorum aduersatur opinioni, qui testes solos geniturae rece-
ptaculum putant. Innititur vero is exemplo tauri, qui iam exectus vaccam imple-
uerit. Quendam etiam ait Albertus Magnus euiratum, prolificam in coitu operam naua-
se: licet Galenus ab Aristotele diuerius eat, testesque omnino seminis receptacula
esse contendat. Quin etiam Auerroes in hoc a suo dissentit Aristotele. Quibus re-
sponsum fieri posset, sit testes in hunc usum a natura tributum essent, animalibus
vix omnibus id officij subministraret, neque vlla esset absque illis propagatio: sed
verum plerumque repertum, ut quae recitauimus exempla testantur. Cadunt igitur cau-
sa, qui solis, quos oggerunt, testibus innituntur. Ab hac spina cauda exiti ea curta,
in diuinis literis ostentat eos, quibus nulla de futuris cura, qui diem nouissimum,
futurumque Dei iudicium aspernantur, qui subinde dicunt edamus & bibamus, pe-
reat qui crastina curat: cras enim forte moriemur, quia mors aurem vellens, viui-
te ait, venio. Est enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS.

Pudendorum significata his adiungere necessarium est. Nam vetustas
illa ut minus vitiosa fuit, ita simplicius apertiusque de vnaquaque re phi-
losophata est: neque erat tunc temporis in humano corpore quicquam,
quod vel visu, vel nuncupatione sua, turpe iudicaretur. Prauis vero
moribus succrescentibus, multa decernenda fuere tam factu esse quam dictu tur-
pia, ut qui rebus suis modum praescribere nesciret, ipsius saltem turpitudinis infam-
ia absterrentur. De antiquissima igitur disciplina dicturus, quae ad significa-
tionem figurae illius, quae tam visu quam dictu obscena iudicatur, pertineat, ve-
niam mihi dari postulo, ac in eam haec accipi partem cupio, propter quam & prius
excogitata a veteribus illis fuerunt, & a me nunc in communem usum propala-
ta, eo quidem consilio, ut haec illis scriberentur, qui sanctius instituti, rerum vi-
scera & intimas medullas, non verborum superficiem, examinant.

MAGNANIMITAS.

Esto igitur prima pudendi virilis significatio, quae tot columnis incisa, tot obe-
liscis notata, tot alijs veterum monumentis insculpta, magnam & erectum viri for-
tis animum ostentarent. Extant adhuc columnarum frustra aliquot in Sesostris me-
moria erectarum, quae literis Aegyptiacis incisae sunt, in quibus, veriusque sexus natu-
re insculptae conspiciuntur, Sesostris enim hunc Theopompus lib. III appellat, quem
Sesonchos alii nominarunt, qui scilicet Aegypto regnavit vniuersae, impe-
riūque in Europam protulit, de quo apud Herodotum multa. Vbi igitur in columnis
aut

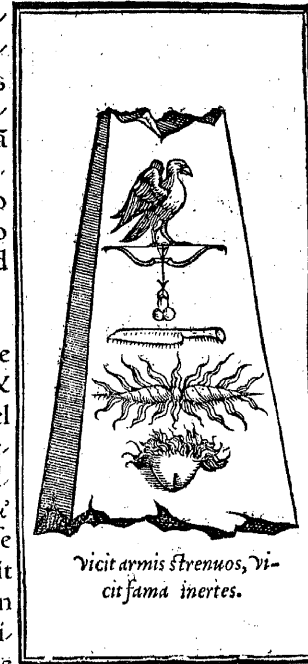
aut obeliscis ab eo positis virilia pudenda conspexeris, bellicosos, strenuos, & magnanimos viros ar-
mis ab eo superatos intelligas. Nam & conjectores,
mulierem quae virum & liberos habeat, si commuta-
tam se in marem somniauerit, viduam breui futura
conijciunt, atque ita viri muneribus functura, quae ve-
ro liberos non habeat, mares parituram, quae virgo
sit, futurum ut primo quoque tempore matrimonio
dooet. Ita semper ea humani corporis pars aliquid
semper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

FORMIDOLOSVS ET IMBELLIS.

Vbi vero in monumentis istidem muliebria vide-
ris incisa, argumentum est, imbelles, molles, &
inertes homines ab eo subiugatos, cuius nomen vel
nota superposita fuerit. Ad quod dubio procul re-
spexit Homerus, cum Thersitem Graecorum pusil-
lanimitatem increpantem his verbis inducit, *νεκ
δύοξε ἀρεῦ δει, νεκτ ἀρεῦοι*. Id quod ad Numanum sese
& sua gloriose iactantem non inuenuste transtulit
Maro, dum eum, o Phrygię (neque enim Phryges) in
obsessa Troianorum castra dicentem inducit. Alibi vi-
rorum negotia ita praescribit, ut hi bella pacemque ge-
rere deberent. Et Horatius virilem Cleopatram animam obstupescit, quae generosius
perire quaerens, enses haudquaquam muliebriter minus expauerit. Apud eun-
dem Tyrtus poeta non mulieres, sed mares potius animos in Martia bella versi-
bus exacuit. Ouidius quoque in Eunuchum, cum militem virum esse debere assereret,
Ista mares tractant, dixit, tu spes depone viriles. Ad haec Onirocritae dicunt, si prin-
ceps quisquam in foeminam se degenerasse: per nocturnam sit imaginem arbitratus, futu-
rum ut loco deiciatur, propterea quod mulieres plurimum imperij virorum subij-
ciuntur.

INNOCENTIA. CRIMEN.

Non est hoc loco praetereundus sacrificij veteris mos, vbi masculi vocabu-
lum in fontem, & nulla criminis macula notatum intelligi debere autumant
Theologi, per foeminam vero crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima,
sive ea sit Origenis, vbi agitur de vitulo masculino sine macula offerendo, mascu-
lum ait intelligi, qui peccatum ignorat, propterea quod foemina sit peccati symbo-
lum: labilis enim, mollis, & ad delinquendum procliuus admodum est mulier. Ma-
sculum igitur sit munus quod Deo offers, hoc est, muliebri nil habeat, concupis-
centia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil dissolutum meditetur. Et
masculi denique nuncupatio in diuinis literis virum indicat virtutibus perfectum,
qui praesenti fortis animo semper est, cum mulier contra tantae sit infirmitatis, ut
Solomon Sapientia dixerit, Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens. Et
mares tantum stirpis Aroneae iubet Dominus vesci sacrificato, quia scilicet non o-
mnium est de Deo disputare, sed eorum tantum qui nihil foemineum, nil fluxum in cogita-
tionibus habeant. Demum, ne de Deo disputare praesumamus, quandiu per qual-
dam declinationes diffluentes, vel domesticas curas, vel inania negotia, a mascu-
lorum dignitate vigoreque excederimus. Similiter in victima peccati, masculus
tantum de genere sacerdotali vescetur carnibus eius: ad poenitentiam enim fortis

opus est sensu, ait Hesychius, & intentione virili. Cui Psalmographus ita succo-
nit: Viriliter age, vigorēq; audacter amplectere, & in quācūq; provinciā te dele-
gauērit Dominus, eam & alacriter suscipe, & nō ignaui ter administra. Porro vir
qui testiculos auulso habet in diuinis literis, hieroglyphicū est hominis qui vi-
tam prius piē sanctēq; institutā habuerit, iuuentutemq; omnē bonis operibus
exercuerit, ingrauescente verō ætate ad nequitias & inquinamenta declinat.
Nam cum testes, vti superius ostensum est, virtutis indicia sint, euiratio mollitiē
dubio procul effœminationēq; significat, ipso se vocabulo prodente. Vel, vt He-
sychij sententia est, secuisse ille abstulisseq; sibi testiculos videt, cuius impius ani-
mus scelerataq; mens timorē Domini veramq; abiecerit pietatem, perinde ac si
crudelis manus semetipsum absciderit, hoc est, sese à Dei coniunctione, quæ sita
est in virtutibus, abstulerit, & bonę frugis prole fœtificationēq; priuauerit, ipso
quippe abiecto signo, per quod vera virilitas in homine cognosci possit.

Antiquorum autem religione institutū fuit
Gallos, euiratos quippe sacerdotes, Deūm
Matri ministrare, perpetuæ eius seruituti addi-
ctos, quōd qui patris, matrisue nomen violaue-
rint, eo supplicio damnandū viderentur, ne pos-
sent ipsi vnquam fieri parentes: in qua sententia
fuisse Lucretium, hæc eius carmina declarant

*Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Marris, & ingrati genitoribus inuenti sunt,
Significare volunt indignos esse putandos,
Vnam progeniem qui in oras luminis edant.*

ERGA PARENTES
ingrati.

COELI FOECUNDITAS.

Quæ verō de Cœli pudendis à Saturno falce abscisis & in mare deiectis vete-
res fabulati sunt, sententiā præ se ferunt à diuinis literis nō admodum alienā,
Deū quippe omnium rerū species cōformasse, moxq; præcepisse, vt cōiugio quęq;
suo crescerēt, replerētq; terras: id quod & pleriq; philosophi dixere, rerū semina
ccelitus delapsa tempore quęq; suo coaluisse, inde ad eas propagādas naturam
vsum Veneris indicasse. Iam & Osirim Aegyptij suum, de quo sæpe alibi, hu-
mana effigie pudendis obscœnius excitatis faciebant, inde generis nostri cau-
sam (Sol enim Osiris) & per quē capite gestabat
calathum, educationis beneficium significaturi.

Sermonis efficaciam persuadendiq; vim osten-
tare veteres si voluissent, Mercurij simula-
crum grandiori iam ætate, barbatum, & effœ-
to propemodum corpore, natura tamen obscœ-
nius excitata, eaq; tantum parte validissimū fa-
ciebant, cuiusmodi signum Cyllenis fuisse Pau-
sanias tradit: atq; ego sigillum ea specie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem signo, præter hæc vestis erat suf-
farcinata, in cuius sinum poma, fœturæ scilicet
indicium, condebantur, nempe quōd sermo cu-
ius omnino symbolum est Mercurius, in grandiori, prouectioriq; ætate vim
quandam propemodum generandi, transigendiq; aliquid habeat, vt quod in
consul-

MERCURIUS, VEL EF-
ficax sermo.

a consultatione propositum est, deliberet, persuadeat, ac omnino conficiat. Arte-
midorus Onirocrita scribit, se quoq; Cyllenis vidisse Mercurij simulacrū, cuius
species non alia erat, quàm pudendi virilis effigies: eaq; de causa coniectores su-
per sermone differunt, quæ quis per eius partis imaginem somniauerit.

INVETERATA NEQUITIA.

Addi solita est Hermæis huiusmodi vestis longo firmate tracta, quorū qui-
dem similitudinem Theophrastus Eresius in homines nequā & intempe-
rantes detorquebat, propterea quōd firma, ventrē, pudenda, & barbā tantum
haberent: ita illi vestem traherent scœminarum more, ventri dediti essent, atq; li-
bidini, nequitiam in ætatem etiam grandiore[m] producerent, cum vitia quædā,
vt Satyrus monet, cum prima sint barba refecanda.

SERMO INANIS.

Inanem verō sermonem ostendere volentes, Mercurium eundem iuniori spe-
cie ac prorsus impubi cum effinxissent, attracta illi pudenda vel defidentia fa-
ciebant: in his enim qui nondū ex ephebis excessissent, infœcundam & imperfe-
ctam esse orationem animaduertant, vt pote quōd ætas illa ad prudentiā non
dum esset idonea. Huiusmodi verō signum vidi Neapoli in magnificentissimis
Mactæleonum ædibus.

PROVENTVS.

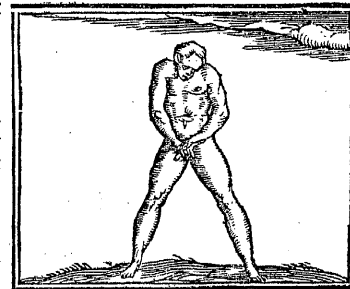
Iam & Priapi simulacra in hortis statui ab antiquis solita, ne multum in his im-
moremur, proventus qui deposceretur significatū habebant. Ea uerō de cau-
sa fieri consueisse ait Varro, quōd horti omnes in tutela sunt Veneris, quę totius
est generationis Dea.

Tranum libidinibus atq; nequitie inpositū
& imponendum esse, admonere cum vellent
Aegyptij sacerdotes, genitale viri manu cohibi-
tum atq; coercitū pingebāt, quippe hominis cō-
tinentiā eo gestu describentes. In appendicibus
vtriq; ad Virgilianū opus adiectis, cuiuscūq; illi
fuerint ioci, sapienter quidē compedibus Vene-
rem constringendā inuenies, quantumq; natis
creandis seruiat adeundā, vt corruptū ibi locū
ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita
enim apud eum legas:

*Vina sitim sedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines transilisse nocet.*

Approbesq; interim eorū fortitudinem, qui potius excastrari voluerint, quàm
illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianū & Origenem quæ-
rito. Præcipuum autem illud in Christianorū institutis præceptū ponit Euse-
bius, *γαστρός τε καὶ ἄλλων ἁσέβητος πρῶτος*, ventrē quippe, quæq; sub ventre sunt, coer-
cēda. Sanè Anacharsis Scythia cōiuuiō acceptus apud Solonē, ita mox decubuit
cōpositus, vt vna manu pudēda, altera verō os obsignaret, palma ad id appres-
sa, daturus quippe per huiusmodi gestum cōtinentię atq; silentij monimēta. Eā
verō toto vitę tempore cōtinentiā à delicijs omnib. alienā secutus est Anachar-
sis, quare statuis eius inscriptum erat, ΓΑΡΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ ΑΒΕΔΟΙΟΝ ΚΡΑ-
ΤΕΙΝ. quippe, linguā, ventrē, mentulam cōpescere. Nam ille nimirū ante omnes
probus est, qui tribus his egregiē sibi tēperarit. Necq; verō paruā huius cōtinen-
S

CONTINENTIA.

tiæ laudem meruisse videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cum puella, noctis bona parte peracta, deducta esset, ut cum eo dormiret, quærenti regi tarditatis causam, respondit illa, expectasse se donec maritus cubitum iret: comotus Alexander ministros acriter obiurgauit, reducite inquit hanc: parum enim absuit quin vestra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate seruauerit, ignorat nemo. Exempla hæc adolescens, ætate feruidus, delictis affluens, adulatoribus vndique circumseptus, sponte præstitit, ut nos qui motus dubio procul sanctioribus eruditi sumus, aliquando cogeret erubescere.

VENVS VERECVND A.

Non defuisse verò vnquam qui verecundiam adamarent, tot veneris simulacra in antrum abdita, de quibus alibi meminimus, indicio esse possunt. Ad hæc iuxta Mantineam Nigræ Veneris sacellum apud Meliastus fuit, ad verecundiam quippe, qua præditum esse debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimum & in propatulo, homines verò & clam & plurimum noctu liberis dare operam solent. Simulacri huius meminit Pausanias lib. VIII,

EXTINCTA LIBIDO.

A pud Ægyptios genitalia à Titanibus defecta, & in fluuium demersa compendiaris, quod libidinis ardorem extinctum, aut extinguendum esse, mystico esacro intelligendum. Græci Herus & Leandri fabulam commentum sunt, ut extincto lucernæ lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoque concupiscentie ardorem extingui significarent, atque ita tam marem quam femineam gelida senectutis procella exagitatam in aquas immergi, ac denique suffocari. In sacris nostrorum literis sententia huic fabulæ non absimilis de flore amygdalæ, de locusta & cappari habetur, quam loco suo satis explicauimus. Neque tamen illud commendandum, quod Græci extinctos compressosque nequitie stimulos à viro forti, hoc est, virtute prædito, indicare volentes, Anteu illum suum Terræ filium ab Hercule collisum fingunt: nihil enim aliud est Anteu à terra procul sublatum enecare, quam à libidinoso tactu manus & mentem procul amouere.

COELESTE RERVM OMNIVM PROMPTVARIVM.

Panos vrbs in Ægypto fuit, in qua huius etiã dei colossus visebatur inguine prociaciter extento, qui flagellum in Lunam à dextra eius sitam attolleret. Pana enim illi ad Lunam simulacrum addere voluerunt, quod omnia mortalium vsui necessaria putarent à Luna suppeditari. Sed quid hoc sibi vellet argumentum, facilius ex Cabalisticæ disciplinæ significationibus eruemus. Aiunt enim eius mysterij sapientes, omnem siderum vim, quæ rerum procreationi comparata sit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquam promptuariam, mox illam pro rei vniuscuiusque materia formam vnicuique suam fideliter erogare: idque sibi velle videtur in Panos manu flagellum, quasi accepta eo gestu deceptat expendere.

S O L.

In Sudæ collectaneis legas Priapi simulacrum, quem Horum Ægyptij esse dicunt, laua penem arrectum continere, dextera sceptrum, disco & pennis insignitum, quæ omnia Solis vim ostentent: ex genitali siquidem obscenius attractato significari aiunt, quæ abdita sunt in visceribus terræ semina, vi solis erumpere: per sceptrum verò imperium, quod in celestibus & terrestribus gerit, cuiusque opera & terra & mari patefacta sese mortalibus exhibere, vsusque & comoditates rerum omnium

nium subministrarunt. Discus orbem quo circumferunt indicat: pennæ verò velocitatem, totius cœli ambitu quatuor & viginti horarum spatio cotidie decurso. Sic illis philosophatum est temporibus, ut rem tam seriam, & omni modestia & verecundia tractandam, ad nequitie turpitudinisque imaginationes traherent. Sic Iudei quoque Beelphegori nonnunquam initiati sunt, ignominie quippe simulacro, quem Priapum Latini uocant, Moabitarum de more ferentes sacra, grauissima contra se numinis omnipotentis iracundia concitata. Sic Athenarum eruditio arcanaque mysteria uniuersum orbem eludere. Atque huc demum in Eleusina Cereris sacris tormentum illud ceremoniarum, ad oclusas portas diuturnior mora, lingue obsignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enumerat, varietas tendebat, ut posteaquam per quinquennium anxij anhelabundique magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuspiam diuine maiestatem quandam, diceret Tertullianus, se visuros concepissent, sub naturæ significatione simulacrum virilis membri tot fascijs, tot integumentis tandiu coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodque quotidie ad naturæ requisita non semel tangere cogentur, vidisse se pictum aut sculptum, sub religiosissimi iurandi prohibitione profiteri vetarentur, quodque longè magis ignominiosum est, huc philosophi, huc principes, huc ipsi Romanarum rerum domini Augusti, leuitate nescio qua pellecti perhibentur.

DE VMBILICO.

Voniam verò umbilicus quædam communia habet cum genitalibus, exigit locus ipse, ut quæ partis eius significata sunt, explicentur.

P A T R I A.

Vmbilici significata alij alio modo acceperunt: sunt enim qui Iouem, sunt qui mediū, sunt qui finem per simulacrum eius intelligant. Iouem quidem ex umbilico significare videas apud Curtium lib. III, cuius effigies sinaragdo & gemmis alijs coagmentata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariss. patritium Venetum Stephanum Tepolum vidi, cuius inscriptio est, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΕΡΕΠΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiusmodi species habetur. Mediū verò, ut qui dixit Delon orbis umbilicum. Finem Martialis, cum scripsit:

Iam peruenimus usque ad umbilicum.

Sed eo loco intelligendus est voluminis terminus, qui cum volumine explicatur, in fine omnino est: cum verò idem obuoluitur in spiram collectum, mediū tenet locum. Sedenim Onirocritæ per umbilicum dubio procul patriam intelligunt, unde scilicet educationis auspicia suscipiuntur: & per ea quæ umbilico accidant in somnijs videri visa, de patria vaticinari solent.

M E D I V M.

Videtur verò patria vnicuique homini orbis mediū esse, cum ab eo loco, vbi quisque lucem auspiciatus est, & terrarum situm, & mundi spatia metiri incipiat, & quoquo versum iter arripuerit, patriam semper quasi centrum statuatur. Sed apertissimè Cicero umbilicum pro medio poni ostendit in Verre actione VI. Et raptam esse Liberam, quæ eandem Proserpinam vocat, ex Ennessu nemore, qui locus, quod in media est insula situs, umbilicus Siciliae nominatur. In homine quoque umbilicus medio totius corporis loco constituitur, siue circulum circumdixeris laeæ certis manibusque exporrectis, siue ad quadræ figuram factum eum imagineris. quantum de medio hominis diuersa est & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

inguen in homine masculino medium agnoscit, umbilicū ille. Apud Martialem
medios lambere comperias, quod ad Varronis sententiā accedit: nam feminae
inguen esse medium, idem quoque Vitruuius confitetur.

FINIS.

Cum autem & finem significet umbilicus, ostendendum quid umbilicus in
libro sit, de libro enim loquitur Martialis, cum se peruenisse dicit ad umbilicū
cum usque, ut paulo ante dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum
alii umbilicos esse putant, defensacula ea aenea quibus librorum anguli ornantur
simul & muniuntur: quandoquidem cornua etiā eodem errore vocari credide-
runt a poetis, precipue verò bullam in libri medio affixā. Alij signa esse quaedam
arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere soliti essent: ideoque Por-
phyriōnem citant, qui ad umbilicū, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Inceptum celeres promissum carmen iambos

Ad umbilicū ducere. Alij clauos ad similitudinē bullae, qui pro ornamen-
to affigi soleant tabulis quibus libri conglutinantur, intelligunt. Alij, ut ex errore
vno in aliū trahantur, rati se aperte rem indicasse, locum Ciceronis ex tertio de
Oratore citant: Sed tum ita solet narrare Scæuola, conchas eos & umbilicos ad
Caietam & Lucrinum legere consueffe: ibi per umbilicos, lapillos intelligunt lo-
tos & politos, ita enim scriptis prodidere, cum hæ buccinorū quorundam testu-
læ sint, quæ turbinatim cōuoluuntur, in fastigiū acuminatæ umbilici forma, qui
ex lapide olim fieri consuevit, ad umbilici nostri similitudinē. Ut verò & Mar-
tialē & Horatiū idem dicentes, neque non Catullum & Ouidium etiam intelli-
gamus, qui umbilicū hunc eodem omnes significato posuere, sciendum libros
olim fieri solitos ductu plurimum perpetuo, vna quippe pagina, nō ut nos illis
dissectis, & in quaterniones quos dicimus consertis: & quia complicabatur ad
instar spiræ conuoluti, inde volumina dicta sunt à voluendo. In extrema autem
pagina firmitudinis ergo paruus admodū bacillus, ex cedro quippe, aut buxo,
cupressū, vel ex ebore, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modū, quā
membrana præcisa erat, hunc umbilicū appellabant, cuius quidē capita volumi-
ne complicato hinc & inde prostarent: solebantque ea ex argento, vel auro, vel e-
tiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atque ea sunt quæ cornua nōnulli voca-
tarunt, ut Ouidius ad librum Epistola Tristium prima:

Candida, nec nigra cornua fronte geras.

hoc est, neque ebore, neque argento, aut nitida vlla gemma umbilici præmunian-
tur, cuius facies atrata luctum præ se ferat. Martialis XI.

Explicitum nobis usque ad sua cornua librum.

Sic apud eundem, uti superius dictum, quod & apud Horatium, umbilicus pro
fine ponitur: quia principium libri est ubi à titulo incipit explicari: finis, ubi tota
reuoluta pagina peruentū est ad umbilicū. Huius ego generis volumina multa
vidi, eaque vetustissima, alia ex membranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis, alia
Hebraicis, alia etiā Arabicis literis perscripta. Non præteribo papyracea illa mo-
numenta, quæ in arcibus Æliæ thesauris Romæ asseruantur, in quibus archetypa
est Constantini Imperatoris donatio, papyraceum esse textū, glutine quodam
delibutum, mox aut aprina sana, vel vitro exæquatam ac perpolitam, ut & scri-
pturæ patiens fuerit, neque vlla calamum asperitate ostenderit, miro quippe læ-
uore complanatum.

CASTI-

CASTIMONIA E CONCVPISCENTIA.

Exclusus umbilicus apud Diuinarum literarum interpretes castimoniā signi-
ficat: eo enim modo quo præcisum præputium circuncisionis illius est signū
quæ libidinem atque nequitiam à corde refecare debemus, ita in feminae umbili-
ci amputatio castimoniā indicat: virtus enim eius in umbilico est. Hinc de pro-
fanatis prostitutis Hierosolymis Ezechiel ita lamentatur: In qua die nata es,
nō est exclusus umbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhærescit: hoc est, nihil quic-
quam anima ab originatione separatur, sed patriæ coalita est, & applicata molli-
tudi, ut minime mox mirum sit eā, quæ omnia subsequuntur, turpia perpetra-
re. Nam quod ex lobe dicebamus, virtus eius est in umbilico, sub umbilico ven-
tris legere videtur Eucherius, ut per hoc feminae significet genitalia, sicut in vi-
ro lumbos dicimus. Nam umbilicus dubio procul est concupiscentiæ signum.

DE VENTRE

Am Venter quoque sua continet hieroglyphicā, eaque ab umbilico, de
quo nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nusquam de eo quæ
post umbilicū, possumus commodius meminisse.

PRINCIPIVM.

Absolutum perfectumque opus significat, uti diximus, umbilicus. Contra ue-
ter, in sacris præcipue literis, nunc principij, nunc originis indicium est, cum
scilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quò sapere cœpit tempore, factum in ce-
prum ue aliquid ostendere voluerit, ex ytero, ventre ue dicet. Ita lobes: Si non
ex ventre matris meæ dux illis fui: de misericordia loquens, qua pauperes ab æ-
tatis initio prosequi cœpisset.

MARE.

In Serapidis descriptione figuræ, de qua plenius alibi, κασις de Σειρασις legitur:
Venter quippe mare est. & uti superius notauimus, Hippocrates decumben-
tem quempiam, qui mare conturbatum in somnijs sibi sit videre visus, morbo
cum ventris tentari conijcit, similitudine puto à mari sumpta, quod veluti flumi-
na fontesque omnes in se recipit, ita ventrem omnia consumat.

INSATIABILITAS.

Vnde poetæ ventrem pro ganea, & insatiabilitate, vorationeque parasitica po-
nunt, ut apud Horatium Epistolis:

Quicquid quaesierat ventri donabat auaro.

Sed ibi apertius:

Scilicet ut ventres lamina candente nepotum

Diceret vrendos.

Epimenidis in Cretenses obiurgationem Paulus

Apostolus repetit, qui κασις αργους, ventres quippe ignauos eos appellat. Ver-
sus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κρετες εει λουσαι, κρηνη καρδια, κασις αργου.

Semper mendaces Cretes, commercia pessima, ventres ignaui. Iam &, Viuite ven-
tres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem inge-
re, Donatus de toto parasito ventrem intelligi posse dicit. Apud Sudā, & in alijs
proverbiorū collectaneis parasiti cuiusdā respōsum habetur, qui ventris oppro-
briū obiectū sibi ita refellit, ut probriū id omnium pulcherrimū existimare se di-
cat: præstare enim eo ventrem alijs rebus, quæ plenus, leuis agilisque sit, atque strenuus:
inanis verò, grauis, & inutilis. De ad ipsam sanè lautitia ganea que verbum apud Græ-
cos κασις dicitur. In Diuinis literis Psal. XVI, impletū ventrem legas, p insatiabilitate

S 3

atq; ingluvie. Quiq; gulæ & nequitiae imperandum præcipit philosophus, ven-
tri, uti superius dictum, temperandum, & his quæ sub ventre sunt, inquit. Sane
quidem Aegyptij mortuorum ventres eximere, & in Sole discindere soliti sunt,
ut qui scelerum omnium causa essent, atq; ita uel expiarent, veluti de impulsore
pœnas sumere viderentur. Verùm hæc pleriq; dictu quidem speciosa dicant, nec
tamen imitanda sibi proponant, lepidumq; orationis Catonianæ principium in
dissuadenda lege agraria ita exordientis obijcient. Arduum esse ad vētrem ven-
ba facere, qui careat auribus: nam & in hac sententiam Grecū est proverbum,
πασίῃ οὐκ ἐξείδεται.

HUMANAE DELICTA.

SANE ventres, Leuitico, modo aqua eluendi, modo extra castra exportandi, a-
pto admodum hieroglyphico, reatus, maculas quippe nostras indicant, quia
simus in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi possunt, atq; i-
deo elui: vel expiabilia sunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars,
quæ sincera est, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribui-
tur, secretam substantiæ eius originem indicat: unde illud Psalmo, Ex vtero an-
tē lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehensibilia, diceret Euehe-
rius, quæ rimari nulli datū est, de quo lobes: De cuius vtero egressa est glacies,
& gelu de celo quis genuit. Idem Eucherius, quod apud Abacunta legitur, Ven-
ter meus turbatus est in me, ita interpretatur, ut per ventrem hieroglyphicè ra-
tionis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventre meū do-
leo, pro mente accipit. Quod autem de spiritali, non de corporeo loqueretur, in-
dicium est quod sequitur, Sensus cordis mei conturbati sunt. Manifeste autem
Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contra
verò de ventriloquis inuenias in hsdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legi-
tur, Ne declines ad magos, LXX reddiderunt, Ne sequimini ventriloquos: per
hos Theologi falsos Prophetas intelligunt, qui Deum professi, à Deo aliena
queq; docent, falsasq; doctrinas & prophetias comminiscuntur, contra quos di-
xerit Ezechiel: Væ prophetis insipientibus, qui spiritum non diuinum, sed suū
sequuntur. Maxima est enim omnino, inquit Hefychius, diabolici erroris & frau-
dis species, ventriloquorum inuentum, & quæ multa super hoc exequitur.

DE PELLE

Rahit ad se venter pellem, quadam propemodum similitudine, qua
super in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiusmodi
sunt hæc:

VEXATIO.

PELLES hieroglyphicè in Sacris literis vexationes sunt, quæ hominem ad mor-
tem vsq; commacerant, imbecillumq; reddunt: distractæ enim illæ in vsus va-
rios, in vasa, in opera multa, patiendo probatæ laudem à Domino consequun-
tur. Nam, ut Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probationē, pro-
batio spēs, spes virtutis firmamentū, & inconcussam in operib. bonis stabilitatē.

MORS.

SVNT, qui locum ex Genesi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hie-
roglyphico, ut mortalitate conuestitos esse eos intelligi velint. Nam cutis o-
mnino eos indicat, qui solis exterioribus intenti, interioribus emarcescunt. Apud Plu-
tarchum lib. de Iside & Osiride, tympanum humanum sapit naturam, atq; ideo
mortali-

mortalitatis hieroglyphicum est. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, la-
toq; circulo circumducta.

SCORTA.

INVENIES & pro meretrice pelles positas Leuitici XV, Vestem & pellem quā
habuerit, lauabit aqua. quem locum citat Hierosolymitanus Hefychius, sen-
tentia huius interpres. Iam & apud Romanos meretrices scorta dicuntur, à scor-
teis pellibus, quibus prostrato utebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit,
& pro cognatione alicubi.

CASTRAS, VEL BELLICVS APPARATVS.

ALIO significato pellis pro tentorio & castris ipsis ponitur, propterea quòd
A. vetusti moris fuit, tentoria ex confutis pellibus configere. In Abacuntis
canticis: Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiæ, turbabuntur pelles terræ Ma-
dian: hoc est, Madianitarum castra vertentur in fugam & dissipabuntur.

PIERIVS VALERIANVS AD IO MANAR-
DVM FERRARIENSEM, DE IIS QUÆ PER MANVS ET PE-
DES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIO-
RVM LITERIS.

SUMA quidem ingenij amenitas tui, raraq; admodum eruditio, iudiciumq; in-
omni disciplinarum genere exactissimum acerrimumq;, quibus te præditum supe-
rioribus diebus animaduerti, cum apud Calium Calcagninum cœnaremus, effece-
re ut doctissimæ illius cœna nunquam immemor sim euasurus. Sed quoniam par-
tis gratum animi affectum in corde tacitū fouere, nisi vbi facultas datur, eum palam feceris. Et
inpropatulum exposueris, cum nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicā-
dum occurrat, quàm earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna sermo fuit, id
quæ primū ad te curauit transmittendum: ibi enim tu per abditissima philosophorum arcana
medicorumq;, sapientiam ingressus, nihil obscurum reliquisti, quod super pulsus, venis & arterijs
queri posses: quàmq; necessarium esset, medici non modo cor, verum etiam manus ipsas eruditus
esse, manifestissime docuisti: frustra enim esse mentis disciplinam, & scientiam, nisi eam manus
copere facta comprobarent. Cumq; medicamina plurima, quæ manibus tuis ipsemet confecerat, re-
tenuisses, opportunè Vincentius Caprilis conuua noster lepidissimus acclamauit, Atamardum
te deniq; esse à manuum ardore diuinitus appellatum: itaq; tunc manum Calius, & alij, qui ac-
cumbabant omnes, suis quisq; laudationibus in cœlum extulere. Ego verò aliam ingressus semitā,
nihil à re, quæ præ manibus erat, abscedens, eadem hæc, quæ nunc descripta ad te legenda misi,
ad verbum propemodum manu super declamaui: quæ quidē si legenti tantum placuerint, quā-
tum audienti probare videbantur, minimè putabo me oleum & operam perdidisse, sperans sci-
licet inde aliquid futurum, quod in vitam hanc ex literis amicitiam apud posteros faciat testatis-
simam. Neq; tu illa suppressis, si recte diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis vili-
tatem paucissimis antea cognita referasti. Facit hoc idem Calius noster, qui quotidie aliquid de
Musarum penetrabilibus eruit, & in promiscuum vsu exponit, inde perpetuam sibi laudem,
& amicis nomen comparaturus. Nostra verò hæc qualiacunq; sint, si non vilia, uti vestratia, cer-
te aliqua ex parte spero fore delectabilia. Tu igitur quòd auribus libenter
haurire visus es, oculis nunc & mente
perfruere.

DE MANU

Ve fuerint manu super hieroglyphica apud Aegyptios significata, quibus honos ei habitus ab eius nationis sacerdotibus, Manarde mi, dicebamus: ea nunc in hunc modum, ut dicta fuerant, repetemus.

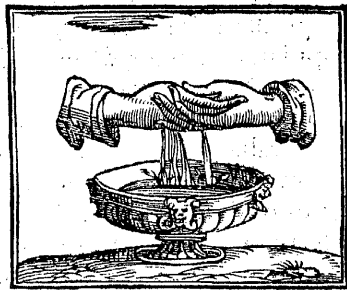
O. P. V. S.

Manus apud Aegyptios sacerdotum operis in primis hieroglyphicis, ut in eaque picta sculpturae, hominem edificationis studiosum significabat, quibuspe qua in operibus faciendis plurimum utimur, cuiusque beneficio rerum artificia constant, & conceptae in animo excogitationum imagines oculis subiunguntur. Ut verò ait Hippocrates, in vnaquaque arte manus vnusquisque ad opus, quod facere destinavit, accommodat; natura enim, ut ait Cicero, dedit homini manus multarum artium ministras. Artemidorus, coniector artes ex manu significari ea de causa dicit, quod earum opera artes exercentur. Iam & oblatæ in somniis manus si pulchrae formosaeque sint, felicem rerum agendarum successum indicant, & ipsi praecipue, qui manibus opus faciunt, ut idem tradit Artemidorus. Et Pindarus illud Olympis celebratur ode IIII, χερσὶν δὲ καὶ ἤτορ ἰσόν. vbi per manus, opera; per eorum audaciam intelligendam interpret Triclinius obseruat. In sacris quoque nostrae pietatis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo praesertim loco vbi Deus Moysi mandat, ut serpentis caudam apprehendat manu. Actionem hanc per manum significari tradit Philo; siquidem nullo fieri modo potest, ut voluptates, quas per serpentem significari alio commentario diximus, coerceri, opprimue valeant, nisi prius manus, hoc est, sinceros animi affectus, utpote rectorum operum ministros expediamus, & in omne pietatis ministerium promptissimas habeamus, atque ita demum arreptus intrepidè serpens virga fiat, hoc est, voluptas in disciplinam, quae per virgam figuratur, ut in Caduceo declaratum est, quamprimum abeat, atque ita absoluta veritatis cognitionem partim intelligendo, partim experiendo, consequatur. Apertius verò manus opus est eo loco, Exod. XIII, Et viderunt Aegyptios mortuos super littus maris, & manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos. Huiusmodi significationem etiam Graeci veteres admiserunt. Nam Lacedaemonij sic inuocandos deos existimabant, ut manum etiam admoueremus, nostram scilicet operam addentes; neque enim eos aliter exaudire. In qua sententia Salustianus Cato: Non voris, neque supplicij muliebribus auxilia deorum parantur: vigilando, agendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt: vbi socordia te & ignavia tradideris, nequicquam deos implores, irati infestique sunt. Sed ut ad nostra redeamus, Psal. LXXVIII, Deum exquisiui manibus meis nocte coram eo: quamuis apud eos qui Hebraeos sequuntur, nulla hic de manibus mentio. Verum alij exponunt, manibus, id est, bonis operibus, quae tamen nocte, hoc est, occulte, & in Dei tantum conspectu fierent. Nam & Assertor, Nesciat, inquit, laeva, quid dextera agat tua. Dum attollit Moyses manus suas, vincitur Amalech: hoc est, ut interpretatur Adamantius, opera & actus sustollit ad Deum, non humi iacens, obrepensque reptilium instar terrae applicitus, sed ad Deum porrectos, inque caelum surrectos. Quodque Levitico praecipitur, Manus eius offerat hostiam Domino. Theologi per manus opera interpretantur. *ἡ χεὶρ* verò quandam, manus Dei pro ipso accipitur Filio, per quem facta sunt omnia, ut Eucherius & alij plerique interpretantur illud Esaiæ: Omnia haec manus mea fecit. Sed longe manifestius alibi vates idem clamat: Brachium Domini cui reuelatum est: vbi Theologi, ut apud Hesychium est, Filium dubio procul intelligi debere profitentur, Patri scilicet *ὁμοούσιον*, quod ne cui ambiguum relinqueretur, labores

labores eius pro nobis susceptos statim subiicit, vir extra omnium aleam diuinitus immus: ait enim: Labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse aut vulneratus est propter iniquitates nostras, afflictusque est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostrae super eum, & liuore eius sanati sumus. Psalmo sane LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quae ventura est. Theologi subiectam antiquitus interpretationem huic versui memorant, potentiam tuam, & iusticiam tuam, id esse brachium. Vbi verò hostiae salutaris brachium dextrum separari, darsique muneri sacerdoti praecipit, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiusmodi brachium a vulgo separatum significari ait, pontificem debere dextera quaeque, hoc est, proba & honesta facere, ut qui tanquam lampas illucescit in atrio, exemplo reliquis esse possit, non opinione tantum, verum etiam operibus, quam quisque viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: contra verò sinistra, hoc est, praua & turpia non attingat, vitaeque sit omnino integra & inculpabili.

Ethymius vbi de manuum puritate sermo fit in diuinis literis, per manus actiones operationesque inquit significari, eo quod per eas operari solent. Earum autem puritas dubio procul insonitè ostendit: vnde etiam abluendarum manuum gestus innocentiae signum est, quasi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando contestari volebant se alicuius innocuos esse sceleris, neque impuris se facinoribus immiscuisse, assensumque praebuisse, in multitudinis conspectu manus abluabant, ut scilicet ex illa manuum munditia animae identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI, vbi cadauer in agro caelum quis repererit ignorato caedis autore, seniores ciuitatis quae loco ita polluto proxima fuerit, accersiri iubentur, & in deserta steriliisque conualle vitula facere, super quam lauent manus, ut ita expientur & ipsi & ciuitas, populusque omnis absoluat. Sic circumdaturum se altare Domini Psalmo, graphus vates profiteatur, cum vna cum innocentibus manus suas abluerit. Et Pilatus cum iniquae sententiae crimen in Hebraeos reijceret, innocentiam suam attestaturus, manus publice lauit. Datas autem homini manus ideo ait Athanasius, ut ad rerum necessarium usum inseruiat, & ad preces Deo porrigendas attollant: atque vti palam est, manus est quae cibum & alimenta omnia legit, condit, instruit, & ori ad mouet: manus est, quae preclara facinora in pugnae vel discriminum conflictu facit: ab ea est scribendi comoditas & elegancia, quam Propheta honestauit, de Deo dicens, Calamus scribae velociter scribentis, quo scilicet diuinae vocis oracula exprimitur. Manus sacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, sacramenta caelestia nobis subministrat, & mysteria reliqua rite perficit & operatur: eam dignatus est Dei filius commendare, cum dixit: Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Manus denique est, quae omnia confecit, omnipotentis Dei testimonio, per prophetam dicentis: Nonne manus mea fecit haec? Manus est totius corporis propugnaculum: quae dum illud totum oberrat, totum defendit, totum comit, totum vestit, totum ornat, vniuersae eius molis dominam se re ipsa profertur.

INNOCENTIA.

AUTORITAS.

Hinc manus auctoritatemque & potestatem signatissimè indicat, ut in sacris pietatis nostrae canimus, in manu Dei esse omnium potestates, & iura regnorum

omniū. quo significato dictū à Psalmodographo, Exaltet manus tua, vt Theologi sunt interpretati. Iam apud Hieremiā: Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel: de summa Dei potentia. Et illud minime dissimulandū quod poeta Cæcilius ait: Deū quis nō summū putet, cui in manu sit quē esse dementē velit, quem sapere, quem insanire, quem in morbū inijci, quē contrā amari, quē auerfari, quem expeti? Sic ad Terentiā Cic. Verūm hæc nō sunt in nostra manu. Et aruspices, nulla quamuis sanctiore imbuti disciplina, cum prædenti Vespasiano humana manus triclinio illata fuisset, & subter mensam subiecta, prælagium fuisse respondere, rerum potestatem ad Vespasianū aliquādo peruenturā. In Dei verò manu esse omnes fines terræ, sacra piorum vatum oracula testantur, qui fieri posset admirantium, vt aqua longè altior terra, ita suspenderetur, ne contumētem omnem obrueret, quoquo versum circumfusa. Tamen nō defuerunt antiquorum ingenia, quæ natura fieri hoc cōmentarentur. Ptolemæus quippe Almagesto, triginta se nescio quas stellas Arctico polo affixas deprēdisse proficit, quæ cum sicæ frigidæque naturæ sint, vi sua repellant aquas: terram autem ea parte, qua illæ micant, vt sibi natura similem, & temperaturā quadā à Saturni sideris copulatam exerant, & suspensam teneant. Alij Magneti hoc attribuūt, quo lapide tota illa pars, quæ ad Arcticum versa est, in crustata quodāmodo cōperitur, tantamque illi vim dum se ad polū erigit esse dicūt, vt vniuersum terræ corpus eodē trahat, atque ita bonā eius partē vndis extare faciat. Alij alias atque alias super hoc rationes cōminiscuntur, cōcavitates subterraneas, oualem figurā, protuberationes, & cōmenta alia ingeniose magis, quàm verè excogitata, quæ omnia si suscepti operis ratio pateretur, facile refelli possent, utpote quæ tam validissimis naturæ rationibus, quàm hodiernæ nauigationis exploratione, falsa deprehenduntur. Sed hæc illi viderint. Basilii Magni totum hoc ad architecti summi Dei sapientiā refert, admirationemque omnem dirigere nos ad eius prouidentiam, adhortatur. Nam & apud Hieremiam Prophetā ipse, rerum opifex clamat: Vos igitur nō timebitis me, qui posui arenā terminum maris: quasi nulla alia in re magis potentiam viresque suas ostentaret. Ille enim cum abyssos circumuallaret, legem imposuit aquis, ne datos transiliant fines, signatisque terminis coerceantur.

Expedita autē manus, & in propatulū prolata, ita opus, autoritatem, atque potestatem indicabat: contrā verò, nihili hominem, ignauum & ocio desidiamque torpescens significare si vel lent, manus eius in sinum confertas effingebat: qui porrò status ignauissimi nebulonis est, cum præsertim Anaxagoras ideo sapientissimū omnium animantium videri hominē dixerit, quia manibus instructus foret. Quod dictum Plutarchus in Moralibus, repetit, neque dissimulat Aristoteles.

Apud autores aliquot inuenias læuā manū pro furacitate positā. Nam Plautus, Perfa, ubi Sophoclidica Iena Pechnij pueri manū de-

IGNAVIA.

FURCITAS.

posceret,

posceret, atque ille dexterā porrexisset, respondit ea: Vbi illa altera est furcifica læua? Ita & Catullianū illud intelligitur de Marrucino, qui manu sinistra nō bene utebatur, sed in ioco atque vino tollebat lintea negligentiorum.

PLAVSVS.

Plausum autem, lætitiæque & gratulationis signum, manibus in eum gestum figuratis vt sese complodere viderentur, significare, theatra Romana, & poetarum pulpita sæpius ostenderūt. Id autem in Sardanapali statua, quæ Tharsi erat, exprimebatur, cū inscriptione, quæ modis omnibus lasciuendum esse cōmone-

IMPEDIMENTVM.

neret. Complicatas verò manus digitis pectinatim insertis, adeo vetus illa religio impedimenti signum esse credidit, vt parturientiū nixibus obstare, ne parturim adere possent, quandiu manus eo gestu tenerentur, perdita admodum superstitio persuasum habuerint.

LIBERTAS.

Quemadmodum verò per manus ita complexas impedimentū significabāt, sic per eas explicatas libertatem innuebant. Numus est Ti. Claudij Cæsar. in quo videre est sigillum, quod dextera pileum tenet, læuam quàm latè potest discapedinatā exporrigit, cum inscriptione, LIBERTAS AVGVSTA. quamuis verò pileus per se sit libertatis signū, manus ea tamen ita passa significatū adauger. Sedenim vt de parturientium fascinatione per implexas manus dicebamus, ita contrariū est in numo Iulie Piæ, ubi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua hastæ innitiur, dexteram expansam ostendit, cum inscriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, se ducere asseuerabant, maximè verò gens Iulia.

VENVS GENETRIX.

Quæ quidē condente et dicante Iulio Cæsare, templum exerit Veneri Genetrici, cuius rei Plinius, Traquillus & alij meminere. Legimus & Cæsar's tesseram fuisse, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Observandum autē in numo scriptum esse GENETRIX per E media syllaba, prout veteres grammatici scribendum monent, cum tamen genitor per i notandum agnoscat.

LIBERALITAS.

Et illud frequentissimo latinitatis vsu dictitatum, Manus remittere, liberalitatis & donationis significato, quo loquendi modo lusores præcipue vtunt: nam remittere manus, est cōdonare collusori iactum, quem sua ipse manu damnosum fecisset, debueritque ob id numos exolvere. Hinc legere est in epistola Octauiani Augusti ad Tiberiū: Ego perdi vīginti millia nummū, sed cum effulse in lusu liberalis fuissē, vt soleo plerumque: nam si quas manus remisī, cuique exegissem, aut retinuissem quod cuique donauissem vel quinquaginta millia: sed hoc malo, benignitas eī me ad celestem gloriā effert. Præcipue verò dextrā liberalitatis & erogationis indicium esse voluerunt, utpote quæ, vt prompta est, & ad capiendū expeditissima, ita & ad porrigendū erogandumque vsitatissima. Vnde Græci δῶρον illud suū mensuræ de manu sumptæ vocabulū, de quo alibi locus suus, deductū volunt, quod scilicet inde dona porrigant. Sed quoniā tā liberalitatis que libertatis significatū in dextera

tera ponunt, huiusmodi disciplinā longē melius sacræ nostrorū literæ prodide-
runt; veteres enim Theologi qui diuinorū nominū significata perscrutant, eam
inesse vim in Dei dextera intellexere, vnde pulchra, grata, letaq; omnia proueni-
rēt, proprioq; nomine Michaelē vocari, at Græcorū Theologia Michaelis vim
in Deo eam esse dicunt, quā Mathematici Veneri dedicarūt. Psal. decimo supra
cētesimū iubetur Christus sedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per seculum
requiem, & fruitionem diuini imperij, & patri & filio propriā, & honore parem
intelligunt; per Dei verò dexteram effusissimam eius benignitatem interpretan-
tur. Læuam demū Aramei eam in Deo vim esse dicūt, vnde fortia, dura, & casti-
gantia procedant; idēq; numinis Gabrielem appellatū, quod Astronomi ex Græ-
corum Theologia Martem esse dixerunt.

A Pud Græcos Latinosq; poetas plerunq; re-
perimus centimanū Briareū, centimanūq;
Gygē, quin & Homerus Solē *ἑκαπύχστα* nuncu-
pauit; quorū significata cū hieroglyphicōn in-
star interpretent, non importunū fuerit hic ex-
plicasse. Interpretes Hesiodi, per Briareū vernū
tempus dici tradunt, ob herbarū, florū, & fron-
dium copiā, quā affluenter ad eō sumministrat.
per Gygē verò hyemē, & ipsum centimanū, ob
ea multa, quæ iandudum collecta congestaq; in
varios mox vsus distribuit, & negocijs quæq;
suis accommodat. Quod verò & Sol centimanus Homero sit, multa & innumera-
bilia eius officia, quæ magis aperta cognitaq; sunt, quàm recensere oporteat, esse
cerunt.

VER. HYEMS. SOL

Celsit & in prouerbiū mutui beneficij, officijq; ab officio prouocati, Manus
manū scabit, ex Epicharmi Comici versiculo, quē in ore fuisse semper Prodi-
ce Sophiste, Socrates apud Platonē memorat, Axiocho. Erat verò huiusmodi:
ἡ δὲ χεὶρ τῆς χειρὸς κνίσει δὲς ἡ καὶ λάβοις ἡ.
Ne manus manum fricabit, Da quid, auferes quid.
Sedenim illud vulgatum magis: *χεὶρ χεῖρα κνίσει, δαπλοὶ δὲ δακτύλους.*
sic enim manu scripti codices habēt, quod alij suo freti ingenio corrigere volue-
runt, quæ trimetri esset ratio minus animaduertentes.

OFFICIA MVTV.

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

EAdem dextera, quæ pullaria Plauto dicitur, passis digitis opis ferendæ fuit
hieroglyphicum, cuiusmodi species in Opis deæ simulacro aliquot in nu-
mis obseruatur, quasi ea opem omnibus velle se ferre polliceatur. Quinetiā &
nunc vulgò, & apud veteres vsurpatum illud *τῆς χειρὸς ἐπιβήματα*, manum admoue-
re, quotiens operā nostrā alicui negotio adiutricē adijcimus. Hinc apud Maro-
nem Palinurus ad Æneā clamat: *Da dextram misero, et tecum me tolle per yndas.*
Sanè illud sumptum à sacrjs, in quibus quispiam adueniens admota victimæ ma-
nu, fiat & ipse particeps sacrificij. Sed hoc frequentius apud nostros, cū infantes
ab originali labe per sanctas aquas expiant, lustricusq; eorū dies celebratur; qui
cunq; enim manus admouerint ad infantē, dum sacrū id peragitur, paternis sese
obligant officijs, & arcētissima pietatis necessitudine & nato & parentibus con-
iunguntur, propemodumq; affines fiunt. Quod verò de manibus sacrificio ad-
moris

motis dicebamus, quod theologi nostri interpretātur eo Leuitici loco, Quicūq;
illa attigerit, sanctificabitur, id dicūt ostendere, qd in disputationib. quæ de Deo
sunt, theologicasq; mysterijs, sufficit nobis tantumōdo tāgere, quæadmodū qui
vult igne calefieri: nam is si interius manū immittat, pro eō quod poterat & satis
erat calefieri, cōburitur: sic qui profundius, vel altius de Deo disputare presumat,
pro eo quod gloriosius aliquid ostentare affectat, in blasphemā cadit, dum diui-
norum dogmatū nequit sublimitatē assequi. Ea de causa populus Israëliticus nō
ascendebat in mōtem Domini, sed iuxta radices coronā ducta desidebat: quod
vniā superioris seculi tēpora animaduertissent, nō em sanctissima hec doctrina
tot ineptorū hominū, nē ignaorū dicā, nugis atq; ceno implicata esset & cōta-
minata. Sed Deo Max. gratia, qui nostra demū ætate tot autorū veterū thesau-
ros aperuit, vt in vnaquaq; disciplina proficere volentibus, verā, faciliē breuēq;
viam patefacere dignatus est. Quod verò ad hāc rem facit, monet Paulus, haud
facile cuiquā manū imponendā, de ordinibus nimirū cōmunicandis, quorū vis
& ratio in spiritus sancti cōtributione cōsistit, iuxta ritū, quō impositis supra ca-
put manibus sacerdos dicit, Accipe spiritū sanctū. Id verò diligētius examinān-
dum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia cōferantur.

FLAGELLVM.

Significat etiā flagellum manus in diuinis literis, vt apud Sophoniam: Exten-
dam manū meam super ludam, & super habitantes Israël, & disperdam de lo-
co hoc reliquias Baalis. Et beatus lobes de calamitatibus, plagis, & infortunijs
suis loquēs, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manū gla-
dij, castigabūtur gladio significat, vtpote qui occisione occidēdi sint. Iam quod
alibi legitur, Firma sti super me manum tuam, de castigatione intelligendum est.

PIETAS.

IN Antonini numo pietas ipsa dexterā exporrigit expansam, læua donarium
in subiectam aram porricit. In L. Ælij Cæsaris numo aureo, dextera sigilli eo-
dem est gestu, læua donū tenet, cum inscriptione, PIETAS. Quod verò dictū
est in Cynocephalo, passas in cœlum manus adorationē significare, videas id in
Gordiani Pij numo, in quo sigillum est passas hinc inde manus ad cœlum attol-
lens cuius inscriptio est, PIETAS AVGVST. Et Iarbas apud Maronē dicitur

Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Iam & Salomō Trecentis nō ignobilis sacræ Scripturæ cōmentator, sacerdotes,
inquit, cū sanctum, BENEDICTVM pronunciant, nomen inquam id san-
ctum XII literarum, extendunt manus suas.

A pud nationes aliquot inuenias, reiectas
post tergū manus, easq; cōnexas, supplicē
hominē significare. Eam formā in huiusmodi si-
gnificato peculiare apud Assyrios fuisse tradit
Ammianus, vbi lib. XVIII Antonius ab Vrsi-
cino agnitus in hostili acie, obiurgatoris sono
vocis increpitus, proditor & nefarius appella-
tus, sublata tiarā, quā capiti summo ferebat ho-
noris insigne, desiliit equo, curuatisq; membris
humū vultu penē cōtingens, eum salutauit, pa-
tronū appellans & dominum, manū post tergū
cōnectens. Ignosce mihi inquit: & quæ pro criminis depulsione subsequuntur.

SUPPLEX.

CAPTIVITAS.

Sed enim apud Romanos huiusmodi species manuum post terga reuinctarum, captiuitatis nimirum indicia sunt, & Virgiliano confirmatur carmine,

Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum,

Pastores magno ad regem clamore trahebant.

& multis vbiq; ter-

rarum monumentis, ex aere & marmore dedicatis, passim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare se simulās blandiat, atq; ad extremū dat manus, vinciq; se patitur, vt is qui illusus sit, plus vicisse videatur. Talem Astronomi figurare solent, vbi ostendere volunt eum ab inimicis superandum, & in eorum potestatem redigendum, qui XIII Sagittarij gradu lucem auspicatus fuerit.

PACIFICATOR.

Quæ verò species in M. Catonis Propratoris numo cernitur, vbi victoria est sedens, manu exporrecta, pollice summissa, quod puto victoriā consilio partam significare, vt illud, quod alibi explicatū est, Romanos sedendo vicisse, huc accommodetur. Ille porro gestus in manu res compositas ostendit, qui habitus in statuis pacificatorum exprimi solet: vt in equestri colossæ ex aere M. Aurelii, in area Lateranensis basilicæ visitur, de qua in Digitis.

RESTITUTOR.

In alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo simulacrum est laua hacta innixū, dexteram porrigens, vola & digitis demissis, pollice pendente, in quo literas eas tantum inspexi quæ RESTITUTOR diceret, reliquas discernere non potui. Verum apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genu flexæ genu, cum inscriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVTATIO.

Et rat & salutationis indicium, dextera iuncta dextre, quod apud Varronē, atq; etiā apud Callimachū Aetij habetur. Vnde Virgilius in eandem sententiā Aneam inducit cum patre in Elysijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dextrā nō datur. In hunc sanè diem mos hic perdurat, vt hospites & peregrinos, & quoscunq; notos peregrè venientes, dexterarum coniunctione salutemus.

ADORATIO.

Neq; verò tantū porrectis in cælum manibus adoratio fieri solita, sed & aversa manus ad osculū exposita, adorationis indicium est. Hinc illud apud Plinium, quandā esse in dextera religionē, quæ osculis auersa appetit. Qui adorāt, inquit Hieronymus in Ruffinū, solēt manū deosculari. Vnde Hebrei deoscultationem pro veneratione vsurpāt: eiusmodiq; loquendi forma per totā iam Italiā ex quo Hispanos in dominationē admisiimus, inoleuit, cum prius id honoris nō nisi Pontificibus debere. Et nōnulli Catuli somnium de Augusto referunt, quasi Iupiter cō pluribus prætectatis tutorē à se poscentibus, vnū ex eis demonstrasset, ad quem omnia desideria sua referrent, eiusq; osculū delibaturū digitis ad os suum retulisset. Alioqui, vt in Cynocephalo dictū, sublata in cælū manus adorationis indicium sunt. Apud Ciceronē Quæstionib. Academicis admirationis id signū est, vbi dicit: Hortensius autē vehementer admirās, quod quidē perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiā manus sæpe tolleret: nec mirū, nam nunq; arbitrator cōtra Academiā dictū esse subtilius. Peruulgatū verò est Catullianū illud in hanc sententiā: Admirans ait, hæc manusq; tollens, Dij boni, & quæ sequunt.

CONSENSVS.

In militaribus verò allocutionibus sublata manus, cōsensus et approbationis

hieroglyphicū est. Vnde totiēs apud Xenophontē, si, quod propositū esset, scitū

facere se profiterentur, manus tollere iubebantur. Sed enim hoc ritu Hebræorum prius institutum fuit, quod plerisq; locis habetur: & Aarō Leuitico, tollens manum, populo bene precatus est. Ita nobis quoq; faciundum imperauit Paulus: Orate, inquiens, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus vbi de oratione pro salute Imperatoris agit: Illuc suscipientes (ait) Christiani, manibus expansis, quia innocuis: capite nudo, quia nō erubescimus: deniq; sine monitore, quia de pectore oramus: & quæ sequuntur in hanc sententiā.

FOEDVS.

Sed neq; Pythagoricū illud prætereundum, *μη παρτι ἐμβαλλης δεξιαν*, nō vniciq; dexterā porrigendam: quippe non temerè esse quempiā in amicitie familiaritatisq; fœdus admittendū. Citat hoc symbolū in hanc sententiā Plutarchus eo cōmentario, quod de multorum amicitia cōscripsit: & Solonis dictum illud in primis fertur, *ελαις μη ταχὺ κταδ, δεξιαν κτησθην μη ἀποδοκιμαζει*: Amicos ne citò cōpares, quos aut acquisieris ne reicias, cōtemnasue. Mos verò adhuc est nostris præfulibus, in admittendis in clientelam amicis manū porrigere exosculādā, quod firmū quasi fœderis & conciliationis signū habetur. Obserues etiā apud Amianū, rerum gestarū lib. I supra XX, Nebridium, qui contra Constantiū vnus omnium inire noluerat, metu militū, qui ferrum in hominem strinxerāt, ad Iulianū profugisse, suppliciterq; orasse, vt timoris leuandī causā ei dexterā porrigeret, cui Iulianus: Ecquid, ait, præcipuū amicis seruabitur; si tu dexterā attigeris meam? Plutarchus in Catone Vtiensī morē tangit osculādī manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, sed paucis admodū honoris gratia concessum. Vnde etiā in diuinis literis legitur: Tua dextera me suscepit, quod ita interpretantur Theologi: Mos eorum est qui opem alicui sint allaturi, dexterā porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitasq; magis promptuaria, quā in laua. Et Plal. LXIII, Tenuisti manū dexteram meam: id est, optimi Assertoris instar manum meam apprehendisti, meq; de terra & seruitute Babylonica eduxisti. Alij sic exponunt, vt per dexteram manum à Deo tētam, meliora ac laudabiliora opera intelligantur, quæ benigno Deo animo susceperit. In sacrificijs demū manuum impositio nunc benedictionem ministrabat, nunc peccatorum remissionem, nunc Sancti spiritus aduētum, nunc expiationes, quas solo percipimus intellectu, ait Hesychius.

FIDES.

Quia verò fides in fœderibus primū expetitur, Numa Romanorū Rex cōstituit, vt manus eæ quæ fidei sacra facerent, ad digitos vsq; inuoluerent, quod fidei tutandę indicium esset, cuius præcipuè sedem in dextera esse docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porro fidem in manibus Arabes adeo colebant, vt fœdus nunquā facerent, nisi sanguine ex vola iuxta maiores digitos eorum qui fœdus inirent, lapide quodam eliso, intinctoq; inde flocco ac lapidibus septem, qui forent in hunc vsum comparati, illitis, suis interim Orata & Alilat numinibus vnici inuocatis. Agnoscit & Maro fidem per dexterā significari, quare Didō apud eum exclamat:

En dextra, fidesq; Quem secum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc est quod Achemenidi Anchises

Dat dextram, atq; animum præsenti pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei simulacrum, vel manus ipsæ obtegerentur, albū

fuisse constat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum est opinio: quamuis & literatissimi viri sunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quòd primum omnium tēplum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum, vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifice iam tum Romanæ originis initio, quod futurum olim erat, præmonstrante, vt quod imperium ibi sine fine permanfurum parabatur, fundamētum pietatis in fide iecisse tot antè se culis constaret. Horatius tamē velaminis albi mentionē facit, vbi dicit: Et albo Rara fides colit velata panno. Id enim ad sinceritatē, quæ requiritur in fide, indicandā excogitatū: à fide enim fucus omnis abesse debet, neq; villo subterfugij colore candor eius violari. Quapropter iustè magnanimitèq; Romani fidem hostibus etiam seruandā rati, Cannēsī clade accepta, cum Hannibal quibusdam captiuis redimendi se potestātē fecisset, fide ab eis accepta redeundi, nisi res confici posset ea quam proposuerat conditione dolose illi vnus diei iter progressi, simulato negotio, in castra hostica redierunt: inde quasi sacramento soluti, tanquam liberi essent, securi cōfidentesq; Romā se contulerunt. Indignatus Hannibal, dum eos sibi dedi postularēt, ipse etiā s. P. Q. R. factum ægerrimè tulerunt, neq; vllis ciuium suorum precibus aut lachrymis uinci potuerunt, quin publicè ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetustiorum malè prauèq; facta cōquirimus, si recentioribus seculis dolosa huiusmodi fide deceptum Adelbertū Bauemburgi Regulum legimus, turpi nostrorum principum ignominia, quæ Atto Maguntia archiepiscopus blāditijs pellectum, ad Ludouicum Regē capitalem eius hostem attraxit, iuramento pollicitus se procuraturum, vt quemadmodum eum saluum de munitissimo, vbi erat, loco educebat, incolumē identidem reduceret. Cum itaq; paulum extra portas prodijisset, Atto cōiectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam causatus, satius fore dixit redire, com modum vt corpus aliquo cibo curarent, itineris lassitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil suspicatus mali, non difficulter assensit. Reuersi igitur, sumptoq; ientaculo, dant se iterum in viam, ac simulatq; in Ludouici conspectu consistere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditiōnis Attonē audacter incusante, iuramento, inquit Atto, tunc planè satis factū, cum te impransum eductum, intro vt præderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta prætereamus, & ad fidem reuersi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, laua tenentē orbem planum: id nonnulli speculum esse contendunt, nam id quoq; significatū habet fidei, additaq; est erecta columella, ob fidei quippe tum rectitudinem, tum firmitatē. Multò verò manifestius duæ manus iunctæ, fidei sunt hieroglyphicum, quod in plerisq; numis antiquorum obserues, inscriptionibus etiā additis, modò FIDES EXERCITVVM, modò FIDES ROMANORVM. Sed huiusmodi manus iunctæ ad alia etiam extenduntur significata.

FELICITAS.

Quandoquidem alicubi simulacra duo dexterarum iungētia felicitatis hieroglyphica sunt, caduceo præsertim appposito: rebus enim pacificè cōpositis, congruum est publicā priuatq; subsequi trāquillitatē. In Hadriani numo tenet ipsa dea caduceum manu vna, altera Imperatorem apprehēdit: inscriptio est, FELICITAVGVSTI. Vbi verò idē Imp. genibus quendā procumbentē subleuare videtur, quid sibi velint iunctæ dexteræ, declarat inscriptio, RESTITVTORIGALLIÆ. Quod verò superius dexteram salutationis signum esse diximus, in numo qui TRAIANVS HADRIANVS inscribitur, Imperatorem ipsum vides

deas dexteram Dei sedentis dexteræ iungentem, cum inscriptione sub basi posita, ADVENTVS AVG.

I V D E X.

Sed & abscisæ manus ipsæ hieroglyphicum suum habuere, quod minimè sit prætereundum. Spectari enim solitas Thebis iudicū statuas absq; manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret aueris esse oculis, vt iustitiam & à donis alienam esse debere, & nulla mulceri facundia oportere significarent. Nam Strato clem & Dromoclidem quis iniquo animo nō ferat, quorum sermo omnis eum de Reipublicæ negotio aliquo capeffendo, deq; tribunalibus colloquerentur, erat, vt se inuicem ad auream mēsem inuitarent.

D E I V I S.

Ànélanum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, sed absq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili basi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus est, ad ea quæ iusserit efficienda, vt pote qui nutu solo totum potest mundum tremefacere, & vt apud Poētā, dicto citius tumida æquora placare. De statua verò Iani, quæ numerum CCC LXV dierum digitorum gestu indicaret, suo loco dicetur.

P R O V E N T V S.

Quamuis verò ita veteres iustitiam informarint, apud coniectores tamen reperia virum agendis causis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima constantem, qui plures se habere manus somniauerit, prospera expectare, quod id portendat & clientū, & amicorū, atq; etiam pecuniarū prouentū exuberantem.

V I N C V L A.

Imperitis tamen, maleficis & sceleratis hominibus, id somnij vincula minitatur, multas scilicet manus ad eorum coercitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentū, succurrit id ex Psalmo CXVII, Labores manū tuarū comedes, apud Græcos τῆν ἰσχυρίαν scriptum esse: quare bene periti quidā, fructuū potius quàm manū reddidere: καρπὸς enim tametū non quidem manū, non palmā, sed iuncturam palmæ cum brachio significat, vt apud Homerum legas Venerē à Diomede vulneratā ἐδὴ καρπῶν, vbi nō pars pro toto, sed locus letalis, & cōuulsioni obuius de industria designatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamē passim ponitur, & multa inde in huiusmodi significatum vocabula. Erit itaq; sensus, fructibus suis vescetur is qui timer Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

S P E S I R R I T A.

Inuenias & operū inefficiā per præcisas manus significari, quæ vanas non nunquam irritasq; cogitationes, spesq; hominum inanes indicant, quod ita scilicet opus ad finem qui fuerat institutus, perducere minimè possit. Et mathematici, nullius utilitatis & haudquaquam frugi hominem in lucem edi sub XVII Geminorum gradu ostendere cum vellent, hominem eo loco vtracq; manu mutuum pingunt, atq; eum ignauiter consistentem.

M I N I S T E R I V M.

Sed longè alia de causa Mycerinus Ægyptiorū Rex viginti colossos ancillarū circa filie cadauer circumstantium, truncis manibus, ijsq; humiliante pedes ia-

centibus erexerat: ijs em̄ vxor manus absciderat, quod adulteriꝝ tam nefariꝝ mi-
nistre fuissent, vti scilicet pater sceleratissimo exemplo cōplexu filie abuteretur.
Quod verò in diuinis literis primo Regū habetur, vbi Arcā Domini Palæstini
prædā abduxerāt, & in Dagonis idoli sui templo posuerāt, manē repertus Da-
gon prolapsus cōfractusq̄, abscisis manibus: interpretes loco hoc, abscisis mani-
bus, intelligūt, fore tunc præmonstratū, vt cum Domini nostri doctrina ad gē-
tes peruenisset, idolorū manus abscinderentur, hoc est, præstigię quibus morta-
les omnes eludebāt, desitire essent, neq̄ vlla vltius decipiendi potestas demo-
nibus relinqueretur. In huiusmodi ferē significatum Leuitico legas, vbi de victi-
mis agitur: Si nō poterit manus eius inuenire, hoc est, si propter egestatē emere
non poterit, si precium erogare nequiuerit. Alio qui, sideratæ, attritæ, vel etiam
abscise manus, neq̄ non pedes, actiones indicāt deprauatas: studiosum quippe
hominem eorum tantum quæ vel ab avaritiæ, vel superbię spiritu suggerūt.
Quare Dauid ita deprecatur: Non veniat mihi pes superbiæ, & manus pecca-
toris non moueat me, diripientis scilicet aut violentis: superbi enim hoc est, aua-
ri illud. Eodem & brachia significato accipiuntur. Nam vbi Psal. XXXVI delin-
quentis hominis brachiū cōteri legitur, impurorū hominū brachia debilitata si-
gnificari ait Origenes, quando quidem ad nullum misericordię aut beneficię
opus exerceant. Nā manus & brachiū, inquit is, operis est indicium. Sed eo loco
Euthymius adimi perperā agendi autoritatem, viresq̄ confringi interpretatur.

A V A R I T I A.

Sunt tamen qui hoc ad avaritiā pertinere censeant, interpretamentūq̄ huius-
modi ex Theocritiano carmine mutuentur, *νομινα δ' ὑπὸ καρδίας, πρὸς δ' ἐπιβλήμα
καίρας ἔχου,* & quæ sequuntur in hanc sententiam. Neq̄ desunt qui manū tantum
sinistram digitis cōpressis pro tenacitate & avaritia pingant: nam & cōiectores
læuam lucri, & augendæ rei signum ponunt, quippe quæ ad custodiendū magis
idonea sit, vtpote legnior, et tenacitati accōmodatior. Ad hoc facit quod Dioge-
nes, vt nōnulli tradunt, dicere solebat, non esse tradēdas amicis manus cōplica-
tas: quod interpretant, benignitatē addendam comitati. Avaritiā & ille gestus
in manu significat, cum exporrecta capedūculam assimilat, quo gestu Philemo-
nis Romæ signum vidi, cum in altera volumen cōplicatum haberet, idēq̄ tenaci-
ter restrictū, vt qui precium sibi deposceret, nō nisi eo numero librū exhibitu-
rus. Ferūt enim eum Comcediarū scriptorē, ære graui solitū lucubrationes suas
venundare. Inscriptio sanē erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud Aristophanē iocus est Cōcio-
natricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit, quibus cum supplicamus boni
alicuius gratia, stare eos supinam manū porrigentes, nō vt quid dēt, sed aliquid
accipiāt. Hinc quoq̄ Atheniensium in aucupan-
dis lucris auiditas dicitur carpitur, *ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς
τῆς χειρὸς ἀποβήσκειον.* manum etiam dum moritur
Atheniensis porrigit.

Porrò aut̄ orationē vnamquanc̄ tradunt ex
manu significari, quamuis alio loco prensam
manu linguā idfacere dixerimus. Ea tamē diffe-
rentia habetur, quod species illa non orationem
tantum, sed eloquentiā indicabat. Manus verò
vnumquēq̄ sermonē per se ipsa significat, quod
vnā cū sermone manū etiā motū expetimus, vt

ait

ait Artemidorus: histriones enim vel celebres inuenias solcecismi redargutos,
quod gestu manū aliquando peccassent: de quo alibi. Contra verò erant Her-
mea signa quadrata sine manibus & brachijs, solo quippe insignita capite, eaq̄
præcipuè apud Athenienses, sed in quorū medio virilia etiā adculpebantur. Ser-
monis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiā ostensum, Mercurij quippe ipsius
vim ostendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quod *κλυτὸς* Græci vocant
eos, qui sine manibus sunt. Ostēdit verò hoc, sermonem suapte vi pollere, & si-
ne manibus omnia conficere. Cur verò signa illa quadrata fierēt, in quadra iuge-
ris dictū. Sedenim cum Aristoteles duplicē sermonis ponat intellectum, vnum
scilicet primæ intentionis, alterum secundæ, vt nostri interpretantur, sermonem
illum qui per Hermea figurat virilibus arrectis, primæ dixerim intētionis, quasi
mente conceptum: secundæ verò, qui per manus significatur: is enim per vocis
instrumenta expressus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò sermo
plurimum apud eruditos aut per dialecticā in angustias intruditur, aut per elo-
quentiam in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ disciplinæ princeps
commentus est, per manum vtruncq̄ diuerso gestu porrectam significare: quod
quidē inuētum cum manifestū sit hieroglyphicū, minimè fuerat dissimulandum.

D I A L E C T I C A.

Dialecticam enim ostendere cum vellet, manum pingere solitus est digitis in
pugnum cōpressis, angustias hinc scilicet & argumētorum breuitatē, qui-
bus illa cohibetur, ostendens, quod simplex vniuscuiusq̄ rei qualitas tribus plu-
rimum propositionibus comprehendatur, axiomate, assumpto, & illatione, vel
paribus his etiam breuioribus.

E L O Q V E N T I A.

Eloquentia verò late diffusa patenti decurrens planitie, quæq̄ libuerit perua-
gata, per diductos digitos dilatataq̄ manum ab eodem exponebatur. Re-
prehendit sanē Quintilianus eos, qui orantes vlla in causa manū sub pallio cōtri-
nent, quasi res ignauiter agatur: nostri tamen instituti est, cum apud Pontifices
inter sacra sermonem habemus, manus intra pallium cohibere, frugalit̄ tantum
pronunciatione vti. Quoniā verò Theologi finiunt aliud orare esse, aliud ado-
rare, status ad cultum, manus ita surrectæ ad adorationem facere videbuntur.

P R E C E S.

In Hetruscis quoq̄ institutis hoc gestu manū ad preces vtebantur, neq̄ non
in deuouendis ciuitatibus, euocandisq̄ dijs: cumq̄ Iouem dicebāt, manus ad
cælum sustollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium est:

Ad alta Iouem manibus supplex orasse supinis.

Sanē, quod ad hanc rem facit, Polemonem sophistam legimus Olympicis ludis,
qui Smyrnæ olim celebrabatur, inepti cuiusdā actoris solcecissimum manu factū
reprehendisse, cum in exclamatione, *ὦ θεῶν*, manus ad terrā protendisset. Cum ve-
rò *ὦ θεῶν* pronunciaret, faciem ad cælum erexisset. Sed quantum ad Iouē pertinet,
eundem morem vetustissimo ritu apud nostrę pietatis Pontifices obseruari vi-
demus: quotiens enim vel DEVM vel DOMINVM enunciant, gentē sanctam
bonis verbis expiaturi, prosperaq̄ & felicia mortalib. precaturi, manus sub eam
locutionē supinas in cælū tollunt. Quin etiā *θεῶν ἄνω*, quod sacrificare est, etymo-
logici grāmatici nonnulli dictum putāt, quod qui sacrificāt, precanturue Deos,
θεῶν πρὸς ἄνω manus quippe protendunt. In numo Gordiani Prj simulacrum est,
quod passas hinc inde manus ad cælū tollit, cū inscriptione ad rē accōmodata.

PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquū precādi modum noctu sub dio Pindarum posuisse, Olympijs, ode secunda, apud quem *παιτε* ob hanc causam inscribitur.

DE PEDIBVS

Hæc quidem manu super memini, Manarde, tibi differuisse sed quoniam Caprilis velle se de pedibus audire similia dicitabat, quæ super his à me tunc dicta fuerunt, visum est subiungere.

IRRITVM.

Fieri minimè posse aliquid, aut inconstans irritumue futurū, quod ceceptum actumue fuisset, ostēdere si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes in aque superficie inambulātes pro hieroglyphico faciebāt. Nemo enim est qui nesciat, nulla id humana ope ingeniove fieri posse: nihil enim magis irritū cedit, quam si quis plantas super aque superficiem firmare sibi persuaserit. Ad hoc respexit Cicero, cum libro Officiorū tertio, fluxas, labiles & inconstantes Epicurirationes esse differeret, quippe quæ minus in solido consistant, quod aqua hærent, vt aiunt. Sunt qui elocutionē hanc, In hac causa mihi aqua heret, rem nondū peractā significare cōtendant, dubiumq; aliquod superesse, quod nondū fuerit explicatū, aut sibi re super adhuc dicendū esse, sumpto à clepsydri, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas stillaturā statuebat argumentō. Et hoc esse quod ad Q. Fr. Cicero ita scribit alterius libri epistola v. Quod idibus & pōstridie fuerat dictum de agro Campano, nō est actum, in hac causa mihi aqua heret. Vbi tamen damnat Epicurū, cum Ægyptiorū hieroglyphico videtur cōuenire, vtpote qui argumentorum eius infirmitatē omnino redarguit. Nam ingredientī vnicuiq; animali, vt palā est, solo opus est, diceret Aristoteles, cui firmiter innitat: id aut hominī, vtpote grauiori animali, neq; in aere, neq; in aqua cōcedit, et ea de causa pedes suam habent nuncupationem, quod dicitur *πεδεις*, id est, solum sibi deposcunt.

VACILLATIO.

Cum Ægyptiaco consentit hieroglyphico quod Psalmo LXXIII legitur, Mei penè moti sunt pedes. Græca lectio habet *εταλδθησεν*, quippe vacillarū, siue potius fluctuarunt: maris enim turbatio, fluctuūq; cōmotio, *εταλδ*. Hic verò pedes pro cogitatione ponuntur quæ scilicet animi nostri pietatē pedum instar regit, & sustinet. Penè igit, inquit, cogitatione peruersus, ac penè lapsus sum, vt crederē Deo nullā inesse prouidentā, incertoq; casu mortalia defluere, aut quid humani modī. Ita ibi legitur psal XXXVIII, *εταλδθησεν ποδεις μου*. Vbi si verbi maritimi & fluctuantis ratio est habēda, Latine dicemus, cum fluctuare cepissent pedes mei.

FVNDAMENTVM.

Contra verò pedes in solido cōstituti, iactum ostendunt fundamentū. Hinc Capud Iuriscōsultus legas, ponere pedem, pro fundamentū iacere. Hinc illud apud Tulliū De finibus IIII: Quid enim? sapientia vbi pedē poneret nō habebat, sublatis officijs omnibus. Alibi pedem ponere significat occupare. In Deo aut pedes virtutis eius firmitatē ostendūt, & solidi fundamenti stabilitatē, Esāia dicente: Coelū mihi sedes est, terra aut scabellū pedum meorū. Alibi pedes Dei hieroglyphicè accepti, humanitas Christi est: nam sicut caput Pater, ita pedes Filius, qui eò quod terreno mixtus est, diuinitate ipsa inferior est. Quod verò scriptum est Deuteronomio, Qui appropinquāt pedibus eius, de doctrina illius aliquid assequetur: sunt qui ex mysticis hisce pedibus abeundos intelligāt sanctos interpre-

interpretes, & qui diuinā prædicat sapientiā. At quod Psal. stantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atq; fidei stabilitatē significāt. Nam contra de malefidijs Propheta, Cur claudicatis vtroq; pede? Et Psalmographus psal. XVII, Claudicauerūt aberrātes à semita. Porro vitiatus pes, aut mutilus, aut intortus, in diuinis literis hominem significat qui à recta diuinæ institutionis semita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictum est, progressu sæpe ponuntur: Theologiq; omnes hunc vitæ nostræ cursum viā appellare consueuerūt, de qua David psal. IIS, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc est, quidam hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atq; mandat.

PVRIFICATOR.

Sed verò pedes altius in aquam mersos effinxissent, purificatorē significabant. Nam & alibi aqua & ignis in defecationis significatum accipiuntur, q; rebus his labes omnis eluatur & exinatur. Hic verò de ijs sermo est, quæ leui sint macula contaminata, quibus vnda satis superq; sit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hic significari, quod tantundem est: nam id est fullonis officium, vt res depurget, & munditiem vestibus inducat. Alij cōmenti sunt *πεπλη* pro *πεπλη* apud Horum legere, vt scribam ex hac pictura cōmentarentur, propter ea quod hoc à Mercurij similitudine descriptum apud Horum vulgatum legant: sed non animaduertent eo loco non *επι*, sed *επι* legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet similitudinē, vt scilicet gestus ille describeretur, figurareturq; qui fullonis est vestimenta pedibus in aqua pressantis.

DIVES AVARVS.

Tantali verò species in aquā demersi ramis fructiferis ad frontem vsq; & ob oculos dependentibus, quos frustra carpere, & hanc hauri reirrito cauet euentu, quā meliori patefcet interpretatione, q; Luculētis his Petronij versibus: *Nec bibit inter aquas, nec poma patientia carpit Tantalus, infelix quem sua vota premunt. Diuitis hac magni facies erit, omnia late Qui tenet, & sicco concouit ore famem.*

SERVITVS.

Apod Onirocritas pedes seruatorum indicia sunt, vtpote qui totius corporis pondus sustineant, vti opera domi ruriq; faciēda seruis incumbunt, & quæ perperā egerint compedum supplicio puniuntur.

TRIVMPHATOR.

Quoniam verò Regum triumphantū mos erat captiuorū corpora pedibus cōculcare, subiectionis signum: triumphabundum hominē per ita positū pedem Romana plerq; signa significāt, eorū spectat versiculus ex Psal. LXVI, Impositi homines supra capita nostra, hoc est, de nobis triumphū alijs cōcelsisti.

VIA.

A officio quoq; pedes in diuinis literis vię profectionisq; significatū habēt. Vnde plerunq; videas vetustis in imaginibus Deum pingi pedibus in tra nubes absconditis, quod fatidici vates nostri volentes carnis à Deo assumptæ viam (eam Theologi nostri aduentū dicūt) arcanā, obscurā & incognitā fore significare, eam præferēbāt speciē. Hinc Dauides offusam ad diuinos pedes caliginem canit Psal. XVII. Sed quod idē alibi canit, Pes meus stetit in via recta, dictū volūt veteres Theologi propterea, quod nō solum manus, sed etiā pedes

pro actione, progressuq; negotiorū accipiunt. Et Leuitico, vbi sacrificiū fertur, pro sacerdotū consecratione, pollices manūū & dexterorum pedum, hostiæ sanguine oblinuntur: dexterās quidem partes obunctās ponunt, quia honorū hæ sunt operū indices, cum sinistræ pro prauis accipiant. Nam & Maro, dextera ait esse iter ad Elysiū, At læua malorum Exerct pœnas, & ad impia tartara mittit. Quod verò vnctiōnis mentio facta est, ea sanè vigoris, cōseruationis, & salutis affecutionem significat. Vnde etiam apud Gentes athletæ non nisi oleo delibuti certamē inibant. Non vngi verò, in diuinis iisdem literis desolationem, ruinā, & perditionem indicat. Sic in Ægypto sublati sunt vna nocte omnes, quotquot liamina postescq; intinctos agni sanguine non habuere, vt Hesychius.

SOLSTITIVM HYEMALE.

Solis cursum in hyemali solstitio significare si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes duos cōpedibus implicitos, atq; ita progredientes (nisi codex impressus mendosus est) effingebāt, quod Sol tūc lentius, & quasi pedicis coercitus ingredi videatur. Sedenim huius rei longè aliam picturā esse diximus in cōmentario Polypi, vbi manus scriptos Hori codices, duos Polypos inuicem colligatos, non pedes duos, habere monuimus.

VOLVPTARIJ AFFECTVS.

Philosophi antiquiores, quiq; doctrinam eorū secuti sunt, pedes pro cōtemptissimā parte ponūt: esseq; in anima pedes aiunt voluptarios affectus, venereæ mollitudini mancipatos. Quiq; Achillis figmentū interpretant, fuisse illum inuolabilem præter talos, qui Stygis aqua illini nequiuert, quod ea parte manu matris tentus fuerit, cum ab ea est fatalibus vndis immerfus, ea autē parte saucium perisse, id sibi velle fabulā dicunt, quod fortis alioqui homo aduersis casibus omnibus animosus, nullaq; fortune iniuria deiectus, libidini tamen ita interdum succumbere deprehendatur, vt inde sibi met exitium pareat. Nam & Orpheus principem libidinis locū talum ait, sed idem mysticè, vti suus est mos. In cœna Domini discipulorū lauantur pedes, vt scilicet ablutis animorū sordibus, ad Eucharistiæ donū mundi nitiditq; procederent. In Iacobis & Esaus partu philosophatur Philon, firmissimèq; mentis, quippe optimi luctatoris esse opus ait, tenere calcaneum: nam id animū indicat qui vitio dominetur. Calcaneū enim, vt alibi sæpe, infirmæ vitiosæq; naturæ indicium est.

FINIS.

Est etiam pes absoluti operis indicium: ad calcem enim dicimus, cum ad finem peruentū esse vel operis, vel negocij, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum, nouissimum in Deo nobis incognitum esse, apud Esaiam ostendit eo argumento dicit, quod Seraphiū duo alis inferioribus Dei pedes obtegebāt.

INIQUITAS.

Anguineos alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruracq; obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quod tota aberrāt via, qui cœlo bellum inferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia sunt. Nam vt recti pedes quatuor animalū in diuinis literis apud Ezechielem memorantur, ob eorum quæ in Euangelijs habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis dicitur ingenijs atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambrosius, qui posteaquam semel in viam rediere, ad scelera mox & iniquitatē reuertuntur, & tanquam sus lota primò quoq; tempore reperunt luti volutabrum, et vt Lucretius ait, *Insatiabiliter toti voluntur ibidem.*

Sanè

Sanè apud Psalmographum, impiorum ambulationes obtortas esse, ambagibusq; circumactas, inuenies.

AGGRESSIO.

In statu verò pes læuus antè porrectus, aggressiōnis indicium est, quo ita firmato, gestum aiunt ad inuadendum aptū, quod dexteri pedis agilitas ictum, quo quouersum quis incubuerit, iuuat. Sinister enim sua quadā peculiari tarditate, totius est veluti corporis firmamentū, ac quasi centrū, circa quod alterius pedis alacritas & promptitudo versetur exerceaturq; & quasi rotæ curuatura axi per radios innixa circumagatur, parti vniciq; laboranti opē allatura, quod nō ignorauit Maro noster, vbi X. Lucagus Æneā ferire parat: proiecto nam pede læuo apat se pugna. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inscriptio est, sæpe cōperias: nam & philosophi consentiūt, motū à dexteris partibus oriri. Atq; ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis statuam obseruauī, quæ speciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ se ferebat. Militaris præterea disciplinæ Magistri cōmonent, si missilibus agatur, sinistros pedes antè haberi à pedibus, ita enim vibrandis spiculis vehementiorem esse ictum. At sires, inquit, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera sit ad vulnus inferendū. Sed vt cunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipso cōgressu, quem paulò antè dicebamus, strictum rotat acer Lucagus ensem.

REGRESSVS.

Non ierim tamē inficias, regressum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco se moueat necesse habet à dextero pede motum auspicari. Ita signari videas numos FORTVNÆ REDVCI cufos.

IGNAVIA VEL REQVIES.

Et quoniā gestus ab histrionibus in primis obseruabantur, inde factū vt hic troglyphica nōnulla inde desumpta sint: quale illud pro otio & desidīa, pedē supra pedem statuere: qui gestus in aliquot sepulchrorum imaginibus, sed pro quiete habetur. Sanè Aristophanes cum ociantem meditabundūq; Euripidem describeret Acharnanibus, famulus eius interrogante Dicepoli an intus esset Euripides, respondit, Ipse intus pede supra pedem posito tragœdiā meditatatur. Et Pluto, Mercurius: Nunc autē esuriēs pede supra pedem posito altū requiesco.

DE CALCANEO.

Alcaneum quamuis sit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, separatur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

Alcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falsa, atq; præpostera illa ratione, qua nos vitia nostra excusamus, & nimium plus equo nosmetipsi nobis indulgemus. Vnde Deus Genesi ad serpentem, qui voluptatis est signum: Homo ipse tuum obseruabit caput, & tu illius calcaneū, imbecillitatem scilicet mentis, quæ facile seducatur, & quicquid adlibuerit sibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ est, quæ terrenæ adhaerescit naturæ, in sensum voluptatesq; prona & labilis. Ideoq; assertor noster discipulorum pedes lauiffe dicitur, vt signum esset, dilutum esse maledictum illud calcanei, quod ab ipso rerum primordio serpentis moribus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, in hanc sententiam.

TERMINVS.

Interdum accipitur pro actionis termino, sumpto à saltatoribus more, in quo rum saltu extrema pars vestigiij, quam calcaneū presserit, signat. hinc Psalmo: Ipsi calcaneum meum obseruabunt. quod proxime accedit ad id, quod inquit Ouidius,

*Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, dicitq; beatus
Ante obitum nemo supremamq; funera debet.*

Latinus quoq; sermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decursum est. & ad calcem peruenire, & similia, passim habentur.

DE GENIBVS.

Adam & Genua, sine quorum auxilio parum aut nihil agerēt pedes, alterius sic altera poscit opem res, & coniurat amicē.

Est in his quoq; significatū impedimenti, si poplites alternis genibus impositi figurarentur, qui quidem gestus nullo magico suluro simpliciter inter veneficia recensentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorū religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, testata est.

IMPEDIMENTVM.

MISERICORDIA.

Ceterum genu misericordie sedem esse, anti-qua omnis superstitio confitetur, vt memo-rie auris, irrisionis nasus habetur: quamuis Thebanus Crates religionem eam, vt reliqua facere solebat, eluserit. Nam cum pro quodam Gymnastij principem supplicaret, procumbēs coxā illius pro genibus attigit, principēq; præ fastu indignante. Quid, inquit, an non hæc tua sunt, ac genua? Apud Ciceronē legas oratione post reditū, vbi L. Pisonem acerbissimē compellat: Tu meū generū, propinquum tuū, tu affinem tuam, filiā meam, superbissimis & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti. Iam verò illa, Ad pedes iacere, & accidere ad pedes, eodem significato notissima sunt.

HVMILITAS.

Depositum genu humilitatis & superiorem agnoscentis indicium esse, nulli non innotuit. Hinc apud Horatium:

*Ius, imperiumq; Phraotes
Cesaris accepit genibus minor.*

In diuinis literis, Reliqua mihi sunt septē millia virorū, qui ante Baalem genua non curuauerūt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiusmodi pleracq;, id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiā nostri Psalmio LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multò verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

PROCLAVIS AD VITIA.

Neq; negarim alicubi flectere genua esse hieroglyphicū ad terrā, hoc est, ad vitia declinantū, & humanæ cedentium fragilitati, impurisq; affectibus inferuentium, aduersus quos nisi steterimus, nullam ex hoste victoriam sperare possumus.

LEVA.

LEVATI PARIENTIVM LABORES.

Visebantur olim in Capitolio ante Mineræ cellam signa tria Nixidia nuncupata, quæ genibus nitebantur, sed ea de causa ita dicta, quod parientium nixibus præfiderent: quod eo libentius retulimus, quod vulgata exemplaria Festi corrupta sunt, in quibus scilicet pro Nixidia, Noxij dii scriptum inuenias. Sunt qui signa hæc Antiocho Rege Syriæ superato, à M. Attilio subtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quæ ibi mæsæ subiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta sufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuisse: tui, quia philosophum scio nolle desidibus & superuacaneis lectionibus detineri, eaq; tantum lectitare, quæ ad sanam doctrinam facere videantur. In publica vero commoda me peccasse vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius ægroti salutem excogitasses. Quicquid tamen in hoc erratum est, totū id tua culpa factum, qui cicada, vt dicitur, vterum scabere non dubitasti.

PIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO VIRO FRANCISCO ROBORTELLO, IN ACADEMIA PATAVINA BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFESSORI, DE DIGITIS ET MENSVRIS AD AEGYPTIORVM HIEROGLYPHICA.

Um nuper scripta tua omnifaria doctrinae plenissima, & vtriusq; lingue ornatissima, summa cum voluptate legerem, incidissemq; in obseruationes eas quas doctissimo viro Ioanni Sico inscripseras, duplici sum dolore affectus: ob amici memoriam qui tam miserabiliter nobis ereptus est, noctu in habitatione sua clam trucidatus:

deinde commentario eo amisso, quod amicitia nostra pignus paulo ante illi recognoscendum dederam, sed adhuc absq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta sum opere dolere cogor, quod potuisses domi eius hæres esse. Ne verò amplius hoc accideret, cœpi ante omnia commentarijs omnibus titulum inscribere: & cum magni nominis philosopho Bernardino Tornitano de digitorum numeris libellum inscripisssem, superesse vidi alterum de digitorum mensuris, eumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Francisce Robortelle doctissime commendaui: quamuis partem hanc præteriturus eram, quod ea parum suaui videbatur, verebarq; ne imago ferè eadem toties repetita, satiare potius quam oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam non modo legendam, verum etiam examinandam tibi commendabo, quod id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudifere persuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego scribere sum aggressus, id tum tua, tum aliorum amicorum opera politius fiat. Vera enim necessitudinis ea lex est, vt amicorum estimationem non secus ac si eadem nobiscum inuehatur nauis, nobiscum identidem & seruari, & omne periculum adire indicemus.

DE DIGITO COMMVNITER.

EBVERANT quidem digiti in Manuum commentarium inferi: sed quoniā tā varia tamq; multiplex est eorū materia quam comprehenderunt, vt ijdem ipsi vno nequiuerint cōmentario coarctari, necesse fuit eorum argumenta diuidere: quorū alter liber circa numeros versaretur: cumq; numeri quoq; ipsi sua gerant hieroglyphica, separatim de numeris per digitorū gesticulationem significatis, & quorundā etiam numerorū intellectu mystico, differen-

V

dum fuit. Alter hic de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. Deum, quia digitus idem dimensionem præcipue significat, eamque creat, addenda erunt dimensionum & species, & significata, cum quæ peculiariter quisque sibi digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auspiciatius exordiamur, ad alium conuersi spiritum, qui nos afflet, eum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euangelio autem, omni summo dubitatione, ut cum Assertor noster dicit: Si in digito Dei effugio demonia, profecto venit in vos regnum Dei. Quo loco diuus Gregorius ex eo manifestum esse ait digitem pro sancto spiritu accipi, quod cum Marcus posuerit, Si in digito Dei, alius Euangelista dixerit, Si ego in spiritu Dei. Porro in precibus, quas certo anni tempore almo huic spiritui allegamus, dexteræ Dei digitem eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo opusculo cui de Diuinitatis essentia titulus est, digitem unitatis numero, pro almo eo diuinoque spiritu accipi debere profiteretur, quo lex in duabus tabulis in monte Sina scripta fuerit: Ipse enim, ut idem ait, scripsit, qui & dictauit.

PROPHETÆ.

NVmero verò multitudinis digiti sunt Prophetæ, per quos spiritus idem almus libros Legis afflatu suo descripsit. vnde Dauides: Videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: vbi per cælos ipsam Prophetarum incitationem accipiunt, qua correpti admiranda tot oracula de diuinis humanisque rebus in posteros conspersione. Sunt qui Psalmographum dicant ad historicum sensum simpliciter respexisse, per digitem tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cum Moyses miraculis cederent, digitus Dei est, dicebant, vbi pars pro toto, digitus pro manu: nam omnino manus, ut loco suo dictum, confecti operis hieroglyphicum est. In mundi verò totius fabrica, nihil cælo ipso admirabilius.

QVod si hominem digitos aut unguis suos commordentem pictum sculptumue inspexeris, scias eo gestu, alias quidem meditationem, profundumque ad ecstasim usque cogitatum intelligendum: alias verò penitentiam facti, vlciscendive minas. Illud significatum apud Persium & Horatium habes, quorum alter dicit:

Nec pluteum cedit, nec demorsos sapit unguis.
alter & in versu faciendo,

Sape caput scaberet, vinctos & roderet unguis.
Vltimum apud Propertium habes:

Ungue meam morsu saepe querere fidem.
Sed hæc omnibus notissima præteribimus.

LASCIVA MOLLITIES.

Aspicias forte statuam saltatorio gestu positam, ritu barbarico adornatam, digitis supra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè lasciuas mollities, & eneruata nequitia delicias indicat. Et vno digito caput scalpere, delicatæ admodum mollitiei signum est: quod Gn. Pompeio vitio datum, usque ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus, quo super gestu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cum dixit: Qui digito scalpunt vno caput.

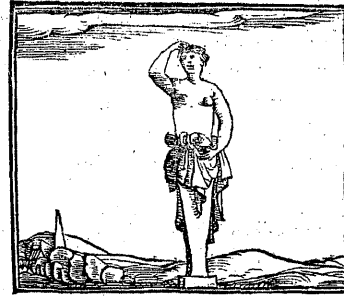
MEDITATIO VEL vitio.

put. Pluribus verò modis hæc in digitis mollities notata, gestulatione, munditia nimia, ornatum gemmarum anulorumque sumptuoso, motuque ad mimicum propius accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictum est, inter loquendum manum moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, stultum digito loqui.

SOCIETAS.

Iceterum in duabus confertis manibus fidei foederumque hieroglyphicum locupletius habetur, non est tamen illud dissimulandum, quod de pollicibus est à Cornelio Tacito traditum: morem quippe fuisse Regibus quorundam barbarorum, quotiens in societatem coirent, applicare dexteras, pollicesque inter se vincire, nodoque perstringere, & vbi mox sanguis in artus extremos peruenisset, leui vulnere cruorem eliciebant, atque inuicem lambebant: idque foedus arcanum, quasi mutuo cruore factum haberi solitum.

FVRIÆ ORESTEÆ.

QViverò digitus lapideus paruo olim tumulo superpositus erat inter Megapolim & Messeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomen fuit, non alia de causa erectus fertur, autore Pausania, nisi quia Orestes furis agitatus vnum ipsum sibi à manu digitum abolerit, remque eo monumento notare voluerit.

PACIFICATIO.

SEd quoniam ad pollicem reuersi sumus, qui aliorum dux est & dominator, super eo quædam, quæ hieroglyphicum sapiunt, apponemus. Hic inter alia significata compositæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quippe gestu, ut manui porrectæ subijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: Qui gestus in statuis pacificatorum esse solet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachio ab aure prætenso, manum inflexo pollice extendit: quod perpetuam in codicibus aliquot impressis legitur, infesto pollice, quod nihil est. Atque chinclocus apud Papinium Sylua prima intelligitur, Dexterâ uetat pugnas: vbi de gestu hoc dubio procul accipiendum: de quo quia multa alij, rem ego breuiter subtrinxit. Hunc gestum periti antiquitatum agnoscunt in Marci Aurelij statua, quæ nunc ante Lateranas aedes, ex ære, magnitudine colosseæ, equo insidens visitur: dexterâ enim porrigit resupinam, & aliquantum inclinatam, digitis dissociatis, pollice deorsum verso.

FAVOR.

FAutor autem assensusque alienæ victoriæ præstitus, aut cum aliquem strenuè facientem laudare vellent, per sublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium:

Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.

hoc est, maximè tibi fauebit. Quippe si pollicum alter satis est ad fauorem indicandum uterque in eum gestum adhibitus, quàm maximè fauere profitebitur. Nam & qui certabat, cum succubere se, & hosti victoriæ cedere fatebantur, pollicem sustollebant. Vnde illa in victos apud Grecos imperitatio, αἴρε δάκτυλον, quod alio de more nostri herbam dare dicere maluerunt. Nostro verò tempore cum vniuersa Italia, & tota

etiã Europa alterutri ex duabus factionibus damnata sit, moris est, his pollice, illis indicem attollere, si cui faueat factioni, attestari voluerint: idque vtinã studio non tam perditio fieret: non enim Italia omnis sibi met aduersaria, omnium hinc prædæ exposita, tot clades, direptiones, incendia, desolationesque suarum iam omnium urbium tam continenti per tot annos bello pateretur, seque mox ob solâ suorum pertinaciam, implacabileque disidiũ, ruituram miserabiliter deploraret.

TRVCVENTIA.

QVem verò versum pollicem apud Iuvenalem & aliquot alios legas, nihil habentem cum favore simile, sciendum est id tyrannorum quorundã signum fuisse temporarium, vt eo scilicet tempore sicarij percussoresque in caedem trucidationemque populi debacchari inciperet, cum signum id versu pollicis ab Imperatore datum obseruassent. Qua de re, scholis omnibus nota, & nihil ad hieroglyphica pertinente, plura dicere non puto necessarium.

ROBVR.

ID potius referemus, robur validasque vires per pollicem significari, si surrigatur, quatuor reliquis ad volam appressis. Nam ea de causa *ἀντιχρῆ* à Græcis dicitur, quod pari cum reliqua tota manu robore cõtendat, alteriusque manus vice fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos aut, quod præcipue polleat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in sinistra cessat, quamuis ea tota sit ignaua, nec minus quam tota manus semper in officio est. Quin & veteres hunc præstare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quod in reliquorum dorfa vnus omnium insiliret: aspirationem enim loco S literæ positam nonnunquam ab antiquis inuenias, & vice versa, S pro H. Sed longè simplicius est hallũ ab *ἄλλο* uel *ἄλλομαι* deducere, id enim salire est.

INVUTILIS BELLO.

HOminem bello inutilem ostendere qui volunt, manum abscisso pollice faciunt: digitus enim hic summotus, hominem actionibus & præsertim bello inutilem reddit. Eaque de causa legas grauitè animaduersum in nonnullos qui bellum detractandi causa spontè sibi pollices amputassent, vt à Senatu in C. Vocitenum, vel vt alibi legitur, Votienum. A Cæsare etiã Augusto in quẽdam equitem Ro. qui duobus filijs adolescentibus, causa detractandi sacramenti pollices amputauerat. Marcellinus cum Gallos militiæ semper obuios & expositos ostendere cõnetur, nostram verò ignauiam, quod Græcanici vir ingenij libenter admodum facit, incessere, reprehensionique obiectare, neminem vnquam apud eos ait, quod in Italia plerumque accidit, munus Martium pertimescentem pollicem sibi præcidere. Sanè verò Athenienses, crudeli admodum atque immani exẽplo, Aginetarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui classe valebat, descendere secum posset in virium maritimarum certamen.

DE INDICE.

POLlici proximus est index, ita dictus, quod eum porrigere solemus indicare. Sunt qui eum Saluatorium etiam appellent, sunt qui Medicum, neque de sunt qui Lichanon esse velint: sed horum prosequi controuersias, nostri non est instituti, qui ad hieroglyphica festinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Romano nomine nuncupare.

SILENTIVM.

PRæcipuũ igitur digiti huius hieroglyphicũ est, silentiũ indicare, si ori appressus figuret: quo gestu Titus Lilius Patruini imago supra fores prætorij in eius urbe

urbe patria dicata, nempe quod is scribendo adeo multa complexus, scriptoribus alijs silentium indixisse videatur. Hinc apud Apuleium libro primo Metamorph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem attonitus, Tace, tace inquit. Et Pontianus Pontifex epistola quadã: Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem hæsitās, sit manus tuā super os tuum. Ita & Eutythianus, quæ verba sunt ex Solomonis dictis. Et Damasus epistola de coepiscopis: Digitum ori imponite: hoc est, nihil vterius loquamini. Ita & apud Iobem: Principes cessabant loqui, & ori suo digitum superponebant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Isis & Serapis, simulacrum erat, digito labris impresso, quod multi interpretantur, tacendum esse, illos itidem mortales fuisse. Sed quæ fuerit Harpocratis effigies apud Aegyptios, literarum Iudis omnibus innotuit. Pigmentum hoc porro totum Aegyptiacum fuit, quod digito labijs impresso, silentium significaret de dijs immortalibus habendum: in quos ne licentiõsi loquendo simus, à Platone etiã monemur, Legibus. Alias Harpocratis sigillum in anulis gestari solitum à veteribus ea de causa tradit Plinius, vt silentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies obligato obsignatoque ore fuit apud Romanos, vt silentio prætereundum innueret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma esset, quodque proprium illi nomen, ob eam scilicet superstitionem, ne tutelares dij sacris quibusdam auocarentur, deuouerenturue. Hinc Valerium Soranum nec traditum constat, quod arcanũ hoc propalare ausus esset. Eaque de causa Plinius de Roma loquens ait: Cuius nomen alterum dicere arcanis cõremõnarum nefas habetur. Quod verò ad obsignatum os facit, Alexander Macedo cum matris epistolam accusationis in Antipatrum plenam, vnã cum Hephæstione legisset, detractum è digito signatorium anulum ori illius appressit, silentij monumentum.

EX PATIENTIA VO

LVPTAS.

SED nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam est, vt non ingenia inuentã sint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus est siquidem scriptor Masurius nomine, qui Angeronæ simulacrum, quod Romæ in sacello Voluptiæ obligato, vt superius, obsignatoque ore visebatur, propterea confictum ait, quod qui suos dolores anxietatesque dissimulat, patientiæ beneficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam dici ait, quod angores ac animorum sollicitudines propitiata depellat. Sed quamuis alia atque alia etiam super Harpocrate commentati sint ingeniosi viri, illud ego minimè dissimularim, quod summæ eruditionis autores approbasse videntur, summum Deum ex eo figmento silentio coli debere, quod & in Pisce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichii monitis aperuimus. Et in pietatis Christianæ sacris preces, pleræque sunt, quas ad Optimum Maximumque Deum nulla emissã voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quæ quoniam multorum commentarijs vulgata sunt, ea non existimauit ad commemorandum necessaria. Illud vnium minimè præteribo, traditum ab Aegyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appresso coalitoque in lucem editos, eodemque modo, & Heraiscum, magnæ apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos, silentij nota fuit S, prima eius nominis litera, quæ tridinijs, & diætarum foribus superponi consueuerat, vt inde silentium conuincis indiceretur, quando multa inter bibendum dici soleant licentijs atque

liberius, quæ palam efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cenam invitato dicitur se pollicetur, ne fidos inter amicos sit, qui dicta foras eliminat. Et contuas memores odio habendos esse, Græco, quod Martialis ponit, adagio monemur: *μὴ δὲ μνήμων συμπαρόντων* Procille. Vno enim libertas, vnde Lyæi nomē, attributa. Apud Comicos nonnunquam inuenias ad s literam, T quoq; adiectam, vt Phormione Terentius, s T.

DE MEDIO.

Medius à situ ipso nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vilitate, mis & impudicus. Sunt qui huc nō hallum, sed Lichanoni velint, *λίχανον*, quod nos labere dicimus, vt ita exploratis vniuscuiusq; rei saporibus, quid ad stomachū faciat, quidue ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopiū legimus, summo quid digito gustatum, cum tamen in digito nulla gustandi vis esse possit: intellexit tamen ille, sublitera digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS.

Sanè quidem Ægyptij sacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura stomachum hieroglyphicè intelligebāt: sed neq; certus illic digitus, neq; cur id fecerint, explicatur. Dicitur fortè post ab officio, quia solent qui grauantur ex crapula, auxiliū alleuationēq; ab eo plurimum deposcere, quo scilicet in summum gutturis immisso, incitata nausea euomere cōpellantur, atq; ita sibi incommodi eius remediū comparant. Vel quia Medici stomachum totius corporis regem appellant, quippe qui omnibus portiones suas certa quadam dimensione impartiri videatur. Digiti verò præcipuum hieroglyphicum est, mensurā præ se ferre, de qua multa paulo post loco suo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio quopiam desumitur, vtpote perfectiore. Primum enim is ab internodio medio ad extremum vnguis, & ad radicem suam, æqua dimensione diuisus, alterutra pollicē & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appresso; mox frontem, nasum, aures, & plerasq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius quidē rei studium ad pictores & statuarios delegabo. Neq; me latet, esse qui Lichani nuncupationē in anularem transferant, sed ipsi sententiam suam præbent, quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum est, qui etiā impudicus.

INFAMIA.

Exporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudēdispecies quædā ostēdit: eoq; gestu infamiæ est hieroglyphicū, de quo Sarricus: *Cum fortuna ipse minaci standaret laqueum, mediumq; ostenderet vnguem.* De Diogene dictum, qui hospitibus quibusdam Demosthenem videre cognoscereq; anxie queritantibus, eum ostendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt scilicet illum impudicitia aut ignominia cuiuspiam notarēt. Mitto illa notandis: Et impudicum ostendit digitum.

DE ANVLARI.

Anulari, qui minimo proximus est, nomen dubio procul inditum ab anulo, quo digitus is insigniri solitus. Cur id institutum, variae sunt autorum opiniones, ex quibus nos, pluribus alijs omisis, quas in Gemmarum cōmentario recensuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR.

Illud autem primum omnium manifestum est, anularem digitum cordis esse hieroglyphicum: eaq; de causa institutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam corona honestaretur. Eundē sacerdotes eum circa deorum suorum aras operabantur,

abantur, confectis odoribus illinebant: eiusmodiq; honores illi ea de causa haberi solitos aiunt, quod dissectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorsum ad cor tendere, & in eo desinere compertum habuere. Sanè solebāt in eiusmodi anulīs eorum etiā imagines fieri, quorum memoriā colerent atq; obseruarent ij, qui eas gerebant, ita nos sibi præcipue esse cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus ostentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri studiosos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

CONIUGIVM.

Hæporrò digitus anulo insignis, coniugij est hieroglyphicum, eaq; de causa sunt qui eum pronubum appellant. Hinc Maro vincla iugalia posuit pro connubio. Et in diuinis literis inditum sponsalitijs anulum, arrhabonis indicium, nuptiarum causa legimus: eumq; morem & institutum omnes Christianorum conuētus semper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pronubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: Nam & mulieres, parensima patrum sobrietate aurum minimè nouerāt, vno excepto digito, quē anulo pronubo sponsus oppignerasset.

VINCVLVM.

Vgalla illa vincla monent, vt qua de causa anulus inter alia significata, vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea sic fertur: Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum gestaret, ne omnino exolutus pœnā vt deretur, indeq; anulorum vsum propagatum. Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quod Prometheus Parcarū sortē de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus esset, patefecisset, atq; ita Iouē ab eius congressu deterruisset, ne se præstantior filius nasceretur. Sedenim cum eiusmodi legis silentium in Iouis perniciem euasurum esset, fabulatorū desidero prudentiā, qui velint Iouē pro imperio & autoritate sibi conseruata, Promethea ita malè multare voluisset.

SERVITVS.

Quod verò anulus sit seruitutis hieroglyphicum, tam maritale signum attestatur, quod addictam esse viro sponsam indicat, quàm Pythagoræ symbolum exponit, dum nos arctum anulum gestare vetat, quod ex diui Hieronymi interpretatione, non esse anxie viuendum admonet: quippe cauendum, ne nos in eam seruitutem conijciamus, quæ dura sit, & incommoda. Habet verò seruum vinculi significatum anulus, quod tota eius nominis originatio, quantum ad etymon attinet, ab AN particula desumitur, quæ circum significat, atq; ideo vinculum, aut cōpedum manicarūque oppressionem. Essent verò super anulo plura cōmentanda, sed hinc de anulari digito, non gestamine vel ornamento, scribere institutum est meum: quare longè plura in cōmentarium id reijcimus, quo insignia pleraq; ordine locoq; suo interpretati sumus.

VENIA.

Petitiam à dijs sermonis veniā, cum obsecratione, ne nostri memores delicti, vlcisci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexteram referret, quod tacto prius ore fieri institutum. Est enim locus ille Nemesios, quā gestu hoc, vt in aure ostēsum, cōciliari crediderūt.

DE AVRICVLARI.

Super auriculari nullum hæctenus hieroglyphicum inueni: id tantum apud

chiromáticos deprehendi, eum qui breuiorē hunc habeat quàm legitima mensura deponat, id est, ad tertium anularis nodum nō perueniat, indicium esse eum illegitimo cōcubitu susceptum: sed quoniā ex diuinariis, coniecturalibusq; disciplinis, si modò disciplina est talia profiteri, nulla est hac magis fallax, his omissis, ne digitus prætereatur indictus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuius is præcipuum est hieroglyphicū, superius fuerant examinanda, nisi præ uoluntatis magnitudine morositatis notam declinare visum esset. Is igitur cum, ut sequenti cōmentario explicabitur, & unitatem & quaternarium alio atq; alio gestu præ se ferat, septenarium, quantum fieri potest, in extremā uolam exporretus ostentat. Numeri autē huius hieroglyphicum est, ut præter ea quæ loco suo commemorata sunt, multiplicatam, aut frequentem significet iterationem.

FREQVENS ITERATIO.

HEbræi autem in primis, ut Ægyptiæ linguæ discipuli, SEPTem de re pluries repetita ponere consueuerunt. Vnde argentum septies purgatum, pro sæpius, psalmo vndecimo dictū: hoc est, ut Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne abstersum exhalaret. Et psalmo nono supra septuagesimum, Redde vicinis nostris septuplum: interpretēs aiunt, septuplum Hebræorum more positum pro multiplici, quemadmodū & septem, sæpe pro multis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis septem peperit: idē & ecclesias septem, pro multitudine. Iam Chrysofomus actione in Iudeos quinta, septenarium numerū ait in diuinis literis infinitæ multitudinis signum habere. Et ita fortē Virgilianum illud accipiendum:

*Septem illum totos perhibent ex ordine menses
Rupe sub æria deserti ad Strimonis undam
Fleuisse, & alibi Immania septem Terga bovm.*

& eodem modo pleraq;

SANCTVS SPIRITVS.

Est & sancti Spiritus prærogatiua septenarius: de quo, ut infinita alia prætereamus, Esaias: Et requiescet super eo spiritus Domini. dein dona eius VII enumerat: spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus cōsiliij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris Domini.

PERFECTIO.

QVæ verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij super septenarij perfectione disputant, nunc missa faciemus: illud quod nostri temporis inuentum est, minimè dissimulabo, multarū rerū, ne de argento solo dictū hoc existimemus, quæ per ignis iterationē depurgantur, perfectionem in septima decoctione consistere, veluti quotidie cernere est in saccharo purgando: nam ubi septies igne id examinaueris percoxerisq;, nihil quicquam vltius proficit, sed lapidescit penitus, ne vltius eliquari possit. Vnde prouerbiū vulgò vsurpatum dere, quæ summam adepta sit perfectionem, Septimæ decoctionis saccharum, ubi sagacissimum quempiam atq; vaferrimum hominem designamus.

HVMANÆ VITÆ CVRSVS.

Ad demus & illud, septenarium numerū totius humanæ vitæ cursum significare, ut theologi declarant eo Leuitici loco: Septē diebus comedetis azyma, de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ, & nequitie, sed in azymis sinceritatis & veritatis: & nō ad tempus, sed omni pōstra vita ab huiusmodi prauitatis fermento mundi esse debemus. Nam si septem diebus

diebus holocaustomata, ut LXX reddunt offerre debemus, necesse est diebus septem nos puros permanere, quia non debent qui sacra ferunt celebrantq;, criminis cuiuspiam sibi esse conscij.

DIMENSIO.

Non eram autē super digito quicquā vltius philosophaturus, nisi mihi venisset in mentem, in mensuris quoq; multa delitescere hieroglyphica, eaq; plurimum de diuinis. Mensurā verò ipsam digitorum esse filiam. Nam Ægyptij mensurā ex digito posito ideo significabāt, quod tota metiē di ratio à digito principium capiat. Mēsurā enim, ut apud Aristotelē, à minimis oriri debet: at qui digiti sunt omnium mēbrorum minimi. Neq; me præterit, nouissimos quosdā mensuræ principium, perinde ac etiā ponderū, à grano tritici desumpsisse, ut scilicet coherētia grana quatuor, digiti spatium expleat, cuius ratione reliqua mox ad mensuram veniant. Cæterum cum veteres ab humanis mēbris mensuram inchoarint, satis constat ex eorū traditione, digitum omnium mēsurarum esse minimam. Ita apud M. Iunium Nypsum legas, qui de limitibus agrorū luculentū reliquit opus, cuius de digito verba sunt: Minima pars earum mensurarum est digitus. quod & Iulij Frontini sententiæ consonat: si quid enim infra digitum metiamur, partibus respōdemus, ut diuidiā aut tertiā partē digiti. Hinc illud apud oēs vsurpatissimum, Latum vnguē, aut transfuersum digitum non secedere, cum minimum quodq; spatium intelligi volūt. & illud, Leonē ex vnguibus æstimare, cum ex minimo quoq; vel indicio, vel argumento, vel causa, rei totius summā intelligimus. Id inde sumptū, quod memoriæ proditū est Phidiā ex viso Leonis vnguē totā feri faciem magnitudinemq;, magna artis suæ cōmendatione representasse. Qua verò ratione certa digiti dimensio nationibus omnibus præscribi possit, adhuc incōpertum est mihi. Nam apud autores digitus, & quæ inde mēsuræ desumunt, proportionis potius regulā, modū inue quendā, quàm certum vllum mēsuræ terminum ostendere videntur. Quæq; Romæ atq; alibi vel in æs, vel in antiquis marmoribus mēsurarum exemplaria signata reperiuntur, nationibus omnibus nō inseruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorū & regionum situ, perinde ac aliorum etiā animalium corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum crassitudine diuersa dissimiliaq; nasci manifestū est, id quod Basilius Magnus à veteribus traditum, à se verò diligenter obseruatum asseuerat. Tritici quoq;, si mēsuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ statum, sed regiones singulæ, & vel modico inter se distātes interuallo, ac plerūq; etiam cōtiguū agri variant. Perq; ætates, & secula singula, corpora nostra immutari, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vnā cū philosophis tradidere: id quod & maiorum nostrorum ossa passim eruta testatissimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, ut apud Poētā est, vel Plinij testimonio, patribus proceriores fiunt cōsumēte vbertatē feminum exustione, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaq; digiti dimensio, quæ pari sit apud omnes mēsurā, nusquā potest reperiri. Quoniā tamen veteres in eā cōueniunt sententiā, ut digitus sit mēsuræ principium, quæ inde mox distribuuntur mensurarum nomina loco hoc recensere libet, argumentum quidē ab Ægyptiorum sacerdotum inuentis non alienum: si quidem in mensuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ suo se loco præcedunt. Mensuræ autem his præcipue capitibus discernuntur, ut loco primo sit digitus, secundo vncia, mox sextans, inde palmus, doron, dochme, spithama, pes, cubitus, gradus, passus, or-

gyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, stadium, hexaple-
thron, diaulus, hippicum, milliarium, dolichus, parafanga, schœnus, funiculus,
stathmus: quorū omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa scriptorū
dissensione. Ne tamen Chryssippi Medeam penitus excribam, ea tantūm colli-
gam, quæ a probatoribus tradita videbuntur.

D I G I T V S.

ESto igitur digitus vel ex granis tritici quatuor coherentibus spatium collectum,
vel mensura omnium minima, unde rerū publicarū decreto reliquas astruere
necesse sit. Quæ verò super eo sint hieroglyphica, longa iam narratione supra
differuimus.

V N C I A.

Certo autem dato spatioso, quod digito attribuatur, vnciæ scilicet digito con-
stat: ea verò octaua palmi portio, ita tamen ut palmū hinc accipiamus pro
mensura ea, quæ *αὐθαίμων* Græcè dicitur. Sedenim ex dimensione Nyphi, vnciæ su-
pra digitū nihil plus occupat, quam tertiam alterius digiti partē, dum palmū ait
quatuor constare digitis, easque esse vncias tris: & ita Frōtinus etiam tradit; qua-
re vnciæ pars erit pedis duodecima, ut rectè mēsores ponunt. Quod si vnciæ scilicet
quidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo verò pal-
mo & hinc & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

S E X T A N S.

Sextans sexta pars assis omnino est, vnciæ quippe duæ, ut pondera ad mensu-
ras accommodantur: quæ quidē vnciæ, uti propositū ex nonnullorū traditio-
ne, in triū digitorū spatium porriguntur: quanquā, uti dicebamus, Nyphi non nihil
variet mensura. Nimirū verò loco hoc assem pro pede, ut inferius patebit, intel-
ligendum.

P A L M V S.

Palmus ex Vitruuij descriptione quatuor constat digitis: ex aliorū verò sentē-
tia digitos continet XII. Nyphus hunc mensuræ modū sextā appellat, & do-
dratē etiā vocitari asserit, quæ scilicet palmos tris continet, vncias quippe nouē,
qui sunt digiti XII. Causam verò cur ita diuersi autores ierint in assignanda pal-
mi dimensione, eam esse crediderim, quod Latini appellatione palmi tria dimē-
sionū genera complectuntur, quæ suis apud Græcos nominibus discernunt. Ea sunt,
δῶρον, δόχμη, αὐθαίμων.

Δ Ο Ρ Ο Ν.

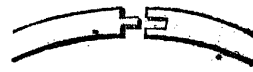
Est verò *δῶρον*, siue *δῶρα* scem. gen. (utrunque enim dicitur) mensura, quam alio-
rum nomine *παλαιστῶ* appellant, ut interpretes Hesiodi versu illo enarrant:

ἤρι αὐθαίμων δ' ἄλιν τὰ μὲν δεικνύει δῶρα ἀμολξῆ. Inde apsin curru decadoro cade tripalmū.

Sedenim hoc Hesiodi loco quædam oboritur difficultas, quā anteaquē vltērius pro-
grediamur, ne quod nobis negotiū faceat, fortē nō importunū fuerit explicat-
se. Quatuor assidibus currulis rota conficit. Ad huius verò rotæ diametrum He-
siodus pro modulo decadorū currū vocat, ut vnaquæque assis triū sit spithama-
rum: atque ita necesse est vniuscuiusque rotæ circumferentiā, siue curuaturā dicere
malimus, duodecim esse spithamarū. Hæ verò doræ sunt XXXVI. spithama e-
nim doras, quippe palæstas tris continet: & palæsta, uti dictū, quatuor est digito-
rum: si ergo, ut ostensum est, circumferentiā circuli qui rotā ambit, XXXVI do-
ris constat, & diametrum vniquodque tertia pars est circumferentiæ, cur nō dode-
cadorū diametrum posuit potius, quam decadorū, ne geometriæ terminos excede-
ret, veritatēque ipsi videret aduersari. Cui difficultati respōdetur, decē illas diame-
tri doras ab interiore circuli parte desumendas, de quibus hinc intelligit. Duæ verò
doræ computantur ab interiore parte rotæ, vsque ad circumferentiā exteriorē: vna
quip-

quippe doræ ab utraque rotæ parte. Alij ita solvunt, ut digitos octo, qui doræ sunt
duæ, expensas intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, siue compages dicere ve-
lunt, quibus vnaquæque assis inuicem adacta conferatur, hoc modo:

Præcipue verò *παλαιστῶ* mensurā esse quatuor digitorū,
inde colligimus, ubi Nicander basiliscus corporaturā de-
scribit: quæ enim Plinius duodecim nō excedere digitos
affirmat, Nicander eo super *ἤρια δῶρα φέρων μήκτε τεκλιθῶν*. In-
terpres eius, *ἤρια δῶρα*, inquit, ἢ γὰρ παλαιστῶς, δῶρον γὰρ ἢ παλαιστῆ. Tria itaque doræ duode-
cim explebunt digitos, & Plinij basiliscum.

V I T Æ B R E V I T A S.

Indivinis literis, ut multorum theologorū est interpretatio, *παλαιστῆ* vitæ bre-
uitatis est quasi hieroglyphicum. Nam psalmo nono supra trigessimū, qui apud
aliquos trigessimus octauus est, in Græcō canitur, *ἡ δὲ παλαιστῆ ἐστὶ τὰς ἡμέρας μου*. Tra-
ductione, quam Ruffinus citat, scriptum est: Ecce veteres posuisti dies meos. Illi
enim qui ita reddiderunt, visi mihi sunt, aduerbii *παλαι*, quod antiquius apud La-
tinos est, significatū ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanorū exemplar ha-
bet, quod & Cassiodorus agnoscit, & in ea locutione plurimū immoratur. Qui
Hebræos sequuntur, alij breues, alij positos à Deo dies in mensura digitorū IIII
aiunt: alij palmi longitudine constitutos dies, alij pugillares dies datos, atque si mi-
nime etiā mensuræ mentionem faciunt. Paraphrasticè: Veluti in digitis numera-
tos habere paucissimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad-
rem: de mensura enim hinc est sermo, quare vulgata traductio, cōmēsurabiles ha-
bet, sed sensum nō exprimit integrum *παλαιστῆ*. quare id fortē melius quod ex
Adamatio conicere possumus, si legamus, Ecce quā breues admodū posuisti
dies meos: quippe cum quatuor digitorū mensura breuis admodum sit, ac per-
inde vitæ nostræ breuitatē significet. Hinc clamat lobes: Nihil enim sunt dies
mei. Ut missum faciamus Hippocratē, vitam quidē breuē, artē verò lōgam esse
conquerentē: & quæ multa in hanc sententiā dici possent. Euthymius quoque pa-
lestam quatuor digitorū cōiunctione fieri, spithamæque tertiā esse partē dicit, ac
perinde minimā omnino mensurā, eoque nomine paucitatē dierū, quos viuimus,
intelligi. Sed quoniam id nomē *παλαιστῆ* deduci possit, interpretari etiā posse
dicit contentiosos, seu laboriosos dies, hoc est, lucte pugnaeque plenos: in lucta e-
nim labore ac contentione multa vitimur. Ideo verò dori nomine mensurā eam
appellari dicunt, quod eorum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli signi-
ficatum) ab eodē digitorū loco amittantur, quo *παλαιστῆ* constat, à quatuor quip-
pe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse *δῶρον*, quem nos palmū, Vitru-
uius quoque, quem nos palmum, *δῶρον* ait à Græcis dici, quod munerū datio Græ-
cè *δῶρον* appellatur. Id autem semper per manus geri.

Δ Ο Χ Μ Η.

Dochme dimensio est decem digitorū. Sunt tamen qui *δοχμῶ* mensurā ean-
dem esse putent cum doræ, quatuor quippe digitorum in exprorecta ma-
nu coherentium, ita ut *δοχμῶ* tres, *αὐθαίμων* efficiant. Atqui apud aliquos inuenias
αὐθαίμων δοχμῶ etiam appellari, atque id apud Hesiodi commentatores.

Σ Π Ι Θ Α Μ Η.

Σπιθαμῆ omnino duodecim est digitorū, quippe quod à digiti auricularis vn-
gue ad extremū vsque pollicis occupamus. Plinius libro VII, cap. altero, ubi
de Pygmeorum statura loquitur, ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ter-

nos dodrantes nō excedere dicit. Dodrātem posuit Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrans, reliqui erunt digiti XII. eaq̄ pars quæ tribus constat quadrantibus, dodrans nimirum appellatur. Frontinus spithamā etiam sextantem dici scribit, habereq̄ palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim.

D E V S.

Adducit hæc rerum series in memoriam id, quod Prophetæ, qui plurimum hieroglyphico, si nō caractere, idiomate certè hieroglyphicis perquam simili vtuntur, Deū appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quē scilicet sit reū omnium facultas, supremaq̄ autoritas, manu passa propemodum occupata, qua singula ordine tenereq̄ certo temperat ac moderatur, neq̄ non fines æquis terminis distributos, dimensionesq̄ omnibus, quæ in vniuerso mundo sunt rebus lege sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quæ nobis promptuaria est mensura, dimetiri. Quod verò dictum de omnipotentia Dei, sufficiat vnus ex quadragesimo cap. Esaiæ locus: Quis mensus est pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit: & quæ sequuntur. Vbi Hieronymus: Quod autem pugillum vocat & palmum, humanę consuetudinis verbis vtitur, atq̄ mensuris, vt Dei potentiam per nostra verba discamus. Et paulo post: αὐθιμὴν autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à pollice vsq̄ ad extremū digitum. Quæ verò ibidem posita sunt de lichano gustatore, videri interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

V I T A B R E V I S.

In Spithama autem, vti superius dictū, vitæ breuis hieroglyphicon habetur: quod à Græcis autoribus positum est, vt minimū vitæ spatiosum mensuræ iusmodi paruitate significaretur: vsurpaturq̄ plurimum ad vniuscuiusq̄ rei breuitatem indicandam, præsertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vti de Pygmæis dictum, quos in derisum trispithamos scurræ vocant.

P E S.

Pes nemine discrepante digitis constat sexdecim: quare qui scribunt eum palmis quatuor confici, palmū accipiunt vt Vitruuius ἡ δὲ πῶν. Diuiditur verò huiusmodi dimensio in vncias XII. & est sexta pars altitudinis in humano corpore. Frontinus pedem ita describit, vt eum dicat habere palmos quatuor, vncias XII, digitos XVI.

C V B I T V S.

Cubiti quoq̄ ratio ideo varia est, quia palmus variè accipitur. Nam qui duo bus eum constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cōmemorant, dum cubiti spatium id esse dicunt, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protenditur. Id nimirum sesquipedale est, & Græcis pygon dicit, vnde Pygmæi Eustathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus accipiuntur. Neq̄ diuersus erit à Nypso & alijs Vitruuius, qui cubitum senis, more suo, palmis dimetitur, cum dubio procul palmos quatuor quæque digitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis nostri partem esse volunt. Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantum, differereq̄ ab eo qui dicitur αὐθιμὴν: de quo videris apud Suidam. Est etiam cubitus regius, qui maior est cōmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Est & cubitus geometricus, qui dimensione vna sex cubitos è nostris æquat, vt Origenes & Augustinus

retulerunt.

TEM

T E M P E R A N T I A.

Hieroglyphicum verò cubiti vnà cum freno manu prætento, temperantiam præsert: vnde Nemeseos simulacrum insignibus his conspicuum habebant, cuius hæc erat inscriptio:

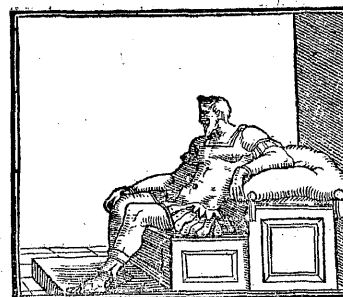
Ἡ νύμους περὸ λέγει τὸ πῆχει τῶτε χαλινῶ
Μὴτ' ἀμετροῦντι ποιεῖν, μὴτ' ἀχαλινὰ λέγειν.

Una manus cubitum ostendit, gerit altera frenum:

Ille modum serua: hæc admonet, os cohibe.

Sunt qui deliciosum molliculumq̄ hominē, Sine hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito cervicali innixō notēt. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carnē sub cubito manuum cervicali assutum: sumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui assunt cervicalia sub omni cubito manuum: nimirum eos intelligēs, qui propter animi corporisq̄ mollitiem à virili recedunt fortitudine, & nequiter effceminantur. Forsitan autem, addit Adamantius, sermo diuinus per istiusmodi figuram & argumētum eos culpauit magistros, qui per vaniloquentiam, & falsæ beatitudinis promissiones (quod nostro, quippe corrupto tempore, supra modum inualuit) multitudinē audientium libidini, vitijs, voluptatiq̄ summittūt. Addit etiam Propheta de capitibus velamine quædam, quæ quoniā his præcipue temporibus valde suspecta sunt, consulto præteribimus, quæ si quis curiosius appetierit, eiusdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq̄ temporum nostrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

DELICIOSVS.

G R A D V S.

Gradus, quem alij gressum dicere malunt, quem scilicet Græci βῆμα, vno cōstat cubito & pede, quod spatium tantundem est ac pedes duo ac semis, vel digiti quadraginta.

P A S S V S.

Passus à passis manibus dici videtur. Alij passum quinque tantum pedibus cōstatere putant, quo spacio gressus duo recenseantur, sintq̄ digiti octoginta. Nā spatium quod passis manibus occupamus, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

O R G Y I A.

Orgyia Herodoto sex pedum est. Mēsurā eadem à pedum numero hexapus dicitur. Orgyia spatium Sudas inter expansas manus capit, quæ quidē mēsurā cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubium & Suda & Herodotum idem sentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. fodiētī puteum passum à vicino limite abesse oportere, interpretes Latini posuit. Lex eā Solonis à Caio recitata, Græcè scripta est in codice Pisano, qui Florentiæ asseruatur, et ὄργια hic habet, quæ quidē mensura vna plus pede creseit, & aliās, vt ostensum, ἑκαπῶν vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum passum vertit. Sed cum orgyia, vt dictū, vno plus pede supra passum porrigatur, nō satis rectè videtur expositū, vt passus à passis manibus dicatur: id autē si admittatur, rectè Theodorus. Sed enim omnino variat ipsa passuum mensura, pro regionum ritu & institutis.

X

V L N A.

Vlñam Seruius & pleriq; alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: neq; tamen inficiatur, longè minori spatio ab alijs describi. Sunt verò qui vlnam orgyia dimidium esse velint, nomenq; id, atq; ea ferè trium pedum mensura in plerisq; Italiae locis permansere. Quare quod apud Plinium legitur lib. XVI, cap. XLI, de abiete, cuius crassitudo quatuor hominum vlnas complectetur implebat, hominibus quatuor ad motis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspererim in Noricis Alpibus enatas.

DECEMPEDA.

Decempeda, quæ Græcè δεκάπαις, suo se prodit nomine. Ea verò & Aegna est, Thessalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirum ea in digitos centum sexaginta, qui duo passus essent, non tamen orgyia. Eo dimensionis nomine sæpe vtitur Cicero, & de cempedatore, metatorem appellat. Eo ferè spatio à vicino abesse lege XII tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam si quid aliud fuerit, satis est quinque abesse pedes. Quamquam super huiusmodi limitatione lib. Pandectarum X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, non satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpres reddidit, Oliuam autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptum reperi: ὀλίαν δὲ ἢ σικυῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς ἀμοιβῆς φυτὸν, τὰ δὲ ἄλλα δύο πῶδας. Ex quibus verbis manifestum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno solo plantandas, ceteras autem arbores duos tantum pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice ipso, quam passim in impressis voluminibus prestitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

ACTVS.

Actus pedibus constat centum & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

IVGERVM.

Iugerum, vt Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem; quod vno iugo bouum in die arari potest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est vt plura inculcem.

STADIVM.

Stadium dupliciter consideratur: alibi pro spatio cursoribus in agone desinato, alibi certum est mensuræ genus limitibus agrorum metandis comparatum. Atq; hoc plurimum centum viginti quinque passibus nostris terminatur, qui pedes essent DCXXV. Ea summa octies computata mille facit: quæ dimensio proximè accedit ad eam, quæ ponit Herodotus II, vbi de labyrintho, ἀπὸ τῆς ἀγορῆς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἑξαπλευθρῶν, Orgyia centum iustæ stadium conficiunt hexaplethrum. Quod verò ad agones pertinet, Græci stadium suum ducentis pedibus metantur. Sed Herculeum ducentis quantumlibet pedibus dimensum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematici periti herois staturam ex eo stadio, quod ipse suis pedibus metitus est, prodidit. Italicum porro pedes continet CCXXV.

Autore Censorino. Erat & stadium Pythicum, quod pedibus mille constituisse tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantum. Sic colligimus ex his, stadium non fuisse certæ mensuræ spatium, sed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit agonibus destinata.

PLETHRVM.

Plethrum verò mensura est centum pedum, sexta quippe stadij pars, vt apud autores Græcos passim habetur, πλεθρὰ ἑξ ἑκατονταίου ποδῶν ποῖος. Tantumdem verò est, centum id constare orgyias dicere, cum, vti superius dictum, orgyia sex occupet pedes.

DIAVLVVS.

Diaulus mensura est duorum stadiorum. Cæterum varietas stadiorum efficit, vt diaulum nonnulli ducentis constare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipse, vt suo loco dictum, plurimum habet varietatis.

HIPPICVM.

Hippicum, quo scilicet equi ad cursum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id stadia comprehendisse, Plutarchus autor est.

MILLIARIVM.

Milliarium, vt Iunius Nypsius, octo stadijs constat: vt Vitruuius, pedibus quinque mille: atq; ita stadium id assumitur, quod CCXXV passibus nostris terminatur, quos pedes esse diximus sexcentos quinque & viginti, quinque vnicuique passui pedibus adnumeratis.

DOLICHVS.

Dolichus, vt nonnulli ponunt, stadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & semis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, quæ tria essent miliaria, recursus rationem habuisse mihi videntur: erat enim locus, vbi equi sunt cursu exerceri soliti, cursu septies iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiusmodi fieri solitam, pro equorum, qui iungebantur, modo; de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chrysostrum in epistola ad Philippenses, homilia prima: Etenim qui postquam decem dolichos cucurrit, si post deficiat, omnem amisit laudem: dictum, quia scilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

PARASANGA.

Parasanga, mensura Persica, in stadia triginta porrigitur. Herodoto ea essent tria miliaria & semis, qua dimensione in itineribus transalpinae nationes plurimum vtuntur, vulgò Leugam appellantes. quamquam & Leugam spatium, pro locorum regionumque situ plurimum varient, quippe quæ inter Alpes, breuiiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Denique eam mihi videntur rationem habuisse, vt quantum itineris vna hora obequitando confici posset, id ea nuncupatione appellarint: ideoque cum difficilior ac perinde tardior sit ingressus per Alpes, Leugas identidem breuiiores constituerunt.

SCHOENVS.

Schoenus duas occupat parasangas, quæ septem essent miliaria. Hæc inter Aegyptiacas mensuras adnumeratur ab Herodoto. Nonnulli stadia eum quinque

ginta continere tradunt. Plinius ex Eratosthenis ratione quadraginta tantum, qui passus essent quinquies millia. Aliqui stadia XXII singulis Ichcenis attribuerent. Atque ita mensurarum huiusmodi inconstantiam diuersitas autorum facit, siue loca, siue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in posteris tanta scriptorum dissensione omnia conturbata.

HEREDITARIA PORTIO SORS'VE.

Inuitat verò me nominis similitudo, ut quid Ichceni vocabulo sibi velint diuinae literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim mensuræ genus erat sub funiculo nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuisione huic & illi obuenisset, transibatque vocabulum ad hæreditates & patrimonia. Vnde Moseos cantico, Deute. Funiculus hæreditatis suæ Israël. & Psal. 77. Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Et 47. Ezechielis: Ioseph dupplicem funiculum habet: & passim multa huiusmodi. Ægyptijs porrò mos, ait Prodicus, vt apud Max. Tyrium est, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoscit tertio Ioëlis cap. vbi Septuaginta ait transtulisse, χεῖμα ἄρον τῆς γῆς, quod alij torrentem spinarum fecerant, funiculum ait χεῖμος, aut iuxta Ægyptios mensuram certi itineris. Vnde in Psalmis: Semitam meam & funiculum meum inuestigasti. In Nilò enim, subijcit, flumine, siue in riuus eius solent naues funibus trahere, certa habentes spacia, quæ appellant funiculos, vt labori defensorum recentia trahentium colla succedant.

VITÆ PROGRESSVS.

Quia verò versiculum obiter ex tricesimò nono supra centesimum Psalmò citauimus, τὴν τελευτὴν μου καὶ τὴν ὁδὸν μου σὺ ἔγνων, Semitam meam & funiculum meum tu inuestigasti: transtulerunt quidam, exanimasti, à vestigio tamen est ἔγνων, quamuis qui Hebraicam sequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum τὴν ὁδὸν μου ἔγνων, accubitum meum euentilasti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæque lectionis traductio in hæc ipsam sententiam habet. Sed & quando ambulauero in via, aut quãdo accubero ad studendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta est, quam, vt plerisque locis apud Hieronymum video, eam esse arbitror quam LXX transtulere, eam secuti, quid in ea hieroglyphici cõtineretur, exposuimus. Quam verò Ichceni funiculiue mensuram apud Ægyptios & Persas esse Euthymius tradit, eandem ait nostri propemodum stadij longitudinem æquare.

STATHMVS.

Stathmus, quod itineris diurni spaciũ est, produci fertur stadij centum & quinquaginta, quæ milliaria essent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iuriconsultorum tabule viginti milliaria diurnis itineribus concefferunt. Iocose verò Lucianus ἵππερὶ νεφέλωσιν ἰσχυρῶς οὐκ ἐν περὶ ἀλλοῖσιν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ σφαιρῇ τῆς γῆς ἡμῶν. Nunquid tria millia stadiorũ sunt à terra, ad Lætiam vsque, qui primus nobis stathmus, id est, quod itineris spaciũ vno die peregrimus? Sed vt fabulas omittamus, satius ferit, tot decursis spacijs commodũ quiescere: quamuis adhuc digiti quoquoersum accepti quasdam habent dimensioes, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetitur, mensura in hoc vel illo membro nunc partem pariter, nunc geminata, in pluribus triplici: quippe pollex expeditus, vt supra innuimus, eiusdem mensuræ est cum infamis dimidiò, aure, cum naso, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus pter

risque alijs. Verum cum hæc ad pingendi sculpendique artem potius, quam ad suscepti operis negotium pertineant, eam artificibus operam relinquentes, imaginum significata, non artem pingendi, exponere proficemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO, PVBLCO BONARVM ARTIVM IN ACADEMIA PATAVINA PROFESSORI, DE DIGITORVM NVMERIS ET SIGNIFICATIS, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PER PIERIVM VALERIANVM.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE honoratissime. Micare mecum? inquires. Nempe quantacumque sis grauitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare aggressus fuerit, facere videatur, quàm ridiculis propemodum articulorum omnium gestulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere ne dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri minime sint aspernaturi. Quare ausim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipso Tomitano non indignum, quodam forsitan emunctissimam eius narem ad libri totius lectionem possit allucere. Multa enim ex eo tempore sunt, quæ temporibus illis beatoribus, quibus industria & ingenium in precio fuerunt, minime contemenda videbantur. Sedenim vt quid de huiusmodi argumento sentiam, ingenue fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem. Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiusmodi sententiam dici possint, neque me præstaturum polliceor, cui plenior esse, per otium, & tam frequenter infestam podagram, minime licuerit. Neque tu, qui omnem vitam meam rationem optime nosti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quod hoc, qualecumque sit, mei erga te amoris & obseruantia argumentum esse voluerim. Cognosco autem ingenium philosophi, qui tam multa quæ minime oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus conformata, suisque coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philosophus ita intuetur, & ad amussim factam agnoscit, ac si colossus ingens aliquis aut fabrica quævis admirabilis membrorum artificio elaborata esset.

DIGITORVM DIVISIO.

RATIONI consentaneum videtur digitos primum diuidere, & quod illi munus singuli suscipiant explicare, vt ita mox quæ in illis significata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atque alio gestu dispositi, nunc contracti, nunc porrecti, vt profati sumus, modo hac, modo illa manu varias habent significationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cuiusmodi plurima in antiquorum statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur quæ non paruam inferant hæsitacionem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, expendatur. Tota igitur supputationis ratio in tris partes diuisa est, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus est quicumque numerus sub denario profertur: & huiusmodi puncta vsque nouem, prærogatiua quadam, etiam sub numeri nomine singula

Pierii Val. Digi, & numeri.

continentur. Articulus, qui nullo redundante diuiditur in decadas, e quorum utroque compositus numerus resultat, quotienscunque scilicet articuli, siue denarii numerum aut hunc aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli coniunctim in indice, polliceque. Compositi & hos & illos, prout vsui venit, aut explicant, aut inflectunt socialiter. His ita constitutis, operæ precium est, quos quisque digitus, quos cuiusque digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Primum autem omnium illud constat, læuam manum omnia indicare puncta ab unitate, usque nouem & nonaginta: dexteram verò à centenariò, ut ita dicam, usque noningenta. Sed quibus digitis millenarium à centenariò distinguatur, magna est inter eruditos controuersia, dum alij Bedam, virum quidem non ineruditum, sequuntur, alij probabiliorè quandam rationem amplectuntur. Bedas enim, si modò ille ita scripsit, centenarium à læua in dexteram ita transferri tradit, ut quo gestu, quibusque digitis X in læua numerauimus, eo centum in dextera designemus: inde ad millenaria descendamus, & quibus gestulationibus in læua numeros usque nouem ostenderimus, istdem in dextera totidem millenaria proferamus. Alij naturæ ordinem secuti, uti minores numeri maioribus subiiciuntur in læua, ita minores summas maioribus in dexteram subditas agnoscunt: ea enim proportio est numerorum ad decadas, quæ centenariò ad chilia das. Congruum igitur est eorum quoque hieroglyphicorum figuras ad eorum regulam accommodari. Quare perplexitate, quæ in his quæ Bedæ attribuuntur mentes implicat & obturbat, euitata, ita manus statuendæ, ut veluti in læua ceptum est ab auriculari pro unitate & socijs, ita in dextera ab eodem digito centenarium exordiamur, usque noningenta. Millenaria verò per pollicem & indicem exprimamus. Atque ut in læua à numeris per inferiores tres digitos ascensum est ad articulos, ita in dextera per eosdem inferiores à centenarijs surrigamur ad millenaria, quo scilicet gestu quibusque digitis in læua X ostendimus, per eosdem in dextera millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicem & indicem longè commodius & conuenientius hospitant. Cuius rei testem appello summæ multiplicisque doctrinæ virum Irenæum Theologum ex antiquioribus, qui aliquot aratibus ante Bedam claruit: aperte enim hic scribit, VNIVS numerum, quo gestu significabatur in sinistra, translatum in dexteram cetera conficere. Sed ponam eius verba super hoc gestu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A numero nonagesimo, qui fuit in læua per VNIVS significationem, transferri in dexteram, & ibi centena constitui. Huius sententiam Græci, & vniuersus recentiorum vsus admisit, quos inter egregiè princeps Lucas Minoritanus, qui Arithmeticam & partes eius absolutissimè consummauit, eiusque opus vno omnium ore probatissimè, multis abhinc annis venit in manus hominum, & habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc seriem, quam ponit Irenæus, figuratis, libellos ad mortaliū institutionem edidit. Præterea tota huius hieroglyphici ratio cum Chaldæis ad amussim congruit, mirificeque respondet. Illi enim totam hanc computandi diligentiam per lineas expressere, ita inter se distinctas, ut apicibus solum quibusdam additis, situ tantum numerorum varietatem indicarent, quaternam tamen ita positam, ut prima digitos, secunda articulos, tertia centena, quarta millenaria demonstrarent, eo quidem ordine, ut qui apex surrectus læuorsum unitatem ostenderat, dextrorsum versus cetera præ se ferret: istdem, sed inferne vergentes, læuorsum X, dextrorsum mille signarent, in eum, quem

sequenti vides pagina, modum;

Ad

Liber XXXVII.

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Ad Chaldæorum igitur normam, manuum digitorumque supputationes accommodabimus, earum volis altera alterius e regione passis, ut unitates centenarijs, decades millenarijs, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur.

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Quod verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationem quandam & honoribus amotus, & ad ignominiam redactus esset, dixerit: Quemadmodum supputatorum digiti nunc myriadas, nunc unitates præ se ferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præstare possunt: non est ut quispiam hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dextera læ-

uæq; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria constitui debeant in
 insulsa enim est imaginatio, cum Orontes myriadas hic confusim ad amplifica-
 tionem oratorio more dixerit, non quod myriadum hieroglyphica vnitati si-
 gillatim opponere cogitarit, sed in vniuersum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ
 designauit. Obstaret Chaldæis & Persis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem
 nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Gestus poculum poscentis, aut ver-
 bera minantis, aut numerum quingentorū pollice flexo efficientis. Quæ sunt a
 quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed isdem ipsi, qui
 quingentorum positum volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi ple-
 riq; viri quin quagenarium potius agnoscant. Non sum verò nescius nonnullos
 esse, qui lectione apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua de-
 naria sunt, isdem digitis in dextera centena significare, atq; ita per eosdem polli-
 cem & indicem per decadum aggregationem ad noningenta vsq; procedendū;
 mox cum millenaria fuerint indicanda, ad eiusdem dexteræ inferiores digitos
 descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba
 sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) de sinistra
 transfertur ad dexterā, & isdem quidem digitis, sed nō eadem manu, quibus in
 læua nuptæ significantur & viduæ, circuli faciens exprimit virginitatis coronā.
 Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere, quæ docuit Ire-
 næus, dum modò loco suo sententiā cōmatis adlitis distinguat. Sententiā quidē
 Hieronymi est, diligenter attendendū. Quid attendamus? Centesimū numerū
 de sinistra transferri ad dexterā, & isdem quidem digitis, nō eadem manu circu-
 lum facientē exprimere virginitatis coronā. At explicauit se aptius, inquit, di-
 cens, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ. Scimus quidem in læua vn-
 guem pollicis, ad vnguē indicis, quasi ad osculum molliter applicatū, maritalis
 coniūctionis hieroglyphicū ab eo viro doctissimo positum, quod loco suo ple-
 nius cōmentati sumus. Viduas aut per sexagesimū ostendi, qui numerus per in-
 dicem eiusdem læuæ, qui extremū pollicis articulum arctē complectatur, expri-
 mitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, trāsferrī
 numerum centesimū ab læua in dexteram, per digitum & gestū scilicet, qui vni-
 tatem in læua constituit, in dextera centena cōficiat, atq; ita de cæteris. Atq; hoc
 est quod ait, Sed non eadem manu, quam manū: eam intelligit qua non vnum
 in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum
 hieroglyphica superius & explicauerat, & ingeniose interpretatus erat. Sed quo
 modo corona hæc, dicit aliquis, circumflectetur in auriculari? Respondemus: si
 digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculū appe-
 tere videatur: id ita coronæ plexū imitabitur, ac si arboris cuiusuis ramulum ita
 flexeris, vt cacumen eius ad locū vnde germinare ceperat, inflexeris. Nā gestus
 hic, vt quod necesse est identidem repetamus, in læua vnum significat, centū in
 dextera, vt singula copiosius suis queq; locis enarrabuntur. Nunc, quoniā lecto-
 rem aspera & morosa forsità disceptatione delassauimus, libet in huius gestu
 lationis sententiā lepido Nicarchi epigramate aures animūque aliquatū deli-
 nire. Locat enim is in Cotyttarū annosam vetulā, quæ præcano cum esset capite,
 multæq; dicacitatis, ac Nestori comparata, nondū eum ita grandæuū esse sine-
 ret, quæ ceruos annis superasset, ea ætatē suam læua manu verā dissimulans inci-
 peret numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firmis ingre-
 deret pedibus, æquē ac si esset adolescētula. Quare maximè verendū ne Plutoni
 sinistra

† Giffieri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falso quidam
 Nicandrum vocant:

ἢ πολὺ κροτὰ φροῖσι κοτυθαεῖς ἢ πολὺ μὲν
 γράμματα, δὲ τὴν Νέστορα δὲ ἐπιπροσέβηται
 ἰσχυρῶς ἀθροιστὰ ἐλάφου παλίου, ἢ χερσὶ λαίῳ
 γήροος ἀεθμείθου δὲ πτερον ἀββαμίν,
 ζῶν, καὶ λείσοσα, καὶ ἀρτίωσθ' οἶσθε Νύμφη
 ὅς τ' ἐμὲ δισσὸν ζῆν μὴ τι πέποιθ' αἰδῆς.

Quod si quis epigramma ipsum Latine sibi cani postularit, id huius est sententiæ:

Multum garrula anus, caput omne Cotyttaris alba,
 Propter quam Nestor non sit adhuc senior,
 Quæ ceruos annis superavit, quæq; sinistra
 Vita iterum cœptet connumerare dies:
 Vni adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
 Plutonem vt dubitem passum aliquid grauius.

Et quoniam in Nestoris ætatē incidimus, synepεία postulat, vt quatuor etiam
 Iuuenalis carmina subiungamus:

Rex Pylus, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum vitæ fuit a cornice secunde.
 Felix nimirum, qui tot per secula vitam
 Dissulit, atq; suos iam dextera computat annos.

V N I T A S.

† Sed iam strato itinere, sopitisq; controuersijs, ad ea quæ liquida manifesta
 sunt procedamus, digitosq; ipsos erupere gestiētes è carceribus emittamus,
 primiq; spacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua est, vno
 omnium consensu vnitatis indicium est, si vnguculum ad medium volæ tuber-
 culum aduertat, quasi coronam quandam flectere meditetur. Itaq; si fasces à de-
 xtera alicuius statuæ fuerint, læua verò eo gestu prætendatur, primi Consulatus
 hieroglyphicū apparebit: vel si alia fuerint insignia alicuius honoris indices, pri-
 mum eo potitum ostendet, atq; ita de reliquis.

C E N T V M.

† Ab hoc læuæ digito ad eundem dexteræ cōuersi, eodem gestu quo illic vni,
 hic centum, vt iam constare potest, significari profiteamur. Neq; id præter-
 eundum, quod centenarius numerus virginalis, vt sacrarum literarū interpre-
 tes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. XIII. Quando-
 quidem is qui vitam rectē, piē, sanctēq; instituerunt, tria sunt præposita præ-
 mia, vel fructuū proventus, alijs tricenarius, alijs sexagenarius, alijs cētenarius.
 Tricenarius quidem is qui maritalem secuti vitā, eam coniugio minimè conta-
 minato peregere: nā numerus ille, vt loco suo dicitur, aptus nuptijs. Sexagena-
 rius is, qui viduitatem aut ecelibatum incorruptē atq; integrē custodierunt. Et
 sexagenarium annorum numerum viduitatis esse identidem ostendemus. Cen-
 tenarius demū is, qui virginitatē intaminatā incolumemq; ad vltimū vsq; vitæ
 terminū seruauere. Eucherus centenariū hoc præmiū nō tantū ad virginū me-
 rita, vetum etiā ad martyrum mercedes præmiaq; proposita cōtendit. Hieroso-
 lymitanus Hesychius, perfectissimū, ait, centesimū ideo cōncipimus, quia quin-
 quagesimus, quæ spiritus sunt amplectitur, vnde Pentecoste spiritui sacra. Bono-
 rum verò operū fructus, qui messem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

centesimū vsq; cumulat. Adamantius quoq; numerū hunc plenū in omnibus
atq; perfectū autumat, atq; totius rationabilis creaturæ sacramentū intra se con-
tinere.

D V O.

AD læuam autem, vnde digressi sumus, reuertentes, si, vti de vnitae dice-
bamus, aut Cōsul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiusmodi fuerit,
qui dignitatem eandem sibi accessisse indicare voluerit, non infulse statuat po-
net, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atq; eodem
loco cum ipso minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo gestu expri-
mi manifestum.

CORPVS VEL IMMUNDITIA.

IPse verò dualis numerus mystico significato corpoream indicat naturam, &
pro immundis accipit in sacris, quòd is numerus sociandis generandisq; cor-
poribus aptari solet: de quo vidēdus Adamantius lib. tertio in epistolam Pauli
ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in hanc sen-
tentiam aduersus Iouinianū, animaduertendum esse iuxta Hebraicam veritatē,
in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto die, expletis operib. singulorū,
subiectū esse, Et vidit Deus quòd esset bonum: in secūdo verò die hoc omnino
subtractum, vt admoneremur non esse bonum duplicem numerū, quòd ab v-
nitione diuidat: nam vnitas tota Dei est: dualitas verò significet hieroglyphicē
fcedera nuptiarum, quibus vbiq; Hieronymus paulò se infensioem ostentat.

D V C E N T A.

Eodem verò ipso gestu quo in sinistra D V O, in dextera digitus idem D V-
CENTA significat.

I I I.

Medius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum
appellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac si citharę cuiuspiā filo
vna seria gestuq; apprimēdi essent, ternarium effingūt numerum. Quòdq; supe-
rius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiusquam notandi essent,
hoc assumi potest hieroglyphicum.

A N I M A, D E V S V E.

Sed ipse etiam numerus suum habet significatum, quippe qui incorporeę na-
turę consecratus, nunc animę, nunc Dei simulacrū, hieroglyphicumq; est:
de quo multa Pythagorici, multa etiā veteres Theologi disputarūt, quę breui-
tatis causa sunt prætereunda. Illud tamen non omittam, Propitiatorium in di-
uinis institutionibus longitudine duorum cubitorum & semis fieri manda-
tum, vt id Christum hominem significaret, quod & apud Paulum epistola ad
Romanos habetur: qui quidem licet verus esset homo quem proposuit Deus
propitiatorium per fidem in sanguine eius, aliquid tamen habuit quòd humanā
excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater eo maior est. Sed si
quis hæc apertius declarari sibi voluerit, ad eius epistolę interpretes accedat.
Quòd verò paulò antè binarium malū esse dicebamus, sacerdos Heli, cap. III,
primi Regum, dualem numerum pessimi spiritus esse suspicatur, vti Dei ternar-
ium. Nam cum angelus Domini Samuelem bis vocasset, tertiam vocationem
expectandam duxit, vt vocem diuinam esse cognosceret.

C C C.

Eodem gestu digitoq; quo tria in sinistra, C C C. in dextera significant. Sed
& vocabulū ipsum suas habet significationes. Trecenta siquidē pro magno
admo-

admodum numero ponitur: vt apud Catullum: Expecta hendecasyllabos tre-
centos, Quos simul complexa tenet trecentos. & multa huiusmodi, etiam apud
alios: Et trecentenas erroribus impleat vrbes. Trecentum niuei tondent du-
meta iuuenti. Trecentum tonat ore deos. Sanè cum superius centenarium ple-
num atq; perfectum numerum esse ostenderit ex Adamantio, eundem tri-
plicatum supremum quid significare nulli dubium relinquitur. Sed trecenteni
in arcę longitudine cubiti, ostendunt hominem qui sit à centenario lapsus, hoc
est, qui à tota rationis summa per ignorantiam deciderit, facile posse per Patris,
& Filij, Sanctiq; spiritus cognitionem in trecenta restitui. Hic autē animadu-
erendum est, posse nos gestuū conformationibus illud coniectari quod ait Plin-
ius lib. XXVIII, cap. VII, Ianum à Numa rege dicatum digitis ita figuratis,
vt C C C L X V dierum nota, per significationem anni, temporis, & æui se Deum
indicaret.

C C C L X V.

Cum itaq; Plinius dicat digitis ita figuratis, verisimile nō est, quod nonnul-
li putant, in dextera insculptā fuisse literam T, quę apud Gręcos trecenta
significat in læua verò = & E, quę sexagintaquinq; supputant. Dicamus igitur
eius statuę dexteram eo gestu figuratam, vt ea exporrecta tris inferiores digitos
graduum in morem incuruatos haberet, qui gestus, vti dictum, trecenta signat:
læuam autem, vt paulò inferius patebit, ita conformatam, vt index pollicis vn-
gui circumductus, arctissima eum circulatione complecteretur, infamis verò me-
diam palmam versus adcuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcū-
que porrigi potuerint: ita enim quinq; & sexaginta describit: annum enim ad hu-
iusmodi dierum numerum intelligi debere ciuilitate Pandect. vltimo Paulus ait.
Et intercalarem, quo scilicet bis sexto calendas Martias dicimus, quarto quoq;
anno nihilo secius eodem dierum numero supputari, manifestum: quia duo illi
dies vnus vice habentur: nec interesse ait Celsus, vtrum priore an posteriore
die quid actum sit.

I I I I.

Trium igitur numerorum gestibus ita positis, insequentium aliorum trium
ridicula propemodum sese offert gesticulatio. Nam quatuor exprimere
cum volumus, minimum sustollimus, reliquis in incuruatione sua permanen-
tibus. Ita quartum Cos. Imp. Dict. & reliqua.

C C C C.

Eadem ratione modoq; in dextera hñdem compositi digiti, C C C C consti-
tuunt. Nec super hoc altud ad negotium.

V.

Quinq; autem, aut quin quies ostendere qui volunt, anularem & minimū ex-
porrigunt, impudicum palmam versus incuruant, vti in Iani statua diceba-
mus. Neq; quidem hoc tantū signo quinarium significabant Aegyptij, verum
etiā per sculpta: Stellę hieroglyphicū, propterea quòd, vt Horus ait, ex innume-
rabili stellarum multitudine quinq; tantū sunt ea prerogatiua præditę, vt muni-
di, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus consulerent, ni-
hilq; apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non penderet. Ego, si mihi
dicere liceat, desumptum puto à radiorum numero, quo Stella piscis insignita
est, quod & Naturalis historię scriptores tradūt, & ego in Anconitanum littus
iectas magno numero conspexi, & manibus meis attrectaui. Sedenim de hac
plura loco suo in Cœlestibus enarrabuntur.

Sed & ipse quinquarius numerus quomodo cunctis descriptus figuratusue, suam habet hieroglyphicam in sacris significacionē: pro quinq; enim sensibus accipitur. Vnde illud Ambrosij peruulgatum de quinq; virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus verò Mosaicæ legis præceptis, qui peccasset in sanctis, tantundē reddere iuebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in exōplaribus Græcis ἐπίπεντα legi, vt scilicet ita intelligamus: Si quis de sacris vel oblationibus vel muneribus in vsum pauperum erogatis, aut pro templi ædificatione, alteriusue voti operis designatione datis, quinq; interuertisset, oportere eū quinq; sarta tecta reddere, mox peccati veniā imploraturū. *ἐπίπεντα* adijcere, hoc est, & altera quinq; & aliquid insuper auctarij. Quam sententiam Cyrillus examinās ita meditatur: Si quis, inquiens, quinq; sensuum opus peruerterit, & debito honestoq; vnumquenc; officio defraudauerit, oportere eum synceros illos, & integros Deo restituere, mox alios quinq; interiores adijcere, & horum omnium deniq; summam & solidationem quandam superaddere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex asse facere voluerit. Eodem facere videtur, quod ab vno mense ad quintum vsq; annum didrachmæ quinq; hoc est, vt Hierosolymitanus Hesychius interpretatur, quinq; sensuum perfectio, sit oblatio, quæ ideo per geminatum numerum exprimitur, vt intelligamus, ea quæ puer sensibilibus audit, videt, gustat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit institutus.

Q V I N G E N T A.

Idem gestus ex iisdem digitis in manu dextera, quingenta supputat.

V I.

Anularis verò in læua solus incuruatus, auriculari & alijs exporrectis, senarium ostendit: de quo multa apud Macrobiū libro sexto.

S E X C E N T A.

In dextera verò eodem depositus modo sexcenta colligit: qui numerus apud Latinos pro maximè ingenti copia, numerosissimaq; multitudine, ac propè modum infinita, hieroglyphicè proferri solet. Ad Atticū Cicero: Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quibus multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia. Lepideq; Plautus, Captiuus, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne sexcenta eiusmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

V I I. D C C.

Bis iam trium digitorum spatijs decursis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, eum dicimus, quantum cunctis porrigi potest, ad imum vsq; palmæ tuberculum appressus, septenarij numeri signum esse. Et in dextera, septies centeni. Eo verò gestu componendo medius quoq; adflecti cogitur, ac veluti gnomon horarius supra anularem promineret, vt ea sit eius digiti figura, quam trapezitaë nunc in septenario notando delineant, in hoc scilicet signum 7.

C E N T V R I O.

Ac, ne leue quid attigisse videamur, eadem trapezitarum nota in plerisq; veterum monumentis adsculpta, ceturionis signū habebatur. Ostendit mihi Roma

Romæ vetustum admodum monumentum ex marmore Thomas Petrosancti, vir antiquitatum huiusmodi studiosissimus, in quo & signum id incisum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

S I G N V M C E N T V R I O N I S, 7.

Et Bononiæ inscriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua signum idem eodem significato incisum spectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæsium Cardinalem inscriptionem vidi eius notæ, quæ sic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.

A POLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem insculpta sunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

D E V S.

Non erat autem otiosum septenarij nomen, quod hieroglyphicum esse Dei Philolaus asseuerat, quippe quod ea sit eius numeri prærogatiua, vt ipse sibi similis, alter ab alijs sit, veluti Deus dux & princeps vniuersorum solus semper, singularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, septenarius sine motu est, neq; quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant non geniti; partim generantur, cum minimè generent: alij vtrunq; obeunt munus: solus verò septenarius vtriusq; conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo profus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generant à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & parentum & liberorū ius obtinet, octonarius quippe gignit, à bis duobus ipse genitus.

P A L L A S.

Quorum cum nihil accidat septenario, quod sine matre sit, quodq; virgo Palladi assimilatur, & quorundam symbolico hoc vtentium idiomate mos fuit summi Dei sapientiam vocabulo signoq; Palladis interpretari, quanquam vbi figuræ mathematicas aliquot hoc commentadi genere declarauimus, ternariū & æquilaterum triangulum præcipuè Palladi dicatos ostendimus. Sed quoniā ibi, quæ septenarius significata habeat in Diuinis literis, dicenda sunt, hic satis iucrit pauca hæc attigisse.

O C T O. O C T I N G E N T A.

Medius itaq; auriculari adiectus, ita vt vnà cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua: in dextera octies centena recensita indicabit.

I X. C M.

Medius demū ad extremā palmæ volā vnà cū duobus inferioribus applicatus, ita ut totā obtegāt, nouē in sinistra cōstituit, in dextera nouies centena.

M V L T I T V D O.

Et etiam nouenarius ipse numerus hieroglyphicus, quippe qui se non intracutem contineat, sed effusus plurimos significet: quod Theon obseruat in Arati carmine, ἐνεαήμεροι κορόντι: nō quod nouem, inquit, ætates viuat, sed quod perquandiu, vt Tibullus, *Vivere cornices multos dicuntur in annos.*

Apud Nicandrum ἐνεαήμερον legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem ἐνεαήμερος ὀφιοειδὲς in Scorpij cauda ponit, cum septem tantum in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem posita interpretes agnoscunt, de quo satis in Scorpij cōmentario. Quin & Alcæus hydram ἐνεακέφαλον eadem ratione dixit, cū

Simonides eam *ἑπτακοντακάρδιον* tradat. Quem imitatus Maro, ita super ea: *Quinquaginta arvis immanis hiatibus hydra.* Ad hoc etiam facit, quod Hesiodus nouem inquit noctes louem cum Mnemosyne iacuisse, vnde Musarū prolem suscepit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu studijs incubere, qui sit mox aliquod ingenij atq; doctrinæ memorabile testimonium relicturus;

*Nam decem bos luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

D E N A.

Postquam igitur digiti tres inferiores triplici decursu ludi sui partes peregerit, re, athletas nunc spectabimus, pollices quippe, indici unumquēq; suo commissos, varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadum campū, altera verò ad dexteram lucta per numerosissimas chiliadum arenas exercbitur. Erit igitur conflictus primus, læuæ index in primam pollicis sui suffraginem vnguē affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatore stragulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par ad dexteram millenarium recenset. De denario locus patet apud Apuleiū, Apologia: Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circularē debueras digitos aperuisse. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco suo dicemus. Apud Horū Niluacum inuenias lineam vnā surrectam cum alia supernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ essent, hieroglyphicum esse. Puto ego hunc exprimere voluisse denarium numerum, cuius scilicet denē vnitates per lineas totidē significari, tanquam per puncta, solitæ essent, quæ apud Ægyptios eiusmodi tantum figura comprehenderentur: compendiosam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæq; suam, excogitarūt. Omnino enim codices quos inspexi, omnes eo loco mendosi sunt, præsertim impressi, qui sic habēt: *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον*. Sed et in manu scriptis aliquid desideratur, quorum minus corrupti ita habent, *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον*. (hic vacuum relictum) *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον* *ἑπτακοντακάρδιον*. quorū hæc est sententia: Linea vna recta, vnā cum altera supernè sibi adscita linea, vel (hic vacuum) vel decem lineas planas significat. Puto autem lineas illas ita ducēdas *Γ*. Nam aliquid simile apud nos est, cum linea plana supernè ducta, cui pūcta numeralia subiiciantur, quæ singula vnitates ostendāt, duplicatum numeri tantundē significat, quot sunt signa, quæ planæ illi lineæ subdita cōspiciūtur, vt *IIII* *VIR*. aut *IIII* *VIR*. pro Sex. vir, & Decēuir. In Ægyptiaco vero signo, superior illa linea prò ducta ostendere videtur, licet vna tantum signata sit, X. tamē sibi vnitates adsciscere. Quod verò de duplicandis pūctis dicebamus, multis potest veterum inscriptionibus confirmari, sed vnā tantū exēpli loco ponam, quā Venetijs apud clarissimum virum Danielem Ranerium senatorem, antiquo lapide ita notatam inspexi. *IIII* *VIR*. quod tantundem est, ac si *DECEM* *VIR* scriptum esset. Intelligendū enim est pūcta illa quatuor, linea illa supernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo apposui, vt castigatiorē codicē quærendū admonerē. Nec me latet Probū de notis antiquorū, eius lineæ supernè ductæ signum, ad millenariū vsq; prouehere, sed in eo libro multa sunt multorū arbitrio, atq; etiā errore, inculcata: neq; rei cuiuspiā sana intelligētia magis nostro tēpore desideratur, quàm inscript. onum eiusmodi vera cognitio. Ad id verò

verò quod supra læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, respondere aſſerebamus, Romani quoq; ad Ægyptiorū, Chaldaeorū, Persarumq; imitationē, cum decē signarent, per X duplicē literā suā, quod decussatio, qua insignis est, locutionem denarij saperet: Mille facturi, litera eadem in suo iure cōseruata, capita tantū à dextera læuq; oppositis semicirculis, cuiusmodi alij apostrophos, alij, vt Victorinus, siclicos appellauerūt (est enim siclicus ponderis certi mēsuræ, quæ signo hoc *∩* figuratur) coniungere. At ita ex X litera, vt dictum est, sua millenarium hieroglyphicum formauere, vti quo gestu læuæ digiti decem ostendunt, eodem dexterae mille proferunt. Quamuis Priscianus, qui nihil non arrogat græcitatē, id secundum Atticos, quibus *χίλια* mille sunt, factum vellet: atq; ideo, veluti illi, ad hunc numerum prima tantum nominis litera vsi sunt, quippe X ita nos M pro mille posuerimus. Sed hoc nō vincit, quin notam eam, quam supra posuimus, à sua potius litera quàm à græcanica Romani desumpserint. Non est autem hīc prætereundus Ciceronis locus, epistola ad Tironem, quæ incipit: Quid igitur? non sic oportet? vbi in vulgatis codicibus scriptū, Helio nequissimus sestertia C C dabat, nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla casa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Mediceæ, ita Florentiæ scriptum obseruauit: Helico nequissimus H S. ∞ dabat. Id, sestertia mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs animaduerti, notumq; est Rauennæ marmor vetus ita inscriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR. M. R. H S. ∞ .N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ sequunt. hoc est: Decurionibus septimi collegij fabrū municipij Rauennatis sestertia millenum. Hæc verò etiā apud antiquarum inscriptionū impressores ineptissime corruptissimeq; edita sunt. Idem in antiquis inscriptionibus indicant *Ω*. & *∩*. de quibus loco suo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum prosequemur. Sunt qui millenarium numerum, per miliaria spicæ hieroglyphicum indicant: neq; quidem autores absunt, qui genus id segetis nomē à maximo granorum numero, mille scilicet, accepisse tradant, vt in spica dictum.

XI. XII. & reliqua.

His igitur eo gestu cōstitutis, vbi accidisset vt denarijs reliqui etiam numeri infra X adiungēdi essent, trium illi, vt ostensum est, inferiorum digitorum flexionibus porrectionibusue significabant: Vndenarius quippe, indice ac pollice pro decē circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnū significat, adflexo. Duo denarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adiecto. Ita reliqui numeri vsq; ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos ostendi, satis explicatum.

XVI.

Voniā verò sexto decimus numerus inter hos collocatus est, eiusq; significatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam constat numerū eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulos significari, nunc quid ipse sibi velit numerus, videamus.

V O L V P T A S:

Sane quidem Ægyptij sacerdotes per eiusmodi numerū eo, vt verisimile est, gestu signatum, voluptatem, præcipuè venereā indicabant. Ab eo siquidem annorum numero adolescentuli ad muliebres consuetudines, & oblectamenta nequitia inceptant animum applicare: licet ad ter septimum vsq; annum semē

infecundum esse dicit Aristoteles. Quod si prolificū sit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A bis septimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubescere primū incipit, stirpesq; imitari, vt Alcmaeon Crotoniata ait, quæ semen lature florescunt prius. Atq; hic ille est ætatis flos, de quo sæpius apud autores: vt apud Terentium: Annū sexdecim, ætatis flos ipse. Et Ouid. philosophiæ istiusmodi non ignarus, cum Narcissum ostendere vellet eius esse iam ætatis, vt amoribus dare operam posset, ait:

Iamq; ter ad quinos vnum Cephisus annum Addiderat.

Indicium autem incepti coitus est vox crassior & inequabilis, quæ secunda ferè omnibus hebdomade, vel saltem incipiente tertia, euenit, & subalaris odor. Aristoteles id *ῥαχὶς* appellat. Antiqui nostri, vt Censorinus ait, hircuitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hircuitallos. Nam annorū quatuordecim vel *ῥαχὶς*, vel *ῥαχὶς* appellabant, ad sexdecim verò *ῥαχὶς*, vt Terentianū illud obiter interpretemur, Postquam is excessit ex ephēbis, quanquā *ῥαχὶς* quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adolescentia. Ad stipulant hinc Ægyptiorum cōmento Astronomorū traditiones super ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vsq; annum infantem propemodum ductare dicunt: decennū inde Mercurio adscribunt, vnde illud eius ætatis studium rerum plurimarū, & mutabilitas, & inconstantia, vt modò hoc, modò illud appetant: hinc gestiunt paribus colludere, temereq; iras colligunt atq; ponunt, & vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem sextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire asserunt. Ad hunc vsq; annorū numerum & Seruius Tull. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Institutionibus suis pueros ad sextumdecimū vsq; ætatis annū appellauit, ad quintumdecimū Varro. Iuniores ille à sextodecimo ad sextum & quadragessimū vsq; dicit, adolescentēs hic ad trigessimū vsq;. Quod reliquū est ætatis apud illum seniores habentur. Apud Varronem à tricesimo ad quintū & quadragessimū, iuniores, inde seniores, ac demum senes appellantur. Diuersa hæc aliquantulum ætatis descriptio apud Pythagorā, qui vitā hominis quatuor ætatibus dispescit, viginti vnicuiq; annos impertiens, pueritiæ quippe, adolescentiæ, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac senectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt suo loco singula tractauimus.

EXCESSVS.

PRæterea sciendum est, hūc quoq; numerum ex eorum esse classe, qui multitudinem excessumue significant. Cum enim dicimus sedecim pedibus superare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vsurpatum ab Aristide, qui Periclem dixit *ἑκκαίδεκα πόδας ἀπέβαινε πρὸς τοὺς ἑξήκοντα*. Ab Eupoli, vt Bruto ostendit Tullius.

X X.

CVm verò xx significare vellent, pollicarem vnguē infimæ indicis suffragini (vt hoc pro re vtar vocabulo) adprimebāt, vbi scilicet index ab infami incipit separari. Bedas verò, cuius codicem in damno esse suspicor, non enim ad duci possum virum tam eruditum ita scripsisse, vt infamen hieroglyphico eiusmodi admisceret, quippe qui apud eum scriptū legerim, impudici summitatem inter nodos indicis & pollicis arcte figēdam esse: quod si quis facere mēditetur, id subsequetur incōmodum, vt neq; quò pacto possis tria & viginti cōmonstrare, neq; vnum de triginta repræsentare, & alia multa eiusmodi, cum in xxxiii ostendit

ostendendis tres illi inferiores digiti arcetius contracti, lineæ, quæ palmæ eiusdē flexu media sit, ita applicandi sint, vt trium graduū speciem præ se ferant. In nono verò & viginti notandis, ijdem digiti quantū exporrigi possunt, ad palmæ vsq; radicem apprimantur. Quare necesse est decadas omnes, indicis & pollicis tantum gestulationibus explicari, nullo eorum in societatem admissio digito, qui partem eam quæ numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuspiā decipiat, Erasmus ille multiscius, qui scholijs in Hieronymū ad Iouinianum, vbi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expresso, inepta quædam somniauerat, quæ nemo vnq; eruditorū cogitasset: cum errorē mox recognouisset, dum cognitiora, vt ipse dicit, traditurū se profiteretur, loco hoc impegit in Bedam, imò in vitiatum Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarij nota cum apud Bedam scriptum sit corruptissimè de Græcæ literæ similitudine, quod loco suo, suæ dabitur luci.

VOT. XX.

CVræ precium mihi uidetur, antea quā vicena hæc amittā, quid sibi velint nota. VOT. XX. in numis & aris, vel vt vulgus ait, triumphalibus arcubus, explicemus. Dicimus itaq; fieri solitum id in salutis augurium, cum scilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa sacrificia se laturos, ludosue celebraturos, aut ædes dedicaturos, si præscripto annorum spatio Respub. in eodem statu permansisset, quo tunc florebat cum vota suscipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitum legas, salutis augurium quinq; & viginti annis omissum repeti, ac deinde continuari placuisse Claudio Imperatori. Fuisse verò salutis augurium in hunc modum, ait Dion, vt si Deus permittat, salutem populo poscerent: quasi ne salutem quidem à dijs petere fas sit, nisi prius hoc ipsum dij concesserint. Obseruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficisceretur, nemo contra hostem se pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obseruari poterat: hoc salutis auguriū, cum alijs cæremonijs iam abolitis, restituit & Augustus Cæsar. Apud Liuium sæpe reperias vota eiusmodi facta. In ara siue arcu Constantini Romæ VOT. XX. scriptū, aspicias. In numo Maximiani Pœni VOT. XX. in media laurea positum. Ita pleriq; alijs locis & numis, VOT. X. alibi, VOT. XXX. votis quippe decennialibus, votis vicenalis, tricenalis, reatum scilicet voti solutum, quod ita postea posteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

MULTITVDO.

ILLud autem scitu non indignum, quod vicenalis numerus multitudinis significatum habet, de quo apud Theocritum legas:

Ἐξήκοντα ἑκατὸς ὁ γόρδιος ἔην ἡ πολὺς.
Viginti natorum Hecuba neq; maximus Hector.

vbi poetam numero abusum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quod sit numerus multitudini maxime congruus, quod etiam apud Simonidem obseruarunt. Homerus in eiusmodi significatum vnde viginti posuit, quod Latini vno minus viginti dicere consuerunt.

DVO MILLIA.

Vigena superius eo gesto figurari ostendimus, cum pollicis læui vnguē in eum indicis & infamis infimū locum, vbi digiti illi duo diuaricari incipiūt, affixerimus. Idem gestus ijdem digitis in dextera duorū millium est hieroglyphicum. Neq; vltra repetemus, quæ super hoc gestu perperam à quibusdā alijs

excogitata sunt: sed ad calcem festinant, triginta iam & ter millia proferemus, d
X X X.

TRiginta, vti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabantur, indice & polli
ce adaperitis, ita tamen vt vtriusq; vngues ad osculum quodammodo coi-
rent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniu-
ctione molli.

N V P T I Æ.

ESt verò numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicū, vt sacri Euangelio,
rum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abest ab eo nume-
ro per quem Aegyptij maritalem copulam, siue, vt apud Horum est, maris & fee-
minæ congressum significabant, geminæ quippe voluptatis interuentu. Nam
cū numerus, vt paulò antè dictum est, X V I voluptatis signum haberetur, illi
mox duo atq; triginta nuptiarum hieroglyphicū esse constituerunt. Nuptiæ ve-
rò conjugalisq; coniunctio eodem hîc significato accipiuntur. Qui quidem con-
gressus vtriq; voluptuosus, cū, vt Ouidius diceret, vtrinq; resoluat, geminari
idētidem polcit ipsum voluptatis signum. Atq; hoc illud est in diuinis quoq; li-
teris, quod trigessimus annorū numerus, pro maritali copula ponitur. Vnde fru-
ctus ille trigessimus, qui offertur Deo, cū conjugalis vita castè puriterq; & nul-
la alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Cōmodè verò fecerimus, si rem
huiusmodi sculpturi, eā nō ex duplicatis X V I, vel ex integro XXXI I fecerimus,
at manum ipsam ea specie composuerimus, vt X X X I I repræsentet, vnguib;,
vt dictum est, laue manus duobus illis ad osculum cōeuntibus, anulariq; & au-
riculari in flexum palmæ appressis, vt duo significant addita tricenis.

TERNA MILLIA.

Idem gestus in dextera, qui X X X in læua cōmonstrarat, tria millia significat.
Ique fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quæ paucissimis cæte
nostra patuerunt, quæ earū ratio, in quinquageno & quingenteno numero co-
piose explicabimus.

X L.

Quod si pollicis eiusdem suffragio lateri vel dorso in læua eiusdem indicis su-
perinducta sit, ita vt signo facto digiti ambo quantum fieri potest exten-
dantur, indice tanquā horologij cuiuspiam gnomone prominente, quadragin-
ta significabant. Atq; hoc illud est quod apud Apuleiū habetur: Cū verò XL
quæ facilius cæteris porrecta palma significantur, ea XL tu dimidio auges, non
potes digitorum è gestu errasse, nisi fortè triginta annorum Pudentillam ratus,
binos cuiusq; anni Consules numerasti. Hæc ille disputat oratione secunda pro
seipso, vbi Pudentillā quadragesimū annum non excedere contendit, quā Ami-
lianus iam sexagenariam deposuerat, ideoq; nefas esset eam ad nuptias sollicita-
re: quando, vt sacri etiam interpretes aiunt, sexagenarius numerus viduitati sa-
cer est, vt paulò infrà loco suo plenius. Facit & ad virum hic annorū numerus.
Nam Philon problemate proposito, Quare Isaac quadragenarius Rebeckā du-
xit: tempus id congruū maritali copulæ ait sapienti viro: idq; fieri boni ominis
causa, quia semen in vulua reconditum quadragenis diebus in masculum figu-
ratur. Esaus quoq; quadragenarius Iudithen vxorem accepit.

IGNOMINIA.

A pud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excede-
re infame habitum, & pro ignominia nota accipiebatur. Vnde illa in Actis
v, illi

Vlli autem ibant gaudentes à conspectu Concilij, quod digni habiti essent qui
pro nomine Iesu contumeliam paterentur. Verbum autem Græcum illud *ἀπαι-
σίων*, habet in se aliquid, quod infamia notatum indicet, sed & instabilis sit, &
ad honores nō amplius idoneus haberi possit. Apud Hebræos enim lege cautū
erat, vt si quis vel vnā plagā supra quadragenas accepisset, ad honores & digni-
tates consequendas non amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap. XI. fe-
cundæ ad Corinthios epistolæ patescit: A Iudæis quinquies, quadragenas, vna
minus, accipi. Cur, vna minus, querit Theophylactus: atq; ea citata lege iussisse
ait Iudæos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad ignominiam,
si fortè percussor vitra constitutū numerum prouectus esset. quod si errore, vel
casu aliquo accidisset, eam esse voluerant quadragenam: cupiebant enim eum
per eiusmodi castigationes ad se trahere: quod si facere potuissent, par erat, vt
hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores sibi deposcerent, quos ne-
quaquam deferre recusaissent. Cauebant verò ne ad repulsam locus esse posset
ignominia. Sunt qui simpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantum addi-
di, habebant in lege, non excedendum in flagris numerū quadragenæ. Sed nos
illud, vna minus, pensitamus. Neq; nescimus Moysen illum plagarum nume-
rum ideo non excedendum instituisse, ne fortè qui castigandus tantum esset, ni-
mia flagrorū repetitione exanimaretur. Cuius verba sunt Deut. XXV, Sin au-
tem eum qui peccauit dignum viderint plagis, prosternent eum, & coram se fa-
cient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat vt
quadragenarium numerum non excedant, ne scedè laceratus ante oculos tuos
obeat frater tuus.

REDEMPTIO.

Est & ea quadragenarij numeri cōsideratio in diuinis literis, quod à V anno
vsq; ad vigesimū, qui se Deo vouerit, redimere se potest fructu quadrage-
nario, siclis quippe XX, siue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus em,
vtsape dictum, duabus æstimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ sunt XL. Cu-
ius rei hieroglyphicū significatum est, vt præter sensuum castigationem, pos-
sit ea ætas ieiunijs interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulen-
tioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam similitudinē Moyses per
XL dies ieiunus orationi operam dedit.

QUATERNA MILLIA.

Ane idem sepius repetendo morosus siam, qui gestus, quæ ue digitorū col-
locatio in læua fuit, cū IIII. notaremus, eadē figura statusq; idem in de-
xtera quatuor millia cōputabit. Quia verò polliciti sumus loco hoc rationē red-
dere, cur Romani millia hæc per rectā lineolā, & sicilicos (ea est certi pōderis no-
ta, ad apostrophī, quo nunc plurimū vtimur, similitudinē) hinc inde adalligatos
figurarint, ostendendū est. Manifestū est millenarij numeri notā, quæ tot anti-
quis in marmorib; inspicit, hac fuisse figura, Ψ . duo millia verò sicilicis ad rectā
lineolā duplicatis $\Psi\Psi$: tria millia, triplicatis $\Psi\Psi\Psi$: quaterna millia quadruplica-
tis $\Psi\Psi\Psi\Psi$. Præteribo millenariū, quod id signū & à Prisciano & alijs agnitū ple-
nisp locis in cōspicuo est. Duo millia, Mediolani videas in hortis q olim Zichi
Simonetę fuerūt, porta Comēsi, ea inscriptiōe, cuius initū est, C. VALERIVS
C. F. O. V. F. & q sequunt. Cai fil. ob votū fecit. Deniq; HS. Ψ . ARBITRA-
TV VALERIE C. F. SORORIS. & Rauēnē apud Petrinū Suesfanū, MO-
NIMENTVM HS Ψ EX TESTAMENTO. Sed impressores nōnulli
Y 4

signum vitiarunt, utpote qui HS. C. C. T. O. O. Imperitissimè fecerunt. Terna d
verò millia hac ratione signata conspiciuntur in antiquissimo codice Mediceæ
bibliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P.
M. epistola ad Caniniũ Sallustiuũ, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator.
eo loco: Quod scribis ad me de drachmis C C C L I I I. notatũ est. De drachmis
W, quod cõputat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus similiter signan
dis immorer, scilicet W, hæc ut semel dicam, demũ erit regula, ut quotien
cunq; siue apud Plinium, siue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. v.
num inueneris duobus C C præpositis, totidem verò II subiectis, C C L I I, in
terdum etiam hoc modo per X. denariã notam, C C L X X, tu W facito, nul
la dubitatione impeditus. Vbi C C C L I I I. vel C C C L X X X, tu W. Vbi
C C C C L I I I I. vel C C C C L X X X X, tu W, & millena tot firmiter credas,

Q V I N Q V A G I N T A.

Q Vinquaginta verò hieroglyphicè per digitos indicandis, Ieue pollicem, pal
ma tota passa, deorsum inflectes, & T tertiã apud Græcos literę similitudinẽ
effinges; non autem, ut Erasimus ex deprauato Bedæ codice scripsit, cum quin
quaginta pollicem exteriore arcu instar Græcæ literæ & incuruatum ad palmam
inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus.

R E M I S S I O V E L I N D V L G E N T I A.

E R at autem hic numerus remissioni & indulgentiæ consecratus. In veteri e
nim lege quinquagesimo anno cuiuscq; obligationis remissio cõdonabatur:
quippe si quis possessionem distraxisset, recipiebat: si liber in seruitutem incidis
set, libertatẽ affequebatur: indulgentiã debitor accipiebat, exul in patriã redibat.

E F F O E T V S.

P E r eos qui alterum à quinquagesimo vitæ annum excessissent, cur nonnulli
efficeto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem significari dixe
rint, non sat scio: nisi Aristotelis dicto freti sint, qui Politicis ait, post annos L I I
ingenij vigorem euanescere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

ἢ γῆρας ἢ μῶλος εἰσοργῶ, νῆας δὲ ἔχει.

Cerno, senecta vestra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait:

πολιὰ γῶντα μὲν υἱοῖς, ἔ φρονήσεις.

Cani indicant atatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc amplissimus erit alibi respondendĩ locus.

P L V R I M I.

E T hic quoq; numerus multitudinem significat, quo libenter vtitur Maro:

Quinquaginta intus famula.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamẽ & Simonides πολυκιστρακίφιδος appellauit, cum Alcæus ἀναιδέφιδος
dixerit, uti superius meminimus. Vt cunque autem quinquagenarius numerus
describatur, spiritalis vitæ hieroglyphicum est, & animi eius qui diuinis inten
tus, sublimia quæq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in
centenariũ, negotiosam significat. Quinquagesimo enim post resurrectionem
die Sancti spiritus afflatus aduenit. Et operum nostrorũ fructus vberrimi atq;
pinguissimi, ad centenarium vsq; numerum cumulantur, eorum inquam, qui
vitæ integri, scelerumq; puri peregrinationis nostræ cursum piè sancteq; per
egerunt. Hic verò numerus centenarius non sine mysterio per quinquagin
ta po

ita potius didrachmas, quàm per drachmas centum exprimitur in significato hu
iusmodi: sed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, inte
grum & perfectum opus esse potest, absq; ipsius Sancti spiritus ope auxilioq;
Ad similitudinem autem quandam gestus eiusmodi, qui quinquaginta præ fe
fert, factum putarim, ut Latini eius numeri notam L esse voluerint: quanquam
non desint ingenia, quæ re super ea sic philosophentur, aut ratiocinentur potius.
Numeri à punctis prius originem traxerunt, sed quia erant adeò exilia, puncta
ipsa aliquantulum producere ceperunt ad instar vocalis mediæ,
I. I. I. I. I. I. Sed si ita processissent, ut vsq; ad nouẽ lineolis totidem vnum
quensq; numerum notarent, molestam & inconcinnam rationem fore suspicar
i sunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinq; li
neas facerent, vna signata, reliquas quatuor per obliquã vnã à tergo ductam,
V, fecerunt. Mox vsui placuit, ut expeditior esset scribendi ratio, pro nota ea
v vocalem quintam statuere, moxq; vsq; nouem vnitates eas addere, prout nu
merus quisq; postulabat. Ad denariũ cum venissent, quinq; duplicarunt, ita ta
men ut secundum inuerterent, et subijcerent priori, vnãq; facerent notam per
decussationem. Tribus his notis processum est vsq; ad quadraginta & nouem.
Visum est inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur,
quinquaginta notandis, signũ illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis &
quinta adalligata surrigere, ut staret quæ pendebat in latus, quæ stabat in pla
num desiceretur. Ita ex L notata sunt quinquaginta. Ventum mox ad cente
na, quæ per primam eius nominis literam intelligi voluere. Ad quingenta cum
venissent, rectam lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in semicirculum adcur
uata surrexere in hunc modum, U. quam notam imperiti superiori capiti con
iungere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq; hoc illud sicilicũ est, de quo
facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum U ita applicitum U,
mille facit, & ita reliqua, uti supra dictum.

Q V I N A M I L L I A.

Q V ina verò millia, quo gestu L in læua, eodem in dextera composito figu
rantur.

S E X A G I N T A.

S I vero pollicem eo gestu inclinatum, quo quinquaginta per se significat, to
to indice circumducto diligenter à fronte præcingamus, sexaginta constitue
mus. Hinc errore fieri non potuisse dicit Apuleius, ut Amilianus, contra cuius
acculationem causam suam agit, sexaginta pro quadraginta protulerit, quia lon
gè diuersus est vtriusq; numeri gestus.

V I D V I T A S.

P E r numerum sanè sexagenarium, uti dicebamus, viduitatem veteres signifi
cabant, quòd mulier id ætatis nata haudquaquã amplius idonea est ad con
ceptum, propterea quòd ab eo annorum numero claudi vuluam philosophi na
ture contemplatores tradunt: ideoq; vltius illi nubere nõ licebat, cui legi plu
rimũ nititur Amilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando
accidisse ferunt, natu tam grandis concepisset, ostenti loco habitum. Quare He
lisabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nun
cio, ut virgini Deiparæ fidem faceret, posse Deum quæcunque nature vim exce
dunt efficere. Sara etiam cum à summo numine sibi iam nonagenariã promit
tẽ conceptum audisset, risit, utpote quæ id nature læge fieri minimè posse cogno

scibat. Paulus quoque, qui sexagenarium numerum viduitati dicatum agnoscebat, illi inquam viduitati, quæ viduitas est, casta, syncera & intaminata in solitudine perseverat, ubi probatam mulierem eligi mandat, quæ iunioribus presit. Vidua, inquit, eligatur non minor LX annorum: ad eum usque numerum scilicet perfectionem in muliere designas. & quia est viro infirmior, non nisi sexagesimum fructum colligit in diuinis literis. Ideo si se redemptura sit mulier, Leuitico, didrachmas XXX offert, id est, fructum sexagenarium. Eruditeque admodum D. Hieronymus causam, cur sexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipsius hieroglyphicum se confert, in quo scilicet pollex a superiore digito deprimatur, arctique cinctus ab eo, in quantis affligatur angustis ipsa viduitas, ostendet, quæ ita sit vndecunq; cohibita. Mox illud addit ad consolationem: Quanto scilicet maior est difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto maius propositum esse præmium.

LXX. ET SEPTENA
MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, septuaginta exprimebantur, ut Bedas tradit, indice ut supra circumducto, pollice verò ita exporrecto, ut in medium indicis articulum affigatur. Neque aliud super hoc numero mysticum adinueni. Idem gestus in dextera, sed non ex Bedæ sententia, septena millia computabat.

OCTOGINTA ET OCTONA
MILLIA.

INDEX idem tamen circumflexus, pollexque protentus, ita tamen ut eius unguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarii numeri est hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia signat.

ADORATIO.

QUI quidem gestus ad os admotus, adorationis hieroglyphicum est. De quo Apuleius IIII. Metamorph. Et admouentes oribus suis dexteram, priore digito in erectum pollicem residente, ut ipsam prorsus deam Venerem religionis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEN
MILLIA.

PER inflexum autem læuæ indicem, ita ut eius unguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui superiore numero, toto extremo articulo oppressus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera gestus idem, millia nouem. Ita cum ad nouem & nonaginta peruentum est, manus omnis ita clauditur, ut pugnum faciat, pollice superextante, & ad medium infamis dorsum exporrecto. Qui si pugno ita includatur, ut cum ungue suo totus occultetur articulus, sexaginta nouem adstruet.

TACITURNITAS.

SVperesset de myriadibus dicere, quæ per manum varijs gestibus modo adpectus, modo ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturus foras.

Ecce autem auortit nixus læua in femore habet manum,

Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam intentio nostra fuit hieroglyphica conquirere, non artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam in omnium manibus

bus versatur, finem huic dictioni facturus, quo numero taciturnitatem Aegyptij soliti sint indicare, non est animus præterire. Erat is utique M X C V, mille scilicet & nonaginta quinque, qui partim dextera, partim læua designabatur. Mille, ut superius ostensum, dexterae manus indice, ad primam sui pollicis suffraginæ appresso, summoque eiusdem articulo super indicis ungue inclinato. Quinque verò & nonaginta, in læuæ tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem ungue ad infimam pollicis suffraginam affixo. Causam verò cur eo numero taciturnitatem Aegyptij significarent, eam afferunt, quod compertum est eo dierum numero, qui annos tris complectitur, nisi ceciderit puer effari, linguam eius prepeditam esse, neque ullam superesse spem ut amplius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale silentium dicant hinc instituisse, ut naturæ species exprimeretur in discipulis, quos, ut tunc primum natos, alendos educandosque animi cibo suscepisset. Sed nos in taciturnitatis mentionem illapsi, eius demum memores, ne hominem grauioribus occupatum studijs & disciplinis, in leues adeo nugas auocare videamur, dicti illius sapientissimi, MANVM DE TABVLA, non frustra vulgati, memores, nihil ulterius super digito loquemur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS AC
REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM CARD.
MANTVANVM, QVA RATIONE LITERÆ ET DISCIPLINÆ
HIEROGLYPHICE SIGNIFICENTVR, EX SACRIS
ÆGYPTIORVM LITERIS.

Urnus tuus, Aristes illustrissime, vir plane probus, & disciplinis optimis pereruditus, cuius tu opera non solum ad doctrinam, sed ad rerum tuarum etiam administrationem vteris, proximis hisce diebus cum Romam aduenisset negocia tua curaturus, impendio merogauit, Leonem meum illum Aegyptiacum, quem olim sapientudini tuæ dedicare cogitasset, sibi videndum traderem. Respondi, fuisse quidem olim discipulum, sed pro re nata captum, quia scilicet clarissimus adolescens discipulus meus, Hippolytus Medicus, quo tempore Florentiæ in honore erat, leana factum qui expectabatur in dies, ad Illustrissimum Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & faeminam orituros. Id enim frater ipse tuus propagandi seminis causa, maxime cupiebat. Ita volebam ego dum leuncolorum illud par splendidissimo fratri tuo oblatum in proparulo spectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiore, quem vnà cum eruditissimis, quos domi alius, amicis atque velleat: multa enim insunt Leoni, quæ studioforum omnium ingenia semper exercuerunt. Venim accidit ut sperem falleret leana, quia vtriusque faeminam edidit, quare sublata mihi quoque est mittendi Leonem meum occasio, quia neque factura illa iam erat transmittenda, sine qua si meus venisset Leo, importune accedere visus esset. Cœperam tamen cogitare, nunquid aliud inuenire possem, quod ad ingenij tui sublimitatem videretur accommodatius, cum opportunè de studijs tuis excipio eodem Furnio, quæ mihi mirifice placuerunt, intellexi. Liebat enim te philosophia & diuinarum literarum lectionibus incumbere, maxime verò pietatis nostræ ignibus incensum, cogitationes omnes tuas ad eiusmodi disciplinam conuertisse: qui quidem nuncius mihi accidit incundissimus: quando quidem, si quid ego huiusmodi scribere instituissem, quod ad hoc ipsum, quod tibi adeo cordi est, argumentum facere videretur, sperabam me tibi rem longe incundiorem effecturum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & disciplinis commentarium, quod ad expli-

canda Aegyptiorum, atque adeo maiorum etiam nostrorum quedam super his mysteriis conficiebam, quibus scilicet imaginibus, per hieroglyphica sacerdotes Aegyptij, per mystica mox verba veteres Hebræorum patres literas essent indicare soliti, quibus disciplinas, quibus demum sapientiam ipsam figurassent. Interrogavi Furnium, an commentarium hoc, pro Leone missum, vlla tibi esset in parte placiturum. Legit, & vt animo est egregie candido, approbauit, suastitq; vt omni summo a contatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudicio fretus, nam cu palati tui optime callentem arbitrabar, quamprimum per occupationes licuit commentarium absolui, tibiq; statim, quicquid id esset, dedicavi. Videbis igitur Antistes honoratissime, quæ de literarum studijs, deq; humana diuinaq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumque quorundam inuolucris occultauerat, quod peritissimi quiq; inter se hoc velut anigmatum genere vti consueuerunt. Et nisi me suscepti operis fallit amor, spero te consensum huc multorum eruditorum, qui per huiusmodi sculpturas Aegyptiorum inuenta secuti sunt, aliqua cum voluptate suscepturum: tuumq; tibi institutum tunc longe magis placiturum, cum ex ijs, quæ sumus allaturi, nationum penè omnium sententiam, in eam quam sequeris studiorum rationem conuenire perspexeris. Sed antequam ad illam deueniamus, de literis quadam simpliciter prius dicere necessarium est.

Apud Aegyptios sacerdotes librorum bibliothecarumue facies iunctorum fasciculo, cui appensa esset sepiæ cribrumq; illi subditum, hieroglyphicè signabantur. Et literarum hominum memoria, vel marmore, vel ære conspicua, his iisdem figuris insculpebantur: & quicquid ad eruditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat ornamento.

LITERAE AEGYPTIACAE

A verò species literas, præsertim Aegyptiacas, vt apud Horum est, significabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento huiusmodi de sepiæ exempto scriptitabant, neq; ad hunc vsum alio vtebantur instrumento. Quod autem ad sepiam attinet, quæ pro theca aramentaria poni solita sit, ac perinde literas significet, non apud Aegyptios tantum, verum & apud nostros quoq; habetur. Persius:

Tum queritur crassus calamo quòd pendeat humor,

Nigra quòd insulâ vaneſcat sepiæ lympha.

Atramentum sanè Græci σπηγιον appellat. Sunt & alia pleraq; sepiæ significationa, sed ea inter pisces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum verò sub sepiæ ponere ideo commenti sunt, quia ea prima sunt arma, quibus in pane conficiendo vtimur, atq; id apud Aegyptios ex iunco contexi solitum: nam ἰσχυρὸν, quæ solo iuncu appellare possumus, vtilissimus ad nassas marinas, vtiliumq; nexus elegantium. In Aegypto verò, vt Plinius tradit, cribrorū longitudinem implet. Admonebat autem ea cribrum calatura, ita iunco & sepiæ subiecta, eum qui victui necessaria comparasset, literis dare operam posse. Cui uerò desit prouisa frugis in annum copia, alij dedatur arti, aliamue sequatur industriam necesse esse. In hanc Aegyptiorum sententiam Simonides interrogatus, vtum diuitiæ, an sapientia prius optari deberet, nescire se, respōdit: id verò exploratū omnibus esse, sapientes diuitum fores frequentare. Opinione tamen hæc interpretatione callida elusit Aristippus, qui à Dionysio illo suo interrogatus, vnde fieret, quòd philosophi diuitum limina tererēt, nō illi philosophorū: respōdit, Quia philosophi norūt quibus

quibus egeāt, illi autē minimè. Sed vt ad Aegypti mores reuertamur, illud constat, antequam pollutionum contagio contaminarentur, & à pristina caderent disciplina, primariā apud eos nobilitatem dignationemq; eorum fuisse, qui literas callerent, cum literis non nisi locupletes operam darent; Nam & Athenienses morem hunc ab Aegyptijs acceptū aliquandiu seruauerunt, vt is primas in Republica partis obtineret, qui & eruditione & sapientia maximè præstaret. Et quantum ad institutionē attinet, Romani artes honestiores omnes, & quæ literarum ope comparantur, Liberales appellauerūt, quòd earum doctrina ad ingenuos spectaret. Hinc illud apud Terentiū: Fac periculum in literis, fac in palestra, in musicis. Quæ liberum scire æquum est, solertem dabo.

INSTITUTIO

ANè apud Aegyptios institutio, si quos habuimus codices in dāno non sunt, SBO nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opulentus, vel ad necessitatem idoneus: id scilicet innuentes, literarum studia reparatam sibi deposcere. Quia in sententia fuisse etiam Aristotelem ex eo manifestum est, quòd eum nullius rei egenum esse cupit, qui philosophiæ sit operam daturus. Et Zachariæ Chinius inter Hebræos nominatissimi dictum circumfertur: Si farinam habueris, legem capeſſere poteris: si legem allecutus fueris, farina non egebis. Legis enim appellatione, literas intelligunt Hebræi, & farinā pro frumento annonæq; omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quòd isdem, siue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuisse memorant, cum eadem fruges etiam humano generi cōmonstrarit, de qua loco suo plenius. Ad huiusmodi rem Aristotelis scōmma est, quo reprehendere solitus est Athenienses, qui iam à pristinis moribus & studijs deciderent, cum tamen se frumenti perinde ac legum inuētores fuisse gloriarentur, frumento quidem plurimum, legibus verò minimum vterentur. Sedenim magis facere ad Aegyptiorum sapientiam videtur, si quæ alij de corporis cibo, deq; rerum opulentia intellexerunt, ad animi partum, & doctrinæ fecunditatem referamus, cum dubio procul illi per cribrum signum ἰερογλυφικὸς institutionem interpretarentur. Nam & azymorum calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc est, sermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis significasse fertur. Sicut enim panis nutrimentum est corporis, sic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum est animi. Cum verò sæpe cibus pro doctrina positus sit, non apud Aegyptios solum, sed apud nationes omnes quæ literis & disciplinis clarè habentur, cuiusnam sermo vel eloquentia plenior perfectiorue doctrinā induxit, quam is qui copiar totius & perfectionis autor est: Ille ille cibus animi verus, ille partus suauissimus, ille ferculum & lautissima doctrinæ totius mensa, super mel & fauū optatissima. Et huiusmodi sensu panes illi duo primitiarum dicti, ex duabus decimis simile fermentate, quos XXXIII Leuit. offerri sibi iubet Dominus, nouo sacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi sunt fidelium animarum cibus. Quòd verò ex duabus similæ decimis conficiantur, admonet hæc geminata perfecti numeri designatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in Christo diuinitatem, perfectamq; humanitatem tradit: nec aliter coqui, nisi per huiusmodi doctrinam possunt. Sed ipse dēnum Dominus Assertor noster, hieroglyphicum hoc explicauit, cum astuto dæmoni respondit, hominem non ali pane solo, verum etiā quocūq; verbo, quòd ex diuini numinis ore procederet. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipsū modò pecuniam,

Z

modò rem domesticam, modò annonam genus omne intelligit: atq; omnes has in locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cum præcipit Deus, simulac in terram Canaam ingressi fuerimus, eaq; & expiata, & ritè perpurgata fuerit, ne veteres incolas expellamus, sed cohabitare nobiscum permittamus, quin & pecunia nostra eos subleuemus. Hierosolymitanus Hefychius pecuniã hie hieroglyphicè pro doctrina nostra positam intelligit. LXX hie Cibos ponunt, quod idem est cum fructibus & annona. Nam cum aliquem à sceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atq; timorem adductum, & in ditionem nostram redactum inspexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, sed doctrina subleuabimus, & honesti commercij, laudabilisq; consuetudinis exemplo pascere, educare, confirmareq; pernitemur. Missum facio fermentum in farinæ fata trita absconditum, vbi Eucherius farinam pro scientia positam tradit. Quinetiam missos facio non modò panes, verum & totam messem, & patentes campos in diuinis literis pro sacræ doctrinæ hieroglyphico positos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vberitate, atq; de pascuis idem. Vnum illud minimè præterierim, quod vtili admodum documento apud Maximum Tyrium habetur, sermones similitudinem ciborum gerere, sicuti concentus odorum, cum ea sit ciborum natura plurimum, vt fecundissimè nutriant: odor aër sit vaporatus, vt sonus aër ictus, quorum vterque cum in re tenuissima consistat, aut nullam, aut minimam habeant pascendi vim. Appetendas itaq; monet epulas nutrientes, sermones quippe de virtute, atque adeò diuina in primis philosophia: paruiq; ideo faciendam eloquentiam, eam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilitatem: sermonesq; illos esse potiores, qui animum rebus optimis cibi instar nutriant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non adistere ad præsepia. Boues Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphicè positos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præsepia, sacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in posterum allaturi essent. Et Psalmo LXXIII, Super oues pascuæ tuæ. Interpretes per pascuæ vocabulum sacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nutrire sibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Psalmo LXXIX, Fiat mensa eorum in laqueum. Mensam esse volunt diuinæ inspirationis scripta, quæ Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idèq; sibi velle laqueum, in quem Propheta mensam huiusmodi transmutari posse. Mox & tormentum addit, & multam, qua castigati sunt ob destinationem suam: inde scandalum, propter pristini status diuisionem, totiusq; gentis dissipationem. Deniq; vt à mensa demum saturi recedamus, Simandius Aegypti Rex bibliothecam inscripsit, ANIMI ALIMENTVM, cum id, quod cibus corpori, studium literarum animo subministrat. Et noster Tullius, Tusculanis, vbi de Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitantibus exquirendisq; alebatur, cum oblectatione solertis, qui est vnus suauissimus pascus animorum. Idem pasci se Fausti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi se vorare literas profitetur.

SACER SCRIBA.

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Aegyptij sacrum etiam scribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura præfagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cribrum

abrum vtilia ab inutilibus disungit, ita per signa quædam sacerdotes illi mortem à vita discernebant. Et τὸ πὶ κριβρῶν dici solitum de ijs, quæ vera compertaq; videntur. Sanè librum Horus apud Aegyptios fuisse tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem ægrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus esset augurabantur: idèq; ex ægrotantis decubitu præcognoscebant. Nam & alij plura id genus obseruarunt, vti simbriarum in lo-dice complicationes, aduenientes molestè ferre, eorum cõspectum auersari, obitus solito toruiores, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum scriptis mentionem inuenias de libro quodam arcano, in quo scripta designataq; essent omnia, quæ vniuerso mortaliu generi euentura sunt: adduntq; eum & Adamo diuinitus ostensum, atq; etiã Moyfi: sed hæc illi supremi numinis aspiratione accidisse crediderim, oraculumq; huiusmodi ob quandam docendi similitudinem, librum appellatum. Hinc sapientissimi viri Maronem volunt ad huius quasi libri formulam dixisse illa super posteritatis Aneiaæ futuro successu:

*At pater Anchises penitus conuulæ virenti
Inclusas animas, superumq; ad lumen ituras
Lustrabat, studio recolens, omnemq; suorum
Forte recensabat numerum, charosq; nepotes,
Fataq; fortunãq; virum, moresq; manusq;*

Nam et Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq; huiusmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere visi sunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

Alij dicunt per cribrum consummatum virum significari, sapientem quippe, qui de diuinis humanisq; rebus sciat appositè disputare, quod veluti eius instrumenti munus est a ludas à frumento secernere, ita doctrina, rerumq; vtilis & experientia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo discernamus: vt merito à Marone dictum sit, Mystica vannus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antisthenis dictionem, absurdum esse lolium à tritico non repurgare: hoc est, inutilis ciues non secernere ab vtilibus, milites ignauos à strenuis: quod dictum alibi latius interpretati sumus. Apud Galenum prouerbium est, Stulti ad cribrum, cum illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Non enim stultorum est naturæ secreta inuestigare. Quamuis alij putant id ideo dictum, quia si Thessali velit errores omnes corrigere, vel dictione prosequi, numero superatus in scomma prouerbij decidat, quod est, Stulti ad cribrum: hoc est, stultorum conatum esse velle singula totius cribri foramina obturare. Apud nostros D. Ioannes Præcursor, doctrinam cœlestem summã sapientiam in Christo præmonstraturus, in hanc sententiam clamat: Ventilabrum in eius est manu (sunt qui cribrum, eadem omnino sententia transfulerint) aream itaq; suam purgabit, vt quæ nullius sunt fructus, à fructuoso discernat, triticumq; in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius mysterij significatum, ne nos morosi simus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS METAVÆ.

PER idem quod superius posuimus hieroglyphicū, terminū etiam metamæ significari proditum, propterea quod is qui strenuè decurso spatio profecerit,

rit in literis, ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, eumq; scias posse de-
mum habere suæ vitæ modum, neq; hallucinari amplius in ijs, quæ mortalium
generi accidunt mala. Ita is omnium quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura
trahantur, cognitionem assecutus est, vt vndecunq; prudentissimus effectus,
neq; secundis intumescat insolenter, neq; aduersis perturbetur: in vtrinq; ve-
rò fortunam ita se compararit, vt æquum & insuperabilem ad omnes casus ani-
mum præ se ferat.

HVMANÆ DISCIPLINÆ.

Acribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In pa-
nificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in sacris literis
multa significat: sed nos id quod ad rem, quæ præ manibus est, facit, interim de-
sumemus. Atunt verò fermentum inter alia symbola humanas etiã discipli-
nas indicare. Scientiarum siquidem, vt pleriq; diuidunt, nonnullæ humanæ,
nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ sunt, quæ sermonis variationi subij-
ciuntur: vnde vulgò etiam humanitatis studia dicuntur. Diuinæ, quæ perpe-
tuo constantiq; tenore quodam perseverant, eodemq; semper habent modo,
atq; parte hac ipsam referunt diuinitatem. Quod enim semel iustum est (de per-
fecto loquor) semper iustum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere nunquam
desinit, dum ignis est. Neque diuina deficit prouidentia, neq; perpetua mundi
gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theologia, cum diuinitate consentiunt.
Humanas autem disciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dia-
lecticam. Atq; hoc illud est, vt sentit Origenes, quod fermentum in sacrificia
non admittitur. Per fermentum enim, vti dicebamus, Theologi humanas has
intelligunt disciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipsis om-
nino consistit. Accedunt tamen ad ministerium, quia sermo purus, quem do-
cet Grammatica, eloquentiæ splendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam
assequimur, & disputandi ratio quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium
scientiarum.

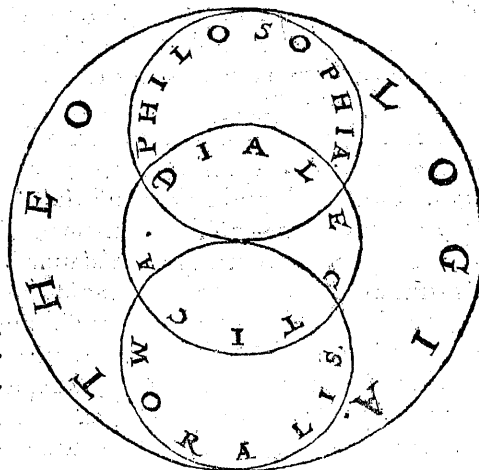
DIVINÆ DISCIPLINÆ.

Quo igitur hieroglyphico humaniora studia significantur, expositum est: su-
perest de diuinis, quibus ea signis hieroglyphicisq; figurarentur, explicare.
Diuina verò quod primum sibi signum poscât, nisi quod ipsam indicat diuini-
tatem? cuius circulus est hieroglyphicum, vti latius in figurarum mathematica-
rum cõmentario disseruimus: nempe quod in ea figura neq; principium, neq; fi-
nem inuenire sit, quod æternitatis est propriũ. Cuiusce rei ratione habita, Ægy-
ptij Deum ex circuli figura intelligebant. Persæ verò cum Iouem cœli circulum
dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi celsissimã speculam conscēdissent,
Iouemq; cœli circulum nuncupassent: & quæ multa eo loco tractauimus, hic ad
repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPÆDIA.

Non temerè igitur Ægypti sapientes, Græciq; antiquiores, qui priusquam
sophismata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac fortè melius
philosophabantur, quarundam disciplinarum cõplexum Encyclopædiam vo-
cauerunt, nempe quod per circuloꝝ quorundam colligationem inter se co-
pulata, ab ampliori quodam circulo cõplecterentur, cuius nomen est Theo-
logia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs ad eò inuicem com-
plicati

applicati designabantur, vt vnus cen-
trum alterius principium & circum-
ferentia esset, in hunc scilicet modum:
per illos quidem interius ductos, a-
lia quadam ratione quàm superius
dictum sit ex Origene, humanas di-
sciplinas indicantes, quæ moribus,
ratione rerum, quæ naturæ vi, insti-
tuta, considerata, examinataq; mor-
taliũ mentibus infedere: per illum
verò qui latiori ambitu expatiatus,
reliquoꝝ centra & circumferen-
tias in semetipsum amplectitur, di-
uinam ostendebant. Verum eadem
hæc Leuitico intelliguntur ex orna-

tu Pontificio, qui totus est hierogly-
phicus: ibi enim Pontifex humeros primũ præcingi iubetur, hoc est, mori-
bus optimis atque castigatissimis ornari, praua scilicet opera cohibendo: mox
logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam
indicat: inde quam vocant manifestationem, quæ quidem rerum est discipli-
na videlicet philosophia, per quam naturæ secreta omnia peruestigamus, &
veluti Cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponi-
mus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipsa est Theologia. Obseruat
verò Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis: quoniam non prius de
ratione verborum disputare debemus, quàm mores composuerimus, ne nos
malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & verò cognoscendo minus ido-
neos reddat: neq; rerum cognitionem prius aggrediendam, quàm sermonum
ratione prius intellexerimus: neq; Deum & cœlestia contemplari posse nos ma-
nifestum, priusquàm per mores, per rationem, per rerum cognitionem, quos-
dam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi possi-
mus, nobis præparauerimus. Vt verò alij rem copiosius tradidere, mora-
lem in primis discere debemus, quæ in humanæ degendæ vitæ ratione modiq;
occupata est, effrænis quippè excursionibus iræ, animisq; contundendis, for-
dibusq; omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis di-
ctum, in malignum animum non intrare spiritum sapientiæ. Neq; enim pol-
luti, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum admit-
tebantur apud Mosem, sed cum plebe sub dio habitabant, sese interim expian-
tes. Præcipuè verò hoc præstare possunt oratoria & poetica facultates, cum
Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poëtica omnis laus & exemplar
virtutis habeatur, vt Magnus Basilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui sunt
adeò imbecilli, vt diuinorum voluminum pondera sustinere nequeant, ideoq;
validiorem cibum omnem auersantur, quare modò per fabulas, modò per hi-
storiarum exempla deducendi sunt. Quod si eueniat vt tandem ab lactati fir-
mitatem à Deo, & à fide consequantur, tunc hordeacei quinque panes, quin-
que scilicet Mosaicæ, diceret Cyrillus, institutionis libri gustu asperiores, &
piscis duo pro pulmentario, hoc est, Euangelica & Apostolica disciplina, pa-
buli longè suauioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi

robur confirmandum. Quamuis non desint, vt varia sunt mortalium ingenia, & qui partem hanc de moribus (hoc est *πράξεις* afferemus) è disciplinarum chorum moueant, tum quòd mores ad cuiusque populi libitum componantur, & exemplo potius & usu ipso, quàm ratione vigescant: tum quòd nò eadem apud omnes iustitia, neque fortitudo, neque vllum ferè virtutis genus, quod non alibi vitium, alibi virtus existimetur, constareque prorsus id in opinionibus incolarum. Nam quòd apud Athenienses iustissima omnium est lex Pelargica, de parentum senectâ renutianda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius apud Chios honestissimum atque sanctissimum habitum est, eos qui sexagesimum ætatis annum implessent, trucidandos inter se publice committere: quod moris in Iulidæ Cō insule vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum, de quo plenius in Ciconiæ cōmentario. Quodque in huiusmodi dissimilitudinis sententiam in Institutis Theophili Græcè legi, Athenienses aduenas & hospites omni officij genere prosequerentur, apud se permanere adhortabantur, ciuitate donabant, ad honores & Reipublicæ participatum cooptabant. Lacedæmonij contra aduenas non admittebant, hospites vnus tantum noctis morâ receptos, vrbe mox eiiciebant. Vnde quod Paulus Iurisconsultus ait de candelabro argenteo in argento relatum, ideoque pro argento, non autem pro supellectili habitum, indicat nihil aliud esse quàm humanum placitum, totamque Iurisprudentiâ in sola denique hominum voluntate consistere roborarique.

D I A L E C T I C A.

Sed rem nos nostram prosequamur. Ad discenda statim à morali postmodum est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticam, hoc est, sermocinatricem vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesque anxietum multuantes pacifice componat, & clara nitidaque syllogismi serenitate tranquillat. Nam etsi mores Mosaici composuerant, essentque in sanctuarium recepti, sacra tamen nondum atrectabant, nisi prius dialectico famulatu seduli *Leuitæ* sacris ministrarent.

N A T V R A L I S P H I L O S O P H I A.

Naturalem inde philosophiam aggrediebantur, quæ de mundo, aut de ijs quæ sunt in mundo, quærit. Hæc autem disciplina opiniones, lites & dissidia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantque, molliter sopit atque componit, vt ita demum ad sacra admisi, nunc superioris regniæ multicolorem, id est, sidereum aureum ornatum, nunc coeleste candelabrum septem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in philosophiæ sacerdotio contemplemur.

T H E O L O G I A.

Postremò Theologia est amplectenda, quæ, vt dictum est, omnes amplectitur disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neque mores humanæ fragilitatis sanctissime quantumlibet instituti, neque colloquiorum curiosa cognitio, neque naturæ totius peruestigatio præstare potuerunt. Tunc verò pax hæc firmissimo nobiscum est federe sancita, cum motus omnino nullus aduersus rationis imperium discessionem vllam meditatur, cum omnia cogitationum nostrarum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppressaque penitus cupiditatum coniuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quæ totius philosophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit, vbi

vbi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per scalarum itaque gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæcunque sunt in vnum contrahentes, nunc vnum quasi Osirin, admirandus dicitur Picus, in frustra plurima vi Titanica discerpentes, ire pergamus, donec in sinu patris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate consummemur, indiuiduaque mox copula complexiue non modò Deo conciliemur, sed admirabili quodam modo vnum penitus euadamus. Vt verò quædam à Pici sententia non aliena subiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circūdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui coram, retrò, ad dexteram, atque ad sinistram, aliquos habet circumfusos. Eorum verò qui Deum circundare videntur, illi retrò esse dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi persistunt. Ea verò plurimùm in moribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipse egerit imitemur. Ad sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti philosophiam, vsum eius in spiritualem dirigunt intellectum, perque inferiorem indaginem, ad superiorum cognitionem peruenire conituntur. Ad dexteram illi esse intelliguntur, qui sublimium, & à materia separatarum, humanumque visum excedentium, rerum scientiam perferunt. Coram denique Deo eos esse dicimus, qui ob immensum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, vt Dei ipsius conspectu perpetuo perfruantur, facieque quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, dij quocumque & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetra de, vt Pythagoræ vocabulum interim vsurpem, riteque instituti, animam vnde cunctam puram, sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atque ita mente optima, mani festissima scientia, opinione firmissima, sensuque absolutissimo præditi, soli hominum super hominem euecti, terque quaterque beati efficiuntur.

T R I A S.

Quatuor itaque circulis huiusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa diuisa partis. Sedenim Salomon, qui diuino afflante spiritu disciplinarum ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum sapientes, qui eius inuenta sibi vendicant, non temere secuti sunt, tris tantummodo totius disciplinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Ecclesiastem, & Canticorum canticum: mores utique per prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Ecclesiastem, per Canticum autem speculationem. Neque enim Logicam distinctam ab his portionibus arbitratus est, quæ in vnaquaque disciplina per se ipsa cõferitur, & instar staminis ad firmitatem cõtexta, cuiuscumque subtegminis laborem admittit, siue per xum, siue plumatile, siue beluatum opus intexere volueris. Nam cum institutio omnis per sermonem fiat, quomodo quispiam probabilem sermonem suum efficiat, nisi ita loquat, vt ipsius rei quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa denique veritas deponere videatur? Vnumquodque igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia videtur quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Iacob habentur in sacris literis. Nam quòd Abrahæ ubique locorum se morigerum & obsequentem Deo prebuerit, morale innuit. Isaac dum scientiæ puteos fodit, profunda que & abdita quæque rimatur, naturæ indicat philosophiâ. Contemplationis verò munus Iacob ostendit, tum ex ipso nomine, quòd Israël ob diuinorum contemplationem appellatus fuit: nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id significat: tum ob inspe-

æta cœli castra Dei sedes, & angelorū vias, scalas quippe à terris in cœlum viciq; surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebræi, quam Græci, Latiniq; Theologi plurima disputarunt. Quinetiam ipsa elementorū natura quædam istiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet vnā cum aqua, inde aër & æther, quorum mutuus complexus certos in disciplinis gradus constituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humôr, magistrā morum historiam, in his enim mundi partibus res gestæ continentur: atq; illæ vel priuata, vel publicæ, vnde œconomia, atq; politica, ex eorum qui sapientiores habiti sunt, exemplo describuntur. Facit verò historia hæc ad institutionem, quoniam exempla ipsa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, si præclara sint: aut absterrent à perperam factis, si malè tractata malè ceciderint. Hoc verò amplius, aquæ varijs ventorum flatibus agitata, mores in humana natura varios & inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & consiliorum tempestatibus obuiam ituri simus, per orationis fluxum institutionis moralis edocebit: atq; pars hæc illa est, quam Ethicæ Græci dicunt, quam vnusquisq; hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriæ, & vniuerso demum mortalium generi profuturus. Terræ pariter atq; humori vnde quæq; circumfusis aër, atq; vnā cum duabus quæ simul adherescunt partibus, nascentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aër naturalis indicium est scientiæ. Extra hæc omnia quæ variationis sunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus est, in empyreum vsq; cœlum, vt multorum sapientium est opinio, diffusus, quæ quidem est naturæ diuinæ contemplatio, quam Græci theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuisione Dialectica non immeritò præterita est, cum ea minime particularis scientia esse videatur, sed tãquam spiritus harum vniciq; partium insita, coalitaue: per eam enim historiã scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturæ vim perscrutamur, per eam demum ipsam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vt superius dictum, etiam illi qui disciplinas ad elementorum similitudines diuiserunt, dialecticam, vt pote quæ cuiuslibet institutionis ministra sit, in partem non admittere.

DE IIS QUÆ PER COELVM RORE PLVVIVM ET
aliquot aquarum genera significantur.

AEgyptij quidem de disciplinis hoc modo in vniuersum differere consueverunt. Quatuor verò illas, Arithmeticā per surrectos digitos, Geometriam per arundinem, Musicam per dentes IIII, lingua percussos, Astrologiam per maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd vltijs ea cōmentarijs sunt à nobis explicata. Atq; vt susceptum semel negotiū peragamus, quamuis alia nunc circumacti via, eandem tamē metū contingere procurabimus. Theologi siquidem nostri cum antiqua Aegyptiorū dictata conspexissent, qui cœlum imbre rorulento liquidum in doctrinæ significatum pingere instituisent, Mosemq; ex ea quam adolentes in Aegypto didicerat lingua, figuris huiusmodi passim vsū animaduertent, ea multa quæ de pluuijs, de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis passim in diuinis literis reperuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego commentationes prosequutus, aquarū de doctrina significationes post Aegyptiacas illas explicare congruum existimaui.

INSTI

INSTITVTIO.

Vitigitur profati sumus, cœlum Aegyptij rore pluuium cum pinxissent, disciplinam institutionisq; laborem & operam intelligebant: mira etenim est virtusq; rei similitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq; omnes decidens, ea omnia quæcunq; molliri apta sunt, humectat, pascit, & liberaliter educat: contra verò in ijs quæ natura proprietateq; sua obturata, dura, solida atq; repugnantia fuerint, proficere nihil quicquā potest: ita in hominibus erudiendis instituendisq; euenit, quorū ij qui prompto, acuto, & docili sunt ingenio, minimo negotio erudiunt: contra verò si plumbeū & obtusum, atq; honestis artibus & disciplinis auersum, instituere aggrediaris, nihil prorsus efficias: inuicta siquidem Mīnerua nihil rectè fieri, dicere potest, vt apud Horatium. Ita demum disciplina cōtumacem nata naturā, frustra omnino laborabit: sed idonei fundi compos, lætissimæ frugis opulentia lætabit. Sanè Pindarus eius rei, quæ plurimum ad fecunditatem faciat, ratione habita, irrigationi similè esse laudationē dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt letius proueniant efficit: ita virtus dignis poetarum scriptis cōmendata mirificum suscipit incrementū: laudatam enim virtutem gliscere vulgò etiam dicitur: contra verò loca quæ aquarū beneficia non suscipiunt, plurimum infecunda sunt. Et diuinæ literæ vbi agriculturam sterilitatem, desertaq; & inhospita tesqua notare volunt, in aquosum dicunt, vt Psalmo LXXVII, Exacerbauerunt altissimū in inaquoso. eodemq; modo sapius. Quod verò facit ad doctrinæ sapiētiae ue significatum, in iisdem literis cum Psalmographus desituro in aduentu Christi promptuarium illud vaticinationis donū præuideret, neq; diuinationē ipsam quicquā amplius producturam, Psal. CVI, terram frugiferā in saluginem vertendā oraculo haudquaquā vano prælagiuit. Marina autem aqua à *ἁλῶν* Homero dicitur, quòd nullū ex ea fructū possis decerpere, propterea quòd adeò est saluginosa.

DOCTRINA GENTIVM.

Iusdem falsedinis atq; amaritudinis causa, marina aqua doctrinam gentium significabat, propterea quòd sine fructu esset, & propter rerū quæ sacris eius modi adhibebantur amaritudinē, intractabilis, dum neq; quidem humanis hostijs abstinebant, & alia dictu sceda faciebant, sceleraq; ac turpitudinem omnem ijs etiam suis adscribebant, quorum exemplo lasciuire, & mollia quæq; sectari mortales sibi permetterent. Tot præterea deorum marinorum iusus nihil aliud sunt, quàm mera lasciuia, profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pijs verò syncerisq; inuisa & amarissima. Fortè autem Herculis columnæ in habitabilis terræ sinibus erectæ, virtuti documento sunt, non esse à duris terræ laboribus ad vnderum mollitiem atq; lasciuam dilabendum. In has autem aquas Abacis Propheta armētum à Deo inducendum canit, accessurum quippe cultum, & polituram: hoc est, Apostolos per omnem terrarū orbem profecturos, qui omnia committigarent, mansuefacerent, & habitabilia frugiferaq; redderēt, amaritudine omni dulcium aquarum corruio delinita.

DOCTRINA COELESTIS.

Pindarus plerisq; locis hieroglyphico vitur hoc dicēdi genere, vt cum canit, *ἡμετέραν ἀπόδοντι ἡλιόμαλα σφόδρα*, hoc est, optimo pulcherrimoue Gratiarum rore irrigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt deniq; per rorem eloquentiæ leporem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cum Mosem audimus cœlum ad audienda quæ loquitur, ac terram etiam ip

sam inuitantem, doctrinamq; suam vti pluuiam concrefcere augurantem, elo-
quium vti rorem pluere meditantem, esseq; quasi imbrem & stillicia super
herbam & gramina, quæ manifesta sunt doctrinæ celestis symbola? Quin &
Angelici chori aquæ vocabulo designantur, vt Psalmo: Et aquæ quæ super cœ-
los sũnt laudent nomen Domini. Vnusquisq; autem Prophetarum simulacos
adaperuit, terram irrigat vniuersam, hoc est, vt interpretatur Adamantius, disci-
plinam in aures & in corda hominũ infundit. Dauides autem noster per lignũ
propter aquarum fluentia plantatum, foetiferum & opportuno prouentu lectum
reddi hominem intelligit, qui diuina præcepta suscepit, quibus ingenia non
aliter quàm plantæ aquis irrigantur. Sanè Moyfi diuinitus ab aqua nomen indi-
tum facile crediderim, qui vberima diuinarum humanarumq; rerum omnium
doctrina mortale genus in æterna esset seculã instituturus: moys enim Ægyptijs
aqua dicitur: quamuis euentus nomini causam dederit, quod à Thamura Pha-
raonis filia ex profluente, in quæ à parentibus acerbissimi edicti regij metu pro-
iectus erat, diuinæ ita prouidentia commẽdatus, in cistula iacens exemptus es-
set. Antiquitas demum totã disciplinam aquis comparauit: hinc Pegaseus, hinc
Castalius fons, hinc vndæ Cephisidès, hinc Permessus, Ilissus, Termessusq; flu-
uij, totaq; vt semel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non tamen
inanibus,

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Apud Virgiliũ cum Dametas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq; suæ
periculum alternis cantando fecissent, Palæmon vtriusq; virtute commendata,
demum ait:

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Musica porro Pindari cõmentatores ex aqua fieri autumãt. Et Varrõ tris Mu-
sas ponit, vnam quæ mera tantum voce consistat: alteram, quam aeris icũsonus
efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu nascitur. Hinc percussa iuuant fluctu littora:
hinc dulce etiam petra riuus qui stillat ab alta, vt Theocritianum illud imite-
mur: *ἄριον δ' ὡσμὸν τὸ τῆον μέλαθ' ἢ τὸ κατὰ χεῖρας τῆν' ἀπὸ τῆς κρήνης ὑπερλήθειαι ὑπὸ βροχῶν.* Cum
verò tam nostri quàm Ægyptij pluuias plurimum in doctrinæ celestis signifi-
catum acceperint, causa ea esse videatur, quod imbrès longè fecundiores aquis
alijs esse, magisq; nutrire, & celerius confici experimento compertum est. Hinc
Hesiodus, Theogonia, fecundum cœlum dixit, propterea quod, vt interpretes
eius aiunt, & Virgilius affirmat, Plurimus vt cœlo descendit Iuppiter imbri, o-
mnia terra nascentia fecundantur. Hinc Menander:

ἔστ' ἢ μὲν ὀμβρὸν γαῖα.

Amore tellus imbrium peruritur.

Eodem modo doctrina ea quæ cœlitus instillatur, longè fecundior est, quàm
quæ ab hominum opinionibus emanauit. Huiusmodi autẽ imbribus affluenter
omnes alluimur, quicunq; Christianã sequimur institutionem, ex quo tempore
super Hebræos decidere olim desiẽre: quod non temerè præmonstratũ libro Iu-
dicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madiani-
tarũ Amalechitarũq; & Arabũ viribus Israëlitas omnes opprimẽtibus, signum
petijt à celesti numine, quo se populũq; adhortaretur ad virile aliquod facinus
aggrediendum, & se suosq; de montiũ solitudine liberaret, in quibus, patrijs ex-
pulsis finibus, extorrebãt vitã rerum omnium inopia laborãtes agitabant: excitatus
itaq; Gedeon oraculo minimè cõtemnẽdo, cui tamẽ haud facile fidẽ adhibuerat,
ob ita accisas res, vt facile esset omnia desperare: Sequar te, inquit, sanctissime,

tuæ erga nos propẽs voluntatis signũ id assecutus, si ros scilicet ceciderit super
lang vellus in area stratum, & terra circum arida perstiterit: id quod vti petierat,
factum est. Subiecit mox Gedeon attestatum: Si ros, inquit, super terram de-
ciderit, eaq; tãtum aspersa, stratũ vellus minimè madefecerit: cui petitioni Deus
cum iterum annuisset, plenus animis negotium aggressus victoriam est felicissi-
mam consecutus. Hic, vt interpretantur sapiẽtes, vellus lanæ populũ indicat
Israëliticum, terra verò Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignatas. Qui
verò ros cœlitus decidit, Dei doctrinam ostendit, quæ prius Israëlitis diuinitus
indulta est: hos enim solos ros diuinæ legis prius irrigabat: reliquis autem ter-
rarum orbis nulla istiusmodi humoris gutta madefactus, arida prorsus sicca-
te laborabat. Postea verò quàm secundum accidit postulatam, aruit vellus, ter-
ra irrigata est: Hebræis quippe adempta est Prophetarum pluuiã, nobis verò
per Christi doctrinam diuini eloquij fontes adaperiti. Tale aliquid tangit Chry-
sostomus Psalmo L X X I: sed rem copiose tradit Adamantius. Eodem modo
Tertullianus etiam interpretatur locum illum, Et mandatum est nubibus ne
pluerent imbrem super vineam Soreth, hoc est, cœlestibus beneficijs ne proue-
nirent in Israël domum: subtractis enim charismatum roribus, lex & Prophe-
tæ cessauerunt, neq; vltra Ioanñe processerunt. Quod verò ad gẽtes facit, assen-
titur huic sententiæ Cyprianus, qui prænucciãsse Deum per Prophetam ait, a-
pud gentes in locis quæ in aquosa prius fuissent, flumina postmodum redun-
datura: & Christum ait, vt doceret, ostenderetq; futurum vt populus gentium
succederet, & in locum quem Iudæi perdidissent, merito fidei perueniret, de a-
qua vinum fecisse, vt ad Christi quippe & Ecclesiæ nuptias Iudæis, qui fuerant
inuitati, venire cessantibus, euenturum ostenderet, qualiter nõ temerè, neq; con-
tancer plebs gentium è plateis & triuijs, vt se quisq; obtulerat, cõuocata cõflue-
ret & cõueniret: vinea enim Domini sabaoth domus erat Israël. In eandem signi-
ficationem aquam vino instillare institutum sacrificio nostro, quæ modico tem-
poris momento vinum fiat, vt receptos ad nos populos sentire & facere nobi-
scum intelligamus. Quamuis longè sublimiorẽ significato, preces quæ huius-
modi mysterio adhibentur, humanam naturã indicent aggregari ad diuinã,
vt diuina humanã ad se traxit. Hinc Irenæus de Ebionitis loquẽs, qui vnionem
Dei & hominis non recipiebant: Reprobant, inquit, hi cõmitionem vini cœle-
stis, & sola aqua secularis esse volunt. Alio tamen modo sententiã longè scio-
re aquam vino mixtam aiunt ab Esaia, Caupones tui miscent vinum aqua, vt id
scilicet innueret, quod austero amarioriq; Dei præcepto iam tum Iudæi illi se-
niores aquæ dilutionem immiscere cœpissent, multaq; laxare, & in cõmodum
suum indulgere sibi, legem adulterantes, cum alioquin legem obseruare fingẽ-
rent, & quæ minimi momenti essent, religiosissimè custodirent, quod eis pluri-
bus locis obiectũ est à Domino: vt de menthæ decimatione, & cameli deuoratu-
tum illud apertissimè: Quare vos transgredimini præceptum Dei propter tradi-
tionem vestram? Nam, vt inquit Irenæus, non solum per præuicationem frus-
trati sunt legem Dei, miscentes vinũ aqua, sed & suam legem contrariam statuẽ-
runt, quæ Pharisæica vocabatur, in qua quædam quidem auferebant, quædam
verò addebant, & ex libidine sua interpretabãtur, & vt ait Esaías, & Psalmogra-
phus subscribit, labijs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo procul abe-
rat, eumq; frustra colebant, cum doctrinas & præcepta
hominum edocerent.

Quoniam verò varia admodum est aquarum cōsideratio, operæ precium videtur, priusquam huic cōmentario finem imponamus, aquas distinguere, singularumq; mox specièrum significata pertractare. Primæ autem omnium videntur esse pluuie, de quibus abundè est à nobis disputatum. His nubes necessario coniunguntur; harum igitur significationes statim subiiciemus. Subsequentur inde fontes, mox fluuij, in quos naturæ ipsius impulsu torrentes inferuntur; dein construenda erit cataracta. Hinc se offeret mare vastum & magnū, cuius pars nobis erit perfuscanda; ipsæq; demum quæ in conspicio sunt enumeratis, descensus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuersum autem aquæ singularæ vel limpidae tranquillæq; reperientur, vel turbidæ atq; procellosæ: quo constituto, singularum hieroglyphica cōmodius exequemur.

Nubes in diuinis literis Prophetarū significato passim positæ, in quas scilicet Dei veritas extenditur; atq; hæc dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quoue loco pluuie sint effundendæ, cognoscere, & à quibus etiam eas suspendere ipsa rex exigat. De quibus, vti superius habetur, Esaias: Et mandabo nubibus meis ne pluuant super eam imbrem. Domum enim Israël vineam appellat vates diuinissimus, mandatumq; ait nubibus ne super eam pluerent, hoc est, ne Prophetæ oracula sua vterius in Israëliticum populum conspergerent. Quod autem ad nubem facit, manifestum est eam fuisse multa obscuritatis caligine circumfusam: arcanumq; illud de Christo mysterium, vnde nostra omnis doctrina defluxit, per tenebrosas aquas, densissimis quippe nubibus collectas, Psal. xvi indicari theologi monuerunt. Nam vbi, Et nebulae puluis pedum eius, Eucherius nebulas pro mysteriorum velamento hieroglyphicè positas ait. Nam & caligo in id accipitur significatū, vtpote quæ diuinorum secretorum operimentum intelligatur, vt Psal. Caligo sub pedibus eius. atq; alibi, Posuit tenebras latibulum suum. Est & vbi significant perperam admissorum abolitionem: vt apud Esaiam: Deleui vt nubem iniquitatis tuam, & quasi nebulam peccata tua. Eucherius idem, vbi legitur, Velut nubes pertransiuit salus mea, iniquorum ait tempora significari. Quinetiam propter eandem prophetie duritiem atq; difficultatem, doctrinamq; solido velut quodam corpore concretam, ac minimè diffluentem, ex gradibus metaphora signatam Psal. vii, viri idem diuina mente præditi tradidere. Alioquin, glacies, & grando, in diuinis literis plurimum ponuntur pro duritia atq; rigore delinquentium. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabbato: sunt qui per hyemem, sordidum quippe & ignauium tempus, intelligant hieroglyphicè humanam vitam in peccatorum immunditijs occupatam, scelerumq; voraginibus immersam atq; detentam: per Sabbatum autem cessationis diem: inuiuerò dicant, cauendum identidem ne cum dies illa ingruerit, desides & à bonis operibus cessantes deprehendamus. Non enim sufficit non peccare, nisi bona etiam opera faciamus: quia tam rebellis est vitia cōsectari, quam contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glaciè, sentit idem Eucherius: de pruina vero secus, quippe quæ abstinentiæ symbolū esse tradit, propterea quod ea sit in causa vt calor corporis ad salubritatē refrigeret: atq; de causâ dictū, Factus sum sicut vter in pruina, Et quoniam huc incidimus, Lxvii Psal. vbi legitur, Et vitus eius in nubibus, Theologi Apostolos identidem per nubes interpretant, veluti procul extantes, & supra terrena omnia negotia in altum euectos, diuinisq; in

super

super spiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuersam terram inunda-
rent, vnde fecundissimus bonorum fructuum prouentus obueniret. Huiusmodi enim pluuiam decidere, & rorulentum imbrem terram irrigare, nostra pietas per preces polcere consuevit.

Sequuntur fontes, de quibus Psalmo sexagesimo septimo legimus, Ex fontibus Israel Dei laudes in Ecclesijs emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibusdam fontibus perrenantibus, Israëlítico olim populo Dei doctrinam atq; cognitionem affluxisse: ex quibus fontibus viri illi sanctissimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apostolos etiam, primos Christianæ pietatis doctores à Christo electos, per aquarum fontes qui repente apparuerint, interpretes plerique designarunt, vbi Euthymius vnanimem veterum sententiam secutus, sæpenumero ait per aquam euangelicæ prædicationis doctrinam significari. Iam quod David ait, Inter montes transibunt aquæ, potabunt eas omnes bestie agrorum: ostendere voluit, nulla tam alpestris, tamq; inaccessibilia loca fore, in quæ doctrina diuinæ legis non sit penetratura: nam per bestias plerisque sacræ Scripturæ locis impij ponuntur, & qui nullam adhuc rerum diuinarum doctrinam audierunt. Et quod Leuitico legis lator vana omnia pollui dicit, in quæ pollutorum morticinum inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarum, per fontes quippe & cisternas, & castella, & collectiones aquarum, doctrinam intelligens, & Magistros, qui quod prauis nonnunquam moribus polluti sunt, non tamen prorsus abominandi: de quibus scilicet Matthæus: Omnia quæcunq; dicunt vobis, facite & custodite, secundum autem opera eorum nolite facere. Ad hæc sextis Hebræorum castris per xii aquæ dulcis fontes ad Elim reptos, Hieronymus Apostolos xii interpretatur, de quorum fontibus derivata aqua, totius terrarum orbis siccitatē rigant. Cōmuni verò scriptorum omnium cōsensu, dulcedo aquis præcipue fontanis attribuitur, quamuis in optima aqua necq; sapor necq; odor vllus à Physicis requiratur. Quia tamen sitientibus, cum sitiet sicco spuit ore viator, aquæ potus suauissimus accidit, factū vt poetæ dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo, inter oblectamenta ingentia posuerint. Ita illud Deuteronomij canticum expresse, mel de petra dictum super Mose, hoc est, tam suauem tamq; dulcem & amabilem aquam, vt melli similis esse videretur. Chrysostomus quoq; aquæ suauitatem pro melle ex petra profiliante intelligit, cum nusquam legatur mel à Mose de petra vnquam eductū. Apud Davidem verò Psalmo lxxx, Educto de petra melle saturauit eos, interpretes ita dicunt: Pavit Christus iiii millia hominum septem panibus, quia potauit eos mellita doctrina sua vsq; ad saturitatē. Res enim omnes ab eo geste, præter historiam, mysticū etiam sensum secum trahunt. Quam dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apostolus ait, erat Christus. Atq; hic fons ille fertur de quo cecinerit David: Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, Esaias, patentem fontem dixerit appariturum. Hieremias, fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur.

Sed enim in fluuiorum metaphoris longè frequētius est in diuinis literis Christi significatum: vt eo loco, Fluminis impetus lætificat ciuitatem quam incolit Deus: vbi nostri Theologi flumen Christum esse dicunt, propter dulcissimam eius fluentiam, de quibus Psalmo primo multa differuere. Hinc apud Prophe-

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quasi tranquillū flumen. Et Ecclesiastici 24. d. Ego sapientia effudi flumina: ego quasi trames aque immensę de fluuiio: ego quasi fluuius Dorix, & sicut aquæ ductus exiui de Paradiso: & quę sequuntur in hac sententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aquę viuę de ventre eius qui crediderit emanatura: quo sapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambrosio interprete, quam assecuti erant ij qui diuino afflari spiritu meruissent. Itaq; Apostolorum doctrinā & institutionē pręuisam à Psalmographo, Theologi eo loco volunt, vbi, Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces suas, habetur. Et per amnes qui per eosdem alueos decursuri erāt, subsecutos doctores accipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nōnunquā pro populo accipi qui nondum in fidem receptus esset: in quam sententiam corriuat ille flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquę quas vidisti, super quas meretrix illa sedet, populi & turbę & gentes sunt, & linguę. Eodē tendit Esaię dictum, cum beatos appellauit eos, qui super omnes aquas seminarent. Apud Abacūta prophetā legas, fluminū terra, scindetur, quod de Hierosolymis dictum Gręci tradūt, quę scilicet fuerit Prophetarū patria, qui fluminū instar eam irrigabant, sed ad Iesū Christi aduentum hiatura esset, & rimis aperienda, omnisq; humor alueo ita fatiscente defluxurus, penitusq; defecturus, futurū scilicet vt pristina exarsceret vaticinatio, quod euentus cōprobauit. Quod verò sexto supra centesimū psalmo legitur, Deserta reddidit flumina, & aquarū fluxus in sitim transmurauit, flumina scilicet exiccavit, & quę terra prius erat irrigua vliginosaq; ita desertam reddidit, vt prorsus sterilesceret, & aquarum venas abundantes ita obturauit, ne vlla inde potio, sed sitis potius profiliret, Euthymius Gręcus ipse ad Gręcos philosophos referri dicit, qui scilicet cum eloquentiā quasi fluminibus & disciplinarum varietate & copiā redundarent, omni demum sapientiā destituti visi sunt, cum illiterati ac piscatores homines eos represserunt.

TORRENS.

Accedit huc torrens, cuius significatū ita refertur ad eloquentiā, vt torrens facundia veterū scriptorū sententia dicta sit ea dicendi vis, quę magno dictionis impetu decurrit, quā in Pindari cōmendationem ita describit Horatius:

*Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Feruēt, immensusq; ruit profundo
Pindarus ore.*

In diuinis verò literis mentio fit de quodā deliciarū torrente, Psal. supra xxx quinto, pro quo plenissima Christianę doctrinę fluenta intelliguntur. Torrentem autem dixit Psalmographus, ob tempestiuā doctrinam, quę à Christi ore loco & tempore diffuebat, propterq; eius in suadendo & arguendo vehementiam, affluentissimamq; vim. Quin & propterea ea multa, quę de prophetis sermonibus collecta in vnū adducebat: fluit enim ad tempus torrens, et vehemens est ac violentus, & ex multiplici aquarū cōcursu corriuatur: vnde ait Eucherius, per torrentes insignium prædicatorum eloquentiā significari. Alioqui torrens in iisdem diuinis literis pro concupiscentiæ stimulo ponitur, quę vel difficulter superetur, vel in profundum trahat, de quò plura inferius. Nam hic præterire nō est animus locum in Psalmo, Sicut torrens in Austro, quę exultantis esse vocem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuersionemq; redeuntis, qua postulat vt diuinę aspirationis auxilio atq; ope, ex peccatorū ca-

pituitate soluantur, sicut constricti glacię torrentes, Austri tepore soluantur.

CATARACTA.

Est & diuinarū literarū proprium, vehementiā vel in sermone, vel in opere, Lauralia quapiam vi, per cataractā significare: atq; hæc ea est cataractarū vox, cuius mentio habetur Psal. L X I. Est verò cataracta, aquatici cuiusdā aluei coarctatio, vbi aqua in angustum vel natura, vel arte collecta, aut sponte, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atq; etiam fragore prorumpit. Sedenim quę à natura est cataracta, nihil aliud quàm strepitum & impetum præ se fert: eaq; est naturalis eloquentia sermonis uic copia, nullo studio, sponte profluens. Quę verò arte constructur, & vim & efficacem operum utilitatem suggerit: atq; huiusmodi est dicēdi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atq; exercitatione cōparata.

MARE.

Quemadmodū autem fontesq; fluuij q; omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Vt verò loco hoc ea prætereamus, quę multa super mari ex Ægyptiorum doctrina in Pisce disseruimus, contenti nunc erimus aliquot tantum locis, quos ex diuinis literis eruemus.

PERDITIO.

Verò cum primis proprium est maris significatū, vt perditionis indicium sit, Iob ipsam quippe profunditatē, vt pote quę idonea admodū sit ad suffocandū, quāquā alia de causa mare apud Ægyptios pro pernicię ponebatur, vt suo loco docuimus. Quod ad perditionē attinet, eo significato Theologi Prophetā aiūt Psal. X V I I canere, se de aquis multis eductū. Passim verò interpretes, exundantes fluctus pro calamitatum excessu accipiūt: & per turbulentas aquas suprema quędā doloris ostendit vehementiā, quę omnē respirandi facultatē exuperat: vt Psal. L X V I I affixū se clamat in profundo luto, vnde nulla se vi possit expedire: rapidissimis demum vorticibus deuorātū, in imam maris sedem deiectū esse, in quem vsq; locū tempestas etiam accedat, quę arenas omnes æstu cōmisceat atq; perturbet: qua quidem nulla maior describi potest inquietudo: primò em aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limū, cui affixus inhærescat: inde maris amaritudinē, & immensas vndas: postremò eas sequis tempestatibus agitata: merito itaq; paulò post se de profundo huiusmodi liberari supplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deficiat.

HOSTILIS IMPETVS.

Apud eundē hostilis impetus, & subitaria quędā oppressio, per aquā indicatur, Psal. C X X I I I, Cum exacerbatus eorū furor in nos debaccharet, sanè aqua demersisset nos. quod vt magis exasperaret, addidit: Torrentē pertrāsuit anima nostra: vbi impetuosos inexpectatosq; hostiū insultus in cursu repētino proruentes, torrenti turgido cōparauit, quem tamē auxilio Dei fretus tūtò pertransierit, & quasi parū adhuc dixisset, superaddidit: Sanè pertransiuit anima nostra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atq; pericula. Tale aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo rot vāsta per aquora velti.* Idemq; alibi nubem belli dixit, vt truncq; defumptum ex Pindaro. Isthmij enim *κατακλιθήσεται οὐρανόθεν ὁ ἰσθμὸς διὸς ἠμῶν.* & alibi: *ἴσθμῳ ἐν ταύτῃ νεφέλῃ.* Apud oratores historicosq; turbines & procellas sæpe pro bello positas inuenias. Causa verò cur aqua vehementiores indicet ærumnas, ea est, quod pericula casusq; reliqui corpus soleant ex vna aliqua parte labefactare: aqua verò vniuerso statim corpori circūfusa, omnibus euestigiò membrīs impedimento est, atq; vndiq; oggerit difficultatem atq; molestiam.

Hinc Psal. LXXXVII, ubi legitur, Omnes fluctus tuos induxisti super me; cunctæ affligere possunt humanum genus, quibus omnibus Christi esset humanitas obnoxia: in eius enim persona dictum id autumat. Fluctuare autem verbum sæpe pro perturbari ponitur. Sedenim aliquando pro timore posita fluctuatio, ut Psal. LXI, Ecce enim ipse Deus meus assertor meus, & adiutor meus est, quare non amplius fluctuabo: id est, nihil est quod ulterius pertimescam.

Accedit huc diluuium, de quo Psalmo XXVIII, Dominus diluuium inhabitare facit: siue ut alij reddidere, Diluuium sedari vel, Tempore diluuii regnum obtinuit. Vt cunctæ, significatum ad humanam pertinet salutem: quoniam hæc gentes intelliguntur quæ in suarum inundatione cupiditatum, in vitiorum pelago & humanorum affectuum voraginibus demersæ detinebantur, quæ mox à Domino exemptæ seruaturæ sint. Alio verò loco, psalmo quippe XXXI habetur, Diluuium aquarum multarum proximè ad eum non accedet: per huiusmodi aquas supra modum exundantes, cum scilicet excrementa ripas flumina prætereunt, vel mare turbidum per littora spatiat, quas supra memorauimus calamitates intelligi volunt. Ita Euthymius, & plerique alij sentiunt.

Eodem modo ubi fit de abyssu mentio, vastum calamitatis pelagus figuratur: ut Psal. XLI, Abyssus abyssum inuocat: quod ita accipiunt, præfunda atque vastata calamitas vastiorem aliam semper vocat calamitatem, quod alij dixerunt malorum hydrum, cum scilicet aduersæ res cladesque continenter ingruunt, ac velut vnda superuenit vndæ, aliæ post aliam succedunt. Sunt qui dictum ita interpretantur, ut vniuscuiuspiam rei magnitudo alterius inuocet magnitudinem: ut potest, peccatorum cumulo necessarium esse ingentem cumulum misericordiarum. Alij per abyssos hos nouam & veterem diuinarum institutionum doctrinam intelligunt, profundissima enim vtraque est, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Eucherius, psalmi dictum huiusmodi citans, profunditatem inquit Scripturarum inde colligi. Neque illud non probat, ut vetus Testamentum noui egeat auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuique abyssum esse dicit, quia nequeat se metipsam ipsa comprehendere, nisi superioris abyssus ope subleuetur, vnde scilicet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras discutiat.

Abbyssus haud multum dissimilis est alia aquarum species lacunosa, eaque plurimum turbida, cœnosa atque fœculenta, quæ nimirum pro cladibus & ærumnis accipi solet. Ita dictum Ezechielis interpretantur, ubi Dominus ad Hebræos: Aperiam sepulturas vestras, & educam vos de Babylone. frequenter enim in diuinis literis pro vna eademque re ponuntur, sepultura, vorago, infernum, abyssus, fossa, lacus, & similia. Psalmo XXVI, Similis descenditibus in lacum, nonnulli profundissimas fossarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerfus: nonnulli sepulchra foueis excauata. Sedenim Psal. XXXIX, Seruasti me ne deciderem in lacum, quod foueam alij, alij puteum vertere: Euthymius ineuitabile periculum exponit, quippe voragine, in quam qui forte incidit, suis ipse viribus nequaquam possit euadere. Alibi exauditus se ait Propheta, ut de lacu profundissimo fordidissimoque extraheretur, quod maxima vitæ discrimina, quæ diuinitus euaserat,

rat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidissimam loci putredinem ostendit: ea verò est quæ animas nostras eodem demersas tenaci veluti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat se de luto eripi, ne affixus in palude putoreque illo perpetuo recumbere adigatur. atque hæc de turbidis.

Quæ verò limpida perspicuaque omnes, dubio procul pro doctrinæ symbolo, ut ostensum est, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in conspicuo est in ore quippe ipso, vel in mentis recessu. Hinc ea que manifestè patent, perspicuis et nitidis, neque admodum altis profluentibus comparamus: quæ verò in arcanis habentur, aut solo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, uti superius, desinat, vel puteis, vel altioribus vndis similia sunt. Transfertur autem commotissimè hæc aquæ claritudo atque obscuritas ad humanum animum: eaque metaphora, quod sincerum, apertum, manifestumque & perspicuum est, candidum appellamus: propterea quod huiusmodi pro modo est aquæ puræ conditio, ut superficiem habeat claram atque perspicuam. Hinc Pindarus Pythiæ, Arcefilao candida præcordia dixit, λευκαῖς πρῶτα φρεσίν. Contra verò quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recondita, ab eiusdem aquæ similitudine, obscura, nigra, vel alta nuncupamus: ut queque enim in aquis profundiora sunt, eo videntur obscuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, φρεσίν quippe μέλαινας, ob tenebrositatem, & consiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit alij tum corde dolorem, quem nullo scilicet signo manifestabat.

Et in huiusmodi significatum diuinæ literæ puteos plurimum ponere consueuerunt. Hinc Isaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, que omnia mystico sensu vitæ, quam sequi debemus, doctrinam indicant. Nam & Philo eo loco, Que foderant pueri patris eius, ingesto rudere obstruunt Palæstini, fossuras puteorum auspicia esse disciplinarum ait. Eæ verò in pacatissimo contemplatiuæ philosophiæ recessu commorantur, ubi tranquillæ, placidæ, leniterque fluentes aquæ castissimè lasciuiunt. Non negarim autem puteum in diuinis literis esse etiam vxoris hieroglyphicum: nam eodem Theologi nostri trahunt Salomonis præceptum, Bibe aquam de vasis tuis, & de puteorum tuorum fontibus. Nam Bersabee nomen septimus puteus interpretatur, quæ septima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum se Dauides plurimum gloriatur, sed perspicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoque sunt identidem ad eundem, si modo illos ad eam puteos in quos Palæstini terram non ingesse rint, in quos scilicet, ut hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio suæ turpitudinis cœnum non admiscuerunt: quicunque enim suam vberissimis his limpidissimisque vndis sitim expleuerit, aut cœlestem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauserit, nubium harum imbrem collegerit, inque auctos ipsidem imbribus fluuios demersus lauet & volutetur, ætuosos is cupiditatum ardores extinguet, membrum morbos qui sensum obstupesciunt, expellet, animique podagram, bonorum quippe operum impedimentum, elidet, omnique demum labe per purgatus, nulla corporis fæce fordibus, situ oblitus nullo, nulla denique labe contaminatus, ipsam æthereæ puritatis claritatem induet, & superis par effectus, immortalitatis etiam conditio nem diuinæ decreto liberalitatis assequetur.

PIERIVS VALERIANVS AD M. ANT. PAS-
SEREM, PATAVINVM PHILOSOPHV M PROBATISS. DE IIS
QVÆ PER ISIDEM, ET IVGERIS QVADRAM, ET PICTV,
ras aliquot alias significantur, ex sacris Ægy-
ptiorum literis.

Nolim putes, eruditissime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iside, de qua
quæ similitudine quadam ad Isidis argumentum in comitatum sese adiungere, tunc
tibi factam, ut sperarem te aliqua hinc obligatione mihi devincere, cum mihi po-
tius persuaserim, multum me acquiraturum, tibiq, plurimum debiturum, si comen-
tationes has meas, qualescunq, sine suscipere dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel con-
tinua lectione consequi unquam potuerim, quod eruditionis cuiuspiam nomine venditari me-
reatur tibi, cui totus sit calathus ille domi, unde omnia possis largissime depromere? Non enim te
solis medicinae philosophiaq, terminis cohibuisti, sed longe ulterius progressus, variarum insuper
rerum minime protractarum doctrinam ita tibi comparasti, ut de quacunq, re proposita, et eru-
dite loquaris, et eruditionem ipsam mira sermonis tucunditate noveris conuolare. Quin poetas,
historicos, polyhistorasq, omnes ita tibi familiares effecisti, ut nihil tota in encyclopaedia sit, quod
te lateat, quod non in promptu habeas, proq, loco et tempore utaris quam felicissime. Quare ni-
hil aut parum legendis nostris profecturus es, nisi quantum amici virtutibus tuis deducimus nu-
gas amas: et qui amant, Ovidianum illud obiectare solent,

In facie nauis causa decoris erat.

*Sic ut cunq, non debui ego, quantulumcunq, prestare potui, quin ad te mitterem hesitare, aut
propemodum expauescere, qui scirem quantum inde lucrifactorus essem, qui rem quidem imbe-
cillam admodum et infirmam offerrem, sed qua apud tam peritum, tam prudentem, tam pro-
bum, eundemq, humanissimum amicum ita accipi possit, ut vigorem firmissimamq, vires sit con-
secutura.*

DE ISIDE

ISIS dea quæ fuerit, quantoq, cultu à veteribus veræ pietatis
nescijs, sed rerum humanarum peritissimis, suscepta, quot su-
perstitionibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos cir-
ca hieroglyphicâ eius tantum immorabimur.

QVADRIENNIVM.

Per eius effigiem inter alia significata Ægyptij annu suum,
qui scilicet quatuor annis solaribus constabat, indicabatur. Erat verò muliebre si-
mulacrum patrio paludamento vestitu, ut paulò post dicitur, quod & anni, &
ipsius Dei signum habebatur. Isis in cælestibus astru est, Sothis Ægyptiaca lin-
gua nuncupatum, ἀστὴρ ἰσίδης Græca, quasi astrocanem dicas, corruptâ eam dictio-
nem multis in locis inuenimus. Is idem apud nos Sirius est, eademq, Canicula,
quæ stella sub mento Canis est, ut Aratus obseruauit: quamuis alibi ex Eusebii
obseruatione diximus, Solem & Sirtiū eundem accipi. Simpliciter verò stellam
hanc in Isidis honorem Ægyptij colebant, quod ortu suo ingentes apud ipsos
pluuias concitare solet, quibus Nilus crescat, unde sibi victui necessaria compa-
rabatur: qualem honorem & Leoni habitum eadem de causa, ipso Leonis comen-
tario declarauimus. Cur verò annu ex hieroglyphico huiusmodi intelligerent,
causa est, quod Ægyptij annum ab istius sideris ortu auspicabantur. Oriri verò
in Ægy

in Ægypto solitus XII. circiter Calend. Augusti. Sed hoc de vertente, de pro-
prio inferius.

L V N A.

Plutarchus verò & Eusebius, qui veluti Solem Osirin, ita Isidem Lunam ex
Ægyptiorum dictatis esse contendunt: eam hoc hieroglyphico describunt,
ut cornua taurina, veluti nouæ Lunæ speciem gestet, nigraq, amicta palla, per la-
tebras & obscura loca Solem appetere, atq, vnum ipsum concupiscere videatur.
Unde factum est, ait Plutarchus, ut in amatorijs, quemadmodum apud Theo-
critum est, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Isin rebus amatorijs opitulari di-
xit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Multas illa facit quod fuit ipsa Iouis.

Porro Luna cum sit noctis domina, noxq, voluptarijs illecebris & Veneri sacra,
quæ, ut alibi dictum, latebris & speleis gaudet, hieroglyphicè plurimum cum ijs
quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, et myrtea circum Sylua tegit.

Hinc legas apud Eusebium, voluptates, atq, eas quæ fortè omnium maximæ cen-
seantur, si aspexerimus, aut quod risu dignum, aut visu turpissimum est, aduer-
tus: quocirca vel erubescimus, vel occultare properamus. Id autem impendit
cauemus, ut hæc omnia nocti credamus. Celari enim, ut elegans poëta dixit,
vult sua furta Venus.

MATERIA FORMA QVE.

Cum verò Isis materiam etiam mysticè significet, Sol verò formam, vel agen-
tem vim, Lunaq, Solem ita suū obseruet, eiusq, semper radios excipere que-
rat, quibus illustretur, videor Platonis illud intueri de sponsa, quæ veluti prohi-
bita sponsum expectat auidissima, unde rerum species, atq, nouatus concipiat,
& loco reddat, uti Luna lumē acceptū mutuo, quo potest studio restituit. Atq,
hæc ita obscura hieroglyphicum est materia, quæ nullam adhuc formam susce-
perit. Figura autem variatio in Lunari globo materiam apertè satis commo-
strat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impressionem ex quocunq,
figillo suscipere apta sit. Hinc teniæ illæ variegatæ multicolorescq, Isidi dicatæ, nō se-
prent tantum eas Lunæ facies, quas Græci φάσγος dicunt, ab Heliodoro ita nunciū
patas, αὐτοδραστήριον, ἀνατολῶν, μεσοδραστήριον, δύχοτομον, ἀμειλιχτον, καὶ πανοράλιον, sed etiam vim
eius quæ circa materiam versatur, indicant, qua scilicet gignit omnia, & omnia
concepit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, fi-
nem. Quis enim assiduam in Lunari facie varietatem non admiratur, dum eam
nunc euanescentem, ut Heliodori sententiam interpretemur, nunc corniculatā,
nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cōtemplatur? Ignium deniq,
facie varia, quanto longius facepsit à Solē, tanto largius collustrari, parte luminis
comptem, parte altera cassam, proq, oris circumuersione fulgoris speciem va-
riare, siue id alieno irradiata lumine faciat, siue proprio præpetiq, candore, ut
Chaldæi arbitratur. Cleomedes enim libro De cælestium orbium contempla-
tione scribit, inter Berosi placita contineri, corpus Lunæ pilam esse dimidiā par-
te candidā, altera cæruleā: partemq, illā candidā proprietate quadam ἰσομετρίαν
ad Solem semper cōverti, unde quo magis illi succedit, luminosam illam partem
à nobis auerti magis: quò verò longius abcesserit, eo magis oculus nostru in
amborum medio sisti, partemq, candidam nobis aduersam fieri, ac perindē sese
exhibere conspicuam. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

O Siridis verò tæniæ nulla fucabantur umbra, sed vndecunq; micantissimæ splendorem nitidum præ se ferebant. Nam cum illæ principij symbolum essent, idq; virtute sua purum nitidumq; sit, neq; vllius rei admistione labefactetur, nihil præter candorē ostentare par erat. Sacerdotes autem illi cum has semel in manus suscepissent, eas euestigio recondebant, non amplius videndas attrectandas ue. Isiacis verò sæpius utebantur. Tæniæ autem Græcā vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & tænijs.

Sed vt rei philosophiā in albis hisce tænijs explicemus, manifestum est rerū omnium principium ab omnibus sanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem est prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuersalem illam possis omnes species inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimum indumenta omnium penè nationum consensu adhiberi solent, semperq; albus color sacris accommodatus. Atq; ideo ait Persius: Quāuis alba rogari. Sed quid indigemus Persio, si Assertoris nostri indumēta, cum gloriā suam vellet discipulis patefacere, alba sicut nix apparere. Apud Ciceronē II. de Legibus: Color albus præcipue decorus Deo est, tum in cæteris, tum maxime in textili. Et nostra pietas canit, vt linteas, easq; purissimas induit tunicas, sacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorum, mensū, & dierum hie roglyphica tam significata quàm significantia, desumuntur à vario cæli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, sed solis sacerdotibus Ægyptijs innotescabant, ad cælorum perindeq; circularū considerationem progressi, reliqua quæ de temporibus significantur, per horum figuras explicabimus.

D E C I R C V L O .

Circuli significata non apud Ægyptios tantum in vsu fuere, sed & apud nationes alias multifariam accepta: quare separatim suum, hoc est, hunc locum sibi deposcere visi sunt.

Æ T E R N V M P E R P E T V V M Q V E .

Nam quod modò in Osiridis tænijs dicebamus, has vtpote albas principij indicare, vnus quippe circulus descriptus, aut simpliciter, aut alteri cuiuspiam picturæ signo ue circumductus, nunc semper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippe *αὐτὸν* significabat, nempe quòd in ea figura neq; principium, neq; finem inueniri sit, quòd æternitatis est proprium: & quia omnium est figurarum capax, vniuersitatem ipsam intra se complecti videtur. Ab huiusmodi autem circulari ambitu exactè peracto, videlicet cum Sol à matutino horizonte digressus, eodem redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo posuerunt: vt Psalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus, pro lectione quæ est, Tota die, Perpetuo reddidit.

D E V S .

Cuius etiam principij finisq; nusquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Persæ verò (quod non absurdum est repetere) cum Iouem cæli dominum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi celsissimam speculam conscendissent, Iouemq; cæli circulum nuncuparent.

passent. Transijt idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quacq; turri matutinales illæ acclamationes, quarum sensus est, Deum fuisse semper, futurumq; semper: neq; quicquam aliud, nisi quòd suum etiam salutant Mahometum. Sarraceni quoq; & peregrinæ alię nationes Deum circulum appellabāt: atq; hinc sempiternum exprimi contendebant.

A D O R A T I O .

EA de causa Pythagoras circumactū corporis adorandum iubet, his verbis, *Ἐπιπορευόμενον περιπατῶν*. quòd Platarchus ad imitationē cæli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nonnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, alsidiamq; mutationem, in quibus nihil stabile, perpetuumq; sit, arbitrantur. Sedenim quòd ad corporis conuersionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idq; Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

An te tuos quotiens verti me perfida postes, Debitaq; occultis vota tui manibus?

Quòd dubio procul adorationē ritè factā innuit. Tale aliquid apud Suetonium inuenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquēs: Idem miri in aduando ingenij, primus Caium Cæsarem adorari vt Deū instituit, cum reuersus ex Syria nō aliter adire ausus esset, quàm capite velato, circumuertensq; se, dein de procumbens. Fuit verò Numę institutum, vt adorantes Deos, in orbem sese verterēt, deinde verò federent. Præterea cōuersio illa, & totius corporis circumactio, nobis documento est, nihil ex humanis rebus firmum esse & stabile, & vt cunq; verat Deus, reuoluatq; vitam nostram, id iucundè ac libenter admitti oportere. De sessu autem in Cynocephali cōmentario dictum, situm huiusmodi ad diuina pertinere. Id verò minimè prætereundum, fieri solitam eam corporis conuersionem à sinistra in dexteram, ad ipsius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidēre, ab læua parte est in dexteram præceps. Quare iocat Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quòd me verā nescio. subiungit Palinurus seruus: Si Deos salutas, dextrouorsum censeo. Ce Camillo memoriæ proditum est, cum se ad dexteram conuertisset, vt mos erat Romanis adorantibus, subito eum lapsu cecidisse, quòd omen ad damnationem, qua postea oppressus est, pertinuisse creditū, omnia eo populo superstitiosius æ quo pendente. Quòdq; ad huiusmodi circuitum in adoratione pertinet, notū ex historijs est, quàm prudenter Marcellus ad Capidium Cisalpinę Galliæ vicū se gesserit. Nam cum imperū in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hostium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugna principio facere mos erat, de industria fecisse simulauit, ne apud suos mali ominis religionem excitaret. E contrario Galli sinistrorsum, & in læuā partem religiosius fieri ab adorantibus conuersionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad osculum referimus, totumq; corpus circumagimus, quòd in læuum fecisse Galliæ religiosius credunt.

P E R F E C T I O .

Denicq; apud veteres obseruabatur, vt factò sacrificio, circulum in ara illinerent ex hostiarum sanguine, quē phiala religiosissime collegissent. Idq; erat sacrum illud verbum *τελειόω*, quòd perfectionis indicium esse dicebant, quòd figurarum ea sit vndecunq; perfecta.

A N N V S .

Qui verò per circuli designationem annum intelligi volunt, vt manifestiora prætereamus, eius potissimum aurei circuli ratione inniti videntur, quæ de Si-

mandij sepulchro & Cambyfes & Persæ sustulerunt: erat enim ille trecentorū & sexaginta quinq; cubitorū ambitu, cubiti vnus latitudine, singulis anni diebus in singulis cubitis exculptis, per aliorū ortus occasusq; , quidq; ea secundū Astrologos obseruata significarent: cuiusce rei quedam propemodum vmbra habetur Patauij in Palatini palatij aula, vbi corona supernè circūcirca ducta, Zodiaci primū totius figuris insignis, mox gradibus suis distincta, quorum vnicuiq; adpictæ sunt certæ rerū imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, modò ingenium, modò sortem indicent: quarum ego testimonijs sæpe vti soleo hieroglyphicis meis fide faciendā: nam Ægyptium quid omnino sapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem similitudinem poematis etiā genus Circulus appellatur, cuius Aristoteles Analyticis meminuit. Id alij alio exposuerunt modo. Sed mirū poema illud Circulus appellat, cuius finis idem est cū principio: cuiusmodi est Catullianū epigramma in annales Volusij, & alterū in Noniū Strumā, & vnum etiā in Mamurrā & Cæsarem. Euthymius sanè circulares eos psalmos vocat, qui eodem finiunt versu quo ceperāt, cuiusmodi est decimus octauus supra centesimū: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam sempiterna est eius misericordia. Fieri q; solet, vbi sententiā aliquam insigniorem quærimus in audientis animo quasi aculeū quendam è repetitione productum affigere, vtiq; tenacius memoriæ inhærescat, affixum ita relinquere.

CONTRARIETAS.

Motuum verò qui est in circulis natura considerata, in causa fuit vt periti Mathematicarū, contrarietatem hieroglyphicè significare volentes, duos iuxtā sese contingentes circulos describerent, quales in quibusdam machinis fieri videmus propter vnus incurſationē aduerso motu alterū circumagi, atq; ita manifestam discordiam apparere: quam in adolescentiæ nostræ delictis, amore in indignationem conuerso, ita ex Aristotele descripsimus:

*Non aliter motus concurrere ad oscula vidi
Hinc atq; hinc geminæ si coere rotæ,
Quæ simulac primis sese tetigere labellis,
Pars ea quamprimū, quæ veniebat, abijt:
Fitq; ex concursu facies contraria primæ,
Machina versa meo qualis in igne fuit.*

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

Orbiculi quidam numismatum speciem referētes, quos in aliquot pyramidibus & obeliscis excisos videas, pecuniam indicāt in opere construēdo erogatam: qui si fuerint in orbem dispositi, sumptū eius operis significare aiunt publicum fuisse: sin parallelari quodam ordine sculpti, priuatam impensam significare contendunt: quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam esse nō inficior: nam apud veteres nihil tale interpretatū inueni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibusdā mutua cōplicatione cōiunctis, qui disciplinarū hieroglyphicū constituunt, rationē subiungerem: sed quoniam argumētum illud alio cōmentario, quod Illustrissimo reuerendissimōq; Herculi Mant. inscripsimus, latè satis explicatū est, ad spherā nunc, & figuras aliquot istius cogitationis cōuertemur.

DE SPHERICA FIGVRA.

Per circulum superius Deū à nonnullis intelligi docuimus. Cæterum si qua Deo

Deo forma similitudine adscribi possit, longè cōuenientius spherica illi figurā accommodabitur. Merito itaq; Xenophanes mundum illum archetypū spherā appellauit: veteresq; pleriq; veræ theologiæ scientiā nondum assecuti, nihil esse aliud Deū, nisi cælum ipsum, & cælestia ista arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuersus, Exaudi ô cælum, dixit. Deos tamen, vt nostrorū interim oracula missa faciamus, neq; mensura, neq; forma vlla cōprehendi posse dicit. Iamblichus, & omnes qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

ÆTERNITAS.

Itaq; rectè cū per hieroglyphicum spheræ Deum intelligerent, æternitatem quoq; eadem figurā descriperunt. In numo enim Faustinae, quam retulerant inter diuos suos, sigillū est cū sceptro super spherā sedens, dextera exporrecta, cum inscriptione, ÆTERNITAS. Eadem inscriptio in numo altero, vbi dea summis laeuae digitis pallam tollit, dextera spherulā porrigit. Cū verò mundi ipsius figura in orbē cōglobata perhibeatur, pleriq; veterū eo signo credidēre, mundum identidem principio caruisse: quodq; in diuinis Græci reddiderunt, ab æterno hi sunt interpretati. Quib. Magnus Basilius egregiè respondet, atq; inter alia, figuræ huiusmodi principium, quod incompertū illi putant, & scholis omnib. declamitant, à centro is esse demonstrat. Apud Romanos quoq; perpetuitas est per spherā indicata: vt in spherā illa quæ cū caduceo & pharetra transuersis, virgæq; cui palliolū appensum est, dexteraq; confertæ, in numo quæ Cæsari cudit L. Buca, in cuius altera facie inscriptio est his literis, CÆSAR DICT. PERPETVO. Sanè perpetuitas ex spherā, autoritas verò Dictatoria quæ illi consensu atq; concordia ciuiū demandata fuerat, per insignia reliqua significatur, de quibus sigillatim dicere non est hic locus.

COELVM.

Eadem pila Solis & Lunæ signis cōspicua, cælū significabat. Alij per huiusmodi speciē, CVNCTA, veluti etiam in circulo, interpretabantur: siquidē circumflexu cæli, quæ alio nomine mundum appellamus, cuncta tegi cōprehendit manifestū est, quippe qui totus in toto sit, imò verò ipse totū, extra intraq; in se cuncta complexus. Quin non modò pila, sed simplex rotæ curuatura cælū apud Ægyptios indicabat. Ita em apud Cyrillū legas libro nono cōtra Iulianū, quod præcipiti quidam ingenio pro aspide aspidem transtulerunt. Huius picturam Ægyptij tradebant causam, quod cælum in circuitum assidue feratur.

FORTVNA.

Vulgatissimum illud inter hieroglyphica, Fortunā nunc rotulæ, vt vulgus, nunc spheræ alicui, vt Cebes, insistentē pingere: siue vt eam rerū dominant ostentent, qua etiam de causa Apelles eam in sedem collocauit: siue vt eius instabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Fortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in F affinem literā, quod in plerisq; factū est locutionibus, in Fortunā abiit. Cuius præcipuū opus est, imasummi, & summa imis commiscere, rerūq; omnium vicissitudinē inducere: cuius quidem vertiginis ergo *φειρόλας τύχη* Pindaro nuncupata. Nam si Fortuna proprium hoc habet vt vicissitudinum autor sit, quos modò claros effecerat, mox obscuret, fouereq; desinat: quos verò premebat, iam eriget, & illustres efficiat: quæq; antiquissimus Hesiodus super his de loue dixit, iure ipsa suo propemodū administrat, quid in rerū natura mutabilitati huic & apertissimæ rerū vicissitudini magis simile reperiatur, quàm circuli rotæ ue motus? constant enim hæc

primū, simulac fiunt, ex re ipsa, cōtrarijs simul manentibus, & integris, curuos scilicet & concauo, ex stante & moto, centro scilicet & circumferētia: ac simulac impelli cœperint, vna eademq̄ linea, vti superius dicebamus, abit & redit, ascendit atq̄ descendit, eodemq̄ motu, quod primum erat, vltimū, quod vltimū, primum euadit, vt nihil deniq̄ in vna re quapiā variantius excogitare possis. Vnde merito dixerit Aristoteles, circulum miraculorū omnium esse principium. Id vero minimè prætereundum, Aegyrenses eiusdem mutabilitatis ergo Amorem atq̄ Fortunam eodem in delubro venerari consueuisse. Constat igitur pilam atq̄ rotam volubilitatis hieroglyphicum esse, & luculento apud Græcos epigrammate Posidippi de Occasione, quæ idem ferè cum Fortuna officium exercet. Ea enim cur rotulæ insitit interrogata, stare loco nequeo, respondet. Auguralis autem disciplinæ obseruatione proditū est, spherā æream de Cæsaris Maximini statua, quæ in vestibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excussam repente, Iouiano Imperatore urbem eam ingrediente, turbarum quæ subsequutæ sunt in eius perniciem portentum habitam, quod aruspices rerum volubilitatem id significare assueverant. Et Constantius Imp. paulo antè quàm moreretur imaginari per quietem visus est, cernere se patris effigiem quæ pulchrum infantem offerebat, quem vbi gremio suscepisset, proiecit is longius spheram de manu ipsius Imperatoris excussam, quod temporū permutationem portendere, euentu minimè irritò ab aruspiciibus responsum est. Quod verò dicebamus, Fortunā spheræ insistentē pingi solitam, apud plerosq̄ variat huius argumenti species: vt in numo P. Septimij Getae Cæs. sigillum ab altera parte est cum radio in læua, cum spherula in dextera, quam exporrigit, vti collosa quædam manus ahenæ in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ simulacrum pilæ insitens cum nouacula, cum nauali clauo, & cornu copiae: in qua, nouacula felicitatis indicat amputationem: pilam facilem eius volubilitatem, vt passim: clauus, vitæ nostræ sub eius ditione cursum: cornu copiae, bonorū largitionē. Sanè Plutarchus cōmentario de Fortuna Romanorū, Fortunā ait traiecto Tybri, positus alis, exutis talaribus, abiecta instabili & vestigia fallente pila, ira Romā ingressam: quod indicium esset eam ibi constanter permanurā, neq̄ aliò in posterū abuolaturā: illud scilicet Maroniana secutus, quod de Romanis ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

TERRARVM ORBIS.

Quo pacto autem terrarū orbem pila descripta significant, rudi etiam innouit plebeculæ. Orbem enim linea quadā, veluti finitore circulo dissectū, alterū quoq̄ ex hemispherijs, quippe superiorē, quasi meridiano circulo producto diuidunt: à meridiano autem quasi coluri partem ad occidentem Solem vertunt, atq̄ inde Asiam, hinc Africā & Europā intelligunt, cum tamen poëta terrā & πείρα dicant. Cuius vocabuli si vim simpliciter interpretemur, infinitā exponemus. At Ioan. Grammaticus Aristotelis interpres accuratissimus, & οὐρανὸν μαυὺν interpretari: omnino enim neq̄ spherā, neq̄ circulum finē principium ue vltū præ se ferūt. De figura verò terræ quā varia alijs atq̄ alijs credatur, videndū apud Plutarchū libro de Philosophorū placitis altero. Sed nos in hoc antiquis feliciores sumus, quod non vniuscuiusquā testimonio, sed iam innumerabiliū de visu referentiū, vniuersum hunc orbis globū terra maricq̄ & habitabilem & permeabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partē supra & infra nauigatione, manifestior fit in dies. Sed quod ad orbem nostrum attinet, videre est in

Fau

Faultinae numo quodam spheram pro terrarum orbe positam: ibi enim Cybeleoniae insidet sellæ, spheramq̄ inter manum atq̄ genu continet: inscriptio, quæ ad hanc rem facit, est, MATRIMAGNÆ. In numo Germanici Imp. Cæsaris Aug. Victoria spheram mouere videtur, in qua literæ, S. P. Q. R. quasi terrarum orbem Senatui populocq̄ Romano adiudicatum iam esse significare videntur. Sanè autem Imp. Neruæ Cæs. Aug. spherā S. C. ad cula est, cū adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem significato Imperatori Vespasiano Aug. P. M. P. P. COS. VI. Vtrunq̄ numo æreo signum idem dedicatum. Grati verò Imperatores qui Dis acceptum referrent quod regnarent, id eorum prouidentia adscribentes, rem numismatū monumentis testati sunt. Nam in M. Antonini Pij numo simulacrum muliebre videas, quod stans læua contum tenet, dextera radium, quo præiacentem pilam verteret. Inscripção, P ROVIDENTIAE DEORVM. In altero eiusdem simulacrū idem læua ritariū baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, læua pilam radio attingit, quasi eam versaturo, aut leges illi consistendi præscripturo. Inscripção, P ROVIDENTIA. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug. cum inscripção, P ROV. DEOR. TR. P. III. COS. At in Maximini, simulacrū cum cornu copiae, radiocq̄ in eius manu dextera pilam à pedibus versante, cū inscripção, P ROVIDENTIA AVG. In Antonini verò Pij numo spherā cum cornu copiae, FELICITATIS adscripçãoem habet. Dicata etiam est cū baculo, Philippi filio. Inscripção, P RINCIPI IVENTVTIS.

MUTABILITAS.

Quod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantum, verum etiā rota in huiusmodi accipitur significatū. Psalmo enim LXXXIII legitur: Deus meus pone eos vt rotam: hoc est, tam facile felicem eorum statū conuerte, quam volubilitè rota ipsa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

DE ROTÆ

Et quoniā res ipsa nos ad rotam iterum reduxit, cum aliquot adhuc super ea reliqua sint significata, quæ distinctio sit in rotis primū enarrabimus, mox quæ ad significatum attinent exequemur.

DEORVM ROTÆ.

Sciendum enim rotas plurifariam à radiorum numero distinctas esse. Nam quæ dijs attribuuntur, octo radijs insignes figurantur: propterea quod rerum celestium motus in octauam vsq̄ spheram, quantum humani oculi vis porrigi potest, obseruantur.

HVMANÆ ROTÆ.

Humanæ naturæ motus: in anticā, in posticā ingredi, vel retrocedere, in dextram atq̄ in læuam ferri, sursum aut deorsum ascendere, vel descendere.

INFERORVM ROTÆ.

Quæ verò Ixionis rota fertur, quatuor tantum radijs compacta fingitur: vnde Pindarus dixerit, τετρακισμυρον ἐν δλαδρον. In ea verò ita distinctus fingit Ixion, vt manus singulæ singulis radijs affixæ essent, totidemq̄ alijs pedes singuli. Quæ de re apud Pindarum legas Pythijs, Ode ad Hieronem altera. Neruæ Traiani numus est, à cuius vna parte ipse pro suggestu populū alloquitur, toga

Bb

tus verò populus sublatis in cœlum dextris applaudit; inde in extremo margine meta est, iuxta cuius basim Nympha iacet humi fusa sinistro brachio supra rotam ex porrecto. Sunt qui ex hoc Circum instauratum à Traiano interpretentur, quia rota circumagi videatur.

A Q V A T R A I A N A.

Sunt qui, ut mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant, Nympha enim humorem, humi præsertim fusa, dubio procul indicat; innixa verò rotæ, aquæ cursum non incògruè significare possit. Alibi vidi Nympham ipsam in eiusdem Traiani numis cum rota supernè sita, & inscriptione, V I A T R A I A N A. quorū vtrunq; artificiose, maximeq; propriè figuratum. Nam in via rota supernè voluitur in aqua cursus ab imo est. Alius item numus eiusdem Traiani, in quo signum idem penè humi prosternitur, læua ramum frondibus vestitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenens, sub basi cuius literæ sunt, V I A T R A I A N A. S. C. circūcirca verò, S. P. Q. R. O P T I M O P R I N C I P I. In alio, in quo eadem literæ circumductæ, aquæ ductus habetur in semicirculum fornicatus, idemq; simulacrum humi fufum cum harundine infra, & literis in hunc modum dispositis:

V I T Æ N O S T R Æ P R O G R E S S V S.

Sed enim V I A etiam sua habet significata in diuinis literis, quippe quæ vitam hanc quam viuimus indicat; vnde omnes à die natiuitatis ad extremum vsq; viatores, hospites, & peregrini dicimur, utpote qui solum hoc extra patriam incolimus, vbi nulla consistendi firmitas, perpetua verò semper agitatio animi, vbi demum rerum aut sententiæ considendum sit examinantis. Distinguunt in super theologi uiam à semita; per uiam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vniuerso mortalium generi data sunt; per semitam verò, quæ huic vel illi personæ, ordini, collegio, nationi ue præcipiuntur.

T H E O L O G I A.

Sunt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hieroglyphicum intelligant, propterea quòd rota ea terram imà tantum attingat superficiei, reliquum in sublime tollatur, & aurigam animū semper terra procul furrigat. Idem præterea est officium rotæ, quod & Theologi, ut scilicet à terrenis imisq; rebus ad sublimiū cœlestiumq; naturarum speculationē attollatur, inde mox à diuinis ad humana descendat, quocq; inter se vinculo colligetur ostendat; qui quidem est rotæ motus. Sed quoniā propriò commetario multa de vniuerso curru diximus ex diuinis literis, deq; mysticis eius rotis, tūc cum terrestre iter eamus, Traiana procedemus via.

I M P E R I T O R V M P R Æ C I P I T I V M.

Sed cur id dissimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitiam sper rotam significari comperimus; & in hanc sententiam à Psalmographo dictum citauerimus; Deus meus pone illos ut rotam. Rota quippe posteriore parte attollitur, anteriore cadit. Posteriora sunt bona fortunæ, quæ quia nostra non sunt, ea nobiscum transportare non possumus, ideoq; à tergo relinquuntur. Anteriora sunt æterna; & quæ nos assidue comitantur, imò nos præcedunt, scq; duces, quò progrediendum sit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum, cum fortunæ bonis augetur, auersus retrò faciem quæ æterna sunt obliuiscitur, atq; ita sit ut anteriore parte neglecta, præceps eat; nam posterioris, quæ attollit vide

videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere nequaquam potest, atq; ita præcipitatur.

D E Q V A D R A T O.

Begregiè mobili figura ad maximè stabilem transire quodam veluti antipathia loco visum est, quippe ut vario eò delassatus motu, firmitatis istius occasione quietem aliquam aucuparet. De quadrangulatri igitur figura differemus, quæ multipliciter descripta, multas idem præ se fert significationes.

A N N V S S O L A R I S.

Varum prima illa est, quam initio commentarij super Iside tetigimus, Aegyptios quippe duas anni rationes habuisse; vnam qua vertentē, C C C L X V diebus, & horis senis, agnoscebant; alteram, qua Sotheos ortum quarto quoq; anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum contractis, obseruabant suppurationi huiusmodi respondere. Cum verò iugerum centum cubitis dimetirentur, quartam iugeris, quæ scilicet cubitis X X V clauderetur, pro sex horis quæ vnoquoq; anno superabat, accipere consueuerunt, ac perinde vertentē annū intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoq; absoluto, dies etiā vnus intercalaris ex quartis illis adactus adijciebat. Sed quoniā & hæc & alia multa superius super anni ratione differuimus, ea repetere superuacaneū esset & importunum.

S A P I E N T I A.

Veluti verò Fortunā rotundo lapidi insidentē pingere veteres instituerunt, ita Sapientiā in quadrato statuiebant; ex hoc hieroglyphico volubilē illam, ut paulò antè diximus, huius verò sedem firmā & incòcussam indicantes. Et nota quadrata ligna quæ ad arcē Noes fabricam parari diuinum iussit numen, doctores & magistros in Ecclesia significare dicunt, quorū sapientia inclusi intus populi conseruantur, & ab incurstantibus hæreticorū procellis muniuntur. Ex quadratis enim lignis construere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agrestibus, rudibus, & impolitis; quippe ex Prophetis & Apostolis voluminibus, in quibus solis verà cōtinetur sapientia, utpote qui vitis omnibus resectis excisisq; quadratum vitæ iustioris tenorem, & ex omni parte libratum præ se ferant.

M E R C V R I V S.

Quocq; apud veteres Mercurius sapientiæ Deus haberet, Hermæ illa apud Athenienses fieri solita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in sacrarum ædium vestibulis ponere consueuerat, ut significaretur, rationem & veritatem perinde ut formā quadratā rectam semper stare. Nam rationis & veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

I V P I T E R.

Pud Arcadas non Mercurij tantum, sed & Iouis, & aliorū deorum simulacra quadrantaliter fieri solita, Pausanias autor est, nempe ut eorū inde stabilitas significaret. Iupiter em̄ ipse manēs stabilis, dat cuncta moueri, ut veteres poetæ canunt. Nam et Hermæ à firmitudine nomen, quòd herma fundamentū sit.

V I R P R O B V S.

Quantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virum ea de causa probum dicimus, quòd cubicæ figuræ species quoquo versum iacta versataq; fuerit, recta semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insi

gnis. Hinc illud, ἀγαθὸς ἀλθὸς καὶ τετραγώνος ἀνὸς ἄλογος. Quadrangulus reuera pro- bus, nulliq; obnoxius vituperationi, quod tangit Aristotel. Ethic. primo. Et ad Theodectem III, quadratū simpliciter virum per translationem dictum autu- mat, & perfectum significare. Sanè quidem cum tres in corporibus staturæ con- siderentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & sta- tuarijs cōmendetur, sex & sexaginta digitos excedere non debet, quippe quod quatuor cubitorum altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito adscribi, suo cōmentario probatum est. A quatuor igitur cubitis quadratum corpus denominatum, quod laudatissimæ staturæ sit. Infra horum digitorum numerum, quos fortè ab vniuscuiusq; corporis proportione accipimus, quo quis magis contrahi, ac propemodum desidère videtur, eo magis ad rotundam speciem accedit: & corpus illud rotūdum appellari potest, quod digitis aliquot est quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè porrectorum digitos nō exæquat. Teres verò, cuius proceritas supra sex & no- naginta digitos ascendit, altiorue sit eo mēsuræ modo, quem vti dictum, expor- recta brachia designant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellaue- re, & rotundiorē illam obesam dixere. Cornelius Celsus corpus illud habilis- mum dicit, quod quadratum est, necq; gracile scilicet, necq; obesum. Nam longa statura vt in iuuenta decora est, sic maturiore conficitur senectute: solere enim homines huiusmodi supra modum mox incuruari, tam philosophorum ratio- nes, quàm historiarum exempla ostendunt, si quæ cotidie oculis offeruntur mi- nus animaduertimus. Et Antoninū Pium eiusmodi fuisse tradit Iulius Capito- linus, vsumq; eum ad emendandum vitium tabellis ex tilia, quibus pectus ad sustinendum pondus adstrictum fascijs obligaret.

CLARI VIRI.

Q uod tamen de certa hominis altitudine dictum est, non negarim procerio- res staturas ijs eregi solitas, qui vel victōria aliqua, vel præclaris alijs facin- oribus supra reliquorum mortalium gloriam euecti sunt: vt Diagora Rhodio Olympionicæ statua decreta est quinq; supra quaterna cubita digitis. At Da- mageto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sūt qui ha- bitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræsentaretur, quo- niam huiusmodi staturæ in columnas sublatae, dum suspiciuntur, nisi naturæ lon- gitudinē excedant, in monstrosam quandam obesitatis speciem declinare videan- tur, spatio fallente oculos. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures statuarum ordines fuisse, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maiores, atq; maximas: alias benemeritis & sapiētibus viris, alias Regibus, Imperatoribusq; alias heroibus, Dijs alias fieri solitas. Sed in ijsdem ijs statuis non ea men- suræ consideratio, qua de nos agimus, perpenditur, eum in illis sua cuiq; propor- tio adiudicata esset, qua opus perfectissimū redderetur. In ratione verò nostra cum obesum, quadratum, aut procerum corpus dicimus, rationem eam inspicimus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc ab illa distinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi potest de Flauij Vespasiani habitudine quadrata: & quod apud Palladium est, Sint boues nouelli, quadra- tis & grandibus membris.

MVLIEBRIS STATURA.

Q uoniam verò decet muliebrē habitudinē graciliore esse, atq; ea de causa ma- tronales virginalesq; colūniæ, quarū ratio ad humani corporis similitudinē primū

primū excogitata fuit, proceriores quàm Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quæ virum decet quadrata facies & habitudo, dedecet mulierem: & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadranta- riam. Alia tamen ratione prostitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Caelio: quod non à corporis di- mensione desumptum, sed ab exigua ea stipe, qua parabilis habetur. Sedenim Si- culli ad hæc vsq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: easdē Itali reliqui, vel ab obsequio, vel ironicè, bonas feminas appellitare consueuerunt.

ROMA VETVS.

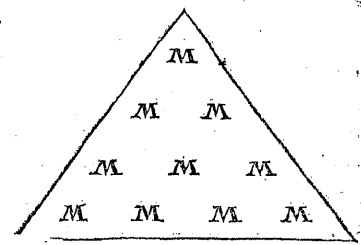
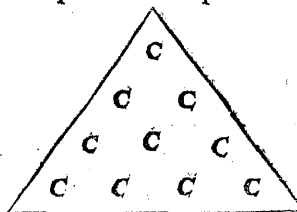
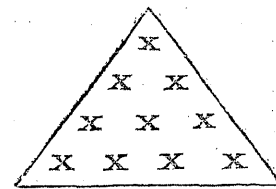
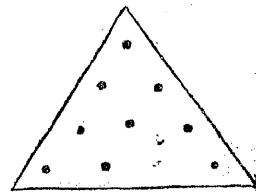
ET Roma olim quadrata, eaq; specie primū ædificata, diuq; permansit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante tēplū Apollinis, vbi reposita erant quæ boni omnis causa in vrbe condenda adhiberi solita. Sa- xo autē munitus erat in speciem quadratā. Eius loci meminit Ennius eo versu, Est nunc, & quis erat Roma regnare quadrata.

DE META.

Am metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarū significata re- feramus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ repariū- tur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumēto eo, quod præ manibus erat, inuitati.

FINIS.

In hæc, aut operis consummationem, absolutumq; modum ostēdit: si qui- dem myrias, qui decem milliū numerus est, metam astitit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectissimus est, ad eū vt sumpto ab vnitatem principio, sit in myriadē finis. Pyramidis enim basis, vt apud Philonem est, longitudine pedum cen- tum, ac totidem latitudine constituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus nu- merum resultat: quæ quia perfectissimum esse dictum est, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multipli- cato denario constituta, significare dicitur. Decadis au- tem vis est quaternarius numerus: secundū enim com- positionē à monade ad quaternariū punctis in vnum contractis ac supputatis, decas fit. Decies autē decem, centum: decies centū, mille: millia decies, sum- ma perfectissima. Ad stipulatur huic perfectio-

ni architectorum etiam cōmensus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τέλειος ap- pellat, collocaue- runt. Et Romu- lus, nō ille quidem inter pastores, vt putat vul- gus, educatus, sed Stabij oppido non incelebr i literis institutus, & vt Plutar- chus attestatur, liberalibus artibus & disciplinis eruditus, ad eam quæ subsecuta

est felicitatem ausu minimè temerario via sibi adaperata, confirmatis iam rebus, & regnoq; iam constituto, quæcunq; fecit & instituit, denario finiuit numero: vt puta senatores in X decurias, vrbem in curias XXX, in totidem decurias equites. Principes hastatas & peilanos denario finiuit. Annumq; demum in menses X terminauit, quod ad nostrum vsq; diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè esse denarium numerū tam pedum quam manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem summam, & manus palmam ad medij vsq; digiti summū, mensura decies repetita, perfectam cuiusq; hominis altitudinem dimetiri. Quod verò Mathematici, qui altius philosophantur, numeri perfectionem alij in senario, alij in septenario posuerunt, alterius est considerationis, quam in Digitorū cōmentario delibauimus: sed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiusce perfectionis ergò Ægyptij, reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, honorare metis & pyramidibus, quæ se pulchris eorum superponerentur, consuerunt, de quibus cum pleni sint historiorum libri, neq; plura super Ægypti rebus miracula celebrentur, quam molliū huiusmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vsq; diem perdurantibus, rem adeò notam verbosius prosequi superfluum existimaui, si vnum illud addidero, Nazianzenū minimè respicere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Iosippo Hebræo exædificatas putant, vt frumenti cōditoria essent: & nomen rei consentire dicit, quod τριτάτος trititum vocant. Nam & apud Stephanū, in ijs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas τριτάτος τριτάτος. Sed fabulam subiungit, & ἐν τῇ Γνωστορίας ὁ βασιλεύς οὐδὲν ἐποίησεν, ἢ τῆς αἰγυπτίας, à tritico scilicet quod vndiq; congestum Rex eò cōtulerit, penuriaq; Ægyptum affecerit, cum Iosippi consilium salutare fuerit, ne mortales fame, quæ per tot annos futura erat, absumerentur. Illas porro vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

Inter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq; pyramidem nonnulli adnumerant, cuiusmodi obelisci bases aliquot Romæ vidi: quod mysterium enodare, etsi profundioris ingenij, altiorisq; disciplinæ opus esse non ignoro, in quo omnia ad hoc vsq; tempus ingenia præstantissima defatigata sunt, nō absurdè tamen me facturum existimo, si modicum quid vmbra ad cōmenti huius rationem ex philosophorum Theologorumq; vetustiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

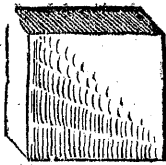
TRINITAS RERVM.

TRes aiunt hi in rebus vnitates considerari, ita tamen mutuò cōnexas, vt ab vnitatis simplicitate minimè discedāt. Est enim primū ea in rebus vnitatis, qua vnum quodq; sibi est vnū, sibiq; constat atq; cohæret: cui quidam ex veteribus adeò fauere visi sunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Est ea secundò, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demum omnes mundi partes vnus sunt mundus. Tertia atq; omnium princeps, est, qua totū vnuersum cum suo opifice, quasi exercitus cum suo duce, est vnum. Adest tripartito considerata vnio hæc vnicuiq; rei per suam vnā simplicē vnitatem, deriuatā ab vno illo, quod & primū vnum, & trinū simul, atq; vnū est, à Patre in quā, Filio, & alio Spiritu. Nam & Patris potestas omnia producēs, suā omnibus largitur vnitatē. Et sapiētia Filij ritè omnia disponēs, omnia inuicē vnit & copulat. Mox Spiritus

Spiritus amoris sui vinculo ad Deum omnia conuertens, totū opus opifici nesci charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentū, quo morales affecti, primò Deum ipsum supra nos, supraq; omnia diligere debemus: secundo loco nos ipsos; tertio proximum, sicut nos ipsos.

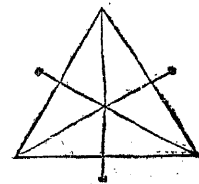
C V B V S.

Acce dit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus triangulis, cuius hieroglyphicum est S V P R E M V M N V M E N. Nam cum in Mathematicorū datis punctum referatur ad monadem, linea ad dyadem, vtpote quæ ab aliquo tendat ad aliq; superficies verò sit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde si corpus solidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter solida emicat, cuius basis tres ostentat angulos. Quartus in ipsius figuræ summitate positus, vt numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Mathematici, simplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium esse, siue rerum celestium effigiem, vtpote quod sit sibi ipsi æquale, difficulter moueatur, & ad malum declinare non possit.

I V S T I T I A.

Vt verò trini prosequamur significatā, ternarium veteres, vt alibi etiam ostendimus, iustitiæ dedicarunt, vt de Pythagoricis disciplinis Plutarchus ait. Iniuria siquidem afficere, neque non affici, cum extrema sint, & idcirco vitiosa, iustū æqualiter vtrinq; reductum in medio residet. Sanè Pythagorici non numeros tantum, verum etiam figuras deorum nominibus dedicarunt: quippe qui triangulum æquilaterum Mineruam appellabant: Verticigenam & Tritogeniā propterea, quòd tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus dissecetur.

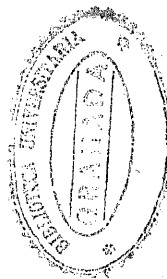

M I N E R V A.

Quòd verò pertinet ad Mineruam, trigeminā eam non tantum faciunt, propter anni tempora, quæ vt sæpe dictū, apud Ægyptios tripartitum fuere, quippe, ver, æstas, & hyems. Huic etiam tertium vnus cuiusq; mensis diem dedicarant, cum à Lunæ coitu mensē auspicarentur, vt Sthenis autor est. Pallas enim, vt in eorum est theologia, die tertia orta est. Et eandem & Pallada & Lunam pleriq; interpretantur. Hæc verò nō prius quàm tertio à coitu die se videndam exhibet. Quanquam non desunt qui Tritogeniam ea de causa dictam asserant, quòd è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bœotiorum lingua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aërem esse dicit, eumq; incorruptibilem, eaq; de causa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum esse. Ad hoc facit Horatianum illud:

Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

Nam cum aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthra, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima est, & ternarius illi numerus rectè datur. Missa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè dissimularim, quòd Democritus dixisse fertur, Pallada Tritoniam ea de causa nuncupatam, quòd præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam necessaria proposuerit: bene quidem consulendum, rectè iudicandum, iustè

deniq; agendum. In quem terminum omnis discipline sanctioris finis dirigitur, Merito igitur ternarius, & triangularis figura ea, quae lineis aequalibus describitur, & Palladi est, & iustitiae dicata.

HUMANITAS.

Sunt & alia figurarum triangularium significata, quae PSELLUS libello De daemone interpretatur. Ea libenter apponam, quia caeteris hieroglyphicis videntur minime dissimilia. Aequitatem enim humanitatis symbolum aiunt: quod quidem vna breuiori linea descriptum, indicat rationis modulum contractiorem esse, ac perinde multa effugere, quae percipi non possint.

MORVM DISSOLVTIO.

VEL si vna sit linea latiore productioreq; aberrare significat ab institutis, & a recta via, & plus aequo indulgeri quaedam cupiditatibus.

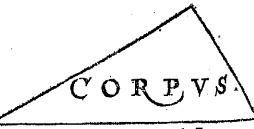
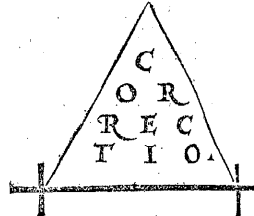
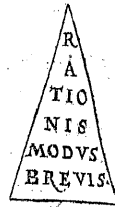
CORRECTIO.

Quae tamen lineae si notentur contractae ad aliarum normam, ostendit, ex perperam actorum poenitentia vitaeq; solutioris correctione, fieri nos posse longe meliores quam antea vita fuerimus.

DAEMONIACA NATVRA.

SCALenus autem daemorum & malarum potestatum figura dicitur, vsque adeo inaequalis est, & a bono & aequo remotus. Componitur autem ex senario numero, sed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius est, quod in eo circumscriptiones corporeae sitae sunt: per eumq; mundus hic inferior compositus esse imperito eo seculo putabatur. Ideoq; aiunt sex genera daemorum infra lunarem globum inueniri: quorum primum per sublimiorem aera vagari tradunt, LELIVRON appellatum, quasi velint igneum significare. Secundum aereum, quod in crassiori nebula saepe regione sedem habeat. Tertium terrenum. Quartum aquatile vel marinum, a locis & regionibus in quibus oberrant, & quarum curam gerunt. Quintum vero subterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiusmodi locis frequenter apparet: ne antrum Nursiae fabulosum esse credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorant. Nam & Cumis & alijs plerisque locis responsa in antris dari solita, totius antiquitatis testimonio persuasum est. Sextum & vltimum est lucifugum, imperscrutabile ac tenebrosissimum penitus, algoriq; perpetuo damnatum. Id vero daemorum genus modis omnibus mortales infestare creditur, Stygiosq; latentes haustos spargere, vnde calamitates, pestes & fames consistantur. Adduntq; huiusmodi rerum periti nomina, Aetæum, Megalesium, Ormenon, Lycum, Niconam, Mimonia, Alastoras alios, alios Palamneos appellatos, a quibus omnia in homines incommoda congerantur. Sed haec forte plus nimio homini sublimium rerum cupidissimo, cum magis futura sint omnia quae de daemone loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamen eorum figuras & apparitiones, varijs rerum & animalium imaginibus conspicuas, toto opere, vbi

hieroglyphicum tale aliquid deposcat, minime dissimulauimus.

PIERIVS

PIERIVS VALERIANVS AD IANVM VITALEM PANORMITANVM, DE IIS QVAE PER VESTES ALIQUOT SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Non parua quidem de causa, Iane mi iucundissime, Leo X. Pont. Max. quamprimum tuum de Trinitate poema legit; ingenio & eruditione tua delectatus, pietateq; in primis comendata, praecleara tibi munera dari iussit, in quibus fuit & Palatina vestis ornatus, ut inter amicos admissum esse te, virtutis & optimarum artium ergo, omnibus innotesceret, tuq; ad disciplinarum studia in dies magis incitaret. Quae mihi tam iucunda acciderunt, ac si omnia & is longe maiora in me collata essent, qui tot annos amorem erga me tuum habuerim exploratissimum, quemq; ego semper ob summum ingenium, suavisimos mores, singularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaq; cum ex remuneratione huiusmodi, quae tibi obtigisset, magnam ego laetitiam concepissem, incensus ego quoq; sum tanti Principis amulatione, ut ipse quoq; grato erga te animo essem, pro voluptate ea, qua me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum sentio. Qualescumq; igitur essent opes meae, ex ijs aliquid ad remittere decreui. Atq; vbi horrea aperuissem, vestes aliquot hinc tibi deprompsi, non eas quidem Luculliano sumptu magnificentiaq; comparatas, neq; Aetoli textas, neq; ut Pontificiae illae vestes erant, Tyria purpura saturata, sed quales ex Aegypto me attulisse non ignoras, in quibus scilicet mira conspicitur parsimonia. Sunt enim vestes haec labore omnino curaq; aliqua contexta, sed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, ut facile contemni possint ab ijs qui nostri temporis luxum deliciasq; coelegantur, quibus nil facere videtur ad cultum, nisi quod carissime venierit. Utcumq; tamen, habenda tibi sunt qualesquales fuerint: quas si foris conspicuo vti verecundaberet: certe, quae tua est moderatio, domi tibi vsui esse poterunt. Non enim puto te ita repente superbium euasisse, ut quamuis Pontificia in purpura tibi merito placeas, siquid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id sis aspernaturus. Sed iam quid hoc sit supellectilis, explicemus.

DE PILEO.

QVEMADMODVM in vnaquaq; re nihil est capite prius, ita vestium aliquot significationes dicturi, a pileo, quod precipuum est capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

Nimirum vero is apud Graecos nobilitatis indicium fuit, hinc ea de causa Vlyssis caput pileatum fieri solitum autumant, quod magna scilicet ab utroq; parente nobilitas illi obtigisset. Nam apud Ouidium eam ita in Aiacem oggerit:

Nam genus & proavos, & quae non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco: sed enim quia reculit Aiax,
Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iuppiter est, totidemq; gradus distans ab illo.
Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi,

NOBILITAS.

*Iuppiter huic: neq; in his quisquam damnatus est excul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus est in vtroq; parente.*

Quod verò Castorū quoq; capita pileata pingent, nil aliud sibi velle tradunt, nisi vt indicio esset, eos fuisse Lacones. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitū animum aduersus barbaros Reges & tyrannos significatione libertatis ostentarent. Quicq; aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Graeci, extorres à Turca facti, nobilitatem suam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius sui gestatione profitentur.

PASSIM enim in numis videas pileum ipsum cum inscriptione **LIBERTATIS**, vt in numo **TI. CLAVDII**, in quo simulacrum est dextera pileum gestans, laeuam expansam habens, cuius inscriptio est, **LIBERTAS AVGVSTA**. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, laeva hastam tenet, inscriptio, **LIBERTAS COS. IIII**. Sed in Caracallae numo libertas ipsa praeter virgam & pileum, stel lam etiam habet ante sitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per sigilla quatuor, expeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum faeces & secures alligatas gestarent, cum inscriptione, **BRVTVS**. Vnde apud Virgilium legas,

Animamq; superbam Uloris Bruti faecesq; videre receptos.

Ab altera parte femineum caput est, cum inscriptione, **LIBERTAS**. Sed hoc nimirum in historię memoria, quò exactis Regibus, partaq; libertate, Consularis magistratus annuus autore praecipue Bruto constitutus.

LIBERATORES PATRIAE.

QUOD verò in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cassium patriae liberatores indicari dicit. Nam pugio eadem patratam omnino significat, pileus verò libertatem. In numo quodam argenteo venerandae antiquitatis obseruauī feminea capita ab vtroq; latere singula, simplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quam **LIBERTAS**. In numo Ser. Galbae simulacrum est cum iaculo & pileo, cuius inscriptio est, **LIBERTAS PVBLICA**. Eadem in Neruae numis aliquot habentur. Apud historicos legas seruos nonnunquam ad pileum vocatos, vt apud Liuiū **XXXIII**. Postero die serui ad pileum vocati: hoc est, promissa concessaue seruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

SECUS verò intelligendum de seruo pileato. Nam cum imposito pileo ventur dabantur, nequa & improbum esse seruū innuebat: significabat enim venditorem dominum nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad praestandum cogi posset, exoluebatq; ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Caesium Sabinum, & alios.

LIBERTAS.

THEODOSIANI.

SPECTANDUM etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub milidrum Praesentiali merentium, qui dimidium quicq; simulacrum humanum in dextero gestabant, idq; manibus ab vtraq; parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum praetendebat, quasi vellent innuere, contumacibus se vincula iniectores, obsequiosis libertatē donaturos. Sedenim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECUNDI THEODOSIANI.

INEODEM Canone, quae apud insignes Massæos Romae vidi, gestamen erat Iteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in summo verò collis vertice dimidius Aethiops dextera manu lorū, laeva pileum praetendebat, passis hinc & inde manibus: id ipsi quoq; indicantes, in sua esse manu captiuos facere, & libertatē indulgere. Gestabat insigne hoc secundi Theodosiani. Ipsa verò parmæ facies hyacinthina, quasi caeli colorem praeferebat.

TERTII THEODOSIANI.

ERANT & tertij eiusdem nominis, eiusdemq; ductoris, quorū parma in hunc modum facta praeferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alter contiguus angustioris spatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in angustum supernè desinens, qui Lunę speciem cornibus sursum versis sustentabat. In medio parmæ insidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius cœtrum latè sursum nigri coloris erat. Supra circulum hunc albus ostētabatur à medio sursum Aethiops eodem modo quo superior manibus exporrectis, eadem dextera loro, sinistra pileo minutis. Illud addam, eos Imperatoris triumphantis currum pileatos sequi solitos, qui fuerant è seruitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS.

ANIMADVERTENDUS apud Aufonium locus, eo versu, *Triplex libertas, capitisq; minutio triplex.* quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutio triplex, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorū cōditione, qui pileū assequerentur. Sedenim minutio, vt inferius ostēdemus, longè castior est lectio. Quod verò attinet ad libertates, vtis manumittendi rationes erant. Prima, qua maiorē & iustā libertatē consequentur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebāt, ex lege Iulia Norbana. Postrema, qua in ordinē dedititiorum ex lege Aelia Sentia adscribebantur. Tris has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorū cōmentario. Apud Tacitū duas tantum institutas reperias. Quas verò Boëtius enūmerat, sunt, census, vindicta, testamentū, de quibus apud Iuriconsultos copiosius. de his Plautius, Calsina: Tribus, inquit, conducī non possum libertatibus, quā ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

SANÈ pileus apud Romanos sacerdotij symbolū semper fuit. Nam Flamines à Numia cōstituti, quasi pileamines dicti: quāuis nonnulli arbitrentur à flammeo, quod est capitis tegumentū, appellatos. Nam & insulae, & mitrae, & amictus alij atq; alij sacrificulis attributi. Sedenim vt in sacerdotio pileū praestare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flaminē ait nō posse esse sub dio sine pileo, sub tecto autē, vt libebat: quem quidem morē in sacerdotio etiam nostro seruari nemo non videt. Domo enim prouehi praesulem sine pileo, nefas habetur.

THEO.

ANte alias aut antiquorum statuas Hippocratis imago pileata celebrat, eoque habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaque intelligendi vis collocata esset. Alij ex Græcis solam hominis nobilitatem inde intelligi volunt, ut potè qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumentis. Id verò si ad libertatem referamus, cui potius Liberato ris nomen accommodare debeamus, quam illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonè restituit valetudini, sitque humanæ incolumitatis autor appellandus, si merito eum titulo honestare voluerimus? Non desuetudine tamè qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modò caluitiū, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriae proditum est, qui ea de causa pileo uti cōsueverit, quia capite esset supra modum acutiore, unde ab æmulis ἀκροκέφαλος appellabatur. Hinc etiam, ut alibi diximus, statua eius cum calside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nonnullis adscribitur, Genuenses honorificè, & adeò ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curent, quam infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fascijs colligatum, donec solidius fiat, conseruare.

FORMA PILEI.

ANtiqua verò forma pilei est, quæ Lucianus in Diplade describit, dimidium quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex struthiorum ouis singulis in æquas partes dissectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi est eius oui magnitudo, eoque capitis tegumento populi illi sibi plurimum applaudunt. Ea porro pilei figura est in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cussit, cum signo ab altera parte, cuius læua hastæ toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum est forma prætendit: inscriptio, LIBERTAS AVG. Non negarim tamè in aliquot monumentis, ubi signa maiora sunt, extremum pilei marginem paululum sursum versus inflecti, ut in statuis aliquot obseruauimus, præsertimque Mercurij. Sed & numismata pleraque eam penè speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alij marginem dilatarint, tam pluuijs amolendis, quam sereno umbris captandis: alij cauam partem presserint, alij altè sustulerint, eamque acuminatam alij prodixerint, alij planam esse maluerint. Neque tamen nescius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæsis consui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem Iōgo antiquatum tempore, nostra ætas reuocauit, pileaque elegantissima ex consutis panni frustulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quam etiam ad umbellæ usum fecit: non ea tamen oui singula dimidij speciem referentia, sed quatuor veluti costis ad quatuor instar mundi cardinum assurgentibus diuisa, ita tamen ut quarta desideat in pliam, quasi polum describat, quem

Sub pedibus Stryx atra videt manesq̄ profundi.

argumento, nos cœli semper memores esse debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimum vtuntur capitis tegumento.

DE

DE INDUMENTIS.

Quantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cum multi materiam eam pertractarint, nobis non est cōsiliū singula recensere, sed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuersa videbuntur, & aliquid sapiant hieroglyphicum.

ROMANVS.

Missam itaque faciemus togam, cuius figuram Quintilianus satis explicauit, cum nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcū hominē. Vnde Latine Comcediæ, in quas scilicet Latine personæ inducuntur, togatae vocitantur: palliatæ verò, quæ per Græcas personas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cum dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq̄ togatam.

CIVILIS.

Ateum quidem Romanum per togam intelligebat, qui ciuilia negotia tractaret: siue, ut diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quieta. Nam Marcellus vestimentum eam esse tradit, quo amicum in foro negotiaturi. Cæterum toga non solum viri, sed etiam foeminae utebantur. Varro de vita populi Romani, ut apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit cōmunè vestimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Sive togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertulianus cum notaretur, quod indumenta Romana fastidiret, pallioque potius vic tantus vteretur homo minimè ambitiosus, causam tuetur suam, euitareque se to habitu & impensam & incōmodum respōdet, cum toga vestis sit admodum onerosa. ait enim: Conscientiam denique tuam perrogabo, quid te prius in toga sentias, indutum, an ne onustum? habere vestem, an baiulare?

P A X.

Quoniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ administratio, vel ciuilis vitæ negotiario, Iōge diuersa videretur à bellicis negotijs, inde factum ut pro pace nonnunquam toga acciperetur, quippe cum de ea vitæ ratione dicatur, quæ peruenit ad forensia.

B E L L V M.

Sed sagum cum militare omnino sit indumentum, cuius scilicet vsus expeditiorem ad itinera & negotia hominē reddit, pro bello poni solitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad huc vsque diem nationes pleraque, præsertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumentum vocabulo designant, cum sacerdotes, legum professores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ vestis nuncupatione describunt, ita duplex hominum genus distinguunt, quemadmodum veteres per togam & sagum varia hominum studia significabant. Facit ad hoc Tullianum illud ad Cæsarem iuniorem lib. Epistolarum primo: Pridiè nonas Febr. cum ad te literas manè dedissem, descendendi ad forum togatus, cum reliqui consulares sagati vellent descendere. In Cænone autem illo, ut hoc *ἡ μάχη*, non importunè tamen inseramus, qui apud Massæos Romæ habetur. De militum Romanorum ordinibus, nuncupationibus, vexillis, & gestaminibus, ad Theodosium & Valentinianum inscripto, lata de thracomacho indumento læneo Libycis pellibus cooperto mentio est. Sed vsita

Cc

tissimus semper fuit corij vsus in militaribus tegumētis. Hinc apud Maronem nonnulli:

*Lupi de pelle galeros
Tegmen habent capiti: vestigia nuda sinistra
Instituere pedis, crudus tegit altera perō.*

PLEBECULA.

Tunica autem, plebeculae signum erat, eaq; etiam serui utebantur. Vulgatis simum enim est, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe significari. Vnde Horatius:

Uilia vendentem tunicato serui a popello.

Quae verò esset tunicae species, Nonius explicauit, cum sine manicis eam esse dixit: & plurimum talarem sine manicis esse ostendit, indumētum aptū ad opera faciendā: eaq; gens otij propemodū nescia erat. Hinc Virgilius vulgo gratulaturus, manicatos irridet, utpote minus idoneos qui bella, negotiaue, aut artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem sui generis strenuitatem intactam, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunicae manicis, & habent redimicula mirra.

ILLITHYIA.

Sed ut antiquiora repetamus, Atheniensium institutum fuisse Paulanias tradit, ut Illithyiae simulacra ad imos vsq; pedes contegerentur. In diuinis verò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè consideratur. Pontifex enim praeter interiorem tunicam, quae fit ex lino, materia quippe terrestri, podere etiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Caelestis enim color, duobio procul est hyacinthinus, monimentoq; est caelestia demum meditanda, caelestia tractanda, caelestia discutienda, totamq; mentis agitationem circa ea quae caeli sunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, sed epandytin edidere, quod indumentum signat quod superinducitur: nimirum enim hypodytis interior est tunica, quae primam nostram indicat generationem, ut apud Hierosolymitanū Hefychium. Alij exponunt, quia hominem ostendit interiorem: alij tunicam huiusmodi Iustitiam interpretantur.

DE PODERE.

Est autē poderes, ut Eucherius, sacerdotalis lintea corpori penitus adstricta, eademq; talaris, ἄρα τῶν ποδῶν, appellata ποδῆς, quae & subucula dicit. Per hanc igitur, quippe quae vestimentis alijs subijciebatur, doctrinam sacrationem intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerūt vestimentum poderem sub vmbone, opus textile, totum hyacinthinum.

PUDICITIA.

Quod verò in numis & monumentis alijs antiquis velatae nonnunquam facies obseruantur cum inscriptione PUDICITIAE, non tam ob flammeum, quo noua nuptae facie obnubere solite sunt, cum ad virum traducerentur, vnde illis nuptarum nomen, q̄ ob historiā institutū crediderim ut ita fieret. Ab Icario enim Penelopis patre simulacrū eiusmodi dedicatū Pudori ferunt, Graeciq; historiā super hac re huiusmodi cōscripsere. Cum Icarus ab Vlysse frustra contendisset, ut Lacedaemone habitare mallet, id demum filiae persuadere conatus est, cumq; acrius instaret, ne se desereret, Vlysses iussit ut ea sponte sequeretur, aut cū patre, si grauarietur, Lacedaemona rediret: Penelope obiecta facie, nihil quicquā responderebat; quare pater intellecta filiae sententia, eam dimisit, & in facti monumentū,

in loco Pudoris simulacrum erexit, quod in Laconia spectabatur. In numo, cuius inscriptio est, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG, ab altera parte dea sedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto, conspicitur: cuius inscriptio est, PVDICITIA. In aliō Herenniae muliebri sigillum sedens cum conto in laeuam vnam iacente, dextera velum ante faciem obducit: inscriptio est, PVDICITIA AVG. In eo quoq; cuius literae ab vna parte sunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG., ab altera sigillum est, quod velum in faciem praetendit, cū simili inscriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiusdem Otacillae cum eadem inscriptione & specie, quae velum eodem modo praetendit, laeuam radium tenet: sed nomen ita scriptum est, MARTIA OTACIL. SEVER. AVG. cum in altero MARCIA per C literam in ordine quarta, habeatur: quod quidem ostendit, eo quoque tempore eandem fuisse pronunciationem literae T, quae nunc est, cum post I vocalis altera subsequitur. Quamuis aetate nostra fuerint publici non postremi nominis professores, qui longè aliter sentirent, blefitemq; eam in T litera suaapte vi sonora, peruicaciter abhoruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marciae nomen à Marco, alij à Marte deductum existimarint. Sed ut ad flammeum redeamus, quo noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plurimum fuisse comperio, ut apud Maronem, Cyri:

Ut tibi Corycio glomerarem flammeo luto.

Idem alibi pro maximo negotio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare,

Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho.

Ornatus Argiua Helena, quos illa Nycenis

Pergama cum peteret: inconcessosq; hymen eos

Extulerat, matris Leda venerabile donum.

Nec satis semel hoc dixisse, sed paulò post mirari Tyrios ait,

Pallamq; pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud est quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in sola carnis integritate consistere, sed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pudore. Sollicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non solum velamen huiusmodi armaturam pudoris vocat, verecundiae vallum, sexus foeminei murum, qui ne suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam modum praescribit, ad quem velaminis istius forma produci debeat: Quantū, inquit, resoluti crites occupare possunt, tanta est velaminis regio, ut ceruices quoq; ambiantur. Ipse enim sunt quas subiectas esse oportet, propter quas potestas supra caput haberi debet. Velamen iugū illarū est. Deniq; bonū esse ait, ut mulier vsq; ad lumbos à capite veletur. Iudicabūt nos, addit, Arabiae foeminae ethnicae, quae non caput, sed faciem quoq; ita totam tegunt, ut vno oculo liberato contēte sint dimidiā frui lucem, quam totam facie prostituere: mauult enim foemina videre quam videri. Nā & qui flammeum describunt, vestē aliq; tegmē aliq; esse dicunt, quo matronae capita tegebant: dictumq; volunt à Flaminica, quae vxor Flaminis erat, boni ominis causa, quippe cui vsque adeo iniuncta erat pudicitia, ut vni illi diuortium facere non liceret. Sanctissimumq; preceptū est apud Christianos foeminis, ait Adamantius ex Paulo, ut cum orant, habeāt velamen supra caput, pro-

pter angelos, qui sanctis assunt, & in Ecclesijs versari delectantur: quos quidem nos, qui sumus peccatorum sordibus inquinati, videre nequaquam possumus.

A L B A T A E.

Ipsi verò colores etiam hieroglyphicum quid sapere videntur. Nam flamen, ut Varro tradit, cum Ioui sacra ferebat, totus albus erat, & pileum etiam gestabat album. Magi sanè in Perside dicebant, Deum ipsum non delectari nisi in albis vestibus: quod ego ex Salomone desumptum crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem persuadere intendit, In omni tempore, inquit, candida sint vestimenta tua, utpote qui ætatem nullam, officium nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore sinceritate & innocentiâ vacuum esse debere præcipiat: ita enim sacræ literæ vestimenta accipere consueverunt: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veste non ornatus, cõiuitio nuptiali Regis discumbere ausus erat, ad cruciatum in vincula conijcitur.

VESTALES VIRGINES.

Quæ verò suffibulo amictæ sacrificabant, virgines Vestales erant. Fuit verò suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod illæ in capite sacrificantes habebant, idque sub mento fibula comprehendere solebat, unde nomen. Eadem penè specie qua suffibulum erat, Romana matronæ nunc utuntur, cum domo exeunt, pudicitia simul & pietatis, quæ duo in illis egregiè vigent, indicia & vera & manifesta.

L I B E R T A S.

Libertos manumissione accepta, alba veste decorari solitos id ostendit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate mutato. Atqui & vestis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu mensaque honoratur. & alibi talia, ut aduersus Marcionem libro quinto: Et sacræ tincturæ candidatis mos fuit albam vestem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens sacro ducit de fonte sacerdos

Infantes niveos corpore, corde, habitu.

Nec minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus undis,

Atque vetus vitium purgat in amne nouo.

Fulgentes animas vestis quoque candida signat,

Et grege de niveo gaudia pastor habet.

Et quoniam per hebdomadâ Paschatis vnâ tingi plures consueverunt, ea de causa ferriæ illæ, quæ ad hoc omnes institutæ sunt, & quæ subsequitur hebdomada, in albis adhuc appellatur. Erat verò signum quoddam manumissionis, de quo supra dictum.

M O D E S T I A.

Erat & modestiæ signum alba vestis, animique qui presentibus æquus, nihil ulterius tentare videatur: uti purpura ambitionis, animique sublimis & vasti, amplitudinis, magistratusque summi. Sanè cum apud Alexandrum quidam Antipatri parsimoniam atque modestiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo vitur pallio, intus verò totus est purpureus: fictam notans in homine ambitiosissimo, qui maxima quæque appeteret, parsimoniam.

L E G E S, V E T V S E T N O V A.

Sed ut ad nostra redeamus, Canticoꝝ cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarum literarum interpretes, per colorem album, legem veterem intelligunt, per rubicundum, prædicationem Euangelij: utrunque autem

autem in Christo: ipsius est enim Lex, ipsius Euangelium. Sanè ubi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis transgressionem significare. Ita illa omnia hieroglyphicè sunt intelligenda.

D E S T O L A.

Stola apud veteres inuenias matronalis pudicitia signum: de qua Tertullianus plura. Ouidius amoris & impudicitia præcepta daturus, quod se tamen verecundum assimularet, ait:

Este procul vitæ tenues, insigne pudoris,

Quaque regis medios instrua longa pedes.

B A P T I S M V S.

Euangelij verò locum, Cito proferte stola primam pro iuuentute perditò, qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptismo, ut apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptismatis tinctura, vestem albam parari ostendimus.

D E A T R A T I S.

S A C E R D O T E S Æ G Y P T I I.

Contra verò nostrorum mores, sacerdotes Aegyptij, cum supplicabant, nigris utebantur vestibus: neque alias quam nigras vestes eum decere arbitrabantur, qui dijs preces allegaret: quippe ut terram ipsam supplicare significarent, ex qua mortales conformati sumus. Ea verò apud ipsos nigra figurabatur.

C E R E S E T F A L A C R A L I S F L A M E N.

Et Cereri nigra vestis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro utebatur pileo: erat enim Plutonis, cui cum immolabant, vestibus utebantur nigris, quem colorem aiunt inferis dijs dedicatum. Et lugentium vestis maximè nigra erat, unde eas Varro anthracinas vocat, quasi carbonarias velit dicere, ut quædam enim Græcè, Latinè carbones appellantur.

Æ R V M N O S V S.

Apuð Hebræos luctus supremæque mœstitiæ indicium vestis erat faccus, & faccium appellata, humilis illa quidè, abiectæ vilitatis, & informis: quæ quidem induta calamitatè, qua quis oppressus esset, indicabat: cõscissa verò lætitiâ. Genesius dicit Ιακωβος οπισθοστροφουσα και τη αντιβορις ημερηεσο. Iacob autem faccium induit, magnitudineque mœroris oppressus, humi affedit. Sunt qui cilicium interpretentur. Sed & Græci facci vocabulum usurpant. Ut cunctique vestem huiusmodi induere consueverant, cum in ærumnas, quæ omnem superaret consolationem, incidissent, qua demum leuati faccum discindebant. Vnde Psalmò xxxv legas: Ego autem cum mihi molesti essent induerem sacco, & macerabam ieiunio animam meam. Eodem autem significato color niger luctum, & quam Theologi nostrifacii penitentiam vocant, indicare plerisque locis manifestum. Nam atratas in luctu vestire, à rerum primordio ad hoc usque tempus vnanimi omnium consensu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non capillus niger fuerit: quod exponunt, si nullum penitentia signum per lachrymas dederit, aut aliquem omnino mœrorem præ se tulerit.

M A P P A.

Et mappa veli genus, quod mensis insternimus, quoque abstergendis manibus utimur, hieroglyphicum suum adepta est: siquidem ea signum erat in

Iudis, quo equi de carceribus excitati cursum arripiebant: mittebat enim pretor eam cum signum daret, quod nunc clangore tubarum significatur: de quo apud Martialem habes:

Creata tam pretor cum vellet mittere mappam.

Nero liberos suos id facere voluit, quod tanto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liviū legas VIII ab Vrbe cond. L. Plautio pretore graui morbo detento, Dictatorem creatū fuisse, qui ludis Romanis signum daret quadrigis emittendis: qui eo ministerio functus, Dictaturā se abdicauit. Hodie quoque mihi Iane, Romę munus id ad ornatisimos viros defertur. Nam, ut nō ignoras, Angelus Cæsius Aduocatorū facile princeps, & Cardinalis pater, & nobilissimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quam domestica celebritate insignis, duo S. P. Q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europę Principes inter honoratiores hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ muneris, curforum in stadio emittendorum etiam negotio præficiuntur.

PALUDAMENTVM.

Tribunum, vel præfectū, aut præsidem aliquem ex habitu significare qui volebant, imaginem eius paludamento insignem faciebant. Erat enim paludamentum vestis militaris, quo Duces, Tribuni, & præfecti ad id munus electi, cum in prouinciā proficiscebantur uti consueverunt, indeque Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: sed id quoque antiquum nomen. Sedenim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebantur. Vnde Verrius libris auguralibus, Paludati, armati ornati que sunt.

RUBICUNDA.

Rubicunda vestis, tunica vel pallium deprompta, pugna acieque committenda hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LENA.

Et lœna vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyrioque ardebat murice lœna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuo sumptum, qui genus id indumentum *χλωμα* dicunt.

VERSICOLORIS.

Versicoloris vestis adolescentiæ hieroglyphicum est. Ea que de causa veteres Comici adolescentis personam versicolori veste indutam, in scenam inducebant, ut scilicet ingenij volubilitate, cupiditatumque varietate, in ea ætate precipuam commostrarēt. In Iosippo vero puero per versicolorē vestem, doctrinarum & virtutum copiam, quæ tam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quod vero lex nostra præcipit, vestem ex duobus textis non induendam, eò respicit, quod minimè debeat Christum adorare simul & dæmonas: id enim est abominabile vestimentum. Non vult enim hominem semel Deo dicatum, diabolicis sese immiscere negotijs, neque simul orationibus incantationibusque vacare, & huiusmodi alia quæ in spiritus contumeliam quotidie fiunt. Neque veterat hoc lex in textis tantum, verum etiam diuersi generis animalia commisceri prohibet, **circumcisionem quippe, atque baptismum, ut ait Hesychius, non esse commiscendos.**

LINTEA

LINTEA.

Linthea vestis alba supra cæteras vestes inducta, puellaris ætatis indicium fuit, quod eo genere amicali apud veteres puellę ante duodecimum annum utebantur. Hinc illud apud Afraniū citatur: Puella nō sum, supparo si induta sum. Vult vero Nonius supparum lintheū esse femorale, usque ad talos pendens, dictum quod subtus appareat. Sunt etiā puellaris vestes ex Varronis iussu, chlamydes encobomata, ac parnaces, quas iubet ut puellę habeant, potius quam togas. Vtuncque longa vestis omnino feminea est, aut citharcedica: de qua Maro,

Necnon Thraicius longa cum veste sacerdos

Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Ita Propertius libro II: *Pythius in longa carmina veste sonati*

FIDES LVB'RICA.

Nonianum vero supparū adducit in memoriam mihi lintheum alterum, quod mulieres hodie passim vtuntur domi. Id infra thoracem accingitur, & ad pedes usque propendet, anterioresque tantum partes velat: vulgò non impropre gremialia vocantur. Habet hoc vestimenti genus hieroglyphicum suum. Nam & prouerbiū est, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, quod & illa incerti & leuis animi sit, & in gremio posita plerumque cum in obliuionem venere, illis temere surgentibus, procidunt.

FIDEI CRÉDITVM.

In hunc Latini mihi videntur appellasse, quamuis eius locutionis latè patet vsus, præsertimque vbi potestatem aut quid fidei creditum significat, ut altero & vigesimo Pandect. lib. Tit. III. Scguola: Titio C. do, lego, que mihi pertulit: que ideo ei non caui, quod omnes fortunas, & substantiam, si quam à matre susceperat, in sinu meo habui, sine vlla cautione.

PRÆTEXTA.

Prætextam nonnulli putant togam fuisse, que ad talos usque produceretur, dictam quod in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebant, qui esset cuius habitus: honestorum enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorum. Alij nomine hoc purpuream quandam fasciam valde latam intelligunt, que tamen multipliciter plicata in angustum contraheretur, atque ita supra alia vestimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in fasciam modum circumduceret, nunc eius capita utrinque ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ plerisque antiquorum statuis inducta conspicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtunt, eo excepto, quod purpurea apud eos in vsu non est, sed ex nigro panno plurimum. Purpura enim non nisi magistratibus conceditur, hisque insignioribus. Nuptialibus quoque, & cum primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deferunt (sunt vero hi sacrarum largitionum præfecti) tunc consanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies uti purpura in lætitiæ gratulationisque significatum. Sed admonet me color purpure, ut quid in diuinis literis manus cocino præligata sibi velit, exponat: Zare manus inquam Iude filij, quæ se de matris utero porrexit: nulli enim dubium, esse id hieroglyphicum, per quod theologij, ut apud Irenæum est, Iudaicum populum simplicibus legis operibus, & circumcisionis sanguine insignent, qui prius apparuerit, sed mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipse in utero matris erat, dato interpretant: & per Phærea Christianos, qui secundo loco cogniti hereditatis primigeniæ messē abstulerint. Sed ut Romam repetamus, antiquissimum apud Ro. quoque fuit, ut magistratus prætexta uteretur.

Cc 4

Nonius quoque ait prætextam insigne Romanum esse, quod supra tunicas honorati quicunque sumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, ut apud Festum legas, quæ res gestas Romanorum continebant, in quibus scilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesque Romani vel Duces inducebantur.

PALMATA, ET TOGA PICTA.

Iouis quoque imago toga prætexta insignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adhibebant, quo habitu triumphales etiam viri conspiciuntur, ut apud Livium legere est lib. x. Et apud Iuvenalem triumphan-tem vides in tunica Iouis superbire.

P U D O R.

Quantum verò pertinet ad pueros, præcipuum prætextæ significatum fuit, ut pudorem indicaret, quæ scilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, sibi proponere deberet: eiusque rei indicium esse purpureum colorem, unde admonerentur verecundiam in dictis factisque omnibus amandam. Quod si nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abiecerant. Hinc pro lasciuo sermone atque licentioso, aliqui prætextatum dixere, Sunt verò hæc quæ tangit Seneca, Medea:

*Festa dicax fundat conuicia Fescenninus, Ita Catullus:
Nec diu taceat procax Fescennina locutio.*

Ea verò qualis sit, ad multos qui subsequuntur versus explicatur.

MANIPULARIS.

Caliga quoque suum habuit hieroglyphicum, ut scilicet eius ordinis militem indicaret, qui manipularibus præfectus esset: eo enim calciamenti genere utebatur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebantur: unde apud Tranquillum legas de Augusti facilitate, qui vallares muralesque coronas sæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & assidue versatus erat C. Cæsar, qui Tiberio successit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus est. Qui verò esset manipularis ordo, & quò militum numero constaret, quoque signo turma huiusmodi cognosceretur, minimè dissimulandum. Apud Livium enim numerus xxx militum sub manipulo cogebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipue dicitur fasciculus alicuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos sceni pro vexillis habuisse, quòd repentino tumultu excitatus id signi genus prætulit, reque bene gesta, boni inde ominis causa manipulos instituisse.

P E N U L A.

Penula militaris vestis, quam cælo pluuio gestare consueverant, quæ Horatio solstitio nihil prodesse dicit: Tribunitiæ potestatis insigne fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuisse penulas amissas, quas Tribuni gestare soliti pluuie tempore, Imperatores verò nunquam, ait Spartianus. Potestas verò Tribunitia, quia sacrosancta erat, ab Imperatoribus usurpari solita, ut quæ maxima esset pars Regalis imperij, ut apud Vopiscum est.

Z O N A.

Virginitatem per zonam significare tam Græcorum & Latinorum est, quam etiam Hebræorum. Træzeniorum autem virgines zonam Palladi Apaturiæ ante nuptias dedicabant, sicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templum excitarat, quòd Aurigam in cælo positum Hippolytum crederent, autor Pausanias. Sed nos ad zonam.

zonam. Denique plerisque locis diuine literæ zonam pro fortitudinis hieroglyphico ponunt, eaque Pontificem sacra facturum præcingi iubent. Sed quòd variarium opere plumatili præcipitur, non rectè nonnulli pro plumatili topiario substituentum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis vestigia extant, ab externis præcipue noui orbis nuper inuentis partibus allata, vbi tam indumenta, quam gestamina, scuta etiamnum, & diuersi generis vasa pleraque omnia, picturorum, & phœnicopterum, & aliarum picturatum auium plumulis intextuntur, opere tam venuste variato, ut nihil delectabilius possit oculis offerri. Nam quòd superius dicebamus hæc pro fortitudine poni, cinctus ipse apud Romanos strenuum significat, uti discinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat. Tertulliano zona tormentum est. Hilario, efficac in omne opus bonum apparatus, ut ad omne ministerium Christi voluntatis cingulo simus accincti.

VINCULA IVGALIA.

Ivgalia verò vincula quæ sunt, apud poetas omnes vulgata sunt. Noua sane Inupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facta, quòd vir prima nocte, in Deæ virginis honorem, sponsæ accubans in lecto soluebat. Vnde Homerus, *in d. Apollonius Zebulus*. Et apud Ouidium:

Castaq; fallaci zona recincta manu.

Eoque spectat Catullianum illud:

Qui zonam soluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, ut sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se est, sic vir suus lectum cinctus iunctusque esset. Cingulumque hoc Herculeo modo vinctum, vir omni gratia soluebat, ut sic & ipse in liberis suscipiendis felix esset, quemadmodum Hercules fuit, qui liberos septuaginta reliquisse fertur.

P V E R P E R I V M.

Quin etiam zonæ solutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim siquidem solute zonam dicebantur, quæ primò pariebant: eaque de causa leuata partum mulieres, zonam Dianæ dicabant. Vnde sanum Soluizoniæ Dianæ Athenis fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

T E M P E R A N T I A.

Habent & diuinæ literæ hieroglyphicum quòd per zonam cingulum ue significat, præcipue verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ animorum cupiditates coercentur, luxuriantia compescuntur, & modus denique imponitur rebus, ut quinto supra quadragesimum Psalmò legas, Regis filiam in cingulis aureis conspicuam, quòd alij in simbrijs transtulerunt. Apostolus tamen præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quòd pro cordis munditia nonnulli interpretantur: alij vestem auro contextam simpliciter accepere. Verum Butyrius zonam agnoscit, & pro temperantia atque modestia, quæ concupiscibilem animæ partem coercet, interpretatur, non hoc dicturus, si vestem simpliciter agnouisset, quanquam & simbriarum non respuit ornatum, & virtutum inde multiplicatam non auersatur.

D E P E R A.

Osita zona, visum est *περὰ* & perā apponere: nam & zona ipsa sæpe pera est, ut apud Horatium

Ibit eo quouis qui zonam perdidit.

Hæc tam apud Græcos quam apud Hebræos hieroglyphicum habet

id, quod pro cura & sollicitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad impedimenta humanæ vitæ, quæ animū alioqui paratū ad disciplinas inturbant. Græci super hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui scilicet minima harū rerū cura, Euangelium quoq; Non peram in via, cum nec quidem sollicitos esse de crastino imperauerit Dominus. Eodem facit & sacculus, quem habere nō licet: hoc est, in hac peregrinatione minimè thesaurizandum esse. Quod ibi apertius: Facite vobis sacculos qui non veterascunt.

HIEREMIE CINGVLVM.

Est huiusmodi est & cinguli significatū, quod ex lino factū, eoq; cingere se iustus. Quod quidem vt manifestius intelligatur, exigit locus vt de lino quædā altius repetamus. Linū enim ex terra nascitur, satumq; prius in gramen pullulat, mox vt flore lasciuiērit, vellitur, aqua immersum maceratur, excruciatum mox frangitur, & quoquouersum perdomatur, inde peccitur, atq; netur, neq; tamen prius, quam feruenti mordaciq; subinde lixiuio perpurgatū sit, effectumq; candidū, textitur, vt vestes inde cōsuantur, quas induti antē faciē Domini preces allegemus. Hæc omnia nobis diligenter inspicēda sunt, huiusmodiq; fegetis herbæ uē cura antē oculos proponenda, quippe quæ probatoris castigatiorisq; vitæ scenam quandam pingere videatur. Siquidem nos ē terra geniti, luxuriare ineptijs statim incipimus: magistra igitur disciplina auellendi à terra fumus, & lachrymarū aqua macerandi, ad sacerdotalem Solem mox exponēdi, laborib; inde & perperā factorū pccnitentia domādi, inde per omnes cōscientie scrupulos q̄ diligentissimè peccendi, vt ita sordes excutiant omnes, nihilq; relinquatur, quod in filo vitæ producendo possit officere: quod quidē filū longa bonorū operū continuatione nendū est, mordaciq; subinde lixiuio dealbandū, vt eluto ita retro illo colore, quē à terrena contraxeramus origine, candidissimum nobis amiculū, puta cingulū cōtexamus, quod tamē ad Euphratē minimè defodiamus, ne ibi computrescat, inutileq; reddatur, hoc est, Assyriorū & Babyloniorum moribus corrupamur, sed eo & integro, & nitido custodito, clericos, qui verè sint per sortem electi, profiteamur. Atq; hæc est super sacerdotū amictuaratio nulla nō hora repetenda. In vniuersum autem lineas vestes sacerdotibus attributas habilitatem significare veteres pleriq; Theologi dixerūt. Inde lineatunica iustitiam, femoralia identidem lineas castitatem ostendunt: nempe id inuenientes, quod veluti linū res est admodum parabilis, ita virtutes, modo eas appetierimus, minimo negotio cōmparantur.

PVRITAS.

Herodotus, vt Gentēs quoq; nobiscum in puritate vitæ sentire cōmonstramus, nefas ait apud Aegyptios laneas vestes in ædes sacras inferre, proindeq; linteis vsos: de quibus ita Martialis,

Linigeri fugiunt calui; sistrataq; turba, Inter adorantes cum stetit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianū de Christo: Cū linteis circumstringitur, propria Osiridis veste. At Plutarchus libro de Iside & Osiride, cur eorū sacerdotes linteis tantum vestibus vterentur, vnicam eam esse causam existimat, quod immortalibus dijs omnia pura mundaq; conueniant: non enim esse fas, Platone teste, purorum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cum linum ijs quas superius recitauimus causis maximè purū fiat, sitq; ad eluendum expeditissimū, sacrificis Deū cultoribus ante omnia congruere censuerunt. De nigris verò vestibus, quas tunc induerent cum Deos precibus placare instituisent, superius dictum est.

FA

FATVM.

Ademus et illud, receptissimū apud poetas esse lina pro fato ponere, quod Anescio quid sapit hieroglyphicū. Nam vt Parcarum stamina prætereamus, queq; super his alibi dicenda sunt, cur lina pro fato poëtæ ponāt, causam afferunt interpretes Theocriti, quia scilicet terræ scetus est lina, quemadmodum etiam mortales: idq; abruptum, significat hominem rursus ad terram redire.

CASTIMONIA.

Ed vt ad vitæ redeamus integritatem, moresq; castos, nihil aliud sibi diuina nostrorū monumenta volunt, dum sacerdotalia memorant indumenta, quibus Campestre adnumerant, quod alij femoralia dixerunt, nisi vt hinc castitatē etiā nos assumere cōmonerent, indumentū quippe quo pudēda cooperiamus, & renes etiā cōstringamus: eo enim sacerdos præcingi iubetur, in holo causti faciendi lege, hoc est, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam castitatis cingulo coercere. Sacerdos enim qui sacris assitit altaribus, id præcipuè curare debet, vt castus & intaminatus operetur.

PROFECTVS ORATIONIS.

Ametsi Origenes sublimiore quadam cōtemplatione raptus, cum octo poëtanatur, Exodo, sacerdotis indumenta, cur Leuitico septē tantū recenseant inquit, hoc scilicet Campestri posthabito: eoq; rem deducit, vt veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoq; sermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cum spes profectus aliqua visa fuerit affulgere, sceturamq; minimè irritam futurā. Cum verò nos nulla profectus spes inuitarit, sed auersas à bono aures, auersa hominū ingenia perspexerimus, Campestra subliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænū imponendum. Sunt verò campestra, perizomata, vt Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur in campo, vt cōsuerunt, pudendis cooperiendis. Iam & illud continentie significatum est maximè proprium, & admodum hieroglyphicum, nisi oculos verecundiorum offenderet, quod pudēdum fibula cōhibitū ostentatur. Vilitatissimū autem apud veteres fibulam apponere, præcipuè his, quos ad Musicam educarent, ne scilicet Veneri operam dantes raucedinem cōtraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verbā.

RERVM PROGRESSVS PER CALCEVM.

Ed neq; calceus est inter indumenta contemnendus, qui progressionis indicium est: pro viatoribus enim excogitata sunt calceamenta: proq; expeditionum auspicijs in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Psalmo LX dictum volunt: In Idumæam extendam calceamentū meum: hoc est, in Idumæā progressus, eam mihi subiiciam. Sanè veteres Theologi, vt Eucherius tradit, veluti per pedes humanitatem Christi significari dicunt, ita eum aduenisse, & corpus nostrum induisse, per calceamentum ita porrectum interpretatur: & quod positum est, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifestatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Ianemi, Aegyptius noster cum tempora, quibus hæc futura sint, dinumerasset, rem multis diuinorum yatum oraculis comprobauit. Reliquū est, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos assiduè precibus, ab Optimo Maximo factorū Rege deposcamus, vt tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod scriptis illustrare aggrediaris.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNIEN. AD ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNELIVM FANTINI CLARISSIMI F. DE IIS QVÆ PER BVLLAM, ANV. lum, insigniores aliquot gemmās, & gestamina quædam significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Cum primum intellexi, Magnificentissime Ioannes, te præstantissimi viri Alosty Cornely generum effectū, clarissima quippe Clara eius filia in uxorem, accepta, statim Venetias aduolavi, de tam felici matrimonio tibi coram gratulaturus. Inueni verò domū totam exultantem gaudio, & auspiciatissimis nuptijs bona comodaq; omnia ominantē, te verò cum inceptoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureoq; torque, & anulo pronubo, in quo non splendorem tantum, sed & pulcherrimū aliquod signum quod antiquitatem saperet quærere abas: ideoq; aduentu meo letatus, super his multa interrogare cœpisti, quod circa rerum huiusmodi cognitionem me diu versatum noras: de quibus cum multa dicta fuissent, longēq; plurima dicenda essent, rogasti me, ut per otium ea scripta tibi iraderem, ut hæc quietius examinares. Bullam autem præcipue petebas, anulumq; cum gemma aliqua insigniori, præclarāq; antiquorum opera, quæ non temere olim & magistratibus, & ijs qui fortiter aut sapienter se gessissent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoq; per otium in unum tibi congepsi commentarium. Quid enim ego antiquissimus domus tuæ cliens negare potuissem, quod tu tam honeste posceres, quodq; ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquissima enim est imaginum disciplina, & gentibus omnibus que ingenij & eruditione claruere: in primo semper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum fascibus, de sella, deq; ornamentis alijs dici posset, cuius potissimum rei ratio ab Aegyptijs primum desumpta, reliquis mox nationibus comunicata. Volui itaq; ut pars hæc meum erga te studium, amorem, obseruantiamq; declararet: eo enim consilio scripsi, ut hæc qualiacunq; sint, istiusmodi mei erga te cultus testimonium essent manifestum. Ingrati siquidem animi esset, non assidue esse memorem beneficiorum, quæ in me domumq; meam vniuersam, clarissimus patritius Fantinus pater tuus summa vir integritatis assidue contulit, quæ quidem è memoria vitæq; mea nunquam euellentur. Accedit ad hæc, quod tu quoq; iure quodam hereditario, eadem benignitate patrocinium erga nos idem suscepisti, meq; præcipue vel à teneris vtriusque nostrum vnguiculis in amicitiam tuam acceptumne dicam, an in domo tua compertum, sruere, ac omni officiorum genere prosequi nunquā destitisti, disciplinam liberalitatemq; eam quam à patre sapientissimo atq; optimo viro acceperas, egregie consecutus. Auxerunt autem tui merita summum ingenium tuum, suauissimiq; mores, probitas dubio procul singularis, quæ ut te semper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas, futurumq; est, ut inde virtutis etiam tuæ lumen elucescat. Sed quoniam tam clara sunt laudes tuæ: ut meo non indigeant testimonio, eaq; suapte vi omnibus innotescunt, ijs nunc dimissis, ad negotium quod explicari quæris, accingamur.

DE

DE BVLLA

BVLLAM apud Romanos cordis effigie habuisse, multi profitentur. Hetruscorū sanè gestamen illud ab Lucumone Hetrusco duce, quæ Romulus tam cōdendæ quam instituentæ urbis sociū habuit, acceptū. Eum verò Pythagoricū fuisse Ausonius ostendit, vbi Samij Lucumonis acumē celebrat. Sedenim Pythagorā Tyrrhenū fuisse, Aristoxenus, Aristarchus, & Theopompus asseuerant, quos Theodoritus id ipsum sentiens autores habet: quamuis vnius Neanthes eum Tyriū fuisse suspicetur. Multa verò huiusmodi excogitata sunt à Pythagora, quia non solum originatione motus, quod multæ olim in Hetruria ciuitates ab Aegyptijs fundatæ constitutæq; dicuntur, sed quod ipsos etiam Aegyptios adierit, à quibus sacri sermonis rationem, obscuritatem in loquendo symbolicam, & disciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nonnulli cum fuisse dixerint, alibi disputatum.

CORDE PRAESTANDUM.

Rat verò apud Romanos gestaminis huius hieroglyphicum significatum, ut ingenui pueri figurā huiusmodi de collo suspensam ante pectus inspiciant, se tum demū homines futuros cogitarēt, si corde præstarent. Ideoq; Tarquinij Prisci filium, quatuordecim nō amplius annos natū, virili edito facinore, hoste quippe in acie cæso, Bulla primū omnium ea ætatula donatum aiunt. quamuis & Herulij filium adhuc in fanculū, quod primus ex raptis coniugibus ortus esset, eo gestamine decoratum, præditū sit: puerumq; Papyrium ob tacendi simulantiq; peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quæ senatus ab eo secreta perscrutabatur, vsus est, ea maximè nobilitatum. Sunt autem qui vocis secuti significatum, & ἡ βελλίς, id est, à consilio Bullā dici voluerint, ideoq; datam pueris gestandam, quod ætas ea alterius sit consilio regenda. Puerile enim omnino gestamen fuisse, Persiani ad Cornutum versus ostendunt:

*Cum primum pavidus custos mihi purpura cecit,
Bullaq; succinctis laribus donata pependit.*

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiae, indicium atq; insigne fortunæ.

CONSILIVM.

Alij significare voluisse dicunt, consilium à pectore proficisci, ideoq; Bullæ hieroglyphicū in eam partem residerē. De cōsilio verò per figurā cordis à gutture pendentis expresso, in Cordis ipsius Commentario satis disputatum.

VERITAS.

AEgyptij sanè cum veritate ex humano corde gutturi appeso ἰσορροπιῶς indicari dicunt, Bullā hanc intelligunt: insignemq; sanè hoc gestamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuisse tradunt, cuius à collo suspensa veritas pendēret, oculisq; esset in sinum deiectis, octo legum libris circumstantibus: quod nos admonere dicunt, iudices integros esse debere, & solā inspicere veritatem. Quod verò esset compendiosum veritatis hieroglyphicū

Dd

nullū corde ipso cōmodius inuenimus. Adamantius vbi Ezechielis dictū illud interpretatur, Et catena circa collū tuum: Si me, inquit, postea q̄ iusticiā opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tūc mihi ornamentū nuptiale, tunc catena collo decora circundatur. Nam & Platonici, qui iustitiā volunt actionē esse quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos vero cūm veritatē esse quid ingenuū, & mendaciū seruire, quiddā addidicerimus, *ἰνγενουὺς ὄψιν ἀνδρός τὸ ἀληθινὸν λέγειν*, Ingenuū opus viri est vt vera proferat, eamq̄ Bullam ingenuos tantūm gestare solitos, quid illud fuerit, gestaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquā Bullam hāc, suspicari nequimus. Sanè Diosdorus signum id varijs ornatū gemmis fuisse profitetur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis signū inuenias in pectus incubuisse: de quo alibi suo loco diximus. Sed & Salomonis dictijs cap. III veritatem gutturi circundare commonemur.

ERat & triumphantū gestamen Bulla, quā in triumphis præ se gestabāt, inclusis in eam remedijs, quæ aduersus inuidiam pollere credebantur. Illud notandum ex Ascōnio, Bullā suspendi in collo infantibus, ingenuis aurēā, inuenio etiā apud alios argenteā, libertinis verò scorteam, esse solitum, vt illud apud Iuuenalem aperiat, Signū de paupere loro. Sanè nostræ etiā ætatis mōs est, ut si quis torquem aureum, catellam, ut gestare voluerit, neq̄ tamē equestri, vel, vt aiunt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui gestamen illud competat, sit insignitus, ligulam ex loro gestamini eiusmodi alligare cōpellatur.

INVIDIAE AMVLE-
tum.

GLORIOSVS.

Neq̄ tamen vbiq̄ Bullę nomen pro gestamine accipiēdum, sed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis: vnde pars hæc pro gloria fastuq̄ ponit, vbi quis non aliter gloria turgescere videat, quam Bullę ipsæ inturgescens cuiusdā figurę speciē præ se ferūt. Vnde dixit Persius:

Non equidem hoc studio bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullæ autem in zonarum ornamentis tanquā clauī affixæ, baltheis dedere nomē, quasi bullatei vocentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorū, & priuatarū aliquot edium valuis ornamentis causa affigi solent, Bullę nuncupantur, quas Cicero ait Verrem, quæcunq̄ aureę essent, omnes auferre non dubitasse. Et apud Plautū, Asinaria, Leonida seruus in Atriani Sauriæ persona, Iulsin, inquit, in splendore dari Bullas has foribus nostris: Idq̄ nominis est similitudine inde sumpta, quod perquam similia sunt bullis, quas aqua in aquam decida suscitatur.

HVMANA FRAGILITAS.

QVoniam verò tumorculi illi perexigui, qui stillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem ostendendam hieroglyphicū factum est prouerbium, Homo bulla: cuius meminit Varro libro De re rustica primo: quamuis nonnulli de ijs tantūm dictum volunt, qui iam saturi

annis propè casuri sunt, &
morituri.

DE

PRæcipuum anuli significatū hieroglyphicūq̄ verum est, ingenuū hominis fidem indicare: quando quidem anulum veteres non ornatus, sed signandi causa circumferebant, nec plus habere quā vnum licebat: quamuis laudatissimū eiusmodi morem, succrescente postmodum luxu, & diuitiarū ostentatione, delictiosi populi labes violarit. Scimus enim inuidiosum Sergio cuidam, nobili alio qui viro, cognomen additū, vt Orator diceret, propterea quod duobus anulis aureis & grandibus vteretur: vulgus enim aurū, orum, vt nunc passim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarū etiam ostentationē, quarum mox luxus creuit in immensum. Nam signū in vno tantū habere permittebatur, nec cuiquā nisi libero, quos solos fides decerneret, quę signaculo cōtineretur. In diuinis quoq̄ literis anulus est fidei signū: quod spectare Euangelicū illud Theologi aiunt, Date anulū in manū eius. & quod Psal. legitur: Signatū est super nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vltimo Digestorū, anulum huiusmodi signatorū inter ornamenta recenseri negat. De hoc Cic. ad Q. fratrem: Sit, inquit, anulus tuus nō minister aliq̄ voluntatis, sed testis tuæ. Sanè apud veteres testamentorū tabulæ, septem testū signis anularibus muniebantur, quæ facti testamenti fidem facerēt. Quod verò seruis atq̄ libertis ius anulorū negaretur, quo tamē impetrato, ingenuitas simul impetrata intelligeretur, XL Digestorū lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Ulpianus ostendere. Hic verò quæsiuisti à me, quid sibi vellet in scenis anuli aurei legatus vti, quo nō alibi, q̄ in scena liceret vti. Respōdi, locū eum ex Pandectis desumpsi esse, sed fœdissimē vitiatū eorū imperitia qui literas nunquā attigerūt. Nam quod vulgata habent exemplaria: Proinde etsi scenicæ vestis vsus fructus lege, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi quā in scena nō vtetur: legendū ex antiquissimo Pisano codice qui Florentiæ custodit, Proinde si scenicæ vestis vsus fructus lege, vel aulai, vel alterius apparatus, alibi quā in scena nō vtetur. Habes em̄ vestem scenicā, habes aula, habes reliquū apparatus. Ac de aula huicmodi apud Horatiū legas, Auditoris egent aulaa manentis, in huiusmodi ornatus scenici significatum.

COR.

Sed hæc vtcunq̄ habeant, illud manifestū est, digito qui minimo læuæ proximus est, anuli gestandi munus demandatū, eaq̄ de causa nomen illi inditū anulariterat enim is cordis indicium, ideoq̄ institutū ab Ægyptijs, vt anulo tanquā corona honestaret. Eundem sacerdotes ad deorū aras operātes cōfectis odoribus illinebant: idq̄ propterea fieri solitum aiunt, quod dissectionū periti neruulū quendam à corde natum per dorsum ad eum tendere, & in eo desinere cōpererint. Sanè solebant in huiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorū memoriā colerent & obseruarent, quod eos sibi præcipue cordi esse, qui eas gerebant, cum quadam etiam ambitione omnibus ostentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri studiosos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

Alij putant anulum in hunc digitū immissum, ne aurū tam facile obtereret, ignauissimū em̄ esse eum inter omnes digitos, manifestū est, ideoq̄ ad auri & gemmarū incolumitatem aptior videt. Non em̄ exporrigi sine aliorū comitatu potest, vnde minus attritū obnoxius est. Itaq̄ nō desunt qui per eum digitū

Dd z

anulo honestatum, honores ignauo cuiuslibet habitos interpretari velint. Sed quod pertinet ad locum, subsecuta ætas nihil interesse iudicauit, quo gestaret articulo, sed ut quisque vellet, quacumque manu, quouelibet digito, ferre permissum est.

NOBILITAS.

Sed utcumque illi philosophentur, apud Romanos anulus omnino signum nobilitatis fuit: nam ut apud Lium libro secundi belli Punici tertio, Mago, qui Cannensis victoriae nuntius Carthaginem missus erat post rerum gestarum seriem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem, effundi iussit in vestibulo Curiae ingentem illum anulorum aureorum aceruum: deinde verbis adiecit, quod maioris cladis indicium esset, neminem nisi equitem, atque ipsorum primores, insignem id gestare. Et in calce noni ab Vrbe condita: Tantum, inquit, Flauij comitia indigentis habituere, ut plerique nobilium anulos aureos & phaleras deponerent. Et ubi Cicero oratione quarta obicit Verri, quod indignissimos in concione anulorum aureis donasset, Honori, ait Alconius, & lucro sunt, ut haste, uexilla, phalerae, coronae ciuicæ, item anulorum aurei ingenuitatis signa.

DE DIADEMATIBUS.

Anulis & gemmis, casu nescio quo, ad diadema progressum est: quo in sermone, quod fascia esse diadema dicerem, & in numis aliquot eam gemmatam ostenderem, admirari videbatur: cuius rei fidem afferentem, Ægyptios sacerdotes si principem hominem ostendere uoluissent, hieroglyphicè canem solitos facere fascia uelatum: de quo ad Florium loco suo plura.

REGIA POTESTAS.

Idem Regiæ potestatis significatum à fascia etiam apud Romanos acceptum, exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianum enim Pompeio legimus obiectum ab obtrectatoribus, quod esset rerum nouarum cupidus, et Regiæ maiestatis affectaret insignia, quia crus fasciola candida obligatum, tegendi uiceris causa, gestauerit aliquandiu: nihil enim interesse, iactabant illi, quam quis partem corporis redimiret Regiæ maiestatis insigni. Nam & Fauonius, ut Valerius ait, dicere solebat, nihil referre, qua in parte corporis sit diadema, cum ita Pompeium eundem carperet. Eoque Seneca sententia nimirum spectat, ubi dicit: Fasciam solue, multum enim mali sub illa latet. Libro de Alexandri uirtute Plutarchus ait, Tigranem Armenium candidam fasciam, quod in signo regni est, ad Pompeij pedes abiectisse, regnumque scedissimè depositum in prædæ comessisse. Cuiusmodi uero esset ornamentum hoc in numis uidimus; in quibus eius Regis caput impressum est, cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ, ab cuius altera parte hostem ipse prostratum calcat, palmamque dextera prætendens, hostis sceptrum sustollere uidetur. Ibi uero diadema ita figuratum est, ut præalta fascia opere Phrygio, floribus & alitibus superadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circumdatur, duarumque à temporibus hinc inde tæniarum, ipsarum quoque à medio deorsum scissarum in humeros usque dependeat, gemmis per omnem marginem bacchantibus. Et Cidarum Regis Persarum insignem, quod Darius capite gestabat, cærulea fascia albo distincta circumibat. Ad diadema uero facere fasciam, Antigoni disterium indicat, usurpatum à Seneca. Ille enim uetulae cuidam felicitatem eius admiranti respondit, Si nosset, o mater, quanta quod tue mala panni frustum hoc obtegat, diadema comonstrans, illud quidem uel è fimo tollere minimè dignareris. Sanè cum Caesaris imaginem quidam ex adulatorum numero, ut Appiani more loquar, coronam lauream candida fascia præligatam imposuisset, Tribuni Epidius Myrillus Cæ-

seriusque

seriusque Flauus, ut apud Tranquillum est, coronam fasciam detrahi iusserunt, hominemque qui id fecerat, duci in uincula mandarunt, simulantes & in hoc Cæsari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem sub fasci consueuerat, atque is qui aliquando eum circa portas regem salutassent, cum populum uocem eam indignè ferre atque ingemiscere animaduertisset, responderit, se Cæsarem esse, non Regem quasi illi ad nomen eius aberrassent: cum tamen Myrilli factum ad eum ægrè tulerit, ut in Senatu grauius conquestus insidias sibi strui per Myrillum, qui calumniam affectatam ab se tyrannidis astute commentus esset, cum eum morte dignum censeret, id demum obtinuit, ut magistratu priuaretur, senatue summoueret. Quod si quis adhuc dubitet diadema fasciam fuisse, qua principatus insigni Reges uti solent, si quæ retulimus ambigunt quidpiam habent, illud aperte dilucideque declarit, quod super Alexandro Macedone fert, olim eum diadema sibi dempsisse, causa uulneris alligandi, quo Lyfimachus in fronte uulneratus fuerat: quod auspiciu regalis potestatis Lyfimacho fuisse rerum scriptores prodidere. Tradunt uero Græci, fasciam huiusmodi candidam pro insigni Regum esse, & à Libero patre fuisse primum institutum.

VICTORIA.

Adem fascia in uictoriæ significatum nonnunquam adhibita: ut quæ Corinthe puellæ poeticis studiis clarissime, dara capiti fascia traditur, quod Pindarum Thebis melico certamine superauerit: eius enim picturam capite tænia uincto, hieroglyphicum dubio procul huiusmodi uictoriæ argumentum, in Tanagraeorum gymnasio fuisse Pausanias autor est. In quo tamè, ut illi uictoriam, ita nos principatum interpretari possumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Propertius noster,

Et sua cum antiqua committit scripta Corinna.

Et in uulgatis à Io. Lascari antiquorum epigrammatis:

ἢ ὅτι κέρων. ὁ δὲ ἐν ἀδελφῶν ἀπὸ δὲ μετὰ τὸν ἄλλω.

Unde nos in nugis nostris puerilibus: *Inchyta, qua Minerva clypeum canit, Corinna.* Quod uero gestaminis huius inuentum Libero patri Græci adscribere uoluerunt, manifestum est Ægyptios eo multo ante uos, neque in Cane tantum, sed in alijs quoque simulacris, ut in Iudis tenijs, alio Commentario latius declarauimus.

DE TITULO.

Titulo & amicali, siue redimiculi species, cui nomen Tutulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in sublimem surgens, purpurea uitta redimitum, instar conij, galeriue rofarum.

SACERDOS.

Osacerdotium hieroglyphicè significabant. Quin & uxores & ministræ Flaminis, eo erant gestamine insignes. Petronius ait Titulum à Numa Rege factum, fuisseque palliolum ex lino, quo sacerdotes in sacris uterentur. Alij per Titulum mitras siue fascias accipiunt, quorum usus esset sacerdotibus ad ornamentum, non illarum tamè ociosarum, neque temerè appositæ, cum sua præ se ferant significata. *Kidagw* Eucherius pileum sacerdotale ait ex bysso, quæ Græci & nostri tiarâ dicunt: quidam etiâ mitrâ uocant: eamque in corruptam dicit Apollonius, cum integrâ & incolumem intelligit pudicitiam, propter fascias scilicet quibus id gestaminis præligat. Ut cumque ornamentum hoc capitis, ut Hierosolymitanus Helychius interpretat, sapientiæ signum est, propterea quod in capite cerebrum sapientiæ organum. Sed antiquioris illius Tituli species hodie quoque in usu est sub regni nomine, quo quidè Pont-

maximi caput, maximis quibusque sacrorum solennitatibus insignitur: et ut summa eius potestas eo gestamine significetur, triplici fascia, auro, gemmisque ditissima, ornamentum illud redimitum conspicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius gestamen erat, quam Petalum, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomen illud, quod nulla lingua mortali enunciaripotest, quatuor Hebræis literis scriptum præferebat, quod Tetragrammaton adhuc appellant.

IN antiquissimis Ægyptiorum monumentis cernere est mulierem quandam tribus regis caput insignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam, regis uxorem, ac regis matrem fuisse. Ea verò Simandij clarissimi Regis mater fuit, de qua scriptores rerum plurima: quorum si nos diligentiam sequeremur, tale aliquid in Blanca Philippii magni Mediolanensium Ducis filiam decerneremus, quæ Francisco Duci nupsit, quæ Galeatium Ducem genuit, de qua cultissimum extat Epitaphium à doctissimo eius temporis viro Bartholomæo Lapidario Lyrici nostri clarissimi patruo editum. Id est huiusmodi:

Tres Italos proceres terris ego Blanca Latinis

Regnantes vidi, filia, nupta, parens.

In alijs Ægyptiorum Regis varias gestaminum formas inspicias, quæ Regum capitibus imponerentur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiuscumque feræ priores partes, draconum etiam capita, insignia principatus, pro virtutis, aut operum conditione, quo quisque in argumento clarum aliquod facinus editisset, quod rerum studio teneretur: quorum quidem significata de simplicibus eorum Commentarijs, quæ conscripsimus, requirenda sunt. Neque verò sum nescius, coria serpentum plerisque populis tegumentorum bellicorum usum præstitisse, quibus plurimum Amazones in Libya uti solitæ, unde, quod nonnulli tradunt, Medusæ figmentum emanarit.

PALLAS.

SANÈ Phidias draconem Palladi apposuisse perhibet: quod cum optimè caleret Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terram elapsos, post facinus in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad summa Palladis delubra confugisse dicit, sub pedibusque dææ, clypeisque sub orbe locum tutelæ sibi delegisse. Quod ut manifestius intelligatur, operæ precium est quæ Pausanias de simulacro Palladis tradidit explicare. Ait enim simulacrum Mineruæ Athenis fuisse calari veste, Medusæ capite eburno pectus obtegente, cum victoria, cubitorum quatuor, & hasta in manu: ad pedes verò clypeus appositus erat: iuxta hastam draco obvolutus cernebatur, quem ipse Erichthonium suspicabatur esse. In basi, quæ statuam sustentabat, Pandoræ historia sculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuisse traditur ab Hesiodo, & in ultionem surrepti ignis, in humani generis perditionem emissa.

PROTEVS.

INter insignia reliqua spectare est nonnunquam arborem, nonnunquam ignem flammulis promicantem, quandoque flores, quandoque plumas in varias cristarum species dispositas, quæ modò ad decorum, modò ad stuporem comparabatur. Quibus cum Proteus Ægypti Rex nominatissimus variè vteretur, datus est fabulæ

locus

locus, ut in tot se vultus commutaret. Quamvis non sum nescius Protei figmentum in longè seciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

VERITAS.

Quipe qui per eiusmodi fabulam, si quis hieroglyphici locutionem abhorreat, difficultatè eam ostendi dicant, quam in assequenda veritate rerum experimur, tot sunt quæ nos eludunt species, sophistarum decipulæ, atque subterfugia dialecticorum posita, quæ veritatis speciem præ se ferant, oratorum inductiones atque sortitæ multis argumentorum acervis in immensum congestæ, ut multum diuque laborandum sit, antequam Proteus ipse humana, hoc est, vera se facie spectandum exhibeat.

INSIGNIVM CAUSÆ.

Aunt verò nonnulli, insignia hæc ideo prius olim excogitata, ut Principis & ductoris sui ordinem milites in bello seruant: quibus verò res prospere successerat, animal consecrasse, cuius auspicijs victor euasisset, cum animalia singula singulis gentijs & cælorum virtutibus credita, persuasum haberent, quos omni cultu sibi propitios reddere, & seruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes explorassent. Quam opinionem magnus etiam Iamblichus, ac plerique alij Platonicæ factionis proceres enixissimè fouere contendunt, esse quandam in rebus inferioribus congruentiam, ut nunc ita dicam, cum superis asserentes, ideoque ad sacrificiorum efficacitatè cõferre. Neque animata tantum id præstare, verum etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cõgruit in Crocodilo, in Cane rursus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectæ rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehenduntur: ita demum colores, figuras, formasque omnes, cuiuspiam superiorum cõuenire, vel animalium membra singula, ut galli cor, ad solares genios cõciliandos efficacissimum.

ANIMALIVM CVRANDORVM CAUSA.

Animalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebantur, quia dum conseruantur tenerenturque, familiarem proprietatem ad deos auerent, vimque cõmunionis inter homines deosque conseruant. Quare Mathematici super hoc multa tradiderunt: ac nostris quoque temporibus plerique non postremæ cruditionis viri, certis quibusdam siderum momentis imagunculas huiusmodi signant afflatu captato, ut astri genij ue illius tutela, quibus se vel à genesi, vel à prolesione, vel etiã ab euentu aliquo cõmendatos credunt, fortunatiores simul ac beatiores fiant. Sedenim omnia hæc irrita fiunt, ac penitus summouentur, cum sanctissimum Christi nomen in omnes huiusmodi delusionem opponit: inde enim omne bonum, inde felicitas vera, & incassura beatitudo. Sed ut susceptum prosequamur negotium, in honore plantæ etiã fuerunt, ne legumina tantum, ex ijs quæ terra nascerentur, cultu suscepta existimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluere, ut apud Eusebium: & casu aliquo auulsas terra, aut alio quopiam euentu intermortuas, miseratione, luctu & deploratione, ex patrio sacrorum ritu profecti sunt. Ad horum ferè imitationem non arborum tantum, verum herbarum atque florum obseruationes alias alia de causa excogitauit terra Græcia: ut lauream pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignum aliquid perpetrassent: quernam pro ijs qui ciuem seruassent: oleaginam & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa passim Græci tradidere. Namque hi Pandoræ primum caput ponunt coronatum à Charibus. Saturnum Pherecydes ante omnes coronatum ait. Iouem Diodorus post eiusdem Titanas. Idem Priapo tæniâ dat, & Ariadnæ sertum, Iunoni vitæ Callimachus,

Dd 4

dæis tandiu duraturū, dū veniret Christus. Nam & Psal. virga regni tui habet, & huiusmodi multa passim. Ponūt verò Theologi differentiā inter virgā & baculū, q̄ virgula in diuinis literis plerisq; locis sit castigationis, correctionis, & discipline signū, vt virga æquitatis, baculus cōsolationis, auxiliij, sustentationisq; vt eo loco, Virga tua et baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Pro sustentaculo, Thob. Baculū senectutis meę. Latini in huiusmodi significatū scipionē protulere. Inuenitur & pro defensione; vt de Cleomene Atheniensiu dūce fert, qui cū propter omniū in se odiū effectus esset insanus, baculo se aduersus insultates munierit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

Subsecutus hinc sermo est de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuisse militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidā alij tradiderunt: quippe Siciniū Dentatū donatū torquib. ter & sexagies, phaleris vicies quinque.

VIRTVS SOLIDA.

Torquem aureum solidæ virtutis præmiū fuisse traditum à Vegetio, quē qui meruisset, præter laudem duplas consequeretur annonas. Species torquium in marmore incisas Brixiaē videris cum inscriptione huiusmodi:

L. ANTONIVS L. F. FAB.

QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.

BIS

LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigesimæ eum legionis fuisse declarant: inde duo signa militaria quadrata, ad cognomentum eius exprimentum, aut fortè legionis nomen. Et species quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio sita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

Torquis quidem significatū aperuit Vegetius, de armillis nihil meminit: eas laudabilū operū præmiū esse indicat Adamantius, dum in ea Ezechielis verba, Et imposui tibi armillas circa manus tuas, paraphrasim huiusmodi subiungit: Cum mihi dederit Deus occasionem honorū operū, armillas circumdat manibus meis. Diffundebantur ad posteros gestamina hæc, quò minores ad imitandas maiorū suorū virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas, C. Caligulā vetera familiarū insignia nobilissimo cuiq; adempisse, Torquato torquem, Cincinnato crinem, Gn. Pompeio, Magni cognomen.

ARMILLAE.

Armillæ nō humeris tantum decus afferebant, verum & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volūt veteres etymologici, quòd antiqui humeros cū brachijs armos vocabant: inde arma, quæcūq; ab illis dependent vel ijs alligata sustinent. De armillarū donis habetur apud Liuium x ab Vrbe cond. post victoriā è Samnitibus ad Aquiloniā, à Papyrio quippe Sp. Nautiū, Sp. Papyriū fratris F. & quatuor centuriones manipulūq; hastatorū armillis aureisq; coronis donatos. Idem ibi centuriones, militesq;, atq; equites, corniculis armillisq; argenteis donat. Et Decius tribunus ob seruatum ex obsidione præsidium Romanū, dissipataq; Samnitū castra, aurea corona ab A. Cornelio Cosso donatus. Aurea verò corona erat quæ castrensis, ex auro quippe in valli specie fabricata, quæ dabatur ei qui hostium castra pugnando primus introisset.

DE

DE ADAMANTE.

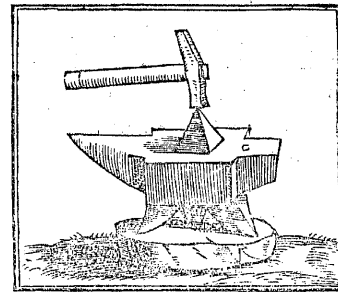
In sermonem transtulimus ad Adamantem, quo super multa vtrò et troc̄ dicta sunt, dum tu ea quæ passim prædicantur, quæq; lectione laboroq; tuis super acquisieras, cōmemorares. Verū ea quæ tu meministi, quæq; tu opte studio consecutus es, hinc repetere superfluum iudicau: quare ea tantum quæ paucissima illis ego addideram, recensebo.

FORTITVDO.

Non temerè scilicet Adamantē pro fortitudine proponi, cui robur indomitū, visq; insuperabilis, namē meritō fecisset, quippe qui lime, scalpro, & malo duritia inenarrabili resistat: quodq; omnium maximè admirandū est, contra etiā ignis violentiā in columis lapillus euadat, neq; calore quidem admissio: unde Græci ex ipso nomine à re imposto, gemmā indomitā intelligi voluere. Per hanc verò ea fortitudinis virtus ostentatur, qua quis verò quæ aduersa acciderint ferendo peruinat, secundis nihil quicquā imminutē, atq; vt apud Horatiū est, rebus angustis animosus atq; fortis appareat, idemq; vento secundissimo turgentia vela contrahere sapientia duce didicerit. Quin etiam id insitum diuinitus habere fertur Adamas, vt mentē animumq; gestantis vano metu liberet, vt superbae etiam fortunæ respondere suadeat.

INEXPVGNABILIS.

Transit & in cōmunem locū significatū huiusmodi, vt tam de animi fortitudine, quæ virtus sit, hoc est, honesti iustiq; causa concepta, quam etiā de obturata aliqua mentis destinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, positi intelligi: eaq; de causa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos solido ex Adamante portas & columnas esse, atq; ita demum omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio significati. Adamanta quidem Plutonē Theocritus manifestè nuncupauit, Pharmaceutria:

Τὸ δ' ἀπ' τῆς κελ. τῆς οὐδ' ἀδ. Κινισίας ἢ ἀδ' ἀμηντα.

Propterea enim dictū hoc nomine aiunt interpretes, quòd durus sit & inexorabilis: aiunt enim loco hoc ea particulā intensionis esse, atq; ita Plutonem mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quæ virtutis est redeamus, qua scilicet quis munitus ærūnosissima quæq; patientissimè perferat, nulliq; calamitatū generi succubat, Adamantius vbi causam quærit, cur corpus etiam lobis viri iusti p̄sq;, Deus in potestate dæmoni concesserit affligendum, comparationē ab eo desumit, qui boni Adamantis dominus, eum cuius periculis omnibus cōcedat explorandū, dicatq;, tolle, proba, experire, tormentisq; omnibus examina: sic omniū cognitor atq; præscijs, qui optimè nosset lobē Adamantum inuiolabilem, poscenti diabolo eum dedit in potestate, sibi quidem satis conscius lobē verū Adamantē esse. Mox illa de Christo subiecit: Sic nancq; & singularis ille & diuinus, ecelēstis atq; incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à Patre ad terras missus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponam Adamantem in medio populi mei, quē neq; ignis tentationū in deserto cōminuet, quē ictus, verbera plagęq; impiorū in cruce nō atterēt cōminuentue, quē neq; sepultura, neq; descensus ad inferos vel minimum violare poterūt, sed enim omnia superabit, sc̄q; diuinū & incorruptibilē probabit Adamantē. Et ne quis fabulosa putet

que de hircino sanguine, cui rerū vni cedat Adamas, memorię produnt, memo. d. ratu digna sunt quæ super hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio differit, cum efferas nationes quas Romani nunç frāgere vel domare potuerint, Christi sanguine indicat emollitas. Qui naturę causas scrutant, ait, narrant Adamantē nulli chalybis duritiei cedentem, hircino sanguine maceratum, ictu mox malleorū disilire. Nullus autem Adamas corde saxeo peccatorū durior. Hoc igitur cor ferreum, cor saxeam, cor plusquam Adamantinum emollit sanguis Christi.

LITATIO.

IN Hebræorū sacris Adamas litationis signum habebatur: quia que foret summi numinis de mortaliū reb. sentētia, manifestabat. Gestabat enim eorū Pontifex ornamentū quoddā antē pectus opere pulcherrimo elaboratū ex auro, nō vltra palmi magnitudinē, in cuius medio veluti stella quædā aurea elucescebat, duo vtrinç Smaragdi, quorū vnus tribubus sex, totidem alter ex XII Israeliticis insigniti erant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deū de re quapiā cōsulturus, precib. ritē prolatis, supinis in cœlū manibus porrectis, oculos in id operis cōiiciebat, deçq̃ proposita re Deū interrogabat: qui si prospēra secūdaçq̃ polliceretur, Adamas ardentissimo splendore promicabat, radijsq̃ fulgētissimis coruscare quodāmodo videbat. Sin aut ex voto nihil promittebatur, lapillus nihil quicquā immutatus, sua se specie cōtinebat. At si Deus populū cædi destinasset, sanguineus apparebat. Si mors cuiquā impēdebat, nigro obfuscari conspiciebatur: idçq̃ gestaminis EPHVD illi appellabant, de quo tota sacra historia plurima. Sedenim & genus vestis sacerdotalis erat Ephud, quæ aliter superindumentū, vel superhumeralē appellat: cuius vestimenti duo erāt genera: vnū lineū & simplex, quod sacerdotes habebāt: alterū diuersis coloribus, ex auro, purpura, & bysso, hyacintho gemmisq̃ suprapositis ornatum, quo soli Pontifices utebant. Logiū quoçq̃ inter ornamenta Pontificia celebre, nostri Rationale appellitarunt, de cuius significato alio cōmentario diximus, cōtenti hic formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex geminis & auro coloribusq̃ varijs, qui superhumerali cōtra pectus Pontificis adnectebatur.

SAPPHIRVS.

IMPERIVM AVT SVMMVM SACERDOTIVM.

Sapphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna semper in celebritate fuit: siquidem per eum imperium, aut summū sacerdotium significari manifestū est. Causam nōnulli eā cōmunicantur, quod lapillus is cœlitus à Ioue & à Saturno vim quandam cōtrahat, vt ad eiusmodi euenta viā præparet, & faciliōra hæc affectūtib. omnia reddat: ita ab Ioue regnū, ab Saturno sacerdotiū impetrari. Sedenim pietas nostra sanctiora patrū documenta prosequens, Sapphirū in similitudine Throni figuratū apud Ezechielē agnoscit, idçq̃ Dei Opt. Max. sedem significare cōtendit. Eucherius hinc cœlestes formas, ipsosq̃ angelos intelligit, ita per serenū cœlū electorū conuentus ostēdi. Necq̃ dissimilia Hesychius super tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM.

Species tamē ea Sapphiri throni, vt ab Isaache philosopho explicat, decimū scelorū orbē designat, empyreū ab alijs vocitatū: ex colore siquidē sapphiri nitorē intelligunt illius lucis, q̃ omnē supereminet lucē. Throni verò similitudo immobilitatē eius indicat: siquidē orbis ille fixus manēs, & æterus esse perhibet. In diuinis sanē literis legere est, Intuebūt p̃ij que sub pedib. Dei sunt, quasi opus lapidis

lapidis sapphiri. Quinetiam profanæ religionis autores Iouem in throno stabant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium esset, Qui stabilis cum permaneat, dat cuncta moueri.

SMARAGDVS. VIRGINITAS.

Vnt qui perpetuo clarosq̃ Smaragdi virore considerato, signū id esse virginittatis velint: idçq̃ in super argumento addunt, in patrandā re uenerea, quod experimento compertū est, si quis lapidem attingat, eum spontē frangi. Cæterum Astronomi Smaragdū Veneri cœlesti dēdicarunt, & ad impetrandū eius numinis afflatum per quā idoneum esse profitentur. Nihil autem cœlitus non vndecunq̃ purum, honestum, & candidum, mortalium animis, si Platoni & veritati credimus, inspiratur.

IASPIS. GRATIA.

Aspidem pro gratia poni autores tradunt. Sumptū ab eius vi, quod mortalibus persuasum est gemmā eam hominum gratiam conciliare erga gestantem. Vnde non otiose dictum à Virgilio volunt, Illi stellatus Iaspide fulua Ensis erat. quo præcipuē tempore Didūs gratia expetebatur, cuius amore detentus, Carthaginis fundabat arces, ac tecta nouabat.

VENVS TAS.

Vnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quod scilicet eant maxime comptā esse deceat, & delicijs omnibus affluentē. Opere precii verò est apud Tertullianū legere, que de morosa gemmarum cura differit, dum nostras miserat ineptias, qui tam anxie in re tam inani occupemur: Tardē (ait) terunt vt niteāt, subdole substruunt vt floreāt, anxie forant vt pendeāt: & alia in hanc sententiā. Vniones tamē cum ad ornatū præcipuē cōparentur, venustatis significatum sibi ante alias vsurparūt: lapilli enim reliqui nō de pulchritudinē tantū, sed de dotibus etiā alijs censent: in vnione nitor & leuor tantū expetitur. Quod verò fuerint qui eos etiā deuorare magnificū existimarint, id improbitati potius, quā vili sit liberalitatis splendori tribuendū. Diuine literæ per hieroglyphicū margariti, præmiū ostentāt quod recte facientibus offertur. Euangelista: Inuenit aut vno precioso margarito abiit, & vēdidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

VNIONES. LACHRYMÆ.

Illud magis receptū, vnionem esse lachrymarū indicium, sumptum quidem à coniectoribus, qui visos in somnis vniones lachrymarum profluuiū portendere tradiderūt: aiunt enim, ἡλίοσι μαργαρίται δαιμόνων ῥόον, vt apud Sudā est, Artemidorū, & alios, cuiusmodi somniū cum nobis aliquando contigisset, resq̃ postmodum subsecuta esset, ita meminimus: Visus eram niueos manibus tractare lapillos, Unio in his, lætis gemma inimica viris.

AMETHYSTVS. SOBRIETAS.

Eq̃ defunt qui Amethystū pro sobrietate poni dicāt, quod eiusmodi lapidem contra ebrietatē stare compertū est: non enim vino tētari, qui eum gestet: in quo præter nomen, quod eius est significatio. Ee

Pierii Val. Pecten, & speculum.

nis, nihil certi habeo, plerisque tamen, quaecumque sit, commentum placet.

DE PECTINE

Ram hic finem facturum, cum tu ut prosequeris ita hortatus es: Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, sed ea nisi caput cõpserit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & speculum, ut si qua eo uti velit, non aliunde quaesitum eat. Subieci ego:

V E N V S.

Veneri quidem precipue facer est pecten, eiusque Dea statua cum pectine ali, quando Romae dicata est, soluto quippe voto, quod mulieres Romanae voverant, comis propter insuperabilem pruriginis ardorem abrafis: quo quidem incommodo atque cruciatu liberatae, statuam huiusmodi Veneri erexere, quae comas restitueret. Eandem etiam barbatam statuerunt, quod utroque sexu praedita fit Venus, quae a lumbis ad superiora, marem, ad inferiora foeminam esse dictabant. Atque huc spectat Maronianum illud, Discedo, aeduce te Deo. quamuis non contemnendi autores utrumque sexum diis attribuant. Sed super hoc alibi. Sanè quod ad pectinem attinet, Naso eum Cytheriacum dixit:

Sape Cytheriaco deducit pectine crines.

Metamorph. vbi de Salmaci.

Ea enim propria est muliebris curae vanitas, ut in comendo ornandoque capillo, studium omne suum exercent. Quare in numismatis videas Faustinae caput multis & diuersis capillorum concinnitatibus saepe variatum. Sanè Seleucus merito duodecim eos versus sustulit, quibus Hesiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandora satagentem, comendo eam & ornando, indignum ratus sapientiae deam tanto studio circa muliebris ornatus curam occupari. Versus illi XII hi sunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κρόμιση θεὰ γλαυκῶπις ἀδελή,
Ἄργυφίτ' ἐσθίη, καὶ κρήνην ἢ κελύπτειν
δακρυδάλλων χεῖροισι κρητάρητε, θαύμα ἰδέσθαι*
Ἄμφι δὲ οἱ σφαῖρας νεοβλήϊας ἀνθεοῖ πο. ης
ἰσπρόδ' ἀρρήθηναι κρηναίη παλλὰς ἀδελήν:
Ἄμφι δὲ οἱ σφαῖρας χρυσεῖον κροτάληθ' ἐθνήκας,
τῶν ἀνδρῶν ποῖναι ποδὶν ἄλ' ἀμφιγυῖης
Ἄσπίδας παλαμῶσι χεῖρ' ἰδύμεθ' ἀπὸ πατρῶν,
τῆδ' οἱ ἰδὲ δαδ' ἀλα πολλὰ τετάρηα, θαύμα ἰδέσθαι,
κνώδαλα εὖσ' ἠπφ' ἀπὸ τρέφ' ἰδὲ θάλασσαν.
τῶν δ' ἄγε πολλὰ ὀφθαλμοῖσι, χεῖρ' δ' ἀπαλαμπέσθ' ὀπλῶν
Ἐαυμοσὶν ζωοῖσιν εἰκότα φωνήσας.

DE SPECULO, EXPLORATIO.

Vnt autem qui speculum explorationis signum esse velint, propterea quod & naui & rugae, & vniuscuiusque color, & alia quae forent incognita, indice speculo deprehenduntur.

F A L S V M.

SEdenim sapientius illi rem expendisse mihi videntur, qui falsum ex speculo significari tradiderunt, in quo scilicet quamuis similitudo quaedam appareat, eò tamen falsa est, quod in speculo quae laeva sunt, dextera: quae dextera, laeva referantur, atque ita veritati fucus fiat.

H Y M N V S.

ALioqui speculum Pindari est hymnus, in quo scilicet res praecclare gestas, virtutesque cuiuspiam celebres possimus inueniri.

AD

Liber XLII.

AD ILLUSTRIS, PRINCIPEM D. NICOLAVM RODIVILVM OLICAE ET NESVESII DVCEM, PALATINVM VILNENSEM, AC MAGNI DVCATVS LITVANIAE summum Marescalcum & Archicancellarium, Bresfensem, Saulensem, Borisso uiensemque Capitanum, De ijs quae per arma significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PIERIVS VALERIANVS.

Ut iam varios commentariolos diuersis misissem amicis, dedissemque operam, ut argumenti ratio vnicuique non inconueniens esset, diligenter dispiciendum mihi putavi, cui nam hanc nostram de Armis elucubratiunculam inscriberem. Verum cum arma acriter mittenda viro non ignorarem, tu certe Nicolae Rodiuille Magnanime princeps, animo statim obseruare meo: teque vnum e multis delegi, in cuius patrocinio ac tutela, poster qualis is cumque esset in hac re insumptus labor, conuiescere deberet. Nam cum multa sese offerrent causae, quae quoniam ad te vel amandum, vel suscipiendum allicere possint, ut animi tui celsitudo cum summa coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum, nulla maleuolentia suffusum, nullaque auaritia inquinatum, bellica laudis militarisque gloriae flagrans studium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigisfrundi quoque Sarmatiae regis (quos maiestatis causa nominato de insigni tua virtute testimonia tot tantaque fuere, ut alter te Duce renunciatet, ab altero multis maximisque Lituaniae imperijs et administrationibus, ornatus longe clarissimus esses, dignusque habitus qui in fortium bellicorumque populorum vel flore vel robore summam potestatem haberet, & in quo omnes res secundis animi aequabilitatem & religionis propagationem agnoscerent, aduersis iniectum robur cernerent, & disciplinam militarem prudentiamque in administrandis disponendisque, singulis sequerentur, & auctoritatem amplissimam libenter retineret. Haec cum in te sint dona, conerisque tam pulchro laudabilique exemplo ad eorundem lucem alios multos addeceret, & quasi normam boni gubernatoris dirigere, merito te omnes strenuorum istius hominum florem, ditiorum istarum firmamentum, bonique principis ornamentum existimant: merito quoniam nos I. Excellentiae hosce nostros de Armis commentarios nuncupamus & consecramus. Arma certe huiusmodi mittimus ad bellum ita delectabilia, ut eadem vel dormi sedens, in alto contemplantare possis ocio, cum in ijs ipsis & disciplinarum cultum, & varia eruditionis totiusque antiquitatis imaginem honoratissimam sis agiturus. Haec qualiacumque a me conscripta, meae in te perpetua obseruantiae testes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defensa, gratiora omnibus futura sint. Faxit Deus Opt. Max. ut potestas & voluntas quae tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maxime gloriae sint, & Christianis utilitati, & tibi dignitati. Vale.

IUS IN ARMIS

DEORVM, ut hinc exordiamur, simulacra armis ornata, auctoritatem, vniquam armorum indicat. Nam Graeci praecipue deos omnes in vnuerfum ferro accinctos fingere consueverunt, ex eo scilicet innuere volentes, armis omnia parere, in armis ius esse: cum tamē Phoenices, utpote mercatores, & assiduis dediti negotiationibus, deos cum loculis & crumenis bene pecuniosos omnes

Be 2

quidam tenuissimī, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis sanguis dulcissimus calidissimusq; sedem habet, viaq; sibi, vt Musæus ait, per oculos patefacta, per amantis identidem oculos illapsi, ad intimum eius cor penetrant, accensoq; interim magis ac magis sanguine, bilis etiam inflammatur, vnde ille sequitur dolor, quem affixum esse cordi amantes omnes profitentur, quicunq; illos euentus, aut durus, aut facilis sequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem faces, de quibus alio loco differuimus.

A M O R.

A Pud cōiectores sanè, si quis ætate florida vir aut scēmina pectus sibi transfixum imaginatus fuerit, amorem significat. Non æquè id in grandæuo, si quidem huic id somnij triste aliquid, & illelabile nuncium affert.

P O E N I T E R E.

IN diuinis verò literis sagittæ sæpissimè ponuntur pro doloribus, qui ex rerū perperam actarū cōscientia cor stimulant, compungūt, exulcerantq;. Ita Psalmo octauo supra xxx, Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, Attigerunt me, & transtulit Symmachus.

C O E L V M.

S Edenim philosophi cum amoris cognomentò cœlum intelligant, nō ociose cōmentī sunt & alas & sagittas velocitatis indicia figurare, simulq; faces, vt puta ignem, quo cœlum ipsum maximè spectabile est: ac puerum deniq; cum seminum auferant à cœlo. Amorem insuper primum omnium genitum autumant, & cœlum initio creatum à Deo sacræ testantur literæ.

V E L O C I T A S.

E Sto igitur sagitta velocitatis etiam hieroglyphicū, cuius ergo Virgilius iuuenibus curru pedum certaturis cum equum primò præmiū proposuisset, alteri Amazoniam pharetrā, plenamq; sagittis pollicetur. Et Armenij sagittam Tigrin vocant, vnde & velocissimū animal Tigris, & fluuius rapidissimus, qui ex Armenia in Mesopotamiam labitur. Ibi enim sagitta Tigris dicitur. Et Psal. septimo, quod minatur propheta futurū vt Deus gladium suum expedit, et arcum intendat: interpretes per gladium acerbiter, per arcum celeritatem mortis indicari tradunt. Ab hac sagittarum velocitate vulgus totius Italiae hodie cum quid properandum esse innuit, vocabulum formauit Affrezzare, ex quo sagittā frezā vocāt. Sanè Abarin genere Hyperboreū apud Scythas tantę velocitatis hominē fuisse tradit Nazianzenus, vt cum sagittā, veluti fabulatur, accepisset ab Apolline, emissam eam pari cursus pernitate consequeretur: quo signō populos circumiens respōsa dabat, inde sibi fidem acquirēs, quod conatus ille longè supra humanas vires esse putabatur. Sed nō fabulose apud nos dicitur, Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum: per quas Eucherius Apostolos hieroglyphicè significari tradit, qui orbem terræ volatu perniciosissimo peragrantes, doctrina sua mortaliū, qui nondum Deum norant, corda penetrarunt. Filij verò excussorum, quia de prius excussis telis, hoc est, Prophetis, Apostoli geniti sunt. De his Psalmographus ait: Misit sagittas suas, & alios alio delegauit. Plerisq; enim locis sagittę verba diuina sunt, quę penetrabili charitate corda nostra configunt. Hic arcus ille erat, quem tetenderat, paratumq; ad ferendum asseruabat: quamuis hoc nonnulli ad minas referant, quod arcus inter alia significata, minarum etiam signum sit. Vnde Horatius:

Nec semper feriet quodcumq; minabitur arcus.

C O N

C O N T R A R I E T A S.

Vbi tamē sagittæ duæ parallelari positu iacentes animaduersæ fuerint, quarū cuspides altera ad alterius pinnas vicissim conuertantur, præsentaneæ contrarietatis signum esse volunt.

F R A C T A B E L L I F E R O C I A.

Quemadmodum verò arcus intentus belli signum est, ita fractus sublatā belliciosam ostendit. Et in ostentis eodem accipitur significato: veluti quod in recentiorum historijs legitur, ea nocte qua Rex Attila sanguinis eruptione, quę profluuiō effulsissimo de naribus emissa est, suffocatus & extinctus est, supereminu numen Marriano Imperatori apud Constantinopolim agenti apparuit in somnis, arcumq; Regis defuncti relaxatum, vt alij, fractū, ostentare visus est, quod de bellica eius ferocia iam extincta signum fuit. Et in diuinis literis scriptū est, Deum eorum contere arcum, & arma confringere, qui pietate posthabita spem omnem in ferocitate sua posuere.

P E R S Æ.

A Beo verò armorum genere, quo Persæ plurimum vtuntur, sagittas numis suam latè diffusam indicare. Nam & in Artoserxe sagittarius miles eius erat, eaq; de causa numi illi Sagittarij vocabantur, vt Plutarchus Apophthegmatis. Vnde non infacere dixerit Agesilaus, triginta semilibus Sagittariorū Asia pulsam, cum ea summa Rex corruptis per Timocratē Atheniensibus effecisset, vt bello aduersus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidē disterium proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco suo.

P E S T I L E N T I A.

Sagittas autem Apollinis in Græcos immittas, pestilentiam manifestissimè significasse nulli dubium: de quibus latè apud Homerum. Hæ verò hieroglyphicè solares radios indicat corruptio cœli tractu contagem illam dispergentes. Et Christiana pietas è diuorum numero Sebastianum sagittis impetiū, dum Christo fidei testimonium præstat, aduersus pestilentiam sibi tutelarem proposuit.

D A M N A T I O.

Vnt qui telum in sagittæ cuspidem ita figuratū, damnationis signum esse autument, aut explodendum summoendumue aliquod ineptè dictum in scriptis, id quod Aristarchi summi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum est, quod eo ille signo vsus sit in adulterinis apud Homerū carminibus summoendis.

D E H A S T A. S A P I E N T I Æ V I S.

Vod Palladem armatam vbiq; conspiciamus, indicat, arma parum proficere, nisi quæ per sapientiam administrantur. Nam stulto præcipitiq; ingenio Imperatores, quot & quantas & sibi & Reipublicæ calamitates attraxerint, vt alia dissimulē, clades illę insignes ad Trebiam, ad Thrasimenum, ad Cannas acceptæ, facile ostenderūt. Porro autem hasta in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudinem ostendit. Vnde apud Martianum legas: *Hasta etiam vibrans penetrabile monstrat acumen.*

E c 4

AD hæc lancea in quacunq; videatur imagine, præter militiam ipsam famæ etiam celebritatem indicat. Quare Lysippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu posuit, fulmen quod alij fecerant, aspernatus, vt pote qui celebrem eum vna vix ætatē existimaret, dummodo quis veritatis studiosus, ea tantū que re uera gesta fuissent ab Alexandro collegisset. Quod verò ad extensionē in longinquū facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quod *ἄσπεδος* & *πύλον* procul apud nos sonat. Quanquam apud Caium Iurisconsultū telum vulgò appellaretur, quod ab arcu tantum mitteretur.

HOSTIS INFENSIVISSIMVS.

INfestissimū hostem, qui omnes, quò maxime lædat, vias exploret, nonnulli significare cum volunt, iaculum terræ appressum cuspide in eius leua statuunt, dexteram verò ori obijciunt, eo gestu, vt in eam inspuat, nempe quòd persuasum sit, ictus aggruari salua in manū ante conatum ingesta. Id verò ea de causa fit, quia manus ita magis solidescit, & maior in vibrando vis accedit, non autem quòd ea quædam sit fascinatiō, vt Magi putant.

OFFENSIONIS ILLATÆ POENITENTIA.

NAm illud forsari pertineat ad Magiam, quòd à iactu, si quem inferendæ iam iniurię poenituerit, in mediã expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percussum à pœna prodiderunt. Alio qui pleraq; alia expuere, contra omnes fascinationes & pericula amuletum esse creditur. Vnde apud Theocritū, *ἄσπεδος ἐμὸν ἐπιπύλον κἀλπελας*, ter in sinum meum inspui. Meminere huius rei & Plinius, & auctores alij pleriq;.

SVMMS HONOR.

SEd enim ne Lysippum adeò malignū aut inuidum in Regem suum, vt paulò santè dictum, fuisse suspicemur, sciendum hastæ gestamen haudquãquã inter vulgares honores habitū, tantæq; apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis pro insigni Regiõ haberetur. Neq; temerè Virgilianus Æneas,

Bina manu lato crispans hastilia ferro, Ingreditur. Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipse Æneæ. Neq; quidem ea solum donari solitos tradunt qui fortiter in bello fecissent, verum & Iunonē Curitiã ab ea nuncupauerunt: Curis enim hasta Sabinis erat, quòd iam apud omnes peruulgatū est.

STRENVVS.

Eorum qui fortiter fecissent insignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuisse reperiõ hastas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari soliti: eaq; de causa Siciniam Dentatum, Plinio referentē, hastis puris duodevigiñti donatū. Hastas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, sine ferro, eo præsertim Maroniano versu:

Ille, vides, puri à iuuenis qui nititur hasta.

Qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens:

BELLVM.

APud Carthaginenses, genus intractabile bello, belli hasta erat indicium. Hinc cum bellum velle se cum Romanis professuri essent, Romã ad eos hastam suæ voluntatis signum miserunt. Sed enim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, sanciti fœderis signum fuit: cuius rei meminit Xenophon

De reitu Græcorum IIII.

EA verò de causa viros fortes hasta donari putat Festus Pompeius, quòd hasta summa armorum & Imperij esset: captiuosq; sub ea venditi morem fuisse: proindeq; rei fortiter gestæ signum erat. Et sub iugum mittere, qui superati essent, quicq; per vim sub Imperium deuenissent, apud historicos frequentissimum. Cõstabat verò iugum ex hastis tribus, duab. quidem fixis, & alia in transuersum ad eas alligata: sub his enim distinctos transire cogebant, inquit Festus, vbi distinctos intelligendū, armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptarum capita cœlibari hasta comerentur, propterea quòd quæ nuberet, imperio viri subijceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occisiq; steteret.

CONIVNCTIO MARITALIS.

Alunt verò nonnulli coniunctionē maritalem hieroglyphicam id significasse, vt quemadmodū hasta ipsa in corpore gladiatoris hæssisset, coniunctaq; fuisset, ita debere sponsam viro coniungi, vt, quòd nostræ monent diuinæ literæ, duo sint in carne vna. Alij boni tantum ominis causa factum autumant, vt vota hinc ostenderentur, fore vt viros fortes geniturae essent.

D I I.

Praterea, vt Iustinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres hastas coluere, ob cuius religionis memoriã hastæ adhuc, ait ille, Deorū simulacris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq; hoc illud est quòd Pædianus in Diuinationum commentario, non placere sibi eorum opinionem, qui delubra existimant ligna delibrata, id est, decoriata, pro simulacris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neq; deijci, neq; labefactari potest, sed inconcussa firmaq; suo se robore communiat, sustinereq; omnia, & omnium fundamentum esse perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vsq; facta sunt in hoc genere commemoramus, Alexander Phereus hastam, qua Polyphranem auunculum interemerat, consecrauit, additis etiam corollis, eiq; tanquam Deo rem diuinam fecit. Tantum verò hastæ à veteribus tributum est, vt sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homerum celebre, Chæronei Bœotiaë populū diuinos illi honores meditati, quòd cultus eius fieret augustior, hastam appellarent. Colebant verò illud vt i numen, singulis diebus hostijs à sacrorum antistitiū immolatis. Cui etiam (tanta fuit hominum vesania) mēsa varijs instructa carnibus parabatur, omniformiumq; placentarum libris referta semper adstabat. Iam & Ceneã illum, quem ex fœmina in virum à Neptuno cõmutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites suos iussisse per hastam suam iurare. Vnde mox prouerbiū, Hasta Cenei: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

D I I P E N A T E S.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoriæ proditū est. Dionysius enim duos ait adolescētes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederēt, & peila in manibus tene-

rent, cuius rei testimoniū titulus subesset, **D I I**
P E N A T E S. Eos Nigidius putat esse Apollinem & Neptunū, quod in Apolline calor & aritudo, in Neptuno humor & frigus intelligatur, quæ nostræ cōpositionis principia perhibent. Et quoniā Penatibus Magnorū Deorū cognomentum attributū est, vnde Maronianū illud:

Cum socijs natoq; Penatibus & Magnis dijs.

eruditiores particulam, & ad expositionē positam volunt. Alij eos Iouē & Iunonē esse voluerunt, horum enim præcipuum esse munus, iuuare mortales, atq; inde vtriq; nomen. Alij Castorē & Pollucem Deos magnos vocari persuasum habuere. Sed quoniam in nullo Deorū magis, quàm in his Penatibus & poëtę & historici occupantur, tum ipsa vetus Romanorū religio tam multa, tam sæpe de his in medium protulit, haudquaquā ab instituto negotio alienum fecero, si super his aliquid ex remotiore vetustate repetiero. Pallantis filiā legimus, cum Dardano in Arcadiā nuberet, dotis nomine munera Palladis attulisse, scutum quippe breue cælo lapsum, quod Palladium appellarunt, cumq; huiusmodi scuto Magnorum Deorum simulacra. Orta autem seditione in Peloponneso, Dardanum inde cum vxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atq; in Samothraciā nauigasse, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit cæremonias, vt sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulacra itaq; in subterraneo specu condidit, quæ mox cum inde in Asiam transmigraret, secum abuxit, & in Dardania à se nuncupata collocauit. Ilus cum Ilion ædificasset, eō Deos ipsos transtulit. Æneas ex incendio Troiano ablatos in Italiam vexit, eosq; Lauinij posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædificaro. Verū aiunt sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium rediisse, ostia clausa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miraculo motum Ascanium, aiunt sexcentos curatores Lauinium misisse, qui sacra custodirēt, præfectumq; his antistitem Egestum nomine. Iidem demum Romam translati cum urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumq; eos Romani in urbis imperijq; sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri possent, eos in subterraneo, vt Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posuerunt. In quo quidem templo id præcipuè religionis obseruabatur, vt spuere nefas esset. Ad hoc specu, & pristinum Dardani institutum, Virgilius alludit, cum scripsit:

Aeternumq; adytis effert penetrabilibus ignem.

Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed vnà cū Vesta semper illi colebantur. Quid verò Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quam viam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi se Penatū offensam vereri simulat, si patriæ secreta hostibus prodat, cuius cura Penatibus credita:

Vos aeterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen, ait.

Sed quoniam de Vestali igne, & dis Penatibus, alibi etiam disseruimus, hæc pro loco commemorasse sufficiat.

D I I T V T E L A R E S.

Verò tutelares eos esse ostendebat, quod sederēt, quod peila gestarēt, quod adolentes essent. Nam felsio hieroglyphicè firmitatis & constitutę rei cōspicue signum habetur. Peila propulsationem malorum, in cōmodorumq; significatione. Adolescentia incrementū, quod Imperio esset in dies accessurum. Quod verò genus teli peilum sit, à Vegetio ita describitur: Missilia pedestris exercitus peila vocabantur, ferro subtili præfixa trigono nouem vnciarū, siue pedali, quæ tantis infixa non possent abscindi, & loriam facile perumpere.

D E F R A M E A.

Rameæ vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germanorū moribus in hunc modum scribit: Hastas, vel ipsorum vocabulo frameas, gerunt, angusto & breui ferro, sed ita acri, & ad vsum habili, vt eodem telo prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent. Ita eques scuto frameaq; contentus est.

M O R S.

In diuinis literis Framæa, vt & alia telorum genera, mortis hieroglyphicū habetur. Ita Theologi eo Psalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

D E S C V T I S.

Ocus exigit vt hastis scuta etiam adijciantur, quorum varia sunt hieroglyphica, quia variæ sunt eorum species, varij etiam vsus, neq; facile est omnium rationes exquirere in tam varia tamq; frequenti armorum penè omnium mutatione, quę vnaquaq; ætate facta est: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obseruauimus.

S T R E N V V S I I.

Pari honore cum hasta scutū fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari soliti sunt qui strenuè fecissent, cuius rei exempla passim apud historicos. Et apud Virgilium Æneas clypeū efferrī iussit, quo iuuenem egregium Nisum præstanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit scutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruisset, gestandū tradere, eoque in festo pompam ducere. Argiui porro primi omnium scutis ligneis vsi, eo pralio quod inter Proetū & Acresum fratrem gestum est, pro tyrannide occupanda. Sedenim de honoribus inferius.

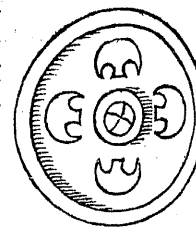
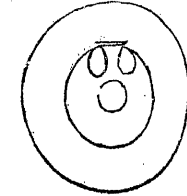
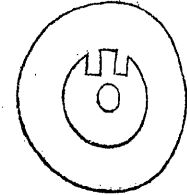
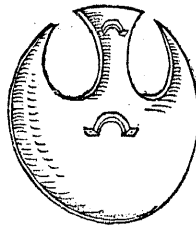
S A L V S.

Cum Palladium superius cælo lapsum, scutum fuisse diceremus, significatū eius ad Imperij tutelam spectare interpretati sumus. At identidē obseruatū est peltæ quoq; significatū salutis esse, quod ab interpretatione Numæ desumptum est: is enim de lapsum cælo peltā salutē Vrbi immisissam interpretatus est, cum octauo eius anno pestilētia per vniuersam Italiā debacchata, Romā quoq; urbem inuasisset. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriè nec ne dixerit, quod scutum Numæ tempore cælo delapsum fertur, & lapsa ancilia cælo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamē de Saliorum ornatu, consueisse illos capere gestare pileum instar conij, non obrotundum, vt vulgò i thoraca aheneum in-

duere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtulisse: quamuis, ut dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

PELTÆ FORMA.

Quoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæ precium me facturū crediderim, si figuram eius ex antiquis monumentis describerem. Nam ea Romæ multis locis aspicitur, nusquam tamen speciosius quam in marmoreo quodam conditorio, quod nunc in hortis Pontificio Palatio subiectis pro aquæ teporariæ alueo ab Leoniana porticu spectat. Ibi pugna quædam Amazonū incisa mira quidē arte, siue ea Troiana sit, siue, quod potius reor, quæ ab id genus erraticis in Scythia commissa est. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq; obuias sauciare videntur, cupereq; eas potius captiuas facere, quam ledere. Omnes illę peltis armatę sunt, quarum species in hunc modum describi potest, ut scilicet circulus descriptus lineā diametrali dissectur, pars altera quantum cubiti manusq; ministerio inseruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excuietur, ita ut in eorum medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. Extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, insertandæ si opus sit hastæ, alter commodus, alter ad inspectandum inseruiat.

PRIMA ARMENICA.

Variabat verò peltarum forma qua parte manus erat inserenda: ut in prima Armenica, incisura erat rectangularis.

SECUNDA ARMENICA.

Quæ in secunda, orbicularis fieri consuevit. Tum etiā coloribus, cum pelta primæ cæruleo colore est, in alba parma: secundæ verò purpurea, in parma ipsa cærulea: in utraq; verò pelta aureus umbilicus.

MENAPII.

Menapiorum autē pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo sub pelta canis lutei coloris, pedibus ad cursum quantum fieri possit, exprorectis, vtero ad peltam verso, dorso parmæ superficiem spectante.

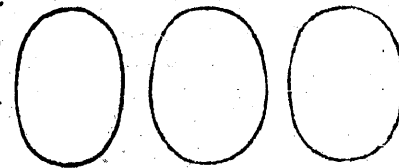
VESONTES.

Vesontes, qui sub illustri viro Magistro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor cæruleis insignem, quadrangulā sitū intra parmæ marginem & centrum dispositis: centrum autē in partis quatuor decussatum, quarum duę albæ, cæruleę duę. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmæ ambitu alter itidem ruber conspicitur.

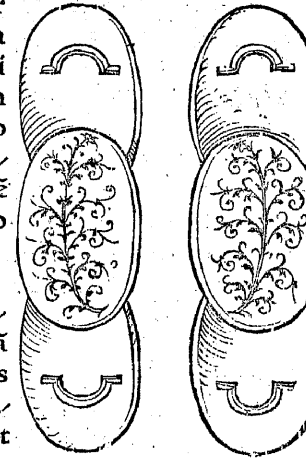
ANCILIA.

Eiusdem omnino significati Ancile est, cuius figura, ut ex veterum numis habet

habetur, ovalis est, ductū quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini pī numo didicimus, ab cuius altera facie scuta tria vna serie disposita, ea qua diximus figura conspiciuntur, quibus inscriptio subiecta est, ANCILIA.

In altero Antonini eiusdem numo scuta sex habentur anciliorum specie, ut paria duo, vno super alterum sublato, partem interiorem ostentent, qua scilicet brachium insertatur: mox singula utriq; pari appensa, quæ vmbonem spectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eo quem attrectavi numo detritæ sunt, vna excepta locutione, SUPERATO. vbi etiam duo prima elementa curta sunt, ut vix discerni ab oculatissimo quoque possint.

SAPIENTIA.

Apurimum forma scuta sunt, quæ Palladi edicantur: quamuis non negarim orbiculari etiā specie nonnunquam facta, cuiusmodi est Argolicus clypeus, quem Maro cum Phoebea confert lampade. Hieroglyphicum verò id esse pleriq; volunt, ut orbem indicare videatur, qui sub clypei specie regatur à sapientia. Quare Martianus Capella, qualisqualis autor est, ita de Pallade: *Hinc tibi dat clypeum sapientia, quod regat orbem.*

PAVITATIO.

Medusa verò, quæ sit in vmbone medio figurata, idē sentit, quod in Serpentis Commentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Medusa signum gestare solitus est ad stuporem, quem affectabat de se inter mortales concitari. Martiani versus de Medusa:

Quod pavidum stupitet sapiens sollertia vulgus.

DEFENSIO.

Ita verò scutū pro defensione ponitur, ut milites eos ignominiose notari passim videas, qui plus salutis & spei in scuto quam in gladio posuissent, Scipionis præcipue dicitur notum, cum militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: Non miror quod clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præsidij stituas, quam in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Psalmographus, pro tuto circumseptos munimine: munitiones enim plurimū in orbem circumduci consuevit.

DEDITIO.

Et & deditiois signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turme quædam à Cæsare circumuentæ, capita clypeis subiecere deditiois indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & huiusmodi iunctis vmbonibus progressus, oppugnationē ostendit, qualia Romę passim in columnis & triumphalibus arcibus, aris, clypeisq; conspiciuntur.

INITIVM PVGNÆ.

Scuta verò hastis illis pugnae initium significabant: siquidem moris erat cum

primū hostes collatis signis in propinquū ita processissent, vt iamiam pugna d esset ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemq; tempore sub datū signum scuta percutere hastis, strepitu quammaximo possent excitato: quē mō rem apud Marcellinū inuenias. Eundem morem hunc à Græcis obseruatū tradit Xenophon, sed ad equos incitandos fieri solitū. Apud Philostratū etiā, vbi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere est, milites qui ad tumultū succederent, post hymnū, quem cecinissent, scuta hastis solitos incutere, quem admodum in bello fieri soleret, cuius hæc sunt verba: *πρωιλόδοιτος δ' τῶ σήματι τῆς ἡμῶν, ἀποίσι μὲν ἀσπερ εἰ πολέμου ἀποίσι δ' ἔπειτα.*

PLAVSVS.

QVod verò milites initio pugnae facere confuerunt, togati, fabula vel concione, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum crepitu faciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Cælio legas: Deinde scabella cōcrepant, aulæū tollitur. Dictūq; illud de Caligula apud Suetoniū: Et quondam tres consulares secunda vigilia in palatium accitos, multaq; & extrema metuentes super pulpitu collocauit: deinde repente magno tibiarum & scabellorū crepitu, cum palla tunicaq; talari prosilijt, & decantato cantico abiijt.

HONORES.

Clypeis, vnde nomen, incidi describitur facta pulchra moris fuit: vnde quinihil adhuc strenuè in bello gessissent, alba utebantur parma, de quo Virgilius: Parmaq; inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atq; etiā dijs: quare sæpius apud Liuium legas, argentea clypea templis illata, ac dijs dicata. Hinc nonnulli vocabulum à sculptura factum voluere, quod in his omnino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius est: scutis enim, ait ille, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, vt peruersa Grammaticorū subtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per I, & clupeum per V, differentiam ponit Cornelius Fronto, clupeumq; per V, quæ omnino Ypsilon Græca est, imaginis esse dicit, per I verò armorum. Apud Virgilium tamē, Mutemus clypeos legas, vbi de armis dubio procul intelligendū. Sed & in ijs imagines fuisse, Seruius attestatur, qui Græcorū in clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuisse dicit. Sed nihil sit horum, quomodo se pro Troianis venditassent, nisi Troianorū insignia in clypeis apparuissent? Sedenim alij sunt, qui genus, non scriptioē, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem significare, virili verò inter arma poni. A quo diuersus est Pomponius dubij sermonis libro secundo, vbi Clypeus & Clypeum indistincto genere dici ait, sed litera differre, vt pugnatatorium per I, clipeū dicamus, imaginem verò per V, clupeū: vt etiā ex Cornelio dicebamus. Eam verò differentia improbat Charisius, qui clipeus per I, & clupeus per V, non alia ratione dici assuevit, quam Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter cōmunionem I & V literarū. Sanè clypeū vtroq; genere pro scuto Virgiliū posuisse, agnoscit Nonius Marcellus, non malus autor: Ardentes quippe clypeos. & ita alibi, & nono: Clypeū superintonat ingens. Clypeum ingens recto casu indubitato legit Nonius, cui Seruius assentit, dum per hoc expressum ait illud Homericū, *ἀρωχέον δ' ἀρωχέον ἔπ' αὐτῶ.* quod etiam alibi Virgilius expressit, Sonitum super arma dedere. Sed vt has Grammaticorū altercationes

omitte

omittamus, quāuis hęc tibi doctissime Nicolæ, nunquā displicuere, de significatore potius agamus. Dedicabatur sanè Clypeus ijs, qui graue aliquod periculum à Rep. propulsaissent, sustulissentq; penitus propugnationis defensionisq; memoriā: isq; rem gestam imaginibus explicabat. Deniq; hoc non tantū de militaris clypei forma intelligendū est, quantū de quacuncq; dedicatione in alicuius præclari viri memoriā posita, & vel sculpta vel inscripta ad posterorum memoriā: cuiusmodi marioræ æneaq; tabulæ & Romæ & alibi adhuc superāt, quæ omnia clypei cognomentum vsurparūt. Trahit verò me gestę rei tam præclarę magnitudo, vt *ἔτι πρῶτον*, sed forsitan hō importunè dicam, qualia nam essent, quæ clypeos huiusmodi mererentur. In longa sanè tempora spectatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui lenatus totius iudicio in D. Claudij honorem affixus erat, quod ille vt primū Imperator salutatus est, triena X millia Barbarorum, qui aduersus Imperium Romanum arma sumplerant, nauiumq; si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu deleuit, adeoq; attriuit, vt paucos ad solum patrium redire permiserit. Extat adhuc exemplum eius epistolę, quæ ita scribitur. Claudius Broccho: Deleuimus trecenta XX millia, duo millia nauium mersimus, & quæ sequuntur. Adducit hęc in memoriā quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea ærata ab ÆDD. CVR. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicib. vetustis manu scriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoq; clypeos ex auro factitauere, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.

LACONES.

ET literæ nō nunquam singulari, hieroglyphicorū munus expleuere. Apud Romanos id frequentissimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sedenim de his dicere, tam longum quàm superfluū esset. Id vnū, quod ad arma pertinet, dicam, Λ literā in Lacedæmoniorū scutis notatā, populum eum significasse.

MESSENI.

AT in Messeniorum clypeis, qui et ipsi clarissimi olim extitere, & M descriptū erat, sui & ipsum populi significatione.

MOROSITAS.

QVod ideo nō sum referre grauatus, quia arrepta hinc occasio est in argutū Dionysij dictum illabendi. Erat in antiquorum fortibus M litera morositatis & stoliditatis signum, vnde prouerbium, *ἔλαχθ' ε M.* obuēnit tibi M. obiectumq; aliquando Dionysio cauilli vice, cui fors obuenerat M. *μορολογεῖς Διονύσιε.* cui tamen & vafre, & vero de se præfagio respondit ille, *μοναρχεῖσθε δὲ.* Quancquā ex eo quod res optimè successit Dionysio, prouerbium illud, Sortitus es M. de callidis, & longè maiora quàm in hominum spe aut opinione fuerint attentantibus, dici mox coeptum.

DE Σ ET Κ.

ADdemus illud, Σ signum in equos impressum apud Græcos curiosiores, A indicasse eius generis equos, qui Samphoræ vocabantur. Imò quia Σ illis inustum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ huiusmodi signum præ se ferente: vt i Koppatiæ, quibus K generis erat signū. Fuerūt enim, ait Eustathius, qui *καπτα* literā *κοπτα* nominarent, vt nunc Theutones pleriq; omnes Papa scribunt, & Popa enunciant. Ita Dorienses *Σιγμασται* dicebant, vt apud Athenæum. Samphora igitur à ferendo *Σιγμασται*.

NEFASTVS.

ET ne singulas literarum notas alieno loco commemorem, subsequenti in ordine literæ N significatum in Pontificum libris tantum liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, positum in iudicijs. Et N. D. neci datum interpretari, quod mihi non satis constat. Verum illud non importunè addiderim, neci datum intelligi, sine vulnere mortuū, vtpote veneno, aut fame: sed hæc tamen autores confundere.

DE Salijs, quorum insigne esset thorax aeneus, & ancile in dextera manu, in laeva vero pelta, cum historia sit scholis omnibus notissima, superuacaneum iudicauimus plura repetere.

SALII.

DE GLADIO.

Ost arcum & sagittas, iacula, peilaque & scuta demum, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis usus.

CRVDELITAS.

ID vero precipuum eius erat hieroglyphicum, vt pro crudelitate poneretur, cuiusmodi nuncupatione Aegyptij Ochum appellare soliti sunt, qui quidem Persarum Rex omnium crudelissimus, ac maxime formidabilis, caede omnia foedauit, quacumque per Aegyptum progredieretur: quodque apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipsum iugulauit, & amicis epulandum apposuit: atque ita vniuersam Aegyptum vnius animalis caede luctuosam fecit, tanto is odio gentem eam persecutus est.

SCELVVS.

Præfectum gladio sinciput, scelestum indicabat facinus: ita enim interpretabimur ex Hori Niliaci dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

Quare apud Aegyptios machere nomen imaginè, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atque ita recensebatur, ab instrumento eo tam letali sumpta similitudine. In Asino sane dictum, quo nam argumentum Persarum Magi crudelitatem in eo ab initi Regni principio prælaguerint: quia scilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingressu regni lautiori, vt sit, mensa ex pluribus eduliorum condimentis apposita, Ochum animaduertent manus primum ad cultrum iniectisse, mox ad panem, & carnes, quas auidè & immoderatè comedit.

VERBA.

Dio genes verba gladio comparauit, cum adolescentè formosum admodum turpia quædam fabulantem audiuisset: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò passim de maledicis, verbis profcindere: & eloquentiam ipsam esse gladium: & gladium in ora aliquem gestare, qui, vt ait Horatius, sit

Queliber in quemuis opprobria fingere solet.

Et sacrae nostrorum literæ linguam gladio sæpe comparant, vt Psal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus, & subsequenti: Exacuerunt vt gladios linguas suas, vbi quidem de calumnijs & insidijs sermo est, quæ ab hostibus parabantur.

D

E

E

ter

ter apud Paulum, cum ait, viuum esse Dei sermonem, & efficacem, & omni gladio accipiti acutiorem, penetrabilioremque.

PERICVLOSVS.

Quod verò declinandum subterfugio acutum gladium Pythagoras monuerit, dicens, *ἀπειρὸν μάχουσαν ἀποσοφίας*, plerique symbolicum sensum secuti, à periculosis negocijs abstinentium interpretantur.

Vniuersum autem inuentum est, iusticiæ seu veritatem atque rigorem, per exertum ensē manu virginē prætentum significare: cui ad æquitate iudicium, trutinam etiam addidit. Sedenim apud veteres aliter traditum inueni, qui iusticiam cum libratis omnino lancibus in leua figurabant, sed in dextera non ensē, sed fasces cum adalligata securi statuebant, merita æquaque ex huiusmodi hieroglyphico præmia merentibus impendi atque distribui, hinc scelere committentis castigationem impendere significantes.

IUSTICIA.

Sedenim species hæc duas secum mulieres captiuas trahit, vnam quæ fractum ensē manu præterdit, alteram quæ conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex vtriusque medio virtutem ipsam adstruerent, per fractum scilicet ensē seueritatem nimiam retusam cohibitamue intelligentes: per contum, lentitudinem ad ferulam reuocatā, quæ iudicia plus æ quo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem significat. Lenti verò sunt, qui nullo atroci quantūlibet scelere concitantur, neque publicis neque priuatis iniurijs commouentur. Sunt tamen et alia iusticiæ hieroglyphica, quæ locis suis, prout res exigit, exponuntur. Apostolus tamen ait, iudicē esse Dei ministrum, ideoque non sine causa portare gladium, vindex enim in iram ei qui male operatur. Et quoniam satis constat gladium seueritatis animaduersionis iudicium esse, prætereundum non est quod in diuinis literis sæpe mentionem accipit gladij, cuius hieroglyphicū est, quod in iudicio corpus atque animā punire simul potest: vel, quod & supplicio præsentis poenæ, & futuræ metu puniat. Ita accipi accipites gladios in sanctorū manibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripsemata, quisquiliæ credunt, de nationibus ac Regibus iudicabunt.

IRRITATIO.

Inem verò gladio disseccare, quid sibi velit apud Pythagorā, non facile fuerit augurari, cum in eiusmodi symboli enarratione diuersi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atque etiā Cyrillus, impudentē, ac ira percitū animū, asperitate verborū (is enim gladius est) non esse laceffendū exponūt. Dio genes, potentiorū iracundiam non incitandā interpretatur: cui sententiæ subscribe etiā Plutarchus. Et Flaccus Horatius cum in Sermonibus dixit, atque ignem gladio scrutare, nihil aliud prorsus sibi voluit, nisi admonere nos, ne magnorum hominum indignationem aduersus nos prouocarem, lacefferemus.

NULLIUS FRVGIS OPVS.

Rem quæ neque vsui, neque efficaciam respondere possit, non sollicitandam attendendamue, Lucianus, Basilus, & Plato, hinc significari arbitrati sunt: quorum si qua est autoritas, aptè admodum, qui studium in nullius frugis opere insumptum significari voluerit, hominem pinget flammam gladio disse-

cantem. Cui simile dicitur illud, Aquam in mortario tundere: neque non Latere rem lauare.

CÆSAR.

Quod verò fabulantur Cæsarem per cultrum significari, iuniorum inuentum est, non infelix tamen. Nam cultrum pro dissoluendi, incidendiue significato poni apud Iamblichum reperias, in ijs quæ scripsit ad Porphyrium.

PONTIFEX.

Iam & inter insignia Pontificum Flaminumue, cultri species aspicitur oblonga, manubrio, quod ex ebore fieri solebat, & ex auro vel ex argento, rotundo, solido, ad capulum iuncto, fixo clauis æreis, ære Cyprio, vt apud Pompeium legitur, cui à secando secespita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS.

Quinetiam Pontificis nostri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui vt celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, sed gladium.

quod apud Marcum præcipue legitur. Apud Esaiam verò Dominus intentato gladio nos visitare fertur. Per hunc Adamantius dissectionem Spiritus à carne videtur intelligere. Carnis enim sunt, fornicatio, immunditia, adulteria, veneficia, idolorum seruitus, & quæcūq; dictu factiue foeda perhibentur, quæ omnia Dominiq; Deiq; nostri secespita abscidit abstulitq;. Antea enim quàm ille nos inuiferet cælo delapsus, nõ erat ensis hic inter mortales, neq; caro quicq; aduersus spiritum concupiscebat, neq; Spiritus aduersus carnem. Aduentu verò eius edocti sumus, quæ carnis essent propria, quæq; spiritus: doctrinaq; eius quasi gladius vibratus carnem à spiritu dissecuit, dissepauitq;, vt inde viueremus in spiritu, neq; rerum nostrarum summam in carne, sed in spiritu statueremus, non corruptionem à carne, sed beatorum vitam à spiritu in lucro reposituri.

MORS.

Apud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt veteres quidam autores tradunt, etiã instituti sunt, gladius mortis erat symbolum: fuitq; maximū omnium illis iuramentū, ventum & acinacem attestari: (acinaces enim vt Medorū, ita eorum gladius est) per hunc quidem interitum, aut salutem: in eo enim salutis suæ præsidia statuebant: per ventum autem animam, hoc est, vitam interpretâtes, quod scilicet tandiu viuamus, quoad vitales auras carpere permissum est. Pari modo in ostentis mali hominis & cædem minitantis habitus: vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quàm occideretur, in piscina sibi visus est videre hominem, à quo gladio infestaretur. Eodem significato formidabilis minabundusq; Galba, cognita Neronis nece, susceptaq; Cæsaris appellatione, iter ingressus est paludatus, pugione ante pectus à ceruicibus dependente, vsu togæ non prius recuperato, quàm omnes qui res nouas moliebantur oppressisset. Quid verò libelli duo, qui reperti sunt in secretis C. Caligulæ post eius necem, in quibus notæ nominatq; continebant morti destinatorum: præscripti em̄ erant diuerso titulo, alteriq; Gladius, alteri Pugio nomē erat: per hunc eos qui clam opprimendi essent, intelligebat: per gladium, quas palam cedere destinassent. Moliebatur enim Princeps carnificinq; deditus, electissimū quencq; vtriusq; ordinis interimere, mox Antium, inde Alexandream comigrare.

IMPERIVM.

Iam & potestatem & imperiū ex gladio significari, à nostræ pietatis fundatoribus

ibus accepimus. Nam quod responsum à pio discipulo est, Ecce duo gladij, sacre Legis interpretes humanarum diuinarumq; rerum potestatem sub Christianæ Reipublicæ principem peruenturam præmonstratum aiunt. Apud Chaldaeos idem indicatum, cum Darius vaginam acinacis, quam gestabat, Persico ornatu conspicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moueret in Asiam, eam ornatu Græcanico comuniri iussit: quo facto Chaldæi responderunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum arma imitatus esset.

DE SECURI.

St & Securi à secando nomen: quare Demosthenes Phocionem orationum suarum securim appellabat: breui enim ille, sed acuta oratione, Demostheni plurimū aduersabatur. Et Hieremias, sermones Domini si cut securim ait, quæ vel petras incidat.

LYDIÆ REX.

Enon Romanos tantum Consules insignes faciebat, verum & Lydiæ Reges, quorum gestamen erat. Inde Iouis Labradei simulacrum, quod securis labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COSS.

Romanarum verò securū significata cum scholis sint omnibus admodū vulgarata, plurimiq; vnà cū Plutarcho rem interpretati sint, eas ad scelus, quod ad opedationem non reciperet, excidendum comparatas, vltèrius ego de his quicquam in medium afferre superfedebō.

ANIMADVERSI O.

Neque enim apud Romanos tantum, sed etiam apud aliquot Græcorum gentes securis seuerissimæ fuit animaduersionis hieroglyphicū, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere est. Tenediorum enim Rex cum legem eam tulisset, vt in adulterio deprehensi mas & foemina eodem supplicio securi subijcerentur, neq; filio pepercisset suo, rem eo monumento iussit insigniri, quo Tenedius numus signatus est: de quo Aristoteles in Tenediorum Rep. vna quippe parte securis est cusa, altera capita duo.

DV RATVRA MEMORIA.

In antiquorum memorijs pleriq; securim & asciam, sed hanc frequentius, videas adsculptam, addito etiam elogio, Sub asciam dedi vetuit, quoties defunctus non obliterandam de sepulchro memoriã cauet, auersaq; ideo scalpitur ferritacies. Sed in diuinis literis per asciam simpliciter prauorum hominum in insectandis abolendisq; proborum operibus studium & conatum intelligimus, vt Psalmo: In securi & ascia deiecerunt eam.

DE FALCE.

Alx præcipue in Saturni manu, tēporis, quod vnus cuiusq; rei maturitatem attulerit, hieroglyphicum est, quod & nomē ipsum *opitav* præ se fert. Nam apud Græcos *opitav* vindemiare est, atq; metere. Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

Ff 4

AGRICULTURA.

VT verò Cyprianus sentit, rei rusticæ, quam Saturnus docuisse fertur, signū fuit. Nam finis eius industriæ est, metere, fructusq; colligere.

CASTIGATIO.

Quam verò falcem in custodis hortorum manu veteres posuerunt, ad fures arcendos, auesq; ne fructus læderent deterendas, antiquum inuentum est, castigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam siquidem legas cap. IIII, Falcem quam videre visus est, longitudinis cubitorū viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq; eam in domum furis, atq; periuri.

DE SERRA.

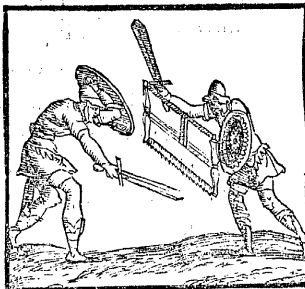
Inter instrumenta secandi & Serra est, eadem militare vocabulum. Ea sanè in Ægyptiorum obeliscis frequens habetur: ceterum apud eorum autores, quos viderim, quid ea sibi velit, traditum non inueni.

MALEDICENTIA.

Placiades maledicentiam, siue vt ipse scribit, maliloquium, per Serram significari obseruauit, siue id ob dētium seriem, quæ mordacitatē innuere videatur, siue ob inuisum stridorē, maximeq; auribus infensum, quem in nodos præfertim illapsa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

Ancipitem verò pugnam, victoriam alter-
natim modò in hanc, modò in illam partē,
vicissitudine sæpius variata, inclinantem, signi-
ficare qui volunt, Serra pugnare dicunt, aut præ-
liari. Id esse tunc, Festus ait, cum frequēs est con-
fertæ pugnæ vicissitudo, cumq; assidue acceditur
& receditur, neq; vllò consistitur tempore:
quod quidem ab secandi gestu desumitur, serra
quippe modò in hanc, modò in illam partem as-
sidue tracta.

ANCEPS PUGNA.

SUBSIDIVM.

In militari disciplina serra subsidium significat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda sit serra, ex abundantibus ducendam esse, propterea quòd si de loco suo ordinatum militem transferre ceperis, vniuersa turbabis. Serra enim à strenuis directa, ante frontem hostibus opponitur, vt turbata acies reparatur: sitq; ad similitudinem A literæ, vel libellæ fabricilis. Fuit etiam Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq; de causa Serratus dictus.

DE GALEA.

Quoniam de armis ad offensionem comparatis est dictum satis, nunc de galea & thorace, quæ ad defensionē accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCULTA.

Galea, qua Plutonem caput in primis tegitur, significat occulta esse principia generationis. Plutonem autem Solem interpretatur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proserpi-
nam

nam rapuisse confinxere, de cuius rei significato passim habetur. Illud addam, septrum illi & breue & aduncū figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

ROMA.

Romæ quoq; caput galeatum in numis passim, & alijs veterum monumentis. Id qua nam alia de causa fieri dixerimus, nisi vt fuisse eam omnino Martiam intelligamus?

Et Thelesilla Argiæ poeticis studijs claræ statuā se vidisse Pausanias affirmat, quæ vna manu galeam, altera velitarem hastam teneret, libris circa pedes appositis, ob præclarum scilicet facinus, quòd illa cæsis acie ad vnum Argiuis à Cleomene Spartano, senes & pueros armatos meenia tæri iusserit, ipsa cum valida mulierum manu hostem ad vrbis direptionē incurfantem exceperit, fuderit, fugaueritq;.

THELESILLA.

PERICLES.

Vt verò Periclis statuæ cæsidi tegerentur, si quæserit quis, sciendum id à sculptoribus ea de causa excogitatum, vt eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuisse traditur oblongiore, nec cæteris partibus respondente, quod deformiorem hominē reddebat. Constat etiam ab obtrectatoribus ea de causa κεφαλαος appellatum, vt pote qui caput iunci instar acutum notarēt. Quo vocabulo nonnulli decepti, κεφαλαος apud Plutarchum legi credidēre, cōmenti etiam causam, sed ineptam & importunā, id est nominis datum ob agendi fandiq; libertatem, quam is, vt ijdem aiunt, ad impudentiam vsq; vendicasset.

DE THORACE.

MVNIMENTVM.

Horax porrò munimenti signum ponebatur: vitalia enim defendit vniuerso pectori circum fusus. Deq; hoc Antisthenes Philosophus dicere solebat, ἀναφαιρετος ὄπλος εἶναι τὴν ἀρετὴν, virtutē, quòd auferrī minime posset, munimentum esse. Nam & ensis & clypeus excuti, amittiq; possunt: sapientiæ arma, quæ quis accinctus fuerit, firma sunt & stabilia. In pectore autem ita habere sedem sapientiam, vt pro sapientia pectus ipsum aliquid quando ponatur, ostendit Horatius, vbi dicit Epistolis:

Non tu corpus eras sine pectore.

PVGIONES.

Væserit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo significant, adiecto pileo. Sed quoniā inter vestimenta vbi de pileo agitur explicatum est ex Dione, pugiones eadem, pileum verò libertatem significare, proindeq; ex numo illo, Brutum & Cassium per eadem patratam patriæ liberatores indicari, non esse hæc duximus vltimè repetenda.

Inter castrenſia ornamenta honoresq; inuenias plerisque locis non tantum ſigna, verum etiã & arcas pullarias, & caſtrorũ ipſorum modulos, & ſignorum tum loculos & coronas: quæ quoniã obſeruatione digna ſunt, & eruditis iucunda, minimè grauatus ſum quædam ſubtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cæſium animaduerti.

Caſtra quidem huiusmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in tranſuerſum conſerta, clauis ſiue fibulis leonina capita præ ſe ferentibus coniungerentur: quorum quidam clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone ſuo loco dictum, Vigilandum eſſe. Supra huiusmodi caſtrorum ſpeciem capita duo adſculpta erant, velo quodam à dextero vſq; in læuum protento, & ſuper inſidente. Supra vtrunq; caput ſingulæ laureæ. A Caſtrorum angulis, inferiori parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuſpidem deſinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox ſigni parima in eum inſerebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis paſcentibus: inter quam & caſtra ſignum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifeſte oſtendit, qua ratione fieret, cum exemptus loculo contus ſuſpenſus videatur, loculo vacuo apparente. A lateribus longiſſimi cõti duo, ſignis, præmijs, & geſtaminibus militariſus inſtructi: in quorum ſummo cuſpis ad loculorũ formam: ima pars ferro præmunita, capulisq; prædita, vt cõmodè ſiſti & auelli poſſent. Sed iam & inſcriptionem harum rerum indicem, & faciem ipſam marmoris repræſentemus.

M. POM.

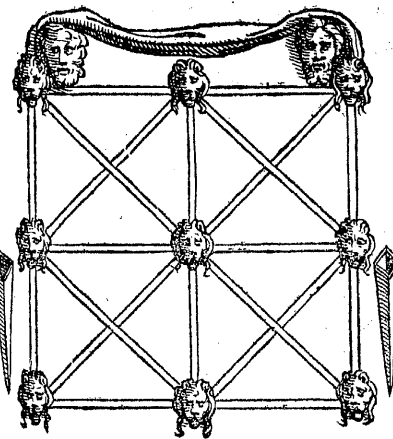
M. POMPEIO. M. F. ANI ASRPRO S.
LEG. XV. APOLLINAR. S. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

ATIMETVS LIB. PULLARIVS
FECIT ET SIBI ET

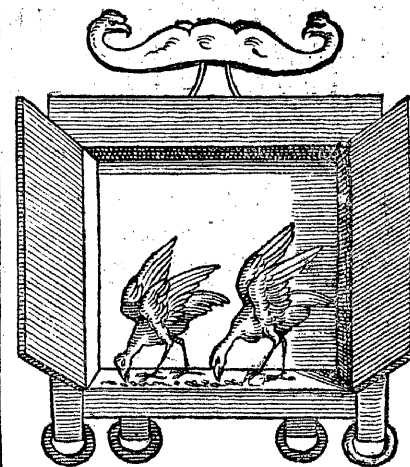
M. POMPEIO M. F. ET CINCIÆ
COL. ASPRO SATVRNINÆ

FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

VXORI SVÆ
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo paruo, in quo Aquila aurea collocaretur, eum longiſſimo conto præfixum in exercitu à ſigniferis geſtari, qui vt facilius impingi terræ poſſet, in acutam cuſpidem

ſpidem deſineret. De quo videndus etiam Cornelius Tacitus, in expeditione Germanici, vbi de hoc loculo, ſiue de ſiſtendis ſignis loquitur.

Sed quoniam superioris marmoris inscriptio quaedam habet quae interpretatione indigeant, ut *g.* Centurionis signum apud veteres v̄sitatissimum, & alia in dictionibus concisa, operae precium visum est, ne quid à quoquam desideretur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CENTVRIONI LEGIONIS DECIMAE QVINTAE APOLLINARIS, CENTVRIONI COHORTIS TERTIAE PRAETORIAE, PRIMOPILARI LEGIONIS TERTIAE CYRENENSIS, PRAEFECTO CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMAE VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIAE COLLIBERTAE ASPRO SATVRNINAE FILIO SVO ET VXORI SVAE MARCO POMPEIO MARCI FILIO COLLIBERTO ASPRO FILIO MINORI.

PIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGVM CARD. CAMPANVM, DE IIS QVAE PER SELLAM, CVRRVM, ET fulmen significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Maxime vereor, sapientissime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis comicio verberaris, quod tua erga me beneficentia tibi conscius, totq̄ insuper meritorū, quae à te summa semper alacritate profecta sunt, nullum adhuc grati animi signum in me conspexeris elucere. Scias tamen accidisse, non negligentia, non rusticitate, non vlla tuorum erga me meritorum obliuione, sed ob eximiam comodorum, quae abs te sum assidue consecutus, magnitudinem. Ea quippe vel singula, pro quibus immortales tibi agere gratias debuissem, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim vlla vnquam meditatione patrem verborū copiam excogitare, aut vlla mihi in parte satisfacere. Dicendum enim erat, quanta me semper humanitate vir tantus amplecti perseveraueris, ut mearum omnium rerum patronus extiteris officiosissimus: ut vita dignitatisq̄ me a rationem omnem favore praesidioq̄, tuotandam, iuuandam, sustentandam, ornandamq̄, etiam susceperis: denique auctor fueris ut illu- stris adolescens Hippolytus, quem à summo Pontifice eius patruo mihi regendū, instituendūq̄, mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit, vnde factum, ut aliquando me mihi asserere, & intermissa per tot annos studia repetere licuerit, quodq̄ parturiebam opus absoluerem demum sperem, quod omnium meritorum maximū semper appellabo. Nam etsi alia periuicunda saepe mihi fuerant, nullū tamen hoc neq̄ opportunius accidit, neq̄ commodius. Cuius quidem consilij mei maiorem in dies singulos fructū voluptatemq̄ percipio. Hinc enim euenit, ut multi in amicos, quos mihi paria literarum commercia conciliauerant, non obscura forsitan exarent officia, dareturq̄, interim occasio, ut meum summum erga te studium inciperem omnino patefacere, quod

quod omnium maxime cupiebam. Parum enim existimabam talia mecum cogitasse, quae menti semper firmiter inhaerant, nisi res ipsa aliquo, ut ut fieri poterat, signo ceteris omnibus innotesceret. Usus itaq̄ est vnum e commentarijs, quae per datum à te mihi otium conscripsi, de my- ficijs Aegyptiorum literis tibi, si quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sella, & Fulmen. Sella, ut quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos ut rempub. Christianam ple- nissq̄ locis conuulsam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quaeq̄ vbiq̄ labefactata cerne- res, prudentia consilioq̄, tuo resarciendo tolerasti. Currus, in quo doctrinae sapientiaq̄ tuae sublimitas prouehatur. Fulmen, quod tuae sit indicium claritatis & fama. Dicent aliqui, impudenter à me factum, qui de picturis, de signis, de artificum operibus instituerim cum eo fabulari, quem consiliariū: quem socium, vbi ardua quaeq̄ res inciderint deliberanda, maximi quiq̄ principes sibi discipere contendant: agnosco quidem hanc culpam, & inepte fecisse profiteor, qui te magis his obrundere cogitarim: sed malui & à te & ab alijs desiderari prudentiam meam, quam nisi hoc qualecunq̄ est, fecissem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obseruantiam, officium de- niq̄, ipsum forsitan exquiri.

DE SEDE

Vmmorū principum ornamenta, insigniaq̄ & multa & varia fuisse alibi recensimus, sed nullum vnquam sella sublimius, neq̄ augu- stius, neq̄ venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanae tantum amplitudinis decus facere vident, hoc ad diuinæ propemodū maie- statis honores proximū accedit. Quare minimè arbitror me operam elusu- rum, si multa quae de sellae dignitate tradita sunt à veteribus, in commentarium hoc collecta, si quis huiusmodi rerum cognitione delectetur, in promiscuo vsu fecero, measq̄ super his lucubrationes studiosis omnibus communicauero.

PERENNITAS.

Porro perennitatis, aeternaeq̄ quietis hieroglyphicum esse sellam, plerisq̄ lo- cis toto opere disputatum est ex Aegyptiorum sacerdotum institutis, eoq̄ praefertim loco, vbi sedentis Cynocephali significata percurrimus: sic enim eum statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq̄ describebant: quae quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma sta- bilitaq̄ in æquilibrio subsuescant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate, vt ipote vnicum atq̄ perpetuum rerū omnium principium nullo conficiendum senio, inter loti arboris ramos cōquiescere profitebantur, vt ipote qui diuinitatē ex ipso sedentis habitu intenoscebant, quem nulla vnquam posset inquietatio sollicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem assiduum sacerdotem instituit, cui praeter alia ornamenta sellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem & Quirinalem. Quod verò ad firmitatē attinet, eiusdem Numae praecipitū fuit, vt post adorationem sederent, boni ominis causa, vt Plutarchus arbitratur, quod sci- licet preces esse ratas augurarentur. Religionem hanc sella super, secuti plurimū sunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cum Balsianum Antoninū inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum praecipue duas etiam statuas seden- tes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quod sederēt, interpretatus. Nasa- mones autem, quod ab obitu ad Deos euolare se arbitrabantur, quod fierent dijs ipsis propiores, cum morituri erant, inter expirandum sedere, ac sedentes etiam sepeliri vo- lebant.

ÆTERNITAS.

Sellam hanc æternitatis signum oculata fide perspicimus in numo quodam, in quo Romæ simulacrum est in sede cum ancili & inscriptione, ROMÆ ÆTERNITAS, cui scilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora posuisse, sed imperium sine fine decreuisse. Nam & ipsum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inscriptio est, CLOD. SEPT. ALB. AVG. idem simulacrum est sedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inscriptione.

VESTA.

Eadem æternitatis significatio efficit, ut & Vesta per sedem exprimeretur, vel sella illi ante omnia dedicaretur. Itaque dijs reliquis apud Platonem, Phedro, duodecim ordinibus domo digressis, ac alatum Iouis currum subsequen- tibus, sola Vesta residet domi, eaque ubique sedens sculpi & pingi solita. Nam in Caligulæ numo gemmata sella sedens, dextera pateram porrigit, sinistra con- tum terræ affigit, cum eadem inscriptione, VESTA. In alio Titi Vespasiani, ipsa eadem sedens cum conto, dextera genium sustentat, literæ, VESTA. In nu- mo hoc inscriptio infernè, in altero supernè posita est.

DIVVS.

Eadem species, uti superius de Balsiano dictum, relatum quempiam in Deo- rum numerum ostendit, quod ex inscriptione, quæ est, DIVVS, intelligi- tur. Numus est cuius inscriptio, DIVVS AVGVSTVS, ab altera facie, DIVA AVGVSTA, ipsa sella sedens conto innixa, dextera duas spicas porri- git. In Iuliæ Augustæ numo Dea signata est sella sedens, pinum dextera præ- tendens, leone accumbente: inscriptio, MATER DEVM. In diuæ Faustinae Piaë simulacrum muliebre est sedens cum lancea, signis antè affixis, quod pilam cui aquila insidet porrigit: inscriptio, MATRICA STRORVM. Nam M. An- tonius eius maritus Faustinam subito morbo exanimatam, diuam à Senatu ap- pellatam gratulatus est. Matrem verò castrorum ideo ipse vocitare solitus, quod eam secum & in æstiuis habuerat.

Cum verò proprium Deorum sit perpetua frui quiete, neque villos humanae vicissitudi- nis casus in posterum expauescere, securitatem inuenias hieroglyphicè plurimum sella compo- sitam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea sedens caput manu suffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput sustentat, eadem sellæ innittitur. Inscrip- tio est, SECVRITAS. In altero Imp. M. Iul. Philippi Augusti, dea sedens est, quæ dexte- ra sagittam tenet, læuam supra caput tollit inni- xam sellæ. Inscrip- tio, SECVRIT: ORBIS.

In numo quodam Imp. Nero- nis Cæsaris Aug. P. M. TR. P. P. dea sedens ara apposta, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat, cum inscriptione, SECVRI- TAS AVGVSTI, quod mihi reducit in memoriã dictum illud, In vtraque aurem quiescere.

CON

CONGIARIVM.

Am & congiarium dari solitum simulacris tribus pro tribunali sedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani COS. XIII. con- giarium ipse sedens populo elargitur, cum inscriptione, LVD. SÆC. Ædes ve- ro iuxta sita est, & in tribunalis facie literæ appositæ sunt, S. V. F. P. D. Qua- rum sententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam pri- mo decennali.

ÆDITVMVS.

Æditum quoque significaturi sacerdotes Ægyptij, hominè pro tem- pli foribus in sede statuebant, eo amictum indumento, iisque gestaminibus ornatum, quæ latè Eusebius libro vndecimo de præp. Euang. recenset, ubi tem- plum Serapidis describit, & custodes hos ipsos pastophoros enumerat, ab sacer- dotali scilicet habitu sic cognominatos, à Latinis aliàs æditumos quasi ædium intumos, aliàs ædituos à tuendis ædibus appellatos, ut apud Charisium est. Pre- greditur Dauides principes sacerdotum è Iudæis futuros, qui aduersus Christum insurgent, cum dixit: Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta. Nã & idem mos pro templo seditandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægy- ptijs, à gentibus ue alijs exempla quærimus, cum diuinæ ubique literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Israel sedentem in sede sua, & Elaias, Dominum sedentem super thronum excelsum atque sublimem. & apud Hieremiam, thronus gloriæ, exaltatus ab initio locus, sanctificatio nostra, sustentatio Israel: quæ quidem omnia firmum & stabile Dei significant impe- rium: & ut inquit Adamantius, siue de Christo volueris ista intelligere, nõ pec- cabis: siue de Patre, non impiè senseris: est enim thronus gloriæ excelsus, & à principio, Assertor noster: propterea regnū eius & sanctificatio nostra Christus est, quia & ille sanctificans, & nos sanctificati ex vno omnes sumus. Ideo verò tum sedere dicimus, ait Erythymius, quod hinc Regiam eius dignitatem, stabili- tatemque, & venerabilem iudicis auctoritatem imaginamur. Ita sedere super se- dem suam dicitur Deus, qui latè Dominus super omnes gentes regnat. Quin & malignus cum Scythas, Turcas, & plerosque alios à Septentrione barbaros, alios impios, alios hereticos sibi addicendos prælagisset, Ponnā, inquit, thronū meum ad Aquilonē, inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot seculā, in quie- toris vitæ prouincias cōtinenter effluxit. Cum verò super Cherubim sedere po- nitur Deus, intelligitur de summa scientiæ plenitudine, quæ tum angelis, tum vi- ris insigni pietate præditis superastitit, de qua Salomō Prouerbij: Anima eius sedes sapientiæ. At scabellum à scamno sede deminutum, humilitatis & subie- ctionis, inquit Eucherius, in diciū est: ut Psalmo, Donec ponā inimicos tuos sca- bellum pedum tuorum. Accipitur & pro Christi humanitate: ut, Adorate sca- bellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponuntur in diuinis, sicut caput Pater, de quo loco suo.

DOCTRINA.

Plerisque verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ significatū habet: atque ita di- uis Hieronymus & plerique omnes interpretantur locū Euangelicū: Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Ita illud Psal. primo: Et in cathe- dra pestilentiæ nõ sedit, quod pro doctrinā nõ sanā interpretatur Euthymius, hæreticorū ait Eucherius: beatiq; porro illi habentur, qui pro sceleratis nõ stete- rint, & cū impijs atque peruersis minimè sederint. Quāuis pro pestilentia nõnulli

Gg 2

accipiant, derisores, & pro cathedra, societatem ponant: vt sit, neq; cōmercium d habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq; mortaliū animis exercetur. Quod verò Paraphraſte nonnulli ſcripſerint, neq; ſocius fuit eorum qui ſtudio faciunt malè, multò minus eò dementiae peruenit, vt impoſtorum illi vita placuerit. Latinū eſt omnino, Aſidere cuiſiam, pro ſocium eſſe, vel ſimilem, vel imitatore. Hinc Horatius Epistoſis:

Parcus ob hæredis curam, nimumq; ſeuerus

Aſidet inſano. hoc eſt, par, vel ſocius, aut ſimilis eſt inſano. Sunt qui cum ſuperiore ſignificato cōſentientes, per cathedram hoc loco perſeuerantiā & firmitatem in malis operibus ſignificare velint. Nam deſidere, vnde deſes & deſidia, contationem indicat huiusmodi.

CONSULTATIO.

Quin & conſultationem per ſellum ex Ægyptiaca doctrina ſignificari manifeſtum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, ſedendo eos viciffe: quod ad conſilia referunt eruditi, vt apud Plautū is qui nimio plus ſapere ſe ſedentem aſſerit, & quod apud Maronem, Turnus ſacrata valle ſedebat, legitur, exponit Seruius, ſedere, eſt conſilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc ſententiam. Non otioſe poſitum eſt in ſacris concentibus Pſalmo XLIX, Sedens aduerſum fratrem tuum obloqueris: id enim *επιλομας* indicat. Sedens, hoc eſt, conſultò, non ſubita ira aliqua percitus, nō dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, ſed animo conquieſcente, & ſpontè de calumnijs agitante, vel aliquid, quod obeſſe poſſet excogitante.

CESSATIO.

Neq; deſunt, qui ſedere pro ceſſare ponunt, Horatium ſecuti, qui de puſillanimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non ſuccederet.

Vt ſtare, ad expeditionem paratum eſſe, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone coruſco, Stricta, parata neci.

Ita pro deſide ſedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

Illud non omiſerim, implorantium opem fuiſſe morem apud hoſpites, quos Iadiſſent, in foro ſeſſitare: quod apud Alcinoū feciſſe Viyſſem Homerus ſcribit, neq; diſſimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volſcorum principis ſupplicem factum, ad focum ſedentem ſcribit Dionyſius Halicarnaſſeus. De Themistocele quoq; in exilium abacto, talia inuenies apud Græcos hiſtoricos.

ÆDILIS CURVLIS:

ERat verò ſella eburnea propriū Ædiliū Curuliū hieroglyphicū, quod quidem quoniam alijs aliquot magiſtratibus debebatur, animaduertendū apud Plutarchum, Mariò, duos apud Romanos Ædiliū ordines fuiſſe, quorum alter ſella, quæ curuoſos pedes haberet, utebatur, in qua ſedentes ius dicebant, huicq; honori aderat magiſtratus nomē. Inferiorem alterū popularem vocabant. Quod ſi quis à maiori honore decidiffet, rursus ad alterius petitionē accedere cōſuerat. Pauloq; infra, Marius cum ad Herenniū reſponderet, huiusmodi ſellā *εγυλιοσδοξ* memorat, quæ cuiusmodi eſſet in numiſmatis intueri licet: dug enim huiusmodi cuſæ habentur ſuper tribunali, in M. Pletorij Aed. Cur. numo, vt omnino inde qua fieri ſpecie ſolerent ſelle illæ, conſpicuū ſit. Magna autē am-

bicio

abitio Romanis fuit eburneis huiusmodi ſellis ad clariffimos quoſq; Reges, quorum amicitiam ſibi conciliaſſent, dono miſſitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Maſiniſſæ Numidarum Regi miſſa ſunt, ſella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoq; cum donis alijs ſella miſſa, cum is ſe Carthaginensibus inimicū, Romanis amicū per legatos profeſſus eſſet. Et Ptolemæo Ægypti Regi cum legati ad commemorandam renouandamq; amicitiam miſſi ſunt, tulere dona, togam, & tunicam purpuream, cum ſella eburnea. Et conſules cum magiſtratum inibant, in ſella eburnea ſedere ſolebant. Vnde apud Ouid. Faſtis,

Et noua conſpicuum pondera ſentit ebur.

Sed hæc miſſa faciamus, quæ omnium ſunt hiſtorijs peruulgata, in curruq; protinus à ſella ipſa inſiliamus.

DE CURRU.

Roximus ad ſedem accedit currus, multis & ipſe hieroglyphicis inſignis, quæ commemorare infiniti propemodum operis labor eſſet: ſedenim ea tantum recenſebimus, quæ vel in numis, vel autorum de vetuſtate libris comperiuntur, & ſi qua facient ad pietatē, ea nequam diſſimulabimus.

TRIVMPHVS.

Sane conſtat apud Romanos & gentes alias currum triumphi ſignificatum ſhabuiſſe, cuiusmodi victoriarum monumenta paſſim in numis, in aris, in arcubus conſpiciuntur. Iſis autem qui triumphaſſent, ſtatuae in curribus ponebantur, quæ ob id triumphales appellatae ſunt. Earum verò ſtatuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, ſella Curulis eburnea, eburneus ſcipio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autē Curulem ea de cauſa dictā volūt, quod curru honoris gratia ſoliti erant in Curiam vehi Senatores qui Curulem magiſtratū, hoc eſt, maiorem honorem geſiſſent, in quo curru ſella eſſet, ſupra quam conſiderent.

AMPLIATOR IMPERII.

Triumphalis autem effigies Romæ ijs omnibus decretā eſt, qui ſines Imperij ampliſſent. Auguſtus verò memoriæ ducum, qui populi Romani Imperium ex minimo maximum reddidiſſent, proximū à dijs immortalibus honorem præſtitit, itaq; & opera cuiuſq; manentibus titulis reſtituit, & ſtatuas omniū triumphali effigie in vtraq; fori ſui porticu dedicauit, profeſſus edicto, commentum id ſe, vt illorum veluti exemplar & ipſe dum viueret, & inſequentium ætatum principes exigerent à ciuibus.

MARITIMÁ VICTORIA.

In numo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus eſt, equos agens ſtagello ſublato, ipſe curru cymbæ ſpecie præ ſe ferenti inſiſtens. Cymba inter vtriuſq; equū ſita. In puppi eius nauigij auis eſt aliſ ſurrectis, quæ aquilæ ſpeciem reſert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suspendiſſe potenti Veſtimenta maris deo. Vbi animaduertendum eſt, C literam apud nos ordinē tertiam, pro Q poſitam more maiorum, qui Q literam olim excluſere, vt Velius Longus atteſtatur, neq; à Nigidio Figulo in commentarijs ſuis vnquam poſita eſt, teſte Victorino. Numi verò huius ſpecies nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium partam oſtendit, quam Maro etiam celebrauit in Scuto:

Parte alia ventis & dijs Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.

Sunt etiam numi alij in victoriae huius memoriam cusi, in quibus triremes tridentibus rostris praeditae conspiciuntur, vt tandem aliquando Virgilianum illud incolumitati suae restituatur, Rostrisque tridentibus: de quo in ijs quae circa Virgilianae lectionis castigationem olim elucubrauimus, plerisque dubitant.

IMPERIVM.

Imperium autem, aut summam rerum, speciosioresque magistratus, aruspicina quoque per currum significauit. Nam Tarquinius cognomento Superbus, cum adhuc Romae regnaret, & Iouis Capitolini templum penes absoluisset, currum quendam fictilem Thucis quibusdam ex Veiorum gente fingendum locauerat, quem cum iam confectum figuli in fornacem intulissent, non vt reliqua fictilia humore expresso exilior euasit quam impositus esset, sed fermentati panis instar intumuit, eoque magnitudinis concepto robore duritiisque increuit, vt vix sublato fornacis culmine, parietibusque dissectis, educi potuerit. Consulti super hoc aruspices responderunt, apud quos eiusmodi currus asseruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi.

NUPTIAE.

Eiusdem boni ominis causa, & aucupandae felicitatis affectatione institutum apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceretur, quod Hesiodus, siue is Aristophanes Grammaticus fuit, Scuto Herculis ita describit:

Τοι μὲν δὲ ἱεροῶτα ἐπ' ἀπλώης ἡγῶν
Ἴ ἀνδρῶν γυναικῶν, καλὸς δ' ἕμβροτο δόρυ φησὶ.

Hic curru inuectam geniali virginem amanti

Traduxere viro, passimque hymen hymen aus Excitus cantu.

Et ligneum spondae simulacrum Cithaerons consilio fabrefactum, pro Asopi filia suppositum, & in curru constitutum ab Ioue reperias, quod Iunonem, quae diuortium fecerat, illuderet. Eo vero nuptiali curru tris tantum vectari solitos, sponfam quae sederet in medio, sponsum & parochum, Pausanias tradit. Parochum eum nimirum intelligens, quae nos hodie anuli maritalis compatre appellamus, πείροχοι γὰρ παρὰ τὸ αὐτῶν παρὰ τὸ κρημνῶν, ἢ οἱ συμπεριβύοντες τῆν ὑμῶν ἑδί τ' ἑδύγας ὁ πρῶτον μοῖ.

TERRA.

Quod vero Cybelem curru inuehi sinxerunt, cum eadem & tellus sit, terrae ipsius libramentum in aere pendens indicare Lucretius putat:

Hanc veteres Graium docti cecinere Poetae,

Sedibus in curru bigugos agitare Leones,

Aeris in spatio magnam pendere docentes Tellurem.

Illud addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternae generationis merito cognomen indidisse, quando ita hominum illa mater, vt caelum deorum, habita est. Hae nos nascentes excipit, natos alit, semelque editos sustinet semper, nouissime complexa gremio iam a reliqua natura abdicatos, tum maxime vt mater operiens. Quod si quis & causam quaesierit, cur turrato capite conspiciat, eam Lucretius rationem in hunc modum expressit:

De cur aliq, caput summum cinxere corona,

Eximys munita locis quod sustinet vrbes,

Quo nunc insignis per magnas praedit a terras
Horrificè fertur diuinae matris imago.

Ineditis enim & excelsis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuii metu, qui diu mortalium mentibus infedit, quam vt difficilior hostibus accessus foret.

BATTI NAVIGATIO.

Rat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenses dedicarunt, postea Equam is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyae vero capiti coronam imponebat. De Batto autem qui Thera insula pulsus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auspicatissime dederit, alio loco diximus copiosissime.

CIRCENSES.

Vdos Circenses per bigas & quadrigas, quae tot numis signatae sunt, significari, satis omnibus innotuit, vniuersa Graecia cum Romanis eo spectaculorum genere per multa secula detentis. Id autem honoris habitum aurigarum factionibus, vt in victoriarum eorum memoriam numi ipsi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, postulat interdu a populo Praesinianorum aureorum modum propter equum ex factione Praesina, cui Verus impotenter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Praesimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: sed veluti Capitolinus a Veneto, Venetianum fecit, ita Praesinianum a Praesino deduxit.

AVRIGA COELESTIS QVIS.

In caelo quoque Aurigae species ostenditur, de quo ita Theon in commentarijs Arati: Fabularum scriptores, inquit, Aurigam eum, qui caelo adscriptus est, imaginem esse dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callithae filius fuit: solenniaque huius rei sacra in Argis primu instituta, quod primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, sunt qui Cillantii, qui Pelopis auriga fuit, sunt qui Oenomai figuram esse contendunt. Atque ita Graecia demum est in vnaquaere contentiosa.

DIVINA MAIESTA.

Quod enim cur nos mortaliu fabulas aequo curiosius prosequamur, cum Deus Opt. Max. sua se conspicuum autoritate nobis exhibeat: cuius summa maiestas, qualisque videri caelicolis & quanta solet, inuehitur curru, non eo inquam Platonicu, in quo ο μὲν μέγας ἡγεμόνας ἐπ' ἀραυῶν ἑδὺς πεπεφῶτα ἀγῶν ἀρμα περιβέτα, sed de curru loquor quem Hetruscorum monumenta obseruanda nobis vetustate ostendere, quem ex Arameorum arcanis profundissimae doctrinae vir Aegidius Viterbiensis in Circum aetate nostra primus induxit. Verum super hoc quaedam altius repetenda sunt. Aramei vnum eundemque librum duas esse leges dixerunt: alteram scriptam, alteram a Deo Moyse traditam: illam populis, hanc sapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa historiam orbis conditi atque administrandi, in hac formulam adumbratae, atque ad effigiem expressae diuinitatis ostendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumque Saturni regno Iouis tanquam felicius anteponebat: siquidem sub Ioue actio vitaque humana, sub Saturno vero contemplatio diuinorum significatur. De quorum temporu felicitate Platonicam ita sententiam Maro mihi videretur expressisse, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,
 Nec signare quidem aut partiri limite campum
 Fas erat, in medium quærebant, ipsaq; tellus
 Omnia liberius nullo poscente ferebat.
 Ille malum virus serpentibus addidit atris,
 Prædariaq; lupos insit, pontumq; moueri,
 Mellâq; decussit folijs, ignemq; remouit,
 Et passim riuus currentia vîna repressit,
 Ut varias vsus meditando extunderet artes
 Paulatim, & sulcis frumenti quæretet herbam,
 Et silicis venis abstrusum excuderet ignem.

Mox de Ioue:

Tunc alnos fluuij, & quæ plurimâ de humanis ferè omnibus nego-
 tijs subsequuntur. Hunc imitatus Naso, vtriusq; regnum ita describit:

Aurea prima fata est aras, quæ vindice nullo,
 Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.
 Pœna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo
 Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
 Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti. & quæ multa profequitur.

Sed vt ad rem nostram conuertamur, vtriusq; duobus nominibus appellat He-
 bræus, illud opus BRESKIT, ac creationis, hoc opus CVRRVS, & arcane in-
 tellectionis. Legis igitur secundæ huius, quæ arcana est, per Mesiã & suos ape-
 rienda, per speciem Currus apud eos conscribitur ἰσχυρολυκός. Currū hunc Eze-
 chiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanquã ideas
 quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac sigillis, formati à Deo sunt angeli quatuor, o-
 mnium cœlestium mētium & duces & principes. A dextera Dei gemmã eã pri-
 ma est, vnde pulchra, grata, lætãq; omnia proueniunt: eamq; vim Michaëlem vo-
 cant. A læua gemma altera est, vnde fortia, dura, castigataq; manant: ea Gabriel
 nuncupata. Mixtum ex ijs medicinã & temperamentū Raphaël. Quarto dentiq;
 loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti dispensator. Ita Michaël & Ga-
 briel pro duabus rotis, Raphaël pro sella quæ sit mediã inter rotas posita. Quar-
 ta Vriel pro axe, circa quem fabricę huius est totius fundamentū. Duo illa prio-
 ra nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonam: quartum tanquam vel
 pedes, vel pedum scabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hiero-
 solymæ euerfore, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedū tuorum. Græca
 Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martē, Raphaë-
 lem Iouem, cui sella propriè dicata est: & Solem quartum, sceminæ marisq; vim
 habentem, omnis planè generationis initiū, & Vrielem nominat & Adonin He-
 bræus. Orpheus eã quatuor vno refert versu, quod mas, quod scemina, quod
 rerum genitura, quod Adonis:

Κόρη καὶ ἰσχυρὸν ἐν πύλαις Ἰαλθ' αἰὼν ἄδωνι.

Vt non ita cōmentitia esse videantur ea quæ Plutarchus de Bacchī cultu apud
 Iudæos obseruauit, & Symposiacis latè disputauit. Eorum enim scenopegia in
 Bacchī celebritatem fieri putat, Adonimq; & Bacchū eundem esse. Rotis qua-
 tuor, siue gemmas, siue currus ipsius partes, aut membra libeat appellare, quin-
 to adijciunt loco Nutielem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus.
 Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto mysterio vna locutione scribuntur
 in Can-

in Cantibus, eam nostri ascensum purpureum interpretati sunt. Salomon scri-
 bit currum hoc modo, A R G A M A N. Prima litera fit Vriel: per A enim illi
 scribunt. Sequenti R, Raphaël. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michaël. Quinta
 N, Nuriel. Neq; sum nescius, Hebræorum quorundam iuniorum super angē-
 lis, Planetisq; & signis, quibus imperitent, cōmentationes longè diuersas esse,
 aliterq; tradi in diurnis illis supplicationibus, quæ secundum doctrinã Caba-
 listicã institutę dicunt: ceterū Astrologos hi potius quàm Theologos secuti mi-
 hi videntur, qui Michaëlis in Deo vim ita interpretant, vt numē incomparabile
 significare dicāt. Vnde illud in Psal. citant: Deus quis est similis tibi? Mercuriū
 Planetis huic ministrum esse, fandi & agendi potentem, diuinãq; & humanã
 naturã totius interpretem: cuius lætiores receptus sint, siue vt Græci dicunt,
 ἀεθλοποιός, e cœlestibus signis Gemini atq; Virgo: huiusmodiq; genio die quar-
 ta preces allegandas. Et nostri Michaëli munus illud attribuunt, quod Mercu-
 rio Græci veteres, qui scilicet animas cœlo inferat, atq; alias sub tristia Tartara
 mittat. Ad hæc trutinam in manu eius statuunt virgæ loco, vtpote qui merita
 inquirat, bona malaq; compenset, proindeq; vtut quisq; apud superos vixerit,
 aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquàm à Michaële discedamus,
 quamuis cuiuspiam πείραξιον dictum videatur, præterire nolō id quod Rabi Te-
 dacus Leui lib. de duodecim numerationibus ait, Michaëlem occidentali ven-
 tro præpositum, vt magna mihi de causã institutum à Gallorum pietate vide-
 tur, quod ad nostra tempora magno cultu perdurat, honoratissimum ordinem
 cohortis Regiæ diuo Michaëli dicatum esse. Sed vt reuertamur, Gabrielem isti
 Deum fortem interpretantur, minoris tamen cuiusdam fortitudinis esse. Lunã
 Planetis huic ministrare, cuius gratisimum hospitium Cancer esse perhibe-
 tur, secundaq; illi die supplicandum. Ex Raphaëlis nomine atq; vi, rerum aiunt
 omnium medicinã emanare. Esse hunc Solem ipsum, qui & Phœbus. Nam is
 apud Quidium dicit: Inueni medicina meum est. Leonis vnus domiciliō gau-
 dere: prima illi die vota concipienda, nuncupandaq;. Ac, ne Apollinis & Æscu-
 lapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo censetur, huius verò Æsculapius:
 ipsa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo est, Æsculapius
 ars ipsa. Vnde Maro:

Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris
 Mortalem infernis ad lumina surgere vitæ,
 Ipse repertorem medicinæ talis & artis
 Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad vndas

Ars igitur Æsculapio attributa, per quã bona cōparatur valetudo, vtpote quæ
 in curatione ipsa versetur. Est & Zamaël, cuius munus vlciscendi, venenãq; di-
 spargendi esse perhibent, vberrimæ illi bonorū omnium largitioni semper op-
 positus. Martem hunc esse Græci volunt, Arieti & Scorpio præfectum: tertia il-
 li die preces faciendas. Nanaëlem mox enumerant, in nomineq; id esse signifi-
 catū autimant, vt Deum benignè nobis omnia respondere, ac omnia ipso hor-
 to mortalibus elargiri interpretentur. Esse hunc Venerē, qui Tauro Libraq;
 delectetur: sexta illi die supplicandum. Zadehielem inde deprehendere, qui Dei
 iusticiam, & quintæ diei sacrificia, precesq; procuraret: vnde nonnulli quina-
 rium iustitiæ dedicarint. Esse hunc Iouem: nam vt Maro, Rex Iupiter omnibus
 idem. Isq; vt illi commenti sunt, Sagittario atq; Piscibus præficatur. Caphzie-
 lem demum septimæ lucis curam gerere, eaq; mortalium preces sibi deposcere,

Ab eo vim frigidam emanare, quæ scilicet singula in inferiori mundo concreta condensentur. Nam ut calidi est dissoluere atque rarefacere, ita frigoris est solidare coagulareque. Saturnum hunc nostri vocant, qui Capricornum & Aquarium sedes habet. Sedenim ut in curru fati expatiati, metamque ipsam rite circumuecti, eodem vnde cursum auspicati fumus reuertamur. Id aliqua egeret videtur elocutio nunc, quod à Platone regna duo posita diximus. Is siquidem multo ante tempore prælagisse videtur, quæ nunc demum speramus euentura: Mundi circuitum is ab Oriente ad Occidentem Iouis esse, ac perinde fatalem dici. Apparitum vero olim alterum sub Saturno huic oppositum, ab Occidente scilicet Orientem versus, in quo sponte nascantur homines, & à senio in iuuentutem regrediantur. Id ita Platonici interpretantur, ut Iouem mundi animam intelligi velint, cuius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponatur. Præterea animorum vitam in corporibus cõcretis ab Ioue esse, sensibusque & rerum agendarum studio deditam. Saturnum vero supremum inter angelos intellectum, cuius radijs animi etiam ultra angelos illustrentur accendanturque, & ad intellectu pollentem vitam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiusmodi conuertuntur, sub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue vero, cum rerum humanarum negotijs implicatur. Plotinusque regnare nos ait sub hoc vel illo, prout secundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita sponte regenerari dicimur, rursusque iuuenescere, ac in dies magis efflorescere, cum sana bene institutionis optione ad meliora contendimus, de quo Paulus Apostolus: Homo interior renouatur in dies. Atque passim in diuinis literis de iuuentute nostra, quæ sit ut Aquilæ renouanda. Quod si vlllo vnquam tempore spes affulsit ut mortales hæc essent consecuturi, nunc sperandum maxime, cum eorum omnium ingenia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem consecuta sunt, maiorum nostrorum errores, qui tot annos vni tantum sensui adhæsere, deprehendere iam inceptarunt, omnemque studiorum suorum conatum ad veritatem ipsam conuertere, sanctionesque disciplinas adamare. Adiuuant insuper hanc proborum hominum voluntatem, sanctissimorum autorum scripta, lucubrationesque & documenta, quæ de vetustatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Et iam ille minime censetur eruditus, quantumlibet Græcè Latineque sciat, qui Iouem scrutaturus celestem non insiliat in cursum, qui sacra non attingit, qui diuina non est imbutus disciplina, qui Christum, atque adeo Christianæ institutionis volumina non affectatur: quid mysteria sibi velint, non exquisierit, quaque ratione Deo animum affectare possit, inspicere neglexerit. Verum ille omnium optime peritus, qui lutosas, sæcèque conglutinatas alas in profuente puriter abluerit, perpuraueritque, à terraque sublatus celestem Circensium pompam comitatus eodem peruenerit, ubi sparsas manu veri Iouis fruges donariaque percipiat, opipareque & ipse & iugales excepti, amoenissimi lautissimi que diuersorum otio perfruantur: quod qui fecerit, dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, studiaque omnium reliqua, nihil aliud nisi summam esse vanitatem.

DE FULMINE

Quæ igitur in alta sede conspicuum alato inuecti curru consecuti fumus. Quod vero eum esse Iouem agnosceremus, nullum manifestius signum fuit, quam fulmen eius manu prætentum: quare cum id gestaminis ad Iouem præcipue pertineat,

neat, non secus ac sella, de fulmine dicere minime alienum est ab instituto negotio futurum.

I V P I T E R.

Omnibus utique vulgatum est hieroglyphicum illud, Fulmen supremi Iouis gestamen esse. Sed ut nunc fabulas dissimulemus, veram figmenti causam asseramus, siquidem hoc ipsius fulminis naturam exprimere videtur: quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aera conspersus, ubi contrariæ nature viribus sollicitari cœpit, sese in globum colligit, & aduersus algorem validissime reluctatur: vrget algor ventis ingruentibus, ille sese magis ac magis adstringit, quoque angustius premitur, eodem validior euadit, ac simulac extremam intentari sibi vim intelligit, totis erumpit viribus, crassiorque aere, qui circumfusus est, disrupto, viam sibi cum strepitu & incendio patefacit. Suprema vero illa pars elementorum, vnde calor emanat, cum Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & fulmina ciere confinxit. Signaque Iouis passim cum fulmine fieri consuevit, cum vno quidem frequentissime: sed & cum duobus fulminibus aliquando Ioui statua posita est, ut apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: quæ quidem seuera minacique effigie, utraque intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen descensuri super macerati porci exta iurabant, nihil se dolomalo facturos, aut secus quam Olympiæ leges paterentur ausuros.

F A M A L O N G E L A T E Q V E
P R O P A G A T A.

Illud vero præcipuum fulminis significatum est, ut vocem procul auditam, hoc est, famam rerum gestarum longe lateque per immensa terrarum spatia diffusam expatiatamque præ se ferat. Transit & illustrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum seriem propagatam. Aegyptij enim sacerdotes huiusmodi gloriæ amplitudinem ostendere si vellent, vocem, ut ipsi dicunt, aëris quippe tonitrum, hoc est, ipsius fulminis imaginem describebant. Nihil enim magis, nihil validius nec terribilius tonitru sonare constat. Eaque de causa Appelles pictor, uti in Armorum commentario diximus, cum Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu posuit, quo nominis eius amplitudinem ex rebus ab eo gestis longe lateque propagatam, & memoria nunquam intermoritura celebrem indicaret. Posita ea tabula, ut Plinius ait, in templo Dianæ Ephesæ, x x talentis auri picta. Eo vero artificio fuit, ut digiti eminere viderentur, fulmen extra tabulam esse. Sedenim Lysippus statuarius factum ut adulationis plenum improbauit, quare hastam ipse in manu Regis posuit: qui quidem, si vera quis de Alexandro, non fabulas conscripsisset, famam eius ne vna quidem ætate superfuturam iudicaret, nedum id assequi meritis sit, ut diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, ut se decreto publico Deum instituerent. Ea res cum matrem Olympiam etiam offendisset magnæ integritatis sceminam, Rex ipse ut inceptum excusaret, & institutum suum approbare, insigne volumen ad matrem suam conscripsit, ut apud Cypriatum regi, quo rationes multas ostendit, Regibus suis Apotheosin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam seruati, indeque colendi & sacrificandi ritum inoleuisse. Sanè quidem Athenienses ipsi, qui doctrina & sapientia semper insignes habiti sunt, cum xii tantum deos antea colerent, Alexandrum tertium decimum appellauerunt, honoresque illi adhuc viuenti instituere, qui tamen vulneribus sæpe confossus, morbisque tentatus, ac postremo vita functus, se

mortalem ostendit, qui deorū interim cōsilio adiectus erat. Quare Lacedæmo-
 nij literis acceptis, argutè libereq; admodum more suo responderunt. *ἐπι τοῦ θεοῦ*
δὲ θεοῦ βέλεται θεὸς εἶναι, ἕτω θεός. Alexander quando quidem vult esse Deus, esto Deus.
 quo decreto id declaratū voluere, nullam aliam fuisse causam, neq; meritū aliud
 cur deificatio esset Alexandro decernēda, nisi quod ipse ita vellet. Cæterū is qui
 adhuc viuens diuinis honoribus inhæbat, ne cōmunibus quidem post obitum
 iustis honestabatur, ad grauissimā, vscq; Olympiæ matris lamentationē. Peruul-
 gatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Reges suos, vt nuper dice-
 bamus, pro dijs colere. Nā & Romani nō tantum Reges plerosq; suos, verū etiā
 eorum vxores diuinis honoribus honestarunt, & nonnullis templa, et sacra etiā
 instituerunt. Quantum verò pertinet ad fulmen, eo tolerabilius id Alexan-
 dro concedendum, quo insolentius Lysimachus ab Alexandri morte parti-
 culam eius regni sortitus, non quam armis virtutē ue vlla sua subegisset, sed ex
 Regis tabulis adeptus esset, lancea cælum tangere se iactabat: quod tantundem
 erat, ac si famam astris terminare se diceret. Qua de causa Passades Byzantinus
 hominis vanitatem irridens, ad suos conuersus ait: Cauendum ne is lanceæ mu-
 crone cælum medium pertundat. Quodq; impatientius aliquis ferat, Clear-
 chus Heracliæ Tyrannus fulmen gestauit, & ex liberis vnum Tonitrum appel-
 lauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrii fuit insolentia, quorum iste non
 magna admodum regni parte ab Alexādro accepta, Iouem se vocari passus est,
 responsa sua pro oraculis haberi gauisus: ille quatuor ad summum nauibus de-
 merfis, Neptunus vocitari voluit, tridentemq; gestauit. Vt minus iam Salmo-
 nea miremur eò prouectum infantiæ, vt flammās Iouis, & Olympi sonitus imita-
 retur. Nam vt apud Maronem:

*Quatuor is inuectus equis, & lampada quassans,
 Per Graiūm populos, mediæq; per Elidis urbem
 Ibat ouans, diuinūq; sibi poscebat honores
 Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
 Aere, & cornipedum cursu simularet equorum.*

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum ra-
 tionem inuenit. Nam cum quædam occulta sacra ad fulmina expianda noscere
 cuperet, Egeriam consuluit, quæ respondisse fertur, vt Auentinū peteret, & fon-
 tem qui in antro quodam erat, melle & vino generosiore inficeret, quod solebant
 hora certa dæmones duo sitibundi cōuenire. Hi erant Picus & Faunus. Curaret
 verò ille sibi latebras, in quas abditus ab aduenientib. illis nō conspiceretur, ip-
 se tamen fontē intueret, disponeretq; per fontis marginē retia, prout opportu-
 nū sibi videret. His peractis dii uenerunt, & potus allecti suauitate multū ebibe-
 runt: tandem sopore grauati, ibidē, ubi cōstitierant, somno se prostrauere, quos
 ita grauatos Numa implicuit in rete, qui uidentes se captos, in uarias se formas
 transformabant. Sed cum nihil quicq; proficeret, ad ueras tandē effigies rediere,
 Numamq; ut retia solueret, orauerunt. Rex se non prius retia soluturum dixit,
 quam de placando Ioue doceret. Illi & hoc docuerunt, qua scilicet ratione cælo
 Iupiter elicere, quocq; modo fulmē expiare. Vnde Ioui Elicio nomē datū cuius
 templū in Auentino positū, ubi res hæc contigerat. Scio fabulā importuno loco
 positā, sed quia non ita uulgata est, minimè fuit dissimulanda. Ne uerò nos alie-
 næ gloriæ detractoribus fauere uideamur, Alexandro fulmen meritò attributū
 dixit.

dixerim, ea de causa, quod annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Ori-
 entales ferè omnes nationes subegerat, & Oceanum ipsum enauigauerat, vt nō
 immeritò Cæsar, qui pari saltē animo ad eam rerum amplitudinem adspira-
 bat, cum Gades venisset, animaduersa apud Herculis templum Magni Alexan-
 dri imagine, ingemuerit, atq; vt Trāquillus ait, pertæsus sit ignauitā suam, quod
 nihil cum à se memorabile actum esset in ætate qua iam Alexander orbem terra-
 rum subegisset.

CELERITAS.

St enim fulmē ante omnia velocissimæ omnino celeritatis indicium, quam
 Poëtæ cum volunt exprimere, dicunt, fulminis ocyor alis. Idem ex antiquorū
 numis manifestum est: vt in eo cuius inscriptio est, Q. P I L I P V S, equus habe-
 tur in perniciem cursum admissus, cauda exporrecta, fulmine subsequente, lan-
 cea protenta: quod innuere videtur, prouinciā susceptam summa celeritate per-
 agratam, negociumq; quamocysimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex
 Aegypti regibus, promptitudinis & audaciæ causa *κατανοός* appellatus, ait Pausa-
 nias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum est, capræ coo-
 pertum spolio, sub cuius iugulo fulmen est, & arcus ab occipitio: ab altera verò
 parte Pegasus, cum sagitta subiacente, omnia, vt palam est, velocitatis indicia,
 cum præsertim inscriptio sit, L. P A P I. De quo quidē Papirio, qui ob mirificā
 in agendis rebus festinationem atq; celeritatem, Cursoris cognomentū meruit,
 multa rerū scriptores memoriæ prodidit. Equorum porro velocitatem in cur-
 sibus certamine fulguri comparat Hesiodus, Herculis scuto, vbi dicit:

ἐπι δ' ἰππέως δόρε δὴ φέρεται ἡελοῖ ἄστεροπῆ πατρὸς διὸς αἰγυόχοιο.

Quem Statius secutus ait:

Illicet igne Iouis lapsusq; citatior astris.

Et inferior idem Hesiodus de equis in cursum à Pallade concitatis:

Τοι δ' ἀμυδὸς πρὸ γόνοιο ἡελοῖ ποιεῖ ἡε δούμι.

quod proximè accedit ad Papinianam sententiam.

CELEBRITAS.

In augurali disciplina fulmen tam in publica quam in priuata opera vibratū,
 atq; etiam per nocturnam imaginem in somnijs visum, celebritatē nominis,
 & magnarum rerum auspicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per
 somnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte
 qua se viro adiunxit, existimauit factō tonitru in vterum sibi fulmen illabi, ex cu-
 ius ictu magno excitato incendio, in flāmas inde latè diffusas abire visum. Quid
 verò hic memorem Iuliæ filiæ Cæsaris monumentum ictum fulmine? quid Eu-
 ripidis poëtæ Tragici, atq; Lycurgi sepulchra de cælo tacta? Quid Veliternum
 murum? quid Eutimi Picte, aut Horati Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Ta-
 citi & Floriani statuas eodem modo afflatas? quæq; huiusmodi exempla pluri-
 ma declamatione, quam olim de fulminū significationibus edidimus, explicata
 sunt, quorum significata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruspi-
 cum responsis, quam euentis postea comprobata reperiuntur.

ELOQUENTIAE VIS.

Quod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle & alijs reperimus
 apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura dispergere solitos, cum oraret,
 tanta erat animorum percussio & in dicentium sententia motus, tanta verborū
 autoritas, de sacra dubio procul lectione metaphoram sumptere. Psalmo enim
 Hh

centesimo supra quartum & trigessimum canitur: Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluiam. Vbi per nubes viri sancti intelliguntur, per fulgura verò persuadendi vis, per pluiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quòd a libi Dauid, Vox, ait, tonitru tui in rota, eo hieroglyphico significat Euangelij voces, quæ de cælo diuinitus intonaturæ essent, & vniuersum terrarum orbem (id enim rota est) commoturæ, attonitumq; reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Christi signari tradit Eucherius: eoq; spectare psalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de Iudæorum confusione, qui ei nulla in re vnquam resistere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum castris, Ramesem, tonitru gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces sunt in sacris literis, per tonitrum accipi docet, quòd cœlitus editæ excipiantur. Fulminis verò radij descripti, quæ ipsæ coruscationes sunt, ad eiusdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Psalmo: Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terrarum.

CLEMENTIA.

IN Antonini Pij, atq; etiã in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in toro collocatum, quod manifestum & pulchrum admodum est clementiæ signum: arguit enim offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verum ob eius clementiam quiescere: quod perinde est atq; illud, quòd apud regem aiunt aculeo quidem præditum esse, verum eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate nostra tulit Iulius Medices princeps noster, qui simulac bonorū in eum studijs inclinatis Pont. Max. electus atq; saluatus est, omnium statim, & earum quidem atrocissimarū iniuriarum oblitus, ijs omnibus euestigiò pepercit, quos aduersarios habuerat iniquissimos, quos hostes totæ vitæ cursu perpeffus erat infensissimos, quiq; non bonis tantum & fortunis eius, sed & vitæ modis omnibus insidiati sæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ mansuetudinis pignus, perpetuumq; monumentū, assumpsit: ita summa totius vitæ moderatione conseruauit, req; probauit, vt Christianum demum Pontificē mortales intueri se profiterentur. Sedenim cum nobis de tanti principis laudibus loqui nō liceat, qui eius auspicijs annos aliquot in hominū luce versati sumus, negocium alijs relinquemus, eam fuisse nostri principis clementiam professi, vt vel hostes ad eam æternis literarū monumentis celebrandam impulsura sit.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QUÆ PER SOLEM, LVNAM, ET STELLAS SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Scribis, Clarissime vir, vidisse te lemmata quadam mea in breue admodū compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellā apud Aegyptios sacerdotes in doctriinarum suarum arcanis habentur: quod vt ad se mitterem, Reuerendissimus Cardinalis viriusque nostrum alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Addis insuper, cognouisse te rei istiusmodi argumentum non in ea tantum scheda contineri, sed à me longe copiosius conscriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodo formam spectabat, quibus pictor

pictor videretur in Iulio illo sidere adornando, cuius celebritatem Hippolytus ipse tanto studio fovit. Nimirū video te, & contane eruditissime, leonē ex vnguib; estimare voluisse: sed in re mea leo, sed musculus continetur, qui se olim apud mythologos pro leone ausus est venditare. Quā saluumcumq; tamen id sit quòd ego prestare potuerim, officij mei fuit, omni posthabita contatio, vt obsequi viro tum à primis studiorum nostrorum annis amico, tum ætatis totius demum cursu mihi semper admirando, tam in philosophia quam artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultiorum eruditionis elegantia, seu Græca seu Latina quis poscat, politissimò. Accipies igitur Stellaris hieroglyphica prout à me fuerunt interpretata. Sed nosti stellas sine Luna de solatis quodammodo videri. Nam quòd illæ rerum quæq; suarum semina conspergant, nisi in Lunaris orbis paratissimum, ut ita dicam, horreum condantur, quæ postmodum illā quasi sequestra terris demum inaleat, aut potius vberimè largiatur? Sed neq; Luna neq; stella sine Sole sui compotes esse possunt: quare Sol quoq; his adnumerandus, imò antepōnendus. Ridebis, scio, non erubescere me, quòd ausus sim de Sole, de Luna, de stellis apud talem tatumq; virum totius Encyclopædiæ decus & ornamentum verba facere: sed id me consolatur, quòd tu, vt hæc ad te darem, iusseris: quare si quid hæc attulerint tædij vel molestiæ, vni tibi qui ex abrones irritariis imputato. Utunque si legeris hæc quæ sunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tantum quæ me longe accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verum etiam te Pierij tibi deditissimi meorem assidue faciant.

DE SOLE.

OCELESTIVM corporū quæ die nocteq; micant significatio nes dicturi, rationi cōsentaneū esse duximus à Sole ipso dictio nem auspiciari: quando, nisi Sol esset, neq; Luna, neq; stelle vllg cōspicue essent, vt & doctrina est Astronomorū, & res ipsa indicat. Cum itaq; Sol reliqua huiusmodi corpora lumine illustrat suo, nostrisq; videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis arbitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

Theologi tã vetustæ religionis, quàm nostræ pietatis interpretes, Deū Opt. Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Ea q; ratione Sol cum sit vnus, vnde illi nomen, quippe à solitudine: sit lumen, vt sensu manifestum est: sit bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipsius hieroglyphicum, nullo alio signo addito, perhibetur. Et profanò verò cultu ante omnes Persæ, reliqua deorum omniū, quam gentes ipsæ venerabatur, caterua reiecta, Solem Deum esse vnicū arbitrabantur, ita vt nulla dijs templa condenda esse crederent, ea inducti ratione, quòd vni Soli, quem colerent, vix mundus ipse sufficeret. Pythagoras tanta eum veneratione profectus est, vt aduersus eum nefas esse dixerit locorum effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Hesiodus præceptum hoc summa religione obseruandum adhortatur. Omnino autem Gregorius Theologus id esse Deum dicit inter intellectuales creaturas (his enim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quòd Sol inter sensibiles. Quæ verò de Solis similitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hierotheo, absolutissimè verò à Dionysio, qui horum documenta literarum monumentis quam diligentissimè cōmendauit, cum ea quotidie per templa scholasq; omnes cōmemorata recitentur, ea hinc ego duxi prætereunda, Phœnicum interim & Aegyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Eusebius memoriae proditum ait, Solem & Lunam & stellas ita esse deos intellexere, vt eos

tantum gignendarum abolendarumque rerum omnium causam affirmarent: quod ijs congruit, quae Plato Legum XII, de Parcis philosophatur. Nam & Anaxagoras Solem *μυροδης* esse, hoc est, ferrum candefactum arbitratus est, atque ita omnia ex eo gigni conformarique affirmabat. Ferrum enim ita dispositum, in quod volueris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagorae discipulus, cum eodem sentiens, Solem auream glebam appellauit. At Socrates apud eruditissimum optimumque Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum, posuere, lumenque eius & formam ad Deum Opt. Max. refert, quod omnis eius potestas & magnitudo à Deo sit, à quo una cum Luna fuerit creatus. Eaque ratione reprehendit & Homerum, & ceteros omnes, qui Solem unicum esse Deum crediderunt.

VNITAS.

Siquid autem est in rebus, quae nostris obijciuntur oculis, quod unitatem significare possit, nempe Sol is est: id quod, uti dicebamus, locutionis etiam etymon attestatur à solitudine deductum, siue potius à Sole ipso fiat solitudo. Sapienter itaque Alexander Macedo Dario amicitiam petenti respondit, nec mundum duobus Solibus posse regi, nec duo summa regna saluo statu terrarum haberi posse, quam sententiam ex Aristoteleis Ethicis sibi desumpserat, qui discipulo adulterus, tum haec, tum illam praecipue Homeri sententiam praetexerat:

Ὀν ἀγαθὸς ἀλλυραὶ, εἰς κέραιον ἔστο, εἰς βασιλίδι.

Quod verò Solem in rebus egregie unum esse dicebamus, extra res Deus quoque vnus, & *ἑὸς* cognomento ab Orpheo; à Platone, & à nostris agnoscitur.

VERITAS.

Et qua ratione Sol vnus est, eadem est veritatis hieroglyphicum: duplicia enim & multiplicia sunt veritati contraria. Simplex igitur sit necesse est, quod verum censerit debeat. Hinc nudum effingitur ipsius veritatis signum: & quia omnia habet in conspicuo, ex eo praecipue veritas est. Hinc Pythagoras *πρὸς τὸν Ἰλιον* *πρὸς μὲν Ἰλιον* quempiam loqui non debere monuit, facie scilicet contra Solem versa, quod non esse manifestis repugnandum significare contendunt: neque hominem loqui ferè posse, quod vndecumque verum sit, cum omnem hominem diuine literae mendacem esse dicant. Sanè de ijs quae liquidò patent, apertamque in se continent veritatem, dici solet, Meridiana esse luce clariora.

CHRISTVS.

At sacrae passim literae **CHRISTVM** per Solem imaginari tradunt: vtiliter Iud, in Sole posuit tabernaculum suum. Et: Exijt de tribu Iuda cuius signum est leo solare animal. Plato in Repub. ut solet mysterijs suis inhærescens, & Prophetarum quos adijt, & audiuit, oracula depromens, Solem visibilem Dei filium appellat, quippe qui Deum ipsum excribere non audeat, & à quo quae fieri posse diffidat. Atque identidem intelligendum, quod vbi que Christus ipse profitetur hominem imaginem esse inuisibilis filij: qui si lux est vera, quae mentem omnem illustrat, expressissimum habet simulacrum hunc Solem, qui est lux imaginaria illuminans omne corpus. Hic patiente Christo aduersa Luna deficiens, consensus nobis suae naturae perspicue demonstrauit: nosque iure optimo diem, qui Soli à Mathematicis adscribitur, eum Domini vocitamus, & eius cultui sacrum dedicamus, vel hinc ostendentes, non esse cur amplius corporeum Solem, ut olim Gentiles, colamus, quasi Regem caeli, & dominum, atque moderatorem, posteaquam Soli inuisibilis, coaeternus Patri & coequalis, per quem & caelum & terra condita sunt, sitos in umbra mortis homines illuminauit, estque, ut cum Simeone absol-

uam,

uam, lumen, quod è gentium oculis tenebras discutiat, & electo populo gloriam afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorum numis cerne re est humanum caput radijs circumquaque diffusis, cuius inscriptio est, **O RIENS**. Siue igitur pro Sole, siue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiat, utroque hieroglyphico Christum referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir, **O RIENS** nomen eius, qui dominaturus esset super solio suo. Alter quoque Zacharias antiquum hoc dictum attestaturus, in quibus nos visitauit, ait, Oriens ex alio, ut eos qui sedent in tenebris & in umbra mortis, illuminaret. Ideoque tam vox, quam imago Orientis, Assertorem nostrum significat, ait Eucherius. Ex orientis autem Solis imago altera erat apud Aegyptios sacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea confidentem figurassent. Hinc utique vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerantes potius quam adurentes intelligi volebant. Ceterum ego significatum hoc, ut exortum lotos indicet, inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quae quidem ita sensim exsinnuantur aperiunturque, uti magis ac magis tollitur iubar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediis iter emensus est. Eodem verò decedente, folia ipsa vicissim contrahuntur, complicarique incipiunt ac insinuari, veluti nulli patere velint praeterquam numini quod venerantur: atque ita quibus liceat modis, eo abeunte, sese intra claustra cohibeant. Quod, ut Proclus ait, obseruatum à Magis, ut sacram omnino eam Apollini crederent, effecit.

RESIPISCENS.

Habet & Aurora suum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam siquidem vir ostenditur, qui de voraginibus emergens prauorum operum, & erroris caecitatem derelinquat, & ad iusticiam & lucis puritatem euehatur: quae sententia eiusdem est, quem supra citauimus, Eucherij.

CLARITAS.

A Solis verò claritate, viros omnes insignes, qui vel rebus praecclare gestis patriam illustrarunt, siue sublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregie tu facis) instituerunt, aut vitae sanctioris exemplo reliquis fuere documento, quod veram possent assequi beatitudinem, **LUMINA** nuncupare mos est. D. Ambrosius Luminaria, sanctos inquam homines, inter mortales versatos ait. Illi enim verae participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorantiae tenebris educentes, luminaria non iniuria nuncupati sunt. Ita gentes reliquae viros qui praecleari nominis essent, nomine Luminis appellarunt, ut Latinus Rex apud Maronem queritur, Lumina tot cecidisse ducum.

IMPERII MAIESTAS SVMMA.

A pud eosdem, quos paulò ante nominauimus, Persas, quorum quidem disciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas similitudine, Solem, penes quem summa esset imperij maiestas, indicabat, Solemque in eius sublimitatis homines signa dare persuasum habebant. Vnde etiam apud Maronem: *Me etiam extincto miseratus Casare Romam Tunc caput obscura nitidum ferrugine texit.* Et ultimo Domitiani tempore corona quaedam iridi similis Solem circumdedit, quae lumen eius ac radios obscurabat: quod portendebat, ut Arioli interpretabantur, fore ut is Imperator à Stephano iugularetur.

HVMANA VITA.

Tantus verò est Soli cum humana vita consensus, ut is claritate sua insignis, vitae identidem nostrae tranquillitatem: obscurus autem obnubilatusque, rerum

nostrarum perturbationem ostendet. Hinc apud coniectores inuenias, quod etiam vester Hippocrates Medicis non ociose obseruandum precipit: Si visus Sol in somnijs obscurari, occultariue, aut nusquam apparere, periculum instare ut ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius insequentis ipse Sol aufugiat, deambulans in furorem agi precipit: mentis enim lumen eo signo labefactari, inquietari, ac loco exturbari suo. Quæ cum quis imaginatus fuerit, sollicitus admo dum est Hippocrates, ut ægrotus certa victus ratione obuiam eatur. Tandem verò Sol prærogatiuam in ijs quæ ad nutriendi rationem spectant, habet, ut Phisici omnes ex calore & humore nostrum constare incrementum asserant. Nam & Hesiodus posteaquam fluuiorum quorundam nomenclaturam absoluit, subiecit mox, hos esse qui mortale genus enurirent, vna cum Sole. Interpres ac dicit: Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumque beneficio res aluntur & gliscunt. Inde Catullus de flore quodam viuudo:

Dum mulcent auræ firmat Sol, educat imber.

A N N V S.

A pud aruspices Sol annorum significatum habet, quorum ipse Dominus est. Quodque ad hanc rem facit, Cyri somnium memoratur, qui scilicet imaginatus per quietem sit Solem ter manibus apprehendere frustra appetisse, siquidem conuoluebat se Sol, & elapsus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturum, quo scilicet tempore Saturnus Solem eodem assequitur puncto, vnde simul deferris cœperat. Id utcumque interpretatum fuerit, tamen ipsius commentum placuit.

G R Æ C I.

A Egyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigijs intelligi tradidere, cuiusmodi rei nota est historia. Cum Alexander Macedo Tigrin fluuium superasset, paulo post Luna prima vigilia defecit, deinde sanguinis colore suffuso, lumen omne cœdare visa est: quod Macedones laborum periculi dirum arbitrabantur, resque ad omnium desperationem processisset, nisi vates Egyptij, quorum doctrina omnis per rerum imagines explicabatur, affirmassent, bene sperandum esse, quod Sol Græcorum, Luna Persarum indicium esset, ideoque ruinam stragemque eo ostento illis gentibus portendi, quorum signum laborare visum esset, quod effectus postmodum comprobauit. Interferere autem hieroglyphicis prodigia, somnia & ostenta licet, quia manifesta inter se congruunt germanitate.

P A T E R, M A T E R, L I B E R I.

Sed ut ad hieroglyphica nostra redeamus, cum Sol generationis arbiter existat, Luna veluti lac humorem sufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre fortiantur, non temerè apud Hebræos Iosippus puer imaginatus est sopore pressus se à Sole Lunaque & stellis vndeicim adorari: nam quod patrem simul & matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc ostensum, euentu postea comprobatum, cum illi annonæ præfecto, & maxima quæque negotia Regis in Ægypto administranti, cum nondum eum agnoscerent, procubuerunt.

P R Æ G N A N T I A.

Sed quod ad partus attinet, manifestissimo hieroglyphico id Ægyptij figura re consuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius scissura stella imposita esset, humanum fœtum in prægnantis mulieris vtero significabat, non ea tantum de causa, quod vterum in corpore medio situm solari corpori ob rotunditatem æquipararent, sed quia Sol cœceptus omnes irradiatione sua viuificat, à

quo vitalis virtus precipue demanat, quod quidem Aristoteles Physicæ auscultationis secundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole professus. Veluti verò stella lumen à Sole mutuatur, ita fœtus in vtero alimentum à matre consequitur. Neque huius eruditionis imperitus Lucretius, cum Epicurum illum suum mortalibus vitæ tranquillæ initia dedisse conaretur ostendere, mortales reliquos stellas dixit, Epicurum verò Solem appellauit, his versibus:

Ipse Epicurus obit decurso lumine vitæ,

Qui genus humanum ingenio superauit, & omnes

Restinxit stellas, exortus vti ærius Sol.

Adicit aliquis: Si Sol exortu suo stellas omnes extinguit, quomodo illis lumem mutuatur? Quibus responsum facio, accidere id ex oculi nostri imbecillitate, qui lucilla omnium maxima perstricti, minora nequeant lumina conspiciari.

D E L V N A.

Tque hæc de Sole dicta sufficiant: non enim omnia proficere volui, quæ super eo dici potuissent ab instituto hoc non aliena, sed occupationum tuarum ratio mihi habenda fuit, publicæ quippe professionis, lucubrationum tuarum peculiari, sollicitudinis quam pro laborantibus, quotquot opem implorant tuam, benignissimè suscipis atque accuratissimè: à quibus si longiore sermone auertere te voluisssem, in alicuius omnino commodum peccasssem. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

N A T V R A H V M A N A.

Sole pro sublimioris naturæ imagine constituto, fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanam exprimi differerent. Nam quod hæc è limo terræ constat, terra etiam lunaris globus esse perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terram cœlestem, modò terrestrem cœlum appellabat: ac terræ similem eam dicit Aristoteles. Varia est præterea Lunæ facies, diebusque singulis immutata conspicitur: neque variatæ quicquam magis obnoxium, quam rerum humanarum conditio. Quinetiam si vniuscuiusque hominis vultum intueamur, nunquam aut rarissimè hac & illa vice eundem esse conspiciemus, modò enim iratum, modò lenem, modò tristem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu perturbatum comperiemus, ac prout diuersæ rerum imagines animum perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, eum eodem semper vultu conspectum. Ad hæc, ut quæ tam manifesta sunt missa faciamus, cupidam lucis Luna, cupidum intelligendi (ea enim lux est) mortale genus. Eam modò Soli suo adiunctam, modò abeuntem, modò redeuntem aspicias. Animus quoque noster nunc ipsius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum est, & septies in die vel iustus cadit. Luna ea semper parte clara, conspicua, & illustris est, qua Solem aspicit: obscura verò, caua & inanis parte ea qua diuertit à Sole. Homo qua se parte conuertit ad Solem suum, micantissimis radijs velut alter Moses illustratur: ab eo verò auersus aliò, turbulentissimis omnium errorum tenebris obfuscat. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, noue quippe Lunæ, quem festum celebrare debeamus. Quod eo spectat, ut intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum est, quod Apostolus Paulus ait, eandem ipsam memorans Neomeniam, ut intelligamus iustitiæ Solem Christum esse, Lunam verò Ecclesiam, quæ lumine ipsius

Hh 4

repletur, ac cum Soli suo iuncta fuerit, eiq; penitus adhæserit, tum festum diem agit Neomeniæ.

PIORVM COETVS.

IGitur Theologi, qui Christum Soli æquiparant, in quo sit sensibilis humanitas, & diuini luminis imago, ijdem per Lunam piorum, vti dictum, vniuersitatem intelligunt, cum nulla sit gens, nulla natio, nulla sectæ cuiuslibet congregatio illustrata lumine, nisi quæ, vt in Sole Luna, Christi radio verberat. Eucherius quoq; Lunam Ecclesiæ dicit hieroglyphicum, nempe quod in hac mundi nocte resplendeat. Et quoniã defectibus mensuris imminuitur, & faciem quoti die variat, nostræ sit etiam symbolum imbecillitatis, de qua superius.

ÆTERNITAS.

APud Gentes præcipuum erat Lunæ significatū, æternitatis hieroglyphicū haberi, propterea quod, cum defecisse videtur, noua iterū fit, sæpiusq; anno toto iuuenescit. Quare scitè admodum Horatius, cum breuē & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant celestia Luna.

In Faustinae numis aliquot simulacrum est, quod læua pallam sustinet, dextera auiculam cum Luna supersidente porrigit: inscriptio, ÆTERNITAS. Alii enim diximus eam in Marci adulationem relatum inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. simulacrum videre est, quod dextera nouam Lunam attolit in sublime, inscriptione addita, PERPETVITATAVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici supplementū & Solem adiecit. Et Catullus noster, quæ de Luna dixit Horatius, ipse de Sole dixit:

Soles occidere & redire possunt.

Nobis cum semel occidit breuis lux,

Nox est perpetuo vna dormienda.

Causa verò cur per hieroglyphicū Solis & Lunæ Ægyptij sacerdotes perpetuitatem significarent, ea perhibetur, quod eos perpetua esse rerum elementa arbitrabatur, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, cōseruarent, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ semper fuit, est, & futura est in Christo, Psalmographus memor, futurū scripsit, vt Christum populi omnes reuereantur per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu se conuoluerint. Et Cabalisticæ vigesimam illam intelligentiã agnoscunt à perpetuitate desumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porro nostra (vt id identidē repetamus) eorū regimine ducitur, cuius cum duæ præcipuè partes sint, eaq; maximè propriæ, sentire, & crescere, quorū alterum Græci αἰσθητικὸς, alterum φροντικὸς dixere, sentiendi vim à Sole, crescendi à Lunari globo fortimur: atq; ita vtriusq; luminis beneficio hæc nobis constat vita qua fruimur. Deniq; humore vnus, & alterius calore sustentatæ rerum species prorogantur, æternèq; fiunt. Ad hoc faciunt pleriq; Corneliæ Saloninæ Augustæ numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOECVNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò IVNO, quod eadē Lucina est: modò PVDICITIA, quod Iuno, Luna, Diana, & idē Proserpina numen. Horum omnium summam Catullus ita breuiter colligit:

Tu Lucina dolentibus

Iuno dicta puerperis,

Tu potens Trivia & notho

Dicta lumine Luna.

Tu cursu dea menstruo

Actiens iter annuum,

Dicta

Rustica

Rustica agricolæ bonis

Tecta frugibus explens.

Quod verò ad huiusmodi fecunditatem facit, pleriq; cœlum omnium terra nascentium patrem arbitrati sunt, terram verò matrem. Ipsum autem æthera propterea patrem, quod aquarum lapsus inde cadentium seminis vicem præbeant: terræq; matrē, quod matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de causa Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur, quasi virilem operam in eo sumministrando præstet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod professus est etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Charisius citat, Phœben epitheto generis masculini adiecto dixit:

Ignem iam celo lucebant sidera, Phœbe

Fraternis successor equis.

Quamuis nō desint Grammatici, qui eruditionis fortè istius ignari, putent SVCESSOR foeminino etiã sexu dictū ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de Iunone. Verum illud probabilius est, quod aliquam sapit eruditionem. Sanè in ueritatē esse cōstat apud Carrenos Mesopotamiæ populos, eum qui Lunā muliebri nomine ac sexu nuncupandam putasset, eo supplicij genere damnatū iri à Natura rerum omnium arbitro, vt is mulieribus addictus eis semper seruire cogeretur. Qui verò mærem eam esse credidissent, futurū vt vxori semper suæ dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres insidias pateretur. In Hebræorum arcanis, quæ Cabalistica vocant, omnes siderum idearumq; cœlestium virtutes Lunari corpore suscipiuntur, à quo postea, vt diximus, in inferiorē materiã vt genitale semen immittuntur, rerum species, fructus, animantia, nouatusq; omnes per elementa singula progeneraturæ. Alibi simulacrum Panis, quod Panopoli visebatur, attigimus, eo gestu factum, vt Lunam à dextera sitam flagello verberare videretur, quippe vt quæ apud eam quasi in penū quandam reposita essent, rerum semina loco & tempore depromi flagitaret.

MENSIS.

QVod si Lunam Ægyptij deiectis infra cornibus pinxissent, hieroglyphico quo mensē significari prædicabant, cum palam sit eam in ortu cornua surrigere sursum versus, eo præcipue tēpore, quo signa Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quod pars inferior tantum, eaq; oculis nostris minima, propinquo occidente Sole cōspicua sit. Ad coitū verò properantē, sub septimū & vigesimum itineris decursi diem planè manè cōspectā deorsum cornua demittere: duobus enim reliquis, quos in assequendo Sole, eoq; mox prætereundo cōsumit, omnino latet, tertio sese incipit ostentare. Hoc eodē significato poëta quoq; mensē intelligunt, vt illud: Luna quater latuit, atq; eodem modo apud alios passim.

ÆGYPTVS.

INT. Antonini Aug. Pij P. P. numo, qua parte inscriptio est, ALEXANDRIA, videre est humanæ figuræ signum, quod ambabus manibus Lunam affecter apprehendere, siue sit is adorationis gestus. Eã autem cornibus infra deiectis sita est, tribus in conuexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulae pendentes sunt. A pedibus postica parte spicæ tres fructu pregrauidæ cōspiciuntur: ab antica crocodilus humi repit, capite in simulacrū id reflexo. Quæ omnia, vt hæc partes alibi declaratæ sunt suis quæq; locis, Ægyptum ipsam significare, etiam si non adesset inscriptio, Alexandriæ, nulli dubium relinquitur.

SOPHISTA.

Varietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeo conspicua, ansam dedit, vt nonnulli sophistas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægy.

ptij sophistæ, quando Luna Ægypti symbolum est, cuius provinciæ Isis domi-
na perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud
Stobæum legere est, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem fa-
cie sese mortalibus ostēter, nunc accretione, nunc diminutione luminis assidue
variante, nunquam interquiescat.

INSIPIENTIA.

Nostri huiusmodi varietatis ergo insipientiam per Lunæ simulacrum indi-
carunt, quippe cum propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter
lumen in Solis corpore, ratione firma præditum intellectum innuerent. Contra
per Lunæ varietatem, & nothum lumen, inconstantiam mentis accipiebant. Vn-
de Salomon, Sapientia: Sapiens sicut Sol permanet, insipiens autem sicut Luna
mutatur. Et Matthæi locus de iuvene lunatico, qui non nunquam in ignem, non
nunquam in aquam cadere consueuerat. Quod si trahas ad spiritum, animadu-
tas in talibus impetus quosdam quasi bonorum operum surreptentes, ita vt lau-
dandi videantur, ab ijs tamen qui dilucida in eis interualla non agnouerunt: rur-
sus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non est diurnum,
sed nocturnum lumen, quod quidem vsque adeo imminuitur, vt iam penitus de-
ficiat. Atq; ij non nunquam in ignem cadunt, id est, in ardorem concupiscentiæ,
in veteres excandescencias, vlciscendiq; cupiditatem, in pecuniarum amorem,
& vitia reliqua. Non nunquam in aquam, hoc est, in lubricas mortalium curas,
in perseuerandi desperationem, in ambitionis fluctus, ciuilesq; vndas perpetua
instabilitate exagitatatas. Humana enim vita, vt alibi ostensum, marinæ instabili-
tati plurimum assimilatur.

PERSÆ.

Quod verò Luna Persarum hieroglyphicū esset, superius ex ostento dictum,
& quid super eo senserint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS.

Peruulgatum & illud est, Lunæ gestamen apud Arcadas nobilitatis hierogly-
phicum fuisse: qui quidem Profeleneas ea de causa nuncupati sunt, quod ab
Deucalioneo diluuiio primi ipsi Lunam inspexisse nascentem se credidēre: quodq;
putarent vniuersum humanum genus aquis obrutum perisse, & à se rursus ori-
ginem propagationis emanasse. Erat verò gestamen id, quo vti soliti Arcades,
fibula in Lunæ cornua porrigentis speciem, qua calceamenta connectebantur:
de qua scommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui
cum generis sui nobilitatē æquo verbosius apud Romanos ostentaret. Næ tu,
inquit Herodes, generis tui nobilitatem in astragalus gestitas. Quin & Roma-
nis, qui nobilitate præstarent, gestandi lunulas morem fuisse Plutarchus tradit:
nisi satis sit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc sen-
tentiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur:

Et nobilis, & generosus

Appositam nigræ Lunam subrexit aluæ.

Sunt qui causam huius gestaminis eam commenti sunt, vt sic admonerentur
considerandam esse rerum vicissitudinem, quæ præsertim in Luna
spectabilis est, ne solo nobilitatis nomine nimium
turgescerent.

DE STELLA.

Ed iam locus exigit, vt stellas tuas aggrediamur, quarū significata
recēdere, rationemq; reddere, nostræ potius fuerit indaginis, quàm
alterius cuiuspiam inuentū, cum præsertim in restituendo contextu
paucissimorū admodum verborum, quæ stella super apud Horū
Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq; non defuerit. Sed est omnino in-
damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impressione, quàm etiā in manu scri-
ptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipsam.

VNIVERSI DEVS.

Apuđ Horum igitur legas stellam hieroglyphicam esse Dei, necq; ferè quid
Amplius: quare necesse est rem ipsam, paucis his inclusam verbis, manife-
stius & latius aperire. Etenim cum Ægyptij luctamen & concertationem, quam
Deus Opt. Max. in cœlestibus orbibus, aduerso motu atq; eo etiam vario con-
citatis, instituit, contemplarentur, necq; id alia quapiam ratione deprehendissent, q̄
stellarum motu, earumq; præcipuè, quas vices assidue variare manifestum, ra-
pitiq; vniuersam mundi superioris machinam ab exortu occasum versus, vertigi-
ne supra mentis captū citatissima, ac nisi res ipsa quotidie fidem faceret, prorsus
incredibili: obniti verò cōtra ab occasu exortū versus sphaeras octo ex ijs, quæ no-
bis innotescere potuerunt, easq; prout magis minus ue à centro distant, pro ra-
tione sua eo segnus aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc absq;
Deo minime posse crediderunt. Quis enim tantarum molium rector constitue-
retur, qui certo temporum spatio omnia gubernaret, nisi mens suprema omnium
arbiter haberetur? Cum igitur per stellas potissimū in Dei ipsius cognitionem
peruenissent, ipsius vniuersi Deum, per signum idem ipsum, quo rem deprehen-
derant, significare instituerunt. Ideoq; stellæ hieroglyphicum pro mundi totius
Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Romanis etiam placuisse possu-
mus ex eo conijcere, quod in Pertinacis numo simulacrum est, manibus versus
ingentem stellam ad cœlum sublatis, cum inscriptione, P R O V I D. D E O R.
C O S. II. Ita ille dijs gratias agere professus, quorum prouidentia rerum po-
tius esset.

PANA.

Atque ea potissimū ratio est, cur Pana Deum ex hieroglyphico stellarum
intelligi cōtendebāt: quin & pectus eius varijs insigne stellis effingebant,
cum omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de causa
& fistulam septem calamis compactam, propter errorum totidem concentum,
ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan
& Iupiter est, quod & omne, vniuersam quippe, vt dictum est, naturam signi-
ficet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi solitum aiunt, vt ex macu-
lis referri stellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod qui-
dem isti forsan de sacris nostrorum literis desumpserunt, in quibus legitur, Exten-
dit cœlum vt pellem: quamuis Adamantius dictū de sapienti anima interpreta-
tur. Nimirum illa extensio in modum pellis, tanquam literis inscriptæ luminari-
bus & stellis, dicitur Rakia: & p̄andis Græcis corium est. Nos verò tentorium il-
lud firmamentum appellamus: & aulæa picturata vulgus etiam vbiq; hodie Ra-
kia nuncupat. Porro cœlum propter micantes stellas à cœlatura appellatū Pro-
bus idem putat, vnde scilicet Luna bigis ferri incipit, in superiorē vsq; cœlestiū

orbium partē, quæcunq; continentur, ea Græcè ab ornatu ἰσμή, à puritia Latine mundus vocatur, ait Varro.

CELEBRITAS.

Non temerè itaq; in somnijs, ut apud Philistum legere est, Satyriscus est celebritatis hieroglyphicum. Nam Dionysij mater, eius qui Syracusanorum tyrannus fuit, cum prægnans eum ipsum aluo contineret, per nocturnā imaginē uisa sibi est Satyriscum peperisse. Ex quo galeatę Siculi coniectores interpretati sunt, eum quem illa peperisset, clarissimū Græcię sidus, ad diurnum cum Fortuna fore. Hinc Naso etiā sidus pro nobili claritate generis posuit, ubi Maximū, ad quem de Ponto scribit, sidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quoq; literis, doctorum & pietate insignium virorū lumina per stellas significantur: ut apud Danielem, Docti tanquā stellæ fulgebunt. Et quæ progenies Abrahæ promissā diuinitus est, tanquam stellæ, non tam ad numerum innumerabilem refertur, quàm etiā ad rerum, quibus posteri eius illustrandi essent, claritatem. Præcipuè verò Hyades in huiusmodi celebritatis hieroglyphicum delectæ, ut admonet Eucherius: siquidem ortu suo solent pluuiā inducere, atq; ideò per id sidus sacre disciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuiā diuinā sit institutio, nis hieroglyphicum, suo commentario est abundè disputatum.

PROSPERITAS.

Arupicum autem obseruationes stellam asserunt prosperitatis, ac læti alius cuius euēti signum esse, ab Atteio Capitone traditum, quod, ut Festus ait, acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis stella ex lamella ærea, qua specie reliquæ spectantur in cælo stellæ, præfigebatur. Disciplinam hanc secutus Virgilius, felicissimū Troianæ posteritatis successum Anchisæ ita præmonstratum ait:

*Subitoq; fragore Intonuit leuum, & de cælo lapsa per umbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*

Neq; immeritò Cæsar Augustus crinitam stellam visendæ magnitudinis, quæ Iulio Cæsare sublato statim apparuit, cum paucis admodum sententiam suam professus, felicitatis, quæ se deposceret, ostentum interpretatus est, quamuis palam Iulij Cæsaris animam in eam stellam commigrasse dicitare solitus esset, remq; testatus sit numismatum monumentis, stella scilicet impressa in eo nummo, cuius inscripto est, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DIVOS IVLIVS. Adiectum etiam est id insigne capiti statuaræ eius in foro positæ. Et alij pleriq; numi Cæsaris caput stella supra frontem præfixa conspicuum ostendunt. Et Dionei Cæsaris astrum Virgilius hac de causa celebravit. Veluti etiam Horatius micare dixit Iulium sidus, veluti inter ignes Luna minores. In numis verò quos Metius Macer in honorem Cæsaris cussit, Cometa ab occipitio Cæsariani capitis appositus est, ut ab eius obitu signum id subsecutum innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per stellam tantum Iulium Cæsarem intelligi voluerint, picturis publicatis. Verum hæc consignificat, nō autem simpliciter significat.

FATVM.

Adicere sacerdotes Ægyptij, Fatum per stellam significari, quoniam id ex siderali dispositione consistere vulgata doctorū opinione creditur. Per motum enim stellarū negotia transiguntur, ut Hesiodi interpretis ait super Asterie. Nā & Parca illæ, Clotho, Lachesis, & Atropos, ut alibi ex XII. Legū Platonis ostendit.

ostendimus, nihil aliud sibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motū, quo singula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento sunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; errorum motū, quo suo queq; tempore perficiuntur. Quamuis enim à Solis & Lunæ beneficio vita constet qua fruimur, nostra tamen negotiatio tam ad ipsa duo lumina, quàm ad quinq; vagas stellas refertur, ut vulgus Astrologorum putat. Quinetiam nullum in cælo sidus, lumen nullū, otiosum volunt. Et Cabalisticæ, nullam esse herbam plantamue in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamenti stella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum verò varijs coniunctionibus & aspectibus, ut vocant, eā rerum vicissitudo in humanis rebus esse perhibetur, quæ Fatū cognomento à plerisq; nuncupatur. Tamen clarissimi ætate nostra fuere viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiusmodi veterum commentationes plurimas euertere conati sunt. Cæterum ut diuos Augustinum & Ambrosium ac plerisq; è nostris alios missos faciam, qui lapidem hunc voluere, Plotinus è veteribus nihil vi & potestate siderum hominibus euenire contendit, sed ea quæ decreti necessitas, quam nostri prædestinationem vocant, in singulos sancit, ita per horum septem transitum, stationem, recessum ue monstrari: ut aues seu præteruolando, seu stando, futura penitus vel voce significare dicebantur, ipsæ tamen rerum indociles, ac quid agant prorsus ignaræ: quarum volatus, aut status, aut garritus, prout fausta infausaue, comoda vel incommoda portenderè existimabantur, ita salutare aut terribiles habitos, cum à se ipsæ neq; salutem, neq; terrorem vllum afferant.

DESIRIO.

Quam tamen præ se fert stella Sirius prælagituram, non leui de causa, sed ex grauissimis Philosophorū obseruationibus adinuenta est. Aiunt enim retro ortum Caniculæ diligenter quotannis obseruare solitos, coniecturamq; inde capere, salubrisne, an pestilens annus futurus esset. Ea enim stella si obscurior ac caliginosa propemodum extitisset, pingue, ac concretum esse cæelum, ac perinde afflatum eius grauem & pestilentem futurū abominabantur: sin illustris atq; pellucida apparuisset, cæelum identidem tenue purumq; consiciebant, futuramq; inde salubritatem prælagibant.

COELESTES SPIRITVS.

Cæterum nos cum piessimus instituti, cur nō etiam piè loquamur. Sanè constat apud Theologos, & Dionysium præcipuè, tris angelorum esse hierarchias, quibus in firmamento sedes præcipuè constituta. Harum suprema soli contemplationi vacat, Deumq; perenni sono, continuacq; assiduitate nullo unquam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cum sit cœlestibus officijs atq; muneribus delegatus, per firmamentum, quod ab excellentia Cœlum appellat, significatur. Postrema verò hierarchia, etsi natura supra omne corpus est, supraq; cœlum, curat tamen ea quæ sub cœlo sunt. Et cum diuidatur in principatus, archangelos & angelos, omnium horum munus circa ea tantum versatur, quæ sub Luna sunt. Principatum cura circa respublikas, principes, ac Reges, ut ex Dauide cognoscimus. Archangelorum circa mysteria, & sacras ceremonias. Angeli priuatis student rebus, & singuli singulis hominibus adhibentur. Euthymius porro Iudeorum fuisse custodem Michaëlem nominat, ubi verba citat ex oratione Azariæ, libro Danielis: Angelus autem Domini descendit simul cum Azaria & socijs in fornacem: cum tamen archangelus sit. Sedenim

sæpe admodum in quotidiano sermone omnes ordines Angelî nuncupatio, nem vsurpant. Cum igitur tertius ordo huiusmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile superioris dominij decretum dirigat, cui nam potius quam huic ordinij Fati cognomentum dabimus? Qui demum cum octauæ spheræ, hoc est, stellato infideat orbi, à soli eius excellentia stellæ significatum Fato congruere meritò videtur. Neq; tamen absurdum est Angelos per stellas intelligi, qui stellarum præsidēs habeantur: veluti cum apud Salomonem pro cælo Deum intelligimus. Scriptum est enim historia Regum, Exaudi ó cælum: vbi non cælum tamen, sed cæli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moseos etiam traditionibus, vt iunni virilorum interpretantur, per stellas Angelî significantur. Demum Angelorum munera cum sint, purgare, illuminare, perfectum reddere: si Parcis hæc, vt fortè non incongruum videatur, adscribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta sublimius æquo perscrutemur, Fatum id omnino esse constabit. Cui quidem opinionioni subscribit Chrysippus (hos enim autores citare cõpellor, propter nostrorum quorundam literatorum peruicaciam, qui profanis auctoribus maiore adhibent fidem, quam Christo, & à Christo patreque eius omnipotentē Deo illuminatis.) Igitur si Græcis philosophis magis quam Paulo vel Apostolis alijs credunt, Chrysippum præcipuū ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatū esse potentiam spiritalem, certa quadam ratione vniuersi constitutricē. Atq; alibi; Fatū, inquit, est mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia constituuntur aut, ratio ad quā omnia quæ fuere, facta sunt. Quin & Possidonius, dum Deum Iouem primum appellat, secundum Naturam, tertium Fatum, si quæ de Angelis retulimus, & alia theologorum scripta considerare voluerimus, idem hoc, aut non multum dissimilia sentire deprehendetur.

T E M P V S.

AD hæc stella temporis etiam est hieroglyphicum, quia nihil in mūdo toto statam temporis legem magis obseruat, quam cœlestia corpora, quæ sua quadam lege iterū ac sæpius mōta, eodem semper temporis intervallo, certisq; periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant.

E X P L O R A T I O.

STella eadem apud Ægyptios circuitiois indicium habetur: quod siue ad orbicularē motum, siue ad cæli ipsius figuram, siue ad ea quæ de temporū repetitionibus modò dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabūt. Sedenim quā hi circuitioem ponūt, explorationem potius ego dixerim, propterea quòd stellæ peruigiles facta consiliaq; nostra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

*Aut quàm sidera multa cum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores.*

Apertissimè verò apud Plautum exploratores per stellas intelliguntur, si cui nō satis est Christi ipsius testimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre suo. Nam stellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoscebamus. Apud Plautum igitur Arcturo stella in scenam introducto, hæc Rudente, recitantur:

*Qui est imperator diuūm atq; hominum Iupiter,
Si nos per gentes alios alia disparat,*

Qui

*Qui facta hominum, mores, pietatem, & fidem
Noscamus, vt quæq; adiuet opulentia,
Qui falsas lites falsis testimonijs
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina excripta ad Ionem,
Cotidie ille scit quis hic querat malum.*

Romani enim veteres hæc de stellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noscimus, cum animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumque Dei, in rerum diuinarum curam, qua poterant, ante omnes propensi essent: quare hi de stellis, quæ nos superius de Angelis ex sapientissimorum hominum sententia retulimus, intelligebant. Huiuscemodi autem explorationis ergo C. Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, si de rumque specie distinxit, easque coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit, vt pote qui per Solem diurnos, per Lunam & stellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò nocte sacerdotes idem ex stella picta significarēt, manifestius est, quam reddi causam vllam oporteat.

C V S T O D I A.

Videre est in numo quodam cuius inscriptio est, VRBS ROMA, specum in arcum productum, cum lupa & geminis infantibus circum vbera in medio sitis. Ab utroque autem specus latere assurgunt pueri duo colludentes: supernæ stellæ totidem, siue pro genijs illæ sint, quorum auspicijs infantes qui fuerant in fluvium abiecti, sospitati sint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerint modo, sed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atq; ita argumentum hoc omne C V S T O D I A sit hieroglyphicum, quæ diuinitus fuerit infantibus præparata. Nam & apud nos certæ sunt præces, quibus Angelum nobis custodem dari deposcimus. Siue celebritatis, neque non apotheseos, quæ subsecutæ sunt, stellæ illæ signa sint. Siquidem Romulus fratris nomē, etiam post mortem eius publicis actis adscribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant, commentus quidem id Romulus, vt Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus sæpius infestabatur.

A N I M A.

EST etiam id apud Ægyptios stellæ significatum, vt defuncti iam hominis animam ostēdat, quod in manu scriptis codicibus habetur: quod dubio procul animæ immortalitatem indicabat, quæ scilicet deficiente corpore vim atque vigorem suum efficacissimè conseruaret. Atqui vim luminis manifestam anima ipsa videtur obtinuisse, quam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseruerat. Timæus verò Locrus vnicuique animæ collegam esse siue consortam stellarum aliquam tradidit, quod nō dissimile est à genio sospitali atque custode, quo de superius differebamus.

M O R B V S G R A V I S.

Hippocrates medicus obseruauit, stellas per somnium in mare, vel in terram cadere, atque euanescere visas, graues indicare morbos ei apparatus qui sibi videre id visus fuerit: cum contra, claræ, & exortum versus currentes, sanitatis affuturæ indicia sint.

Adunt Ægyptij sacerdotes (quod in impressis codicibus non habetur) crepusculum ex micantissima stellæ simulacro significari, propter Hesperij Phosphorijq; notabilem fulgorem, ut puto: quæ quidem eadem Veneris stella est, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam subsequens: itaq; per aliquot dies ante Solis exortum stellarum omnium maximè splendescit, aliàs occidente eo, luce sua alijs præmonstrata, atq; his quasi valere iussis, ipsum mox Solem subsequitur. Vel quia tota stellarum ratio inter vtrunq; crepusculum, vespertinum scilicet & matutinum, munus peragit suum. Vespertino siquidem excitatione crepusculo, simulac matutinum aduenerit, suo quasi perfunctæ excubiarum munere, Soli sua data vice stellæ recedunt omnes. Et ut tandem stellarum commutationem cum vtroq; crepusculo absoluamus, earumq; principium & finis terminetur, pauca quædam subiungam ex diuinis literis, in quibus mox suum habet hieroglyphicum, cum præsentis vitæ tenebras, & hallucinationem significet: matutinum verò tempus pro futuro seculo ponatur: de quo Paulus, Nox præcessit, dies autem appropinquabit. Eoq; spectare dicit Hesychius Hierosolymitanus præceptum illud Leuitici, Ne de carnibus sacrificij salutaris quicquã in matutinum relinquatur, quippe ne vitam nostram deprehendi sinamus imperfectam, quo scilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe ubi misericordiae opus nullum cuiuspiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. Quare quinq; illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ sunt, quæ dum lampadum suarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim sponsi clausa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex proverbijs à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam crastino tibi dabo, cum statim possis dare: nescis enim quid pariat superuentura dies. Ad hoc ita Hesychius: Festina, neq; quicquam differas, ne fortè in eas coarcteris angustias, vnde expedire te nequeas, eoq; difficultatis adigaris, ut euectigio rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui pleriq; in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo versu prudentissimè se gefcit, cum dixit:

Ἔνεστι μὴδὲ ἀγλαῦν ἀποδοῦναι.

Nemo hominum est, qui non inter agendum obeat.

Quod si quis ætate nostra, præter bonorum omnium spem oppressus, inter agendum obiit, quis vnquam maiore totius Romæ luctu desideratus quam noster Hippolytus? qui parata ære suo priuata triremi, fortiq; militum manu ad Cærolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Christoq; asserebat, priusquam instructam nauem, explicataq; vexilla illa Iulij sideris videre posset, medio itineris veneno letali, quo perditissimus minister ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæsari charus, tam eius gloriæ cupidus, miserabiliter interceptus est. Paucisq; post mensibus, nepos eius Alexander Florentiæ Dux, Imperatoris ipsius gener, à consanguineo sibi coniunctissimo non minori scelere mucrone crudelissimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocita refricare, potiusq; tibi nãmiam, quã infelicissimum vtriusq; casum, iacturamq;

& luctum nostrum deplorauit, pro libelli huius
Coronide subiungam.

HIPPO.

HIPPOLYTI MEDICEICARDI ET NE-

POTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DV-

CIS, MISERABILES EXITVS

deplorantur.

VT cum potenti deciderit Iouis
Dextra superba in signe latus domus,
Et strage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obstupescunt:
Nox, dum misertum est puluere grandia
Cæmentæ solui, parte alia latens
Erumpat improuisa flammæ
Vis, reliquumq; operis ruinâ
Inuoluat oppressum, cinis omnia
Puluisq; fiant, prætereuntium
Honore & admiratione
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat,
Considerantum quam caduca
Sint ea quæ asserimus beata:
Sic duplicato concidimus malo,
Quicumq; claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obsequio, officijsq; chari.
Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per ossa lapsi, cum peremptum
Eximium Hippolytum abstulit mors.
Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans suo,
Hanc vltro opem allaturus oræ
Cæsari opes Libycæ prementis,
Roma profectus Parthenopæium
Nauale iterus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.
Hinc mille & illinc mille per auia
Sparsi locorum, siue domi in situ
Fletuq; lugebamus, agræ
Pectora per, lachrymis profusis.
Cum sæda clades huic super addita
Oppressit incursum subito omnium
Mentes, & vnda vnda niuosis
Alpibus incubuit refusa.

Maiores aperto vulnere vulnera
Nunc facta sunt, consanguinea ut manu
Confossum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq; noctis.
Sic heu misella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quouis dieq; horâq; nostro
Assidue capiti ingruentum.
Necens nulla prudens est adeo, ut queat
Obstare fati, vel petulantias
Ictusq; fortuna cauere,
Aut varios subitosq; casus.
Sed magna Regum o progenies, Ducem
Quæ Petri Athenis magnanimi in chrysis
Olim dedisti, totq; honorum
Numeribus titulisq; fulges,
Quam clari eratis, quam prius improba
Turca tyrannis & Scythicum genus
In Graciam intusisset, alta
Ut superum imperio potita.
Fato Quiritum scilicet illum
Euersa, Romanum Imperium extulit,
Gens vestra Athenis pulsa, ut orbis
Consuleret statim vniuersi.
Atq; hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq; usdem tiaris
Continuis prope colligatum.
At non potentes dicere Cosmidas,
Laurentiumq; & nobilium virum
Prouentum honoratum, Camænis
Lugubribus licet, atq; mæstis,
Sed flere ademptorum miserabiles
Vices, in ipso limite gloriae, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiâq; laudis.
Heu quo iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atq; indoles illa educata
Auspicijs sapientum auorum.

Quo purpuratus Hippolyto decor
 Splendorq; rerum, seu patruo comos
 Puer senem adiunaret, ingens
 Pondus & imperij subiret.
 Quem Cæsar alto in puluere Pannonum
 Vidit paratum cernere principem,
 Contra superbarum cateruas
 Gentium, & horribiles phalangas,
 Cum Turca nunquam pluribus antea
 Instructus armis, crederet Italas
 Vires Iberumq; robur
 Et Tamesin domitare, & Albin,
 Quem tota circum vis Asiatica
 Niliq; latè gens vaga turgidi,
 Et Græciæ totius arma,
 Atq; Scythæ, atq; Arabes obibant.
 Verùm explicatos vidit vt ordines
 Nostrorum ita acri prælia spiritu
 Poscentium, aufugit, reductus
 Retrò equitum pedumq; turmis.
 At qui virum se præstiterat foris,
 Haudquaquam inerti pectore erat domi,
 Quem multo abundantem Senatus
 Consilio iuuenem probabat.
 Qui sepe Romam seditionibus
 Tumultuantem, irasq; Quiritium
 Pacasset, irumpens in arma
 Fronte hilaro, eloquioq; dulci.
 Qui splendidas tot diuitias, opes
 Tantas, amicis atq; clientibus
 Vellet paratas, se exhiberet
 Ditem alijs, sibi pauper vni.
 Sive apparatu Regifico penum
 Elaboratum apponeret omnibus
 Aequaliter, parcissimo ipse,
 Et tenui & facili vteretur.

Sed quis modum vitæ omnis, & integram
 Sinceritatem narret? Hic omnibus
 In posterum exemplo futurus,
 Tam viridi excipitur iuuenta.
 Immitis aufert Parca eadem Ducem
 Illustrem Alexandrum iuuenem inclytum,
 Florentiæ, Metrusciq; regni
 Omne decus, columnaq; summum,
 Quo iustum & æquum Principè floruit,
 Seruata morum est integritas, fides
 Intaminata. At vis scelestæ
 Pulsa procul, pudor ipse iustus.
 Hic gloriosi Caroli erat gener
 Selectus omni de grege, Filio
 Hic Regio Henrico sororem
 Coniugio celebri elocarat.
 Hac obfuerunt, perniciem hæc bonis
 Traxere, vestra nomina gloria
 Vos abstulerunt. Hæc amarum
 Inuidiæ stimulum incitarunt.
 Laboriosum scilicet est opus,
 Tutum esse Regem, qui violentia
 Obstet suorum, vllumq; fraudi
 Esse locum vetet, & rapinis.
 Sic Pertinacis mens bona: Scruq;
 Sic victa virtus cæde nefaria:
 Sic multa vbiq; exempla, quorum
 Iam numerum hoc etiam obtinebit.
 At vos meum vnum præsidium ac decus,
 Si quid clientis Mæusa erit, ibitis
 Nunquam vel ignotis, vel vllis
 Illachrymabilibus recenssi.
 Non vos ego inquam perperiar mori,
 Dum vis mihi asit, perperuum quibus
 Debetur excelsa in columna
 Nomen, honos, stauæ, asq; fufum.

NÆNIAE FINIS.

PIE

PIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
 DISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FEL-
 TRENSEM, DE IIS QVÆ PER NAVEM ET ALIQVOT

eius partes significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Nunquam putassem, Colendissime Præsul, accidere posse vt mihi de lure tecum disse-
 rendum esset, quod nunc casus tulit, & necessitas poscere visa est. Nam cum me-
 cum cogitarem aliquod tibi Commentarium de significatis Aegyptiorum, pro meo
 erga te cultu & obseruantia, dedicare (nō enim vir tantus prætercundus eras, qui
 aatem omnē & lure publice profitendo, sententijs Roma dicendis, sacrosancto Concilio præside-
 do, & in principum negotijs procurandis, insumpseris) argumentū quarebam quod ad huius-
 modi Personæ nomen accomodari posset: opportunaq; piscium meorum hieroglyphica comentaria
 præ manibus habebā, quæ præsulibus quibusdā, quos præcipue colo, honoratissime Antistes, cæ-
 perā distribuere: atq; cum nō tam ipsi pisces, q̄ etiam instrumenta quadam nautica interserenda
 essent, Anchora tibi deberi visa est, quæ quod firmata Christiana Reip. præsidio aliquando fue-
 rit, antiquæ clarissimæq; nobilitatis Campegia domui pro insignibus argentea hinc & inde ge-
 stare concessum est iam ex illo, quo Ugolinus ipse Campegius Pisanae classis Imp. maris imperiū
 ab impijs infidelibus inquinatū, pacificum reddidit. Sed priusquā de Anchora dicere incipia-
 mus, exre me facturū puto, si animaduertendum dixerō locū libro Pandectarū xiiij, titulo, de
 exercitoria actione, capite statim primo, altero mox paragrafo, perperā interpositā esse An-
 choræ locutionem. Accursus hallucinari puto, quia corruptū sit codicem nactus: ibi enim Ul-
 pianus ex libro ad edictum verba ita notata sunt: Magistrum nauis accipere debemus eum cui
 nauis nauis anchora mandata est, scilicet à domino. Nusquā verò legi ego Anchorā pro guber-
 natione poni, quod quidem munus pertinet ad clauum: vñ atissimāq; omnium autorum metā-
 phora, remone aut clauū aut gubernaculum regiminis loco poni passim obseruauī. Sedenim in
 Ulpiani verbis nulla erit ambiguitas, si veluti in Pisano habetur codice antiquissimo illo qui
 Florentiæ asseruatur, ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata est. Castigatissimāq; lectio-
 nem hanc & in meo perueveri, & in aliquot codicibus manuscriptis, in quos nemo manus inie-
 cerit, deprehendi. Elegi itaq; te iudicem, vt quæ aliena essent, legitimos agnoscerent possessores,
 & omnis nautica legitime tractaretur. Tu quod Iuris est videris: nos Anchora iam ablega-
 ta, quando hic standum minimè necessum fuerit, ad iter institutum peragendum nauim iam
 ipsam ascendamus.

DE NAVI

NAVIS, atq; eius partes aliquot, armamentaq; ipsa multis locis
 in veterū monumentis sculpta, & in numis cusa, non leue cogi-
 tationis argumentū spectantibus exhibere, dum quid hæc si-
 bi velint pleriq; omnes inuestigant, quorū bonam explicaturi
 partem à numo omnium antiquissimo exordiedum duximus.
 Quid igitur sibi Iani numus velit examinemus.

ADVENTVS VEL MIGRATIO.

Rostrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs
 signatum, Iani nauigationem in Italiam ostendit: ex altera enim numi parte
 Ianus geminus, ex altera rostrum nauis, inquit Plinius, & nos inspeximus. Qui-
 dus etiam ita interpretatur:

At bona posteritas puppim signauit in ære,

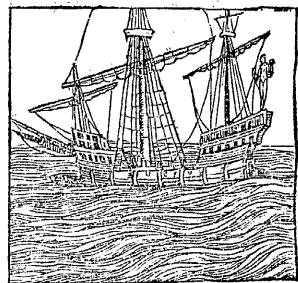
Hospitis aduentum testificata Dei.

Quinetiam Onirocritæ obseruant, quotiescunq; quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit se videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confestim affuturū. Antiquissima verò est illa numi species, quadrans scilicet Raticus, nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in aleæ lusum denarios in sublimē iactantes exclamarēt, aut capita, aut nauim, quorū altero post firmatum numum cōspicuo, eius esset victoriā, qui diuinasset, lusu teste vetustatis. Quanquā & altero vsi sunt numo, ouem bouemq; insculptos habente; quod numi genus documento erat veteres gregibus & armentis abundasse, quippe quorū omnes res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor est Plutarchus, Problematis,

FELICITAS.

AD hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum est, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimeq; elaborata visitur, cum inscriptione, FELICITATI AVG. Sub nauī verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Augusti cernerē est nauim longam cum remigio, cuius eadem inscriptio, FELICITATI AVG.

QVæ verò nauis apud Athenienses erat SALVTIS indicium, in Thesei memoriam coli consueuerat, singulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultū allatura, suscepto olim à Theseo voto huiusmodi, si ciuibus suis vnà secū saluis reuersus esset. Eoq; interim tempore, quo sacerdos Apollinis nauis eius puppim coronauerat, & Delon ea profecta esset, pelagoq; remenso in patriam redisset, cautum erat Atheniensem lege, ne quenquam publicè interficerēt. Eaq; de causa scribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum esse inter iudicium Socratis, & mortem eius, quòd sententia pridie quàm spectaculi auspiciū fieret, lata erat.

SALVS.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

HABet & Christiana pietas felicissimi successus sui signū, nauē cum piscatore Petro, tam in familiari summi Pontificis anulo, quàm in aureis Apostolici fisci numis expressam, manifestissima eius quæ subsecuta est felicitatis indicia, tot annis antea præmonstrata. Nam quod Ouidius dixit, Hospitis aduentū testificata Dei, sumptum omnino est ex altiori disciplina, qua prisci Romani diuinitus admoniti essent, hospitem aduenturū, qui verum Dei cultum afferret, siue Noam nauigio ereptum vndis, siue Ianum salutaria tot præcepta Italiae daturum, nauī ad nos vectum, ac nauī mox insignem in numis, siue ipsum nostræ pietatis autorem fluctuantj nauiculę affuisse meminerimus. Hoc verum ac vnicum est aduersus sæuientis maris rabiem hospitamentum: hic vnicus salutis nostræ portus, quem eiusmodi nauis auxilio occupare festinauerimus. Sapientissimè Ioan. Scholasticus vigesimo sexto scalarum suarum gradu pericula recenset, in quæ per mare hoc magnū & spatiosum nauigātes incidimus, scopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, siphones, procellas ventis fluctibusq; commistas, singulorumq; adijcit interpretationes: vt per scopulos, feram præcipitemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter spem oblatæ mentem circumstant, delirioq; agitant, & in desperationis profundum rapi de de-

de deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni specie decipit. Malus enim & egregiè superbus est, sibiq; omnia arrogat, quicunq; est imperitus. Per piratas, gloriarū satellites, qui nostras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu subito diripiunt. Per belluas, nostrū hoc corpus graue, brutū, & efferatū, ac perdifficile cicuratu, vtpote quod ventri tantūmodo deditū, solā sibi finem constituit voluptatē. Per siphones, elationis nostrę impetus, per quos ad cœlū vsq; sustollimur, vnde mox deturbati, in profundissimā tartari voraginem præcipitamus. Huius inquam pelagi causa nauis illa tot olim numis causa, diuinitus aduenturā miseris mortalibus salutem indicauit. Ac ne de præfatio dubitemus, in ipsius Iani numis, tam gemino capite barbato, q̄ etiam imberbi, vt habetur in argenteo, in quo etiam nauis cum rectore, literę supernę C. FONT. Neq; nō in alijs videre passim est inscriptionem, ROMA. Romæ enim pietatis nostræ principatum, & in togata præcipuè gentē constituendum, vt Euangelicā interim veritatem prætereamus, vel Maro ipse supremæ intelligentiæ actus spiritu diuinavit, dum Iouem inducit, asserentem,

Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

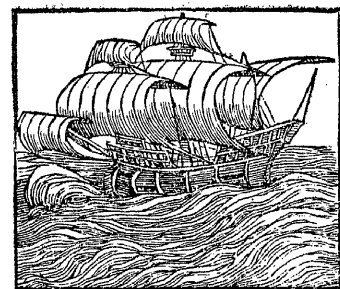
Cui quidem imperium sine fine conceisisset, quippe quòd eorum institutiones essent in omnem terrarū orbem, vt Theophylacti verbis vtar, exituræ, neq; vlllo vnquā tempore defuturæ. Neq; verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verū pietatis ritum adhuc abditū ignoraret, diuinationis lumen illuxisse, quia verisimile est eum in huiusmodi vaticinio, ex veterū arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruscorū, prædictionē illam excerptisse. Vel, quoniam summus ille spiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aspernari compertus est: quare Balaana legimus, hominem & alienigenā, & pium hostem, præclara tot super Israelitarum successu diuinasse.

SOSPITAMENTVM.

INQ. Nasidij numo nauis est cum velo, & stella in antēna, & ab altero latere caput cū tridente, & inscriptione, NEPTVNI, subaudiendū, ope vel auxilio seruatos. Hoc enim stella significat in antēna sita, de qua loco suo inter cœlestia.

QVonia verò obiter in velum incidimus, quominimè prætereundum videtur quod dici solet, velificatione plena in quempia ferri, quod est aperto Marte, inimicitijs minimè dissimulatis, rem aggredi, hostemq; laceffere.

MANIFESTA OPPVGNATIO.

OCCVLTA OPPVGNATIO.

HVIC contrarium est, conto, remulcōue nauigare, cum tacitè quispiam insidiatur, atq; vt vulgò etiam dici solet, subaquanea vti opera. Locū hunc ad hanc propemodum sententiā interpretat Ammianus rerū gestarū lib. XVIII, dicens: Nō conto, neq; remulcō, vt aiunt id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in rempub. ferebatur. quamuis aliter expositū sit in collectaneis Suidæ, prouerbio κωντῶ πωλεῖν, quod quisquis ille fuerit exponit, ἢ γυν πρὸς κωντῶς ῥῆν.

LVNÆ VECTATIO.

QVòd nauigiū in Iſidis honorē Ægyptij coluerint, sunt qui raptā eam ab Ioue nauī, cuius insigne vacca esset, arbitrentur; sed cōmentitiū hoc mihi vi-

detur. Magis autem ad Aegyptiorum eruditionem quadrat quod Plutarchus ait, Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Isis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricata a Sefostri nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius vero deargentatam, quam dono obtulit. Deo qui Thebis Aegyptijs colebatur. Is Isis erat.

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorum numo nauis est cusa, nimirum ea de causa, quod ipsis Tyrus commentum placet, navigationis primae se autores haberi. In huiusmodi eorum numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Est & alius cum eadem nauis longa numus, in cuius altera facie caput est cum corona irradiata: inscriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. Ita demum Phoenices inuentae navigationis laudem asciscunt sibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippae numis nauis illa tridentali rostro insignis, qualem scilicet Maro saepe describit, dum non vno loco ait, rostrisque tridentibus, partem ab eo victoriam indicat maritimo praelio, quod aduersus Sex. Pompeium commisit: id quod Maro in Augusti gratiam ita immortalitati commendauit:

Parte alia ventis, et dis Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.

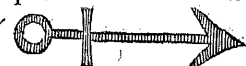
Aliquot in monumentis videas & Varronis insignia naualia, qui Praetore sub Pompeio Piratico bello militauit, a quo ob res bene gestas nauali corona donatus est.

DE ANCHORA.

HIeroglyphicum anchorae non Aegyptiorum tantum est, sed a Graecis & a Romanis principibus usurpatum: ut minimè importunum sit rem a plerisque tractatam repetere, ut quae sectamur significata loco suo manifestentur.

MATVRANDVM.

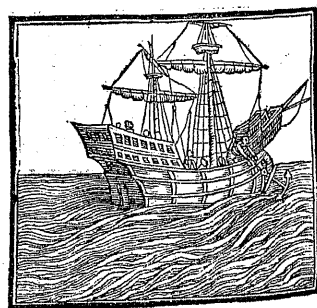
Circumuolutus anchorae delphinus, quod signum in aliquot Titii Vespasiani numis obseruauimus, maturandum, ut Latini vna locutione dixerunt, omnino significat. Sed quoniam rei causam in Delphino satis explicuimus, & res iam a uo nostro lippis & tonsoribus innotuit, plura super eo dicere superfluum est. Id pro pictura animaduertendum est, anchoram quae in numo Titii habetur extrema denticulum in vomeris speciem dilatare, cuiusmodi figuram Aldus noster imitatus est in omnibus quos impressit libris. Alia vero forma esse, denticulis quippe in acutum recto ductu mucronatis, quam in numo veteri apud eruditissimum virum Romulum Amasaeum vidimus.

Homine qui rebus suis tutelam praesidiumue parauerit opportunum, per nauem & anchoram significabant. Quod si sola anchora manu praetenta figuraretur, refugium indicabat, quasi vellet innuere pictura haec, si aduersa ingruerit tempestas, resque nostrae fluctuare coeperint, paratum esse profugium ut possimus ita seruari.

Estque

TUTELA REFUGIUMQUE.

Estque disterium apud Graecos in hanc sententiam celebre, quo Demosthenes utitur oratione pro Ctesiphonte. Et Propertius eruditionis elegiacae columnen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem sermo apud Paulum, rei nullius ignarum, epistola ad Hebraeos, cap. VI. Qui confugimus ut spem propositam teneremus, quam veluti anchoram habemus animae cum tutam, tum firmam. Et Chrysostomus de supremo firmoque profugio, concione in Lazarum IIII, haec ait: Sunt diuinæ sapientiae opera, haec maxima illius prudentiae sunt argumenta. Conscientiae in crepatione sacra est anchora, quae nos nequaquam finit in peccatorum profundum abforberi.

STABILIMENTVM.

Quod si firmitatem, ac immobile stabilimentum rei cuiuspiam significare velint, anchoras duas adpingebant, similitudine sumpta a nauibus, quae tunc ventorum temunt rabiem fluctusque sonantes,

cum duabus anchoris innituntur. Qua similitudine utitur Aristides Panathenais. Sedenim Pindarus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: unde prouerbum, οὐκ ἔστι οἴκος ἄνευ ἀγκύρας, Domo domum, de commodè peregrinantibus, quippe de ijs qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut necessarios diuertunt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam utitur anchora, Isthmijs, ἰσθμίου βίου ἀγκύρας. Iam anchoram ad felicitatem iecit: hoc est, firmitatem iam ad vitae tranquillitatem affecutus est. Vitae porro nostrae tumultus, perturbationes, cladisque omnes, marinis fluctibus, tempestatibus vorticosisque aestibus solemus equiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cum in Thracenses calamitates incidisset, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαῦδ' ἄρα, βαθὺς γὰρ ἦεν
Κίμωσι παρ᾽ ἄσπετοι πόντῳ,
Ἄμυλ' δ' ἄνευ γέγκον ὄρε πηξέ
ἴσαται νέφθῳ, σῆμα χερμίδνθῳ
Κιχλίηδ' ἄε λήϊνος φόβθῳ.

Myrsilus quoque Mitylenaeorum infortunia tyrannicasque procellas ita describit:

Τὸδ' ὄν τε κῆρυκα πῶς ποτέρω νέμω σίχῃ
Παρέειδ' ἄμμι πόντων πολλῶν ἀντ' ἄλλω.

Atque ijs vrgentibus infortunijs ad sacram, ut aiunt, anchoram confugiendum. Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico vtuntur anchorae, tam scribendo quam eloquendo: ut Pythagoras, quem Phocion ait super humana vita ita differere solitum, ὅτι καὶ βίον αἰρέσει ἀρίστον. quae si primum amaritudine aliqua praedita videatur, suauem ipsam redditura sit consuetudo. Diuitiae si optentur, sciendum eas infirmam admodum esse anchoram. Gloriam, etiamnum infirmiore. Quae corporis sunt, eiusdem esse tenoris. Principatus, honores, omnia haec imbecillia, & nullo robore suffulta. Quae firmae igitur anchorae: prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella discutiat. Nam diuina lex est, virtutem solam atque vnicam habere robur, reliqua omnia nugas esse.

INTERPRES.

Apud nationes aliquot anchora fuit interpretationis signum, quo scilicet caudateores & internuncij pro gestamine vterentur. Praecipue vero Indi anchoram pro caduceo habuere, propterea inquit Philostratus, quod omnia tenet, ac peruestiget. Ea de causa cum Apollonius ad locum, quem Indi sapientes incolebant, appulisset, secum comitibus intra stadium cohibuisset, adolescens cum adijt a sapientibus missus qui auream anchoram pro caduceo manu gestabat, perque eum in colloquium adductus est.

AD hæc anchora moderandi cōpescendiq; signū est, frænūq; indicat, quod quidē ex Pindaro defumit. Ille enim *πυθίων*, ode quę inscribit, *Ἀγκυραῖος κρυονεῖος ἄγκυρατι*, frænium Argūs nauis dixit, vbi interpret ait, Anchorā *ἄγκυρα* μεταφορᾶς τῆς ἰσπανίας. *ἄγκυρα* ἔπε λέγει τὰς ναῦς δὴ καὶ χαλκῶς, sumpta ab equis translatione, q̄ ea naues cōpescat fræni instar.

SELEUCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora signati, propterea quōd is anchora signatum femur habuit ab ipsa origine: filijq; & nepotes eius eodem insigniti modo, anchorā in femore veluti notā generis naturalē habuere. Et vt Græci sunt ad signamenta promptissimi, fabulā etiā adiiciūt, Laodicen Antiochi nuptā Apollinis cōgressum per quietē pati visam, qui anulum ei quendā veluti concubitus præmium donarit, iusseritq; vt mox filio eundem redonaret, futurū eum aliquando felicissimi euentus auspiciū: repertumq; prima luce anulū in lecto, cuius signum anchora erat, admirationi fuisse, Seleucumq; mox natu grandem, tradito anulo à matre, de origine sua, deq; futura felicitate edoctū, cum mortuo iam Alexandro, quē in Persicā militiā secutus fuerat, regnum ipse Orientis occupasset, gemmæ istiusmodi memoriā cōsecrasset. Nam & cum vrbē Antiochiā patris nomine cōdidisset, cāpos vicinos vrbi Apollini vti originis autori dicauit. Hęc Trogus, Appianus indignū ratus fabulās historijs admiscere, rem aliter tradit in Syro, Apollinē quippe Laodicæ per somnium mādasse, vt quē anulū aliquando reperisset, filio statim gestandū daret: fore nanq; vt quibus in orbis locis Seleucus anulū eum amisisset, eam ipse postmodū regionē imperio suo subijceret. Is igitur cum Alexandrū sequeret, anulū iuxta Euphratē fluuiū amisit, factusq; eius prouinciæ præfectus in diuisione regni post Alexandri mortē, moxq; inde deturbatus ab Antigono, Ptolemæi, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnū restituit.

POSSESSIO.

Est & obtinendæ possessionis signum anchora, cuiusmodi eiusdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quē iam amiserat anulo, in quē anchora incisa fuerat. Cuius quidē rei huiusmodi ferē historia, quę ad futurū auguriū ab Apolline promissum facit. Seleucus cum ciectus Babylone, Ptolemæi mox copijs adiutus posset quidē vti vi, ex amisso tamē anulo in spem regni omnino erectus, omnia prius q̄ armis experiri cōstituit, ne populū, quē per benignitatē sibi allegerat, bellū metu exacerbaret. Internūcijs ad rem vsus, ciuiū cōperit studia erga se propensissima, itaq; festinatione opus esse admonitus, paucis admodū, sed ijs impigris & fidelissimis electis, Babylona versus quanta potest celeritate proficiscit. Accidit verò vt inter gradiendū pede lapidē offenderet, euelleretq; ex cuius impulsu tāto dolore affectus sit, vt ibidē euestigiō subsistere, ac humi residere cogeret. Ecce verò tibi amicis pedē demulcentibus, & euulsum lapidē inspectantibus, anulus illē affulsit, qui sublatus attrēctatusq; magnē inter socios incestitiæ argumētū fuit. Id quid rei esset cum Seleucus sciscitare, signatā illi anchorā in anulo reperto incestitiæ causam dedisse responderūt, ex qua captiuitatē portendi interpretabant. Tum Seleucus, Bono, inquit, animo estote omnes: nam quā terrā calcamus, & retēturi sumus, & firmiter possessuri: & cum dicto doloris immemor proslit, iterq; arripit alacriter. Cui paululū progresso aduere obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq; ita omnium studijs, dignitatē pristinā & regnū illud obtinuit. Mox Indiā & Asiā omnē subiugauit. Anuli verò memor, vrbem in Oriente condidit, & gemmiani originis memoriā consecrauit.

D E

DE TEMONE.

REGIMEN.

IN nauī autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa sunt apud veteres significata, quę tamen omnia in vnū cōeunt intellectū.

Nam regimen per figuram eius significari manifestū: & cuius arbitrio res aguntur, is gubernare, & gubernaculum temo ipse dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno decideret Aruiragus, dixit, cum Domitianum Britannia potiturum præfagit adulator ille Veiento, expulsō inde Aruirago, qui totius insulæ imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello sæpius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus fœdera iunxisset, quæ nostri plus æquo forsitan extulerūt. Contra verò Nero, paucos antè dies quàm moreretur, vidit per quietem eum sibi nauē regenti extortum, trahiq; se ab Octauiā in arctissimas tenebras, quod aruspices respondere, eum administratione deiectum mortem infelicissimā moriturum.

FORTVNA.

Quapropter veteres cum Fortunæ plurimū tribuerent, eamq; negotiorū p̄nē omnium, quęcunq; mortales gererent, arbitriū opinarentur, simulacrū eius dextera clauū, sinistra cornu copię tenere sinxerūt, quod bona & cōmoda ab eadem omnia proficisci crediderunt: vnde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi elargiendiq; facultatem concessam arbitrati.

INCONSTANTIA.

VT verò inconstantia eius notaret, vtpote quæ, vt Horatius ait, possit imo tollere de gradu mortale genus, vel superbos vertere funerib. triumphos, & valet ima summis mutare, sedentem eam in pila sculpebant, quod tum in mareis monumentis, tum in numismatis antiquis obseruauimus. Talis eius species est in numo Neruæ Traiani, cum inscriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiam legas, SENATVS POPVLVS QVE ROMANVS, literis omnibus expressis, quod rarò inuenitur.

FORTVNA REDVX.

Eiusdem Fortunæ Reducis simulacrum est in altero eiusdem Imperatoris numo, vbi dea ipsa sede sedens temonē manu regit, qui à pedib. surrigit: inscriptio est, FORTVNÆ REDVCI. Atq; hac eadē specie & inscriptione literisq; habetur in Hadriani numo, vbi temo insidet pilæ: in nōnullis abest pila. Eadem verò sedens cum temone & cornu copię est in numo Septimij Getæ, cum inscriptione, FORT. RED. Sed illud obseruatione dignū, quod eadē species cum temone, & cornu copię in Domitiani numo, quē apud Bembum vidimus, FORTVNA AVGVSTI scriptū est, prima syllaba per v vocalem vltimam, quę passim in ea locutione per o vocalē quartā enunciarī solet. Eadem penē inscriptio speciesq; cornu copię & temonis pilæ insistentis in manu Fortunæ stantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atq; rotula alibi erit locus suus, vbi Fortunæ ipsius ornamenta copiosius explicabimus.

DE RETIBVS.

Retrum in nauī superius inspeximus: sed habebat idem retia quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoq; traxit ad sagenam, ad hamos et tridentes: quare priusquam exiliamus è nauī, an possimus aliquid expiscari videamus.

Kk

SILENTIVM.

Per retia silentium significari tradunt, ea quidem ratione, quod præcipuū est præceptū piscatoribus, vt dum gregem circundant, silentio quam maximo nauigēt. Pisces præterea altissimo silentio præditos esse compertissimū est, paucissimis exceptis, ac præcipuè Cane marino: vnde etiā prouerbiū emanat, ἀφωτότης ἡ ψήλιου. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit.

PERSVASIO.

In diuinis autem literis retia sunt persuasionis hieroglyphicū, qua scilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

Antiquissimum esse reperio, insidias per rete significari, neq; ea tantum de causa quod eius opus omne ad insidias comparatur, quantum etiam ex historia desumptū est. Nam Pittacū memorant, vnum ex septem Sapientibus, aduersus Phrynonem Atheniensem ducem validissimi corporis hominem, Pancratia stē scilicet & Olympionicā, de finitū cōtrouersia, quæ inter Atticos & Mytilænos erat, singulari certamine dimicaturū, rete secū in occulto sub clypeo abditū tulisse, quo, cum tempus visum est, iacto Phrynonem impediē. Historia est apud Verriū, in ijs quæ Festus deflorauit: neq; ea tamen in vulgatis codicibus, sed antiquo manu scripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc sanè ludus à Pittaco institutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui ad cantabatur, Piscem peto, non te peto, quid me fugis Galle? Erat autem eodem autore Festo, Mirmillonum genus armaturæ Gallicum: ipsiq; Mirmillones antea Galli appellabantur, in quorum galeis piscis erat effigies.

DESOLATIO.

Et & desolationis signum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa siquidem id spatia in mare demissum, restibusq; longissimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; spatij complexum fuerit, totum abuerit, neq; vlli pisciū exitum patere permittit. Transijtq; miserabile genus hoc venationis in vrbium & agrorum desolationes. Accidit enim plerunq; vt edicto vniuersali oppressorum exitio agri sint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus sibi mutuo tenentes, quasi restim vnam texunt, occupatisq; terræ, quam desolatam volunt, extremis finibus, ita latè extensi progrediuntur, latentesq; passim incolas venando excipiūt, nihilq; reliqui faciunt, quo quouersum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoq; insulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrientes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO.

Abet Hamus cum Anchora similitudinem quandam, si figuram inspectes. Sed quantum est in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiusmodi sit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

Sunt qui non imperitè, neque improprie, deceptionem per hamum pictum significari tradant: siquidem decipere, est vnum ostentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus escam esurienti offerre porrigereq; videtur, satu-
rica

ritatemq; polliceri, mox apprehendit, alligatq; & captiuū facit eum, qui escam illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipea:

Hic vbi sepe Occulum visus decurrere piscis ad hamum.

Et hunc secutus Lucianus eo opusculo, quod in Romanorū inuidiam de Aulicorum vita conscripsit, in hac plurimū similitudine immoratur, dum spes illas dicitū, qui admissi ad principum amicitias, montes statim aureos sibi pollicentur, hami istiusmodi vorationi similes esse cōtendit. Et de lenone in fraudē prolabente, Meus est, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in diuinis literis hamum accipi videas, per quem sanctissimū Christi corpus significatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terrā, campos implebis, & à volucris omnibus impetèris, perindeq; omnes terrę bestias tuo pastu saturabo. Sicuti enim si hamū esca cooptum piscis rapiat, non solum escam ab hamo non sustollit, sed ipse de profundo esca alijs futurus educitur: ita mundi Princeps, penes quem erat mortis imperium, rapuit quidem in mortem corpus Adamiaci Iesu, cum sub eo hamum diuinitatis inclusum minimè sentiret, quo deuorato hæsit ipse continuò, decq; profundo tractus, eductus est vt esca fieret ijs, quibus calcandi super serpentes & scorpiones potestas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL reperias: Aut adduces draconem in hamo, aut capistrum circa nares eius appones

DE TRIDENTE.

Tridens inter piscationis arma connumeratur, sed cum hamo parum congruit.

APERTA VIS.

Hamus enim per fallaciam quicquid acquirat aucupatur, sed trides aperto Marte, medio veluti campo aduenientē hostem excipiēs, eum aggreditur, solaq; fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Terezeniorum numis, & in Mantineensium scutis sibi vellet, alio Commentario docuimus. Hæc verò plus quàm satis esse, quæ ad occupatissimum virū & ocij ne scium mitterentur existimaui. Vale.

**PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS AD
MAGNIFICVM VIRVM BENED. AGNELLVM, DE VRNIS
NILI, LVCERNA ET FACIBVS, TVRIBVLO, ET
phiala, demum igne & aquis.**

Agnellus Agnellus patruus, Vir magnifice tuus, cum esset olim Venetijs apud clarissimum eruditissimumq; Io. Lascarium, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regis oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior esse posset, quàm ea, quam communia studia inter nos conciliauerant. Incumbam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq; in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellium, in varia rerum eruditione Georgium Vallam: sed rarissimum Lascarium obseruabam in primis, in quo magna optimarum artium scientia, summa vetustatis inuestigatio, reconditarumq; rerum studium atque cognitio non vulgaris, atq; vt semel dicam, vir erat omnium liberali doctrina politissimus. Hunc itaque frequens inuiseram, probatissima eius consuetudine melior in dies euasurus. Quod si Lascarium occupationes distinebant, aderat illic Patruus

tuus, qui diem sine linea praeferre minime permittebat: semper enim noui aliquid de *Caesarum* penam depromebat, nunc epigrammatum, quae faciebat, argutias, nunc hendecasyllaborum amoenitates, nunc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat lepore & elegantiae. In eo vero praecipue conueniebamus, quod ille numismatum antiquorum signis mirifice delectabatur, quorum festiuam copiam habebat à *Lascari*: ad quem quicquid in huiusmodi rebus venerandam saperet antiquitatem, id à nobilitate illa sponte conferebatur. Idem propemodum studium ab *Urano* patruo meo erat mihi quodammodo hereditarium, qui cum magnam orbis partem pererrasset, multorumque nosset hominum mores, de peregrinationibus suis, *Aegyptijs*, *Arabicis*, *Paestinis*, semper habebat noui aliquid, quod scitu dignum & utile communicaret mecum. Quotidie igitur cum simul esse dabatur, *Agnellus* aliquid habebat, quod super numismatis dicitur gestaminibus aut titulis disputaret. Ego si quid diceret quod ad *Aegyptiaca* faceret hircoglyphica, in eo summo opere delectabar. Quodam vero die tuus hic *Patruus* imaginem quandam ex *Orichalco* protulit, cuius gestus erat, ut corpore reliquo decumbente, caput manu dextera sustineret, cubito ad basin appresso: manu altera aquam ex tribus urnis una tantum ansa coniunctis effunderet: ad haec pueruli minutissimi operis numero sexdecim circumfusi, pueriliter haec & illic per uniuersum corpus lusitare videbantur. Super hoc *Agnellus*, qui argumentum huiusmodi haudquaquam temere factum arbitrabatur, quid hoc sibi vellet curiosissime percontabatur. Respondi ego, imaginem esse Nilum amnem: tris urnas, causas itidem tres incrementi: puerulos *XVI*, totidem cubitos, quibus cresceret ad fertilitatem. *Vix* haec summam dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cum affuit tabellarius à *Gallijs*, quo cum literis ad *Lascarium* ingresso, *Agnellus* quoque accersitus est euestigio. Ego eo digresso domum redij, ac triduo post *Patruum* à *Patruo* missus, ubi *Leonicum* audirem: neque ex eo amplius *Agnellum* videndi facultas fuit, qui *Principum* negotijs adductus, statim ipse quoque alio migravit. Tamen id, non multo post tempore, eum diem suum obiisse renuntiatum est. Postea vero quam calamitosissimum totius *Venetiae* temporibus *Romam* me recepi, ubi locupletior mihi copia facta est huiusmodi rerum, quas alibi difficulter inueniebam: ibi vero tum publice tum priuatim toto calathos gerebatur, incubui alacrius in idem studium, quo me semper oblectaueram, & ἱερογλυφικὰς plura ad amicos *Commentaria* conscripsi: cumque in *Roma* media vidissem effodi marmoreum *Nili* *Colossum* cui *XVI* illis puerulis circumlasciuientibus, de quibus in imaginem *Patruum* tui meminimus, subijt statim *Agnelli* memoria, praequae hominis mihi suauissimi desiderio lacrymas cohibere non potui, quod ereptam mihi videbam occasionem, ne huiusmodi rerum *Commentarium* ei dedicare possem, qui si fuisset in humanis, nihil illi optatius accidere potuisset, neque ego quicquam libentius fecissem. Venit autem in mentem mihi, posse me saltem renouare memoriam eius, quem uicem adhuc colerem, si rem omnem ad te conuerterem, qui nepos eius esses, in quo praesertim non alienam ab ipsius *Patruum* genio vigere mentem animaduertissem, videremque, si memoriam eius apud te suscitarem, id iucundum mihi, tibi vero gratissimum fore, cum hoc à me deponere viderentur integritas humanitasque tua dubio procul singularis, & reliquae virtutes tuae, quibus apud omnes clarus es & insignis, et quarum ergo coluerim ego te semper, & obseruauim. Habe igitur & antiqua amicitia mea cum *Patruo* tuo monumentum, & mea erga te obseruantia signum, ut ipsemet spero confiteberis, manifestum.

DE TRI

DE TRIBVS VRNIS.

Luuiorū sanè fontiumque simulacra cum urnis dedicari solita, magis apertum & obuiū vnicuique est, quam vlla indigeat interpretatione. Cur verò Nilus cum tribus urnis figurari soleat, non ociose quaerendum est. Nam *Aegyptij* illi sacerdotes cum incrementum *Nili* tribus praecipue de causis fieri putarent, reliquis aliorum opinionibus abiectis, quae propemodum essent innumerabiles, quod sententiā ipsi suam perpetuis testarentur monumentis, tris urnas *Nilo* attribuerunt, cum reliquis fluminibus singulae singulis adhiberentur: ut illud apud *Maronem*,

Celataque amnem fundens pater Inachus urna.

Harum verò trium *causarum* primam illam asserere, quod tellus ipsa *Aegyptia* aqua ex se ipsa progigneret, vberissime proferret, sui ipsa humoris alitrix. Vnde *Timaeus* *Mathematicus* *Nili* fontem *phialam* appellavit, quasi ipsa in se contineret eam aquae vim, neque aliunde mutaretur. Est tamen eodem vocabulo in *Nilo* locus à figura sic appellatus, quod nihil facit ad *Timaei* *phialam*. *Phidias* inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab ijs qui aetate illa peritissimi erant admonitus, cum *Victoriae* signum in *Marathone* sub *Nemeseos* velamento confingeret, in dextera eius statuē *phialam* exculpit, in qua *Aethiopes* celati videbantur, propter *Oceanum*, qui *Nemeseos* pater habitus est: & *Nilum* *Oceanum* vocari multa veterum dictata monuerunt. Quod verò gignat *Aegyptus* aquas, ex eo, aiebant ipsi, facile conijci posse, quod in quouis alio climate fluuiorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc imbribus coactis, nunc niuibus liquefactis: sola verò terra *Aegyptiaca* in medio terrae habitabilis constituta, quae admodum in oculo pupilla, peculiari quodam aquarum profluuiō estatem mediam irrigat. Alteram *Oceano* causam adscribere, à quo aquam in *Aegyptum* exundare incrementi tempore fama est, quae quidem praecipua fuit *Euthymenis* opinio, *Aegyptiorum*que in primis sacerdotum, ut *Diodorus* attestatur, qui rei fidem non aliam faciunt, nisi quod satis sit eorum autoritas, ut sibi fides adhibeatur, qui rerum scientiam per manus à parentibus traditam, longa annorum serie obtinerent. Iuniorum inde diligentia exploratum est, *Nilum* ab *Oceano* ex *Atlante* monte primum emanare, ibique *Dyrin* appellari: *Heptabolum* inde lacum stagnare, inde cognomento *Nigrin* effluere, mox *Coloem* paludem efficere, inde *Astafobam* & *Astaboram* flumina, donec ad cataractam perueniens erumpat, ac per *Aegypti* campos diffluens, *Nili* demum cognomentum accipiat. Tertiā causam imbrum esse dicunt, qui australibus in *Aegypti* regionibus, *Etesijs* nubila, ut ait etiam *Democritus*, illō ferentibus ex orbe reliquo, eo maxime effunduntur tempore, quo *Fertilis* aestiua *Nilus* abundat aqua. Atque uti tradit *Eudoxus*, *Aegyptij* sacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cum enim aestus nobis est qui viciniōra *Cancro* loca incolimus, tunc hyems ijs qui *Capricorno* propinquiora habitāt. Addit ad haec *Thales*, mare in ora agi vltro, *Etesiarum* ex aduerso fluminis flantium repercussu, de quibus ita *Lucretius*:

*Aut quia sunt aestate Aquilones ostia contra
Anni tempore eo, quo Etesiae esse feruntur,
Et contra fluiuium flantes remorantur, & vndas
Cogentes rursus replent, coguntque manere.*

Kk 3

*Nam dubio procul hac aduerso flabra feruntur
Flumine, quæ gelidis ab stellis axis aguntur.*

Incipit verò crescere Luna noua, quæcūq; post Solstitium est, sensim modiceq; Sole Cancrū transeunte: abundantissimè autē dum in Leone progreditur: mox residet in Virgine iisdem quibus accreuit modis. Quāta verò seracitate vniuersam Ægyptum beet alluuiōe scœcunda, multi prodidēre: vnde eum Poëta modò fertilem, modò pinguem, modò potu fœtiferum dicunt, quòd animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiōra fieri compertū est: quare suū illum Apim tanta cura cultuq; nutritum, ex Nilo bibere q̄ religiosissimè veterūt: siquidem & macilentia & gracilitatem omni pondere vacua, diuinitati propiorē arbitrantur, vt Plutarchus asseuerat. Quinetia sacerdotes eadem causa plurimo vt ieiunio & abstinentia consueffe, Porphyrius attestatur, vt eorum copia liberati, eorumq; pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuq; corporeo foras emicaret, neq; cōmemoratione, neq; demonstratione iam indigeret, sui compos, vicq; pollens sua, ob naturalem sui solertiam otij nesciam.

A G R I C V L T V R A.

Veteres autē legimus agriculturā hieroglyphicè per Nili simulacrū indicasse. Cuiusmodi verò eius esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicauit. Lasciuire enim eum cubitalis ait circunludentibus: huic enim sese ab vndis attollenti, magnitudinis quippe istiusmodi pueri ridibundo ad blandiunt occurfu, sexdecim numero, quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infantilisq; ætas ea crescendi est hieroglyphicū. Circumsistūt verò Nilum huiusmodi pueri propemodum garrientes, quorū alij humeris insident, alij de cruribus pēdēt implicati, in vlnis alij cubitāt, lusitant circa pectus alij: ipse verò pater flores suaueolētesq; herbas de sinu depromit, & in eos spargit: ex ijs alij coronas cōtexunt, alij sese illis obuoluūt, stratiq; per flores somnū captant: sinistra quatiūt alij, alij subijciantes alteri cuiusdam humeros, scalarū vicem officiose subministrāt, alteriq; alteris catena veluti iuncta sustollunt: neq; absunt qui plausum sonitumq; ab aquis excitēt, applofis manibus. Crocodili verò & fluuiates equi procul hinc summoti, imo se condunt fluuiō, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lufum inturbent. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ scœcunditatem, & rei nauticæ lucrum, & cōmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam significare testatur. Sexdecim verò ponuntur cubiti, quia si infra XV, subsederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad serendum inutilis. Si supra sexdecim attollatur, quanto altius inturgescit, eo magis fa mes expectatur: quia diutius aquis immorantibus, serendi præterit tempus, neque fata possunt ad frugem maturitatē peruenire. Auctu demum intra XV & XVI consistente, omnia ex voto succedunt, seminibus latè iactis, & opportuno tempore maturatis.

N I L V S.

Illud etiam adnotatu dignum, quòd simulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri solita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo verò ex nigro, vt Pausanias ait, propterea quòd ex Æthiopia delabitur,

Usq; coloratis amnis deuectus ab Indis, ait Poëta.

Et ipse fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus eum ait æquora colorare, latè enim lōgeq; inficit mare, quia limofus est, & vnda turbidior, quare in mare delapsus aquam nactus nitidior, per longa spatia

colorem

colorem seruans expatiatur. Qui tamen Nili colossus antiquus Romæ à Leone X. in Citriorum specula dicatus, ex Pario marmore factus est.

D E L V C E R N A.

Ed vt reliqua prætereamus, quæ plurima Nilo super dici possent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa secūtrahunt, quæ tam à lumine, quàm ab ignis ipsius natura defumuntur: ea quæ & qualia sint, explicare iam cura fuerit: proindeq; lucernā, fidam studiorum vigiliarumq; nostrarum comitem, seligamus.

V I T A A N I M V S Q V E.

Primum quidem lucernæ significatum est, vt pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatē infusum, vitalem eum humorem ostendit, quo pascitur calor, vt corpus viuificet: quo deficiētē, & calorē simul & corpus extingui necessè est. Inde apud Euripidem pleriq; fabulis vitam relictiū dicūt, *χρησὶς ἔλδον φῶς*. Quam opinione Plutarchus sequitur, dum lucernā corpori, animæ quippe receptaculo, similem dicit, lumen verò animo. Nam & sacerdotes in captandis augurij lumine minime cooperto clausoue ideo vt soliti, summaq; aëris tranquillitate frui, quòd animū, qui certi aliquid consicere velit, tranquillū ab omni ventorum turbine, hoc est, ab impuris affectibus liberū esse deceat, ne veluti aues aëris transuerse plerumq; vi ventorū aguntur, ita internæ mundi nostri aues, quippe mentis agitatio solertiaq; & huiusmodi pleraq; errore perplexo disturbentur.

A N I M A M S P O N T E N O N E X T V R B A N D A M.

Hinc illa apud veteres super igne religio, vt eum porro extinguere nefas esset, quem potius per sese languentē deficere sinebāt. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animā exturbaremus, nobis metipsis mortem cōsciscientes: animam enim, inquit Plato, nobis custodię creditā tandiu obseruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne si fractis ergastulis, per fossisq; carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot sunt in nos, nullo relicto defensionis loco, conuertamus.

L I B E R O R V M P R O P A G A T I O.

Longè verò apertius sexto de Legibus animā lumini cōparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atq; educandis operā dare, vt vitam quā ipsi à maioribus accepissent, vicissim quasi tædas ardentes posteris tradāt. Hunc secutus Lucretius, vbi de animantibus agit quæ successione propagant, vita per vices alijs in alia transfusa, huiusmodi hieroglyphico rem oculis subijcere visus est:

Et quasi cursores vitæ lampada tradant.

De ludo verò lampadum, quem dicunt à Prometheo institutū, legendum apud interpretes Aristophanis, Ranis: apud Platonē lib. primo de Repub. apud Pausaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

H O M O.

Eodem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturna lictijs sacris cōmutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelasgos tradit Varro post longos errores peruenisse in Italiam, ibiq; ex oraculi Dodonē monitis decumatos homines Diti atq; Saturno sacri ficasse. Oraculum fuit, vt L. Manius se vidisse dicit super tripode quodam in templo louis priscis characteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΙΔΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΠΕΜΠΕΤΕ ΦΩΤΑ. qd ita Latinum fiet:

Plutoni capita, aut hominem sacra mittite patri.

Sedenim Hercules ex Hispania rediens, rei non sacrae, sed execrabilis immanitate offensus, cum deos hos lumina, non homines sibi deponere docuisset, quod *phos* commune utriusque nomen, & lumen & hominem significaret, ora culumque ita interpretandum, *Plutoni capita, at genitori lumina dentur.*

obtinet ut Diti oscilla, & Saturno lampades dedicarentur: atque ita Saturnalia instituta, in quibus praeter sigillaria mos fuit cereos etiam misitare. Sanè humanas hostias Saturno immolare multarum gentium mos fuit, sed immanius apud nullas, quam apud Carthaginenses, qui, ut Diodorus tradit, praestantiores ex filiis suis sacrificare consueverant. Caeterum cum aliquando exuta feritate humanitatem demum induissent, aliorum filios aut clam surreptos, aut emptos, pro suis educare, sacrificioque supponere coeperunt. Euenit verò ut ab Agathocle Siciliense tyranno post Alexandri Magni interitum grauisima obsidione premerentur, atque uti mos est in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatem nonnunquam etiam ad superstitionem confugere, suspicari coeperunt Saturnum iratum, quod honore sacrificii, quod fuisset à patribus institutum, fraudaretur, tot in eos clades immisisset: cumque res palam facta esset, multique inuenti essent, qui pro nobilibus & ingenuis sacrificabantur, antiquum ritum instaurandum censuerunt, quoque deos placaret, ducentos ex nobilissimis adolescentibus publice sacrificarunt: quauis, ut in Porco scriptissimus, apud Diodorum & aliquot alios variat hic sacrificatorum numerus ad CCC. Sed hoc parui refert, historia reliqua concordat. Plutarchus lib. de Superstitione, ubi de huiusmodi religione meminit, eos ait qui sine liberis foret, pueros à pauperibus in hunc usum emptitasse. Id genus sacrificii tangit Plautus, cum dicit: Faxo ut bubulis corijs onustus sis Saturni hostia. Q. Curtius id à Tyrjs vsque ad vrbes excidium seruatum tradit. D. Augustinus iuuenes Saturno sacrificari etiam apud Gallos morem fuisse dicit. Carthaginenses tamen Gelon Siciliae tyrannus legibus adscribere coegit, ut ab infanticidio desisteret, cum eos apud Himeram debellasset. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodque alij tradidere, immanem hunc morem Cambyses rex Persarum abolere aggressus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt, sed Hadrianus demum sustulit.

VITA DIVINA.

AT Vestalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanae virgines nutriebant, sublimiore diuinioremque vitam praese ferre videbatur: hunc itaque & custodia, & nutrimento adiuuabant, quod superioris illius vitae symbolum aeternum videretur. Atque inter portenta, ut & Dionysius & alij referunt, Urbis periturae praesagium habebatur, si casu aliquo accidisset eum extinguere. Hinc Camillus ad Quirites ait: Quid de aeternis Vestae ignibus, signoque quod Imperij pignus custodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Aeternumque adytis effert penetrabilibus ignem.

Cernere est nonnunquam lucernam in basi alicuius simulacri, id aeternitatem significare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

Obtinebat sane primas ignis inter insignia augustalia, ut ex Herodiano conspici potest, ita in Comodo scribente, quod consilium suum ad Marciam retulit, vnam è suis concubinis, cui scilicet plurimum deferebat, ac propè vxoris eam loco habebat, sic ut praeter ignem omnes honores illi velut Augustae tribuerentur. Extant quaedam Theodosianae militiae, & eorum qui Theodosium aliquot ante

annis

annis praecesserunt, monumenta, prouinciarumque, & praefectorum, & ordinum, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebant, quodam veterationario nomina & insignia descripta. In his videas praefectorum abacos passim cum candelabris superimpositis figuratos: in plerisque etiam ara est in magnum procerisque tripodis speciem ex aere fabrefacta: quod nimirum ad huiusmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

In diuinis literis saepe inuenias disciplinarum professores, mysteriorumque interpretes, morumque moderatores, per lucernam intelligi, quam Affector noster hieroglyphice monet super candelabrum statuendam, ut domesticis omnibus illuiscat, discussisque tenebris ad obeunda munera cuique sua lumen subministrer. Addit & alibi, non occultadam esse lucem hanc, sed in frequenti quouis hominum cetero proferendam. Quicumque igitur lucem de se daturus est, debet prius omnium vitiorum sordes perpurgare: neque enim vnquam clarum praestabit lumen facta materia. Quod si lux vertatur in tenebras, ut rectè Climace sua Scholasticus, tenebrae ipsae, hoc est, homines ij qui sacris initiati non sunt, in quantam tenebrarum profunditatem coniecti caecutient atque hallucinabuntur?

SPLENDOR NOMINIS.

Antiqui omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus praecleara facinora edidisset, hieroglyphice ponere consueuerunt. Vnde Maro, lumina tot cecidisse virum dolet. Et eadem synepesia, Geminos terrarum lumina Reges, vir, quem citare minimè pigeat, eloquentissimus Pontanus posuit. Sed nostra potius afferamus. Parauit lucernam Christo meo, legas psalmo CXXXI, ubi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc est, splendorem nominis, praeclearamque famam, & victuram in illustri luce posteritatis suae celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangelium intelligunt, alij Io. Baptistam, qui etiam lucerna ardens dictus est. Lucernae quippe erant & alij Prophetae, sed illud prope modum, quia aenigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes manifestissima declaratione Christum ipsum intento digito demonstrauit. Eucherius plerumque bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: vnde dictum sit Euangelio. Sic luceat lumen vestrum, ut videant bona opera vestra.

MORTES DVÆ.

Cum verò in hominibus duae sint occumbendi rationes, vna quae vi fit, altera quae natura ipsa contingit: extinctum identidem ignem vi, violentam mortem significare dicebant, cum scilicet quis, uti superius dicebamus, manus sibi met inferret. Quantum verò pertinet ad mortis rationem quae natura fieret, esse huius simulae acrum volebant ignem, quem ita spontè deficere permisissent: cautum enim erat lege, ne cui prorsus ignem extinguere liceret: neque quidem alimenta adijciebant, ne frustra nutrireretur: extinctum porro nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum instituta eludunt, non alia de causa cultum apud Romanos ignem asserunt, quam apud Aegyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutrireretur.

PIETAS.

Plerisque verò monumentis ignis est pietatis hieroglyphicum. Quod si inferiora haec vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, cum lumine polleat, & illustret omnia, ac perinde genios ac Deum ipsum nobis representare videatur. Adde quod nihil aliud viuere

ti magis congruit animali, animal & ipse à nonnullis existimatus, non ea tantum causa quod ut animalia cætera nutriatur, imò etiam omnivorus sit & infaciabilis, sed quod etiam sensu pollere videatur, quod tunc præcipue cum extinguitur apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè sit, inclamat, excandescit, vlcisci studet, reluctabundusq; resistit, veluti reliqua faciunt animantia, que violenta morte perimuntur.

PERDITIO.

IGNEM alioqui belluam animatam esse Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia absumeret, omnia depasceret. Hinc apud aliquos videas ignem symbolum esse perditionis, cum ita omnia cõsumat. Animal verò esse indicio est, mori eum deficiente pabulo: quare, ut alibi dictum, cadauera apud illos cremare nefas, utpote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: ideoq; in ignominiam combustum Amalios cadauer à Cambyse.

BELLYM.

Vsitatissimum etiam est ignem pro bellorum significato ponere. Hinc Hieremias ollam succensam videt ad Aquilonem, unde scilicet tot in vniuersum terrarum orbem bellorum essent incendia motibus assiduis effundenda. Hinc tantum incendia belli, legas apud Maronem: & Italiam ardere bello, apud Ciceronem. Hecuba verò face prægnas, ignes enixa iugales est, in futuri belli, quo patria caperetur concremareturq; significatum. Aruspices enim ignem in huiusmodi sæpe portentum accepere. Cuius non ignarus disciplinæ Virgilius, de Lauinia, cuius causa bellum adeò funestum excitandum erat, ita cecinit:

*Præterea castis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adstat Lauinia virgo,
Visa (nefas) longis comprehendere criminibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq; accensa comas, accensa coronam
In ignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum spargere testis,
Id verò horrendum, ac visu mirabile ferri:
Nanq; fore illustrem fama, fatiq; canebant
Ipsam, sed populo magnum portendere bellum.*

SIGNA MILITARIA.

APud Romanos inter alia militaria signa nonnunquam & flammulas ruffas inuenio gestari solitas: fuisseq; flammam prosperi euentus signum ubiq; legas: veluti pugna quæ Romani cum Sabinis ad Heretum commiserunt, ubi ferunt militares Romanorum hastas ad altam noctem pertinaciter ardere visas, nec, cum omnia cõsumat flamma, ex his quicquid esse detritum: quo facti audentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus esset, ubi primum illuxit in Sabinos illati, qui multitudine ongere præstabant, insigni eos victoria profligarunt.

VMBRÆ.

Hinc etiam superstitibus animis umbrarum nomen, quia fumus adhuc vel torri, vel carbonibus pertinaciter inhærescens, diutius vaporat, nutrimento adhuc residuo. Vulgo enim creditur eorum diutius errare animas, qui ante diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniana minatur:

Sequar atris ignibus absens

Et

*Et cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus umbra locis adero.*

MULIERIS AMOR.

APud Onirocritas legere est lucernam ardentem esse mulieris signum, quæ sit amore capta, propterea quod leuis, inconstans, & infirmus admodum sit eorum amor, qui lucernæ instar, minimi flatus impulsu extingui potest.

LUCUBRATIO.

Vigatissimum verò est lucernam pro lucubrationibus ponere: unde Demosthenis illæ, ac Aristophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratissimæ, atq; illa Epicteti tam frequenter à nostris & à Græcis autoribus decantata, vix nulla apud omnes celebrior, nulla preciosior habeatur. Sanè quidem à Pythæa obiectum Demostheni, quod eius entymemata lucernam oleret, quippe quod is nihil ex tempore diceret, sed meditatione & vigilijs singula elucubraret: neq; segniter in respondendo Demosthenes, qui non eodem precio sibi & illi cõstare lucernam subiecerit, nocturna scilicet illi conuiuia exprobrans, quibus ille plus indulgeret, quàm Demosthenes studio. Æschines quoq; nimiam hanc hominis diligentiam incessens, λογολόφος eum appellat, siue quod semper, uti dictum, ex scripto diceret: siue quod, ut nonnulli aiunt, in vtriusq; partis fauore aliquando scriptitaret. Unde iocus ille apud Aristoph. Brine, de lucernarum fabro, & quod omnia iam consilia sint ad lucernam consultaturi. Sed ut ad lucernam redeamus, Plato cum summi boni quæ poterat cognitionem peruestigaret, id minime explicare posse contendit, sed ex diutino contubernio, tãquam ex igne statim profliente, succensum ait lumen animam irreperere. Sed longè ante Platonem magnus dixerat Propheta: Lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis. Et: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbimus lumen. Hinc illa Esaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & pleracq; huiusmodi de aduentu Iesu, qui verum & vnicum est lumen. Passim verò apud hos ignis fidi symbolum est, lucerna scientiæ, quas in manibus habendas diuina institutione commonemur. Et Psalmo XVIIII, illuminandam à Deo lucernam prædicatur, ubi nonnulli interpretes per lucernam intellectum, per tenebras corpus exponunt. Cedunt verò tenebræ, ubi verè scientiæ lumen effulserit. Quod verò pro lucubratione lucerna accipitur, in causa sunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cõmodæ sunt, & ad excogitandum propter silentium aptissimæ. Unde illud, plus olei, quàm vini quosdam absumpsisse, qua de causa poëta noctem diuipolus, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum: & ut semel dicam, nihil ad studia nocte cõmodius. Quare non incongruum lucubrationis symbolum est lucerna, cum præcipue frequens Ægyptiorum mos fuerit, per instrumenta sæpius eorum usum significare.

DE FACIBVS.

Ad demus lucernæ faces, utpote quæ in eundem cum lucerna veniant usum: nam & Cicero aliquid se ad ligneum lychnum non sine delectatione scripsisse profitetur.

AMOR.

Ægyptij sacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, sub hoc tamen nomine mare ipsum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerunt, ideoq;

faces passim Cupidini dedicarunt: notum enim illud de amore captis, vri eos in timis medullis. Et apud Maronem: Regina caeco carpitur igni. Alibi: Est mollis flamma medullas. Atque eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem vero non praesentes tantum, verum etiam longe absentes inflammare. Meritoque Portius Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem, cum ait: Quæritis ignem, ite huc: quæritis, ignis homo est. Vulgatum & Isidori dictum autoris Graeci de amore loquētis, ea de causa cum facibus & alis amorem pingi solitum, quod nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam vero pre fatietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiusmodi vsum traditas arbitrat, vt eius ostendat instabilitatem, dicens:

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostraque non vllis permanet aura locis.*

Sed cum amorem firmissimam in se vno tantum posuisse sedem indicare velit, ita subiungit:

*Sed certe pennas perdidit ille suas,
Euolat is nostro quoniam de pectore nusquam,
Asiduusque meo sanguine bella gerit.*

Sed quod ad faces pertinet, Hesiodus cum terram, aquam & aërem genitos posuisset, quarto loco amorem genitum subiecit, per quem interpretes hieroglyphicè igneum elementum intelligunt.

A M O R M V T V V S.

DVæ faces vinculo constrictæ diuaticataeque, nimirum indicia sunt amoris mutui, quem Graeci ἀντίερωτα dixerunt, vt ἀντίερωτα ὁλόφρημος Homerus. Pinguntur vero hæ accensa parte sursum versus erecta.

A M A T O R E S M O R T V I.

QVæ si pingantur inuersæ, amatorum funera indicant, vt in elegia, qua Tibullus mortem deflet Naso, legere est:

*Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce faces.*

Sed rem Ægyptiacam, qua ratione quis euasisse de amoris ergastulis indicare possit, in Erycinæ Veneris templo sculptam idem admonuit, II de Amoris remedio:

*Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus amor qui pectora sanat,
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis oblivia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.*

Erycinæ vero Veneris templum non tantum loco hoc ad Erycis filij memoriâ respicere videtur, quam verum tacite innuit Graeci nominis significatum, hoc est, assertricis, quippe ab ἐρύκω ἐρύομαι, asserto, libero, defendo: vnde ἔρυμα, munitio, propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celsus, quod ædificioribus locis arces olim fieri solita.

N V P T I Æ.

ERat & nuptiarum in dex fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos pariterimus

trimus matrimoniumque præferbat, duobus alijs eiusdem ordinis & conditionis nuptiam deducentibus. Nocturno autem, prima aut secunda hora ducere mos erat, omnis causa, quod ita optima ac secundissima euentura sibi proponebant: quod nonnulli tradunt in honorem Cereris institutum. In hoc autem sacro ea superstitione accesserat, vt fax ea ab vtriusque amicis raperetur, perfuncto munere, quod ea incelserat religio, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in sepulchro comburendam curaret, siquidem vtroque mors propinqua alterutrius capari, putabatur. Addeamus, tamen πῦρ ἕρπον, institutum apud Romanos fuisse vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua, quæ proxima necessitudine esset, rapi simularet, eo scilicet omine, quod ea res feliciter Romulo celsisset. Hinc illa apud Catullum:

*Hesperie qui caelo lucet crudelior ignis,
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et inueni ardenti castam donare puellam,
Quid faciunt hostes capta crudelius vrbe?*

Sed vt ad facem reuertamur, apud Graecos ad id ministerij ancillæ adhibebantur, vt cernere est in Hercules Scuto apud Hesiodum: opus enim id antiqui illius esse Apollonius & Stesichorus agnoscunt. Ibi nouam nuptiam plauastro vectam videas:

*Ἴστέ δ' ἀπὸ τοῦ δαίδαλον ὁμοίως ἐλάττωται χεῖρσιν οἰσίδων.
Ardentes late spargebant lumina tedæ, Quas manibus famula gestabant.*

Quantum moris etiam inuenio apud eosdem Graecos fuisse, vt mater nuptiales eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

*ἔγώ δ' εἶπε σοὶ πρὸς ἀντιπρὸς
Νόμιμον οἱ γάμοις ὡς πρὸς πρὸς μνηστῆρας εἶπε.
At qui nec ignis prætulit lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptijs leges monent Decere matrem.*

Aeneas apud Virgilium cum se maritali coniugio deuinctum abnegaret, ait:

Nec coniugio vnquam prætendi tedas.

C E R E S.

Est etiam Cereris gestamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quam aiunt ab ea incensam in Aetna, cum filiam perquirere instituisset.

I L I T H Y I A.

QVinetiam Ilithyæ hieroglyphicum est, cum face in vna manu, altera passa & exporrecta, à capite ad pedes tenuissimo panno contectum, prout apud Aeginetes fuisse Pausanias meminit. Fax vero illa, vel partum, ob dolorem, ignis violentiæ assimilari ostendit, vel lucis illius quam nascentes indispiscimus, indicium est. Exporrecta discapedinataque manus eo significato ponitur, quod solui grauidam partu dicimus. Amictus per se patet.

D E T V R I B V L O E T P H I A L A.

Voniam vero multa super Vrina prius & Phiala dicta fuerunt, contrariarumque his addita Lucerna, & Faces, consentaneum est visum, vt quid vtrunque simul iunctum significet, videamus. Proposita autem sunt pro hieroglyphico Turibulum & Phiala.

D I S C O R D I A.

SVnt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniarum cum aquario pictum,

vnde scilicet ignem & aquam inesse perspiceretur, quippe si ex vno ignis promi-
caret, in altero aqua desideret, discordiæ signum esse tradant, quod ea nature sint
maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiscere dictum de ihs, qui se ea præsti-
tuos pollicentur, quæ fieri nequaquam possint.

P V R I T A S.

SEd enim Ægyptij sacerdotes per ignem & aquam, quippe turibulum & phia-
lam, labes maculasque deterfas elutasque optimè significari volebant: quinetiã
ignoratione hallucinationeque doctrinæ ope summotã, vbi præsertim ita illa of-
ficeret, ne quis discernere aut interno scere potis esset, vbi veritas latitaret, quod
per huiusmodi elementa rerum omnium defæctio peragatur, ac puritate sue restitua-
tur, vt qualis sit appareat: aqua enim maculas eluit: quæ verò aqua efficere nõ po-
test, ignis exequit. Hinc illa apud veteres aliarum quoque gentium appellata suffitio,
quotiens qui funus profecuti fuerat, quod polluti haberent, igne aqua sparsi su-
peringredi consuerunt, purgatione scilicet hinc fieri persuasum habentes, & qua-
uis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli per aquas quæ super ccelos
sunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambrosius, interpretati sunt. Aquas verò su-
per orbem ætheris esse, idem die secunda validissimè contedit. Docte autem Catul-
lus, cum in aqua puritatẽ hanc intelligeret, dixit: Aut quilibet qui puriter lauit
dentes, hoc est, aqua sola lauit, vnã eam allutionibus aptã nõ ignarus, humores
verò reliquos aut inficere, aut medicamentum esse. Ignis autem, vt nostri veteres tra-
didere, purgat, aqua expiat, lustratque. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

Quid impurate, quanquam Volcano studes,

Cena'ne causa, aut mercedis gratia

Nos nostras ades postulas comburere?

Et apud Lycophronẽ legas Thetim indignatã, se deam mortali Peleo in matri-
monium collocatã, filios quotquot oriebantur in ignem exurendos consicere
solitã, quod ita rebatur mortalitatẽ exuri, & quod immortale esset perpurgatũ
conseruari, veluti aurũ aere confusum ignis ope purgatur, posteaquam quicquid
admixtum erat aeris, in fumum & scoriam verterit. Atque ita sex iam filios absum-
pserat, donec ad Achillem ventũ, quem pater superueniens ab igne exemit, Chi-
ronique curandum comendauit. Sacræ verò literæ apud nos Deum esse ignem
consumentẽ asserunt, igneosque fluuios hunc præcedere: quin & eundẽ ipsum in-
star ignis omnia conflantis incedere: in quo nimirũ nequitia intelligit: quæ a Deo
consumatur, cum omnis ab eo sit purificatio, nempe vnumquodque opus quale sit
pergrauati ad terram inclinãt: tũ alijs impuriõibus metallis, quæ rubiginẽ indu-
cunt, vel auri & argenti naturã adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo
igne opus est, vt quæ vnde quaque immixta est animi nequitia deleatur. In quã sen-
tentiam peccanti populo dictum in sacris literis: Habes carbones ignis, quibus
insideas, hi erunt tibi in auxiliũ. Sed nusquã apertius quã in Esaię visione purgatio
hec ostendit, vbi vnus de Seraphin a Deo mittit, qui pruna de altari incenso for-
cipe apprehensa, Esaię labra tetigit dicẽs: Ecce abstuli iniquitates tuas, & pecca-
ta tua circumpurgaui: labia enim immunda se habere profatus erat, & in medio po-
puli labia immunda habentis habitare. Transfert nimirũ ignis ad turibulum, per
quod in diuinis literis linguam Dominicã intelligunt: lingua verò ignis, in quo
spiritus. Vnde Dauid: Carbones succesi sunt a Deo, qui scilicet nos calefaciant

ad pietatem, impellantque mentis nostræ impetum ad doctrinã Dei, vt oratio no-
stra in conspectu eius tanquã thymiamatis odor ascendat. Aromata enim super
ignem imposita, hieroglyphicè orationem spiritualis doctrinæ significant, vt tra-
ditum a Theologis ostendit Hierosolymitanus Hefychius. Præcipue verò thus
gratiarum actiones & oblatione significat, non solum quia dicatũ est Deo, sed
quia, vt Medici dicunt, multas oculorum sanat egritudines. Quod verò thus, idque
lucidissimũ, super XII propositionis panibus XXIII Leuitici poni iubetur,
LXX. Sal reddiderunt, quod Apostolorum doctrinã significaret: illi enim sal ter-
ra. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc est, thus. In iisdem diuinis literis
metio fit de carbonibus desolatorijs: eos esse dicit Eucherius, qui peccata dissol-
uunt: huiusmodique fuisse illũ, qui ad labia Esaię prophetæ appressus est, vt quæ
is contraxerat vitia, perpurgaret. Ponuntur etiã pro igne charitatis, aut exemplo-
rum, aut poenitentia. quanquã de carbonibus his aliter in Iunipero traditũ. Fa-
cit ad hunc locũ id etiã quod apud Ezechielem legimus, Deũ vt corpus visum,
a cuius lumbis vsque ad pedes membra omnia igne conflagrabant, a lumbis verò
vsque ad caput electri species erat, quo nihil magis est hieroglyphicũ. Nimirũ in-
dicat hoc, renes lumbosque, & quæ partes ad terrã tendunt, exurendas esse illece-
bras quippe, nequitiam, & voluptarios affectus omnes perpurgandos: ita enim
quæ a renibus supernè existunt, supraque mollitudinis & nequitie opera attollun-
tur, in purissimam electri materiam euadere: electrum enim auro preciosius esse
contendunt. Si nostrũ igitur corpus, Dei corpus esse volumus, vitia eius igne
percrememus, eo quippe quẽ Deus immittit, vt ita sordibus exuti, loti, perpur-
gati, electri speciem, per ea quæ ad sapientiam pertinent exhibeamus.

V E S T A.

DVplex verò apud veteres erat ignis consideratio, quippe qui materialem
hunc nostrũ longè diuersum a superiore illo dicitabant. Eum sanè in subli-
mi positum, Vulcanum appellantes, quasi Volcanũ dicere voluissent. Vestam
verò aiebant domesticũ hunc nostrũ esse, vt alibi dicitũ, autore Varrone: quam-
uis Ægyptij translucidum & purum illum ignem Palladem esse volebant, hunc
verò qui materiæ applicitus est, Vulcanum intelligebant. Sed huius argumenti
consideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem pertinet ad
Vestam, simulacrũ eius strongilari figura, obrotunda quidem, & in acutũ pro-
minente, quæ circa medios humeros residet, cuiusmodi est coagmentatę figu-
ra terræ. Eadẽ & sedentis habitu statuebatur, & apud Græcos *ἑστιας ἢ ἡ ἑστιαστῆς*,
ἢ ἑστιαστῆς, quod sedes ponere significat, appellatam aiunt. Sessum verò ad diui-
nitatis perpetuitatem spectare, alibi comodius differendum est. Quod verò
ἑστιαστῆς dicebamus, qui vulgi dicta consecantur, ab ea tradunt ædificationis
principium esse. Scriptores enim rerum affirmant artes nullas a mortalibus in-
uentas, priusquam ignis repertus esset, quo deprehenso, eiusque vsu cognito, reli-
quæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecere, cum vnusquisque ignis
comoditate adiutus noui aliquid semper excogitarit, & modò hoc, modò illud
opus mortaliũ vsui proposuerit.

N V P T I A L I A V E L P V R I T A S M A R I T A L I S.

QVod verò purificatione super dicebamus, nonnulli aiunt inde sacris nuptiali-
bus ignem & aquã præferri solitam: nam & huiusmodi donaria noue nuptæ
apponebantur, quæ scilicet vxorẽ puram & castã permanere oportere docerent.
Qui verò instituti huiusmodi ratione altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-

ligi interpretatur. Ignem siquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum esse, aquam verò patiēdi. Hinc philosophi non defuere, qui rerum formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci existimarint, atq; ita auspiciatissime ignis & aquæ sacramento nuptiarū scēdera sanciri. Apponebantur verò hæc in limine domus, quā sponsus & sponsa intraturi essent, vt ea oblata species, memores eos redderet quorsum essent huiusmodi sacris initiati.

Æ R V M N Æ.

Sedenim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiusmodi interpretatus est, cum dixit:

ἄλαστα, ὀπί, ὀ γυνή, κεν, ἔλα.

Tria quippe accidere mortalibus ærumnosa, mare, ignem, & scēminā. Et Theologi nostri ignē in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probēt hominis fortitudinē, poni dicunt: in eamq; sententiā dictum autumat Psal. LXV, Igne nos examinasti, sicut examināt argentū. quodq; ibidem est, Transiuimus per ignē & aquā, calamitates quaquauersum ingruentes, omneq; genus ærumnarū vno impetu effusum intelligi volunt, quasi nihil iam atrocius, neq; miserabilius esse possit, in villo malorū genere, quod exantlatū non esset: alterū enim horū atrocissimo cruciatu cōficit, alterū inimicissimo animæ mortis genere suffocat, quippe quæ cum ignea sit, nihil indignius pati se posse putat, q̄ per aduersarij sui violentiā exturbari. Ita & illud Euāgelio: Frequēter eum & in ignē & in aquā misit, vt eum perderet: quod pro periculosis euentis positū ait Eucherius

N E C E S S I T A S.

Sed vt ad nuptias reuertamur, longè honestius Metellus, qui de vxore ducta sententiam interrogatus, vxorem esse malum haudquaquā inficiatus est, malum tamen id esse necessarium: igitur per ignem & aquam necessitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantum ob sobolem, quæ præcipua causa est, verum etiam vt sit, quæ domus & familiæ totius curam sulcipiat, & quodam veluti gubernaculo administret ac regat.

V I T A.

Vt cunq; verò senserint alij, scimus ignē & aquā vitæ prius auspiciā dedisse, vitamq; quandiu vitales auras carpimus, conseruare. Quis verò ignorat, sine maritali copula breui periturū esse humanū genus omne, cæterbrumq; animalū species defuturas? Quare exules, qui vita censebant indigni, aqua & igni priuabantur. Sanè poëte cum fingunt Saturnium amputasse genitalia patri Cælo, eaq; in mare abiecisse, indeq; natam Venerem, id significare volunt, igneum semen admixtum cum humore, generationis fuisse principium.

C O N I V G I I C O M M O D A.

Non absurdè etiam voluptatem, & vsum, quæ soleant ex vxoria consuetudine, vnanimiq; concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiusmodi ignis & aque fercula interpretabimur, cum nihil ferè sit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ sola ex rebus omnibus, necessitatibus innumeris opem affert, quare aquam Pindarus optimā, Aristotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiam ardorem auri pari elogio prosecutus.

M A I O R I S L V M I N I S V I O L E N T I A.

Et ne lōgius à Pindaro recedamus, argumentū is pulcherrimo hieroglyphico subministravit, ode Olympiorū primā, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, *ἀδύμνητον ὄπιον ἄπὸ δυνάμεως ἰπυκῆς.* non ignarus scilicet, ignem soli expositum

amittere

amittere omnem splendoris gratiam, quæ noctu suam habet cōmendationem. Elegancia igitur ingenia virtutem cuiuspiam, præstantioris alicuius interuentu obnubilatam labefactatamue, significare cum vellent, ignem Soli expositū pingere cogitarunt: siquidem ignis splendor, vt palam est, Soli expositus, vim amittit suam, noctu verò præualet, & vt in suo regno peruiget. Atq; hoc est quod Pindarus ait, *ἀδύμνητον ὄπιον ἄπὸ δυνάμεως ἰπυκῆς.*

N V M E N.

Cum tot igitur sint ex igne vtilitates, totq; magnarū & admirabiliū rerum similitudines habeat, non immeritò à Persis in primis, & sacer, & æternus vocabatur, quæ quacunq; rex exercitū duceret, magni numinis instar argenteis altariibus impositū præferebant. Super hoc Maximus Tyrius: Persæ diarū ignē adorant, nimirū diuinitatis signū, insatiabilem, voracem, Huic cum sacrificat illi alimentū præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis dominē. Neq; Persarū tantū est ignem colere, vt idem Tyrius, sed Lyciorū etiam, apud quos Olympus ignē emittit, hunc sacrum habet. Ferūt autē ignis, quo Zoroaster cōflagrauit, reliquias, tanquā ignis diuini à cælo delapsi, à quodā susceptas, ad Persas, vt perpetuis excubijs seruarietur, esse delatas: atq; hinc apud eos ignis cultū habuisse principium. Fuit verò Zoroaster is, vt à veterib. accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, signa quedam veluti stellarū scintillas de cælo deducere, & alia huiusmodi ostentare solitus, diuinitatis sibi nomen assererat, donec fulmine tandem ictus interiit: mortalium tamen imperitia, qui tunc erant, ita raptū eum fulmine & cælo illatū credidit, mutatoq; nomine Zoroastrum, quasi viuū astrum appellauit, subsecutaq; deinde ætas omnia quæ fulmine tacta essent, sacra existimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentē appellatam, æthera *ἠὲρ πύρα* vocat, quippe igneum spiraculū. Euripides autē: Vides excelsum, qui illum infinitū ætherem & terrā vnde quaq; circūplectit humentibus vlnis, hunc credē Iouē, hunc arbitrare Deū, Quem secutus Ennius: Aspice, inquit, hoc sublime candēs, quæ inuocāt omnes Iouem. Veteres hunc Diespitrem, & Lucetiū dixere, Græci *Ζῆνα* à *Ζῆν*, quod viuere est. Vnde Ioannes: Vita erat. Piato Cratylo *δία* dum vocat, trāsfert ad præpositionis vim, vt Ioannes idem, Per quæ omnia facta sunt. De splendore verò: Et erat facies eius sicut Sol, vt apud Malachiā: Oriet vobis timentibus sol iustitiæ. Sed quæ plurima pertinet ad Solis hieroglyphicum, cum ea commodiore locō plenius dicta sint in cælestium corporum commentario, breuiter hæc tacta sufficiant. Quam verò attonita propemodum veneratione apud Persas coleretur ignis, ex eo manifestum est, quod grauissimus apud eos mos supplicandi fuit, cum quis igne in manus accepto supplex interminabatur, eum se in aquam iniecturum, si voto excidisset: non esse illi fas ducebant eum resjere, qui sic preces allegasset. Sedenim vt impudentiæ nonnullorū modus imponeretur, neq; vlli violandi ignis occasio permitteretur, lege inde sanxerunt, vt qui eo supplicandi genere vltus esset, supplicio multaretur. Autor Plutarchus.

T E N T A M E N T V M.

Fuit & apud quosdam è nostris populos, iuramenti atq; iudicij species super ferro candenti, sc̄perstitione potius quam piè per æditumios tēpli in Liuania præsertim obseruata. Nam sceleris alicuius accusati, ad ferri candētis iudiciū vocabantur, & id subire nonnunquā vel inuicti cōpellebantur. Id erat eiusmodi, vt criminis reus ferrum candens è medijs prunis exemptum, in manus caperet,

accusatoribus & iudicibus ostentaret, siq; aduisione nulla subsecuta illæsus esset, absolueretur: si vim eam pati non posset, obiecti criminis ita conuictus damnaret. Purgabāt verò se prius ieiunijs, cōfessione, & Eucharistia, mox ad horrificum illud experimentum accedebant: id, quia periculosum erat, & infantes aliquando ex eo condemnabantur, præcipue verò contra Christianæ pietatis mores erat, Deusq; tētari videbatur, Honorius III. fieri per grauissimum editum vetuit, vt Decretalium lib. v, tit. xxxvi de iniurijs, cap. III habetur.

DE FUMO

C, ne fumum etiam prætereamus, postquam super igne multa diximus, quod fumi significatum esset, iam aperiemus.

IGNIS.

Ortus à terra fumus, & in cœlum sese attollens, ignem, ait Horus, significare perhibetur. Porro ignis Aristoteli nihil aliud est, quàm fumus incensus: & apud Homerū totiens fumus expetit, vnde ignem ac mox habitabilem esse regionem cōijcere detur. Eò verò hieroglyphicū fumi tendere videtur, vt suspicionem aliquā non temerè obortam esse intelligamus. Nam cum rumor aliquis in vulgus emanat, dici solet, absq; igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud Clementem: Fieri minime potest, inquit, vt consurgat fumus, vbi non sit ignis. Quineriam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, ἵδωρ ἡσπινῶ φόσφον αἴτιον, certet aquā apposuisse fumo: fumum, ait interpres, pro igne posuit, ex sequela scilicet signum quod præcedit indicans. Et Psalmo XVII legas, fumum ascendisse in ira Dei, & euestigio ignem exarsisse: vbi quidam aiunt interpretes, iniectū quidem primo in dæmonis peruicaciā comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda aggressum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, & ita sentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicū: quanquam & Dei cōminationes significare posse non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plautum, flamma fumo est proxima. Quæ omnia nostri multò ante literarum monumentis mandauere. Sic Ecclesiastici XXI legas, Vaporem fumumq; emanare in altum ante ignem, ita & contumelias & minas sanguinis esse præuias.

PERDITIO.

Perditionem multi per fumū intellexere: & mos est, opes diuitiasq; magnas, Regna, & vnamquāq; rerum amplitudinē in fumū abijisse dictitare, cum ita consumpta fuerint, aut ita collapsa defecerint, vt ne vestigium quidem pristinae maiestatis relinquatur. locatur in hanc sententiā Horatius, vbi Menniū patrum matrumq; bonorū abliguritorē omnia in fumū ac cinerē vertisse dicit. Ad hoc succurrit Demonaētis philosophorū omniū festiuissimi dictū, qui à quodam interrogatus eludēdi causa, vt pleriq; literatos ita tentare solent, quot fumi minæ ex mille lignorum minis combustis educi possent: cineres expendendos esse, respondit, reliquum in fumum abijisse, quod ea ratione suppūtur, qua Archimedes detractū fraude aurūm à redemptore ex votiuā Hieronis corona deprehendit, qua de latē apud Vitruuium, Quod verò ait Hesiodus:

αἴψα ὁ πηδάλιος μὲν ἐπὶ κατὰ τὰ ταῖα:

Quamprimum fumo properes clauum imposuisse.

præclari admodū interpretes, posteaquā combusseris, exponūt, vtpote qui nolit fratrem vltius rei maritimæ dare operam, sed solam exercere agricolationē.

SOLICITVDINES.

Sunt tamē qui loco hōe Hesiodiano philosophari malint, & pro fumo vitæ nostræ

stræ sollicitudines accipiant, quæ intellectu ac rationem ipsam obtenebrāt. Difficiliter enim posse nos pura sensuum claritate, hoc est, tranquillitate frui, vbi illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLUNTAS PER ERROREM OBFUSCATA.

Sunt qui per fumum bonam proficiendi voluntatē, quæ tamen sit erroris te- nebris obfuscata, interpretētur: cui si fomes adhibeatur, hoc est, si recta accedat institutio, flatusq; verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc est, recto operum effigiem apparituram. Hinc Elaias, lignum à quo vel tenuis admodum fumus exhalet, minime extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ illius pietatis quæ sit in delizioso dituite, signum esse videtur, quam sententiam acutissimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA.

Anē fumus est etiam imperitiæ symbolum, cum lumen sit doctrinæ signum: Scutus contrarium est caligo ipsa: vnde caligare errātes dicimus: fumus verò est, qui caliginem inducit, Transfertur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemēs, vitia, ait, veluti fumum immensum esse, qui vniuersam mundi huius domū repleuerit, atq; hæc institutionē malam, sodalitates pessimas, consuetudinē improbam, colloquia praua, opinationes haudquaquā rectas inuexisse, vnde primū error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, paratq; semper ad nocendum versutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiusmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCVM

MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS. DE IIS QUÆ

PER LYRAM, ET ARMA QUÆDAM ALIA

musica significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

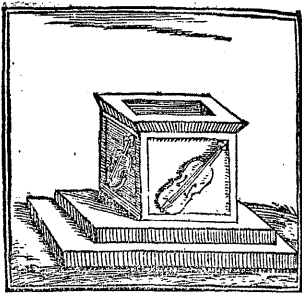
Cribonius Libo magnæ olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ magnifica & præclara posteris reliquit, numum eum argenteum signauit, in quo putealis, quod pro foro iudicali fecerat, exemplum expressit, victurū operis, à se instituti monumentum. In eo verò multi non incuriose querere solent, quid sibi velit lyra, ad singulos putealis angulos adsculptæ: Quorsum enim, aiunt, lyra ad litigiosa disidia, discordesq; contentiones? aut quid putealis aquæ silentiū & quies, ad vllam facit harmoniā, aut clamorū strepitum fori? Quibus ego respondere soleo, sapienter à Libone ornamentū illud eo loco excogitatum, vtpote qui ob oculos ea posuerit, quæ his, qui locum eum frequentarēt, & vtilia & salutaria viderentur. Litigantibus quidem, vt concordia memores, ad pulcherrimū suauissimūq; eius fructum oculos intenderet, quo quidem nihil humano generi accidere possit vtilius, neq; comodius. Causidicis, si clientibus consultū vellent, congruentia susceptæ materiæ dicerent, ab his quæ incogrua & discrepantia essent, abstinere. Qui autē iudicaturi consedisent, rationum & argumentorū, quæ allata essent, consensum, veritatem, aut non leuem saltem verisimilitudinem acriter inspicerent. In cuiusmodi sermonem cum proximis diebus apud communes amicos incidissem, euenit vt incundissima tui recordatio te nata surreperet, quod antea diu multūq; cogitauerā aliquod ex hieroglyphicis meis cōmentariū tibi à Carce præstantissime debere, quando te potissimū impulsore labor hic omnis susceptus est & exantlatus. Ipsa autem Lyra magis conueniens visa est, quàm res alia quapiam, quæ tibi donaretur, quam tu scilicet suauiter adeo, seu linguā causis acuas, seu ciuicā iurā respondere paras, concertu tam mirifico re-

sonare facis, vt omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neq̃ saxa tantum moueas, sed vel adamantina destinatorum hominum corda quociens adlibuerit arbitrio versēs tuo, siue disertissime discutiendo de cathedra intones, siue in foro agendo fulminēs siue mare terrasq̃ publica vel priuata tempestate perturbatas, clarissima ingenij tui serenitate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego si n̄ facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me prouincia cohibebo, & quod tibi destinari commentarium procurabo.

CONCORDIA

IGITVR, vt palàm est, Romani veteres per Lyrae hieroglyphicum concordia figurarunt: cuius tamen alia quoq̃ sunt significata, eaq̃ multis antiquorum tum poetarum, tum philo-

sophorū præconijs celebrata: sed nos ea tantum feligemus, quæ ad hieroglyphicum institutum facere videbuntur: tamē, vti meus est mos, si res exigere videatur, numum quo de meminimus, diligentius examinabimus. Bius inscriptio est, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD, à cuius altera parte legitur, PVTEAL SCRIBON LIBO. Ibi figuram Putealis videas, de quo scriptores pleriq̃ meminere. Huic autem à singulis angulis Lyrae appensæ sunt, corymbis & sertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem primùm tribunal & subsellia prope Arcum Fabianum collocasse. Hinc Horatius: Forū putealq̃ Libonis mandabo siccis, quia scilicet forē sua negotia præcipuè sibi depōsūt sobrietatē. Et Ouid. de Remedio:

Qui puteal Ianumq̃, timet celeresq̃ calendæ:

hoc est, qui se rapi timet in ius, & qui alienū pascit æs, quod scilicet calendis singulis efflagitatur. Neq̃ illud dissimulandum fuerit, in numi ipsius inscriptione duo esse obseruatione non indigna: in Scribonij nomine æ literam iacentem atq̃ suspinatā, & PAVLLVS gemino LL notatū ex Terentij Scauri sententia atq̃ præcepto, neq̃ non ex antiquorū vsu, quod in plerisq̃ monumentis obseruati: neq̃ propriū tantum nomē, verum & aduerbiū PAVLLVM eadem lege scribendū Grammatici veteres censuere, vt illud Romæ, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE. Et huiusmodi pleraq̃.

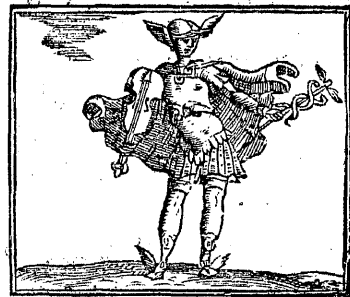
IUDICIUM COMPOSITVM.

ATq̃ illud in Lyra præcipuū, quod hominem compositi iudicij, quiq̃ aures eruditas haberet, significabat: ea siquidem diuersas componit voces, & concordia omnes tono temperat: quod munus in diuersæ rationis affectibus componendis videtur homo præstare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carpere sit solitus Musicos, qui cum Lyrae chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberēt. Eadem mordacitate Isidorus Cynicus Neronē transeuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantaret, sua bona male disponderet, neq̃ vllum in vitæ tenorem temperamentum adhiberet.

INÆQ

Statuebat & in Mercurij manibus lyra, idq̃ hieroglyphicū ostendebat, concentū omnē ex vocū in æqualitate constare: cōcentus verò hominū est, cū varię voluntates in cōsensum vnum contrahunt. In singulis verò mortaliū concētus ille est, quo quis beatitudinem assequitur, vbi scilicet res & congruenter temperarit, & ad amulim explorarit. Plato animam in Timæo cōcentum, & concordiam vocat. Aristoxenus & Diocæarchus harmoniam dixerunt, Lyre igitur merito dominus Mercurius,

INÆQUALIVM CONCORDIA.

Qui animas nunc euocet orco Pallentes, alias sub tristia tartara mutat, vt Maro.

Et Musarū insigne Lyra. Musas Eusebius à putæa dictas arbitrat, quod significat honesta bonaq̃ disciplina instituere: easq̃ Orpheus & Proclus in hymnis religionem hominibus cōmonstrasse dicunt. quemadmodū & Orpheo id attribuit, vt suauisonæ testudinis cōcentu, hoc est, placidis et aptè cōpositis verbis fera hominū corda mitigarit, agrestes mores expoliuerit, & dispersos vagosq̃ mortales in cōtū vnum congregarit. Apud Aristophanē legas, per citharæ callentē, hominē sapientem, & Gratijs omnibus ornatum, à veteribus iudicatū. Diuinæ quoq̃ literæ citharā pro morali virtutē acceperunt, vtpote quę in actione consistat. Et in huiusmodi significatum theologo dictum volunt Psal. XLIII. In citharā tibi confitebor.

BONA DISCIPLINA.

RATIO.

Athanasius in ijs quæ contra gentiles scripsit, rationem Lyrae comparauit, vbi de anima mente & sensu differit: quippe id Lyrae haud dissimile videri ait, quæ rectè temperata sit, & Musico, qui eam resonare faciat, nō imperito. Est enim in Lyrae neruis suis cuiq̃ sonus, grauis, acutus, medijs, argutus, atq̃ alius alius. Concentus autē nullus discerni aut internosci potest, nisi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & variā soni suauitas ostendit, cū qui Lyra tenet, neruis increpauerit, singulosq̃ aptè percūrerit. Eodem modo, cū sensus in corpore sint tanquā Lyrae cōpositi, si docta mens illis imperauit, discernet animus, quid absolum, quid concinnum sit, quale sit vnicuiq̃ rei temperamentum adhibendum, vt nihil denicq̃ facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis nō respondeat, vnde cōcōrs concentus exaudiat. Et nonnulli concordiam inde dici putant, quod chordæ varię in vitam contiēniunt harmoniam: tametsi alij concordiam à corde deductam malunt, qui Tullio innitunt Tusculanarum primo dicenti. Alijs cor ipsum animus videtur, ex quo exēordes, vecordes, concordesq̃ dicuntur, vt in Cordis cōmentario disputatum: eamq̃ afferunt rationem, quod id locutionis in monumentis antiquis aspiratione careat. Qui chordis insistant, cōcordem à Græcis οὐκωλεσθ dici opponunt, consuescēq̃ aiunt veteres locutionibus plerisq̃ in latinitatis vsu receptis, adiectam consonantibus aspirationem summouere, quatuor tantum admissis, quæ Scaurus enumerat.

Sed nos vt ad cōcordiē significata redeamus, illud ex Onirocritarū disciplina deprompsimus, vt si quis nuptiarū tempore lyram per somnium videre imaginatus fuerit, concordiam id inter maritum & vxorem futuram significare.

M V S I C A.

QVæ verò lyra est in Neronis numo, studiū eius in arte Musica, & victoriā ex certamine eo partā significare crediderim; Fidibus enim eū oblectatū ad infaniam vsq; & in theatris Musica decertasse non sine maiestatis Imperatoris dedecore atq; ignominia, scriptores eorū temporū omnes prodiderūt. Nam is præter numos ea nota percussos, statuas etiam sibi citharcedico habitu posuit.

P O M P. M V S A.

EST & Pomponij Musæ numus, à cuius altera parte muliebre signum est cum lyra & plectro: id quid sibi aliud velit, quàm eius cognomentum, nō video, siue is Pomponius pōeta fuerit, de quo apud Pliniū: siue qui bello Mithridatico captus, cum multis vulneribus faucius ad Mithridatē adductus interrogatus ab eo esset, an amicus futurus esset, si opera iussu Regis daret, vt curaretur; respondens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; semper inimicum habebis.

A M O R.

QVonia verò voluntatū, studiorumq; cōsensus atq; similitudo amorē parit, celebrat à Platene lyra inter amatoria monumenta, libro de anima. Proclusq; vbi Venerē Cythereā ab Homero & Hesiodo appellatā exponit, aduersatur Hesiodo, neq; dictā ὅτι προσέκυρε κλυθίστη, οἷδε μὲν ἔδ' τὰ κίθνεα, κλυθίστη δὲ ἡ κλυθιστῆλυ ἐχέουσι ἐκαστὴν τῶν αἰσῶν ἡ δὲ ὁλοκλήρως ὀκλήρως. Nō assentitur, inquam, Proclus, vt Cythereā dicta sit à Cytheris, vbi illi templū, aræq; tot frequentissimo mortalium cōuentu colebant: quia, inquit, κίθνεα vocantur insulæ illæ, & alta Cythera etiam apud Maronē, cuius scilicet vocabuli syllaba media per u vocalem longam perscribat. Dictā verò Cythereā ait, quòd vniuersæ cōsuetudinis amatorix vim intra se occulat. Nam & alij Cythereā ab occultāda turpitudine dictā voluere: & illi in abdito templū fuisse alibi diximus. Lyra autē cum omnē in se suauitatē complectatur, quandā cum Amore, cum Venere, cū Gratijs similitudinē præ se ferre videt, pariq; cum ijs illecebra homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis lyra, cui sponte saxa etiam paruissē perhibentur: cuius rei mentionē facit Apollonius Argonauticis, & Antimenidas primo, donatamq; Amphioni lyrā eam dicit à Musis, quamuis Dioscorides ab Apolline, à Musis tamen etiā Pherocydes historiarum libro decimo.

SEDATVS ANIMVS.

Idiculum fortē nostris videatur, si quis non vnum hominem tantum armis instructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verum & vniuersum exercitum in aciem descendentem, ad citharæ modulos progredientē fecerit, quoniam neq; citharcedi quicquā cōmune cum armis habere iudicant, neq; milites, ferocesq; homines vllam hōdie liberalium artium disciplinā assequi dignantur. Verum si Lacedæmoniarū disciplinam & instituta respiciamus, inuenimus eos ad lyram citharæq; sonum acies instruxisse, reiectisq; tubis, & clasticis alijs, ad eiusmodi modulationis sonum pugnam inire solitos, id quod indicat illos sedatori quodam animo præsumi aggredi cōsueisse. Nam & Homerus strepitū & tumultum in congressu primo barbaris dedit, cum Græcos sensim & taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationem reprehendit Cæsar, cum in Pharsalia victor euassisset.

QViverò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum quæ superius de sensibus, atq; anima, deq; mortalium institutis attulimus, rationem habuisse mihi videntur, quàm etiā de naturæ nostræ conditione rem ipsam perpendisse. Nam cum in lyra septem discrimina vocum celebrari comperissent, humanæ vitæ tenorem eadem assidue agitari varietate animaduenterunt: septima enim hebdomada mas in vtero fabricatus existit: septima post partum hora manifestum aut vitæ aut mortis argumentum affert: septimo post die vmbilicus astringitur, ac solidescit: post bis septem manifestum est luminis indiciū: post septies septem obtutus firmitas, atq; cognitio. Videmus mox à mense septimodentes pullulare, post bis septem sessionem esse tutam, post ter septem verborum articulationē, post quater septē incessum, post quinquies septem lactis horrore suboriri, post annos demū septem primoribus dentibus expulsis validiores enasci, ac perinde vocis sonū integrū fieri: secundo verò septenario pubescentiā, ac emittendæ genituræ facultatē, roburq; iam ad virilitatem spectare: tertio lanuginē, & crescendi finem: quarto robur, & membrorū plenitudinem. Quinta verò hebdomade cum viriū augmentū, quātum vnicuiq; esse datur, ab-solutum sit, congruū nuptiarum tempus à Platone conscribi, quod septimo Legum habetur. Sexta autē partas collectasq; vires incolumes seruat, ac prudentig rigore affatim subministrat. Septima diminutionem quippe viriū, sed perfectū intellectus & rationis incrementū habet: quare soliti sunt milites ea ætate rude donari, & cōsilijs rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratiōe Horatius ad Mæcenatem scribit, se iam donatū rude: nam qui vndenos Decembres quater iam, vt ipse de se dicit, expleuerat, per septimā hebdomadā deferri iam occeperat. Octavo mox septenario perfectionē & in intellectu, & in ratiōe videre est, qualis maior in vno quoq; iam sperari debeat. Nonus humanitatē ac mansuetudinem adducit. Decimus vitā finiendū plerunq; desiderū: quæ omnia versibus elegiacis Solon luculentissimē complexus est, lyramq; suā ita temperauit, vt humanæ vitæ concentū sonoramq; vocalitatem anno septuagesimo terminaret, quem vbi mortales excefferint, desipere iam, & chorda modò hac, modò illa subinde videtur aberrare. Neq; multum alienū ab huiusmodi cōsideratione, quòd Magnus Bassilius per citharā corpus interpretatur: nam & alij Theologi Psalmo LVII, Exurge psalterium & cithara, per psalterium animā, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus esse locis acceptum Euthymius obseruauit.

LYRÆ FORMA.

Si quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos specie, intueri velit, non ignoret cōstare illā ex binis cornibus, iugo, testudineaq; testa: talem enim, vt in Amphione Philostrati est, Mercurius excogitauit, cōpegitq;: qua posteaq; vt aiunt, Apollinē & Musas honestauit, Amphionē etiam, vti dictum superius, donauit. Cornua verò illa sublimipetæ capreæ fuisse volunt, quibus Musici, anteq; ligni vltus ad hoc cōmodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis verò quæ lyræ apta censeantur, buxum maximè laudant, vtpote quæ solida sit materia, & ad polituram aptissima. Potentiores huc ebum adhibuerunt. Rharici atq; Norici acerem arborem egregiè crispatā exhibuere, vtpote quæ mirificè colorum varietate delectet, quæq; fissa non fallat, neq; excauata disiliat. Elephas, ait Philostratus, nihil ad lyrā: quocirca sciti viri neq; animal ipsum magni quicquid faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquā nostri, pectine pulsat eburno, li-

bentissimè dixerint. Videtur verò natura ipsa opera perquã diligentissimè de-
dita, testudinis testã, vt huic inferuaret vsui, fabricasse, ita illam excavauit, & vas
veluti quoddam vocum repercussioni collectionisq; præparauit: vacua quædam
foramina hinc inde fecit, in quæ vmbilici inferi possent, atq; alter alteri apprimis
chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadre suæ applicatur, ex altera vmbi-
licis obuoluuntur. Atq; hæc in illis ratio potissima cõsideratur, vt rectè in lyrã
ductæ æquis inter se distent interuallis, & parallelas binæ quæc; efficiant: quæ
quidem species in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quãuis cornuã non
in vacuũ, vt olim, sed in ipsum lyre corpus inflectantur. Atq; hæc ea quidem spe-
cies, de qua Græci scriptores, & Romani Græcos secuti, inuentionis laudẽ par-
tim in Mercurium, partim in alios conferunt. Sed Hebræorum literę Tubalẽ ap-
pellant, qui primus omnium & huiusmodi instrumenti, & musice inuentor fuit.
Sedenim quã lyram à Mercurio inuentã tradunt, trium tantum chordarũ fuisse
dicunt: voces enim ab eo tris, trium instar temporũ inuentas aiunt, acutã quip-
pe, grauẽ, & mediã, prout tria tantum apud Ægyptios fuere tempora, æstas,
hyems, & ver, singulã quadrimestria. Sic æstati acutus sonus attributus, hyemi
grauis, veri medius. Thebarũ tamen portas ea ratione septem institutas Græci
dicunt, vt totidem in lyra tonos representarent: Et memorabile illud Emerepis
Lacedæmonij factũ celebrat, qui cum Ephorus esset, cuius scilicet magistratus
celsurę Græcia vniuersa olim acquiescebat, Phryni di Musico duas è nouẽ chor-
das bipẽni excidit, dicēs, Musicã ne deprauas: de quo nono Symposiacoũ apud
Plutarchũ. Ad hæc ipsa hominis constitutio cum sit quatuor ex elementis, & ani-
ma, & quaternarius numerus multis de causis corpori competat, ternarius verò
animæ, de quo alibi copiosus, iuncta hæc, & in concẽtum excitata omnem red-
dunt harmoniã, quæ tam ex operibus quàm ex cogitationibus nostris percipit:
vt nõ immeritò humanã vitã tot septenarijs variari paulò antè disputauerimus.

DE FISTULA.

Acit ad hoc & fistula, vt chordis lyra septẽ, ipsa quoq; septẽ cõpacta
cicutis: cuius forma conspicua est passim in Panos & Satyrorũ ma-
nibus.

RESIPISCENTIA.

Hominem Ægyptij diu quidem mēte captũ, postea verò quasi
somnia excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ suæ iam modum im-
ponentem, significare si vellent, fistulam, inquit Horus, pingere consuerunt:
huius enim munus, animum ab odiosis & grauibus atq; etiã inipuris cogita-
tionibus auertere, & curarum obliuionem, vt diceret Hesiodus, inducere, & vt
exemplo Pythagoræ comprobatum est, impotentiores etiã lasciuientis ani-
mi sedare motus, dum composita soni suauitate animum arbitrio suo versat &
moderatur. Facit hoc ad illud Antiphanis, siue vt alij, Bionis, qui Bucolica scri-
psit, ἀλλὰ τὸ αὐτὸς τεχνῶν ἀστέργει, καὶ δὲ τοὶ ὀμνίτες ἔργον, Tu tibi fistulam ames cera con-
iungere, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO.

Adem verò, vt alibi dictũ, cum ceruo picta, perniciosam indicat adulationem,
nem, ob historiã scilicet quæ super ea & ceruo fertur, animal id eius suauita-
te modulicq; mulceri, & ad stuporẽ vsq; delectari: vnde accidat, vt dum ceruus
intentior in eam incumbit, incauto illi ab alienatoq; mors inferatur.

DE

DE TUBA.

Ed iam altius insonemus, neque semper in molli lyra aut fistulis immore-
mur, sed & tubam strepitu procul ære canoro exauditam, ad musica in-
strumenta reliqua adijciamus.

CELEBRITAS.

Significat tuba famam & celebritatem: vnde Romani in Saturniæ ædis fasti-
glio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & absconditis, id scilicet
co hieroglyphico significantes, quod historia gestarum rerum ab Saturni com-
memoratione ad nostram vsq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, &
quasi vocalis esset: quæ verò ante Saturnum gesta fuerint, obscura & incognita
in tenebris delitescere: idq; sibi velle Tritonũ caudas ad humum inclinatas, ab-
sconditasq;. Erãt verò tubę Marti dicatę, vt etiã nunc sunt: in acie enim mos est

Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM.

In sacris verò literis tuba suum habet intellectum. Nam quæ memoria tuba-
rum celebranda mandat à Deo prima septimi mensis die, nihil aliud sibi vult,
vt interpretantur Theologi, nisi debere nos Prophetarum oracula memoria re-
petere, Euangelicas voces omnino recogitare, Apostolorũ prædicationes cœ-
lestium tubarum instar, quarum sonus in omnes terræ fines exire destinatum e-
rat, reminisci: & ita initio mensis tuba canamus, & in Psalmis Deo iubilemus.

DE TIBIIS.

Ed tibiæ Veneri sacre ferebantur, eaq; de causa in ouatione tibijs &
myrto Romanos vti solitos Plutarchus ait, Marcello.

SENSVS.

Edem Pan, perinde ac etiã fistu-
la, attributæ, quippe quæ sensilis
mundi rectorẽ intelligebant: sonus enim nõ nisi
sensu percipitur. Atqui Apollinem etiã aiunt
à Pallade doctũ libenter tibijs cecinisse: & in alte-
ra simulacri eius, quod Deli erat, manu, tres in-
sidebant Gratia, quarum vna lyram, alia tibijs,
fistulam, quæ inter has media erat, gestabat. &
dona legas ab Hyperborijs Delum missa, Citha-
ra, tibijs, & fistula comitantibus.

SACRORVM TEMPVS.

Tibia sanè rei sacre signum erat, precationumq; faciendarum tempus indi-
cabat, quasi adesse iam Deũ per eam admonerentur, qui sacris adistebant.
Nos quoq; cum in sanctis edibus sacra facimus, æris tinnuli sono diuini libũ my-
sterij adorandum innuimus. Sed quod ad tibiã spectat, minimè recens, neq; im-
perita plebeculæ dicturi est de cessantibus, tibicinem expectare, sed antiquum
& nobile, quippe quo Scipio minor vsus est in Pompeiũ, qui tibicinis filius cre-
debatur. Pompeius enim C. Lælio Consulatum ambiente, cui Scipio maximè
fauebat, negauerat Scipioni se petiturum, ad futurum verò Lælio, eumq; dedu-
cturum: quem dum expectarent, auditum est eum iam candidatum prehensare
obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregiè stulti sumus, qui perinde
ac Deos, non homines precaturi simus, tempus terimus tibicines expectantes.

Mm

Hinc ansam arripuit Cornelius Tacitus, vbi libro XIII de Octauia Messalina filia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Caesarum datura sit, malle populum Romanum tibicinis Aegyptijs sobolem imperatorio fastigio induci: Nempe propter Pompeium, qui, vti dicebamus, tibicen a Scipione vocatus est, Octauia vero a Scribonia Augusti vxore descendebat.

DE TYMPANO

Tympano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanum Gregorius lib. Epist. sexto ad Anastasium, abstinencie tenuitatem interpretatur, a materia scilicet ipsa, qua constat tympanum: nam id duobus procul corium est ex pelle iam arefacta, quae tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parca & duriter viuens, qui laudes Deo canat.

DE TITINNABULO

Tlere ad se nos videtur etiam tintinnabulum, quod Mosaicus Sacerdos, de quo XXVII Exodi, ornato Pontificio gestare iuebatur: ad imas enim tunice fimbrias aurea tintinnabula, malaque punica alterna appendebantur, ut eorum sonitus, quotiescunque Pontifex ingrederetur egredieretur Sanctuarii, exaudiri posset. Significabat id, oportere sacerdotem, ut etiam in Cane dictum, assidue vocali esse, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, sepius verò consolando, quod nostra sibi fragilitas deposcit, opportuna remedia conquirendo. Itaque tintinnabulum praedicationis est & institutionis hieroglyphicum, de quo plura Gregorius idem lib. primo, Epistola XXIII. Tintinnabula huiusmodi antiqui operis domi habemus: sunt autem ex orichalco, mespili caui forma, cum fibula supernè ad appesum apta. Intra concavum creta immissa pilula est, quae motata sonum impulsu reddit argutum, atque admodum suauem.

DE LITERIS SEPTEM

Atque ut ad Musicam redeamus, alijs quoque signis ea pingi solita est, non ipsis tantum, quae propria sunt illius instrumenta: quare superest ut quid Aegyptij per vocales numero VII significaret, afferamus, & ita Musicos hos numeros absoluaamus.

M V S A.

Illi siquidem digitos duos literis septem insignitos praeferentes, Musam, ut Horus ait, significabant. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices foede deprauatos circumferri, qui septem, non octo habent. Cur vero nos Vaticanæ bibliothecæ codicem, in quo octo, non septem, scriptum est, castiorem iudicauerimus, ea in causa sunt, quae apud veteres tradita reperimus super septem vocalium significato, quibus Musica omnis exprimi solita. Nam Demetrius Phalereus in Commentarijs Aegyptiorum fuisse morem ait, septem vocalium modulata enunciatione Deos collaudare. Septem porro vocales Plutarchus Musicae totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obseruat, septem esse diuersos tonos, quibus olim tota modulatio constaret. Vox verò ipsa septem patitur qualitates, acutam, grauem, circumflexam, densam, tenuem, longam, breuem. Ac veluti est apud Philonem, septenarij numeri proportio est valde Musica, quippe qui sex ad unum sexcuplarè habeat: sexcuplaris verò ratio maximè in re proposita interuallum facit, quo quidem acutissimum a grauissimo separatur. Ceterum & quinque ad duo vim plurimam in harmonia demonstrat, ipsi

ipsi septem digitos ferè æmulam. Et vt semel dicam, hebdomada cum ex ternario quaternarioque constet, harmoniam omnem amplexatur, quippe diatessaron, diapente, & diatriton. Omnes quoque proportiones, arithmetica, geometrica, & Musica. Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuisse literas quibus fortè vterentur Aegyptij, ne qui Graecè nesciunt dictum mirentur, sciendum apud Latinos vocales duas, E scilicet & O, figura vnaquaque eadem, vi tamè & tempore et enunciatione diuersas esse: quarum vnaquaque apud Graecos suo insignis est caractere, atque ita septem omnino esse, ad humanæ ipsius vocis conditionem excogitatas. Ex his notum est A sedem habere in imo barathri pectoris, quam enunciatam palma adpectus admota ibidem trepidare sentimus. E in faucibus, quam manu itidem deprehendimus, atque illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam sono Latinae literæ veteres enunciasse, paulo post in B litera ostendemus) vocalis hæc tunc exauditur, cum spiritus aliquanto inferius contrahi videtur, & suppresso quodammodo sono enunciat. Acuta verò sub signo, apud Graecos, E vel capud Latinos, cum ad aperta usque labra porrigitur, & vocaliore sono se proli. Itanquam columna quaedam, ad cuius imaginem figuratur, palatum medium inhabitat, idque sustentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cum emissum ab imo pectore spiritum circa dentes sistit, & expedito eum ore resonare facit. Grauis, cum usque ad dentes emissum interius reuocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipsa etiam figura quodammodo replicata, vel O Graeci constare voluerunt. V dubio procul in labijs tota conuoluit. Vocalis ea apud Graecos non habetur, sed eius soni vice diphthongum ponunt, quam Latini cum vno caractere saepe scribi obseruassent, contracta in acutum parte inferiori, v suam fecere, per quam suum illum vtitatissimum peculiaremque sonum exprimerent. Verum multa etiam quae Graeci per u scriptam, ipsi per vocalem hanc suam signare instituerunt, ut duo, duo: Πύρρος, Pyrrus (ita veteres scribebant, vt antiquae indicant inscriptiones aliquot) nos ad Graecos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictu leue adeo videatur, Verrius Flaccus ita commentatur: Quod illi dicunt κύμωσις, nos cuminum: quam illi κωνάκωσις, nos cupressum: illi κυβερνήτωρ, nos gubernatorem. Neque negarim cum Scauro, Graecæ nomina plurima in nostrum sermonem admissa, & vnaquaque sonum & figuram conseruasse, vt, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumentum susceptum prosequamur, ex literis mutæ nouem (tot enim Graeci ponunt) eodem autore Plutarcho Musis totidem dicat. Octo inde semiuocales, voces musicas reliquas absoluunt vna cum vocalibus septem, quas natura ipsa comode variare potest, ad quintumdecimum usque gradum ascendendo. Neque verò hic Sophistas audio, neque superstitionosa multorum conamina in hoc albo reposuerim, qui ad unum & vigesimum usque gradum ascensum dari disputant, qui quidem stridor potius est, quam humanæ vocis sonus. Verum ego satis habiturus sum, si cum Iuliano Musico aetate nostra clarissimo senserim, qui materiam hanc in Theoreticis lucubrationibus ab Aegyptijs, a Plutarcho, & a Marone minimè diuersas, accuratissime pertractauit.

M V S A C V M A P O L L I N E.

Verum hæc alij viderint, nos ad Musarum hieroglyphica reuertamur, quorum illud precipuum, vt si lingua dentes quatuor e regione oppositos incutiat, eo gestu Musæ cum Apolline significantur: dentes enim Musarum instar sunt: per linguam verò, quae illos pultet, Apollinem vti plectrum aliquid intelligimus. Nam & Romani linguam similem plectri, dentes chordarum dicere solebant, vt lib. de

Natura Deorum Cicero. Et Ambrosius hexamero, linguam veluti plectrum esse dicit. Tranquillus de Claudio: Plestra linguæ titubantia. Sedenim cur quatuor tantum Musæ positæ sint, altior inquisitio est, cum semper multiplices habitæ sint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem posuerint, non lingua tantum, aut dentes quatuor, sed tota oris facies discutienda: quia sic eas per totidem oris instrumenta repræsentari tradidere, quæ sunt dentes, quos nominamus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum vsus ad augendum sonitum præbent: inde palatus, in cuius cõcauitate sonus inturgescit: gutturis fistula, quæ spiritum immittit: pulmo deniq; , qui veluti æternus follis spiritum concipit, & pro vsu rei temperatissimè remittit: deniq; in medio residens Phœbus omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilq; proficerent, ignauia veluti quadam torpescencia, nisi sedulæ linguæ plestra excitarentur, & ad sollicitam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaximander Lampfacenus, Leophantes Heraciopolita, Pisander Physicus, & Euximenes latius explicuerunt. Neq; tamen defunt qui nonarium numerum pro pluralitate positum contendunt, vt apud Nicandrum, vbi de Scorpionis cauda οφιδὸν ἕλοι οὐνεδέσμοι, quasi cauda eius nouem esset spondylis compacta, quæ nodis septem tantum insignis est. Quinetiam Nicander idem οὐνεδέσμων dixit de eo, qui duos tantum aculeos haberet: obseruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, nouies Styx interfusa, & porrecta nouem per iugera corpus: & quod obseruat Theon in Arati carmine, οὐνεδέσμων κροῖον, nō quod nouem, inquit, ætates viuat, sed perquam diu. Et apud Alcæum hydra οὐνεκέφαλος, quæ πεντηκοντακέφαλος est apud Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaq; qui Musarum numerum supra nouem augent, eo nituntur argumento, quod scientiæ plurimæ sunt, non autem nouem tantum: vnicuiq; enim scientiæ suam esse Musam præsidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantum Musas ponunt, est Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Cephiona, Apollonida, & Eurythenida, quas Apollinis fuisse filias fabulat. Aratus quinto de astris quatuor enumerat, Argem, Meleteam, Thelyonem, Aæten. Qui has quinque posuere, nomina his à quinque sensibus indidere. Epicharmus in Hebes nuptiis septem ait, & filias Pieri Pimpleidosq; Nymphæ, quarum nomina, Nilus, Tritone, Asopus, Heptoporta, Achelois, Titoplus, & Rhodia. Apud Hesiodum Theogonia nouem sunt, hæc Latinis iam celebres, quarum inuenta sunt toni tres, ἄσπερος, μέγας, ἰσχυρός, plenus, medius, tenuis, Accentus totidem, acutus, grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præsens, præteritum, & futurum. quæ si ad Musicam referantur, præteritum longi temporis instar erit, quod ab eo cotidie longius abscedamus: futurum pro breui accipietur, quod illi cotidie propinquoeres efficiuntur: præsens verò communis, quam Græci μέλιω vocant, instar erit syllabæ: instantis enim temporis natura est, vno eodemq; momento prætereuntia venientibus coniungere. Alij hunc Musarum numerum alio atq; alio modo interpretantur: atq; ex his qui quatuor statuunt, nonnulli linguarum quatuor differentiam excogitarunt, vtpote quod Musarum inuentum fuerit, Ionicam, Atticam, Doricam, & Aeolicam linguam à comuni distinguere: & pleraq; insuper quaternaria ad ostentationem vsq; dinumerant. Qui quinarium earum numerum recensent, quinque, vt dicebamus, sensus ab eis animaduertos, distinctaq; cognitioni traditos prædicant. Qui septem, septichordem lyram, septemq; compactam cicutis fistulam

fistulam, climata septem & Planetas totidem, vocalesq; , vt initio cõmonstrauimus, memorant. Qui nouem esse contendunt, historiam Clitidis inuentum aiunt, plantandi rationem Thalia, coniugalia & saltationem Euterpes, agriculturam Polyminia, Astrologiam Vrania, Calliopes Poeticam, atq; ita demum vnicuiq; inuenit, quod ad mortaliu vsus faceret, sua est cuiq; Musa excogitata, vnde necesse est infinitum earum numerum constituere. Sed hæc nullo apud Græcos sine disputantur. Apud Ægyptios, vt palam fecimus, cõpendiosius colliguntur, ambagibusq; euitatis, recta per planissima toto constrato itinere traducuntur.

A.

Quispiam, putarim ego partim instrumentorum aliquot, plurimum verò animalium effigies fuisse. Illud enim ex Plutarcho constat, Mercurium, qui primus literas Ægyptiis cõmunicauit, ibin primam esse literam voluisse. Refert quidem ea in ingressu triangulari effigiem, cruribus ita dispositis, vt loco suo dicitur. & quæ prima apud nos, & Græcos litera est, ad isoscelis trianguli faciem accommodatur. Atq; ita cõscire possumus, reliquas quoq; literas, vel x v, vel quotquot fuerint, alicuius animalis effigie membrorum figuratas, quæ tam longa inde annorum ferie sint abolitæ, atq; ab eo præsertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptum deduxere. Ægyptiacorum porro characterum formæ, vna hac excepta, ferè omnes obsoleuere.

B.

Quod si eiusmodi exemplis insistendum esset, forte B per pictam pecudem figurari possit, aut membrum statumq; eius aliquem qui ouem saperet, quod proprium est illi literam eiusmodi articulo proferre sono. Agnoscunt hoc interpretes etymologici, Cratinumq; citat Dionysius Λεξικῶνος, eo versu:

ὁ β' ἢ λ' ἢ θ' ὡσπερ πεδῆλας βῆ βῆ λέγων βῆδ' ἴδ'.

Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atq; ita nonnulli, vt paulo antè monuimus, τ' tertiam apud Græcos vocalis sonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in oue sonum imitati.

Γ.

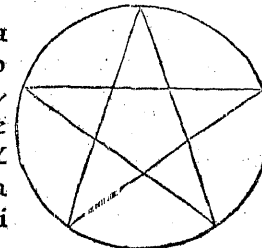
Quinetiam τ' aliquid habet quod hieroglyphicè notari possit: siquidem auctores Græci literæ huiusmodi etymon τῆς β' ἀμῆν, quod metere est, deduci volunt, & simulacrum eius faciem ponunt.

Δ.

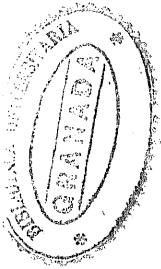
Delta dubio procul per stellas tris equidistantes ferè, easq; in trigonum sitas notat: & ea de causa signum cæleste inter æstiuum & æquinoctialem circulum supra caput Arietis Δελταῶς vocat: & Ægyptum Græci à triangulari forma nuncupant. Verum hæc curiosioribus relinquemus: id vnum dicam, signum id æquis esse lateribus duobus, vno breuiore, sed propè reliquis æquali.

DE PENTAPHA.

Quoniam verò incidimus in literarum notas, & cuncta rationes reddere difficillimum, & inexhausti laboris opus est, & quod fortasse fastidium potius quam delectationem vllam sit allaturum, πενταφαῖ inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationem, vsus etiã & vtilitatem aliquam percepturi sumus. Signum id ex alpha quinque numero complicitum: lineis enim à pentagoni

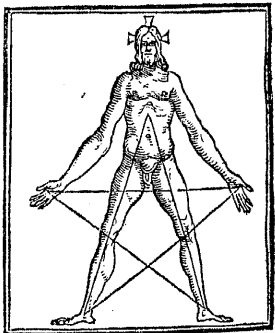
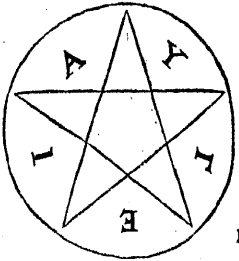

Mm 3

recti punctis alternatim ductis ea profilit figura, de qua multa scitu digna minime sunt dissimulanda. Antiochum ferunt cognomento Soterem, antiquum illi, a quo reliqui Syriae Reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie ed certaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret vt militibus tesseram daret *εγχαίρεις*, cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentum erat triplex triangulus inter se complicitus, ex quinque paribus lineis sese inuicem in puncto contingentibus: quo non cunctanter a se facto, pentagrammorum huiusmodi tum in vexillis imposito, tum & singulis, & reliquis militaribus indumentis superaddito assutoque, admirabilem mox est a Galatis victoriam consecutus.

Antiochi porro numus argenteus passim habetur, istius rei memoria sempiterna, in quo nota ea impressa est, additis singulis per angulorum intervalla literis *ΥΓΕΙΑ*, in eum quem hic vides modum. In militia vero Imperatorum, qui praecipue Byzanti claruerunt, ordo qui sub illustri viro Magistro peditum merebat, propugnatores nomine, caeruleam praeferebant parmam, cuius margo purpureus erat, viridis autem umbilicus intra *πεπταλφω* huiusmodi contentus. quicquid autem erat spatij reliquum inter umbilicum & lineas quae pentalpha illud describerent, purpureo erat colore illitum. Merito autem propugnatorum istius nomen datum, quorum opera salus exercitui comparabatur. Sed quonia haec parum forte suaui videantur, multa huiusmodi praeterire consilium fuit: tum etiam, quia non aequum erat virum grauioribus deditum rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minime dissimulare possum, posse nos in verae salutis significatum accipere quinque *CHRISTI* vulnera, pectoris vnum, manu duo, totidem pedum, quae in propatulo posita, pentalpha ipsum commode constituunt: patefactis enim manibus, quae deorsum a lateribus porrigantur, pedibusque ipsis modicum diuaticatis, puncta aequidistantia quatuor assignantur, quintum vero in ipso pectore costas inter: a quibus punctis lineae quinque numero aequales omnes, quae altera in alterius punctis se contingant, *πεπταλφω* faciunt, duae quippe a pectore ad vtruncque pedem, duae alterae in chiasmi ferè modum decussatae a dextera manu ad pedem laeuum, atque leua ad dexterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neque *καρπυριος* id fuerit, si quae de salutatione Lucianus collegit, saluti subiecerimus. *χαίρεις* ait ille, hoc est, gaudere, antiquam fuisse salutationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demum visum esse amicabilem hanc compellationem in *δυναστω*, quod bene agere est, conuertere: vnde no ster Horatius vtruncque complexus morem, epistolam ad Celsum ita exorditur:

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano,
Μυσα rogata refer. Verum Archytas Pythagorā secutus vnā cum ple-
risque alijs eiusdem sectae, *χαίρεις* atque *δυναστω* repudiatis, *εγχαίρεις* inducere, quod
mox alter alteri scribentes vsurparunt. Latini horum sententiam approbantes,
SALUTEM, vt apud Tullium & alios frequentissimū, perscribere. Existima-
runt

runt vero sapientissimi viri compellationem huiusmodi & animae & corpori esse maximè congruentem, & simul omnia intra se mortaliū bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maximè omnium adamauit, in quibusdam doctis admodum epistolis non *χαίρεις*, sed *εγχαίρεις* praescripisse.

INFINITVM.

Sed vt iam ad priores illas vocales redeamus, earundem literarum numerus infinitum significat, si quem sequimur codicem fidelis est, quod alij vulgata exemplaria secuti, rudem, alij inexpertum traduxere, quod *απειρον* apud Horum habetur. Neque sum nescius *απειρος* dici posse *προς ολην την ουσiam*: verum istdem auctoribus etymologicis dicitur etiam *προς ολην την ουσiam*, quod finem aut terminum non habeat. Hori vero autoritate dicunt *απειρον* significare tunicam, quae non habeat exitum, eoque significato Sophoclem in Polyxena dixisse:

χιτωνος ο απειρος οδου ημεσος υκανωδης.

Malorum amictus tunica te exitu carens.

subintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreste:

Η ασπιον απειρος πολυδαμνος υφασμαλλη.

Textum maritum impermeabili induens.

Est & alia ratio cur hic infinitum significare locutionem eam contendamus, quae ex ipsius numeri ratione desumimus, quae Pythagoras immobilem dixit, suaeque firmitate solidum, adeoque plenum, vt quod infinitum in rebus est, ipse comprehendat. Sedenim super hoc loco suo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

PRINCIPIVM ET FINIS.

Et ne ab infinitate hac discedamus, quae germana est aeternitati, minimè praetereundum videtur, quod hieroglyphicum primae huius apud omnes literae significatum, quod in diuinis habetur literis, principium exprimit, veluti α apud Graecos vltima, finis est indicium: vnde illud iam omnibus cognitum, Ego sum alpha & ω . Apostolus autem epistola quam ad Ephesios scribit, Deum proposuisse dicit in semetipso, ad dispensationem adimpletionis temporum, ad caput, id est, ad initium reciprocare vniuersa in Christo quae sunt super caelos & super terras in ipso. Et duas Graeciae literas, primam scilicet α vltimam, sibi induit Dominus, initij & finis concurrentium in se figuras, vt quemadmodum α ad ω replicatur, ita ostendat in se esse, & initij decursum ad finem, & finis recursum ad initium, vt omnis dispositio in ω desinens, per quem coepta sunt, per verbum scilicet Dei, quia caro factum est, proinde desinat quemadmodum & coepit, & a Deo in Christo omnia reuocarentur ad initium. Repetuntur haec a Tertulliano lib. de Monogamia, vbi secundas impugnat nuptias. Apud Hebraeos, quorum tam multa cum Aegyptijs communia sunt, magna est significationum sylua singulis in literarum characteribus: sedenim haec quia latissime apud Cabalistas explicantur, ne actum agerem, praetereire consilium fuit: ea siquidem nos tractanda desumpimus, quae per rerum figuras, non per literas scribi consueverunt.

FATVM.

Adunt & Fatum, siue Parcas, per eadem vocalium designationem intelligi, non tam ob Planetas septem, qui Fatorum ministri sunt, vt latius in Stella differuimus, quam ob id quod imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuersorum, immobilis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum significationibus ordine suo disputatum est.

DE LIBRO

Literis ad librum transire ipsa rei natura compellit : literæ siquidem locutiones adstruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQUITAS.

Descripta folia, codicilli, vel liber quomodocumq; compagina- tus obfignatusve, antiquitatis hieroglyphicum esse perhibetur. In manu enim scriptis Hori codicibus παλαιότητα δηλοῖ legitur, nō παλαιότητα. Folia quidem co- dicilliq; propterea quod antiquorum mos fuit in folijs & quarundam arborum corticibus scribere, vnde & codicis & libri cognomēta permāsere. Et apud Ma- ronem Aeneas orat, ne Sibylla folijs mandet nomina.

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò obfignatus liber, vt superius, quòd in eo vel veteres sapientū discipuli- næ, vel res gestæ, longæ posteritatis memoriæ cōmendentur, atq; ita liber, vt di- ceret Horatius, Longū scriptori prorogat æuū. Stesichori poetæ statuam fenilem, incuruā, cum libro, temporibus suis fuisse in Sicilia tradit Tullius Ver- rinis. Et nos Romæ apud Raphaelē Vrbinatē marmoream Philemonis sta- tuam validę senectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum cōtinebat, alteram ad mercedem operis passam porrigebat: de cuius auaritia in scriptis suis venundandis alibi meminimus. Sed quoniā de literis sermo fuit, quæ Musicam significant, Musica verò tam animi quàm morum concordiam & cōcinnitatem ostendit, vt in Lyra cōmonstrauimus, succurrit mihi q̄ memorabile sit cōmen- tum illud Athenodori philosophi, qui Augustum Octavianum docuit philo- sophiam. Nam cum videret hunc ad iracūdiā facile cōmoueri, ne asperum ali- quid statueret ex quo postea pœnitentia subsequētur esset, eum monuit, vt vbi irasci cœpisset, quatuor & viginti illas Græcas literas memoriā recenseret, vtilia concitatio, quæ momentanea est ac breuis (vt Horatius ait) furor, aliò traducta parui temporis interiectu languesceret: quod & alij Augustum imitati non sine fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè sacræ, verè cœleste donum benefi- cio summo mortalibus elargitum, siue vos Musicam, siue concordiam, siue ani- mi concitatoris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, si pura ipsa, nuda, simplicia, & inania propemodū elemen- ta tantum habent viriū, vt soni, quē singulæ reddunt, cōmemoratione saltem, à perperam factis inceptisq; abstinere compellunt?

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITIS- SIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER IN- CVDEM, MALLEVM, ARATRVM, FLAGELLVM, FRÆNV M, Laqueū, Catenas, Iuga, & Vncum, significant, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Non sum nescius, Arnoldē eruditissime, vbi cōmentarij huius tibi dedicati titulum inspexeris, animo te cōcitatiore ac subirato forsitan dicturū esse, quorsum mihi in- cudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga, & odiosum v- biq; nomen vncum, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrilem facere iubeor? an alia quæris vincula mihi superimicere, quàm quibus opprimor, tot Aegyptiorum nugis, vt recta & castigata prodire possint, procurrandis? Tolle tolle ista, & exquire aliquid & excude quod

quod me deceat, vel vnde optatissimum mihi possim otium comparare. Responsurus sum, Bonæ verba quæso Arnoldē mi, nullū hinc tibi bellum intentatur, nullū paratur incommodum: mea- hac instrumenta sunt eius generis, vt vel sedens, vel stratus, nullo labore singula possis attrecta- re: quod si quid in his laboris desumendum fuerat, id à me iam exhaustum tibi persuadeas. Memineris tantum Pieriū tui memorem esse, nihilq; cogitasse quod tibi vel molestum, vel in- uenandum accideret, aut minimè liberale: voluisse verò in hac cōmentariorum suorum diuisio- ne sibi vniuersi amicitia necessarium, in adoptionem ad rerum suarum participationem admittere herciscundæ familiæ iure. Quod verò instrumenti tibi euenisset, ne vlla heredum ca- pillatione auferrī posset, donationis etiā nomine censeri: sed quæ simplex donatio sit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta,

δὴ τότε μοι χαίροντι φέρεις πρὸς δῶματα.

Sed hac plus nimio, cum amicitia nostræ simplicitas omnia boni consulere debeat, nullaq; indi- culari ratione quicquid dictum factumq; sit. Quid verò sibi velint instrumenta tot, facile scies ex eorum vno quoq; quod in manum sumpseris.

DE INCVDE

INTER instrumenta primum nō iniuria locum occupant In- cus & Malleus, quorum quidem opera ea fiunt instrumenta quæ faciendis reliquis ministerium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

DVRANDVM.

IVniorum inuentū esse putaram olim, vt ad casuum damna- ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, sed posteaquam in Græcum di- stichon incidi, luculentum quidem, sed incerti autoris, figmentū hoc antiquum quid sapere perpexi. Est id huiusmodi:

ἄγκυρας μέγιστ' ἐφ' ἑστέτου τῶν ἰσχυρῶν,

ἢ τῶν ἐκείνων πάλαιας ἑλκυστῶν βίβλας.

Streptus nec incus maxima horrescit, neq;

Incens firma quaqua traxeris, violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, siue pro præcepto, quòd in aduersis durandum admoneamur, neq; vllis procellarum sæuientium tempe- statibus moueamur, sed contra Fortunæ quantūlibet iniuriosæ ictus enitamur, ne vllus labefactūdi locus illi relinquatur. Neq; aspernatus est Cicero hierogly- phicam huiusmodi similitudinem lib. de Orat. secundo, vbi dicit, Assiduus vnò opere eandem incudem diem noctemq; tundentibus, de ijs qui perstāte, vt Lu- cretius ait, labore vincunt, quod designarunt facere.

TERRA ET AQVA.

Sed quæstio hinc fortè aliquis, quid sibi volue- rit Homerus per incudes duas, quas Iupiter se Iunonis pedibus appendisse dicit, quam prius aureo funiculo suspenderat. Atqui fabularū v- biq; aërem per Iunonem intelligimus. Funiculus autem aureus æthram stellarum globis conspi- cuam ostendit. Incudes verò duæ terram & a- quam, inter quæ Iuno ipsa suspensa confingitur. Hinc Fulgentius ex auctoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico ἢ τῆ δὲ δὴος οὐ- βῆδος, Iunonem ait ab Ioue vincam catenis au-

reis, & incudibus ferreis degrauiatam. quamuis prauè quidam, deprauatam le-
gunt: sed longè scèdius interpretantur, dum exponunt deuirginatà: & quod ma-
gis rideas (animaduerte hominis phrasin, & impudentiam) depudicatam, immi-
nutam, incudibus veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimij tendoris
& libidinis impatientiã (sic ille stolidus insanit, & enormia longè magis sibi con-
fingit super angelis.) Nec tamè me præterit, alicubi legi angelos quosdã deprauari,
& compedibus coërceri: sed ibi deprauari non significat depudicari, vt stu-
por iste putat, sed gratia lumineq; Dei priuari. Homeri autè carmina, vnde hæc
à Theopompo & Hellenico desumpta sunt, habentur Iliad.º.

ἢ δὲ μὲν ἄρτι κρημὼ ἑλόντων, ἐκ δὲ ποδοβόλων
ἄκρμονες ἢ καὶ δνο, ποδὶ χροσίν δὲ δρομόν ἴνλα
χρόσολος ἀρρῆκτολος, οὐδ' οὐ αὐθελὲς ἢ νεφέλωσι
ἐκ κρημῶν ἢ λαστέον δὲ θεοὶ κρημῶν ἄλυμπος, λύσου δ' ἐκ ἐδωάνε.

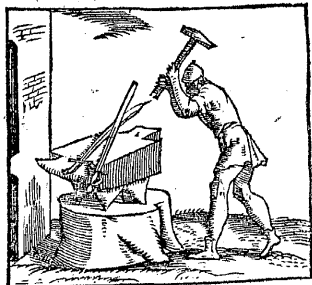
Non memor es cum te de summo pensilem Olympo
Demisi, utq; pedes geminas praeue pondus ad imos
Appendi incudes, manibusq; tenacia vincula
Ex auro inieci: aeris tu in nubibus alte
Pendebas, fremuere Dei per ahenea caeli
Templa indignantes, neq; te dissoluere quisquam Eualuit.

DE MALLEO

Maleus, vt diximus, non indecenter adiungitur: de quo qui-
dem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores
multa reperiuntur.

Videtur verò Malleus pro malorū irritamen-
to accipi: arma siquidem, pugiones, cuspi-
des, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in
mortales oboriunt. Eo etiã fiunt tubæ ductiles,
per quarū clangorem animemur in bellum. Eo
franguntur opera, & quæ solida sunt conerunt.
Quare nonnulli diuinarū literarū interpretes Za-
bulum per mallei figurā intelligunt, à quo malæ
omnes procedunt cogitationes, prauaq; cōsilia,
& honorū operum perturbationes. Hunc mal-
leum hieroglyphicòs vniuersæ terræ confractū
cōtritūmq; intelligit Hieremias aduentu Christi, subindeq; confringi quotiens
cuncq; prauis posthabitis operibus, ad rectā viuendī rationē cōuertimur. Vnde
ait Apostolus: Deus autem conterat satanam sub pedibus vestris quamocys-
imè. Sed super hoc plura legas homilia tertia in Hieremiã apud Adamantiū. Za-
buli verò nomen, quo Theologi veteres plurimū vtuntur, idem est quod diabo-
lus, vt Zacynthus per resolutionē Diacynthus. Theocritus, καὶ λὰ πόλις ἐ δὲ κρημῶν,
quod & alibi notaui.

MALORVM IRRITA-
mentum.

DE SISTRO

Sistrum in Cleopatrarū manu Virgilius statuit. Idem in Isis sacerdotūq;
& Regū aliorū manibus spectatur, mysticū quidē instrumentū, sed quo
crepitum admodū sonorū prociebant, de quo apud Maronem legas:
Regi-

Regina in medijs patrio vocat agmina sistro.

Interpretes quidem situlam & sistrum Niliaci accessus & recessus hieroglyphi-
ca fuisse dicunt. Sed enim necesse est hoc altius atq; diffusius explicare.

RERVM VICISSITUDO.

Sistrum itaq; cuius vsus totus erat in motu, eam rerum vicissitudinem, quam
diuiores alterationem vocant, cōtinuumq; formandi deformandiq; motum
indicabat: nam eius quassatio assiduū rerū motū ostendebat. Cæterū quia quæ-
rit solitum à plerisque, sistrum species quæ nam esset: pro re fecerim, si priusquam par-
tium eius significata tractare aggrediamur, formam instrumenti eius à Plutar-
cho traditam describerem. Erat sistrum species orbicularis, & æquè caua, in cuius cir-
cumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio si-
quidem ea, quæ generationi corruptioniq; obnoxia est, lunari subiicitur globo,
infra quem omnia commutantur, alternantq; vices variabilis æui, quippe quæ
sunt ex elementis quatuor, igne, terra, aqua & aëre conflata, & in hanc vel illam
speciem cōformata. In apside verò, summo verticis loco, felem effingebant, quæ
faciē humanā haberet: infra verò sub motabilibus illis orbiculis, hinc Isis, in-
de Nephthys effigiem: quibus quidem figuris ortū & obitū indicabant, cuius-
modi sunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid verò sibi fe-
les vellet, suo commentario dictum, vt scilicet Lunæ symbolum esset, quod ani-
mal id temperaturam cum Luna perquã similem habeat, siue coloris varietatē,
siue astum, siue nocturnam potius quam diurnam exercitationem, siue procacē
admodum salacitatem consideremus. Quid verò illud quod aiunt, felem vnum
primo partu edere, secūdo duos, ac singulis ita vicibus vsq; ad
septenos vnū addere, vt tot deniq; tota vita pariat natos, quot
in Luna dies cōnumerantur? Iam verò pupillarum incremen-
ta decrementaq; pari cum Luna cōsensu omnibus innotescūt.
Humana verò facies nihil aliud sibi volebat, ait Plutarchus, ni-
si vt intelligeremus animal id peritiã & rationem mutationū
quæ lunari globo accidūt, habere, quando vni homini per ra-
tionem intelligere datum est.

XXVII.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DE TRIDENTE

Tristri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex
incude, terrā & mare. Si verò quis mare tantū hieroglyphicè signa-
re voluerit, habebit ex numis vnde figuram sibi desumat.

MARE.

In promptu siquidem est tridens, qui in Neptuni manu positus, symbolum,
vt Plutarchus ait, erat tertiæ regionis ab igne: qua de causa ita & Amphitritē
& Tritonas appellat. In numis sanè passim pro simbolo Maris ponitur, vt mul-
tis est locis cernere.

TROEZENII.

Aliquot verò numi tridentis nota signati, Troezeniorum indicant repu-
blic. Siquidem cum illi Neptunum religiosissimè colerent, hieroglyphicū
tridentis in numis cultus sui testimonium imprimebant. autor Plutarchus i-
dem. Et Troezeni aliquando Troezen ipsa dicta, hoc est, Neptunia, vt apud Ste-
phanum habetur: tamen ea sit olim alijs atq; alijs nominibus appellata, quippe

nunc Aphrodisias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponne-
siacam autem hinc intelligo: nam alia est omnino Trœzen iuxta Malsiliam, quæ
pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipsa Trœzenis olim nuncupata. Sed
vt ad priorem reuertamur, Pausanias Palladem & Neptunum de regione ea cer-
tamen inijsse tradit: pugnam Iouis sententia diremptam, qui regionem commu-
nem vtriusq; eorū esse sanxerit: eaq; de causa Palladem apud ipsos *Πολιάδα* & *Νεπ-
τῦνα* nuncupatam, Neptunum verò *Βασιλέα*, esseq; in eorum numis vna parte tri-
dentem, in altera autem Palladis ipsius caput.

MANTINEA.

IN Mantineensium etiam scutis tridens signatus erat, quare eius vrbs ciuis
per gestamen id cognoscebatur, vt apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

Spectare est Brixie antiquo in monumento tridentem in insignium quo-
rundam militarium medio positum, in candelabri quodammodo speciem
figuratum, supra quem literæ sunt, **LEG. XX.** Inscriptio est, quæ Lucium
Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæsare bis donat-
um indicet.

DE ARATRO.

Anta fuit olim agriculturæ reueren-
tia, tantusq; honos illi semper habi-
tus, vt veteres scepra Regia in Ara-
tri formam effigiarent, quo & ipsi
quoq; sacerdotes perinde ac Reges utebantur.

DEMOLITIO.

Circumducendi verò aratri obseruatio nō in
cōdendis tantum vrribus reperitur, verum
etiam in euertendis delendisq;. Quare illud a-
pud Modestinum Digestis lib. VII. tit. Quibus
modis, &c. obseruandum: Aratro in ciuitatē in-
ducto, ciuitas esse definit, vt passa est Carthago.
Eoq; spectat Horatianum illud primo Carminum:

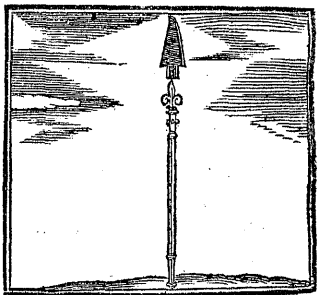
*Imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.*

Et secunda Philippica M. Tullius: Vt vexillum videres, & aratrum circumdu-
ceres, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perstrinxisti.

AGRICVLTURA.

Nimirum etiā est aratrū agriculturæ frumentarijque prouentus signum, vt in
numo argenteo cernere est, cuius inscriptio est ab occipito, **SCIPIO**
IMP. cuius caput elephantino est insigne capite, quod dubio procul Africanū
signat: infernè aratrū pulcherrimè factū. Ante faciem spica, inde literæ, **Q. ME-**
TELLVS. Ab altera facie sigillū nudū, cuius dextera innitit femori: laua supra
magnā spicā toto brachio exporrigitur: literæ hinc, **REG. F. C.** inde, **EPIVS.**
De frumentaria verò Africā feracitate alibi sæpe dictum. Quod verò Prophe-
tæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hierusalem, cor-
rigetq;

SCEPTRVM RE-
gium.

rigetq; vim magnam populorum, vt cōcidant gladios suos in aratra, & frameas
suas in falces: Irenæus lib. in Valentinū quarto, pacificum Christi dogma præ-
monstrasse tradit. Christiana igitur institutio ad pacem, ad concordia, ad vnani-
mitatem comparata est. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora destinata
sunt: quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Christianis accidunt ma-
la, non aliunde sint, quàm ab ipsis Christianis.

DE FLAGELLO.

AVGVSTVS MENSIS.

Iuniorum inuentū est, per flagella duo frumentaria in transfuersum
alterius alterum posita, Augustum mensē indicare, quòd eo potis-
simum tempore tritura peragatur, inter mēsem scilicet & vindemiā,
nisi hoc fiat, agricolis vix, quod agant, habentibus. Sedenim cum nō
eadem sit regionibus omnibus titurandi ratio, hieroglyphicū hoc ijs tantum in-
seruiet, quibus id instrumenti vsui est.

IMPÉRIVM.

ID receptius apud veteres est, vt per flagellum imperium significetur, quòd se-
pe in Consularibus numis cūsum obserues. Quinetiam in coniecturali disci-
plina nihil ab hoc diuersum notat, quòd vel ipsius M. Fullij Ciceronis somnio
satis innotuit, cum is C. Cæsarem in Capitolium profecutus, Augusto viso, af-
firmavit ipsum esse, cuius imago sibi secundum quietem obuersata, cœlitus au-
rea catena demissa, cui Iupiter flagellum obtulisset.

TOLERANTIA.

Et & tolerantia symbolum per se manifestum satis flagellum ipsum, quo v-
no signo Laconum patientia verberibus tolerandis assueta, clara & illustris
habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, sub oculis etiam hor-
tantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerantiæ domui conferūt,
quantum sanguinis fuderint.

DE FRAENO.

R E X.

Bo officio verò gubernandi regendiq; habenæ quoq; in Regis signi-
ficatum veniūt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu statuunt.
Hinc plerisq; locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculū. Sed ha-
benas tenere, pro regere, passim apud autores vsurpatū. Quia verò
funē ex corio primū fuisse cōstat, vt naues apud Homerū *ἄβροτον* *Βόεον* ligant, fu-
nes interdū habenas vocitari cōperias. Et nostri Bellunēses, toto agro, validissi-
mos funes ex crudo corio in ligulas longas secto, in tricasq; mox arcuè complica-
to conficiunt, quos etiā rusticorū vulgus funes appellat. Quin & Virgil. vetu-
statis amator dixit, clasiq; immittit habenas, cum funes intelligeret velo regen-
do aptos, vt Cælius Urbanus antiquus grāmaticus interpretat. Quancq; erudi-
tissimi nostro tempore sint, qui eo loco habenas metaphoricè pro clauo positas
arbitrentur.

TEMPERANTIA.

Eadem porrò ratione qua clauus in nauī moderationem significat, frænum
etiam moderationem, tum quam Theologi nostri temperantiam appellant,
significare dicunt. Nam quòd temo nauibus, id æquis frænū est. locatur in hanc
sententiā Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi sacerdos ad puel-
las eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas estis vectæ. Camus &

frænum idem sunt, quamuis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænum ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum significatum est, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco, In camo & freno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. Dicitur autem *κράτος* ab inflexione *κράτος* καὶ κράτος, quod domare est. Huiusmodi enim fræni genere desultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomandas. Nemeseos porro signum ab antiquis celebratum, insigne cubiti mensura manu prætenta, necq; nõ fræno, in hunc scilicet modum:

Ἡ Νίμωσις πάλαι ἔσθ' ἰσχυρὰ, τῶ τε χαλινῶ,
 μίτ' ἀμείνων ποιεῖν, μίτ' ἀχάλινα λέγειν. De qua ita nos:
 Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum.
 Illa, modum serua, hæc admonet, os cohibe.

DE TURBINE PVERILI.

Habenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis cõcitatõ ab habena est. De hoc autẽ Græci Latiniq; potius, quam Ægyptij, quãtum inuestigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri similitudinem à rhombo, qui turben est, desumpserunt, quid in eò lateat hieroglyphicum exponere, visum est operæ precium.

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

Est autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxeũ, vel ex solidiore aliqua arbore tornatum, plana lataq; primùm basi, cono sensim in angustũ abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vfus eius in puerilibus ludis cum antiquissimus fuerit, Florentini, apud quos plurimùm exercet, eum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipso vetustatẽ indicante. Implicatur is à cuspide prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri potest excussus, basi superne, cuspide inferne versa solo alliditur: dum verò ab intorto se loro explicat, in rapidissimã concitatur vertiginẽ, atq; ita volubiliter rotatus, spatij ampliter curuatis hactenus fertur: pueri superinstantes flagello illum exagitant, acricq; intorta plaga impetum vehementiorẽ adijciunt. Turben hic à Tibullo, à Marone autem turbo, vt Sosipater Charilius obseruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatissimam vertiginem agitationemq; poëta mentis volubilitatem, quæ nullo possit loco consistere, ratione uel sedari, quod plurimũ in furore accidit, expressere. Atq; ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de se dicit:

Nanq; agor vt per plana citus sola verberare turbo,
 Quem celer assueta versat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furij amatã reginã nusquam cõsistere posse, ita luculenter ostendit, vt versus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

Ceu quondam torto volitans sub verberare turbo,
 Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
 Intenti ludo exercent: ille actus habena
 Curuatis fertur spatij, super inscia turba
 Impubesq; manus mirata volubile buxum
 Dant animos plaga. Non cursu segnior illi
 Per medius vrbes agitatur, populosq; feroces.

Quoniam verò inter furoris species quinq; à Platone memoratas amatorius locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficij adhibere:

adhibere: de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

Ecq; quidem in mystico hoc scribendi genere contemnendæ sunt colus & fufus, cum ex ijs antiquissimã quædam referantur significata.

F A T V M.

Per colum autem & fufum significari fatũ, longè manifestius est, quàm vlla debeat cõmentatione vterius explicari: plena siquidem sunt poetarũ volumina, fatũ ipsum per stamina, per fufum, per colum, per filã vbiq; significantium. Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras, quã de causã vetustas finxerit, Platonem latissimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas esse, quarũ vna colum sustineat, altera neat, tertiã adactis in filã forcipibus modò hæc, modò illa occerita rebus quotquot in mundo sunt, ortum, auctum, interitum esse proprium, ignorare neminem crediderim. Si verò tabulæ huius seriẽm quis delineari sibi cupierit, ita picturam digeramus, vt Clotho vestem induta versicolore, cum corona septem stellis insignita colum teneat ingentem admodum. Lachesis veste passim stellatã insignis, manibus in pendentium magno numero forum filã immisisis, modò hunc, modò illum torquere videatur, vtraq; palma ad torturam composita. Atropos atrata insultet filis forfice detruncandis. Fusi solo passim iaceant, alij modico, alij plurimo obuoluti stamine. Filã varijs sint picta coloribus. Minimè verò dissimulãda sunt, quæ filo super ex diuinis literis tradit Hesychius: subtegmen quidem mortalium intentionem indicare, stamen verò Dei nutum, vtpote firmitus, eaq; gratia quæ stabilis atq; incõmutabilis in nobis permanet, quæ nostræ intentionis subtegmen admittit, vt boni operis indumentum contexatur.

Quod verò colus & fufus nouã nuptã indicet, aliquis fortè dubitarit. Sciendum autẽ il inde sumptũ boni ominis causa, quod. o. Cæcilia, quæ alio nomine Tanaquil Tarquinij Prisci vxor fuit, lana cum colo & fuso in templo M. Ancidiutissimè adseruata perduravit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res Tanaquil feciliter celsit, institutũ vt nubentes virgines comitarẽ colus compta, & fufus cum stamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ, vbi toto territorio mos adhuc huiusmodi obseruatur, vt postero die quo noua nupta traducta fuerit, mane prestò sunt domesticiorẽs sponso, cum colo & fuso, quos noue nupte offerant, armaq; alia, quibus opus aliquod domesticum fieri soleat. quanquã vulgus interpretatur id ea de causa fieri, quasi subintuere velint, hesternum quidẽ diem & genialem & festum fuisse, postero autẽ ad officia muliebria redeundũ. Nam & alibi de olla meminimus, quã noua nupta postero à nuptijs die iubebatur à socru petere, quam illa peracerbè cõuicij etiam superadditis abnegaret. Sedenim tam perulgatus de colo fusoq; mos, antiquitatẽ illam sapere mihi videtur.

N V P T I A E.

PAVLATIM QVID EFFECTVM.

Separatim autẽ per fufum glomo obuolutũ, sunt qui paulatim quid effectũ intelligant, quod apud veteres nusquam inueni. Nam filã ipsa dum nentur,

paulatim coeunt, sensimq; torquentur, & ex molli vellere linouue per patientissimam contationem in eam soliditatem ac firmitudinem, quae operibus faciendis apta sit & idonea, coalescunt.

ATcolus atq; pensa tantum, staminibus abruptis, mortis habere significationem tradunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabula, quarum munus esse diximus, suum unicuique rei finem praescribere, inde etiam ficto nomine, quod, ubi fatalis aduenerit dies, nemini parcatur. De vi autem earum, quam *αμετατροπος* esse dicit Plato, nos inconuertibilem dicere possumus, quoque pacto non circa stabilem corporis sanitatem tantum, verum etiam ad animos in legum cultum & obseruantiam inducendos munus exerceant suum, quin legibus & sanctionibus firmam praestent incolumitatem, duodecimo Legum libro circa finem Plato differit: ibidemque interpretes de fixarum stellarum orbe multa. Lachesin quippe firmamentum esse (vt superiorem fabulam apertius interpretemur) in cuius stellis vires fortesque inferiorum omnium contineantur. Clotho vero Planetarum coetum, in euoluendis rerum fortibus firmamento subministrantem. Atropo denique Saturnum, qui stabilitate sua eductas in effectum sortes immutabiliter confirmet: quae quoniam late apud eos disputantur, a me nunc praetereuntur.

DE LAQUEO.

Haec vero Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuere, artificumque actu composuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

LAqueus vel vinculum, nunc rete, nunc decipula quolibet, amorem hieroglyphice significat, quippe qui artibus his homines conuenitur, taciteque aggressus incautos in insidias trahat. Addunt etiam nonnulli hamum, de quo loco suo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua spe proposita voluptatis ita decipimur, veluti feras quoque apposita esca, spe boni capere moris est. Neminem enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quam amantem: unde etiam vinculum, & vincendi, & captiuum reddendi, significatum habet.

Ipsi vero Veneri amoris genitrici a vinculo nomen inditum: siquidem a viere, quod ligare est, dicta ait Varro. Quod vero apud Lacedaemonios Venus cognomento Morpho, pedicis circa pedes obuolutis ostendebatur: nam Tyndarum ferunt coniecisse Venerem in vincula, quod filiarum opprobria, quae impulsu eius acciderant, videretur. Sedenim Pausanias signum hoc a vulgi fabula sumimouet, remque eruditius hieroglyphice interpretatus, ea specie significari tradit, quod debeant mulieres erga viros suos in fide firmiter & constanter permanere. Nostri in vniuersum castitatem & sobrietatem ita comparandam mouere, si tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compedibus Venerem, vinculis constringe Lycaum.

Apuod eosdem Lacedaemonios Dianae simulacrum, quod Iphigenia & Oristes

stes ex Taurica regione detulerunt, vitice colligatum colebatur, nempe quod eam auferentes viticum fasciculo obuoluta occultauerint. Huic quondam homines sorte ductos immolabant, quod sacrificij genus Lycurgus in Epheborum flagra commutauit, simul vt aram Dianae, quod ipsa oraculo sibi deprecare visa erat, humano sanguine conspergeret, simul vt plagarum contemptu fortiore redderet iuuentute.

Apuod Caphyatas Arcadiae populos, Dianae strangulatae simulacrum, atque eidem templum erat. Significabat id, non hieroglyphice, sed historice, rem super ea gestam, propterea quod pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum simulacri collo iniecerunt, se Dianam suspendisse dicentes, quos Caphyatae lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos sepelire, & sacra quotannis facere, cum eorum vxores omnes abortiuos partus ederent. autor Pausanias.

FIRMITAS.

Suum vero *αυδαλιος* Lacedaemonij pedibus vincitum colebant, cuiusmodi vestitissimam apud eos statuam fuisse Pausanias attestatur, ne scilicet alioquin ab vrbe sua secederet, sed in ea firmus stabilisque permaneret. Cuiusmodi infania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obsidebantur: nam & Apollinis ipsi sui basin aurea catena religarunt, cum quidam in concionem progressus affirmasset, visum sibi per nocturnam quietem Apollinem dicere, velle se transire ad Alexandrum: post quod vinculum iniectum, eum insuper Tyrin Alexandrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoque deorum statuas Plutarchus ait Problematibus Tyrios vincula solitos inijcere, id scilicet indicantes, quod lento gradu in scelerum castigationem ferantur. Et Horatij locum de poena quae claudo incedit pede, in hanc eandem sententiam Porphyrio interpretatur.

IVNONIVS.

Et Athenaea Milonis statua in Olympia fuit, quae super discum posita vincitibus simul pedibus inniti videbatur. Malum autem Punicum sinistra tenebat. Dexterae digiti recti, & rigentibus similes apparebant: vittaque caput habebat redimitum. Rem ita interpretatus est Philosophus Tyaneus, vt Milonem athletam dixerit Iunonis sacerdotem a Crotoniatis institutum, idque mitram & redimiculum indicare. Arbor vero malum Punicum solam in Iunonis honorem plantari.

FORTITUDO ATQUE TEMPERANTIA.

Quanquam alij eruditionis hieroglyphice non ignari, dicunt pedes colligatos quod significare, quod fortissimus is athleta nullius viribus ex eo loco, ubi semel constitisset, dimoueri posset. Malum manu comprehensum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli posset. Porrectionem vero digitorum eodem roboris argumento significasse, quantum illi virium inesset, quod a quoquam vel robustissimo, neque inflecti, neque dimoueri potuerint. Per vitam vero temperantiam hominis aiunt indicari: athletae enim vires suas ea potissimum ratione custodiebant, quod ab his quae corpus eneruant libidinibus studiose admodum abstinebant.

NEq; quidem Dianæ tantum simulacrū ob-
ligatū erat apud Arcadas, verum etiā Mi-
neruē signum obligato crure ostendebat. Signi-
ficabat id vulnus, quod ipsa à Teuthi Arcadū
duce acceperat, dū illi suadere, & obstare cona-
tur, ne Græcorū societatem desereret, quam ipse
ob similitudinem in Agamemnonē repudiauerat.
Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & cer-
tamen id cum Minerva illi laudi adscribebatur.
De stupore verò & imperitia Arcadum, qui ni-
hil cum Minerva commune aut sociale habue-
runt, in Quercu, atq; etiam in Asino, satis dictum.

MINERVA ARCADICA.

SEMEN IN VTERO.

SAturnum Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & solui ante
diem sibi festum mense Decembri: atq; inde proverbiū, Deos habere pedes
laneos. Hinc verò significari semen in utero animatum (nam à fatu Saturno no-
men) in vitā grandescere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri mense,
et Virgilij & aliorū testimonio, ijs quæ rectè ferunt, comprobatur, mollibus in-
terim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quæ certa
naturæ lege connexa sunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodisq; quibusdam
alternentur: vel quòd in Tartara cōiectus, propter loci, in quo versatur, profun-
ditatem, quasi quibusdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum vo-
lunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

ARTIFICIOSVM OPVS.

QVæ verò vincula statuis, quas Dædalus elaborasset, inijci solita sunt, id si-
bi volunt, artificiose adeò fuisse fabrefactas, vt abire viderentur, quocirca
vinculis compescendæ essent. Meminit huius rei Plato in Menone: Dædali si-
gna, in quiens, ni religata fuerint, abire & fugā arripere: vbi verò reuincta sunt,
consistere. Proinde si quis aliquod eius habeat, & solutum esse sinat, incertā eā
esse possessionem, perinde ac si quis seruum habeat fugitiuum. Et primo Politi-
corum Aristoteles Dædali statuas memorat, quas vulgus spontè moueri, & o-
pus facere dictitasset. Neq; desunt qui lineam Venerem à Dædalo fabricatam
autument, quæ argento viuo infuso moueretur. Hinc quotiens opera huiusmo-
di & pulcherrima et absolutissima esse ostendere voluerimus, si Platonis senten-
tiam approbemus, eorū pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid ad-
alligabimus.

NEQVITIA.

IVniorum inceptum esse volunt nonnulli quantius præcij viri, amorem obli-
gatis oculis pingi: neq; id antiquam sapere eruditionem, cum eum ipsi dicant
oculatisimū. Pleriq; tamen veterū, vt Theocritus, Menander, Archilochus, &
e nostris præcipuè Virgilius, amori cæcitatem attribuerunt, eum scilicet amo-
rem intelligentes, cui assidua est comes nequitia. Affectum enim in turpitudinē
cæcum esse, nemo non dixerit. Appetentiā enim quæ ab oculorū sensu est, intel-
lectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta prinicipio, quæ putat in conspe-
ctu esse bona, ea tantum concupiscit, addictaq; sensui à cōtemplatione auertit,
neq; sui compos est vt possit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorē fertur.
Furor dubio procul intellectum obcæcat: quicq; ita affectus est, is cæco carpitur
igni.

igni. Qui verò electionis est compos, auream colit Venerē, nihilq; prius curat,
quàm cæci stimulos auertere amoris: cæci, quia dubio procul affectus ille à sensu
rectus, aut exoculatus est, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quæ attingūt ad
rē, nec sumptus videat. Quòd verò sint qui, Cæco carpitur igni, exponāt, cæco,
validiore, quia dixerit Ouidius, Quocq; magis tegit, tanto magis æstuat ignis:
cur nō dixere potius, cæco, intellectus & ratiōis lumine priuato? Id tamē actiue,
quia non videbat omnino Dido quòd rueret, quòd raperetur, in quantā ærumna-
rum tragediā se præcipitare. Amat Scyllā Glaucus: Scylla lupis est canibusq;
succincta, quod meretriciā proteruitatē & impudentiā ostendit. Glaucus idem
vel cæcus, vel vt significantius loquamur, luscitiosus, & glaucoma cæcitas Lati-
nis est. Sed cur nō ea etiam de causa laqueum amoris insigne dixerimus, quòd
vbi quis perditē insanire cœperit, extremo sibi aufugio, & miseriarum liberatio-
ni laqueum agnoscat: vt elegantissimus ille monet senariolus:

ἔρω τοι πάσι λιμὸν εἰ δὲ μὴ, χροῖον.
ἐόν δὲ μὴ δὲ ταύτην πλὴν φλόγα σέβρον,
δερματῆρα σοὶ τὸ λοιπὸν ἡγήσῃω βροχόν.

Quod ita Latinè reddere possumus:

Fames amorem sedat: hanc si non potest,
Non grande saltem tempus efficit: nisi
Præstare tempus hoc queat, reliqua salus
Est laqueus, aptes quem tibi.

Palsim verò poëtæ amoris retia decantāt, quæ statim declinare studeamus. Nam
vifapientissimè admonet Lucretius:

Vitare plagas in amoris ne iaciamur,
Non ita difficile est, quàm captum retibus ipsis
Exire, & validos Veneris perumpere nodos.

VENATOR.

SED enim cū venationis præses Diana fingatur, iure illi & laquei & retia sunt
attributa, vtpote præcipua venatorum arma. Vnde Psalmo XC scriptum:
Liberam me de laqueo venantium. Et CXXV canitur: Anima nostra sicut passer
erepta est de laqueo venantiū. Vbi animaduertendū est, apud Græcos quidem
Cephalorū legi, quam literam nostri secuti sunt: sed apud Hebræos vocabulū esse,
quod aut significare Sidonios, populum Iudeis semper infestissimum: venato-
res enim Sidonij, inquit Adamantius. Neq; ignorauit hoc Maro noster, apud
quem Venus mater Aeneæ filio

Æcædia se fert obuia sylua,
Virginis os habitumq; gerens & virginis arma Spartana.
Nanq; humeris de more habilem suspenderat arcum
Venatrix, dederatq; comam diffundere ventis,
Nuda genu, modoq; sinus collecta fluentis.

Curq; hoc venatricis habitu incederet, causam mox infert:

Virginibus Tyrijs mos est gestare pharetram,
Purpureoq; alte suras vincire cothurno.

ANNONA.

QVinetiam ipsa venationis locutio aliquid præ se fert hieroglyphicū: si qui-
dem venatio tum victū, tū annonā, & quicquid in humanæ vitæ vsum cō-
parat, significare dicit. Venatu em̄ primæ ciborū delicie cōparatē. Quare videas
locū Psalmographi, Viduā eius præcipuè benedicā, quod in antiquis Græcorū

exemplaribus *thigay*, non *xi qay* legitur, quod venationem significaret: ex qua locutione Theologi omnē ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicā lectionem sequuntur, aliquid simile deprehendere, cum pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius: alij, præcipuè benedicam: alij, amplificabo, copiosissimamq; faciam, reddiderunt.

DOLI OCCULTI.

Sed ut ad laqueū reuertamur, id instrumenti occultos dolos & calliditatē insidiarūq; indicat cogitationes. In occulto em̄ tendi solent insidiæ, quæ admodū & laquei: & in eiusmodi sententiā à fatidico vate Dauide positū inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per insidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduersus feras, id insidiæ in hostes præstant. Dubio procul enim vbi Psalmo legitur, Laqueum parauerūt, dolos omnino significat. Eucherius. Atq; alibi in iisdem sacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitij: Dirumpamus vincula eorū, & proijciamus à nobis iugū ipsorum, vt cōtrito laqueo liberemur. Nam hæc quando rupit Sampson, inimicos vicit.

DE CATENA APERTA VIS.

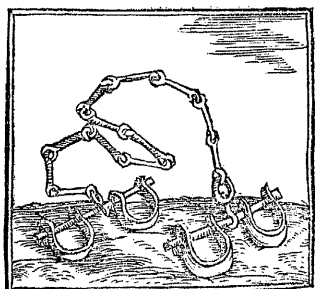
Atena verò vim apertā significat, quia victis palam iniiciuntur, neq; vllam exigunt occultationem.

VITIA.

Theologi nostri veteres, catenas vitia significare contendunt, quod vitia se inuicem gignere atq; arctissimè complecti consueuere. Nam qui de moribus disputant, necesse aiunt multa illi inesse vitia, in quo vel vnum tantum fuerit in conspicuo: vsque ad eò peccatū esse, transire lineam, finiuerē. Sic à manibus Petri Apostolorum principis catenæ ceciderunt: sic illi soluendius diuinitus attributum. Hoc tamen significato iuniores laqueos libentius dixerē.

Sunt tamen & maritalis vitæ indicia, propriæq; similitudines catenæ, quæ pedibus, quæq; manibus iniiciuntur. Nam pedicæ vitæ liberio ris progressum impediūt, hominemq; intra certæ rationis ergastula cohibent, neq; licentius euagari permittunt. Manicæ verò sunt negotiorum impedimenta, quibus implicari necesse est familiæ patrem, si rem, liberos, domūq; suam rectè administratā, institutā, conseruatamq; velit.

CONIUGIVM.

DE IVGO.

Inter vinculorum genera & iugū est, cuius varia omnino sunt significata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui cœpimus, eidem hoc adijciemus.

PAR COPVLA.

Pro vita coniugali, vel ipso nomine rem indicante, honestiori argumentō iugum accipi. Ea siquidem est cōiugatio & copula maritalis, vnde cōiugium & vincula iugalia, & parem deniq; conatū, curam, amoremq; & studium in consortibus esse debere indicat, atq; hoc est quod apud eruditos dictum inuenias,

Pari iugo.

S V B

S V B I V G A T I O.

Apud Horatium iugum aheneum pro violenta subiugatione positum reperitur, vt eo loco:

*Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atq; animos subiugā aheneā
Sæuo mittere cum ioco.*

Nam & subiugare, militare verbum, & sub iugum mittere, passim apud historicarū scriptores inuenias. Erat verò huiusmodi iugi species, vt in Armorū cōmentario diximus, ad similitudinem n Græcæ literæ, duabus scilicet hastis in terra defixis, tertiæq; ad summum earum deligata, sub qua victi hostes omnibus armis exuti, subeuntes transire per ignominiam iubebantur.

Inuenias & pro seruitute iugū poni, ac perinde pro fatigatione: vnde subdere colla iugo, pro trahi in seruitutem & labores, passim apud poetas, à bobus nimirū sumpta metaphora, qui ad hoc iunguntur vt laboribus exerceant. Hoc significato Assertor noster, qui calicis amaritudinem suis alibi pollicetur, de promptæ voluntatis alacritate loquens, suaue esse iugum suum, & onus leue profitetur.

SERVITVS.

L E G E S.

Sunt qui per eiusmodi dictum leges intelligi putent, quod appellatione iugi legū onus fuerit etiam à Dauide nuncupatū. Omnino verò leges pro subiugatione & imperio vicissim à Marone dictū: Legesq; viris & mœnia ponet. Nam qui legibus parent, similitudine quadam colla iugo subdere videntur: & qui potentiorum arbitrio subiiciuntur, subire iugū identidem.

PATIENTIA.

Sunt qui iugū significato patientiæ præferant, quo plurimū insigni gauisus est L E O. X. P. M. Cum enim ab ineunte ætate Virgilianū illud admirari cœpisset, quod solitus ille, vt aiunt, dicere, nullā homini virtutem patientia commodiorem esse, eam sententiam ita carmini mox inseruit:

Super anda omnis fortuna serendo est.

Nullum vnquā is opus neq; publicū, neq; priuatum, etiam cum ad pontificatū euectus esset, faciendum locauit, cui iugorum insignia non apposuerit, cū inscriptione, S V A V E, vt scilicet ad virtutis eius fructum percipiendum alacrem esse necessariam voluntatem inueneret, iugumq; id suaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At cōtrā nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Postea verò, cum is rerum potitus esset, ad insigne id ea accommodata est interpretatio, quæ orta est ex re ipsa, eo scilicet principe iustam & clementem atque adeò suaue humanō generi seruitutem obtigisse.

I V P I T E R.

Sed quid illud, quod ipsius Iouis symbolum est, iugum? iugare siquidē Iouis inuentum esse veteres tradiderūt, & à Iouis nomine Græci *ἰουγῆ* deduxerūt. Ipsum autem aiunt primū iumenta iunxisse, vt ea in frugum satū frugalem nobis operā præstarent. Nam *Ante Ionem nulli subigebant arua coloni.* Nec ignorauit hoc Naso, cum scripsit de Ioue ipso:

Semina tum primum Iouis cerealia sulcis

*Obruta sunt, presia, iugo genuere iuueni,
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara missa,
Sub Ioue mundus erat.*

DE CLAVO.

Habet quid simile cum iugo, cumque laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, unionem; quare locus exigit, ut super eo quoque aliquid differamus.

SISTERE.

Clauus utique sistendi firmandique signum habitus apud antiquos. Et dea ipsa Necessitas adamantino clauo insignis fingeatur, quae ubi quid faciendum decreuisset, non licere vel dijs ipsis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunam ipsam, quae rerum humanarum domina fingitur, semper anteit sacra Necessitas, siue, quod in antiquissimis codicibus obseruauimus, serua Necessitas,

Clauos trabales, & cuneos manu

Gestans athena, nec seuerus

Uncus abest, liquidumque plumbum.

Eodem utitur hieroglyphico Tullius Verrinis, ubi ait: Et ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, & de consilij sententia Mamertinis se frumentum non imperasse pronunciat.

SOSPITAMENTVM.

Qui vero clauus athenus, nonnunquam & ferreus in postico pariete templi, quod Minerue dicatum erat, in Capitolio visebatur, presentaneis remedijs ad mala quae impedere viderentur, signum habebatur, atque amuletum erat praecipue contra pestilentiam, eoque vim morbi sisti persuasum fuit. Figebat eum Consul solenni sacro. Et aliquando Dictator solius figendi clauus causa creatus est: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomen habent apud rerum scriptores. Cuiusmodi rei adhuc Romae extat monumentum hoc:

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDI-
CAVIT ANNO POST REGES EXACTOS,
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPE-
RIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST.

ANNVS.

Erat & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus fingebatur per annos singulos in sacrarum aedium parietibus, ad annorum numerum colligendum, quia paruus tunc erat literarum usus: isque clauus annalis appellabatur.

DE CVNEO.

Ontera vero Cuneus, quae vel natura sunt solida, vel arte compacta, conglutinata & applicata sunt, discutit atque dissolvit, discissaque separat, & a clauo totus diuersus abit. Ideoque inter instrumenta necessitatis, quae fortunae operam suam subministrat, adpingitur. Super eo est igitur differendum.

DISSOLVTIO.

Posito siquidem firmandi signo, quod per clauum indicatur, ubi scilicet fortuna quae quippiam stabiliuisse videatur, cum & eiusdem munus sit, ea quae firmissima iudicentur, in humanarum rerum ludibrium dissoluere, loco dimouere, discutere, atque discipere, additus est ad necessitatis insignia cuneus, qui nimirum, ut dictum, dissoluedi, discindendi, atque separandi symbolum est. Et veluti per clauum firmatum aliquid ostendimus, ita per cuneum, infirmatum aut loco dimotum indicamus. Additum & athena haec gestari manu, ut vicissitudinis huius perpetuitas nunquam defuturae comonstretur: siquidem, ut saepe alibi docuimus, perpetuitatem indicat, propterea quod rubigine non absumitur: ideoque Vegetius probat aereos clauos configendis nauibus, quos ferreis anteponit, quod eos tempore & humore celeriter rubigo consumat. Illos etiam in fluctibus permanere incolumes manifestum sit.

DE VNCO.

Vae vero de Vnco & Plumbo subsequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt sententiam: siquidem vnco trahi, qui loco deiectionis fuerint, lesae praesertim maiestatis rei, solitum, apud rerum scriptores saepe legimus: quare congruit vnco cuneo.

DE PLVMBO.

Plumbum vero clauo perquam simile est, propterea quod eo infuso, & statuae, & aliae operum aedificiorumque moles cohaerescunt, & firmitate stabiliuntur: & suapte natura est adeo ponderosum, ut etiam si non ad operis adhibeatur firmitatem, quam difficulter loco dimouas, per se valeat significare.

HEBETVDO.

Alioqui plumbum hebetudinis indicium est. Nam cum velocissima esse debeat mentis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude commendandus sit, ubi quae tardiorae ad ea excogitanda, consulenda, constituenda, aduenda, peragendaue, quae vsu veniunt, inspexerimus, a contatione ipsa, vel ab immobilitate, plumbeum ingenium per cauillum exprobramus. Vnde Tusculanis Cicero: Nisi sane in Phisicis plumbei sumus. Et pro inefficaci, & inutili, atque inani sermone, plumbeum gladium aut pugionem plumbeum apud eundem Tullium inuenias.

INIQVITAS.

Illud etiam in diuinis literis obseruatur, quod Iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, secundum Zachariae Prophetae visum, super plumbi talentum sedet. Vetus enim ponderis modus est talentum. Ideoque Pharaonis exercitus, utpote qui in iniquitate permansit, tanquam plumbum in imas aquas pesum sit, ibique supinus in cauo profundo alueo recubuit, ut ait Adamantius.

DE

DE VECTE.

Vid pondus significaret indicauimus: sed reliquū est instrumentū ponere, quo magna quantumlibet pondera facile moueantur.

ARS NATURÆ VICTRIX.

IS vectis est, per quem, artem humanā industria comparatā, quæ naturam longè vincat, indicamus, negotiaue perdifficilia minimo conatu confecta. De vecte sanè, deq; alijs machinis Antipho poëta senariolo eo, quem citat Aristoteles Mechanicis, arte nos ea superare docet, quibus rei natura ipsa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adacto vecte, hypomochlio, quē nostri Suppressam vulgò vocant, centri loco summissio, pondera supra omnium, qui rem non inspexere, fidem tollimus, & eorum qui inspexere, sed causam non intellèxere, admiratione, huc illuc arbitrio nostro promouemus. Atq; hoc est quod in primis admirabile dicit Philosophus, quod quispiam pondus virium imbecillitate loco mouere non potest, id ipsum facile comouere, & hac illacq; ducere, adiuncto vectis ponderè tã exiguo, si reliquæ molis motæ magnitudinem contempleris.

DE CLAVI.

Rastat vtrunq; clavis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc est, ligat & soluit, & in manu lanæ præcipuè statuebat.

PUDOR.

DE qua quidem multa poëta nostri. Sed vt figmēta, vbi agitur ferio, prætereamus, Fabij Pictoris, si modò legitimum est id opusculi, interpretationem afferemus, qui lanū dicit ad pudorē & sanctimoniam, domorū primū valuas, seras & clauas excogitasse, ab eoq; ianuas appellatas: vnde clauas in simulacris, in beneficij huius memoriam gestet.

SECVRITAS.

Alij dicunt securitatis eius signū esse, quæ passim eo regnante fuit: domos enim omnium religione ac sanctitate munitas fuisse prædicant. Alij à cludendi aperiendiq; anni officio, quod munus eius esse Dei putabant, clauas additas arbitrantur: eaq; de causa Clusium & Patulitū appellatum. Ad huius instar Apollo cognomento Sycæos colebatur apud Græcos, quod in euntis & exeuntis anni arbiter haberetur, Ianum verò eundem esse ac Solem, à multis vbiq; disputatum.

PORTVNVS.

NEq; tamen Ianus tantum cum clauibus, verum & Portunus cum clauis figurabatur in manu: nam & portarum Deus esse putabatur.

PARTVS.

ERat etiā olim ritus, vt nuptialibus inter alia clavis quoq; mulieribus traderetur. Id autē boni ominis causa fieri solitum, ad partus scilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc significatō in sacris literis sæpe inuenies, Vuluam aperire,

PIE

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QVÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT ÆDIFICIORVM

partes significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

VM mecum reputo, Vir magnificentissime, nulla verò non hora reputo, quantum sit tuus erga me amor, quæ beneficentia semper extiterit, suffundi me verecundia necesse est, quod tibi nunquā alia ratione respondere cogitarim, quam redamando, beneficentia verò hæcenus immemor mihi fuisse videar. Nam quod ad amorem attinet, commune id est cum plurimis, cum tu innumeros alios, imò quotquot semel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq; trahas, & incundissimo suavis natura tua blandimento novos quotidie amicos pares: adeò singularis est integritas illa tua dubio procul incomparabilis. Sedenim quamuis hoc maximi faciendū sit, longè maioris ponderis apud me est benignitas, quæ me semper es tam liberaliter prosecutus: cui si parem referre gratiam nō poterā, saltem eius prædicatione liberare me à dissimulationis suspitione, quæ meriti suboriri poterat, nisi aliquando eam confessus essem. Nunc igitur cum labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica, qualiacumq; sint, publicare constituerim, pro amicorū moribus & ingenijs conuenientis materia commensurata in hunc & illum distribuere consilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi debere existimaui, quando hodie nemo primatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq; in usum & artem euexit. Quod si digna magnanimitatis tuæ fors fato aliquo tibi obrigisset, ætas nostra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primæ ædificiorum omnium materiam, eosq; ita tractabiles, vt vel in aere mansurum opus ædificare possis, quod contra fulminum casus in colume resistat, nullam fluitiorum illuuiem pertimescat, terra motus, hiatibus, eructationesq; omnes aspernetur: quæ si tibi aliqua parte arriserint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te comodis acceptis, per nugarum mearum distributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi de pensam existima ueris.

DE LAPIDE.

NTEA QVAM ad ædificia aggrediamur, de Lapide prius dicere cōsentaneum est: nō enim quispiam nisi materia prius cōparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis sua apud antiquitatem omnem habuit significata. Neq; fortè Romani temere Iouem lapidem iurabant, apud quos futurū erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra solida iaceretur, Petra enim erat Christus, de quo paulò inferius dicturi sumus: nunc enim à Gentibus incipere visum est. Multipliciter siquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur saxum, in quo vestigiū Herculis impressum esse persuasum habuere. Et Arabes, vt legere est apud Maximū Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cum sicitas temporis frugibus officeret, intra urbem solenni pompa ferebatur, & statim pluuia, vt memoriæ proditum est, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quod eius beneficio impetraretur,

vt aquæ è cælo manarent.

Oo

A pud eisdē lapideus Terminus in Capitolio diuinis est honoribus celebra-
tus: auctoresq; sunt, saxum illud fuisse, quod Saturnus deuorare non potue-
rit propter magnitudinē, cum Iouem deglutire se crederet. Nam vetusta illa su-
perstitio omnis, cōminiscendis fabulis implicabatur. Casiodorus, vt quæ rece-
pta sunt ponam, meminuit aruspice interrogatū, quando imperium Romanū
casurum esset: respondisse, quando saxum Capitolij cadet: addidisseq; insuper,
si eueniret vt vnquam caderet, futurū vt post xxx annorum millia iterum re-
surgeret: tanta eius artis fuit impudentia: nisi aruspex is per tantæ multitudinis
numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

Atq; alibi: *Capitoli immobile saxum.* Nam & serpens apud Homerum post
nouē passeres deuoratos in lapidem mutatus, significasse dicitur, captæ euerseq;
Troie gloriæ nullo vnquam tempore perituram, vt scilicet Calchas attestatus
erat, οὐ κλίθ' ἔπιον ἀλέπτει. quamquam super hoc aliter alibi.

Sed vt significaciones, quod nostrum est institu-
tum, prosequamur, illud omnibus constat, lapi-
dem fœderum firmitatis hieroglyphicū fuisse, quod
teste lapide apud veteres fœdera sint firmari solita,
quæ vt homines rata scirent fore, Fœcialis agnum ian-
ua manu, dextera silicem retinens, si falleret, Iouem cę-
terosq; precatus Deos, ita se mactaret, quemadmodū
ipse agnum: & secundum imprecationem saxo ca-
put pecudis elidebat: quæ latius explicata sunt a-
pud Polybium libro tertio in fœdere cum Cartha-
ginensibus primū ic̄to, quod æneis tabulis inscriptum in æde Capitolini Iou-
is diutissimè permansit. Et tale aliquid VII Epistolarum, quas vulgus Fami-
liares vocat, apud Tullium, epistola eius libri prima, vbi de histrione Æsopo lo-
quitur. Erat & iuramenti species per lapidem simpliciter, vt Athenienses iura-
re soliti, quod Aristoteles & Philochorus subinuunt: & Demosthenes con-
tra Cononem, ἢ τε παρόντως καὶ οὐκ ἡμέτερος ἔτασι τὸν λίθον ἄροντες, ἢ ὑποκρινόμενοι. Id quod
sacratissimum intra se continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos,
A B, pater: B E N, filius: A B E N, lapis. Hic verò lapis ille est, si mysticum sensum
introspecies, quem non temerè Propheta memorat, & Petrus principibus po-
puli & senioribus obiectat, quod eum reprobaerint ædificantes, atq; mox cō-
stitutus fuerit in anguli caput.

FIRMA PROSPERITAS.

Non præteribo illud, lapidem è cœlo lapsum felicissimū constantisq; succes-
sus in gerendis rebus aliquando fuisse signū: vt qui ad Ægos flumen visen-
dę magnitudinis è cœlo delatus traditur paulò antequā Lyfander angustissimo
temporis spatio, tam magna, tam continua felicitate, tam gloriose faceret aduer-
sus Athenienses. quamuis perniciosum auguriū Aristotimo Æliensium tyran-
no præstitit saxū è sublimi loco ab aquila demissum in eam tecti partem sub qua
tyrannus cum vxore cœnam, quę instruebatur, opperiebantur: nam paulò post
ab Hellanico & alijs ciuibus fœdissimè trucidatus est.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS.

Sed quod ad saxum ab ea volucre demissum facit, in Aquilæ Commentario
statu

FIRMITAS FOE-
derum.

statuam firmiter sedem per Lapidem in nido ab ea alite positum significari do-
cuius: quicq; & cuiusmodi ille lapis esset, quæ que ex eo vtilitates haberentur,
antiquorum secuti opiniones, cōmemorauimus. Vt verò nunc Ægyptiorum
cōmentum magis approbemus, quid' nam aliud Petra quàm firmamentū & sta-
bilitatem affert? Vnde Psalmo xxx qui apud Hebræos xxxi est, habetur:
Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe sita, & turribus muni-
ta. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firma-
mentum habet. Nam cum nos passim Christū assertorē nostrum petrae nomine
accipi legamus, per petram nimirum pietatis nostræ stabilimentum intelli-
mus, super qua Ecclesiam ipse suam ædificauerit, quod verè sit diuinitus decan-
tatum passim, Capitolij immobile saxum. Romano enim Pontifici hæc promiss-
sa sunt, quippe Petro, qui Romę (nemo hoc inficiari, nisi imperitus, ausit) sedem
fixit: cui, vt Euangelia testantur, potestas data est in orbem vniuersum: quem lo-
cum etiam Theophylactus diligenter examinans, non vnius inquit Ecclesie, nō
vnius prouinciæ imperium est Petro & successoribus eius demandatum, ἀλλὰ
vniuersi, sed vniuersi, ait, terrarum orbis. Ad hanc sententiam facit Nabu-
chodonosoris somniū, quem vauuod̄ Gorgopois appellat Strabo, qui per quietem ima-
ginatus est, se statuam cernere visendæ magnitudinis, cuius caput aureum esset,
humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto
ferruminati: ac saxum mox ingens, impulsore nullo, repente iugo montis auul-
sum in statuam procubuisse, eamq; incurfu eius prostratam & attritam in pulue-
rem abiisse, qui ventorum mox flatu dissipatus est: saxum mox aded creuisse, vt
totam sua magnitudine terrā occuparet. Cuius quidem ita conspectæ statuæ
significatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita expli-
cauit, vt per caput aureum diceret Assyrium regnum demonstrari. Brachia &
humeros argenteos, duos esse Reges, qui imperium illud euerfuri essent, atque
horum alterum aramento similem, moturū ab Occidente in huiusmodi regni
perniciem & euerfionem. Mox rerum summam ferreum excepturum, lateq; o-
mnia obtenturum. Alij post rem gestam faciliore coniectura, imò animaduer-
sione potius oblata, ex subsecuto rerum euentu ita statuæ rationem accepere, vt
dicerent aureum illud caput Assyrium quidem regnum significasse, quod pri-
mum omnium fuit in terris constitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arba-
cem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Assyrio sublato imperio,
regnum Medicum, alter Persicum constituerit. Per ventrem & femora ahenea
Alexandrum Macedonem, qui rubicundo colore fuit, significari, qui ab occasu
profectus Orientem subegit: cuius regnum post eius mortem à successoribus,
quos per femora possis intelligere, scissum est. Per ferreos pedes Romanos in-
terpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuere, Macedonumq;
opibus euerfis, late sunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, q̄
etiam ingeniose, omnibus dubio procul approbanda protulere.

CHRISTVS.

Sed quod ad saxum pertinet, neq; hi exequuntur, neque Iosephus explicare
voluit, consulto se interpretamentum illud præterire silentio professus, quo-
niam ex historica lege, præterita scriberet, non futura. Quod quidem homo
Iudæus ideo mihi videtur subticuisse, ne quæ de Christo subsecutura manife-
ste conspiceret poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium sit, per saxum il-
lud, quod vniuersam statuā, atque aded totum vniuscuiusq; statuæ cultum su-

stulit atq; dissipauit, Christianā intelligi pietatē, cuius sonus, peruulgata quippe doctrina, in omnem terram esset exiturus, pontificemq; summum Petrum, & successores, non vni tantum prouincię imperaturum, sed, vt Theophylacti verba repetamus, vniuerso terrarum orbī leges & salutifera pręcepta pręscripturum: quod etiam tradit Cyprianus lib. cōtra Iudęos altero, cap. 15. 16. 17. Quod verò dictum est à Daniele, lapidem sine vllius manibus impulsū, id porro eò spectare ait Helychius Hierosolymitanus, quòd sine congressu viri & mulieris conceptus eius processit, & partus. Ita alibi: Quòd si altare lapideum feceris mihi, non excitabis illud de sectis lapidibus: si enim cultrum admoueris ei, polluetur: neq; enim secta, neq; dolata est Christi caro ab vlla hominis manu. Apud Esaiam quoq; celebre est, Christum hieroglyphicè per lapidem intelligi, vt eo loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem preciosum, electum, summū, angularem, honorificum: quæ omnia agnoscit & Petrus epistola prima, addito, futurum vt qui crediderit in eum, minimè sit aberraturus. Ipsa ad Esaiam verba ait Irenæus, vt non ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei aduentum eius, qui secundum hominem est, intelligamus. Nam & quòd Daniel lapidem sine manibus excisum ait, hoc idem significat: id enim sine manibus est, quod non operantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorum qui solent lapides cedere, nulla scilicet viri opera eius in hunc mūdum aduentus futurus erat: hic enim lapis à terra ex virtute & arte cōstat Dei. Et apud Hebręos Psal. XXVII, primo statim versu: Clamo ad te Domine, quis petra, arx, & pręsidiū meum es, quòd scilicet hostes nunquam accedere potuerūt. De petra hac Tertullianus, vbi circūcisionem vtrancq; comparat: Circumcisis, ait, nobis petrina acie, id est, Christi pręceptis: petra enim Christus, multis modis & figuris prędicatus est.

Quonia verò, vt Theologi cōsentiunt, petra Christus est, animaduertēdum in psalmis, vbi de paruulorum allisione ad petram sermo est, id nobis omnibus ita faciendum, vt scilicet cogitationes affectuum paruorum plenas, pueriles & fatuas, priusquam adolecant firmitatemq; consequantur, deliberationiq; adherescant, esse quamprimū ad Christi petrā allidendas, ita sentit Euthymius, idemq; prius dixerat Adamantius. Hic ille omnino lapis est, vt sæpe dictum, qui ad anguli statuitur caput, quem nō probauerunt, qui vsum eius non agnouerunt.

Repudiabant enim eum inter Iudęos sacerdotum principes, & vt Samaritanū explodebant, seductoremq;, & nouarū rerum autorem criminabantur: cum ecce in ædificij angulum à Deo translatus est, ibiq; positus, & firmiter stabilitus, duos coniunxit parietes. Iudęorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc secuti sunt, & Gentium alterum, qui baptismum suscepere.

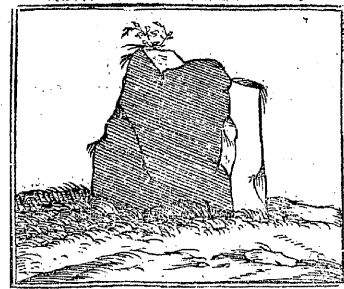
SENSVVM EXPERS.

Plerunq; autē per lapidem expertem sensus hominē intelligimus: vnde illud apud Comicū, Quid stas lapis: Et Amaryllis à Theocritiano pastore tota lapsa dicit, q; nullis amiculi, vt idē ait, precibus moueat. In hanc verò sententiā vir sanctitate ante alios mortales omēs insignis, vatesq; summus, clamat in deserto, solitarioq; secessu: Potest Deus è lapidib; istis suscitare filios Abrahamo: quippe

PRAVARVM COGITATIONUM EXCUSIO.

de stupidis, penēq; brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinū sapiūt, proptereaq; tanquā lapides sine sensu sūt. Nam qui lapides adorant, lapidibus similes, vt in Psalmo est, euadent. In Exodi cantico scribitur, Vertantur in lapides, donec pertrāseāt populus tuus Domini: quem locum ita interpretatur Adamantius, vt intelligat de gentibus dictū, quas tantisper lapidescere supplicetur, donec pertrāseāt populus Iudęorū, cum illud subsecuturū esset, vt de leuis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturæ essent, proq; duro & stupido corde, viuentem, sensusq; & intelligentiæ participem rationem, per Christum suscepturæ. Nam & Cyprianus, epistola libri secundi tertia, Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahamæ, de gentibus colligi ex Ioannis ipsius verbis interpretatur. Gręcis quidem, qui lapides totiens in populos mutari fabulantur, ansam dedit vocabulorum vicinitas & similitudo, quibus λῶας, λῶα & λῶαθ, lapis est, λῶος uerò populus, cum fortè existimarent tam facilem esse mutationem ex lapidibus in populos, quam paruo momento λῶθ paroxytonus in λῶος oxytonum transire potest. Sed ioci satis. Sanè apud Esaiam primo supra quinquagesimū capite in huiusmodi similitudinem legas, Attendite ad petram vnde excisi estis: quod paulò post explicat, attendite ad Abraham patrem vestrum. Vt verò ad Euangelium redeamus, Eucherius secutus Origenem, ipse quoque de insipientibus dictum intelligit, cum presertim alibi dicant diuinæ literæ, Auferam cor lapideum de carne vestra. Irenæus ita suscitari filios Abrahamæ ex lapidibus, cum nos à lapidum religione remouit, à durisq; & infructuosis cogitationibus transtulit ad potiora, & fidem Abrahamæ similem in nobis constituit atq; firmavit.

DE MOLA.

Mola lapis est, vnde molares lapides pro ingenti massa et pondere. Ipsa verò in diuinis literis hieroglyphicum habet suum minimè contentendum.

HVMANÆ VITÆ COMMERCIA.

Sunt enim qui per molam humanæ vitæ cōmercia significari velint, propterea quòd molæ semper duæ, atque alterius altera ita ope indiget: vt singulæ opus nullum faciant: vnde amicitia nostræ necessitudines appellantur, quòd vnicuiq; necesse sit habere amicum, cum quo sua consilia conferat, qui se mutuo adiuuent, & alter alterius officijs subleuetur. Vnde rectè, Væ soli, dictum. Eucherius locū Euangelij, Duæ molentes in mola, eò trahit, vt per molas vtruncq; intelligatur testamentum (vtar enim eius verbis quæ per annorum millia in disciplina nostræ traditione receptissima sunt, & maximè propria) quarum scilicet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Testamenti triticum in farinam, quippe pastum Euangelij, conuertatur.

DE ARIS, AEDIBVS QVE ET IANIS.

Edenim ædificationem iam incepturi, nihil prius quam aras excitare videmur admoneri, vt quod auspiciatum esse cupimus, à diuinū immortalium cultu principium assumat.

SI tamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aqua de Petra profiliunt. Petra, inquit Philo, firmam Dei sapientiam demonstrat, unde firma identidem exhauritur doctrina. Nam aqua passim in diuinis literis, ut suo docuimus Commentario, ita pro disciplina accipiuntur, ut apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuius in solitudine affatim redundante possumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

PIETAS.

EA verò præcipua est aræ significatio, ut nostræ erga Deum pietatis indicium sit, precesque nostras igne, ut veteres opinabantur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, mediosque ignes, dictum, quod inter humanam naturam & cælestem, ignis medium ita obtineat, ut merito dici possit internuncius. Materiam autem adhærescit, & in sublime semper fertur, tanquam rerum omnium nostrarum conscius, inferiora hæc cælicolis manifestare videatur. Hinc sacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantum leges obseruabantur, non temere instituti sunt, & posteaquam clarius illuxit veritas, ignis ita sacris nostris adhibitus, ut si absque igne Deo preces allegemus, vix litare posse nos persuasum habeamus. Quod si, ut alibi latius disseruimus, inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, utpote qui & lumine pollet, & illustrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipsum nobis repræsentare videatur. Quamuis impia improbaque perditorum Anabaptistarum factio tempore hoc, non ignes modo, ritusque sacros omnes in pietatis nostræ signum exhibitos, extinguere, perdereque conentur, sed & etiam bonos mores, ipsumque Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara sacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuinum animi nobis concilietur. Qui tamen esset apud veteres probatus sacrificandi ritus, pauci admodum prodidit. Deo siquidem Deorum omnium supremo, mente & intellectu solo, sine sermone, sine sono sacrificabant. Vnde Crocodilus, quod eilinguis est, diuini silentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & beatorum animis laudes adhibebant. Cælestibus materia constantia, quæ scilicet similitudine aliqua ad eos facere viderentur, ut ignem Soli, & huiusmodi pleraque toto hoc hieroglyphicō opere perquisita: malis verò demonibus ne nocerent, vel ut eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carniū faciebant. Ceterum Ægyptij veteres pecudibus aut sanguine placare Deos semper abhorruerunt, precibus & thure solo contenti. Aegerunt verò eos Prolemæi, sacra Saturni Serapidisque suscipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomeria posuerunt, quibus hostiæ de more mactari debebant. Quanquam ilaudato Busiridis exemplo, homines postea immolari oceptum, cum is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupasset. Sed quod ad aras & pietatem attinet, in numis T. Aelij Caesaris Antonini simulacrum est utraque manu passam, ara apposita, cum inscriptione, PIETAS. Manus porro passæ, ut in Cynoccephali Commentario docuimus, adorationem significant. In Hadriani Augusti simulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adstitit, de quo loco suo: ab altero ara est corymbis ornata: inscriptio, PIETAS AVG. In numo Diuæ Augustæ Faustinae simulacrum est, quod læua pallam sustentat, alte-

altera in igne, qui de pulcherrime facta ara promicat, libamina porricit, cum inscriptione, PIETAS. Est & ara posita ante signum, in cuius manu patera est libationi parata in numo Lucillæ: inscriptio, PIETAS. Eadem inscriptione pietas ipsa in Antonini numo dexteram exporrigit passam, læua in subiectam aram libat. Illa porro passa dextera, adorationis, ut alibi loco suo declarauimus, indicium est. Supplicationes porro fieri solitæ, aut cum vota facimus, aut cum dammati votis, gratias agimus. Hinc aliæ atque aliæ inscriptiones in numis inueniuntur, omnes tamen ad pietatem ipsam referuntur, siue diuini numinis auxilium imploremus, siue vota persoluamus. In Iulie Piæ Felicis Augusti numo signum est læua pallam in vlnâ sustollens, dextera in aram porriciens: inscriptio, VOTATA PVBLICA. At in Hadriani numo cernere est duo simulacra, quorum statuum ipsius Imperatoris effigie, alterum læua palmæ surculum tenet, dextera pateram offert Principi: inscriptio, ADVENTVI AVG. Est & Domitiani numus cum ara & igne superaccenso, cuius inscriptio est, PRINCEPS IVVENTVTIS. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara est in ipsius Caesaris Domitiani numis, in quo ansas illas, unde aræ nomen nonnulli volunt, aperissimè licet intueri.

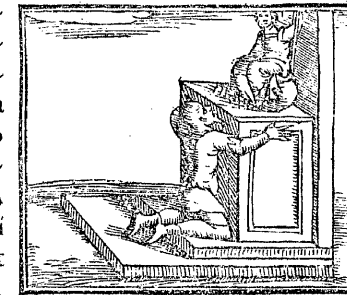
PROFUGIVM.

FVisse verò aras apud veteres, uti etiam nunc sunt, sanctioris asyli loco, nulli non exploratum est. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia salutis spe abiecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij dictum pro Roscio Comedo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et apud Terentium: Nemo te accusat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatorum pararis. Et Ouidius de Tristibus:

Unica fortunæ ara reperta meis.

Apuđ Athenienses ara peculiaris fuit miserarationi sacra, de qua Papinius poëta, & Lactantius grammaticus, neque non Apollinis in Rhetoricis meminere: & Plutarchus lib. de Superstitione, φθίσμων βασιλειαν eam appellat. In profugij sane significato Vestam pro ara poni apud Xenophontem inuenias rerum Græcarum libro secundo: ἀσπίδος τῶν τοῦ θεοῦ ἀσπίδος ἀντιπύρον ἔστι τῶν ἑστων. Hæc cum Theramenes audisset, ad Vestam sibi profugium parauit. Et sacrificialis ara Vesta est Polluci, præcipue verò quæ in Prytaneo fuit, ubi inextinctus ignis asseruabatur. Et triginta curiarum Vesta collocata apud Dionysium Halicarnasem antiquitatum secundo. Tale quiddam & apud Tranquillum in Tiberio.

MISERATIO.

XII. IANI COLONIÆ.

Quod verò aræ XII Iani simulacro adsculpi solite sint, sunt qui ob id factum putent, quod Ianus pomeria & aras duodecim Etrurij coloniis sacrasset. Alij aras illas XII ad mensium numerum dedicatas aiunt, quod Ianus pro anni tempore sit Romanorum religione pingi solitus. Nam de

CCCLXV diebus, quos gestu manuum re-

ferret, alibi disseruimus.

Rotundam ædem Vestæ Numa Pompilius Romanorum Rex consecrasset, quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaret, crediderit. Eam pilæ formam esse, ut sui simili templo Dea coleretur. Pro eorum verò sententia, qui per Vestam nil aliud quam puram flammam intelligebant, de strongilari lapide, qui deam figuræ similitudine referret, alibi diximus.

MUNDVS.

Et mundo ædem veteres ea qua conspicitur forma posuerunt, mundumque eam appellare, ab eo mundo, inquit Cato in commentariis Juris civilis, que Festus citat, qui supra & infra nos est. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus consecratam, clausam omni tempore custodiebant, neque nisi ter in anno, patefaciebant, ut ait Atteius Capito, quippe diebus his, postridie Volcanalia, & ante diem sextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Festus, etiam religiosos iudicauerunt, propterea quod eo tempore, quæ occulta & abdita religionis deorum Manium essent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Republica geri voluerent. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferant, non exercitus scriberetur, non comitia haberentur, non aliud quicquam in Republica nisi quod vltima necessitas admittebat, administrabatur. Volcanalia autem antiqua monumenta in Circo Flaminio x. Cal. Sept. celebrare solita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. x. Calend. Iunias. Ibiq; N litera diem nefastum notat, apud Ouidium. Tubilustria Volcano XIII. Calend. Iun.

DII OMNES.

Omnes verò Dijs, Agrippa templum rotundo ambitu Romæ dedicauit, eaque de causa Pantheon appellauit: in quod quidem minus quam in alia veterum monumenta sauijt ipsa vetustatis iniuria: idque nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortalium concursu inuisitur, & ab ea qua factum est forma, nomen habet. Sanè Augustus Cæsar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inscribi dedicatione ipsa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat quam orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi sumus, vltius nunc de figura huiusmodi loqui superfedebimus: si tamen id dixerim, Aristotelis dictum esse, veteres gaufos dijs templa rotunda specie dedicare, cuiusmodi sanè multa Romæ superesse adhuc, vel magna ex parte diruta, vel nostræ pietatis dijs instaurata conspeximus.

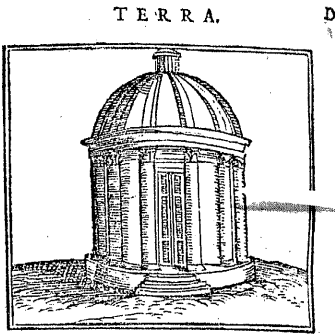
IANVS.

In ano contrà, templa quadrata specie dedicari solita, quatuor quippe pilis, que totidem fornicibus iungerentur, peruiosque à frontibus quatuor aditus patefacerent, qui tamen in primario Iani templo solenni sacro pacis tempore clauderentur.

MENSARII.

Erant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum mensæ, vbi mercatorum conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

*O ciues ciues, quærenda pecunia primum,
Virtus post nummos, hoc Ianus summus ab imo*

*Perdocet, hac recinunt iuuenes dictata, senesq;
Læuo suspensæ loculos, tabulamq; lacerto.*

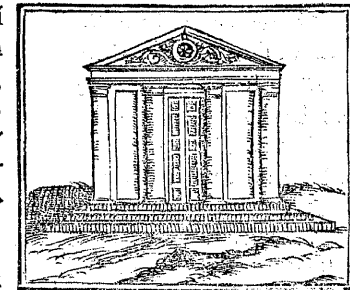
Huiusmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum in Velabro perdurauit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata est.

PAX. BELLVM.

Quod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipsum specie, sed clavis, repagulis, & foribus præmunitum, ipsi tantum Deo dedicabatur. Clausum hoc, pacem indicare: ad apertum, belli tempus, non tam ex Virgilij carmine cantatissimo, quam etiam ex numis passim in conspicuo est. Sed illud præcipuum numisma tum opere tum etiam inscriptione spectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVM CLVSIT. Fuit verò is, ut ex altera numi parte habet, IMP. NERO CLAVD. CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

PROVIDENTIA.

Alia etiã atque alia templorum exempla multifariam in numis habentur, quæ prosequi ad fastidium potius, quam ad delectationem inclinaret. Illud dicam, in numo cuius inscriptio est, DIVVS AVGVSTVS PATER, ab altera parte legi PROVIDENT. Idem templum est in Imperatoris Constantij numo, cuius inscriptio est, PROVIDENTIA AVG. SALVS. IVNO. DIVVS.

In Domitiani numis templum est SALVTI AVGVSTI inscriptum. In Volusiani, Dea in delubro sedens cum inscriptione, IVNONI MARTIALI, de quibus dicere hic nullum est operæ precium. Neque verò veteribus tantum Dis, sed & ijs quos apothæosi consecrabant, templum etiam dicere mos erat, ut videre est in Antonini numo, in quo templum est cum inscriptione, DIVO PIO.

SUBDIALES QVIBVS.

Tota verò ædium sacrarum forma antiquitus pro conditione numinis ædificari solita, quare ex ipsa statim ædis facie numinis qualitas intelligebatur: loqui siquidẽ, fulguri, cælo, Soli, & Lunæ, subdiales, ut Vitruuius monet, ædes, que Græcè ὑποθεα dicuntur, edificabantur, quorum numina, potestates, vimque ac effectus omnes sub dio spectamus.

DORICAE QVIBVS.

Minoribus autem, Marti & Herculi numinibus, ut idem ait, virtute ipsa memorandis, ædes opere Dorico erigebantur, nullis quippe delictis, neque lasciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neque denticulatis coronis, ac gutturalis metopis, sed rudi ac hispido potius aspectu, qualis dignitas in viris expectatur, à peregrino omni cultu aliena.

CORINTHIACAE QVIBVS.

At Veneri, Floræ, Proserpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe delicatioribus, ob mollitiem atque nequitiam Corinthiæ constituebantur, genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum lasciuia, volutarumque multiplici perplexitate, triglyphorum, ac aliorum ornamentorum varietate visu admodum delectabile.

Perdo-

IVnoni verò, Dianæ, ac Libero Patri, cæterisque eiusdem ordinis numinibus locum adhibebant opus, medio quodam inter Doricū & Corinthiū temperamēto, quippe quod necq; horrore & austeritate ipsa operis simplicitate præ se ferat, necq; quidē eneruatā illam mollitiē ex tot ornamentorū luxuria cōmonstraret.

DE COLUMNIS.

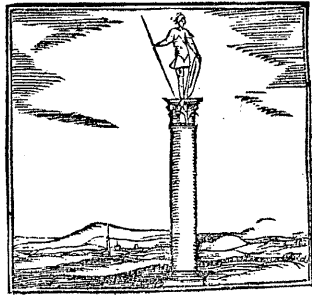
NEque quidem templa tantum, verum etiā columnæ nō sine mystico aliquo intellectu fieri consueverunt, quarum & causas & rationes retulisse nō incongruū videatur: siquidem hæc haudquaquam sunt ab Ægyptiacis inuentis dissimilia, dum aliæ firmitudinis, alię rei præclarę gestæ, famæq; supra mortalium conditionem ad usq; cælum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrii sint indicia.

TERMINVS.

Cæterum antiquissimū fuit per columnā terminum significare, quod columnellas in terminis ponere mos fuerit. Hinc regionū multarum fines terminosq; columnas appellamus, vt in Hispania Herculis: eo enim vsq; & imperium & labores ille suos extendisse fertur. Eodem modo in Africa sub Atlante mōte, & in Asia ad Euphratem fluuiū, & supra Armeniam terminos Romani Imperij columnas dixerūt: & eo significato Atrides Protei Menelaus ad usq; columnas exulat, apud Virgiliū legas, quod pro Ægypti finibus positum notat Seruius.

In sepulchris verò, necq; non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, vt cuius nomini dicata essent, gloria supra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennii de Scipione verba: Quantā statuā faciet populus Romanus, quantā columnam, quæ res tuas gestas loquatur. Hinc in argenteo numo videas columnam, cui medię ancile affixum est, vrna in summo superposita, duabus hinc & inde laureis appensis, quā Senatus Diuo Augusto Vespasiano decreuit. Sed vt reliquas prætereā, duæ adhuc Romæ visuntur, quæ Romanæ potentia atq; splendoris testimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad summam quartū altitudinē, quæ admodum excelsa est, per interiores gradus coclitis in modum circumductos cōmodissimus est ascensus: nō enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum est. Decretæ autem in columnis statuæ à Senatu plerisque fuerunt, quos enumerare nostri nō est instituti: rerum enim quę tractanda sunt multiplicitas, breues non esse cogit. Illud admonero, quod apud Plinium legitur, senatum Galbæ vt primū licitum fuit statuam decreuisse rostratæ columnæ superstantem, placere nonnullis vt striatæ legatur. Antiquam autem esse celebritatem statuarum in columnis, ex eo manifestum, quod C. Menenio supra columnā statua dicata est, qui Latinos priscos deiecerat vna cum Camillo colliga, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa adeo celebris Traiani columna colossū habuit superimpositum, cuius rei fidem faciunt eius numi.

GLORIAE SVBLIMITAS.

DE

DE OBELISCIS.

IOrum loco Ægyptij suos erexerunt obeliscos, & Græci ἕλιον ὀβελίσκου dixerunt, cui maximi quicq; honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduertere Ægyptiorum statuas, quæ antiquitatē sapiūt, graciliores esse, & truncis oblongis propemodū similes, quod quidem non est artificum vel stupori vel imperitiæ imputandū, sed eorū potius diligentia studiumq; considerandū, quippe qui ita facerent, vt diuinitatem minime corporatam esse ostenderent. Quare Euphranor pictor, idemq; fictor nominatissimus, quem in omni specie admirandum perhibent, nō ita fortē reprehensionem obnoxius, propterea quod in vniuersitate corporum exilior fuerit, capitibus articulisq; grandior, cum is præsertim primus dignitates, ac heroum insignia dicatur expressisse.

HEROES.

Sed quoniam in Heroas incidimus, id minime dissimulabo, quod Romani Græcos potius quàm Ægyptios imitati, heroū statuas, & eorū qui bene de repub. meriti essent, eo maiores faciebāt, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobiū. Hinc iocosum illud M. Tullij dictū in fratris statuam: nam cum in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatam eius imaginē conspexisset ingentibus lineamentis vsq; ad pectus de mōre pictam, erat autem Quintus staturæ parū, Frater, ait, meus dimidiū maior est, quàm totus. Apud Virgiliū verò Dido cum volūtariam mortem excusat, quasi ea omnia absoluisset officia quæ à se exigī potuerint, nihilq; à se vterius expectari posse, quod ad apotheoceos gloriam pertineret, ita secum ratiocinatur:

*Vixi, et quem dederat cursum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

Cur verò magnam speret, enumerat merita:
*Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi,
Vltæ virum pœnas inimico à fratre recepi.*

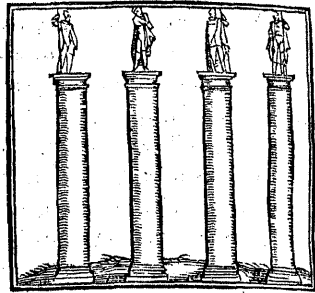
Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recensetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux, Deorū in templa recipi meruerūt, vt apud Horatium. Cum itaq; maiores iusto statuæ vita functis fieri solitæ essent, Onirocritæ, qui, vt sæpius ostendimus, hieroglyphicis adhærescunt, vbi quis supra humani modi staturam fieri se magnum conspexerit per quietem, mortem illi præfagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuisse, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud super oblata visui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quod corporeis claustris veluti prælis exoluta anima post mortem latius dilatari videatur. Sedenim illa de honoribus opinio & verior est, & probabilior.

CHRISTI VICTORIA.

Illud minime prætereundum, sextidecimi psalmi inscriptionem apud Græcos esse *νικησε οβελίσκος*: alibi aureum insigne Davidis, vbi interpretes antiquorū reperiunt morem, qui columnas, imagines, aut statuas ijs qui strenuè feliciterq; militiam exercuissent, erigere consueverant. Id verò laudis victori Christo attributum, eo Psalmo declarari.

Apud autores Græcos locum Athenis fuisse legas, Ceramicū appellatū, columnis vnde cunq; frequentem, quæ in eorum memoriam erecte erant qui pro patria pugnando cecidissent, inscriptione adiecta quo quis prelio oppetisset.

PRO PATRIA OCCISI.

CLARITAS EX POETARVM SCRIPTIS.

Pindarus Timarcho Aeginetæ Nemeis: Πόναται ἄλκιφρα ἄσπετος ἄδολος ἄδολος.

Ponatur alie structa saxo Candidior pario columna.

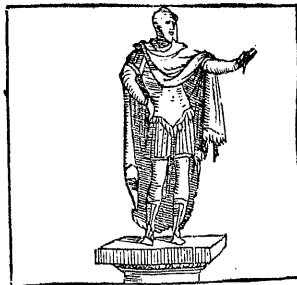
Vbi interpretes per columnam poema intelligunt. Nam statim subdit ipsemet poeta, quantum claritatis addant poemata in præstantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

Telesillæ Argivæ poetica facultate celebri, galeata statua erecta est in columna, libris circa pedes adiectis, ut alibi diximus, quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad unum cæsis, sceminas armarit, & contra hostes eduxerit, eosq; urbis diripiendæ spe profectos retrocedere coegerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucissima sæpe commemorandum.

Socrati verò eloquentiæ magistro, statua in columna decreta est ab Atheniensibus, quod octo iâ & nonaginta natus annos, ab institutione nunquam cessauisset.

ISOCRATES.

APOLLO AGYIEVS.

Conspicuae fuerant apud Græcos columnæ quædã in coniformã desinentes, quas ante fores erigebat Apollini sacras, ut verò quidã dicunt, Baccho, ut pleriq; alij, vtriq; nam idem vtriusq; numen esse, ostensum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieū nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, sed columnarū omnino habere speciem non inficiantur. De his apud Sophoclem:

Ignibus odoris ara Agyiæa nitent, Suffitu halantes myrrha lachrymas barbaro.

Sed cur non Græcos potius versus apponimus?

Λάμπη δ' ἀγυῖος Βασιλῆος ἀτμίζων πνεύσει σμίθηνος σοκλαμῆος Βορβέρας διοσμίας.

Ea verò de causa Agyieus dicebatur, quòd huiusmodi columnæ in cõpitalibus vicaneisq; vicijs erigi consueverunt; ἀγυῖα enim viæ quæ ab vtracq; parte exitus habent.

VICTORIA DE PERSIS.

Excogitatae etiam sunt columnæ trophaeorū vice, quæ victoriam ostenderet, cuiusmodi porticus cognomento Persica Lacedæmone videbatur, victoriæ illius index, quã Pausanias Agesipolidos filius cõsecutus est Plataeo prælio, vbi parua manu ingētes hostiū copias profli-gauit, in cuius præclari facinoris memoriã statuas habitu Persico pro columnis porticu subiecere.

CARY

CARYATARVM OPPROBRIVM.

Simile in Caryatas Peloponnesi populos exemplum editum, quorū mulieres smatronali habitu, stola quippe ad pedes vsq; demissa, in captiuitatem abducte sunt, viris prius ad unū cæsis, totius Græciæ in eos conspiratione facta, quòd Persicas partes aduersus Græciã secuti essent. Historiã in exemplo posuit Virtruius.

BELLVM.

Liqua etiam columna belli significatum habuit, ut quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum, super quam, quotiescunq; bellum cuiuspiam indiceretur, hastam iaciebant, eius scilicet omnis causa, quòd spes esset per huiusmodi susceptum bellum aut hostes à sinibus summouendi, aut ultra præscriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

SECVRITAS.

Innuenire est in numis aliquot columnam ad securitatē additã, ut in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cussit. Ibi enim muliebre signum molli & enervato habitu stans; læua columellæ innitit, dexterã palmæ surculum teriet supra verticē exporrectum: inscriptio; SECVRITAS AVG. Quæ quidem species cum fortè antiquitùs fieri solet, facile credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

Metuerè Fortunam Iniurioso ne pede proruat, Stantem columnam, Atq; ita sublimi deiciantur loco.

FIRMITAS.

Nam vetustissimū omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quæ præsertim viriles appellatae sunt, quas alio mox vocabulo, uti superius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cum Græci olim in colonias missi per Asiæ loca Caribus finitima regionibus quibusdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare statuisent, nullaq; adhuc esset symmetriæ proportio, nullã dimensionis norma, cõmenti tamen sunt à pedis mēsurã, quæ sexta pars est virilis corporis, columnas dimetiri, rati sic firmitatem ædificijs duraturã apposuisse: easq; columnas nudas, sine villo profus ornatu, ut virilem omnino speciem præ se ferrent, erexere, autor Virtruius. Sed enim & in diuinis literis colūna pro firmitate accepta, vbi prophetico orē dicit Dominus, Ego cõfirmaui colūnas eius, de terra loquens, non vtiq; quòd eam columnis subnixam esse diceret, sed virtutē, quæ terram in medio rerum omnium sitam suffulcit sustinetq; per eam loquendi figuram symbolicam, seu dicere maius hieroglyphicã, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Basilius etiam interpretatur, & alijs sæpe locis instrumenti veteris eodem significato colūniæ accipiuntur.

MULIEBRES COLVMNÆ.

Cum verò Dianæ etiã ædem construere vellēt, gracilitatem in columnis ad muliebris corporis effigiem cõmenti sunt, easq; octaua parte crassitudinis produxere, spira etiam pro calceo supposita, capitulo volutisq; uti capillamēto concrispatis, atq; alijs muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLVMNÆ.

Addita his virginales etiamnū colūnæ, quæ Corinthiæ nuncupatae sunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatē, & hilariores, & venustio-

res. Puellæ siquidem & sumptuosius, & magnificentius ornari solent, quam ma-
tronæ, quas cum vittis stola satis deceat ad honestatem. Neq; negarim, succre-
scente in dies hominum diligentia, alijs atq; alijs dimensionibus columnas ex-
cidi cœptas.

CALATHVS CERERIS.

Observatio calathi, qui locorum vbiq; Cereris capiti superponitur, de quo
multa in alio cōmentario, cur id facere consueissent Ægyptij, differuimus.
Effecit itidem vt capitula in calathiscorum effigiem columnis præsertim Corin-
thiacis superaddi placuerit, quamuis Græci omnia suis inuentis libenter adscri-
bunt, & Callimachū quendā cognomento Catatechnon prædicāt, qui genus id
capituli primus excogitauerit, verisimili etiā fabula, vt ad consingendū felicissi-
mi sunt, adinuenta: Mulierem quippe Corinthiā quandā, amissa filia corpus se-
pulturæ mandasse, ac super tumulum calathum rebus ijs oppletum, quibus ma-
ximè nata dum viueret, oblectabatur, statuisse, atq; demum testa superimpōsita
cōopertū reliquisse: accidisse verò vt calathus ille casu super acanthi radice ibi
nata insideret, quare verno adueniente tempore gramē id pullularet, & calathū
folijs primū amicuierit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi procreserēt,
obstaculo superstratæ testæ concuruati, capreolos in volutarū speciem compli-
carunt: quo quidem obseruato, ingeniosus faber venustam eam capitulorū spe-
ciem meditatus sit omnium applausu conformare. Cōmentum quidem hoc eo
fauore legentium exceptum est, vt architecturæ magistri sine vlla proifus con-
tatione illi assensisse videantur.

DE MUTILIS.

Observare etiam est in omnibus ferè veterum ædificijs imagunculas
quasdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ
vel mutilos, vel coronas sustentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non
omniñō alienum suo legitur significato.

A T L A S.

Nam quantum ad humanā pertinet effigiem, Atlantem, totiū quippe pō-
deris patientem, id significare dicunt: & huiusmodi sustentacula nimirum à
Græcis Atlantis nomine nūcupant, quæ cur à Latinis telamonas vocari nōnulli
dicunt, & antiquis architectoribus, & nobis incompertum est: si quid tamen a-
riolari licet, *τελαμωνας* scimus esse lora, quibus sustinetur clypeus, quibusq; bra-
chium infertatur, atq; etiam vinculum, quo ensis vel appenditur, vel manū nō-
nunquā, ne vehementiori aliquo excutiatu ictu, adalligatur: quare crediderim
à sustentando desumptum nomen: *τελαμων* enim, *τολμων* & *τλιων* est, quod pati,
& tolerari Latini dicunt. Illud super Atlante vulgatum, gestare eum humeris
vniuersam mundi machinam, de quo Maro:

Ubi cœlis Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Inde scilicet fabula cōficta, quod is omnium primus Solis & Lunæ cūrsus, syde-
rumq; omniū motus, ortus & occasus, certa quadam moueri legē deprehendisse
se creditus, eaq; diligenter obseruata, mortaliū vsui promulgasse. Quod verò
pro Atlātibus bouilla etiam capita fieri solita dicebamus, vidimus id apud Me-
linios Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum
quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo gestu vt
aliquid omnino sustentasse videatur, de quo tamen alibi diximus.

DE

DE PERPENDICULO.

Vando verò in hæc ædificiorū opera prouecti sumus, quid sibi velit
etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM.

A Edificationē, vel positū aut cōstructum opus, per id appensum
linea, libratumq; denotabant. Nullo enim pacto erigi possent ædificia, nisi facie-
rum angulorumq; rectitudo per perpendiculorum indaginem exploraret: eaq;
præcipua est observatio in ædificijs molliendis, vt structuræ omnes perpendi-
culo respondeant, neq; proclinationes, vt vocabulo vtar Vitruuiano in partē
viam habeant.

RECTVS TENOR.

Transit & ad res alias id significatū, & ad perpendiculum amussim adijciūt,
cūm quid vndecunq; & quoquouersum delibratum directūue significare
voluerint: vtriusq; enim munus est, vt iustus tenor, ipsaq; rectitudo adinuenia-
tur. Sed perpendiculum in ijs deseruit, quæ surrigenda sunt: amussis, & planis &
obliquis, & omnibus deniq; vniuscuiusq; corporis lateribus, per quæ recta li-
nea fuerit deducenda.

DE CARDINE.

D fabricam omnino pertinet cardo: quare si quid super eo dicendū
sit, hoc potissimū loco differendum.

AUTORITAS VEL SVMMA.

Habet verò significatum ab eo munere, quod in valuis, ostijsq;
sustinentis præstat, ita vt nunc dignationem, nunc autoritatem, nunc rei sum-
mam significet, ex arbitrio scilicet aut ministerio cuius res vnaquæq; pendeat,
cuiq; rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & causis tale aliquid appellatur
cardo, à quo scilicet tota persuadendi ratio pendere videatur, quodue omnia cō-
geruntur argumenta, sitq; status is, circa quem tam rei quàm accusatoris cona-
tus omnis vndecunq; exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

Habet & pietas nostra dignationis gradum à cardine nūcupatum. Nam
veluti cardines in ostijs admittendi excludēdiq; arbitri videntur, ita illi ad-
mittendorum exigendorumq; operum, quæ ad Christianam faciant pietatem,
concessamq; summo Pontifici autoritatem potestatemq; tuendam, autores ho-
norificentissimi perhibentur. Fratres hos appellat Pōtifex M. decretaq; omnia,
legesq; in comitijs istius ordinis perlate, de cōsultatione eorum, tametsi omnia
per se possit, sancire se profitetur. Is enim honos eis habetur, vt hu-
iusmodi sententiarum rogationes in acta summa
cum fide referantur.

Pp 2

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONYMVM
MVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER PALMAM ET
Laurum significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Uanius parua admodum inter nos consuetudo fuerit, eoq̄ secessu Oliuetano Veronensis agri, quo mihi per continuum triennium frui temporum eorum permisit quies, dum tu Verona tuus, ego ibi meis tum studijs tum negotijs incumberebam, vix ter facultas data, vt esse vnâ possemus. Neq̄ antea te Patavij, quò me ad Philosophiæ studia contuleram, videre licuerat, quò inde paulo antè discesseras, quàm ego aduenissem: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, vt quem ob summum ingenium summamq̄ doctrinam plus te vno diligerem, terè neminem haberem: omnium enim voce cõmendationeq̄ politissimis literis, & liberalium omnium artium studijs florebas, clarusq̄ & celebris habebare, vnde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoscebam, cepit cultus, qui mox cum aetate accreuit simul, maioribus scilicet in dies ad virtutem profectumq̄ tuum additis incrementis. Ab eo vero tempore quo bella illa calamitosissima, tam aspera, tam continua, me non modo ex tranquillo eo secessu exturbauerunt, verum tota etiam patria expulerunt, quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui semper memor, atq̄ sollicitus fui, quòd vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingeriscebam, & vbiq̄q̄ locorum ciues dispersos etiam ipsos comperissem, nunc per Aligeros fratres Petrum & Ludouicum, nunc per Alithæum, Zauarismum, Turranius, nunc per alios amicos tuos, quos doctrina nomine veneror, curabam vt meus erga te amor tibi feret perspectissimus: idq̄ officij ab aliquibus ex his mihi non indiligenter prestitum confido. Sed quoniam vel his testibus tam locupletibus mihi nondum satisfaciebam, decreui tandem quaquã ratione possem, aliquod huiusmodi mei erga te animi signum manifestius exhibere. Igitur cum labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica explicanda recenserem, plurimâq̄ id genus commentaria in amicos distribuere, tuq̄ non in postremis esses, plantas duas insigniores elegi, Palmam, & Laurum, easq̄ à nostratibus longè diuersas, ex Aegyptiorum quippe lucis à me primum in Italiam translata, quas tibi dono mitterem. Palmam quidem, ob sublime illud ingenium tuum, quò ad excelsa quæq̄ prospero euentu sese attolere contendit: cuius euectus pennis toto primum cælo Epicyclos summouisti, totq̄ priorum Astrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanasti. Laurum autem, quia tu re optimè in cælo gesta, ad infima mox terra loca descendisti, tanquam Hercules alter triumphabundus: sed qui in superiorem orbem nò, vt ille, de visceribus terræ Cerberum traxeris, qui aconitum ad mortaliū perniciem euomeret, sed ab Antipodibus Siphylum illam tuã admirandi vigoris plantã asportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quàm incognitis, presentanea remedia, & incolomitatem efficacissimè conferret. Quòd vero ad plantas attinet, spero eas à te benigne suscipiendas, deq̄ earum surculis amicitia nostræ firmitatem colligari posse, quam diuturnam perpetuamq̄ fore mihi persuadeo: quia meus erga te amor, cultus, & obseruantia, talia mihi pollicentur: tuq̄ vt ameris ab omnibus, ingenij, doctrinaq̄ tua monumenta, vno doctorum omnium ore celebrata deponunt: quorum quidem operum, studiorumq̄ tuorum omnium felicitatem agnosimus, & omnium posteritati celebrem & illustrem fore plurimum & ex animo gratulamur.

DE

DE PALMA

PALMÆ significata plurimâ traduntur, quorū præcipue quatuor ex grauissimis autoribus seligerè visum est: quippe annū, mensem, iustitiã suè æqualitatem, atq̄ victoriã: quorum significatū causæ diligentius examinandæ sunt. Reliqua, vt pote manifestiora, spontè, nulla sollicitata cura, proueniunt.

ANNVS MENSIS QVÆ:

Causæ verò cur annū Palma significaret, tris esse perhibentur, eaq̄ omnium prima, quòd sola omnium arborum per ortus Lunæ singulos, ramos singulos progenerat. Atq̄ ita etiam significatum mensis obseruauerunt, vt per singulos Palmæ furculos, menses totidem adnumerarēt. Par itaq̄ vt si annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam si hæc nò adfuerit curiositas, animum omnino significabit, vel quantum ad mensem attinet, quòd in olsiculis eius ea maximè figura expeteretur quæ lunata esset, quæ contra fascinationes pollere plurimum arbitrabantur. Lunam autem maximè cauam, qualis est cum octo & viginti dierum numerū expleuit, cornibus scilicet inferne delectis, mensis indicium esse in cœlestibus loco suo dictū. Dianæq̄ ipsa apud Homerū Apollinis hymno, mensis & anni arbitros paritura, Palmã amplexata describitur. Altera causa est, quòd Palma, vt Babylonij tradunt, referente Plutarcho, treccetas & sexaginta utilitates mortalibus elargitur, ideoq̄ anni simulacrū & insigne: tot enim diebus annus constat, intercalariibus quinque, de quibus in Vulture, subductis. Alia ratio est, quòd palmæ fatus quatuor ex lignis, siue ossa eã maluerimus appellare, quæ, vt paulo antè dictū, in eius fructibus insunt, fieri solet, quæ bina iuxta cõposita subter, binaq̄ supernè colligant, pronaq̄ omnia seruntur, quorum inde radices amplexu mutuo cõnectuntur, atq̄ ita primi ortus promiscui coalescunt, & vnus ex cunctis caudex cõficitur.

Annus quoq̄ solaris quatuor qualitibus constat, quæ tamen ita mutuo cõnecti videntur, vt fallente de die in diem qualitatis ipsius mutatione, vnus quasi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIUTURNITAS.

NON dissimulabo quasi τὸ ἀπορροῦς, quòd Quintius Græcus autor asperum quendam locū, & admodum editū, superatūq̄ perdifficile ponit, in cuius vertice Palma confurgat, cuius in cacumine insideat virtus: ex montis vtiq̄ asperitate labores varios, ex Palma temporis, vt Hesiodi interpret ait, diuturnitatē inuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem peruenire posse, nisi per labores, quos diu tolerasset. Temporis autem diuturnitas quò conuenientius signo figuretur, quàm per id, quòd anni & mensis habetur hieroglyphicum adeo manifestum? Sententiã hanc ita sibi desumpsit Quintilianus: Desinit in aduersa nitii qui peruenit ad summum, scandenti circa ima labor est. Quòd nos in adulescentia ita retulimus:

Incipit oppositam pedibus qui reperere molem,
Eximio superat grando labore iugum.
Ut tenet aerei placidissima culmina montis,
Languida felici membra quiete lenat.
Pactus amaritatem rigida radice acerbam,
Colliculi glutit dulcia mella saui.

Pp 3

*Hoc sophia asperioris iter Superantule pergas,
Dummodo post fellis pocula nectar habes.*

ÆQUALITAS.

Aequalitatē verò ea de causa significabat, quòd cum initio Soli dicata fuerit ante laurum, grauissimi autores asserunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari solitos. Quæ cum æquale esset victorum omnium præmium, æqualitatis inde symbolum assecuta est. Sanè Plutarchus & Pausanias autores sunt, Palmæ præcium, qua multis in certaminibus victores æquè coronarentur, à Theseo primum institutum, cum à Creta reuersus in Delum applicuisset, & Apollini ludos edidisset. Siue ea de causa sit excogitatum, quòd arbor ea folijs sit maximè æqualibus, ideoq; victoribus cōueniret, quòd æqua eorum laus atq; præmium esset.

IUSTITIA.

Fructum præterea reddit pari cum folijs æquilibrium, atq; hinc iusticiam significari voluerunt. Præter hæc in corrupta est Palmæ materies, ac propemodum senij nescia, perinde ac decet in corruptos esse, neq; vnquã temerè flecti aliorum quorunquã arbitrio, iusticiæ administratores. Folia demum, nisi vi tollantur, nūquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀσφύλλος, atq; etiam ἀπυλλοφυλλος appellauerunt, cum & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus est perennis foliorum viror, succrescentibus alijs priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iusticia. Quòd verò ponderibus resistat, & in aduersum incuruet, facere idē Iudices debēt, atq; reluctabundi, seductores pellacesq; omnes detrectare, neq; muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc sententiã Leuitico celebrandis ferijs XV mensis septimi, Palmarū furculos, quos Græci spathalas à gladij forma vocāt, legislator sumendos præcipit. Theologi per eos iuuenescētia iusticiæ germina interpretantur. Iustus enim, ait Psalmographus, sicut Palma germinabit, ppter ea quòd nihil est in vniuersa Palma, quòd respui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremū vsq; folium humanæ necessitatis visibus est commoda, idq; multipliciter, perinde ac in ijs qui iustè viuunt nihil reperias, quòd non vndecumq; vtile sit ac commendabile.

SOL.

Neque quidem ea de causa tantum Palma Solis hieroglyphicum est, quòd anni vicissitudines referat, quantum quòd figuram solarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde sacerdotij veteris autores, qui, vt Proclus ait, à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac similitudine solare quid in Palma esse arbitrati sunt. Et apud L. Apuleium legas, mystico eo sacro quo initiabantur Isidi, caput, ad solarium radiorum similitudinem ostendendam, Palmæ candidæ folijs in modum radiorum profluentibus redimitum.

VICTORIA.

Victoriæ demum in Palma significatū, ex numis, picturis, sculpturisq; omnibus vniuersam plebeculæ manifestū est. Ea q; elocutio toties vsurpata Ciceroni: Docto Oratori Palma danda est. In quadrigis qui Palmā primus accepit. Quā Palmā vti nam dij immortales tibi Scipio referuēt, & similia. Et causam multi prodidēre, præcipuè verò Plutarchus Symposiacōn octauo, quā etiā posuerat Aristot. nempe si super arboris eius lignū, magnū quantumlibet pondus imponas, Palma minime deorsum cedit, nec infra flectit, sed aduersus pōdus resurgit

resurgit, & sursum nitit̄ in contrariū fornicata. Ea q; de causa in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam, vti dictum est, ingenium eiusmodi signo est, vt vrgentibus prementibusq; non cedat. Videre verò est Palmam caudicibus sursum versus collectis in numo Neroniano, vbi idem ipse aprum impetit veru, victoriæ nimirum, quam de confecta ferā consecutus esset, hieroglyphicum. Et felicitis augurij causa Augustus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium deorum Penatium transtulit, vtq; coalesceret magno opere curauit, Cæsaris factum secutus, qui castris locum capiens, inter syluas, quas cædebat, repertam Palmam conseruari vt omen victoriæ iussit. Ad hæc Cæsarianæ victoriæ aduersus Pompeium in Pharsalia prælio commissio Trallibus Palma ostentum dedit, exorta repente eodem ferme tempore, quo hæc gesta sunt, penes Cæsarianæ statuæ basin, quæ in templo Victoriæ dicata erat: quamuis omnis circa statuam locus natura solidus, & durissimo lapide instratus esset. atq; huius generis ostenta multa apud veteres memorantur. Minime verò prætereundus est numus æreus cum ingenti Palma, ea q; dactylis secunda, cuius inscriptio est, A L. Æ. quæ dubio procul victoriam Alexandria Ægyptiacæ significat: quod vt magis explicetur, ab altera facie spica est cū inscriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

IUDÆA.

Desumuntur hieroglyphica plerūq; à rebus quas egregiè aliqua regio ferat: vt Cyrenaica per sulphur, quod in Batti numis cūsum videas. A Palmarum verò feracitate Iudæa eius arboris pictura significatur. Sanè in Titii numis passim videre est eius prouinciæ simulacrum arbori Palmæ adalligatū, cū inscriptione, I V D . C A P. Vbi verò inscriptio est Cæsaris Vespasiani, atq; ibidem I V D Æ A C A P T A, mœsta sedet ipsa manu quasi faciem complodens, adstat ipse iuxta Palmam. In alio cum eadem inscriptione signū est, quod dextera altè innititur pilo, læua sceptrum gestat, læuumq; pedem iacenti galeæ superponit.

IACTURA.

Contra verò, vel deiecta, vel casu aliquo vitata, iacturæ imminentis prodigium habebatur: veluti ænea illa quam Athenienses in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduersus Medos feliciter gestæ monumentū. Paulo ante quam aduersus Syracusanos mouerent, infausta signū expeditionis fuit, quòd eius fructus, qui ex auro constabāt, corui alites inauspicatæ pluribus diebus impetierunt, eosq; partim deuorarunt, partim deiecerunt.

NUPTIÆ.

Sed cur nuptiarum etiam significatum in palma dissimulemus? qui picturam Shuifce rei tam elegātem legerimus apud Philostratum, Imaginibus, qui paludibus & fluuijs hoc superaddit ornamentū, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuiio superiniectum. Nam cum Palmarum alia mas, alia scemina sit, inuicemq; maritali quadam copula coniugentur, maresq; attrahant ad sese sceminas, neq; illæ congressum, quantumcunq; adniti possunt, aufugiant, sed vltro ramis ab vtracq; vicissim contra ad osculum quodammodo exporrectis, manifesta dent mutui desiderij signa, is duas, & huius scilicet & illius flexus Palmas in ripis fluuij oppositas è regione statuit. Hic verò mas amore correptus plurimum incuruatur, alteq; sese supra fluuium protendit. Scemina verò, quantumlibet procul sita sit, neq; apprehendi possit, inclinat se tamen, & obsequij quoddam & ipsa studium præ se fert. Aquā itaq; quodā veluti ponte

coniungunt, difficili tamen & inaccessio transitu, propter foliorum asperitatem. Hanc utiq; speciem ex Philostrato qui pinxerit, nuptiarum & cōiugalī amoris hieroglyphicum, ex ipsius naturę gremio desumptum, summa etiam cum venustate descripserit. Quò verò maior huic argumento sit fides, eam palmarij diligentiā adhibent, vt mares eò saltem interuallo à fceminis distent, vt puluis ventorum flatibus à folijs sublatus in fceminarū folia incidat, quod satis ad fecunditatem facere compertū est. Sed mirū dictū, quòd si qua procul à mare abstiterit, vt nec puluis, nec aura, odorue eius ad eam permearē possit, excogitauerūt coloni funem à mare religatū ad fceminā vsq; producere, atq; ita quali maritali vinculo copulatam, masculo viru clanculum per funem irrepente fecundā fieri, quæ prius in ea sterilesebat solitudine. Diophanes autor Græcus, Florentinum citat, qui suis in Georgicis multa de Palmæ amore conscripsit, contabescere eā maris desiderio, quod nulla dissimulatione profiteatur, modò radices versus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructū ferre pernegando, agricolamq; demum cogi amantem huic inuestigare, qui multas Palmas mares manu amplexuq; contingat, mox ad amore perditam rediēs, eam amplextur, attrahetq; manibus. Flores quoq; mari prius impositos tollat, & supra fceminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabulosa suspicetur, istiusmodi amoris exemplum atq; coniugij nostro dederē tempore. Siquidem vir clariss, Iouianus Pontanus, homo minimè futilis, & quæ fabulas pro historiā, de re maximè suo tempore omnibus conspicua, scribere puduisset, duas celebrat Palmas, marem vnum Brundusij, fceminam alteram Hydruntij, quæ diu steriles permanferint, donè scilicet paulatim succrescentes, nondum alteram altera contueri poterat: vbi verò tantum adoleuere, vt sese inuicem conspicerē potuerint, longo quantumlibet multorum stadiorum tractu dissidētes, fecundificare cœperint. Sed cur non ipsum audiamus?

Brundusij latis longè viret ardua terris

Arbor, Idumæis vsq; petita locis.

Alterā Hydruntinis in saltibus æmula Palma,

Ille virum referens, hæc muliebre decus.

Non vno creuere solo, distantibus agris,

Nulla loci facies, nec socialis amor.

Permansit sine prole diu, sine fructibus arbor

Utraq; frondosis & sine fruge comis.

Ast postquam patulos fuderunt brachia ramos,

Cœpere & cælo liberiore frui,

Frondosiq; apices se conspexere, viriq;

Ille sui vultus, coniugis ille suæ,

Hausere & blandum veris scientibus ignem,

Optatos factus sponte tulerē sua.

Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,

Impleuere suos melle liquente fauos.

Est idem amor in Pistacijs, ex quibus femina cum partuntur, mas & fcemina cōmitti debent cōtinuētis naturis, ita tamen vt mas ad Fauonium dorsum vertat, vt monet Dema-

geron.

INNOCENTIA.

NE verò nostratia pretereamus, in sacris nostrorum literis eo loco vbi, Statuta tuā similis facta est Palmę, legitur, Ambrosius significari ait viriditatem pueritiæ, atq; naturalem eius innocentiam, quam à vitæ primordio receperimus, seruandam esse, & vt fructū nullo foliorum defluuio suo tempore maturemus, admoneri. Idq; de Assertore nostro piorum conuentus canere, Iustus vt Palma florebit. Tardè verò proficit Palma, sed diu in viriditate persistit, ait Eucherius: ita Ecclesia sancta per multas difficultates ad firmum fidei statum venit, aucta q; iam & propagata, statura nimirum diu.

PIORVM VITA.

Significat & piorū vitā Palmę species, propterea quòd sicut interior eius caudex & tenuis est, & corticū scabritie perplexitateq; visu minimè iucundus: superior verò pars visenda, tum trunci tum ramorum amplitudine, amcenatq; pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contemptibilis videtur, sed in mirificā demum exit morum virtutumq; pulchritudinē. Sed cur non ipsa Eucherij sanctissimi doctissimiq; viri verba subtexā, in hęc sententiam? Habet quiddā aliud Palma, quo à cunctis arborū generibus differat. Omnis enim arbor quæ in suo robore iuxta terrā vasta subsistit, crescendo superior angustior euadit, & quantum paulisper sublimior, tātò in altū redditur subtilior. Palma verò tenuis ab imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori robore cōturgescit. Quibus itaq; alia arbuta nisi terrenis mensib, assimilari possunt, inferius vasta, superius angusta: quia nimirū omnes mortaliū in hoc seculo degentiū delectationes in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestib, debiles. Pro temporalī enim gloria vsq; ad mortē appetunt desudare: pro spe verò perpetua ne parum quidem in labore subsistūt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant, & pro cœlesti mercede vel tenuissimas vnius verbi contumelias ferre non possunt. Vt terreno iudici totos dies assistant fortes sunt: in oratione verò corā Domino, vel vnius horæ momento lassantur. Sæpe nuditatē, vigilias, famē proquirendis diuitijs & honoribus tolerāt, & multa se abstinentia cruciant: quod bis aut semel in hebdomada pati pro salute animi, grauissimū ducūt. At contrā ex æqualitate Palmarū designant iusti, qui vita proficiūt, qui nequaquā in terrenis studijs sunt fortes, & in cœlestibus debiles, sed longius atq; distātius studios se Deo exhibent, quàm seculo fuisse meminerūt. Rectè itaq; vti suprā dictū, Iustus vt Palma florebit. Illud addam ex sextis Hebræorum castrib, apud Hieronymū: Veluti XII dulcis aquæ fontes ad Elim reperti, XII indicatū Apostolos, de quorū fontibus aquæ deriuatæ, vniuersi terrarum orbis ariditate affluenter irrigarunt, ita Palmę numero septuaginta cibum ostenderunt, quē mortales à totidē secundis Apostolis appositu essent accepturi. Cibus enim doctrina, vti sapius dictū. Quoniā verò Crux Domini, quæ Palma ea est, in quā ascensurū esse Dominū Prophetæ prædixerant, longo stipite & in altū surrecto, in transfusumq; latè porrecto fuisse ferē, significasse etiā videt illud antea dictū, Cum exaltatus fuero, omnia trahā ad me: ipsam em̄ manuū extēsiō duos populos Israëliticū & Gētilē ad Deū trahere, & in vnū cōgregare videbat, vt seniores dixisse scribit Irenæus: non ab re fuerit, vt pijs quacunq; ratione possumus satisfacere studeamus, signū id & victorię et salutis, quo pacto pij veteres figurarint, adscribere. Cōtus erat prælongus, cuius apex in e Græcæ literæ similitudinē incuruabatur: inde paulò infra x Græca identidē litera sua insignis decussatione addita

fofpitari, conferuari, ac viuere volumus, fignum. Accedit & illud ad foſpita-
tum, quòd eius arboris folia fulmen non icit: eaq; de caufa Tiberius cum fulmi-
na coruſcationeſq; ſupra modum expauſceret, caelo turbido Laureã ſibi ſoli-
tus eſt imponere, non ſecus ac eadem de caufa Auguſtus ex vituli marini pelle
cingulum geſtare.

P O E T I C A V I S.

QVæ quidẽ perennitatis aut diuturni temporis vita cū à nullo magis, quàm
à poëtis ipſis expetatur, meritò Laurus vnà cum hedera, cuius circa vetuſta-
tem opus omne, poëtis dedicatae ſunt: aliorum enim ſcriptorum autoribus non
tam fama quàm vtilitas etiam quaſita, ſola poëtis gloria, & victuri nominis cu-
piditas inſita eſt, nec, vt eleganter & verè dixit Ouidius, petitur ſacris niſi tantū
fama poëtis. Quòd verò datum ſibi laureum ſceptrum à Muſis canit Heſiodus,
laborem & diligentiam ſcribentis indicat, propterea quòd veluti ſunt amara
lauri folia, ita virtutis ſudor, vel ipſo eodem teſte laborioſus. Vnde chartas Cor-
nelij laborioſas Catullus pro magna laude celebrat. Nã cum Heſiodus paupe-
ribus fuerit parentibus genitus, verifiſimile eſt eum non ſine magna difficultate
proficere potuiſſe. Ita enim Zezes, quòd Muſe nouem eum Laurò corònarint,
labores & amaritudinem eius in doctrinã comparandã commonſtrant.

A V T O R I T A S I M P E R A T O R I A E T
T R I V M P H A L I S H O N O S.

Eſſe verò Laurum inſigne triumphantium, nō ex eo tantū quod apud O-
uidium legitur,

*Tu ducibus latis aderis, cum lata triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.*

quantum ex multis veterum monumentis innotefcit. Illud quoq; ſatis conſtat,
Imperatores triumphi Lauream ad Iouem Capitolinum ferre ſolitos, atq; eam
in eius gremio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis paſſim
habentur. Atq; hinc non incongruum fuerit ea quæ de Laureto, vnde triumphat-
uri laureas ſibi decerpere conſueſant, memoriæ prodita ſunt, repetere. Liuiam
quippe olim poſt Auguſti ſtatim nuptias Veientanū ſuum reuiſiſſe, ibiq; tum
illi gallinam albam, quæ ramulum Lauri roſtro tenebat, à præteruolanti aquila,
quæ illam rapuerat, in gremiū demiffam, cumq; nutriri alitem pangiq; ramulū
placuiſſet, tantã pullorū ſobolē proueniſſe, vt Tranquillus ad ſua vſq; tempo-
ra villã eam Ad Gallinas vocitatã atteſteſt. Tale verò Lauretū fuit, vt triumphat-
uri Cæſares inde Laureas boni ominis gratia decerperent. Fuitq; nos trium-
phantibus, alias cōfeſtim eodẽ loco pangere. Adeò verò Laurus triumphantū
propria fuiſſe videt, vt obſeruatū ſit in huiusmodi Laureto ſub cuiuſq; obitū ar-
borẽ ab ipſo inſtitutã elanguiſſe. Ex quo etiã prodigij cauſam intelligas, quod
Iulij Cæſaris cædẽ præmonſtrauit, cum pridie Idus Martias auis Regaliolus cū
laureo ramulo Pompeianæ Curie ſeſe inferẽs, à varij generis volucrib. ex proxi-
mo nemore perſequẽtib. ibidẽ diſcerpta eſt. Nouiſſimo verò Neronis anno,
in quo Cæſarū progenies defecit, ſylua illa Veientana radicibus omnis exaruit,
& quicquid ibi gallinarū erat, interijt. Tali portento fuit Alexãdro Seuro Lau-
rus alia ingens & antiqua, quæ in palatio cuiuſdã ciuitatis, à qua proficiſcebat ad
bellū quod contra Germanos parauerat, ſubitò collapſa, mortis itidẽ eius indi-
cū habita. Contra nō temerè boni ominis Lauri folia, quæ circa Pompeij falces
illigata

illigata fuerãt, cum longo itinere per arida & inculta loca iam exaruiſſent, eo tẽ-
pore quo in vico quodam Galatiæ cum Lucullo in colloquium deſcendit, de-
tracta, & à Lucullianis liſtoribus recẽtia & viridia, quæ penes eos plurima erãt,
liberaliter ſuffecta: quod ſummã gloriæ, rerum à Lucullo geſtarū ad Pompeiū
tranſiturã interpretatum eſt, vt paulò poſt ſubſecutū. Et Romę lamentabun-
da Luculli vox audita, Pompeius res meas in Aſia geſtas eleuauit.

P V R G A M E N T V M.

SExtus ait laureatos milites currum triumphantis ſequi ſolitos, vt quaſi pur-
gati à cede humana intrarent urbem; proindeq; ſuffitionibus omnibus Lau-
rum adhiberi ſolitã fuiſſe, vel quòd medicamento ſicciffima ſit, vel quòd omni
tempore vires, boni ominis cauſa perpetua reipublicæ viriditas hinc optabat.

V I C T O R I A.

QVantum ad aruſpiciã pertinet, Laurus victoriã aliquando præmonſtra-
uit: vt ea quæ in domo Alexãdri Seueri iam infantuli nata iuxta Perficum
arborẽ, intra vnū annū Perficū ipſam incremento mirabili ſuperauit: vnde aru-
ſpices futurum prædixere, vt pueris olim Perſas euinceret, quod euentu poſtea
comprobatū eſt: ſub eo enim primò Perſe ſerui apud Romanos fuere. Quare a-
pud Virgilium ex ea deſumptū doctrina legas de victore: Viridiq; aduelat tem-
pora lauro. Notū illud eſt, ſolitos eſſe imperatores Romanos, re bene geſta lite-
ras Lauro reuinctas mittere, victoriarū & lætitiæ nuncios, quæ Laureatæ dice-
bantur, quod Epiftolis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

*Non ego victrices Lauro redimere tabellas,
Nec Veneris media ponere in ade morer.*

Apud Marcellinū, vbi de vanitate Conſtantij loquitur, ſuorū ducum victorias
ſibi adſciſcẽtis, laureatas literas miſſitatas inuenies. Quare Plinius x v Laurus
Romanis præcipuæ lætitiæ victoriarumq; nuncia, additur literis, & militum læ-
teis, pilisq;. Vnde legere eſt in Pompeij geſtis, cum is in Arcadia equeſtre cer-
tamen ageret, ludi gratia adueniſſe tabellarios ex Ponto, geſtantes iaculorū cu-
ſpides Lauro coronatas, ex quo læta nunciare antequam literas redderẽt cogni-
ti ſunt. Mithridatem enim ſibi mortẽ conſciuiſſe nunciaturi venerant. Victo-
res Delphi Pythijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quæ Del-
phica nominabatur, cuiuſmodi genere & triumphantes Romæ: ea enim longè
viridior eſt, maximis baccis, atq; ex viridi ruſcentibus; vnde nonnulli cōmen-
tati ſunt, in quatuor certaminū præmijs quæ recensentur ab Archia, per malū
grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas
de pomis in templo Apollinis decerptis.

I V R G I O S V S.

QVod verò iurgioſum notari per Lauri ramū alicuius manu prætentū nō-
nulli dicunt, Græcorum cōmentum eſt, non Aegyptiorum: idq; deſumptū
ex hiſtoria. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramum quicunq;
decerpiſſet, tandū fieri iurgia ſolebant, quoad abijceretur: quod traditū eſt ab
Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sedenim particularia hæc inter
hieroglyphica locū non habent, quia neceſſe eſt, quod rectè ſit exprimendum,
id vniuerſo generi competere, vnde ipſa deſumitur ſignificatio.

R E M E D I V M.

QVæ verò de ſcipione laureo memorantur, ſignificare id remediū contra
pericula & inſidias, quæ à quopiam intententur, vt apud Sudam legitur, nō

ea tantum causa est, quod contra venena pollere Laurus creditur, sed huc faciunt ea omnia quae superius recitauimus, ubi tutelam & custodiam per Laurum significari docuimus. Quin & Aesculapij caput Lauream redimitum non alia de causa dicunt, nisi quia ea arbor plurimorum sit remedium. De medicina vero diuinitus reuelata, quae per Lauri ramum, aut folium in columbae rostro ostenditur, in alitis eius Commentario diximus. Praestant & hordeo condito incolumitatem Lauri folia, si sicca grumis immisceantur, aut supernè sternantur, diuque à vitio cōseruant, vt Demagerontis praecepto admonemur, in ijs quae à Constantino Caesare selecta sunt. Quin Romani, vt apud eundem Caesarem, Laurum boni generis plantam sunt appellare soliti: persuasumque habuere, locum, ubi Laurus esset, neque à sacro villo morbo, neque à daemone infestari. Et salutaris omnis gratia, folia ipsius à populo Calendis Ianuarij magistratibus offerebantur, vna cum caricis.

DE CEDRO.

AD Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiungere gloriosum est, cum de praestantibus insigne dictum illud proferri soleat, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus aeternitatis hieroglyphicum est, quia materia eius neque putrescit, neque cariem patitur. Hinc Arca scederis ex Cedro fabrefacta est. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea scribunt quae nulla temporis iniuria sit abolitura.

EXCELLENS.

Alibi diuinis in literis excelsioris potentiae viros indicat, Psalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc est, potentiores. De medulla vero Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilae Commentario, Sed iam ad Myrtum.

DE MYRTO.

GENIUS ET VOLUPTAS.

SAtis quidem exploratum est ex omnium ferè poetarum lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto significari. Arbusculam eam omnium delicatissimam aiunt, perpetuo tam virore spectandam, quam foliorum specie, suauissimoque odore praestantem: vt non immerito sit Veneri Deae omnium delicatissime dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiae nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quod ei simulacrum ex pullulante Myrto fecisset.

VENVS.

NAm qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponunt, quo coronatam eam in iudicio Paridis astitisse, Nicander ait Alexipharmacis, atque ea de causa huiusmodi arbusculam & Iunoni & Palladi odio habitam in posterum. Apud quem animaduertas Dictynnam Palladem appellari, quamuis glossemata quaedam aliter exponant. Neque verò dissimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere significatum, vnde apud Aristophanem legas, *ἡ δὲ τῶν μύρτων ἑστὶν ἐκὼν, περὶ δὲ ἐνὸς λόγου ἀπονομένης ἡ τῆς τῶν ἐμῶν.* quod ita reddemus: Neque rem aggredi veneream, priusquam Graeciam scedere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebre ponit lasciuo quodam motu interim subsultantem: quod forsitan spectat Aristophanicus ille iocus.

Cus, ubi chorus senum Lysistrate ait: Ensem posthac gestabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater sollicitauerit ad stuprum, cum eam paternae petulantiae reluctanter modo virga myrtea verberaret, modo vini tormentum adhiberet, mox in anguem conuersus spiris totam implicuerit, atque ita voti compos euaserit. Ibi quoque virgam myrteam, nequitiae imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè significare ostendimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

*Quos durus amor crudeli tæbe peredit
Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.*

O V A T I O.

MYrtea verò corona triumphantium militum capiti gestata, rem bellicam siue sanguine confectam significabat; vel cum quid bello non indicto per occasionem captum fuerat; tunc enim ouatio decernebatur, non triumphus, atque ita myrtea utebantur corona, facilitatis indicio, cum in triumpho ob victoriam cum labore partam laurea gestari solita esset, de qua superius.

H I L A R I T A S.

ERat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiujs eo circumlato ramo vnumquemque discumbentium ad cantandum excitare. Singuli enim conuiuiarum accepto in manus myrti ramo, partes canebant suas: quem morem Symposiacis Plutarchus late disputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo se vndecumque patefacit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidum caput impedire myrto. Atque vbi cumque conuiuiorum laetitiam celebrat, coronas è myrto inferri iubet.

A R M A B E L L I C A.

In prodigio autem, quod ad Polydori tumulum Aeneas se obtulit, corneis virgultis, & Myrti densis hastilibus, ad euulsionem sanguinem stillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta hostilem illic esse locum significari dicit, quippe quod duo ea genera lignorum hastilibus bellicis apta sint, proindeque pacis auspiciam nullum illic esse potuisse. Ac per hoc sacrificanti in nouae ciuitatis causa, portendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infestum sanguini. Sedenim crediderim ego potius Maronem nostrum locum hunc de sepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quando quidem Theophrastus ait ad Circeum in Italia locum esse eminenti quodam situ, densissimo variarum arborum nemore, sed arborosis praecipue myrtis densum, ubi paruus visitur locus, quem incolae Elpenoris tumulum perhibent. In eo, qui supini hominis mensuram non excederet, myrtos coronarias nasci, minutis quippe folijs, & odoratoribus quam latifoliae sint, neque alibi toto tractu eas, quam angusto eo spatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoque funebris est, de qua Pindarus isthmjs, vt in Cupresso diximus.

ἢ θὰ λευκοθεῖς κάραι μύρτου δὲ ἀνίη.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de causa, inquit interpretis, quia funebris est. Iolaum enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumulum Iolea celebrabant.

A M O R I S V V L N E R A.

Est Myrti genus, quae folia habet perforata, ea Trcezenijs latissime prouert.

nit per hanc amoris vulnera, mceroremq; ipsum, quo plurimum amantes ex de-
siderio conficiuntur, significari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda
enim omnia sunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coercebat, ea forami-
na processisse: de quo, vt nullam esse fabulam tam ineptam quæ apud Græcos
autore careat, admoneamur, apud Pausaniam libro primo videndum.

G A N Y M E D E S .

S Vnt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quod persuasum sit eam ibi
Sætatissimè natam, vbi puer is pedum vestigia pressisset. Argumēto esse locū
in Chalcide Harpagium à re ipsa nuncupatū, quod ibi Ganymedem ab Iouera-
ptum fabulantur, ibidemq; Myrtos pulcherrimas, atq; admodum copiosas na-
sci. Quod ea de causa à Chalcidensibus confictū aiunt, quod insulares illi impu-
rum genus fuerint, puerilium amorum turpitudini quam deditissimi, pudore o-
mni posthabito. Id quoq; apud Pausaniam.

P A P Y R I I V I C T O R I A .

I N numis aliquot aspicere est Papyrij caput myrtea corona redimitū. Signifi-
cat id Sardos ab eo in campis Myrteis superatos, ob cuius rei memoriam myr-
tea ipse corona vsus est.

A D I L L V S T R E M H I E R O N Y M V M R O B O -
R E V M V I C I N O V I D O M I N V M , D E I I S Q V Æ P E R Q V E R -
C V M , H E D E R A M , F E R V L A M , M I L A C E M E T A M Y G -
dalam significantur,

E X S A C R I S A E G Y P T I O R V M L I T E R I S ;
P I E R I V S V A L E R I A N V S .

Roce verò tibi Quercus tua, honoratissime Hieronyme, quæ ex Aegypto adueltā-
bi dari tant opere cupiebas: neq; id immerito, neq; temere: nam cum ea arborū va-
lidissima vulgo à robore nomen consecuta sit, siue potius vires ipsa ab arbore Quer-
cu, quæ robur ipsa est, nomen acquiserint, cui potius dari debuerat, quam illi, qui
de clarissima Roborea stirpe prognatus, duorū etate nostra maximorū Pontificū, Sixti III. &
Iulij II. illustris gloria, clarissimum quæq; eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saona ortus
cū veluti postliminiò Taurinum veterem patriam studijs florentem reuississet, maiorum iuo-
rum, quos agnatos habebat, liberalitate adiutus, paratam sibi ad Pontificatum viam inuenit:
tantum enim virtute & disciplinis optimis profecit, vt vel ante etatem primos in congregatio-
ne sua titulos sit honorificè consecutus: mox doctrina & præstantis ingenij nomine Sacerdos Card.
factus, integritate hominis cognita nullo negotio fuerit ad summū Pontificatum euectus: ac tum
ipse, tum Iulius II. qui ei paulo post successit, progeniem vnde fuerant oriundi, honestissimis titu-
lis & honoribus ornauerūt. Sed ne singula referam quæ & aliàs à me dicta sunt, & paucis ex-
plicari non possunt, quid magni illi Gallorum Reges, nonne Roboreos semper magni fecerunt, &
eorum aliquem apud se fouerūt: teq; adeò ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Hen-
ricus eius filius, singulari humanitate sunt amplexi: quibus tu bonarum disciplinarum studio,
politiorisq; eruditionis nomine gratus in primis extitisti, etq; opinioni, quam omnes de te conce-
pimus, in hac ipsa adolescentia non auare cœpisti respondere: vnde ipse etiam Rex Henricus tua
ad res gerendas opera atq; industria vti in animum induxerit. Itaq; non plus tibi familia tua
splendoris adiungit, quam abs te illa accipiat, etq; in dies magis ac magis accessurum esse videtur.
Quod autem ad Quercum attinet, Heder a quoq; se illi applicuit ad ornamentum, proq; septo
Myrtus,

Myrtus, & Ferula, & Cilaxq; cum Amygdalis accessere, quibus venuste adium tuarum hypa-
thron poteris conuestire, amœnioribusq; vmbriis festiue admodum opacare. Vale.

D E Q V E R C V
C I V I V M S E R V A T O R .

N T E R coronarū genera querna in primis celebratur, quæ ci-
uis in bello seruati signum magno apud veteres in honore sem-
per habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri sit institutū, plures
enumerantur cause. Alij enim dicunt honorē hunc Arcadibus
attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorē glā-
diphagos appellare. Alij ea de causa, quod facilem & prom-
ptuarium cibum Quercus sit militibus afferre solita. Alij, quia Ioui sacra sit,
in cuius tutela sunt ciuitates, congruensq; haberi, vt qui ciuem seruasset, ea co-
ronaretur fronde, quæ ciuitatū omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas
autem, vt Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebatur, eaq; erat Iouis si-
gnum. Sunt qui eam tradant primam plantarum omnium genitam, atq; ita po-
pulorum altricem fuisse, & primariam oraculorum autorem. In numo quodam,
cuius Dorica inscriptio est ΑΠΕΙΡΩΤΑ, aquila habetur fulmine subter pedes
deiecto, & rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarum
moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonea significat. Quantū verò perti-
ner ad seruatos ciues, quamuis in Lauro de C. Gallij et L. Næuij Surdini numis
rem explicuisse satis possit, non importunè tamē loco hoc repetetur quod Oui-
dius de Quercu ad Laurum dixit, cū in arborem eam Daphne transmutaret:
Mediamq; tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronā ciuicam esse po-
sitam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti,
sed ad osculum quodammodo incuruati: literæ, O B C I V I S S E R V A T O S,
quorum duo huiusmodi apud me sunt. Qua specie ciuicam eam fuisse credide-
rim, quam pro Augusti foribus affixam scripsit Ouidius:

Postibus Augustis eadem fidesima custos
Ante fores stabis, mediamq; tuebere quercum.

Quamuis nōnulli arbores ipsas eo gestu fatas fuisse putant. Libet autē & aliorū
quorundā addere monumenta. In numo C. Caligule ciuica tantum cum glandi-
bus spectat, in quo literæ sunt huiusmodi, S. P. Q. R. P P. O B C I V E S S E R -
V A T O S. In Sergij verò Galbe Aug. numo ciuica eadem est cum inscriptione,
S. P. Q. R. O B C. S. Eadē in Vitellij Germanici, in cuius medio hæc literæ sunt,
S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo etiā quodam aureo, et alijs plerisq; obser-
uauit, ciuicam hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatā, quamuis alia nōn adsit descri-
ptio, idem tamen est significatū. Eodemq; S. C. Antonino numus datus est cū
porca sceta & natis sub ybere, quibus imminet quercus, quod animal id dubio
procul glande plurimū pascatur, vnde antiqui omnino cibi admoneamur: quā
causam Plutarchus præcipuā putat in ciuicæ coronæ dono: quāuis primas Ioui
partes tribuat, cui sacra sit arbor, & in cuius tutela, vt dicebamus, sunt ciuitates.
Videas & in numo quodā Augusti Cæsaris, quercus arbores duas cū ingenti pā-
tina in medio earū sita, circa quā literæ sunt ad quadrati positurā S. P. Q. R. Nec sum-
nescius ciuicā etiā ex illic fieri solitā: nā & ipsa glandifera est: Cæciliūq; Comitū
poetā coronā ciuicā iligneā appellasse: omnino em iligneā primo fuit. Rationē
Festus tradit, q; frondē præ se perennē ferat. Postea verò magis placuit ex esculo

Ioui sacra, vbiq; custodito honore glâdis, vt Plinius autor est. Nota sunt que & d quâta tribui solita sunt ijs qui ciuicâ meruissent. Ea quippe vti licebat perpetuò in ludis. Induenti assurgi etiâ à Senatu moris erat, senatuiq; proximus erat locus assignatus. Vacatio munerû ipsi, patriq; & auo paterno dabat, quòd filiû ad eò publicæ rei vtilem genuissent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ sunt leges, vt quippe ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fateret, aliter testes in eo negotio nihil proderât, neq; si quempiâ alium quàm Romanû ciuem seruasset, quantumuis Regem. Ciceronem ciuicâ donandum L. Gellius censuit, quòd eius operâ esset atrocissîma Catilîne coniuratio detecta, vindicataq; atq; ita nò ciuis vnus, sed vniuersa Romana ciuitas seruata, meritoq; vt ait ille,

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

A M V L E T V M.

HEcate quoq; quercu coronari solita est, in cuius manum hasta imponebat, & humeros multis draconum spiris implicabatur. Huiusmodiq; deæ simulacrum ante ianuam dedicari solitum Æschylus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur.

V I R T V S.

Herculeam verò clauam illam valido plurimùm de robore fieri solitâ, virtutis simulacrum esse, optimi quicq; autores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua spectatur, cum inscriptione, V I R T V S A V G V S T I. Neruæ autem Taiano ex S. C. quod in numis apparet, decretum est leonis caput clauâ supererecta, cum inscriptione vni illi maxime attributa, quæ est, O P T I M O P R I N C I P I. Nec præteribò Còmodi vanitatem, in cuius numo vidimus ingentem clauam cum inscriptione, H E R C V L I R O M A N O A V G. S. C. & ad hæc coronam ciuicam circumductam. In alijs ad adulationem huiusmodi cufis, Hercules est facie ad ipsius Còmodi similitudinem informata, cum spolio & claua in læua, dextera coronam trophæo superimponens: literg, H E R C V L I R O M A N O A V G. Accepit enim is statuas Herculis habitu, eiq; immolatum est vt Deo. Harum vnâ adhuc integram cū claua & Hyla, Iulius II restituit pro foribus aulae superioris palatij Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X statuâ amoueri iussit, neglectaq; in angulum reijci. Neq; verò clauam Herculi semper ex robore fuisse perhibent, verum & ex oleastro, cuiusmodi ea fuit quam Mercurio *κλυίφ* dicauit, quam iterum pullulasse fama est. Nam Træzenij oleastrum ex ea claua natum ostentare olim consueuerunt. Pisander & aheneam Herculi clauam fuisse dicit.

F O R T I T V D O.

Iam verò fortitudinem, validasq; vires per Quercum significare mos est multorum, siue nomen ipsum sequantur, quæ roboris elogio censetur: viribus enim præstantes viri, vt Festus ait, robusti à robore nuncupantur: robur verò à robo colore rufo, quòd ea materia plurimas eius coloris venas habet, siue insit illi vim admîrentur, quòd incorrupta materies, & ad ædiû perennitatem facere, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperitur.

D I V T V R N I T A S.

Eadem autē de causa diurnitatem etiam significat quercus, quòd eiusmodi sit eius vis, vt in feros vsq; annos prorogetur, præcipue cum uel defossa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cum exta de manibus Aquila rapuisset, & in frugiferam

ram quercum contulisset, summum, sed serum impetium portendi familiarè responderunt: quod euentus mox comprobauit.

I M P E R I V M F I R M V M.

Imperij firmitatem per sceptrum ex querno trunco significatum inuenio. Sceptrum aut cum folijs quernis in columna quadam ex alabastrite Viterbij spectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, superioribus autem ita mutuò complexis, vt oculi speciè reddant. Plutarchus Osirim huiusmodi signo redditum arbitratur, qui, vt nònulli prodidère, non Ægypti solum, verum & Italiæ, & totius ferè terrarû orbis imperiû obtinuerit. Aiunt verò scepra huiusmodi ita pluribus ramis ornari solita, vt plures erât prouinciæ quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatû esset id monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra est, sacra, vt Apollodorus III. de Dijs ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob vtilitates quas arbor ea tam in ædificijs, quàm in primovictu præbuit.

O S I R I S.

Macrobius in hac oculi specie, quæ ab incuruatis ad complexû hinc inde ramis, vt in nobilitatis vestræ gestaminibus spectare est, cum Osiridis nomen agnoscit, tum Solis id esse signum cõtendit. Oculi verò similitudinem ideo poni, quia Sol regali potestate cuncta despiciat, vnde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sedenim de oculo eo còmentario disputatum, quo per singulas humani capitis partes, quæ aliquid significant, decurritur.

P R I N C I P A T V S.

Cæterum & in Aruspiciû disciplina quercus principatû ostendit, quòd multis olim augurijs obseruatû est: ex quibus illud præcipue referendû videt, quòd in suburbano Flauiorû quercus antiqua, quæ Marti sacrata erat, per tres Vespasie partus singulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia signa futuri cuiusq; fati. Primum quidē exilem, & haud ita multò post arefactû: ideoq; puella nata non perennauit. Secundum præualidum ac prolixû, & qui magnam porterenderet felicitatem. Tertium verò instar arboris: quare patrem Sabinû ferunt aruspicio insuper confirmatum renunciasse matri, nepotem ei Cæsarem natum. Contrâ verò sceptrû nouissimo Neronis anno de Augusti manibus excussum fulmine, imperium Cæsaris diuinitus abrogatum indicauit.

F E R I T A S.

Quorundam etiam inuentû fuit animi feritatem ex quercu significare, quòd etiam non ignobiles poetæ agrestes homines, immites atq; sæuos, nullisq; humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictitabân: de quo interpres Hesiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere solitos, vrbium terrorumque còmoditate nondum adinueta, datamq; hinc ansam, vt ex petris aut roboribus geniti viderentur.

O B S C O E N I T A S.

Habet & glans ipsa suum significatum, idq; obsceno satis intellectu, ob eam scilicet qua prædita est figurâ, pudendi virilis mucroni penè similem, atq; hinc Arcadiû obscenitatem incelsi reperias, quòd *Βαλανοφάγοι* essent. Vnde Diogenes eiusmodi notæ adolescentē Arcadem dixit, is cuiusmodi videret esse interrogatus: intelligebat enim Arcadiâ infamē esse, vt pote quæ luxu delictisq; barbaris corrupta esset. Alij referunt ad stuporem: vnde dixerit etiâ Iuuenalis, Læua in parte mamillæ nihil Arcadico iuueni subsultare. Sed cum priore sententiâ facit alterû eiusdē Cynici dictû, apud quē cum mentio fieret de puero quodâ qui malè

pueritiam tutabatur, Diogenes cuiusnā is esset interrogatus, Tegeates respondit, ludens scilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas est Arcadię, Tegos autem interdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA.

IPsa deniq; arbor quercus, ea insignis asperitate, quę omnibus conspicua est, non immeritō fertur vsque ad eō inimica oleę, vt eam iuxta se positam extinguat. Olea verō cū sit pacis, mansuetudinīs ac lenitatis indicium, excogitatum est quercum olea complicare, cū iracundiam atq; inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Contrā addam *ἡ ἀσπίς* & ea quę beneficium à quercu consequuntur: scriptores enim naturalium rerum, hederam quercinā, viscum quercinū, & polypodium quercinū optimū dicunt.

DE HEDERA.

Hedera autem non quercina tantum, sed qualiscunque esset, haudquamquam obscure celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quę propter continuum virorem vitibus etiam præferebatur in sacris, quod illa à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS.

EA verō in primis quę corymbos nigros fert: sed & sine delectu coronamentis accepta Dionysio sacra, quod æquę est ac apud Ægyptios Osiridi, à quo etiam isti nomen: chenosis enim eorum lingua nominatur, quod Osiridis plāta interpretatur. Præterea Dionysius, Nysa vrbe à se posita in extrema ferē India, hederam quam seuit, æternum nominis sui monumentum esse iussit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

THyrsis verō, quod telum est ligneū, circumfusa hederā coopertum vini nocumentum hieroglyphicē indicat sub ipsius suauitate latitare. Hinc Macrobius Liberum Patrem ait ferire per obliquum, circumfusę hederę latitante mucrone. Neq; aliud sibi vult vitis supra caput Hecates prætendi solita, quę nimirum ostendit Fauni patris insidias, quas in natam vini opera construxit, de quo latius in Serpente.

TENACITAS.

VSque ad eō verō adhæsit hederę tenacitatis nomē, vt illigandi complectendiq; significatum, vt olim apud nostros flamine Diali non modō eam tangere ominosum esset, verū etiam nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Ea q; de causa neq; anulū quidem gestare ei licebat, libera siquidē omnia esse volebant sacrificulis. Vnde sacrū factura Dido apud Maronē, vnum exuta pedem vinculis in veste recincta, legitur. Manifestū autem est hederam vincire quicquid fuerit, ad quod se applicuerit. Hinc Horatius lasciuus hederis ambitiosior dixit. Hinc Catullus mentē amore reuincens, vt tenax hederā hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator:

Brachia non hederę, non vincat oscula conchę.

Ea deniq; siue ab hæredo, siue ab eo quod edita petat, siue potius ab edendo ea, quibus adhæserit, nomē habeat, Libero Patri dedicata est, vt initio dictū, quod ita semper vireat, vt & ille semper iuuenis. Nam solis æterna est Baccho Phœboq; iuuenta, vel quia mentes hominū ita Liber liget, vt ea quę cūq; tetigerit impedit: ebrius enim quamuis solutū eum vel in angusta paupertate dicat Horatius, & Lyæus à soluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, neq; sui compos est.

ASSERTOR.

INnumis plerisque caput hederā redimitū aspicias cum Assertoris inscriptio: ne vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte sigillum est cum racemo in dextera, in læua spoliū gerit: literę quę legi possunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In aliquot alijs caput identidem hederā redimitū, ab altera verō facie Hercules cū claua & spolio: literę sunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: infra verō, ΘΑΣΙΩΝ. Sed dicere ego populeam potius esse frondem, nisi flexuosus viticulę ambitus hederam potius referret. Sunt verō Thasijs ab insula, quę Thracię adiacet, vnde Hercules progenitores oriundi, quo nomine illi sibi plurimum plaudentes, imaginē eius numis exprimere instituerunt.

BACCHEIA SVPPELLEXX.

VInaria verō vascula, quę Cissibia plurimum appellāt, orificiū ad hederacij folij speciem informatū habent: *κισσία* enim hederā: cuiusmodi vasa quamplurima, quę longa sapiunt vetustatem, vbiq; Romę videas. Et quę nūc etiā eluto formantur, ad eandem penē formam rediguntur, à folijsq; vulgō nomen habent, nam Folietę nuncupantur. At bona pars Italię vasa vinaria quotidiani vsus Boccalia, quasi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quamuis *Bavv* pro vase vinario sit apud Homerum. Qui *κισσία* dicta putarunt, quod vasa olim ex hederā fieri solerent, hallucinari mihi videntur: nam neq; quidem lignum satis idoneum, neq; materia commoda est, cū satis cōstet, si poculo hederaceo mixtum infundatur, vina transfluere. Neq; ego nunc poculorū genera perquiram, quę copiose satis ab alijs enumerata fuerunt: illud ostendisse satis fuerit, quā de causa bona eorū pars hederam supremo margine asimularent. quinetiā in nonnullis iuxta ansam impressum hederę foliū obserues: & apud Maronē pastoralibus quibusdā poculis superaddita vitis, Diffusos hederā vestit pallente corymbos. Quā verō specie esset cantharus qui Baccho dedicabāt, vt scyphus

Herculi, si quęsierit quis, picturatione cōmodius q; verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori ambitu in angustū flexuoso interius ductu se contrahentem, ita vt ea pars tota desidentibus incuruis costulis describatur: mox intumescit in calicem, quod nomē nostris in sacrificijs tot iam abhinc annis, specie nihil quicquā immutata, receptum est. hinc iterū angustari incipit, totoq; ambitu introuersus incuruari, quo ductu vbi aliquantulum processerit, rursum aperit, & cratera in summo patefacit. Addunt hinc atq; inde ansę, quas aures Gręci libentius appellarūt: sed aures ego eas aliā quā ansę sint forma factas intelligo, vt pōte quę quidem prostant à summō vase, sed minimē ad inferiora flecterentur. In morē autem Delphinorū aliās ansę, aliās anguium figuras, plerunq; volutarū in modum fieri solitę. Sed & vna tantū ansa præditos pleriq; locis cantharos in antiquorum monumentis aspicias, cuiusmodi apud Virgiliū est Silenianus ille,

Qui grauis attrita pendebat cantharus ansa.

POETA.

QVod verō poëtis hederā decerneretur, vt vnā cum lauro coronā eorū perficeret, non tā perpetuus vtriusq; viror, qui diuturna eorū opera significaret, in causa fuit, quā vt ostenderet, eos, qui digni hederis euassent, Laureaq;

meruissent, & ingenio & arte præcelluisse: per Laurū enim insitā in ingenio vim, & ac venæ fecunditatē Apollinis irradiatione locupletē intelligebant: per hederā verò artē & industriā peruigili labore partam. Cuius rei id est indicium, quod hederā suapte vi admodū imbecilla humi semper reperet, neq; se vnquā attolleret: pertinaci tamen labore artificiosoq; conatu peruincit, vt vel arboribus vel parietibus adhærescens, paulatim irrepens supra omnium fastigia victrix euadat, & supermo in vertice dominetur: vtroq; enim opus est, si quis velit excellere: nisi verò excelluerit nihil quicquam profecit, quia Mediocribus esse poëtis, non homines, non Dijs, non concessere columnæ. quare sapienter ait Horatius,

*Ego quid studium sine diuine vena,
Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic
Altera poscit opem res, & coniuat amice.*

In eandem sententiā apud Pindarū legas, vt in Ape diximus, poëtis lacte simul & melle pasci: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel artem, laboriosumq; proficiendi conatum ostēdit. Non enim mel sine magno labore, industria & artificio comparat. Apud Athenæū, quod minimè dissimulandum est, legas, ex Seno Eliensi Grammatico desumptū, Autoabalos, qui postea Iamborū poëtæ nūcupati sunt, hederacea corona vti solitos, Ithyphallos verò talari tunica manicatos, ebriosorū personas ridiculū in morē gestasse. Hinc apud Virgil.

*Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.*

Et quod ad manicatos facit elusum alibi:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitrae.

Sed vt ad Athenæum reuertamur, Phalophoros demum ait (ideæ sunt hæ impudentioris Musicæ, lasciuæq; apud veteres cæremoniæ) serpyllo & præderotq; herbis faciem occultasse, fertaq; sibi ex viola & hederā nexuisse.

VETUSTAS.

Præter hæc vetustatis symbolū est hederā, cum semper circa vel arbores, vel ædificia vetustate cōsumpta ruinosaq; saxa maximè versetur: quin etiā ex eo Baccho sacra, veluti vīna etiā de vetustate cōmendantur. Pindaricum porro est vinū à vetustate cōmendare, vt Epharmosto Olympijs, *αὐτὸ δὲ πικρὰ καὶ οἶνον*. Ita Horatius pascim: *O natam mecum consule Manlio testa.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigat, li. Amorū secūdo, elegia prima:

*Nunc mihi fumosi veteres afferte Phalernos
Consulis, & Chio soluite vincla cado.*

Fumosi enim Consulis, non fumosos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant, eadem synepeia apud Iuuenalem habetur:

Fumosos equitum cum Dictatore Magistro.

Notum enim quemadmodum Romani studiosissimè curarint, vt atria suam maiorum illustrium imaginibus complerentur, ad excitandam scilicet posteritatē, vt quod sibi ad imitandum proponerent, assiduè cōspicerent. Fumosos igitur, præ vetustate quadam veluti fuliginē coloratos. Hedera aut cogere in senium arbores creditur, ipsaq; nō nisi senescentibus libenter adhærescit. Extāt super hoc luculentissima Laberij carmina, quorū ea duo tantū afferā, quæ ad sententiā, quæ de nunc agitur, congruere videntur:

Ut hedera serpens arborum vires necas, Ita vetustas ambitu annorum necat.

Necq;

Necq; quidem ea tantum de causa, quia vetustas vinum cōmendat, & hedera sit vetustatis indicium, ea Baccho sacra perhibetur, sed quoniā, vt super eius vi Plutarchus differit, cōmanducata hederæ folia ebrietatis speciem quandā representant, & procliuēs ad furorē mentes incitant.

FUROR POETICVS.

Atque hinc demum existimant eruditissimi viri coronas hederaceas poëtis attributas, si quidem motus ille diuinitus sit, vt autor est Plato, quo poëtarum mens concita, imagines rerum tot supra naturā concipit, & ea interdū mysteria scriptis mandet, quæ paulò post ipsi abeunte furore vix intelligunt. Vnde nō immeritò excludit sanos Helicone poëtās Democritus, eosq; tantū admittit,

Quos cantor Apollo

*Non patitur versare lutum, sed ad aurea cæli
Limina sublimes Iouis omnipotentis in aula
Sistit, & aetherei monstrat commercia cætus,
Ambrosiamq; libens nectarq; propinat, & illi
Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt
Nubila, quæq; Deum in penetrabilibus abdita cernunt.
Adq; vbi iam sese rediere in somnia mente
Attonita repetunt, & quæ insperare reposcunt,
Et plerunq; suas non perceperit Camænas,
Usque adeo humanis præstant cælestia rebus.*

DE SMILACE.

Voniam verò Milax, vt vocabulo vtar Æginite, quadā cum hederæ foliorū viticisq; similitudine ita congruit, vt ea multi magno cæremoniariū errore pro hederā vt sint, ignorantes funestam esse, & omnibus sacris & coronis infaustam, ideo visum est in hoc hederæ commentario eam dissoluere ambiguitatē. Quatuor enim distinguitur speciebus: at borea vna, quæ nostris taxus est: virgulto assimilis altera, sed aspera & spinosa, surculis, ramis, pediculis, & folijs paliuri instar hamatis, labruscæ, ppe modū racemis prædita, quæ Venetijs in semotioribus Lignipedū hortis in pergula surpactam aspexit. Hedera alia duæ propriores, quarū vna læuis, altera hortēsis appellat, sed vsque ad eō sibi inuicē assimilata, vt vtrāq; pleriq; vnā tantū speciem existimarint. Sili quis hæ lupinorū tunicas magnitudine adæquantibus fecundissima, in quibus grana ad faseolorū similitudinē renuncolorū figurā referentia delitescunt, presiora in alijs, in alijs torosiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, surculo in omnibus iunceo ad admirandam altitudinē excrecente: folijs ppe modum hederaceis, nisi quod hederis vniciq; singula, his pascim trina: hederæ tenacia, & perpetua, & læuore quodā placida, his asperiora debiliaq; & cum vnto simul interdum abeuntia, autumno prorsus decidua.

FUNESTVM.

Florē harum coronis intextū funestū habet hieroglyphicū. Florē verò ferūt violis admodum similem, colore in alijs cādido, in alijs puniceo, in alijs etiā subpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius attestat, in faustosq; esse dicti omnibus sacris & coronis: causamq; affert, ob crocū in eā herbā amore simi-

laci conuersum: quã quidẽ fabulam Naso IIII Transmutationum libro vni-
co eo versu tangit. *Et crocon in paruos versum cum smilace flores.*

De qua quidem fabula cum nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ vi-
ticulue iustum opusculũ hexametris cecinimus, fabulãq; totius argumentũ ex-
plicuimus. Idem Plinius ait: Vulgus ignorando, hancq; hederã existimando, se-
sta sua polluere. Nam & poëtis, & Libero Patri, aut Sileno, Smilax iam pro he-
dera sacra bat ab ijs, qui omnino quib; coronãdi essent ignorabãt. Legumẽ hoc
diu nostris regionib; ignotũ, nunc nuper allatũ è Sicilia Romã, multorũ hortos
totã iam Italia cœpit multiplici fruge fecundare. Oblectat mirificẽ fructus tum
lepida colorũ varietate, nitoreq; gemmarũ instar arridentiũ, tum opere topiario
furculus, qui foliorũ sylua densissima in metas erigitur altissimas, & muris ap-
plicata paucorũ dierũ spatio ad celsa quãtumlibet ædiũ fastigia prorepat, turres
exuperat, nullius arboris proceritate superatus. Ideoq; in spatiosas scenas latissi-
maq; tentoria, quo præcipuẽ anni tempore magis expetunt, mirabili pampino-
rum feracitate contexitur. Tum cibus leguminis nõ, vt multi tradunt, abomina-
bilis, sed gustu gratus atq; suavis: nam & disclusus à tunicis, & cum teneris ad-
huc siliquis aqua incoctum, lautis etiam cœnis apponitur. Quam verò Medici
damnant, fortẽ trachea illa est, paliuri spinis prædita, quæ racemulos quosdam
ad instar labruscæ producit.

DE AMYGDALA

Voniam verò, nobilissime Hieronyme, spem eam quam de præcla-
ra ista indole tua optimã omnes conceperant, vel ante tempus exple-
re, tam in bonarũ artiũ studijs, quã in insigniũ morũ elegãtia iam
dudum occcepisti, Amygdalũ tuã esse hieroglyphicũ animaduertit:
ea enim arbor ante alias omnes floribus induta, nõ suẽ tantũ spem ostẽtat opu-
lentia, sed & aliarũ frugũ annũ feracẽ pollicetur. Vnde Maro cum videret eam
primã omnĩ florere, nihil vel Ianuarij rigore deterritam, ex florũ eius multitu-
dine lætæ identidem fœturaẽ spem in frumentis concipere nos posse monet his
versibus:

*Contemplator item cum se nux plurima syluis
Induet in florem, & ramos curuabit olentes,
Si superant fœtus pariter frumenta sequentur,
Magnãq; cum magno veniet tritura calore.*

Quod si spes, vt Speusippus Platonius definit, est expectatio boni, velut è con-
uerso metus animi concitatio in expectatione mali, siq; floribus inspectis vsũ
inde fructuũ expectare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni præ-
nunciũ, & frugem paulò post succrescentẽ polliceatur: nam & Themistius iu-
cundissimam floris speciem fructuum prænunciam esse dicit.

I V V E N T V S.

Ad hæc flos omnis iuuentutis habet hieroglyphicũ: iuuetus autẽ omnis sem-
per spei plena, cum senectus cõtra omnia desperet: siue hoc accidit iuuenib;
ex exiguo rerũ vsu, senib; verò ex irrita multorũ votorũ experientia: siue quia iu-
venes natura vegetiore, quæ cupiũt ardentius futura etiã sibi proponũt, spemq;
impendiò pascũt, senes debilitate cõfecti, præ timore etiã cum assecuti sunt diffi-
dere videntur, ideoq; bonis minus gaudent. Alij dicunt æquius ideo sperare iu-
venes quã timere, quia spes est de futuro tempore: in senibus autem multa me-
moria residet, ac earum præcipuẽ, quæ spem plurimam elusere, tum autem me-
moria

moria ipsa spei quodammodo contraria constituitur.

S E N E C T V S.

Porrò senectus, quæ sese hinc obtulit, facit vt ad amygdalã rursũ reuertamur:
eius siquidem hieroglyphicũ in diuinis literis accipitur pro canitie, quæ ma-
nifestum est senectutis indicium. Amygdala autem potius quã alia quæpiã ex-
plantis, quia, vt etiã ex Maronis descriptione vidimus, arbor nulla densiorem
florum vbertatem reddit quã amygdala. Locus autem est in hanc sententiã a-
pud Solomonem ad calcem Ecclesiastæ: Florebit amygdalum, & pinguescet lo-
custa, & dissipabitur capparitis, atq; hæc inceptabũt, homine iam in domum æ-
ternitatis suæ profecturo: hoc est, vt apud Eucherium, canescet homo, tume-
bunt pedes, & concupiscentia frigescet: nam hæc plurimũ homini in postremo
vitæ tempore accidere consueuerunt, vt inde in terram, quasi in æternitatis suæ
domũ redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis est, cum
canis caput albeat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notat, quosdam
interpretari per amygdalã florem sacram spinam, quod de crescentibus natium
carnibus spina succrescat, & floreat: nam & hoc & illud senij est.

CONTINENTIAE FRUCTVS.

Apud Hieremiã primo capite, vbi se is virgã vigilantẽ videre asserit, Theo-
dotio reddit amygdalinam. Vnde colligitur, amygdalũ castioris hierogly-
phicum esse temperantia: nucẽ enim eam videmus amarissimũ habere putami-
nis corticem, testãq; lignea, eaq; durissima cingi, amaritiẽ corticis difficultatẽ in-
dicante, integumentũ durtia virtutẽ ipsam: fieri autem vt cum putamina illa &
amara & dura sum moueris, fructu fruare suauis admodum & delicato. Sic conti-
nentia castigata cõercitaq; custodia, amara primũ videtur, perdifficilis & ab
omni delectatione remotissima, sed ex qua fructum colligas dulcissimũ suauissi-
mũq; ait em Hesiodus, virtutis radices amaras esse, fructus verò suauissimos.

DE NVCE IVGLANDE

N V P T I Æ.

Ab amygdalo ad nucem iuglandem transire non incongruũ, cuius est
hieroglyphicũ, vt nuptias præ se ferat. Credidẽre multi, ait Plinius,
quia nuce cadendo tripudiũ sonumq; faciant, qua de causa dictũ il-
lud, Sparge marite nuce. Sed verisimilior causa est, quã ipse cõmi-
niscitur, ob integumentũ duplex, puluĩnati primũ calicis, mox lignei putami-
nis, quali propemodum operimento fœtus muniantur.

C A P P A R I S.

Vt verò & Capparim absoluamus, super eo multa & varia tam He-
braici interpretes, quã Latini & Græci cõmentũ sunt, dum Hebrai-
cam vocem, quã nos Capparim dicimus, illi A V I O N A, modò amo-
rem, modò desiderũ, modò cõcupiscentiã, & his similia elocutioni-
bus suis circumscribũt. Sed qui diebus nostris scripsere Capparim libidinẽ per-
frigerare, hoc loco, teste eo, decepti vidẽtur, quod minus animaduertentur So-
lomonem id notare voluisse, cessare tunc libidinis ardorẽ, cum Capparitis nulla
esse cœperit: id enim apertẽ signat, Dissipata fuerit: perinde ac si Græci per fabu-
las suas philosophẽtur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus supe-
rari, cum primũ Herus lucerna fuerit extincta.

Rr

Letuosissimo illo die, quo Celsi Delini iusta, Academia vniuersa depofcente, per-
uefusto maiorum ritu celebravimus, memini te, facundissime Grana, dum fune-
ris apparatus inftuebatur, multa de me querere fuper funeftarū arborum figni-
ficationibus, quod nonnullam huiusmodi rerum inquisitioni operam dare me non
ignorabas. Tuq; meminiffe debes pauca admodum ea fuiſſe, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici
caſu cōſternato, memoriæ fuccurriffent, tum quod eo totus couerſus eram, vt quæ multa in præ-
repti iuuenis defiderium à doctiſſimo quoq; conſcribentur, ſedulo colligerem, collectaq; publi-
carem: tum quod nolebam eo tempore te nugis meis occupare, ſtudioſū tuorum ſocium laudare
meditantem. Quem quidem tu non laudaſſe tantum, ſed diuturniori, vel æternæ potius vitæ vi-
ſus es mihi reſtituiſſe. Dignus quidem Celfus, qui tam eruditum, tamq; eleganter funeris ſui lau-
datorē ſortiretur. Dignus tu quoq;, qui de iuvene tam præſtanti, tam docto, tam probò verba fa-
ceres, quamuis id lætiori argumento factum omnes maluiffemus. De qua quidem oratione tua
multa alij præclare prædicant: nos exuperaffe te & noſtram, & omnium expectationem, qui de
te optima quæq; conceperamus, veriſimè proſitemur. Tibi verò an ego reſponſurus ſim in iſis quæ
percontatus eras, adhuc ambiguum eſt mihi, cur aui tamen vt ſi quid per diligentiam aſſequi
poſſem, tuæ me ſlagitationis memoriæ fuiſſe comprobarem. Itaq; Cupreſſum, & Pinum, & Popu-
lum, & pro corona Smilacem, & quedam alia quæ funeſta ſunt perquiſiui, de quorum ſigni-
ficatis cōmentariolum hoc ad te conſcripſi. Illa verò meminiffe debes, cum de coronis quæreretur,
quibus cenotaphium cingeremus, reſpondiſſe me, ex Salice, ex Oro, ex Capriſico, & Loto de-
mum ſerta contexenda. Ex Oro, quoniam ſenilem prudentiam tam iuuenili ætate præſe-
rebat. Ex Capriſico, quia cupiditatibus omnibus, quas innumeras ea ætas afferre ſolet, ipſe iugū
impoſuerat. Ex Salice propterea, quod ſumma erat adoleſcens cōtinentia præditus. Ex Loto, ad
diuinum eius ingenium, & omniſariæ doctrinæ ſtadium: quorum quoq; omnium rationes pote-
ris ex hoc libello noſtro cognoſcere. Sedenim in his nihil forte nouum tibi, gratā tamen futuram
ſpero induſtriam, quæcunq; eſſe potuit, meam, quod non contanter ſatis amico facere procura-
rim. Eſto igitur apud te noſtri hoc amoris quælecuq; monumentum: neq; id horrore ſit quod
feralia donamus, vipote qui philoſophus non minus rerum fines, quam ortus progreſſusq; ſis con-
templari ſolitus. Sed iam quid hæc ſibi lignorum ſtrues velit, inſpiciamus.

DE CUPRESSO.

CUPRESSI ſignificata apud Horum nulla ſunt, apud Lati-
nos & Græcos pleraq; memorantur.
POLLVTVS MORTE LOCVS.
ATq; illud in primis, quod pollutionis, aut inceſtati de ali-
cuius morte loci, aut funeris ſignum fuit, feraliq; illi apud
omnes cognomentum: quia cum minimè recidiua ſit, huma-
næ conditionis ſortem referre videatur. Quanquam Herodotus vnā ſolamq;
pinū ex arboribus recifam minimè repullulare tradit, eſſetq; vt ipſe ait, πανάθειον.
Nimirum animaduertat homo multæ diligentia, recifam cupreſſum in Cre-
tabea

ta beatiore inſula repullulare, quod de pinu nuſquam obſeruat.
C R E T A.

Quoniam verò Cretæ id præcipuè conceſſum, vt renafcentes, quæ præfecte
fuerint, cupreſſos videat, nonnulli Cretam per cuiusmodi arborem ſignifica-
ri tradiderunt, nō aliter quam Palmam pro Iudæa poni in Veſpaſianorum nu-
mis obſeruatum: Palmæ ſiquidem & lætius & frequentius in Iudæa proueniūt,
quàm vſquā alibi. Cupreſſeta porrò Gnoſiorum celebrat Plato, in quibus æſti-
uo die de legibus cōmentatum à Megillo & ſocijs tradit. Non immeritò autem
magno habitum oſtento, cum arbor Cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpa-
ſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitus repente procidit, ac in-
ſequenti die viridior atque firmior eodem veſtigio reſurrexit, grande, vt inquit
Tacitus, proſperumq; aſſenſu aruſpicum, & ſumma claritas iuueni admodum
Veſpaſiano promiſſa. Apud Plinium legas, vbi de prodigioſis arboribus diſſe-
rit, arbores multas, ſine tempeſtate, vllæue cauſa alia, quàm prodigij cecidiſſe, ac
ſua mox ſponte reſurrexiſſe, quæ fuerūt fauſti ominis & oſtenti. Sedenim ne nō
ſtra negligamus, vetuſtis rebus nimium applaudentes, in Medicis ædibus, quæ
thermis Alexandrinis dirutis incumbunt, hoc Romæ vidimus, quod huc inferu-
iſſe minimè fuerit importunum. Paucis admodū antè diebus quàm Leo Pont.
Max. moreretur, Medicam arborem proceræ admodum magnitudinis, ſed ma-
gna ſui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore au-
læa quæ dicuntur facere viderentur, caſu neſcio quo, noctu ſolutis pergulæ cō-
pagibus ita concidiſſe, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in xyſtū pro-
deuntibus præaltæ curuaturæ arcum exhiberet. Subſecuta mox clariffimi Prin-
cipis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia alijs negocijs occupata. Creatur
interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vſq; Morinis in Italiæ lu-
dibriū perquiſitus. Inſequitur ſtatim ab electione, maxima hyemis inclementia:
niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano ſolo inſolita, inhæſitan-
tes, qualem tempeſtatem & niuium altitudinem, aſperitatemq; æris nemo quā-
tumlibet natu maximus Romæ ſe vidiffiſſe proſitebatur. Sæuijt ea hyems in ci-
trios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus conſita perſtringit, & ad radi-
cem vſq; adurit: omneſq; illæ huiusmodi arborum deliciæ, quæ Romæ plurimè
frequentiſimæq; erant, auferuntur: ſola è noſtris illa ſeruata in columis, quæ an-
te Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhæ-
reſcebat, minima iactura læſus, cæteris omnibus ad repullulationem ſuccifis ad-
imum caudicem. Quod ſi altero vix anno completo Clementem VII Leonis
præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus ſaſtigium euectum vidimus, cur
Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatæ fortunæ deiectam, & feli-
ciſſimi ſucceſſus, ab hyemis tam horridæ ſæuitia ſeruata, fuiſſe prænunciam af-
firmare vereamur?

SEPVLCHRA NOBILITATIS.

SVnt qui cupreſſum funus quidem & ſepulchra, ſed non niſi nobilitatis ſigni-
ficaffe contendant: quod & Lucani teſtimonio confirmatur, ita dicentis,
Et non plebeios luctus teſtat a cupreſſus.

Sanè Thucydides libro Hiſtoriarū ſecundo, arcas fuiſſe dicit ex cupreſſo, in qui-
bus eorum efferrentur oſſa, qui pro ſalute patriæ mortem oppetere non dubi-
taſſent. Huius autem inſtituti, vt cupreſſus defunctis accommodaretur, prin-
cipium nonnulli ad hiſtoriam referunt: aiunt enim Aſclepiadis autoris gra-

uissimi testimonio, Boream Celtarum Regem cum filiam Cyparissam nomine amisisset, arborem hanc in eius tumulo seuisse, à qua inde nomen inditum Cyparisso; mox à fatu illo luctuosam feralemque haberi ceptam.

M O R S.

NAm & in ostentis mortis indicium fuit, quod tum alijs euentis, tum Imp. Seueri casu comprobatum est, cum Aethiops quidam claræ inter scurras famæ, cum corona è cupresso facta illi obuiam processisset; quem cum ille iratus remoueri ab oculis præcepisset: coloris tactus omine, respondisse ille dicitur, Totum fui, totum vicisti, iam Deus esto victor. Paucis verò post diebus Seuerus est vita functus. Quod verò pertinet ad colorē, fertur & Hadrianus Imp. ex Mauri occurſu extrema sibi iam ingruere concepiſſe.

D I S.

CVpressus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami sepulchris affixi, adsculptiue, Dis Manib. commendari defunctos indicant. Atque hoc est quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos sequi, præter inuisas cupressos.

I V N O.

EX ea autē arbore simulacra Iunoni Reginae fieri iussa, in plerisque prodigiorum expiationibus obseruatum: vt Gn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cupressæ simulacra Iunonis Reginae posita per virgines viginti septem, quæ Urbem lustrauerunt.

O R P H E V S.

ET in Lebethris Orphei simulacrum ex cupresso cultum, quod cum Alexandri temporibus sudorem multum emisisset, omnibus eo prodigio perterritis, responsum est ab Aristandro viro sapiente, bene sperandum, siquidem quod nunc opus Alexander aggrediretur, ob rerum gestarum magnitudinem maximum esset sudorem & laborem poetis & Musarum cultoribus allaturum.

PVLCHRITVDO SINE FRVGE.

Indicat etiam Cupressus rei cuiuspiam sublimitatem atque pulchritudinem, ex qua tamē nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cum Leosthenes Athenienses in bellum impulisset, magnaque spe ad libertatis & principatus nomen erexit, illius verba dicebat cupressis esse similia, quæ cum proceræ admodum sint & pulchræ, fructum tamen non habent. Celsit inde res in proverbium κρηνην κρηνην, de re speciosa quidem visu, sed prorsus inutili. Spectatu quidem iucunda est cupressi proceritas, effigiesque illa metas imitata, fructu tamen superuacua est, baccisque torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S.

CVr verò Dijs simulacra ex cupresso fieri solerent, in causa est materiae perpetuitas, odorisque suauitas, quæ perpetui thymiamatis loco esse videretur. Cupressum enim neque cariem, neque vetustatem sentire tradunt, neque temerè rimam aperire, vllaque parte fatiscere. Simulacrum Iouis in Arce ex Cupresso à condita Vrbe sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, tempore adhuc suo durare Plinius attestatur, qui quidem anni essent circiter CC. Plato leges publicas, acta decretaque sacris monuit inferendas tabulis cupressinis, quod eam materiem ære perenniorem arbitratetur. Quantū verò pertinet ad odorem, In di Cupressum inter aromata propemodum venerantur.

DE

D E P I N O.

Pinum, mi Grana, non paruum habere cum cupresso similitudinem, exploratum est.

M O R S.

NAm mortis ipsa quoque indicium est, de qua idem obseruatum ubique, arborem excisam semel minime suppullulascere. Vnde Staphylus poeta ὀδύνην ῥιζότρον, hoc est, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum βέλῳ ἐχέπιδυον, letale telum exponunt interpretes vetustissimi, quamuis alij ad solam referant amaritudinem & acerbicatem, qua sit arbor ea præcipue prædita: quandoquidem amaritudo ipsa ita est morti affinis, vt viceversa mors interdum pro amaritudine vsitatissimo mortalium sermone proferatur: neque hodie tantum, verum & apud vetustissimos hominum ita fieri solitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cum Prophetarum grex apud Elisum esset, & eorum vnus egressus in agrum colocynthidas agrestes legisset, easque conscissas in ollam pulmentariam parasset, neque eorum quisquam propter amaritudinem gustare posset clamarunt ad Elisum dicentes, Mors in olla est; hoc est, tanta est pulmentarij amarities, quanta mortis est. Eodem modo, paucis ante diebus, cum post raptum in cælum Heliam, Hierichonta se recepisset, questi sunt eius loci ciues, aquas esse apud se pessimas, quas diuinitus cum dulces reddidisset, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltra mors in eis. Sed vt ad piceam reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quod solam piceam præfectam non repullulare dixerit, cum & cupressum, & alias quasdam plantas ipsi agnoscant, quæ idem patiuntur. Sed quantum ad cupressum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam respexisse, quas repullulare constans fama est. Depinu verò, quod Staphylus Pinimore dixit, pro abolitione, excidioque supremo, in memoriam adducit terribilem eam Crecsi denunciationem, qua per caduceatorem Lampfacenis interminatus est, eos vt pinum exterere, nisi Miltiadem, quem per insidias ceperat, missum facerent. Cumque Lampfaceni inter se quærerent, quid illud esset, quod Rex se vt pinum diceret extriturum, à grandiore natu ciue edocti sunt, eam arborem semel excisam nunquam amplius suppullulascere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem concessim è vinculis exemptum liberum abire permisissent.

I S T H M I A.

Isthmiaci quoque certaminis præmium pinus erat. Neque verò pino tantum, verum etiam arido olim apio sacri eius victores coronabantur. Funestum enim esse etiam apium, suo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorum victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, vt interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Isthmia in Melicertæ memoriam instituta. Et Pausaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expositumque, Sisyphus rei miraculo motus in Isthmo sepelisse fertur, & certamen illud instituisse.

N A T V R A.

Naturæ imaginem esse pinum dicit D. Ambrosius, quippe quæ femina à primo illo diuino celestique priuilegio accepta custodiat, partusque suos quædam veluti annorum vice & ordine referat, neque nisi vi caloris admota excludat. Atque eadem ipsa nux flammæ speciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circumductis.

Rr 3

Eodem argumento & causa Cybeles deæ symbolum erat pinus: nam & ipsa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò est numium in quo caput Cybeleium est de more turratum, ab altera cuius parte corolla impressa est ex duobus ramis pineis, intra quos literæ sunt Ξ ΜΥΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quod litera Σ in eo numo figuram habet Latinæ aspirationis in latus prostratæ, ac solo proiectæ, Ξ . Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quæ apud eos à vocali incipiunt aspirata, per Σ à Latinis enunciatà, utpote qui aspirationem Σ literam esse arbitrati sint. Sic ξ η θ , septem, ξ π ω , serpo, ξ σ , sus. Siue ea literæ Σ nota fuerit, quod veteres inscriptiones plurimæ Σ pro Σ litera ponunt: ut Σ ΜΥΡΝΑ Romæ in Diuæ Anastasiæ, & in Campo Floræ: in Veientibus arce castri noui, ΟΣΣΥΣ Σ ΜΑΡΑΓΔΙ: in foro Traiani, ΑΜΙΛΙΥΣ Σ ΜΑΡΑΓΔΥΣ, & innumera alia, de quibus Grammatici viderint. Per Hetruriam vetusta pleræque conditoria pinum insculptam habent, siue funerali argumento, siue quod apud eos Cybele olim vnicè coleretur.

ÆSCVLAPIVS.

A pud Sicyonios pinea nux Æsculapij symbolum habebatur. Nam & Pausanias autor est, eum Deum cum sceptro, & nuce pinea in manu altera, sculptum esse.

DE POPULO.

Accedit his Populus, multæ & ipsa apud antiquos venerationis, quãuis inter infelices damnatasque religione recenseatur: quo in numero sunt omnes quæ neque seruntur, neque fructum ferunt.

FVNVS.

E A quoque apud aliquos inter ferale habita. Nam apud Rhodios ludii funebres in honorem Tlepolemi celebrabatur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

TEMPVS.

Per eam tempus etiã indicabant, propterea quod arbor ea bicoloribus sit folijs prædita, ex quo præcipuas ipsius temporis partes, quippe diem ac noctem referre videatur. Ideoque Probus Herculi dicatam ait, quod physici tempus per eum Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus cõmune cum tempore, quod eius folia post solstitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ folijs bicoloribus variæ conspiciuntur, ut salices, oleæ, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeat. In Populo verò, hac præsertim quæ alba nuncupatur, nam ea est Alcideæ gratissima, ut Maro, & in eiusmodi accipitur significatum, candor ex vna parte penè niueus ac ceruffatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cum ad inferos descendit, eius arboris coronam gestasse, atque eam foliorum partem quæ foris conspicua erat, fuligine tetri chaüs obscuratam, quæ interius condebatur sudore ablutam candidiorem euasisse, inde cum furculos eos in Acherontis ripa sæuisset, seminum id late propagatum. Sedenim ut apud Pausaniã est, Hercules Populum albam ex Theprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos transtulit, atque hinc locus fabulæ datus, Acheron enim Theprotidis fluuius leucen, quæ alba est Populus, passim fert,

fert, perinde ac Alpheus oleastrum, Asopus Bœotia iuncos, Menander myricas, Perseam Nilus.

DE APIO.

X herbis verò ante alias omnes maximè ferale est apium. Neque tamè hic ego contenderim, vtrum Selinon atque Petroselinon idem sint, an aliquid inter se dissideant, quam prouinciam sibi doctissimi hac ætate viri suscipere, satis habiturus si quæ ad hieroglyphica quomodoque pertineant significata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

Hominem apio, verum eo viridi, coronatum, Nemeorum victorem significare magis vulgatum est, quam vlla indigeat repetitione. Quodque ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem instituta essent, quamuis nonnulli dicant Herculem Nemeo Leone domito certamen id sacrasisse, cuius præciũ apium esse voluerit. Ideoque leonis herbam apium appellatur, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Aginetæ, $\beta\omicron\tau\acute{\alpha}\nu\alpha\ \tau\acute{\epsilon}\nu\iota\lambda\ \gamma\eta\theta\ \acute{\alpha}\ \lambda\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\ \&\ \nu\eta\sigma\acute{\iota}\omicron\alpha\nu\lambda$. Historia tradit herbulam huiusmodi ex Archemori sanguine progenitam. Alij volunt inde leonis herbam dictam, quod apium in Nemea latissimè vulgoque proueniret, qua leo ibi versatus affluenter admodum pasceretur.

LVCTVS.

Nimirum igitur apium luctus indicium est, quandoquidem herba ea, ut Pindari interpretes aiunt, est inferis sacra, luctuque dedicata. Nam, ut Græci auctores prodidit, terrestre admodum est: effunditur enim libenter humi, plurimumque occari gaudet, ut solo propinquius adherescat. Satius eius semine, ut anicula nostræ fabulantur, ad inferos proficiscitur prius quam enascatur. Orta inde fabula, quod ob soliditatem atque duritiem, qua præditum est, aliquanto diutius quam alia intra terræ viscera morari videatur. Itaque mortalis Opheltis, qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus, ex quatuor enim illis insignioribus certaminibus, Olympijs, Pythijs, Isthmijs, Nemeis, ut Archias:

*οἱ δύο μὲν θνητοὶ, οἱ δύο δ' ἀθανάτοισιν.
Sunt duo mortali, sunt duo sacra Deo.*

Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon. Dii, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas, quæ Laurus Delphica producebat, unde coronæ illæ decerpebantur, de quo vide apud Lucianum. Ioui olcaster, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viride verò Archemoro, olimque olea. Minimè verò prætereundus hic locus est, ad vtriusque significatum funeris & victoriæ optimè accommodatus: quippe cum Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Asdrubalis Carthaginensium aduentu, qui classe bene magna comparata missi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipse cum quinque tantum peditum millibus, & equitibus mille, hostibus occurrere statuisset, profectusque Syraculis cum ad Crinissium amnem, quod sciebat hostem venturum, processisset, factus est obuiam multis apium ferentibus: perterrefactis omine militibus, qui apio sepulchra coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus Sympoticis enarrat vulgatumque erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam offeruntur,

ad id scilicet alludens, quod Isthmijs victores apio coronabantur: dictumque e-
uentus comprobavit, Carthaginiensibus post die victis profligatisque maiore
suorum civium strage, quam unquam antea passi essent, insignisque ac memora-
bili victoria Timoleonti acquisita. Sanè plerisque in antiquorum monumentis,
& in adsculptis cantharis atque carchesijs apium obserues, quippe mortis atque lu-
ctus indicium. Eo autem sepulchra, & alia mortuorum conditoria subterni so-
lita, priusquam cadauera inferrentur: eaque de causa cum veteres in conuiuijs o-
mnibus ferè alijs coronamentorum generibus vterentur, flores & herbas omnes
huc admiscerent, vno in primis apio, utpote quod nihil ad hilaritatem faceret,
abstinebant.

DE MYRTO.

St & Myrtus inter funestas arbores adnumerata, qua Thebis qui
vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Isthmijs, *ὡς δὲ Λαοστέτι*
κλέει μύρτιος ὀδὸν ἀλῆς. Fuit autem Iolaus heros apud Thebanos diuinis
cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & hu-
iusmodi coronam ex Myrto præmium instituerant, propterea quod, inquit
interpretes, funebris esset arbor. Verum cum longè plura sint ab ea & genij &
voluptatis significata, inter funestas has Myrtum prorsus inserere nolimus, sed
eam cum lætioribus, rosa, hedera, & quibusdam alijs convenientiori loco pan-
gendam existimauimus.

DE SALICE.

Ostea verò quàm iusta ijs qui præclaro fuerunt ingenio, ritè persolu-
mus, tempus est ut ad lætiora cõuertamur argumenta. Promiseram
enim superioribus diebus Grana tibi, priusquam funus hoc incidere,
de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loto, quæ deducta essent hiero-
glyphica perscribere, Ea igitur in hunc modum disponemus.

VINCVLV M.

S Alicem in primis esse vinculorum symbolum, tum ex quotidiano eius virgul-
ti vsu manifestum: ad id enim plurimum comparatur tum diuinæ etiam lite-
ræ attestantur, cum Iudæos dicunt patrijs abductos sedibus, miserrimo Baby-
lonis incolatu organa sua in salicibus suspendisse, de quo paulò post.

CASTITAS.

Q Vòd autem nonnulli aiunt salicem castitatis indicium esse, tametsi de ea ni-
hil Ægyptij, non incongruè tamen confictum est, siue sit propter vinculi signi-
ficatum, quod eius materia sit plurimum apta vinculis, atque ideo coercitionis indi-
cium sit: & castitas ipsa modò zona, modò campestri, modò alio atque alio vincu-
lo coercenda præcipitur. Siue sumptum ab Amerina salice, quæ lectis accubitisque
imposita, castitatem inducit. Siue ab eo quod plerique autores tradunt, folia hu-
ius arboris cõtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: sapius
verò sumpta, vsu in totum auferre. Vnde Homerus sapienter salices *ἀλεισθηπες*,
nostri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuosas, cuius scilicet semen in
potu acceptum efficit ne conceptus subsequatur. Sanè Porphyrius in ijs que cir-
ca Homericam philosophatur, salicem ab eo *ἀλεισθηπες* vocari tradit, quod se-
men prius quam maturescat abijcit. Sed idem ea potius de causa dictum putat
ἀλεισθηπες, quod semen illud, siue fructum appellare quis malit, ex vino propi-
natum

natum sterilitatem faciat, seminali omni vi protinus labefactata. In diuinis
porro literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum festa celebrare, quippe
in tentorijs omnes habitantes palmarum ramos ac frondes salicis manibus præ-
tendere, nimirum per salicem continentiam intelligimus. Idque volumus admo-
nitum, apud Origenem homilia nona super Exodum, in qua de tabernaculo agi-
tur, eo loco in damno esse impressos codices, vbi legitur: Arbor autem populi &
salix, virgulta sunt castratis: vbi dubio procul legendum est, virgulta sunt casti-
tatis. Fortè autem non temerè id scripsere aliqui, credentes saligna corona coro-
nandos eos, qui, iuxta Esaiæ dictum, quasi salix super fluentem aquam oriuntur.
Neque alia de causa crediderim apud gentes lasciuisimo, quem fingunt, hortorum
custodi salignam salcem adhibitam, nisi ut Veneris prurimum, & impudicas co-
gitationes castitatis salce refecandas admoneremur.

STERILITAS.

S Alicem porro sterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem se-
cuti, qui salicem inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius semen salicis
elium infœcunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Plinium legerat,
semen salicis mulieri sterilitatis medicamentum esse. Sed enim qui Maronem
aiunt eam infœcundam appellasse, quia semen non habeat, norint salices habere
in folijs grana quædam, quibus vis seminis inest, ut eo commisso terris arbor sur-
gat tanquam furculo defosso, vel æquè ac si de semine pullularet. Sciendum tamè
eam ocysimè semine perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat.
In Creta tamen insula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

OTIV M.

E Vthymius vbi, quod superius attigimus, legitur, In salicibus suspendimus
Organa nostra, per salices otium interpretatur, propterea quod arbores hæ
sunt infœcundæ, quippe sine vilo vtili, ut dictum est, semine. Nam cum Iudæi in
eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina desedissent, captiuitatemque
suam tantum deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inui-
taret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

S Vnt qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturum incremen-
tum, adolescentiamque ante annos mira auctam proceritate, significari velint.
Manifestum enim vnicuique est, quàm citò, quantaque ramorum densitate constipa-
ta crescat salix. Hinc Verrius eam ita dictam interpretatur, quod ea celeritate cre-
scat ut salire videatur. Quamuis non ignoro sententiam hanc à Festo Pompeio
irrisam, qui etiam id damnat, quod non virgulti genus potius quàm arborem
eam appellarit. Sed hæc austerior nimis est Grammatici censura. Leuitico ferijs,
quæ xv septimi mensis colligendis fructibus celebrantur, salices de torrente su-
mi præcipiuntur. Theologi plerique omnes hinc quoque per salicem castitatem inter-
pretantur, moderatamque coniugij continentiam, siue, uti superius dictum, propter
vinculorum ex ea vsu, siue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros
vocat Euangelium, de quibus apud Esaiam: Nò dicat Eunuchus aridum se lignum
esse, quia in domo mea dabo eis locum nominatum à filijs filiabusque. Mox atte-
stationis loco subiungit: Dabo inquam eis sempiternum nomen. Quod verò lo-
co hoc positum est, salicem de torrente, sunt qui orationis & poenitentiae hie-
roglyphicum esse velint, ut eo identidem loco Psalmographi: Super flumina Ba-
bylonis, illuc sedimus & fleuimus cum recordaremur tui Siò. In salicibus, in me-

dio eius suspendimus organa nostra. Orationes enim & quæ pœnitendo lachry-
mæ oboriuntur, indigent inuicem commiseri: de quibus Esaias: Sicut falices su-
per præterfluentes aquas. Alij torrentem loco hoc pro præsentis vitæ decursu
capiunt, in quo subita tot incommoda quotidie nobis ex improviso ingruunt,
qualibus Christus noster exerceri voluit, qui & ipse de torrente, qui secus hanc
viam præterfluit, bibere non recusauit.

DE MORO.

N quibusdam arborum variarum commentarijs, in amicorum quorundam
gratiâ conscriptis, fortitudinē ex quercu, iustitiā ex palma, tēpe-
rantiam nuper ex salice significari ostendimus. Nunc autem, Grana,
quartam etiam his addemus Heroïnā, quæ quidem prudentia est.

PRUDENTIA.

E Am per morū ex arboribus significari ex eo compertum est, quod vna om-
nium prædicatione prudētissima censetur, vtpote quæ nō vt multæ, prope-
rat, quæ vbi primum lenioris mitiorisq; aliquantulū auræ spirauerit, erumpunt
in germīna, & flores exsnuant magna interdum strage, ob temporis inconstan-
tiam. At morus ne pruina lædi possit, quam hostem sibi perniciosum agnoscit,
non antè germinat quàm frigus penitus fugatum esse cognouerit, atq; ad amce-
nissimā adulti veris tempora peruentum omnino sit. Addit hoc, quod rem pro-
perè conficit, & quod sapientis illius præcepto mandatur, *παιδαὶ δὲ τοῦ κ*. Vna e-
nim ferè nocte tota germinat, scetum celerrimè grādīt, & maturat, ne calorē etiā
aduentantis iniuriā lædi possit.

DE CAPRIFICO.

TEMPERANTIA.

S edenim cum salicem pro castitate posuerimus, quæ bonæ mētis vin-
culo, vt zona coërcita sese probet, eamq; temperātiā etiam esse in-
terpretati simus, cum virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcen-
das, frānisq; atq; catenis compe-
scendas progrediat, sitq; omnino temperan-
tia ex Ciceronis finitione, moderatio cupidi-
tatum rationi obediens, optimè videntur Ægy-
ptij fecisse, qui virtutem hanc per Caprificū
expressere: ea siquidem collo tauri quātumli-
bet lasciuiantis alligata, animal ferocire mini-
mè permittit, sed lasciuiā eius atq; petulantia
omni cohibita, eum obtemperantem reddit,
neq; quicquam sinit immodestius facere.

IVNO.

Q uod verò alicubi videas caprifici ramū
simulacro Iunonis appositū, ea de causa factū, quod Nonæ apud Romanos
erāt Caprotinæ nūcupatæ, quibus, vt autor Varro est, matronæ sub ficu Iunoni
sacra faciebant, & ex caprifico virgā adhibebāt, nēpe ob memoriā pudicitiae ser-
uatæ, cum Philotis ancilla Senatui suasset, vt pro matronis & uirginibus, quas ho-
stes dari sibi obsides petebant, ipsa cum ancillis alijs habitu matronali culte sub-
mitterentur: cuius laudata sententiā cum omnes hæc secū potiones meracas in læ-
titiae

titiae signum attulissent, conuiuiumq; simulassent, hostes letabundi, comessatio-
ne & potu grauidi, post iocos quieti se dederunt. Hic Philotis signū dedit ex ca-
prifico, per quā de mœnibus, vbi nata erat, propēdentē irrepserat. Romani exci-
ti impetū in dormiētes faciunt, eosq; cædunt, & clade scedissima fugant, potitiq;
victoria, sacrum id instituere, vt ancillæ matronis æquatæ, Iunoni, quā à caprifico
Caprotinam appellauere, sacrificarēt. Ad hoc sacrum respexit Ouidius, cum in
Arte dixit: *Porriget ancilla qua pœnas luce pependit,
Lusa maritali gallica veste manus.*

DE LOTO.

I nter arborū significata nulli apud Ægyptios maior honor habitus
quàm Loto, mirificæ omnino arbori, & quæ magnū cum cœlestib;
cōsensum habeat, sitq; veluti nostrarū rerū ad superos internuncia.

ORTVS SOLIS.

E Rat verò Lotos apud Ægyptios sacerdotes ex orientis primū Solis imago
Equadā, vbi infantē in ea residentē apposuisse: hinc vtiq; vapores illos ma-
tutinos, qui à Sole mouent, strictiori quadam aura refrigerantes potius quàm
adurentes intelligi volebāt. Cæterū Solis ipsius significatū, exortū quippe, Lo-
tos indicat: idq; inde sumptū crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata
folia habeat, quæ quidē ita sensim exsnuant aperiuntq; vt magis & magis tolli
tur iubar Solis: maximè verò pandunt, vbi mediū Deus iter emensus est. Eodē
verò decedente, folia ipsa vicissim contrahunt, complicariq; incipiunt, ac in sinua-
ri, veluti nulli patere velint quàm numini quod venerant: atq; ita quibus liceat
modis, eo abeunte sese intra claustra cohibeāt. Quod, vt Proclus ait, obseruatū
à Magis, vt nulla prorsus contatione sacram eam esse Apollini crederēt, effecit.

VESTALIVM INITIA.

E Rat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Vestaliū virginū
capilli cæsi deferebant, veluti puberū adolescentiū Apollini, vel Æsculapio
eius filio. Græci verò fluminibus patrijs cæsariem offerebant, illis eam dicabāt,
offerebātq; quod quandā omnino cum Loto rationē alimonix præ se ferebat,
perinde ac arbor ipsa felix cognominata, tū ea quā superius attulimus ratione,
quod Deo tam familiaris habeatur, vt sedes eius statuāt, tum quod irriguo sem-
per solo pullulet. Neq; me fugit quas arbores Verranius dixerit felices, sed quæ
ille scripsit, ad auguralem disciplinam retulit. Nobis hæc Ægyptiaca de ipsius
naturæ vi satis fuerit desumpsisse.

DEI ADVENTVS.

V T verò ad Solis ortū reuertamur, minimè prætereunda est Memnonis sta-
tua sedēs, nigro è lapide, quæ magna religionis celebritate in Æthiopia vi-
sebatur, in quā ducem ipsum postea quā ab Achille cōfossus fuit, transmutatum
fabulantur. Erat ea diei aduenientis indicium, vt Auroræ filius maternū officium
imitaretur. Eo autē artificio fabricata erat, vt Sol primo statim ortu radios suos
in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi sonum excitaret, vocaliq;
significatione iam adesse Deum annunciaret.

MVNDI MOLES PLENA DEO.

A Lij mundi molem ex ea specie, Deumq; in eius medio compositū residen-
temq; intelligere maluerunt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium
scribens, cōmentumq; hoc ideo ab Ægyptijs excogitatū ait, quod Lotos limo-

sis præcipue locis fruticet, sitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum generationis argumentū contendebant, qui Oceanū rerum parentem omnium dicitarent. Obseruauerāt autem in ea demū omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectissimæq; forma mentis actionē perfectioni intentam ostendi profitebantur. Deum verò infantili ætate, utpote vnicum atq; perpetuū rerum omnium principium, nullo conficiendū senio, neq; ipsum vlli ætatum variantiæ obnoxium, super actionem eiusmodi in seipso totum consistere, ac principatus reliquos exuperantem, sanctum, incorruptū, & vbiq; venerandum cōquiescere. Nam diuinitatē ex ipso etiā sedentis habitu interno- fcebant. Sessum enim Deo in primis accōmodabant, quem nulla vnquā potest inquietatio sollicitare, cōmouere ue. Quin & sedentem Cynocephalum statue- bant, cū æquinoctij quietem æqualitatemq; describerent, quæ quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma, stabilitaq; in æquilibrio conquiescant. Quod verò initio diximus infantem insidentem in medio Loti poni solitū, obseruata sunt etiam ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur IX. Metamorph.

*Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, nostraq; sub arbore sepe
Lac facitote bibat, nostraq; sub arbore ludat.*

Sic infantem hunc videmus apud poetam in Loto sedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS-
ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD. DE
his quæ per oleam, uitem, & ficum significantur,
EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Familiaris mihi tota vita mos fuit, optime clarissimæq; Reginalde, ut clarorū ho-
minum quos præcipue colerē, moribus cōtemplandis no parū adhibere studij atq;
diligentiæ, ut scilicet qua quisq; parte excelleret, ea præcipue cōmendaretur. Nam
ut optime nosti, Deos hominesq; à partibus laudare Homerus instituit. Cum itaq;
qua tu in primis laude præstares mecum examinare, perspiciebam Vir rarissime, tria esse, quæ
de laudum tuarū principatu inter se contendere videbantur. Hinc enim bonarū literarū, opti-
marumq; artium doctrinā primū sibi locum assererat: inde admirabilis ea morū suauitas, quam
& summa benignitas, & singularis humanitas comitantur, doctrinā sibi cedere imperit a-
bat. Urgebat tertio loco pietas integerrima, vite moderatione conspicua, diuinarū rerū studio
feruida, omnibusq; probitatis numeris absolutā: qua licet ab omni esset ambitione alienissima,
nihilq; speciosum in propatulo iactaret, suāq; se virtute inuoluens, aliena nihil opis indiga, si vni
sibi pretium esset, satis habere videbatur: quo tamen magis ab ostentatione aliena erat, eo admi-
rabilior illustriorq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuer-
bam, ambiguus quam tibi præcipue partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitavi. Nam si
tu cum reliquis & probis & literatis viris, quos tu semper vnicè liberaliterq; fouisti, ad mensam
meam Aegyptiacā adhibendus eras, consentaneū videbatur, ut quam tu symbolam in talium
conuiuariū sodalitiū conferres agnosceretur, quāq; tuus esset nuptialis ornatus appareret. Sedenim
animaduerti demū nullam earum, quæ in te conspicua sunt, virtutū partem ab alteru-
trius societate posse disungi. Quorsum enim doctrinā, nisi qui per doctrinā mores comparantur,
ita præsto sunt, ut & doctrinā laus moribus optimis adiunetur, & mores ipsi doctrinā firma-
mento

mento innixi stabilitiq; fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud illos vnquā illustris habita,
nisi & mores & eruditio fidissimi comites accessissent: ad ruminatiōem enim bisulca etiam vn-
guis quærebantur. Quæ cum in te omnia ita nimirū elucescerent, ut vel regia ipsam sanguinis
cui sublimitatē facile superare putarentur, cognoui demum te non à paribus, sed à toto celebra-
dum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illustriora, quod hac sa-
mā impulsus Paulus III. P. N. sponte, te nihil tale cogitante, in sacrosancti Senatus Collegium ad-
fuit, non modo ut virtutem ornaret tuam, sed ut tu quoq; non paruo patribus esses ornamento:
qui quidem nostræ pietatis partes, hoc præcipue tempore labefactatas, tam acriter defendendas
pcepis, ut multas seculi nostri infectas labe tum autoritate, tum eruditione tua deterseris e-
uerisq; tum exemplo vite laudatissimo optimi atq; intergerri Præsulis formam præbueris ad
imitandum. Quoniam verò clientū mos est ut patronis ad huiusmodi honores euectis, eorum
nomina gentilitiaq; insignia corymbis, sertis, floribus, folijsq; honoratioribus redimita postibus
quisq; suis affigant, horū ego secutus ambitionem, sertum insignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu cir-
cūducendū institui: ex olea, ut tuæ ea esset mansuetudinis & serenitatis indicium: ex vite, ut
meam & literatorū omnium lætitiā indicarem: ex ficu, ut tuoris inde suauitas morū ostende-
retur. Sedenim quid hoc rerum sit, ex ipso iam Commentario apertius inspicias licet.

P A X

PA C I F I C V M in primis Oleæ hieroglyphicum esse tam apud
poetas quàm oratores vulgatissimum est, cuiusmodi illud est
Maronianum: Paciferæq; manū ramum prætenedit oliuæ.

Et Aristophanes Auibus, vbi Hercules legationem exponit à
deis se venisse cōciliandę pacis gratia: atqui, respōdet Pistothe-
rus, Ἰλιον ἐν οἴκῳ ἰσχυρῶν, oliui in lecytho prorsus nihil. Ἰ γὰρ ἔλεος,
misericordia dicitur, quæ quia cōtingit ijs quibus pax datur, olea apud Probū
pacis est hieroglyphicū. Sedenim non à Græcorū fabulis, neq; ab alienigenarū
gentiū cōmentis, sed diuinitus, vel ab ipso ferè noui mundi primordio ineffe o-
leæ pacificationis vim nobis demonstratum est. Diluuiο enim cessante ab Noë
columba emissa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò
post oliuæ furculum habens in arcā reuerfa est: eòq; argumento lætatus Noes,
sensit tempestatem diluuij iam tranquillatā, terramq; ipsam pacatā, & remitten-
te inundatione iādudū in emerfu esse. Sed quid illud? Cū ferrū, ferriq; vsus bel-
lo in primis inferuiat, & symbolicè pro bello ponat, tātā ineffe oleo vim, ut id
emolliat, & ad feriendū vsū ineptum, & inutile reddat: siquidē fabri, qui ferrū
lentescere & emolliri volunt, candefactum id oleo intinguere consueuerunt.

DVRITIES EMOLLITA.

QUare nonnulli mollitā esse duritiem hieroglyphicè significare si vellent, cul-
trum in aliquot oleæ baccas impactū facere instituerunt. Quod illi nō secio-
re significato propemodum simile est, quod oleæ furculum querno ramo qui-
dam implicare excogitarunt, immortalis odij disidium compositum esse signifi-
cantes, propterea quod quercus & olea tam pertinaci odio dissideant, ut altera
in alterius serobe depactæ moriantur.

A G R I C V L T V R A.

Sunt qui oleæ ramusculū in Mercurij manu propter agriculturę studium po-
ni dicant, cū ipse mitium & fructiferarū arborū sospirator habeatur: eumq;
honorem oliuæ potius quàm alteri cuipiā arbori habitum ut pro agricolatione
poneretur, quia longè plures vtilitates ex olea defumuntur, quàm ex quauis alia

fructiferarum arborum. Neq̄ tamē defunt qui rem ad pacis significatū deferāt, quōd ille rerum internunciū pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Opere preciiū verō est videre veterū monumenta, in quibus Olea in signe pacis vbiq̄ prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam simulacrum habet flexo genu, quod dexteram ipsi Hadriano stanti porrigit, læua oleæ ramū humero demissum tenet: inscriptio, RESTITVTORE HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiusdem, prouincia eadē huani sedens læuo cubito lapidum tumulto innitit, dextera ramū oleæ habet: inscriptio, HISPANIA. quo ex argumento pacata quietaq̄ prouincia subintelligitur. In eiusdem alio signum est cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortē refertur ad augurium ex oliua, forte sibi oblatum, vnde aspirare cœpit ad Imperium, fortibus Virgilianis fretus, cum ei versus illi obuēissent: *Quis procul ille autē ramis insignis oliua*

Sacra ferens, nosco crines incanaq̄ menta Regis Romani, primam qui legibus urbem
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra Missus in imperium magnum.

Quibus quidē ramis oliuæ in signem Maro fingit Numā ab Anchise præcognitum, cui ob iusticiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipse vltro pacem semper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquē pacis studiosus fuit: expeditiones enim sub eo graues nullæ fuerūt, bella etiā silentio penē transacta. In numo verō Seueri Pij Aug. togatum est simulacrū cum oleæ ramo, cuius inscriptio FVNDATORI PACIS. Eisdē penē figuris in eiusdem Seueri Parth. max. numo inscriptio est, FVNDATOR PACIS. Quamuis verō vidisse iuuet in Maximiani numo simulacrum quod oleam prætendit, cum inscriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quōd in numismate Philippi patris sigillū illud est oliuæ ramū tollens, cū inscriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVod verō olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicum habeatur, multa veterum numismata indicio sunt, quæ in ipsius Caducei Cōmentario cōtinentur. Apud Paulaniā legas, Pacem gestare in vlnis Plutonē puerum pectori appressum, eo quidem significato quōd pax opulentiam alit, educatq̄: vbi verō opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eaq̄ nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicę vetustatis monumentis oleū condonationis, veniē, ac misericordię signū habet. Et in Euangelica historia Assertor noster condonaturus adulteri pœnā mulieri, quę rea agebat à Phariseis, ex oliueto in templū perrexit. Et apud Athenæū nō absimile, *βαμδος ἰλίου*. Quę tamē omnia ex Hebręorum sacris deprompta sunt, quibus iubemur crustulū absq̄ fermēto, quod oleo sit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, similia erit eius oblatio, fundetq̄ super eā oleū, & panes absq̄ fermēto conspersos oleo. Et alibi oleū esse pro peccato legas, & huiusmodi pleraq̄, quæ omnia delictorū huiusmodi condonationē indicāt: si quidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinę misericordię, vt sospitari possit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū misericordiæ cœlestis esse propheticus quoq̄ sermo profiteť. Ergo cum ieiunam⁹, oleo caput nostrum inungemus, bonis quippe operibus caput nostrum, id est, vitæ nostræ sensus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite est. Iam, vt Hierosol. Hesy chius interpretatur, ferē passim Leuitico superfusum oleum pro elemosynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quōd verō scriptum est, animā quæ peccauerit, offerre donū simillam cum oleo, virum nulla vel ingenij iubil

sublimioris vel doctrinæ gratia præditū, sed vita tantum hominē professū, alioque vel mercaturę, vel agricolationi, vel piscatui, aut militię, aut sellularijs artib. deditū Cyrillus intelligit, qui simplicitatē suā, cui⁹ similia est iudiciū, querat Deo per oleū diuinę misericordię cōmendare. Neq̄ prætereundū quod aliquorū historię prodiderūt, Augusti temporibus ē tabernā meritoria trans Tyberim oleū erupisse terra, totaq̄ die nulla intermissione fluxisse: quod forsitan ad ortū Christi, & eam quæ subsecuta est mortaliū, quæ summa eius fuit misericordia, redemptionem, & gratiā per omnē terrarū orbem longē lateq̄ diffusam, referri potest. Sunt qui defossi in terrā cadi defluuū illud olei fuisse dicāt, cumq̄ apotheca, vbi vas conditū fuerat, in ripæ Tyberinæ summo marginē sita esset, amphora casu aliquo vitata liquorē inde sibi viam aperuisse. Vt cūq̄, maximi omnino ostenti loco habitū, eiusq̄ rei monumenta longa annorum serie posteritati cōmēdata. Epopæus Theffalus qui Coraci Sicyoniorū Regi succēssit in imperio, à Nicteo Thebanorū Rege bello impetitus, cōmissaq̄ pugna graui accepto vulnere cum victor euassisset, Palladi templum erexit, qua rogata vt signum aliquod ostenderet, ex quo an id gratū deę donum fore conijcere posset, aiunt oleum spōtē ante templum fluxisse, simulq̄ Epopæum haud ita multo post vulnere negligentius curato perijisse. Ex gentilium enim religione obseruatū est, deos tunc suā in nos misericordiæ signa exhibuisse, cum ex carcere corporis migrare iussi essent, id quod aliquot exemplis declaratū est. Simile fuit in Cleobe atq̄ Bythone fratribus iuuenibus, qui pientissimi erga matrē Iunonis deæ sacra petiturā, iumentis alijs deficientibus vltro ipsi iugum subiēre, pro quorū pietate merita à Iunone filijs donā mater cum poposcisset, manē ambo inuenti sunt animā efflaffe. Quod verō ad misericordiā & veniam imploratā attinet, quæ multis veterū exemplis per oleum significata fuerint, interpretari libet. Aelij Lampridij locum Heliogabali vitæ: Sybaritas eo anno perijisse, quo missum ex oleo & garo cōmenti sunt: quōd si quis ad cibi genus id & ganę delicias referat, subfrigida admodū causa videatur: sin ad oraculū, cuius mentionē ex Stephano Hermolaus Byzantius facit, Ægyptiacū aliquid, hoc est, eruditius oleat. Tunc quidē Sybaritas perituros oraculū nunciauit, cum maior olim honor mortali cuipiā quam dijs habitus esset: forteq̄ euenit vt seruus heri sauitiā subfugitans, ad aras deorū cōfugiens nihil profecerit. Vt verō ad patris herilis monumētū se recepit, veniā imploraret, atq̄ ita oleū garo, pisculēto quippe ac perinde profano, vt in Piscibus habet, pulmentario, cōmixtū: cōdonatū quippe crimē profanę rei gratia, posthabita diuina:

ELEMOSYNA.

PLuribus verō locis olea in diuinis literis virū probum indicat, qui misericordiæ præcipuē fructibus abundet, de quo habetur in Psal. Oliua fructifera est in domo Domini. Cōtrā oleaster minimę frugis hominē, vel idololatrā ostēdit. Paulus: Si autē tu ex naturali excisus es oleastro. Tum lucernas in tabernaculo testimonij à vespere vsq̄ mane illucescere iubet Dñs, hoc est, iuge esse cōmiserationis opus. Nā Salomon, Oleū, ait, de capite tuo nō deficiat. Corā Dño autē illa accēdi debet, quia in abscondito fieri debet elemosyna, & vni Deo tantū innotescere, vt ignara sinistra sit quid fecerit dextera. Quod mundissimū esse vult cādelabrū, ostendit opus hoc tā piū a colluuiē ostētationis & hypocrifeos abstergum esse debere. Aliter lucerna super cādelabro mūdissimo posita semper in cōspēctū Domini, cādelabrū Euagelica est doctrina, in qua Christus virtutes lucernę instar splendere præcipit, absurdū esse dicēs sub modio eam occultari: oleum

verò quod his lucernis infunditur, ipsa est eleemosyna, vnde ieiunium, virginitas, oratio, iusticia, & alia vitæ nostræ lumina irrigantur, & vt perpetua inextinguibiliq; flamma vigeant custodiuntur.

SUPPLICATIO.

IAm verò notum est illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argo, Inauticón appellatam, de qua Statius non alia de causa dixit,

Ramumq; precantis oliuae. atq; alibi: Vicitata laurus & supplicis arbor oliua.

Ramus enim oleæ laurivæ lana circumvolutus, manibus legatorum supplicantium gestari solitus erat; quo de more Probus Æmilius in Pausania. Id postquã Lacedæmonij rescuerunt, legatos ad eos cum lana miserunt. Maro quoq; morè hunc tangit:

Optime Graiugenam cui me fortuna precari,

Et vitæ comptos voluit prætere amos.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam institutum putat; nam qui precantur, & supplicant, suam arguunt imbecillitatem. Ex lana verò velamentum id accipi solitum, quod oues alieno semper auxilio egeant. Hinc sacra illa *ἱερὴ ἰλιά*, de quibus in Theseo Plutarchus; nam Theseus oleæ ramum fertis coronatum vouit Apollini, si Minotauro interfecto incolumis redisset. Hinc *ὄρχηφορία, πνευματικά, νουαμπία.*

MANSVETUDO.

Quantum autem pertinet ad mansuetudinem, sunt qui illius ergò Deorum simulacra fabricari ex olea contendant, quasi benignitatem illam qua superi sunt præcipue præditi, ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotum Terpsichore, orta in Epidaurijs sterilitate, consultum ab ijs oraculum respondit, Damiaæ & Auxesiaæ simulacra ex olea erigenda. Non immeritò itaq; sacra oleæ stirps apud Milesios tunc sponte sua conflagrasse dicitur, cum illi inter se omne crudelitatis & immanitatis genus truculenter exercuissent. Aiunt verò oleo contra furorè tantam inesse vim, vt effusum in perturbatos vesanièntis maris fluctus, tempestatè efficacissimè tranquillet. Hinc Ioannes Syngemonachus: Vt uter oleo repletus fluctuum rabie in serenitatis tranquillitate commutabit.

ÆTERNITAS.

Alij, qui ligni naturam & soliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habita id fieri crediderunt: ea siquidem materies æterna est, quam neq; tempestas, neq; caries, neq; vetustas labefactat. Eadem non in mure tantum obstrusa, sed & in substructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocataue, sempiterno propemodum officio perseverat incorrupta. Cumq; Maro dicat solū ignem inimicissimū oleæ, quo si comprehensa semel fuerit, nō à stirpe valere, non cæsam reuerti posse, atq; ima similem reuiescere terra, illud Athenis admiratione dignum olim euenit, quod eo tempore quo vrbs Medorum incendio conflagrauit, ea simul arsit olea, qua de lis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur; sed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum mensuram excrèuissè: autor Pausanias, à quo nonnihil diuersus abit Herodotus, Vrania. Atq; hoc illud est, quod lib. de Legib. ait Tullius: Nisi fortè Athenæ tuæ sempiternam in arce oleam tenere potuerunt.

GYMNASIVM.

Corporis autè exercitatiōes et gymnasij labores per oleū significari passim inuenies, quanq; nō sum nescius Anacharsin Scythā oleū cōcitādē infamē pharma-

pharmacū appellasse, quod Athletæ eo peruncti magis ac magis insanirent: putabat enim, aut putare se fingebat, eam oleo inesse vim, vt eo qui delibutus esset, inde ad certandi furorem concitaretur. Sed hæc vt Philosophus Anacharsis, qui tecto gauderet & umbra, quicq; olei vsum apud Scythas suos nullum esse viderat. Contrà verò Epaminondas permolestè tulisse fertur multum olei se intra corpus recepisse, cum eius coquus impensarū redderet rationem: maluissè em̄ inquit, id extrà consumpsisse, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium significatum, vbi libro Carminū primo Sybarim dicit amore perditum deliquescere: quærit enim cur is oliuum sanguine viperino cautius vitet. Et Attis Catulli galliambico ait: *Ego gymnasi fui flos, ego eram decus olei.* Neq; quidem ad corpus tantū, verū ad mentis etiā labores & exercitationes, propter vigilias & lucubrationes refertur: vnde dictum de studiosissimis nonnullis, plus olei quàm vini eos infumpsisse. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cum eius imitationem exprimere voluerint.

NITORES.

Qvos verò *ληύθεις* vel Marci nostri, vel alterius cuiuspiã celebrari videmus, quidè nitores quosdā, & insperfa lucubrationibus fulgura quædā intelligendum, quæ splendidiorè orationē reddant. Id à balneariū vsu sunt qui deprōptum putent, quod lecythi vsus eo potissimū loco inseruiat, in quo oleum ad huiusmodi nitores & elegantias comparatum, infusum sit. Qui verò ad lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè cōmodas, & ad excogitādum propter silentium aptissimas. Epicharmi enim dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditando: *ὁ νυκτὶ ἔβλεπὲ τοῖς σοφοῖσι γίνεταί.*

VICTORIA.

AN verò ea de causa victoriæ hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quod ex ea veteres trophæa cōstituere consuerint, an quia vicioribus ex oleastro corona plurimū pararetur, in ambiguo est: dubio procul enim Olympionicæ oleastro coronabant, vt Aristoteles, oleæ specie, quæ quidè ea de causa *φιλοστέφανος* appellatur: folia enim coronis huiusmodi dedicata, contrario quodā modo habent cum reliquis folijs, alia siquidem quod albicat interiorius claudunt, virori forinsecus patefacto: hæc verò intra se quod viride est insinuunt, quod candidum habent foras spectandū exponunt. Aiunt verò Hercule Præoneū, Epimedē, Iasumq; & Idā fratres, ex Ida Cretenfi in Elidē delatos, ibiq; Hercule, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus proposuisse, victoremq; oleastro coronasse, quā plantā ipse ex Hyperboreis regionib. in Græciam detulisset: cuius rei meminit Pausanias, Olympia. Et apud Pindarū eū legas ex oleastro lucū seuisse, quæ victoribus dedicari. Nā et Aristander et Alexāndri Magni vates oleum victoriæ, sed laboriosæ, signū esse interpretatus est. Cum enim Rex ad Oxū flumen applicuisset in Sogdianos mouēs, castris positus nō procul ab eius tabernaculo, gemini fontes repente exorti, alter aqua, alter oleo fluxere. Consultis vatibus Aristander respondit, olei fontē, laborē quidē, sed & victoriā promittere: vnguntur em̄ athlete, & olea victores coronant. Vnde in antiquorū memorijs nōnunq; legas legatū oleū, vt Reate, T. Fundilius Gemilius v. i. Augustalis HS xx dedit, vt ex redditu eius summæ, die natali suo IIII. K. Febr. presentes vescerent, & ob dedicationē statuę decurionib. et feuiris, et iuuenibus sportulas, & populo epulū & oleū eadē die dedit, oleū nimirū ad gymnica certamina quæ funeralib. celebrari cōsuerūt. Neq; verò prætereundū Panathænaicis,

quæ in Palladis gratiâ celebrabatur, olei vas plenum victoribus dari solitum, quod oliuum inuenerit Minerua. quamuis non desint, qui oleam inuentam à Mercurio tradant, non à Pallade. Sedenim tur oleg ramus in Mercurij manu poneretur, superius exposuimus. Sanè quidem non ignoramus ministros triumphantium oleagineis coronis uti solitos in honore Mineruæ, quæ belli dea putabatur, & hinc illi Bellonæ nomē. Vnde illud apud Maronē, Præses Tritonia belli. Xerxen tamē fefellit infomniū, quo sibi visus est coronam oleagineam gestare, ex arbore, cuius ramis terra tota occuparetur, id quod eum maximè impulit ut tanto belli apparatu in Græciā traiceret, vbi postmodum magna victus clade, turpissimam fugam arripuit.

P I N G V E D O.

Sacræ nostrorum literę vbertatem interdum per hieroglyphicum oleg acceperunt: Nam eam pinguedinis & lætioris cuiusdam vbertatis signum esse ex eo perspicuas, quod libro ludicum cum à sterilibus arboribus olea ad imperium accerseretur, respondit ea, nolle se pinguedinem suam derelinquere, quæ vsui & dijs & hominibus haberetur. Apud Horatium, lecta de pinguisimam oliua ramis arborum, habetur.

H I L A R I T A S.

Et pro hilaritate oleum poni in istis diuinis literis inuenias; ut Psal. XCII, Seneectus mea in oleo pingui; vbi interpretes per oleum hilaritatem exponunt, citantque ex paulo post sequenti Psalmo locum, ut exhilaret faciem in oleo. In istis diuinis literis inuenitur cibus panis non fermentati, collyridumque oleo consperantur, & obunctorum oleo laganorum; per quæ, ut Hierosolymitanus Hefychius interpretatur, Apostolorum doctrina, legis eloquium, & mystica Prophetarum verba intelliguntur. Obuncti Prophetæ, quia res non ita liquidæ, neque tam opulenter explicuere. Consperse collyrides, quia passim doctrina Christi, legis vti testimonij; de Christo enim Moyses locutus est. Panes verò nulli non adijciunt obsonio, plenissimèque hominem pascunt, magisque omnino nutriunt, veluti Apostolorum traditiones, quæ eadem & Christi documenta sunt, in omni vitæ tenore coloreque vsui veniunt, et opulentissimè sufficiunt.

S P E S.

Est & spei simulacrum olea, propter continuam viriditatem: nam nostro etiam tempore virorem multi pro spe ponunt. Hinc similes nos esse oleg Basilium cuperet, quod grauidi refertur fructibus, nunquam spe denudaremur: & quia misericordiam etiam indicium eam esse ostendimus, omni, ut idem inquit, tempore misericordiam munus exercetes, fecunditatis ac vbertatis eius, quæ semper vberissima est, emulati euademus. Quod verò proditum est loue olea coronari solitum, id ea de causa factum Phurnutus putat, quod in ea viriditatis perennitatem & pinguedinem animaduertent: itaque Deum omnium honorum autorem, fecundissima vtilissimaque omnium arbore insigniri placuit. Alij dicunt propter glaucedinem, quæ sit cælo propemodum similis: nam & id ad historiam addit, ut à Pallade, quæ Glaukopis dicitur, producta credatur, de qua quidem fabellam ex Marco Varrone recitare non pigeat. Enata forte in Athenarum arce oliua arbore, sed & aquarum scaturigine mox emanante, Cecropem per id temporis Regem animo ad hæc prodigia obnoxio, saneque territum, & ne futurarum forte calamitatum hæc portenta foret prænuncia, sciscitatum Apollinis oraculum missos certos homines, qui & ostenti causam perquirerent, & auerruncandę deorum iræ, si quid illi minitarentur ostento, rationem discerent. Legatis verò post sciscitationem respondisse Pythiam, iussisseque interim illis bono essent animo, neque enim ostentum id hominum malo aliquo factum, sed deorum duorum contentione certantium inter se, vter eorum Athenis imponendi nominis autor esse debeat: per oleam enim Mineruam,

neruam, per vnam Neptunum significari, & quæ sequuntur ad hoc plerumque alia, quæ de industria missa facio. Porro de deorum concilio, ut apud Ovidium est, plerique omnes tradidere, decreuisse eos, ut is imponendi nominis autor esset, qui rem humano generi vtiliorē protulisset. Oliua quidem quantas habeat utilitates nemo non nouit. Vnde verò quanto sit mortalibus vsui, loco suo declaratum à nobis est. Sedenim oleam ideo prelatam aiunt, pronunciatumque pro Pallade, quia arbor ea pacis indicium haberetur. Pacem verò bonorum omnium opulentiam & vbertatem secum asserre, parentes nostri forsitan experimento cognouere. Nos, Italia vniuersa per tot annos assiduam continentique bello afflictam, vix eius felicitatis famam, ut diceret Homerus, audiuimus.

F R V G A L I T A S.

Quamuis autem tanta sit læta pinguedine, est tamē & frugalitatis indicium oliua, de qua sepe legas, eiusmodi baccas apud veteres parsimonie causa appositas, & à Platone lauto etiam conuiuio delictis contemptis esitatas. Eundem constat in conuiuio quodam oleis vescentem, irrisum à Diogene, qui dixerit, Si sic prandisses, non ita cœnares: qui scilicet sentiret, non esse id frugalitatis, sed stomachi lauto prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruam, quæ innupta, quæ virgo perhibetur, merito ea sibi oleam asciscit, cum puritate pudicitiaque non minus olea quam Minerua delectetur: Græci enim, ut Rutilius Taurus ait, iubent oliuam, cum plantatur & legitur, à mundis pueris atque virginibus operandum, credo, inquit, recordati, arbori huic esse præsidem castitatem. Florentinus quoque lib. De re rustica, ad eam puram esse oleam tradit, ut collectores etiam non nisi puros amet, qui cum ad oliuationem accedunt, iurant se non aliunde quam ab vxore sua venire: ita fieri ut anno insequenti vberiore prouentum exhibeat. Præcipue verò aiunt Anazarbi, quæ Cilicie est ciuitas, oleas esse fecundissimas, quoniam à castis tantummodo pueris colantur. Sed neque illud dissimulandum, tamen ridiculum, quod apud autores Græcos, qui nihil non ausi sunt mandare literis, inuenias, amuletum præsentaneum ad capitis dolorem esse, si oleam folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗΣ scilicet, inscribatur, ipsumque folium filo religetur ad caput in coronam modum.

D E V I T E.

Ffert verò post oleam Vitis, neque minoris ipsa utilitatis, ut non immerito multis & his insignibus, atque præclaris sit hieroglyphicis decorata.

L A T I T I A.

Quorum illud præcipuum, & omnium præconio celebratum, ut per eam lætitia intelligatur: id non Aegyptij tantum, verum & philosophi & poetæ Latini Græci que omnes eodem admiscere consensu. Sed ut plurima super hoc à Platone & ab Homero dicta dissimulem, nonne diuinæ etiam literę sententiam hanc eandem plerisque locis prosequuntur: cuiusmodi illud est, quod requisitavit ad altiarum arborum imperium, respondit, non posse se deserere vinum suum, quo Deus atque homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontem, Symposio, vinum ait non aliter mereri mederi, quam mandragora hominibus: lætitiāque non aliter excitare, quam oleum inspersum igni flammam adauget. Et cōiectores, vel modici vini haustu in somnijs attetari viso, læti alicuius euenti signum arbitrantur. Apud Philostratum viniator sub vite considendum Phœnici suadet, quod ex ea spirare soleat Igititia. Epigrammarius poeta quidam non inelegans nec infacetus, acerbè in eum inuehitur qui racemum immaturum aspernatus humi abiecit.

cerat, & insuper pedibus conculcaerat: nō immeritō quidem indignatus, pro-
pterea quōd primo eo gustu deceptus, vitem omnem malē acceperit, & in præci-
so racemo succrescentem lætitiā extinxerit. Ita enim dicit:

Τίς ποτ' ἀκνήστως οἰνοτρόφον ἄμρακος βολυχῆς
Ἄνης ἀμπελίνα κλήματ' ἰζέταμν,
Χθλιωδὲ σφθῆς ἀπόμις βάλου, ὡς ἀν' ὀδίτου,
Ἐπινοσάμλοισ ἡμιδαδ' οὐκ ἐκαλον,
Εἴη οἱ δρόνου ἀναρσι' οἶα λυκέρω,
Ὅπ' ἡμιν αἰξομύλων ἰσέσων ἀφροσύων:
Τῶδε γὰρ ἀν' τοῦ χαίης ἄλ' ἀπώματ' ἢ πρὸς ἀοισίῃ
Ἡλυθεν, ἢ γορδὸν κἀδ' ἔαε λυσιῶς.

Cuius hæc propemodum est sententia:

Quæ feritas? quisquis dona immatura Lyæi
Ante diem e vitis palmite sustulerat,
Labraq; perstrictus vecors abiicit, ut esset
In pedibus trita vile putamen humo,
Huic pater instaurret Lemæus digna Lycurgo,
Quando ita nascentem sustulit Euphrosynem.
Nanq; aliquis vino hoc hilaris cantasset, amasset,
Aut poterat curas dememiniſſe graves.

Nos verò adoleſcentes iocati contrà ita respondimus:

Καὶν' ἀρισθίως κ' οἰνοτρόφος ἄμρακος μισθῶν,
Ὅς βάλει δ' οὐκ ἐκαλον ἡμιδαδ' χαμάδις,
Κλήματ' ἰζέταμν ἢ βλαστὸς ἀπὸ γήρης,
Ὅς πλὴν ἀνέμοιαν ἰσέσων ἀφροσύων,
Τῶδε πρὸ οἰνοεθῆς ἄλ' ἀπώματ' ἢ πρὸς ἀρῆας
Ἡλυθ' ἀν' ἡγ' αὐτῆς τοῦ χαίης λέλιθὲ πρὸς ποῦς.

Quorum sensum ita Latine reddemus:

Maeste animis quisquis vinum hoc immite perosus,
Allisit putri vile putamen humo,
Ramosq; plantam totam ab radice recidit,
Atq; ita gliscentem sustulit Euphrosynem.
Nanq; aliquis poto hoc vino grauis iſſet ad arma,
Aut decoris poterat dememiniſſe sui.

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Salomon ait: Exultatio animæ & cor-
dis vinum moderatè sumptum: ad iucunditatem enim creatum est, non ad ebric-
tatem, quæ te vita defraudet.

ACERBITAS.

AT non in omni vva suauitas, neq; quidem in vlla, nisi maturuerit, nisi aëris
clementia, lociq; & situs opportunitate adiuta fuerit. Nam vva: pleraque
neq; tempore, neq; loco suo decerptæ, amaritudinem potius quàm suauitatem
vllam præ se ferūt: quare suum est omphacio significatum, vt scilicet in suauē, a-
cerbum, & intolerabile aliquod damnum per immaturā vvam indicetur. Hinc
illud in sacris literis: Patres nostri comederunt vvam acerbam, & dentes nostri
obstupuerunt, quam sententiam diuinitus Cicero mihi videtur explicuisse, vbi
ad Brutum scribit: Nec verò me fugit quàm sit acerbum parentum scelera filio-
rum pœnis sui. Sed hoc præclarè legibus comparatū est, vt charitas liberorum
amiciores parentes reipublicæ redderet: & quæ mox de Lepidi crudelitate in li-
beros subsequuntur, quæ omnia in parentis scelus oggeruntur.

HILA

HILARITAS.

Eadem ratione qua lætitiā significat vitis, publicam etiam hilaritatē ostendit
edere videtur: quare apud Maronē Troiani longa navigatione & sæuissimā
mox tempestate fatigati, Dei Bacchi lætitiā exhilarantur. atque alio etiam loco,
adesse eidem lætitiæ datorem Bacchum votis precari videmus. Tum apud Ho-
ratium, si qua celebratur hilaritas, vel ipsa pauimenta vino natant. Tristivērò &
perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui simile
id quod apud Ciceronem III. Tuscul. habetur: Huic calix mulsi impingendus
est, vt plorare desinat. Quin & ipsa Musica, quæ tota ad hilaritatem comparata
est, non alio magis stimulo concitatur quàm suauis vini gustu. Hinc apud Qui-
dium legas: *Necnon & carmina vino Ingenium faciente canunt.*
quod ex Tibulli synepcia dictū. Ille enim cum Osirim visitatorem laudaret, ita
de vino cecinit:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Nouit & ad certos nescia membra modos.

Hinc Æschylus quasi nimium oblaſciuiēs, dictus est tragediās suas potando scri-
psisse, de quo Plutarchus Symposiacis. Contrà reprehēsus est Gorgias, qui tra-
gcediam suam Marti dedicauit, cum Baccho potius tribuenda fuerit: nam ea de
causa dictum, *ἔτι βῆ δὴ βραχέως ἀν' ὄρω πίνω*, nullam quippè adesse hilaritatem ei qui a-
quam bibit. Quam sententiā sibi desumpsit Horatius eo Epistolarum loco, vbi
lætiæ admodum bibacitatem hanc eludit ad Meccenatem:

Prisco si credas Meccenas docte Gratino,
Nulla placere diu, neq; viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aqua potoribus. Mox & illa per iocum acriter demorſa:
Ennius ipse pater nunquam nisi potus, ad arma
Proflyt dicenda, forum putealq; Libonis
Nandabo siccis, adimam cantare seueris.

Agnouit & hoc Anacharis Scythia, quāuis vino super seuerè nimis iudicaret,
quippe qui cum in cōuiuio quodam vibratorēs quosdam cantilenā admodū
variam crispata voce cum sibilo simul emodulantes auscultaret, interrogatus
an in Scythia tales essent modulatores, respōdit illicò, Neq; quidem vitis: vtpō-
te qui innuere veller, non aliam esse causam emodulationis eiusmodi, quàm epō-
tum vinum. atq; hinc dicitur, Nemo cantat sobrius. De his queritur Dauides
Psal. L X V I I. Vinipotores contra se canere. Anacharis dictū ab Aristotele
cōmemoratur eo loco *ἀναλυτικῶν*, vbi argumētōrū quæ dā genera à causa desumi
solere ostendit. Idem Anacharis tris in vnaquaq; vite racemos inueniri dictū ta-
bat, qui diuersa inter se vi pollerent: primū enim voluptatē afferre, ebrietatē altē
num, tertium molestiā. Sed vt cunq; Scytharū suorū sobrietatē præterdat Anachar-
tis, Cleomenē tamē Spartanorū Regē apud Scythas, vt alibi diximus, vino vēr-
um in insaniam accepimus, quod scilicet cum eis meripotationibus cōtendere vo-
luisse. Meritò autē Plato, vbi secūdo de Legū ferēdarū rationē differit, optimū
iucurū existimat, si Carthaginensium more miles in castris nunquam vinum gu-
stet, sed toto expeditionis tempore aquam biberit. Seruis ne vinum vnquā cōn-
cedatur. Magistratus, quandiu munere funguntur, abstemijs sint. Præsides & iu-
dices, eo tempore quo negotia causarum tractantur, vinum penitus non attin-
gant. Et qui magnis de Reip. rebus consilio adhibentur, remq; publicā admini-
strant, aquam omnino bibant. quam sententiā philosophus ille summus ex

XXXI Prouerbiorum Salomonis capite sibi desumpsit. Sanè Romanorum in hoc quoque prudentiam, qui sobrietatem in imbecillo foeminarum genere accuratissimè custodirent, multi comendauere. Sed Tertullianus egregie, qui mulieres Romanas ait olim vsque ad eò vino abstinerere ciuitatis eius instituto iussas, vt matrona ob resignatos cellae vinariae oculos sui inedia necarint. Sub Romulo verò quae vinum attigerat, impunè à Mecenio marito trucidata sit: idcirco & oscula propinquis offerre necessitas erat, vt spiritu indicaretur, exploratumque inde esset, an temetum olerent.

LIBERTAS.

Quod verò & libertatis indicium sit vitis, ipsa Bacchi nuncupatio, quae apud Graecos Lyaeus est, apud Latinos Liber argumèto esse potest. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adolescentium ingenijs conuiuia nonnunquam indulta, quo illi ad pocula se benignius inuitarent, eoque tormento coacti, ab intimis se praecordijs expectorarent, utpote qui nihil tunc simularent, sed cupiditates omnes suas, studiaque omnia propalarent. Vnde sapienter Horatius:

Quid non ebrietas designat? opera recludit. & quae sequuntur. Idem alibi: *Faecundicalices, quem non fecere disertum? Contracta quem non in paupertate solutum?*

Merito itaque apud Spartanos Dionysius cognomento *Philas* dicitur idiomate Dorico, quod pennatum significat: vinum siquidem mentem, non secus ac alae corpus, at tollit, & modo huc, modo illuc volitare facit perquam agiler: cuius rei meminit Pausanias tertio. Facit ad hanc libertatis significationem quod ab Helio Gabalo profectum est, vt vindemiarum festiuo liceret vnicuique multa in dominos iocosa atque scurrilia, petulantissima quadam licentia ipsis etiam audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere passim vidi, cum eo forte tempore ad visendum eius honoratissimae ciuitatis Academiam illud me contulisset. Et quonia vinum in laetitiae libertatisque significationem abiit, libet ex Moseos historia quod ad rem facit exemplum recitare. Cum Pharaonis pincerna, qui eodem custodiebatur loco, quo & Iosippus ob custoditam innocentiam vt nocentissimus detinebatur, per quietem existimasset se triplicem videre palmitem ternis praeditum racemis, qui cum tempestiuè maturuissent, essentque se resecti & expressi, subito Regi multum propinasset: ex quo Iosippus bono eum esse animo iussit, futurum sanè vt triduo liberatus eo situ quo intabescebat, in pristinam dignitatem restitueretur: atque ita uti à Iosippo praedictum fuerat, tertio post die liberatus, & honori suo redditus, coniectorem haudquaquam vana nunciasset comperit.

FELICITAS.

Eius enim scientiae periti scribunt, vbi significata vitis examinant, vnam in somnijs visam, etiam extra tempus, felicitatis esse praesagium. Cuiusmodi etiam vitis fuit, quae visa est Astryagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatae suae genitalibus oboriri, vniuersamque Asiam palmitibus inumbrare: quod de Cyro nepote eius euentu ad eò felici postmodum comprobatum est: terrarum enim latitudinem id significabat quae Cyri esset imperio subiuganda. Rheae siquidem vitis sacra est, & eiusmodi deae de vite fieri simulacrum tradit Euphorion. Fuit autem hoc attestatum ostentum, ad alterum, quo prius imaginatus fuerat Astryages idem videre se micturientem filiam, quae Regiam urbem cum vniuersa Asia inundaret. Et quamuis Rex quid vtrunque sibi somnium vellet à Magis edoctus contra filiam & infantem natum multa esset machinatus, fatalem tamen necessitatem euincere

non

non potuit. Euerfo enim Medorum regno, Persicoque constituto, Cyrus mirum in modum creuit.

LABOR.

Neque tamen ita felix tranquillumque est hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi sit etiam argumentum: siquidem arborum nulla maiori indiget cura. Vtque ad eò imbecilla est, vt nisi humana diligentia excolatur, pergulis sustinetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis singulis praecidatur, multo denique labore custodiatur, breui admodum tempore vel pereat, vel in labruscam degeneret. Quare non imperite dixit Hesiodus, siue is Apollonius fuit qui scutum Herculis doctissimis carminibus celebrauit:

Οἶα δὴ νόστος δὸν ἀποφάσι χάρμα, καὶ ἀχρῖος.

vt & laetitiam & laborem simul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neque sum nescius, quod ad animi etiam anxietatem atque mcestitiam referri posse: siquidem compertum est eos qui meraco plurimum vtuntur, melancholicos fieri, atque inde tristiori esse corde: tum obliuiosos, vt Florētinus in re rustica ait, in primis fieri, vt ea taceam quae per ebrietatis furorem infanda pleraque perpetrantur: quorum omnium memor Maro noster, ne vinum plus a quo laudaret, ita cecinit:

*Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes
Centavros leto domuit, Rhachumque, Pholumque,
Et magno Hyleum Lapithis cratera minantem.*

Habet & illud incommodi, quod linguam vinum praepedire solet, eaque de causa Mercurio, non vino, sed lacte supplicabatur, ad ipsam etiam eloquentiae dulcedinem indicandam: idque Romae, vico etiam sobrio nuncupato fieri solitum.

TITILLATIO.

Et quod autem, sine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriam, Lampacum ea de causa salaci Deo sacrum olim dictitatum, quod optima generosissimaque vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuisse antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demosthenem, qui rei istiusmodi causam memoriae prodiderit. Cum itaque vinum praecipuum sit nequitiae fomentum, merito signum Virginis vitem auerfatur: cauendum enim, vt Orpheus monet, ne Luna signum Virginis praecurrente vitem seramus: eam enim Virgo odio prosequitur. Atque ne vllus vnquam sit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebrijs colonis fuerit interfectus.

SANGVIS.

Vit & sanguinis signum oblatum in sacris vinum, atque eo nonnunquam cognomento nuncupatum, quare quod apud Maronem,

*Vidit Thuricremis cum dona imponeret aris,
Horendum dictu, latices nigrescere sacros
Fusaque in obscenum se vertere vincta cruorem.*

non tantum ostenti loco positum, sed antiquum videtur significatum attigisse, quod & pro vino sanguis, & pro sanguine vinum acciperetur. Nam Mose secundo Deuteronomij cantico: Et sanguinem vuae biberet meracissimum. & Psalmodiographo dictum, Sanguinem, inquit, vuae biberunt. Sanè quidem Aegyptij sacerdotes vino pertinacissimè abstinebant, & antiquissimi eorum reges: nam & illi tunc non nisi sacerdotes erant, vt tradit Hecataeus. In deorum tamen caeremonijs vino utebantur, eoque libabant, vt idem autor scribit, non gratam quidem rem caelesti

bus oblaturi, sed eorum sanguinem qui cōtra deos pugnassent propinaturi, in. d. deq; sibi numina conciliari arbitrabantur: persuasum enim habebant Ægyptij, vitem ex fuso in terram gigantum sanguine pullulasse, vnde & amentia, & furor inesse vino. Quamquam posteriores Reges, Psammeticho in primis autore, vinum, sed certa mensura, mensis adhibuere. Ponit verò & Hesiodus mensuram qua sit ad salubritatem bibendum:

τρίς δ' ὕδατος πρὸς χίλων, ποδὲ τέτρατος ἴσθμι δίνε.
Tris miscbis aqua partis, sit quarta Lyæi.

Et venustū admodum est epigramma Meleagri, quo à Meraco salubriter exte-
reremur:

αἰ νύμφαι τῆς βόκχου ὄτ' ἐν πυρὸς ἡλάτ' ὁ κέρως
ἦσαν ὑπὲρ τέφρας ἀπ' ἡλιόμυλων,
τῆκεν οὖν νύμφαις βρόμῳ φίλῳ, ἡδὲ νίλος ἕργης
μίσγεται, ἀπὸ πύρ' ἐπιουρόμυλων.

Ardentem ex vtero Semelē lauere Lyæum

Naiades, extincto fulminis igne sacri.

Cum Nymphis itaq; est tractabilis, at sine Nymphis

Candenti rursum fulmine corripitur.

Hæc autem miscendi meri admonitio, adducit in memoriam mihi locum in di-
uinis literis, quem nefas est præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus
mixto. Calix Domini mixto plenus, idem est, vt sentit Eucherius, ac si diceretur,
misericordia & iudiciū. Inclinatū verò ex hoc in hoc, cum de misericordia in iu-
diciū diuina seueritate transitur. Fax autē non exinanitur, quia adhuc vltimū
iudicij reseruatur: ea siquidē erit vindemia, quæ ipsis in diuinis literis hierogly-
phicē ponitur, significatq; rerum finem, quam theologi seculi cōsummationem
vocant, aliquādo depopulationem, vt Psalmo: Vindemiant eā omnes qui trans-
grediuntur viam. Pro fine verò rerū, Ioel: Mittite falces, & vindemiate vineā ter-
ræ, quia maturæ sunt vugæ eius. Et ne hoc imprudentib; excidat, vindemiæ ipsius
instrumentū torcular, nomē in sacris literis hieroglyphicū, per quod scilicet tum
alia quædā, tum præcipuè tempora ærumnosa, pressuræ vexationesq; significā-
tur: quā in sententiā totus ferè Psalmus euagat, cuius inscriptio est, In finem pro-
torcularibus.

FERACITAS.

NON ineptè verò quispiam feracitatem hieroglyphicè significaturus, vitem
cum racemis pinxerit: inter enim foccūdiōres plantas principatum obtine-
re vitem nemini dubium, si arbusculæ vniuscuiusq; ratione habita, vini copiam
exponderimus. Addam etiā eam alicubi esse racemorū magnitudinē, vt racemi
singuli singulos expleāt currus, cuiusmodi fertilitas est Eucarpia minoris Phry-
giæ vrbe. Quinetiā currū medium ibi diffractū defecisse vnici racemi pondere
Metrophanes tradit. Ita rectè Plinius, nullum apud Græcos mendacium esse di-
cit, quod teste careat. vtcunq; tamen, hæc et alia super huiusmodi vrbe à Step-
hano memorantur, in ijs quæ deflorauit Hermolaus Byzantius.

PIORVM CONVENTVS.

SED vt de vite simpliciter sermo sit, debere nos, ait Basilius, rationē eius cōtē-
plari, qua Dominus sese vitē, & Patrē agricolā esse, vinitoremq; dixit, nosq;
singulos in piorū cōuentu per fidē satos, palmītes appellauit: hinc nos ad vberri-
mi fructus feracitatē inuitat, ne vt inutiles atq; superflui ludibrio simus, & à sce-
cundorū palmitū cōsortio recisi amputatiq; igni destinemur. Affertor verò no-
ster nusquā cessat animas nostras vitib; cōparare: Vineam nanq; facta est dilectio,
dicit,

dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam seui, septumq; circūposui. Animas hu-
manas planè vineas dicit, quas circūdedit septo, tum ea securitate atq; tutela, quæ
resultat ex præceptis, tum ipsa gemmarū custodia. Dicitū est enim: Versabitur
angelus Domini in circuitu metuentium eum. Deinde quasi valla nobis defixit
positos in Ecclesia primū Apostolos, mox Prophetas, mox doctores alios: inde
animum nostrum, ne deiectus despectusq; humi reperet, & prætereuntium pe-
dibus conculcetur, maiorum nostrorum exemplis, qui per summam innocē-
tiam & probitatē clari & illustres habent, in altū erexit, eorumq; vestigia sequi
iussit, qui per virtutē & integritatē ad summū euasere. Ad hæc vitē Ambrosius
plebem Ecclesiæ significare contendit, quæ veluti quadam fidei radice plātatur,
propagineq; humilitatis reprimatur: vbi verò circumfossa fuerit, religatur, erigi-
turq; ne reflectatur in terram. E sarmentis alia reciduntur, propagantur alia. Re-
ciduntur quidem ea quæ inani sylua luxuriant, de quibus Pythagoras symboli-
cè dixit, μη ποίθεισ θεοῖς ἢ ἀμπέλως ἀτμήτως, pura purgataq; omnia esse volens quæ
Dijs offerantur. Ea verò propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicari.
Adminiculorum verò ordines iugationisq; concinnatas verè atq; manifestè do-
cent æqualitatem in Ecclesia seruari debere, vt sese nemo, quātumlibet diues &
honoratus, extollat, nemo pauper animū despondeat, seq; despectū atq; cōtem-
ptū esse vereatur: ignobilis nemo desperet, verū equa sit omnium conditio, pari-
terq; omnium mens ad superiora sustollatur, suamq; in cœlis futurā consuetudinē
atq; cōmercia sibi proponat. Ne verò vllis ingruentiū tempestatū procellis ve-
xari, loco ue deturbari deiciue possit, clauiculis quasi charitatis amplexib; pro-
ximos quosq; complectit, & in eorū coniunctione requiescit. Appellat nos I E-
S V S vitis suæ palmītes, propterea, quod inquit, Origenes, palmes arbore conne-
ctit, & clauiculis tanquā manibus freta cōfirmat à lapsu, quo fretus adminiculo
vêtos turbinesq; cōtemnat. Futurorū id honorū indicat spem, quia fideles qui-
que nō solum in ijs quæ gerunt, sed etiā in ijs quæ sperant & credunt, perfectum
salutis statū expectant: quapropter quasi ad quendā patientiæ ardorē spe iuncti
atq; cōfirmati, naturalium motuum procellas, cupiditatūq; turbines insultusq; per-
ferunt atq; cōtemnunt. Hæc & huiusmodi pleraq; cōmentationibus in hierogly-
phica nostris libenter inseruimus, quò mihi sint æquiores ij, qui studiū in hac re
meū acrius incessunt, quorsum id tendat ignari, cum viderint similitudinariam
hanc loquendi figuram non tantum ab Ægyptijs, quos immeritò contra Dei
præceptum abominantur, inuentā, verum etiā ab antiqua & noua lege receptā,
quinetiā ab ipso nostræ institutionis cōditore CHRISTO IESV frequentis-
simè in vsum deductā: nihil em̄ aliud est hieroglyphicè loqui, q̄ diuinarū huma-
narūq; rerū naturā aperire. Addenda verò huc fuerant ea quocq; de Iuda Israē-
lis dicta: Lauabit in vino stolā suam, & in sanguine vugæ amictū suū. Sed quoniā
hæc copiose sunt à sacrorū interpretibus discussa, præsertimq; ab Adamantio, ad
vltimā eius homiliā in Genesim, vnūquocq; pietatis studiosum accedere cohort-
tamur.

DE FICV.

Nchoauit, honoratissime Domine, oliua apparatū nostrū: accessit
vua, quæ plurimū fortè attulit saturitatis: pro bellarijs addere ficus li-
buit, vt si quid amaritudinis in oliua fuit, si acerbior vua, quòd no-
stri quippe Bellunenſis cœli rigor, eam plerunq; matureſcere non ſi-
nit, errorem omnem miſſus tertij ſuauiſſima emendet.

D V L C E D O.

DE Ficu fanè quicquam, quod magnam mihi affert admirationē, apud Ho- rum Ægyptiū, Caprifico excepto, nō inuenimus; paucissima enim admo- dum eius autoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebratā pāsim comperimus; atq; illud præcipuū eius est hieroglyphicū, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata hominū cōsue tudine, ac morū suauitate, quā in cæteris rebus quæ iucundæ amabilesq; sint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritū de suauiter canente, ἢ ἀπ' ἀγλαῖς ἰαδάσθαι βόγους, è medijsq; cibis tibi ficus Athenis. Ab Ægilo verò dictū, quod ea sit ex Atheniensiu tribubus, & suauissimas Athenis ficus esse, Dion etiā testatur. Ita verò ficus ad victus humani cōmoditatem nata, vt Hipponax Poëta vetus, eam auro prætulerit, dum scazonte illo suo licentioso dicit:

Ἐπί τῃ χρυσοῦ καὶ ἀργύρῳ οἱ δόμοι πολλοὶ, καὶ οὐκ ἔστι βλάσθη, ὁ δὲ ἢ τῆς ἀνθρώπων γυναικῶν ἀσέβεια τὴν χρυσοῦ κρείσσονα.

Si quis domi recondat auri plurimum, Duo sue tristite iudicabit illicò

Ficusq; paucas, comparetq; serulos Auro domi prestare ficum plurimo.

Sanè ὁμοιωτικῶς nonnulli appellant purioris mansuetiorisq; vitæ duces. Harū ve- rò cōmendationem auget summo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis testimoniū, qui iunioris Cyri frater fuisse fertur: is cum aliquando arrepta fuga cōmeatuq; direpto coactus esset ficus & hordeaceū panē esitare, indoluisset fer- tur, ob regalem affluentia apparationesq; lautitias tantę se voluptatis expertem tandiu fuisse. Quid verò quòd rura sua fatis insignis amaritudine, si iuxta ficū se- ratur, mitior euadit. Meritò itaq; ficus apud Israëliticos iudices nequaquā velle se ait dulcedinē suā derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiū ad- scisciebatur, dominaret. Vt verò alibi legimus in iisdem diuinis libris, iustos & sanctos homines sub ficu requiescere perhibent, hoc est, tranquillā atq; suauem vitam agere. In veterum etiam numis suauitatis istiusmodi significatum obser- ues. Nam in quodam ficus est inter duos tumulos sita: vnus tumuli inscriptio est ΑΜΒΡΟΣΙΑ. Alterius ita detrita literę sunt, vt legere nō potuerim; puto ta- men ex nota N literæ, quæ vix dimidia discernitur, ΝΕΚΤΑΡ esse debere, quasi ficus vtriusq; vicem gerat. Sanè coniectores inspectam in somnijs ficum, albam præcipuè, atq; suo tempore, bonorum multorum præfagium habent.

SVAVITAS SVBLATA.

NEq; caruit ominibus ficus, quę sublatam suauitatē extirpata significaret, eo- tincto Alexādro Seuero, adempta est. Paulò enim antè quā is fatis cōcederet, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas fere- bāt quibus Alexandrinarū nomen est, subito ante illius tentoriū prociderunt. Idem in Caprifico portentū in Messenio accidisse memoriæ proditū est. Nam cum illi syluestre ficum τρεῖς γούλας appellarent, quos nos imitati sumus Caprificum appellantes, oraculum super excidio suo huiusmodi habuerunt:

Ἐπεὶ τρεῖς ὄπισθι νεδῆς ἐλκεθῆσαν ὑδῶς, οὐκέτι μέστωλιν εἶναι, ἀεδοῦσαν δὲ βλάσθη.

Namq; Nedes simulac curuas caper hausserit vndas, Tunc Messenia vale, tibi enim grauis exitus instat.

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluuij ripa nata, ramos eousq; declinarit, vt aquis

aquis profluentibus rami alluerentur: quod cum Theolcus vates animaduertisset, instare dixit Messeniorum exitium, vt oraculo Pythio prædictum fuerat. Rem tangit Pausanias quarto. Sed cur ficum Idumæā dicere contamur, ad quā Assertor noster à Bethania rediens, fructum ex ea capturus accessit: famelicebat enim: verum cum fructum in ea nullum inuenisset, arborem deuouit, ne vllò vn- quam tempore fructum ferret. Sanè mysticè factum hoc, vt tam multa alia: ni- mirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quem famelicus Dominus venit, in quo cum nihil præter quandā speciem vitalem sine vllò profectu comperisset, eum in æternā perfidiam execratus est. Fructū enim ipse è synagoga quæsierat, quem nullū inuenit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, sed fructum operis nō habebat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructū nō allaturam. Quòd verò per tres annos frustra quæsitus fuerit hic fructus, Euche- rius tria vult tēpora intelligi, ante legē, sub lege, & gratiæ tēpore, quibus Iudæi ipsi fuerint semper à Domini præceptionibus alieni, & nullū boni operis fructū protulerint. Eodē facit quod ait Dominus Nathanaeli: Cum esses sub ficu, vidi te: quippe cum in originali labe Iudæorū ritu cōsisteres, adieci animū vt te redi- merem.

FATVITAS.

ET sycomorus aliquid habet hieroglyphicū, quā Zacheus inscendit: nam ar- bor ea cum sit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi sapien- tiam humiliter sectati, eligūt mox Dei sapientiā subtiliter aspicere. Prudenter e- nim ait is, sycomorum ascendimus, si prouidē eam quę diuinitus præcipitur, lau- dabilem & sapientem fatuitatē tenuerimus. Quid enim inter mortales insipien- tius, q̄ amissa nō quærere, possessa largiri, sapientibus relaxare, nullam pro acce- ptis iniurijs iniuriā reddere, sed iuxta præceptū Dominicū, in omnib. præstare patientiam?

CONTEMPTIBILIS.

CÆterum quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulnum pro imbecil- lo & contemnendo ponunt: quo significato Sermonibus apud Horatium:

Olim truncus eram ficulnus inutile lignum.

hoc est, minimi precij, minimiq; vsus, de quo scilicet faber meritò ambigeret, fa- ceret ne scamnum, an simulacrum pudendum, deum omnino despiciatissimum: nam fici materia paucissimis est, & ijs admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; spectat pro uerbium de Mandronis nauī, quæ ficulna fuerit, cum is notatur qui tenuissima olim re, angustiq; patrimonio despiciabilis, ad amplissimos hono- res emerferit, nihilo tamen venerabilior habitus ob insolētiā importunamq; superbiam, qua sese intemperatius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; alij, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam assecutus est autoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum signifi- cabant: nam & Græci olim hunc ἀνοσιον σικμονος dixere, vt apud Theocritum Erga- tinis, & apud Aristophanē sapius inuenias. Et nuic quoq; vulgus stupidos & ineptos, ficones appellat.

BACCHVS SYCITES.

LAcædæmonij ficum à Baccho inuentā opinātur, eaq; de causa eum Sycitem nomine, vt Sosibius tradit, coluere. Apud Naxios simulacra eius nūc ex vi- te, nunc ex ficu fieri solita sunt. Milichius à nōnullis appellatus Bacchus, quòd Milica pro ficiis nōnunquam accipiuntur. Et Dionysijs, præter vini amphoram, & vitem, quæ præferbatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam gestare mos erat, in quo caricæ forent, autor Moralibus Plutarchus.

PROGRESSIO.

VT verò ad folium reuertamur, quod thrion appellatur, progressio- nis cæremonia, atq; ita sibi auspiciatū iter fore augurabantur. Ea autem de causa thrion dicitur huius arboris folium, vt interpretes Theocritiani vōlūt, quòd in tris partes diuisum est, visendo inter vtraq; partes interuallo: scribitq; & trion, tenui, & thrion aspirata, atq; etiam thriambon. quin & vtrius dicunt huiusmodi folia colligere, & in aliquem vsu parare.

SEPTENTRIO.

PARabatur aut thrion religiose admodū Serapidis Osiridisq; sacris, gestamē scilicet foliaceū, quod capiti superponeret gestandis hydris aut calathis cō- modū, eratq; illi suū etiā significatū: siquidē & Regē, & septentrionalē regionē, polum quippe Arcticū, per intortile gestamen huiusmodi intelligebant. Regē, quia polus cœlorū omnium rotatū regere videt: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arcticū excribit, ab axis illius qui præ oculis est similitudine.

GENITALE.

QVinetiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum e- tiam omnium semina inde demitti pleriq; veterū magno ex argumento ar- bitrati sunt: inde enim actionis esse principium, quæ Mathematici veteres latissi- mē differuerunt. quocirca thrium, cum & humoris redundantiam, ob viridis crassiq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob conuolubilem texturā signifi- caret, pari quadam natura cum genitālī æstimabatur, atq; eius esse simulacrum videbatur, vbertate scilicet humoris & motu ad prociendā genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVIus generis fuisse prædicat Adami pomū, præter ipsius Dei præceptū ni- mis expetitū: id enim delectationē & voluptatem, quæ sensu percipitur, si- gnificasse pleriq; Theologorū docuerūt. Nihil enim mentē nostram è tranqui- la Paradisi statione facilius exturbat, quā nimia voluptatū cōsectatiō. Is tamē suæ præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici folijs semet velare pudorēq; obtegere properauit. Ficum enim fuisse, tradit Irenæus. Tertullianus autem ea- re super ait: quod in nouo corpore indebitū adhuc pudori erat, protegere festi- nans, ficulneis folijs interim circūdat. Ad hoc addit Irenæus, nō alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu esset, ad indicandū pœnitentiæ duritiem atq; cru- ciatū, propter scabritiē scilicet & asperitatē, qua foliū huiusmodi præditū est. Et quia cingulū id & sibi & vxori suę circumligauit, nōnulli exponūt, vt petulantē carnis impetū retūdere se polliceret, id veluti cōtinentię frenū adhibuisse, quo- niā scilicet stolā eam, quā habuerat à spirītu sanctitatis, amiserat, eo tegumento, quod nullam prorsus delectationē afferre posset, sed morderet potius ac pūge- ret, vteret.

FOLIA RELIQUA.

FOLIA verò reliqua diuinis in literis pro ipsa, vt ita dicamus, legis litera hie- roglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus folijs ve- latur ac tegitur, ita sub legis litera spiritus occultatur. Idcirco nos, ait Hely- chius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum spiritus inuenia- mus, de quo Hieremias: Si vindemiatōres ingressi fuissent in te, saltem reli- quissent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cum ambages & verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euenta apertè sibi declarari

compre-

compreceatur, quòd folia omnia conturbarent, id vnū orat: Folijs tantum ne no- mina manda. Sedenim quantum pertinet ad voluptatem, de qua satis, cum hoc ipsum argumentum sequeremur, in Serpentis cōmentario disputatū. Illud hīc potius memorabo, ficum non eo tantum rerum primordio humano generi cala- mitatem, & assiduos labores attulisse, verum annis voluentibus in causa fuisse, cur potentissima opulentissimaq; regna duò ad internecionem vsq; corruerint, Carthaginis imperiū, & Romana potentia. Carthago quidē, quia sicū ex hortis suis decerpitū velocissima festinatione tertio post die Romæ repræsentauit: do- luitq; Cato, & in Senatu cōquestus est; hostes non triduo magis procul Roma proprias habere sedes. Romana verò potētia, ac vniuersum Italiæ robur à trās- alpinis gentibus sese nobis toties superfundentibus, ea de causa quassari cōfrin- gicq; cœpta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidā Heluetius, qui Romæ ob fa- brilem artem aliquādū cōmoratus fuerat, in Galliam remeans ficum siccam & vuam, oleiq; & vini præmissa secum tulit, quorum vsu delicato suauicq; concitati feroces populi, ad hanc vsq; diem assiduis nos calamitatibus affligere nūquam destitēre, quamuis natura ipsa Alpibus, & tam inexuperabili munimento, Italia procul Gallias atq; Germanias cōercuerit: quorū feritas si quando grauis Italiæ fuit, nullo certē vnquā tēpore calamitosior extitit, quā quinto iam et vigesimo ab hinc anno, quibus vniuersa Italia cædibus, rapinis, incēdijsq; desolata perua- sta, hinc Germanis, hinc Gallis, hinc Hispanis extremū eius excidium assidue meditantibus.

ALIMONIA.

SEd vt querele faceffant, aded ficum alimentis idoneum esse compertū est, vt Seam Cereris donū dicitur, proq; alimonie symbolo susceperint. Quantū enim ficus humanę profit alimonie, vel ex eo manifestū esse potest, quòd athle- tas siccis ficibus pascere moris fuerit, autor Plinius: experimento enim com- probatum est, eo cibo frequentius sumpto, corpora & vires mirum in modum adiuuari. Quòd verò Attica eo fructuū genere magnam est nobilitatem assecu- ta, Pausanias ait Cererem primū in ea regione ficum Phytalo cuidam hospita- litatis præmium donasse, eiusq; rei monumentū extare his versibus celebratū:

οἰθολὸς αἰνάει ἥρας φύτιλλοῦ ποτὲ δ' ἐφαῖο σκυλλῶ
Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὄπ' ὄρας κερπὸς ἐφίλων,
ὡς ἰδρᾶν σκυλλῶ θνητῶν γένος ἰθονομολῶ,
ἢ δ' ἂν ἰμάς φύτιλλοῦ γένος ἔχον ἀγῆρας.
Hic quondam hospitij Phytalus suscepit honore
Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
Prima dedit, dixere sacra mortalia ficum
Ora, genus Phytali decus hinc insigne secutum est.

ADVLATIONIBVS DEDITVS.

Dluitem hominem adulatoribus deditū Thebanus Crates per ficū arborem. in prærupta asperaq; rupe satā describebat, quippe quò sit hominibus diffi- cilis accessus. Eius verò fructus à coruis & miluijs tātum decerpit: ita horū opes ab impuris tantum & adulatoribus depasci. Idem de reliquis etiam arboribus quotquot fructiferæ essent, Diogenes dicere solebat.

DVLCEDO VERITATIS.

ETMercurius sibi ficū vendicauit, cui vnde uigesimo primi mensis die Ægy- ptij sacra faciebāt melle & ficu, quæ sacra eo clamore prosequerent, vt quod hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamarent, γλυκὸν ἢ ἀλιθῆρα,

quod dulcem esse veritatem significabat.

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

STatuae vero plerumque ficis coronatae, Cyrenensium religionem indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura suum meruit, quem agri colendi auctorem, & institutionis putationisque & stercoreationis repertorem memorant, neque minore quam Cererem honore honestandum existimabant. Huic Cyrenenses cum rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari consueverant, quod & alimonia in ijs, & gustus suauitas egregie vigerent. Haec sunt, honoratissime Princeps, arbores ille ad ingenij tui naturam accommodatae, quas desumpsi ex hortis meis ductilibus, limoque Nilotico in arcas ingestis, mecum quaqua iter est circumuecto. Neque vero folia his arboribus vlla vnquam decidunt tempestate: licebitque perinde tibi, si platis his delectari ceperis, eas hoc terreno pactas in Britannias usque tuas asportare: quae mundi pars cum olea, vite & ficu careat, illas aspiciant non modo suo tempore frondescentes, sed toto etiam anno, folio nunquam deciduo, perpetuo virides admirentur. Sedenim ut serio loquar, eas tu si pertractabis, earumque vim diligenter inspexeris, cordi ita insitas tuo comperies, ut nihil tui similius esse, etsi modestissimus es, confiteri necesse habeas. Nam boni quicquid in diuinis illae significent, ea omnia tuae congruunt pietati.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMO ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE HIS QVAE PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET

Punicum significantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

MERI Priulle doctissime, cum veterum signa quaedam singulari opere artificiorum perfecta hic & illic inspicere per urbem equitarem, multisque praeteritis Capitolium demum inscendissemus, Herculis tibi signum summam nobilitatis ex aere conspexitum est, quo non facile quicquam tota urbe dixerim me vidisse pulchrius, neque praeclearius, siue haec ea fuerit statua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lysippi, obtulit Capitolio, siue quam Fabius Verrucosus eo transtulit, siue aliorum fuerit dedicatio: vicinque, antiquissimum omnino opus est, & Graecis scriptoribus honorifice celebratum. Nam praeter leoninum spoliolum leuo iniectum brachio, clauam manu dextera retinet, leua tria poma cydonia praefert. Quae cum comites, qui te multi sequebantur, eruditi viri animaduertissent, de spolio & claua dixerunt, cognoscere se mentis praestantia, & generosum animi robur, quibus virum, qui veram virtutis gloriam affectet, praeditum esse debere comonemur. Hercule vero positum a veteribus, quia quicquid praecclare geri potest, id totum Herculi attributum. Nam & Arrianus ubi petram ἀγρον memorat, difficillima quaeque & maxime ardua, quae humano quopiam conatu vinci minime posse videatur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari coeptum, nisi ea Hesperidum esse quis arbitraretur. Tuque ad me conuersus, Aegyptiacum quidpiam poma haec nimirum sapienter addidisti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui studijs istiusmodi delectaris. Respondi, ut res erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditius rem, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaueras, ne rusticus viderer, quid ego sentirem non dissimulaturum. Graecos quidem per tria illa mala manu contenta, virtutes tris, quibus vir qui, probus & sapiens insignitus esse debeat, interpretari, quarum unam esse volunt, non excandescere: alteram, non esse de ditium auaritia: tertiam, liberum a voluptatibus animu sibi coparasse. Incidit hinc, uti fit, de Pomorum significationibus alius atque alius sermo, quem cum tu auide admodum excipere visus esses, in eam spem

spem adductus sum, ut si quid huiusmodi tibi destinarem, quicquid id esset nugarum, gratum tamen acceptumque esses habiturus. Domum itaque reuersus, selegi statim ex pomario meo Aegyptia coplant as tris, quas tibi dono mittere: Italiam unam, alteram Persicam, tertiam vero Punicam, ob tris scilicet virtutes, quas identidem in te sitas optime noueram, insignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, & singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisti egregie clarus, siue tu adolescentiam temperares tuam, siue amicis praesidio atque ornamento esses, ultra etiam quam aetas tua deprecere videretur, siue bonarum omnium artium, & veram pietatis doctrinam tanto sis studio complexus, ut nihil in humanis diuinisque rebus esse velles, quod tibi non cognitum & perspicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam mea longe fructuosiores sint consecuturae. Tu modo pro tuo prompto alacrius animo ad arborum, quae tuae iam sunt, polituram aggredere.

DE MALO.

MTER fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleraque sunt quae ad alia quoque fructuum genera accommodari possunt, multaque intra se malus species complectitur, hic malum eam intelligimus, quae plerisque Italiae locis nomen suum tutata est: nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Graece potius enunciationis voce, quam Latina sequeret. Melum enim dicunt, atque ita omnes ultra citraque Apenninum gentes. At circa Padum, ad ipsum usque Timauum, pomi vocem sibi vnicum usurpauit. Horum vero pomorum cum iucundus sit non gustatus solum, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius simulacro excogitatum est.

AMOR.

QUICQUE amorum agmina pingere delectantur, lusitare eos malis, & inter arbores eiusmodi lasciuire, poma decerpere, abrodere, iactareque consingunt. Hinc apud Theocritum Βασιλειῶντες, Βάλοι τοι πολίφαρμι θ' ποίμνιος & γαλέτφι μέλισι. Et, Malo me Galatea petit, Menalcas ait apud Vergilium. Malo Cydippen Acontius venatur. Mala non temere Hippomani Venus elargitur, quae usque adeo grata fuerunt Atalantae, ut zonam abstulerint diu ligata: de quo Theocriti carmen non indiligenter animaduertendum:

μέλι καὶ ὄϊν ὅν κἀλποιοὶ διονύσιον φυλάσσουσι.

Mala sinu condens Bacchi de tempore sumpta. quod interpretes exponunt amabilia, amorem quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: non enim quispiam in amorem ferretur, nisi prius laetitiae titillatione concitaretur: laetitiae vero datorem Bacchum poetarum passim celebrant, ut in Vitis commentario latissime declarat. Apud Lucianum dialogo qui Toxaris inscribitur, legas, ἢ σεφάντες ἡμιμαρτύρους, ἢ μέλι καὶ ὄϊν ἀποδιδύμενα. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, & ambefas quaedam mala, morsuue tacta, in amoris indicium a Charide matrona nobili Diniae cuidam dono missitata. Et missum sponsum furtiuo mune re malum memorat Catullus, quod aduentu matris excussum est castae virginis gremio profilierit. Ita & apud Onirocritas mala venerarum ille celebratum plurimum indicia sunt, praecipue vero ijs, quorum cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demum, praesertim dulcia, Veneri esse dedicata autumant. Philo insuper in hanc sententiam primam illam malum, cuius fructibus, nostri generis autoribus, interdictum fuerat, ex mystico sensu ab ijs quae posuimus non admodum alieno deducit, quae Theologi Graeci quoque Latini multis & magnis voluminibus tractauerunt: nobis id afferre nuc

fatis fuerit, parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitā pri-
mò beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarū omnium expertem, terra sua
sponte omnia ferente. Cæterū lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore inter-
dictum, nō abstinuisse, amcenissimo incolatu pulsos solum flebiliter vertisse:
atq; hinc constare, mali eius gustū omnium ferè malorū causam mortalibus exti-
tisse. Quæ quoniam ex veterum sententijs in Serpente nostro fuisse lateq; dispu-
tata sunt, minimè mihi videntur hîc ad repetendum necessaria.

AMORIS PROGRESSVS.

EAverò de causa malus potius quàm arbor alia est amori dedicata, q; eius fa-
cies omnem rerum amatoriarum progressum ostendere videatur: earum
enim arborum trunci coërciti primùm recti surgunt: à medio verò, vbi dilatarī
coeperint, in spatia diffunduntur: cuiusmodi etiam in amatore ratio est, qui mu-
nus suū semper ab ingenuo pudore quodā cohibitus auspicatur, inde vbi paulu-
lum processerit frontē perfricat, ac verecundię compēdibus expēditus, quaquā
voluerit liberè peruagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicūdos, palloris
eadem & erubescentię, vt ita dicam, signa. Nam apud Horatium tinctus viola
pallor amantiū: & apud Catullum quidam inaurata est pallidiōr statua. Poma
verò ita magis rubescūt, vt magis exposita Soli ab eo continguntur: perinde ac
amator eo magis erubescit, quo nequitia palām magis proferit, aut in aperto de-
prehenditur. Sub ipsa malo Amores ludō editi constringuntur, sub qua illi cursi-
tantes, varijs mollium herbarū inuolucris impediuntur: quicq; ita sunt implica-
ti vt sese nequeant exoluere, labore conatūq; quodammodo delassati, somno se
dedunt, cuiusmodi lasciuia gressus amatorios occupat, & in ergastula cohibet:
mox luxu inhæsitantes soporat, profundissimoq; opprimit veterno. Auro insi-
gnes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capra, auro
comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obuolitant
magno numero circum vnam quancq; malum. Amicula eorum varijs texta colo-
ribus, multipliciq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florū in-
uoluta: quorū vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi ca-
pita coronant, vt pote quibus comæ illæ flauescentes, nitidæ, crispulæ, satis affe-
rant ornamenti. Alarum pinnulas habent cæruleas & puñiceas, nonnulli etiam
aureas Psittacorum, pauonumq; instar, quibus quodam veluti concentu, sono-
roq; strepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiscis, in quos mala conge-
runt, dicam? quanta illos genimarū Sardoniarum, quanta Smaragdorū, quan-
ta margaritarū vis debacchatur? Vulcanū id opus effinxisse putes. Iucundū ve-
rò visu est, vt sponte sua, ac suapte vi, ad quantumuis alta, summo taq; mala pro-
uolant, vt nulla is scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios
saltitantes, alios cursitantes, alios quiescentes memorem, vel qualem in abrodē-
dis malis lætitiā præ se ferunt, illud spectatu præcipuè dignū, quod ex his qua-
tuor omniū speciosissimi certamen ineunt, quorū duo malis inuicem se petunt,
alij duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus lacescentes, neq; dum mutuis
vulneribus cōfodiuntur, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam
curāt, verū vtrò alter alteri pectus obiectat, ipsiq; vulneribus exponit, eo qui-
dem consilio, vt in medio omnes pectore infideant sagittæ.

AMOR MVTVVS.

EXijs autem certatorū paribus duos illos qui malo luditant, voti compotes
esse dicas. Nam qui iaculatur, exosculatum prius malum emittit, quod alter
sublatis

sublatis supinisq; manibus excipit: neq; vlla cōtatio futura videtur, quin idem
comprehensio malo sit oscula relibaturus, atque ita in socium pari certamine re-
missurus.

AMOR PERDITVS.

EX illo verò sagittariorum pari vnus alteri vincula inijcit penè moribundo,
insultatq; ferocius, vt captiuum faciat. Ille contrā nihil molitur, nihil relu-
ctatur, sed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui luditant,
amorem auspicari: qui se ferūt sagittis, nullum amori finem appetere videntur.

INIQVVS AMOR.

SVnt & alij ad quos innumeri spectatores confluunt: hi manus in palæstram
conferunt animosiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros
appressis, cōplexus hostem quodam veluti suffocandi studio collidit, subditq;
crura astu artificioso complicata, vt pede post colluctatoris calcem obfirmato,
vnā ipsū protrudat, & in lapsabundum super & ipse corruat: neque tamen
alter animum despondet, at erectus contrā instat & obluclatur, quacq; maximè
angitur parte colluctatoris manum soluere conatur, vno digitorum obtorto,
quo ita alijs facultatem eripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtor-
to læditur, dolore percitus hostis aures admordet: quo animaduerso Amores
cæteri grauius indignati in perperam & insolentem facientem, ac luctatorij cer-
taminis leges, iura, fas, atq; mōres transgredientem feruntur, malisq; illum cer-
tatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, to-
tisq; hortis eijciunt eliminantq;. Atq; ita demum ludi Amorum omnes circa
mala versantur.

PUELLARÉS INEPTIÆ.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:

Τοιὰ περ' ἀρεῖ *Εὐαρινὰ φαρμάκων ἐπιήματα νόσους.*

ἐπιήματα τὰ παύματα, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis.
Multa verò huiusmodi quæ ad insaniam propemodum tendunt, inter inepti-
tes amatores fieri videmus, vt meritò nōnulli dicant ἀφροδίτῳ dictam, ἥτις ἔσ' ἀφροδί-
της, id est, à desipiendo, cum præsertim Euripides dicat, τὰ μωρὰ γὰρ πάντ' ἔστι ἀφροδίτης
εὐνοίας, Mortaliū esse ineptias quacūq; Veneris causa fierent. Atq; ob hoc ipsū
Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVVS.

IPsa etiam Venus malo insignis est. Nam apud Sicyonios statua ei erecta e-
rat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amo-
rem, ex papauere vim prolificam, ac semini copiam significantes. Nam & le-
pus illi ob fecunditatem dedicatus, id quod Amoribus Philostratus, vt eius
animalis commentario alibi explicuimus, summa narrationis lasciuia percurrit.
Idem autor Venerem in antro statuit molliter in stratis floribus recubantem,
iuxta quam fons irriguus vitrea perspicuus claritate profilit. Ibi amatoriam Ve-
neris suppellectilē, pyxidas, pectines, specula, cymbala cum crotalis, omniaq; ar-
ma pruriginis, amcenitatumq; & illecebrarum alia atq; alia illectamenta recen-
sere possis, quibus collustrandis oculos quidem delassari sentias, satiari verò
nunquam. Quòd verò in antro cubitet Venus, apud Græcos est *μυχία ἢ ἀφροδί-
της*, Mychea Venus, quòd secessu & abdito loco gaudeat, *μυχοὶ γὰρ οἱ ἀπό τῶν τοῦ ἀπό-
κρυφοὶ τόποι*, interiores, maximeq; remoti, & occulti obscuriq; loci. Tum ipsius

Deæ munera Latini furta nuncupauere, quia celari vult sua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchisem, vbi quercetum est, in quo scilicet occultari possit, nulloq; rubore in molli cyperi prato lasciuire.

NEMESIS.

ERat & mali arboris ramus in manu læua Nemeseos, quam Marathoniae pugnae monumentum Phidias lapide Pario dicitur excidisse Athenis, corona cuius & ceruis, & paruus quibusdam victorijs insignita: dextera verò phialam tenebat cum Æthiopibus insculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea verò de causa mali ramus Nemesei gestandus dedicatur, quod Veneris habitu Nemesis Dea sit primùm solita figurari, vt habetur in Sudeg collectaneis: nam alterum illud de statua Phidiaca, apud Pausaniam est.

SACRVM HERCVLIS.

NEquè tamen ierim inficias, alijs quoq; dijs malum fuisse gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac felicissimè litaret. Nam si quando bos, quam Herculi sacerdotes immolare voluerant, aufugisset, malum illi ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Huius rei mentio est apud Suidam, neq; non apud Pollucem. Narraturq; re superhistoria de Bœotorum hostia, quæ fluuio Asopo ita aucto, vt transire non posset, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros aut malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, duasq; loco cornuum addidisse, atq; ita Herculi obtulisse, cumq; ita litare visi essent, rem in cōsuetudinē processisse, atq; *μῆλον* inde Herculem appellatū, quasi Pomonū dicamus. Alij euentum huius pomii pro boue oblato ad Athenienses transferunt: nam Bœoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotū tradente.

APOLLO.

Quin & Apollo mali coronā, priusquam laurum seligeret, adamauit, eaq; victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archiae tetralichographo legitur: *ἑσθλὰς ἐσθλὰς ἀγῶνας*. quod epigramma in omnium iam manibus versatur. Apud Pausaniam legas statuam Apollini *μυλιᾶτην* erectam, siue à malo quo gauderet, siue ob pastoralem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam *μῆλον* proprie *πᾶσι τὰ τετραπόδα*. Vnde vniuscuiusq; quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertatur ex epistola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & *μῆλον πᾶσι καὶ ἐπὶ*, quippe, vt etiam apud nos, vnumquencq; denotat fructum. Ab ea verò æquiocatione factum vt in Herculis sacro, quo de paulo antè dictū, æquipollere malus pro boue iudicaretur, cum & minimè redargui posset, quin & quadrupes, & eodem nomine victima cense retur. Fructiferarum autem arborum plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipitur pro disciplina Doctorū, vt sentit Hefychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquā lignum quod plantatū est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et, Ego plantauit, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, secundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiā reliquis vsus permittit. Ex quo tēpora quatuor significantur, à tempore legis vsq; ad Dauidē, à Dauide vsq; ad transmigratiōē Babylonis, à transmigratiōe vsq; ad aduentum Christi, quibus annis fructus inu-

tilis omnīs fuit, sed spēs tantūm promissa bonæ frugis. Christi autem tempus prouentum Deo dicitur; annusq; sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permissusq; fructuum vsus, tam Iudæis, quàm gentibus, Apollolis eos liberalissimè effusissimèq; distribuentibus. Sed quod ad Pythiam spectat, quamuis victores lauro mox coronari ceperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, vt Lucianus ait, coronis inferebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malū quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, vt superius suo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant, vt poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuisse memorat, sed nihil ad pomū. Et Archiam in ea sermonis puritate quicquam improprie posuisse, mihi persuadere nō possum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus cōmentum placet, contra ego haud sanè multum contenderim: nam & hodie vniuscuiusq; arbores fructusue baccas pomella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTUTES.

Quod verò ad Herculem pertinet, initio diximus statuam eius esse in Capitolio egregiè factam ex are, leonino insignem spolio, & claua, quæq; tria læua manu poma contineat: ea significare tris in Heroë virtutes insigniores, quarum vna esset exandescentiæ moderatio, altera auaritiæ temperamentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulantur illum, quod mala hæc ab hortis Hesperidum auferret, draconem extinxisse, qui peruigili custodia hortos eos tuebatur, significat illum concupiscentiæ modum impo-
suisse, vt alibi per draconem voluptuosam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spolium verò leonis dubio procul generosum animi robur, mentisq; præstantiam ostendit. Quid verò claua sibi velit, alibi explicuimus, cum illam & rationem & disciplinam significare cōtenderemus, quoq; præstantius hæc in Hercule vigescunt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Nodosa verò fingitur claua, propter scrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possimus, sese contra magno errorum agmine contracto frequenter obijciunt, ac omnibus occurrant locis.

ASTRA SOL'QVE.

Quæ quamuis ita habeant, nō defunt tamen qui aliter philosophentur, & prout quisq; huic vel illi deditus est disciplinæ, fabularū sensum in eam trahit sententiam, quam profelsionis studiorūmve suorum conditio suggerit. Nam qui moralem sequuntur philosophiam, ea de malis, quæ superius recitauimus, cōmenti sunt. Qui Astronomia delectantur, per aurea mala, astra significari contendunt, præsertim apud Hesiodum, vbi Hesperides Noctis filia cōmemorantur. Herculem verò Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa melissis passim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

VERI AMORIS FRVCTVS.

Sed vt ad amorem, vnde digressi sumus, reuertamur, ipsa etiam numismata Somnium ætatum testimonio, pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerso animantium generi elargita est, nempe vt satis ritè seminibus, rerum om-

Pierii Val. Persicum.

nium species prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur fecunditatem numismata nos inuitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Iulie Piæ Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostentat, cuius inscriptio est, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAUSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera signum molliter stat læua conto innixum, dextera pomum exporrigens, cum inscriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ sunt huiusmodi species, quotidieq; hominum manibus attractantur, his modum imponemus.

DE PERSICO.

PERSICA MILITIA.

Llud addam, molles Persarū reges selectorum suorum mille numero thoraces malis insignire cōsueſſe, qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Persicum erat malum, patriæq; no men secum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Persico pomo dictionem nostram prosequamur, rei quidem serie id ipsum deposcente.

A C V T V S.

Sunt qui pomi huius acore considerato, qui gustus appetentiã mirificè, quam stumlibet etiam maturi, expergefaciãt, acutū hominem ex Persici vocabulo significari putent, cum præsertim apud Plautum legerint, Qui Persicus sapiſ. Cæterum hoc non à pomo, sed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradūt. Quibus enim purius est cælum, eo acutiore sunt ingenio: & vt inquit Cicero, perspicaciores sunt qui ad Orientem, quàm qui ad Septentrionē habitant: quod nulla alia de causa prouenit, nisi quòd actus mētis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multò maiora & veriora contemplantur ætate, quàm hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aëris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, à cælo est: tametsi quod verissimum est Iuuenalis ait:

*Summos posse viros & magna exempla duros,
Vernecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.*

IN ALIENO COELO MELIOR.

Alij hominem qui domi vel seditiosus, vel tetro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen cælo, aut patria profecerit, in viamq; redierit, omni animi deposita prauitate, per Persicum ostentat, propterea quòd aiunt pomum id in Perside, vnde translatum est, veneni vice fungi, eaq; de causa transmissum, vt nobis venenum esset, in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutauerit, & salubre repertum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

*Pomis quæ barbara Persis
Misera, vt fama est, patrijs armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine leti,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

Hinc pomum eius innocuum agris expeti, ait Plinius, neque alium eo pomo innocentiorẽ esse cibum, Dioscorides stomacho Persica tradit accomodata, quæ si matura comedantur, alium leniant: si acerba, sistant: quorum

Liber LIII.

397

rum alterutro pro tempore & loco opus est. Et nos Romæ aliquando letali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi prorsus admittebat, & immissum euomebat euestigio, post diurnam inedia non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque adeo Medicorum etiam spem, reuiuiscere potius, quàm conualescere visi sumus. Sedenim quòd de fructus huius transmigratione à Persis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopiis in Ægyptum malo animo transmissi, naturam soli benignitate commutasse, aliter sentire Callimachus videtur, qui Persicum in Ægypto primum satam inquit à Perseo, verbis his: ἢ Ἰταλῆς παροῦσ' ἐπ' ἄννυθ', ἢς ὀρόδα μιν οὐκ αἰγυπῆα κατέπειθεν, Nicander verò Mycenis primum satam contendit his versibus:

*Ἐβροεὺς ἰώποτι ποσὶ λιπῶς κηφίδ' α γαίαν
αἰχρὲν ἀρετμῆσ' ἀρετῆ γονόντα μεδ' ὄσους
ῥεῖα μιν λυαῖ νομῆς εἰς ἰβηρῆν αἰρῶσους.
Quam quondam Perseus, postquam Cepheia liquit
Littora, præsecta clarus ceruice Medusæ
Dona Mycenæ telluri tradidit.*

Et eruditores negare Plinius inquit, eam ex Perside propter supplicia translata, sed à Perseo Memphi satam, & ob id Alexandrū illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabulantur autem eam semper folia & poma subnascentibus alijs habuisse, cuiusmodi est citriorum natura. Qui verò pomū hoc venenatum in Persis gigni putauerunt, decepti fortè sunt nominis vicinitate: nam id de Persea diligentiores tradunt, quæ omnino alia est, myxis rubescentibus similis (pruna ea sunt forbis insita) in Æthiopia letalis, in Ægypto salubris. quamuis Columella poetica licentia vtranq; confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

Inter picturas omnino multas, quibus Ægyptij silentium significabant, Persicum etiam his admiscuere, eaq; de causa arborem eam Harpocrati dedicarunt: fructum enim habet cordi, folium linguæ simile, quasi fermonem, qui fructus est intelligentiæ, sedem in corde, non in lingua, habere deceat.

C O R.

Sanè cor per id pomum ostendi ita vulgo innotuit, vt id repetere superfluum videatur, cum nostro præsertim æuo iuuenes puellæq; passim Persica telo transfossa misissent, quæ cordis ita exulcerati indicia sint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturamq; aiunt ei cordis figuram impressisse, vt cui esset genitum parti, vel ex ipsa specie patefaceret. Ea quoq; manifesta sunt quæ Plutarchus libro de Iside & Osiride conscripsit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quòd pomum eius humani cordis figuram, folium verò lingue præ se ferat. Nam cum Isis *καρὰ δ' ἔδω* sit, sapientiam hoc indicat intellectu primū concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortalium vsum enuncietur.

V E R I T A S.

Quòd si pomū adhaerente folio vno tantum pinxissent, veritatis id signū erat, quippe quòd ea species linguam cordi coniunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetralia adaperiat, non aliud quippe sentiat, aliud pro-

Vu

loquatur: cuiusmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis esse debere diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem scribens, Christiani uiri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CÆDES MULTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetrata, stragemq; multa editam occisione, significare si velint, nucè ipsam Persicam carne spoliata præferant: nempe quod in ea testa, vel osseo malum dicere integumento, omnium telorum quæ punctim cæsimq; feriant, & quibuscunq; modis lædant, signa vulneraq; impressa cõspiciuntur, vt in nulla propemodum re magis quam in eo cortice multipliciter dilaniando natura lasciui re gestiuerit.

CVRÆ VARIÆ.

ALij significatum ad animam transferunt, qui varijs curis sollicitudinibusq; sit vndecunq; exulceratus, vt nullum sit ærumnarum anxietatumq; genus, quò se non afflicatum sentiat, vicemq; suam miserrimè deplorat.

BONA CITO LABENTIA.

FVerunt & qui vel atatis florem, vel vnumquodq; bonum quod celerrimè deficere videretur, atque adeò humanæ ipsius vitæ imbecillitatem per decertum Persicum & in lance positum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, longissimacq; decerto bidui mora sit, cogatq; se quamprimùm venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium scriptores, cum ad eius precia respiciunt: nullius vnquã maiora, cum memoria proditum sit tricenis numis singula nonnunquã aestimata. Quare huc fortè illud accommodabitur, quod altiore quodam sensu non temerè aures vellicet, à Philodemo, vel vt alij tradunt, ab Epigrammatario Platone dictũ nobili disticho:

*μηλοσ ἐγὼ, βάλμη μὲ φίλωσ σὶ ἄλλ' ἐπὶ νεύθωσ
καὶ θὶ πτῆν, καὶ γὰρ ἢ σὺ μαρμαίνόμεθα.*

Quam sententiam nos iure nostro ita reddidimus:

*Pomum ego, quiq; tibi me dat, te deperit, audin'
Flamia, marcescam nempe ego, tuq; etiam.*

DE MALO PVNICO.

MAli Punici apud Ægyptios nulla reperi significata: Græcorum nonnulla sunt, sed longè plura quæ in diuinis habentur literis.

POPULOSITAS.

ERat verò illud præcipuũ eius mali symbolum, vt populos gentesq; varias vno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quòd grana illa sua folliculis quibusdam aliquo numero ab alijs segregata, prouinciarum veluti limites quosdam præ se ferre videantur, & singula hominum vel collegia vel nationes potius ab alijs distinguere. Varij enim loculi, cicco quippe suo dirempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis quascq; finibus terminatas indicant.

I V N O.

CVm verò Iuno regnorum præses haberetur, malum illi Punicum dedicarant, quod in eius manu Mycenis spectabatur, cum sceptrũ altera teneret, eo opere quod Polycleti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniam. In Iunonis itaque

que gratiam reginæ cum sacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite gestabant, quam à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cum satis constet Carthaginem Punici regni sedem in Iunonis tutela fuisse, facile ponitur insigne illud ei accommodari, quo res ipsa significaretur.

P O E N I.

NAm in alijs quoq; veterũ monumentis animaduerti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam consecuti essent. Et Africam ipsam muliebri specie apud Pactios Florentiæ vidi; in cuius manu altera, leua quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardore indicandos. Pro puluillo vndæ duæ, vtrunq; mare significant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa se ambitum vt ostenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MVLTARVM GENTIVM SOCIETAS.

PVnicum malum tintinnabulo adiectũ, cuius species apud Hebræos potissimum reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur; vnitatem Ecclesiæ ex multis gentibus in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta conuenientiu indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exteriori cortice multa interiori grana vniuntur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos vnitatis fidei contegit, quos intus diuersitas meritorum tenet. Quod verò piorum conuentus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata: Ecclesia, vt Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessio nisq; præstendit, tot martyrum sanguine preciosa, & quod est amplius, Christi cruce dotata, simul plurimos intra se fructus vsu istius pomi sub vna munitio ne seruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi sextodecima Hebræorum castra Remon Phares dicta tradit, quod ῥοιὰς ἀπὸ τῆς γῆς Græci reddidere: Latini, mali Punici dissepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numerositate refertum, indicare aiunt prius omnem turbam credentium, in Ecclesiæ gremio vno quasi cortice contentam. Adde mus id, eo magis vnitatem hanc in Christianis malo granato cõuenire, quòd pomum id hoc habet præcipuum, vt quot in vno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam vt Africanus ait, parua & magna granata non eo inter se disidēt, quòd hæc plures, illa pauciores habeant acinos, sed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Christianæ pietatis opera non quàm multiplicia sint considerantur, sed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, spe & charitate in vnoquoq; deprehendantur, & sine terminòue vno conclusa, vno quippe cortice diuinæ gratiæ comprehensa, pro vniuscuiusq; virtutis magnitudine vel exiguitate præmia consequantur.

N Æ V V S.

Quoniam verò nullum malum Punicum inuenitur in quo non sit aliquod granum subputre, indicium est nullum humanum corpus esse absq; næuo aliquo vel cicatrice: nullũ quippe hominẽ reperiri, qui vitio sine nascatur, cum vel iustus homo septies in die prolabatur. Ita neque collegium vllum est in quo non aliquis sit præuaricator, vturpabat similitudinem hanc

Thebanus Crates secta Cy-
nicus.

SIMULATOR.

SEd enim quia plurimum ita homines sunt, ut apparere potius quam esse studeant, malum Punicum emptorem egregie ante omnia poma ludificetur, & se probantibus imponat, purpureo scilicet, rubicundo lepidoque cortice spectatibus ad blandiendum, mox interiora aperientibus plerumque situm, putorem marcoremque patefaciendo, hinc factum est, ut plerique veterum simulationem probitatis per id genus pomum significari dixerint. Unde Scholasticus ille seuerioris doctrinae magister: Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius vero mirabilem pro se decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus est quis?*

*Qui consulta patrum, qui leges, iuraque, seruat,
Quo multa magnaque, secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo causa teste tenentur,
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.*

Lucianus hos tragicediarum codicibus auro purpuraque vestitis æquiparat, qui miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostendent, ad aperti vero non nisi parricidia, incestus, stupra, furores, ærumnas, luctus, familiarum urbiumque excidia, & atrocissima profligatissimaque scelera quaeque contineant.

VITIUM EMENDATVM.

EVm denique hominem qui vel morum asperitatem, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute commutat, significare qui volunt, cuneum ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingunt. Si quidem euenire ait Basiliius, ut si cuneus eiusmodi in acidas Punicas impingatur, ita ut per mediam medullam adigatur, mala sapor ex acido & austero in dulcem atque suauem commutent. Id autem fieri solet ima in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse vnumquemque sibi vitij medelam enancisci, quando agricultura stirpium qualitates commutare potest: curam autem & studium in animi virtutibus consequendis morbos omnes euincere. Nam si modo quis, ut inquit Horatius, cultura patientem accommodet aurem,

Nemo adeo ferus est ut non mitescere possit.

AMICITIA.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphice pingi sculpiue posse, toto opere diximus: ut in Palma mari & femina, quae quamuis mira sit, in suo tamen genere est. maius nescio quid in hedra cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se inuicem & myrtus & Punica, ideoque, ut obseruauit Florentinus, & asserit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxta serenda est. Quin, ut ait Democritus, ita se amant, ut etiam aliquanto procul positae radices mutuo complicant: ideoque mutua earum insitio mirifice fecundat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Aegyptiorum in morem scribere voluerit, apte coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronae enim ipsius forma, amicitiam qua quis mutuo deuinctus est, poma illa fructum &

utilitatem inde susceptam indicabunt.

REVE

REVERENDISSIMO ILLUSTRISSIMO QUE
CARDINALI, DOMINO MEO, IULIO MEDICI, FLORENTINAE REIPUBLICAE PRÆSIDIO SINGULARI, DE IIS QUAE
per Rosam & flores aliquot senticetaque

significantur,
EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Nterrogasti me superioribus diebus, Reuerendiss. & Illustriss. Domine, quo exprimi possit hieroglyphica sententia illa, quae toto vitæ tuae cursu vnicè adamassti, quae nulla moribus integritateque proprior conuenientiorque excogitari possit, ALIORVM quippe PRAUITATEM BONORVM OPERVM OPE PERVINCENTIAM. Cuius quidem argumenti apud Aegyptios figura, apud Graecos symbola, apud nostros documenta innumera comperiuntur, quae nunc ineptæ admodum esset morositate enumerare, cum tu breue quid, Laconicum scilicet dictum aliquod, si fieri possit, monosyllabum, figuræ vniuersi compendio elaboratum deprecere visus fueris. Ego vero, si in huiusmodi breuitatis angustias includor, à vobis potius, hoc est, à clarissimo patre tuo Iuliano, Magni Laurentij fratre, argumentum quod in promptu est, mutuabor. Animaduerti siquidem in manu dextera imaginis eius, quam Florentia magno in honore habetis, Rosam candore niveo insignè adpictam, quam pollice folijs superimposito continere videatur. Hoc est mihi breue & expeditum illud hieroglyphicum, quod quaris, MALA BONITATIS OPE SUPERARE. Nam Rosa quid aliud pro se ferat, dum pulcherrimam floris speciem ex calycibus explicat, depulsa spinarum asperitate, quae floris tam elegantis amoenitatem opprimebant, eamque quodammodo intrangulare videbantur, nisi illa virtute, conatuque suo semetipsam expediuisset, commodissimeque patefecisset, indicareque ita voluerit, nullum esse tam pertinacem in prauitate conatum, nullam tam grauem difficultatem, quam bonitas non possit euincere, dissipare, & imperio suo subicere. Quoniam vero, praestantissime Domine, in theatrum me iam induxisti, ubi Rosam agerem, quae flores etiam secum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus prosequar, ita tamen digestos, ut ubi cumque volueris fabula desinat. Nam verè esset in publica peccare commoda, eum principem nuptijs longioribus implicare, qui tot tantaque magnarum rerum negocia sustineat. Sedenim quae modestia, quoque temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam haec & exilia quae nos praestare possumus, per ocium inuisere non aspernaberis.

IMBECILLITAS HUMANA.

Ade bono quidem quod suapte vi prauitate euincat, satis superque suffecerit Patris tui gestam pro hieroglyphico tam congruo, tam proprio. Subsequitur alterum non minoris efficaciam, quod floris tam venustus, tam suauis, tam pulcher visu, tam suauis odore delectabilis, humanae sit imbecillitatis hieroglyphicum, ac boni momentanei signum, tam breuis illi vita, tam caducus decor, ut quo die florens vigensque enituerit, eodem ipso defloreat & elanguescat. Hinc elegantissimus poeta, quicumque ille fuit, qui Rosam, quae Maroni adscribitur, celebrauit, vel deplorauit potius, repentinam hanc iucunditatis rapinam ita lamentatur:

*Dirabar celerem fugitiua a te rapinam,
Et dum nascuntur consenuisse rosas.*

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniam: d

Quam longa una dies, atas tam longa Rosarum,

Quas pubescentes iuncta senecta premit.

In vniuersum autem flores penè omnes decerpti, sine folijs cõspecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia sunt. Vnde apud infelicem amatore Theocritus rosam euestigid tabescere, violam citò senescere, lilium paruo pòst tempore marcescere, & veluti albam niuè illicò liquecentē effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorū memorijs aliquot obserues lilia & rosas & flores alios adhiberi in sepulchrorum ornatum, vetustum esse morem multa huius generis dona Manibus mitti solita indicat. Imò quosdam Testamento etiam cauisse legas, vt ijs vel illis floribus quotannis sibi parentaretur, cuiusmodi memoria Rauennæ lapis ita inscriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. M. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIO NE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIO NE
SVPR A DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis est stratus memorijs cuiusdam Valeriani, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum est vt PER OFFIC. TESSE-
RARIOR. QVODANNIS (ita enim per D scriptum) LECTISTER-
NIUM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONAE
MYRT. TERNAE, ET TEMPORE ROSAE IVLIO TERNAE
EIS PONANTVR. Item Appius Eutythianus maritus eiusdem Valeriani,
scholæ vexillariorum largitus est magnam pecuniæ vim, vt que ibi notata sunt,
fiant: demum OLEV M ET PROPITIATIONEM PER ROSAM
PRÆBEANT.

Como Mediolanum proficisci, inuitat breuitas itineris, rosas huiusmodi de-
cerpturos. Nam in propyleo D. Ambrosij porta Vercellenfi legas,

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.

S E N I
PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ HS
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDOMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS
ORNANDVM.

Vbi Adria Tuscorum, pars inscriptionis cuiusdam est, in qua sesteritia numero
quadringenta data ad rosas & escas ducendas cuidam Ottitio Scroniano omni
bus annis. Est etiam monumentum, de quo alibi, P. Cornelie Annie, que ne in
desolata orbitate superuiveret, viuā se vltro in arcā cum viro defuncto damna-
uit, vbi scriptum est mandasse illam, sacrificio super arcam Plutoni & Proserpi-
næ peracto rosas eam exornari. Hinc mendum corrigere possumus in appendi-
cibus

cibus Virgilio adscriptis, vbi eleganti admodum in Coppā elegia, postquā sua-
sum est aureo redimiculo caput nectere, & indulgere genio, quippe vbi omnia
comparata essent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, fertaq; pur-
purea lutea mixta rosa, subiungitur demum:

Quid cineri ingrato seruas beneuolentia ferta?

An ne coronato vis lapide ista tegi?

Hic tegi mendose legit, quia legēdum, Coronato vis lapide ista legi. Interrogat
enim Poeta, an seuerus is, & priscorum in morem superciliosus, velit ideo rosas
spargere, vt in eius defuncti memorijs legatur testamento cautū, vt quotannis
rosæ ad monumentum ei deferantur: Hæc fateor *ἔπι ταφῆς*, non tamen bonis
ingenijs inutilia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,

BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

Illud etiam memoratu dignū, quòd rosæ simulacrū, bonum significat, quòd
vndiq; circumseptum sit malis, ac perinde voluptates nostras amaritudinis &
asperitatis plenas. Nam, vt Ambrosius Hexamero philosophatur, rosam spina
sepit, tanquam humanæ vitæ speculum ostentaret, quæ quòd esse potuit suauit-
tatis, finitimis curarum stimulis sæpe punctū, amarelcere videatur: vallata
enim est elegantia vitæ nostræ, & quibusdam solitudinibus obsepta, vt tristi-
tia semper adiuncta sit hilaritati, quare non illepidè Catullus Venerem, quæ iu-
cūditatis hilaritatisq; autor præcipuus habetur, spinosas ait in pectore cūras se-
rere. Quòd autem rosa & rubet & pungit, affectus amatorij signū esse Placiades
affirmat, vtpote qui sine verecundiæ rubore, & facinorosi criminis exulceratio-
ne esse nō possit. Rosam primitus spinis caruisse Basilius tradit, postea verò pu-
chritudini floris additos esse aculeos, vt quòd ex voluptate oblectamentū per-
ceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti recordatione emer-
git, statim amittamus. Cuius rei monumentum spinas tribulosq; tellus ipsa no-
bis passim ostentat.

DE VEPRIBUS

SCELERA.

Tque aded vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta nostra refe-
runtur, eaq; de causa CHRISTI caput spinis coronatum, vt indicit
hoc esset nostrorum scelerum, quæ supra caput suum expianda susce-
pit. Spinæ terra germinat Adamo, quia propter eius preuaricationē
peccata pullularunt. Apud Solomonem spinæ nascuntur in manu temulentī, a-
ctiōnes eius sceleribus, & perperam quibusq; factis plenas esse cōmonstrantem.
Estatē cantico legitur, expectatum vti vinea vvas daret, eamq; spinas protulisset:
spinæ, ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicū sunt iniquitatis, vt vva iustitiæ. Sa-
ne ager, vt Hesychius, in diuinis literis pro diuina accipit institutione, quā Pro-
phetæ, Iesus, & Apostoli tradidēre, cuius vitis Christus, agricola Pater, in quo
absconditur thesaurus, id est, salutaris prædicatio. Semē, verba doctrine: Poma,
bonorū operū prouentus. Spina, scelera, prauēq; cōsuetudines, atq; pestilentes.

O D I V M.

NAm & S I N apud Hebræos, apud nos rubus est, cuius id est hieroglyphi-
cum, vt odium significet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum ca-
stris habetur.

VSque adeo verò rubus in asperitatis significationem abiit, ut homines ingenio moroso & difficillimo præditos, qui præ suo viuendi instituto omnes aliorum mores impendit fastidirent, per rubum siccam indicaret: eam enim ita affectam frangas potius, quam minimum flectas. Denique rhamnus, vrtica, carduus, fentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in sacris literis significat homines immites, dolosos, insolentes, & omnino improbos, quos nemo exprobris & mansuetis atrectare potest, contingere vel castigare, sine doloris computatione, diceret Eucherius.

P E R T U R B A T I O N E S A N X I E T A T E S Q V E.

Sunt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti nostræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, ut sentit Hefychius Hierosolymitanus presbyter, afflictatio ea est, quæ nostri tentationem vocant, asperum quippe virgultum, & quod difficulter manibus atrectare possis. Hinc verò curæ, oppresiones, aduersi casus omnes intelliguntur, quibus corda nostra vellicantur, lacerantur, & ærumnosa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt pie viuere Christo Iesu dediti, persecutionem patiuntur. Ita apud Græcos dicitur, *ἡ ἀσπίς ἀνομιῶν ἐστὶν*, pro incommoda atque perdifficili.

D I V I T I A R V M C V R Æ.

Hieroglyphicè passim loquitur Euangelium: ut ad hanc sententiã semen inter spinas concidisse, unde anxietatis diuitiarum curæ significantur. Sed durum fortasse videatur, diuitias per Spinarum vocabulum intelligi, nisi Dominus noster Iesus Christus, qui eo usus est hieroglyphico, dictum ipse suum explicuisset. Quis enim mihi crederet, ait summus Pontifex Gregorius, si spinas diuitias interpretari voluissim, maximè cum illæ pungant, istæ delectent, & tamen spine sunt, quia cogitationum suarum punctione mentes lacerant: & cum usque ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentant, & quæ plurima in hanc sententiã disputat. Expectet verò aliquis, ut huc citem locum ex XXXI Psalmo: Conuersus sum in crumna mea, dum cõfigitur spina. Sed loco hoc satis fuerit Lectorem admonuisse, in Hebræo codice nullam esse hinc de spina mentionem, sed de aristarum spiculis, quæ per ætatem torrefactæ facillè confringuntur. Hebraicæ profus literæ sensus est, ut paulò altius repetam, conuersum esse humorem, quod alij pinguedinem reddidit, in eam iam ariditatem, quæ spicis accidit eo præsertim tempore quo aristæ triturantur. Nam tritura cum magno plurimum calore venit, ut Maro diceret. Dicendum igitur, humor omnis meus ita exaruit ut aristæ (nam hæc ab ariditate nomē habent) eo ætatis tempore quo tritura feruescit. Et hoc sibi vult illud, Dum cõfringitur spica. Nisi forte spina in linguis aliquot alijs spicæ etiam significatum habet.

G R A T I A.

VT verò diu per senticeta tot peregrinati, postliminiò tandem ad rosam redeamus, ea sine spinis cõsiderata, tum venustatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius signum est, qua quis præditus omnium in se amorem contrahat, omnium sibi animos conciliet. Inde factum est, ut purpuream rosæ colorem Veneris sanguinem esse poetæ dixerint, qui quidem ex ictu eius pede defluerit, & rosam, quæ prius ubique alba erat, aspergine sua continxerit.

Illam quidem studiosa summi defendere Adonin,

Gradiuus stricto quem petit ense ferox,

Affixit

Affixit duris vestigia cæca rosetis, Albaq; diuino picta cruore rosa est.

Et Europa, Theocritus: Dum regiæ puellæ alios aliæ flores legunt, ipsa Regis filia purpuream manu rosam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. Inde Rosas loqui, prouerbiū, de re gratissima iucundissimaque. Et Persianum illud, dum nutricula gratiam omnium alumnulo comprecatur, Deos votis onerando ait, Quicquid calcauerit hic rosa fiat. Sed quod alij fabulose dicunt, philosophi illi veteres, qui rerum omnium originem altius perscrutati sunt, odorem coloremque illum à Veneris ipsius stella proficisci autumant. Hinc Maro Venerem roseo semper ore loqui dicit. Quod denique ad afflatum pertinet, nemo luculentius expressit, quam idem explicuerit: eius enim id de Rosa opusculum, de cuius autore dubitatum diximus, Charisius agnoscit. Ait verò Poeta:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu,

Ex oriente nouo rosida Lucifero.

Rara pruinosis canebat gemma fructetis,

Ad primos radios interitura die.

Ambigeres, raperet ne rosas tunc aura ruborem,

An daret, & flores tingueret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris est domina vna Venus.

For san & vnus odor: sed celsior illi per auras

Diffatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphia Dea Sideris & Dea floris,

Præcipit vnus muricis esse habitum.

Quod verò Gratia significatū in esse rosas apertius intelligamus, Indorum etiam monumenta cõquiremus: siquidẽ eorum Magi rosam tanti fecerunt, ut ad cõcilios dos magnorum principum animos nõ alia re quapiam libentius quæ rosas vterentur. Liber verò ex eorum dictatis vnũ hoc, quod ad argumentum facit, recitare. Aiunt illi, si Princeps quispiam facer profanusue sit ad eundem, quæ tibi conciliatū velis, ut & te amet, & votis tuis faueat, atque benignè respondeat, obseruandū esse cœli situm, cum Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo ascendente fertur, quem Luna læto felicitate aliquo aspectu intueat. Hic tu phialam rosaceo nitidissimo plenā in manū dextrā sumens, facie aduersus Solem cõuersa, summis pedibus insistens, & phialam prætendens, in hæc verba duodecies repetitione facta, voce clara orationē habeas: Saluere te iubeat Deus o Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ felicitatis fecundissime, qui tam formosus, tamque omnibus exoptatus, tam beneficis oris radiorum diffusione micantissimus. Tu sol ille es, qui luce, spiritu & vigore tuo mundum vniuersum regis: tu cœli lampas, tu rerum omnium lumen, tu eorum quæ ubique gignuntur autor; tu per vim quæ tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines continuo infatigabilis cursu peruestigas: tu lumen & pulchritudinem ex ipsa diuinitatis facie mutuaris: tu vitam luminosam, & perpetuam usum lucis nullo interposito velamento Lunæ liberaliter elargiris: tu reliquos stellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ si ita habet, exoratum te velim, ut amicitiam, benevolentiam, amplexum, & affectum erga me omnium benevolentig in hoc oleo mihi concedas, ita ut me omnes appetant, & amicitiam meam vltro concupiscant, ac perinde maximos minoresque Pontifices, Reges, principes, reliquosque potentiores, Senatū,

populum, infimūq; gregem mihi amore atq; charitate conciliem. Hic quo illi ap-
pellaretur nomine profitebatur, rogabantq; insuper & adiurabant, obsecratio-
nibusq; adigebant per eius potestatem, vt amicitia hæc & amor & pietas ita in ho-
rum cordibus & linguis & operibus insideret, vt magno se affici gaudio expe-
rarentur, quotiescūq; hominē eiusmodi intueri atq; alloqui facultas esset. Pro-
inde Sol virtute & potestate sua, vt mores etiam congruerēt, hominisq; præsen-
tiam illi omnes admirarentur, honorarent, & esse quantumvis precij existima-
rent, efficeret. Ad hæc quædam geniorum nomina intermiscabant, quorū inter-
uentu eadem fieri supplicabant, præcipueq; nomen illud quod amores & amici-
tias viuificat, & amantū corda in vnum conflat, insolubiliq; copula coniungit.
Ea verò tum quia videbantur absurda, sunt enim, vt Lucianus ait, *βαρβαρικὰ καὶ ἀσημα δνόματα καὶ πολυλόλαβα*, tum quia ex Christianæ pietatis instituto profana iam
habentur, de industria prætermisi. Id ritè cum exegissent, oleum summa venera-
tione susceptum obseruabant, quo faciem obungerēt, quotiescūq; principē ali-
quem adituri essent. Quòd minimè ridiculum videatur, Vlysi in Phœnicia ap-
pulso, fracta quippe nauī, mari eiecto, & omniū egeno, Deam Palladā oleum at-
tulisse, quo ille perunctus, omni abiecto squalore, quem ex maris salugine ine-
diatq; per quadriduū tolerata contraxerat, καὶ μὴ χεῖροι σιλωα, dignior & venera-
bilior effectus est. Rosaceum verò Homero fuisse cognitum ex eo cōiijcimus ar-
gumento, quòd ῥοδινὸν ἔλαιον Venus Hectoris cadauer obunxerat, quòd à canū in-
iuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffensum præstitit. Tantā inesse Rosæ vim,
Homerus persuasum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quàm ex ro-
sa sua comparatū existimemus? aut alia quapiam ope vsam eam crediderimus,
quàm ea ipsa vi quam rosas ipsamet infudit, cum in Carthaginis templo

*Restitit Aeneas, claraq; in luce refulsit,
Os humerosq; Deo similis? Nana, ipsa decoram
Cæsariem nato genitrix, lumen q; iuuenta
Purpureum, & latos oculis afflarat honores.*

Sed quoniam rosa super satis superq; iam prouecti sumus, præteribo Ælij Veri
Imperatoris lectulum, minutulumq; reticulum folijs rosæ repletum, quem sibi
substerni iubebat, in quo Persicis odoribus perunctus recubare cōsueuerat, ma-
iorem inde sibi gratiam adepturus. Dissimulaboq; fabulas Apuleianas, in quib;
Lucius ipse prius in asinū ex homine cōuersus, rosas toto terrarū orbe per-
quisitis tam multa pertulit incōmoda, donec demū oblata earū copia, quas de-
cerperet, humanæ formæ restitutus, pristino decori est & venustati redditus.
Quod autē pertinet ad odorē, rosa sordidissimum animal scarabeū, cui res pluri-
mum est cum stercore, vt alibi diximus, odore enecat suo. ῥόβας autē eam idcirco
appellatā Plutarchus ait, ἔπι ῥόβω πολλὴ τῆς ὀσμῆς ἀφίκοι, quòd ingenti odoris redun-
dantia diffluet. Diuinę literæ, vt Cyprianus ait, gloriosam famā appellare solent
odoramēta. vnde Paulus, Christi bonus odor sumus. Et quod ynquentū in Aa-
ronis Pontificis barbā diffuebat, bonæ index est famæ, quā sibi sacerdos quili-
bet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni rosas, à rubore san-
guinis, ait Eucherius.

DE LILIO.

NT verò coronā ipsi nostram elegantius contexamus, purpureis aderūt
lilia mista rosas. Sciendum autē in primis, vnumquenq; florē hierogly-
phicum esse spei. Nam si spes, vt Speusippus Platonius finit, est expe-
ctatio

ctatio boni: velut è cōuerso, metus, animi cōcussio in expectatione mali: sicq; flo-
ribus inspectis, vsum inde fructuū sperare solemus, nulli dubium erit quin flos
sit futuri boni prænuncijs, & frugem paulò pòst succrescentē polliceatur. Nam
& Themistius ait, per florē, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos spem sur-
rigi. Sed quamuis sit hæc florum omnium prærogatiua, vt nos bene sperare iu-
beant, vnus tamen præcipuus, quippe liliū vno omnium consensu hierogly-
phici huius primas obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inscriptione
S P E I, liliū potius figuram, quàm alterius cuiusquam floris speciem ostentat.
Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug. ab altera facie dea liliū dextera præ-
tendit, cuius inscriptio est, S P E S P V B L I C A. Eadem inscriptio cum liliū ma-
nu Deæ prætento in Imp. Amiliani numis habetur. Nusquam verò frequen-
tius neq; manifestius hæc liliū facies pro spe ponitur, quàm in Imp. Claudij P. T.
Aug. numis, quorum vis magna proximis annis in Bellunensi agro effossa est,
in quibus Dea ipsa pallam læua sustinet, dextera liliū prætendit, cum inscriptio-
ne, S P E S P V B L I C A. Et in Ti. Claudij numis eodem gestu Dea, palla quip-
pe sublata, liliūq; dextera porrecto, cum literis, S P E S A V G V S T A. Eodem sta-
tu habituq; in Hadriani numo dea liliū prætendit cum inscriptione, S P E S
P. R. Ac ne tædio sit horum multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non
ignarus Maro noster, cum spem de Marcello conceptam significare vellet, taci-
ta quadam ad clarissimū illum allusione, eruditius sanè quàm fronte prima pol-
liceatur, hæc scripsit: *Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos*

In tantum spe tollet auos, nec Romula quondam

Ulo se tantum tellus iactabit alumno.

Et quæ sequuntur, vsq; ad versum illum:

Si quæ fata aspera rumpas Tu Marcellus eris, manibus date lilia plenis.

Lilia poscit Anchises, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde præreptā
in spem publicam Populi Romani, prout ex superioribus numis ostensum, in-
dicaret. Hinc Flaccus cum spes nostras sæpe fallere animaduertisset, indolisq;
bona de manibus sæpe rapi cōspexisset, postquā viuax apium dixit, breue mox
lilium subiecit.

CHRISTVS. ANGELI.

IN diuinis literis liliū, præcipue album, nunc Christi, nunc angelorum hiero-
glyphicū est, à candore quippe iustitiæ, ad quod spectasse volunt Solomonē,
cum dixit: Flos campi, & liliū conuallium. Hilarius Mattheo, præcipuū ange-
lorum hieroglyphicū ponit lilia, de quibus dictū Euāgelio, Non laborant, neq;
nent, quibus scilicet extra humanæ scientię eruditionem, suiq; operis mercedē, à
Deo gloriæ cādor indultus atq; indutus est, ne quid ex principio, labore & arte
existimarentur habuisse. Ea autē est istius germinis natura, vt cœlestibus ange-
lorum substantijs aptissimè comparetur: hoc enim efflorescēs, cum à stirpe de-
tentæ humi radicis auellitur, naturæ suæ virtutē, licet aruisse videatur, occultat,
& redeunte tempore rursus liliū sui honore vestitur. Ex se igitur reflorescit, si-
biq; redditur: quòd sit, quòd vigeat, neq; radici nec terrę debet, cū ille qui se sug-
gerit succus ex se demanet & suffundatur, atq; ita annuæ huius viriditatis exem-
plo, virtutem cœlestis substantiæ æmulatur, cum tamen ex eo tantum quod in-
tra se diuinitus acceptum habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant,
neq; nent, quia virtutes angelorum ex ea quā adeptæ sunt originis suæ sorte, vt

sint semper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū esse dicit eorū operum quæ bene riteq; fuerint inchoata; & Canticorū cantico ea de causa sponsum dicere, Fulcite me floribus.

PVLCHRITVDO.

Est & pulchritudinis signum liliū, siue formam, siue colores eius cōtemplēre. Suscipit mollem delicatamq; Persarū urbē, vbi Regum erant hyberna, ob mitissimā cœli plagā, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quod Susa Persarū lingua liliū sit. Volentes itaq; loci pulchritudinem signare, nomen à lilio fecerunt. quamuis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ passim illic & feracissimè proueniunt, cognomentum vrbi inditum scripserit. Vt cunq; verò, velut à lilijs Susæ, non inuicem inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, vtpote quæ, Domine mi præstantissime, patria hæc tua, quam tam libenter incolimus, tam forma quàm situ, & incomparabili rerum omnium amœnitate, totius sit Italiæ flos: vt inuidè mihi facerè videantur, qui Fluentiam antiquū vrbs nomen sibi somniant.

PVDICITIA.

Pvdicitia virginitatisq; florem esse liliū, Hieronymus aduersus Iouinianū interpretatur, dum Canticorū cantico sponsa illa cœlestis fratrualem suū inter lilia pasci canit, hoc est, inter cādidissimos virginū choros. Illa enim tota speciosa, nulla notabatur macula, neq; etiam ruga, vt Apostolus addidit. Et quod à Libano accersitur, λουγος, id est, candor interpretat. Sanè Nymphis qui faciēbant, etiam Gentium sacerdotes, lilia præsertim candida offere soliti erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

*Sape tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem laderet hasta Taci.*

Sciendum tamen in vniuersum flores λέειν dici ab Apollonio, vt Argonauticān primo:

*ὄσ δ' ὅτι λέειν καὶ τὰ περὶ θεομυθιστομαλίου.
Pulchra fremunt vt apes pascentes lilia circum.*

Quamuis propriè flos est qui liriū appellatur, quē Theophrastus libro de Plantis, narcissum esse dicit, alij autem liliū. Et licet & pulchra & delicata lilia sint, ea tamē inuisa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quod olim de candore cū dea certare voluerint, eamq; indignatam lilia in asinini pudendi formam transmutasse; adeò nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod sibi Græci nō permittant.

IVNO.

Verū odium hoc in liliū, inde potius processisse videri potest, quod flos Iunonius liliū esse dicitur, vt ex Deæ lacte progenitū, cū subiecto clam Herculi vbera admouisset, doloq; statim cognito se retraxisset: guttas verò lactis aiunt aliquot in terram decidisse, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoq; flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantum denominatione sumpta, sed à Regia qua præstat celsitudine, quod

*tanta proceritate super flores alios attollitur,
vt ad tria interdum cubita
furrigatur.*

DE

DE CARDVI SCOLYMO.

Quoniā hodierna dictio per flores volutatur, bonaq; eorū pars, boni parū admodum pollicetur, vt conditionem quisq; perpendat suā, de cardui scolymo, deq; Fremio quædam minimè dissimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

Imbecillitatem humanæ vitæ sacerdotes Ægyptij nullo significantiore ostendebant hieroglyphico, quàm cardui flore figurato, quem Græci Scolymon vocant. Vnicaulis enim carduus simulac scolymon in calycē apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentem, & abeuntem cū aura, perinde ac spes nostræ plurimum euanescent, & minima quaq; de causa homines plerunq; exanimantur.

MORBI.

Si verò morbos, quibus plurimum tentatur affligiturq; humanū genus, significare voluissent, Fremij fecissent flores, vel quia rerū natura flores odoresq; de die in diem gignit, magna hominū admonitione, quæ spectatissimè florent, euestigiò marcescere, & vt apud Esaiam est, Omnis caro scenū, & omnis gloria eius flos agris: siue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos sceni: simulac enim scenū aruit, decidit & flos: id quod fatidicus etiā Rex lamentatur, cū ossa sicut fremiū aruisse clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (sic enim Græci vocant) tertianis & quartanis remedio, postea alligari florē pāno roseo, & in vmbra asseruari, ita cū opus sit ad alligari. Florē hæc habet aut phœniceū, aut purpureū, aut lacteū, qui se nunquā aperit, nisi vento spirāte, vnde & nomē accepit, ἀπὸ τῆς ἀνέμου scilicet. Quamuis non sum nescius, eruditos esse autores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiusmodi significatum, quod floribus omnibus contingat spirante vento aperiri. Ad eorū verò quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatē indicandam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte postquā tactus aratro. Quam sententiam dixisse semel non sat habuit, quare alibi eandem repetit:

*Vt flos in septis secretus nascitur hortis
Ignotus pecori, nulli confusus aratro,
Quem mulcent aura firmat Sol, educat imber,
Ætuli illum pueri, multa optauerunt puellæ.
Idem cū tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nulla optauerunt puellæ.
Purpureus veluti cūm flos succisus aratro*

Quem Maro imitatus ait:
Languescit moriens.

Neq; fortè importunè dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicū esse iucunditatis: non nunquā indicare quædam animæ proficientis rudimenta, quæ mox florē, hoc est, spem, inde semen, hoc est, fructū datura sit. Ad superiorem verò sententiam Hilarius, Matthæo, sub hieroglyphico sceni nomine gentes à Deo sæpe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud est quod virtutis suæ flore dilapso, ad calorem Solis arescit. Igitur requies nulla gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, sed ipsis corporis etiam æternitas destinabitur, vt ignis æterni in ipsis sit æterna materies, & in vniuersis sempiternis exerceatur vltio sempiterna. Et hoc illud est quod Paulus ait: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur.

Pierii Val. Amaranthus.

DE AMARANTHO.

DE humanæ vitæ imbecillitate, bonisq; caducis & ante diem ereptis, hæc per florum imagines Ægyptij afferre consueuerunt, **INOFFENSA VALETUDO.**

Contrà verò si quæ inoffensa valetudine vixisse corporis ad extremum vsq; dignitate viribusq; seruatis, hieroglyphicè ostendere voluissent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Est autem amaranthus spica purpurea verius quam flos aliquis, asseruaturq; decerpta, ac postquam decerere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiseit, & hybernas coronas facit: summaq; eius hæc natura nomen inuenit *εξ τῆς μὴ μαρμαίνεσθαι*, id est, propterea quod minime marcescat, Amaranthum sit appellatum. Hinc Thessali ad tumulum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodonæi admonitione ferre iussi, cum omnia quæ sacrificio ritè operando necessaria essent ex solo patrio asportare consueissent, duos quippe tauros, album vnū, nigrum alterum, vtrunq; verò mansuetum: syluam ex monte Pelio cæsam, ignem ex Thessalia, molamq; & aquam ex Sperchio, haustam. Coronas insuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, easq; ad sacrum eiusmodi ferri sanxerunt, vt si fortè ventinuem repulissent, aut alia quapiam de causa mora iniecta esset, coronæ tamen neque flaccidæ, neq; deformes suspenderentur.

DE FERULA.

CASTIGATIO INGENVA.

Vam Bacchò sacram, & inde *ὄργανοφόρος* ministros eius multi tradidere. Sed quòd ea de causa Bacchò dedicetur, quia asini ea vescantur auidius, cum animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præsentaneum sit remedium, leue commentum forsân videatur, quamuis nò ignoremus animal id gratissimam fuisse Libero patri victimam. Id verò magis arripet quod à Plutarchò accepimus libro de instituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Bacchò dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem significat, qua pueros castigare soliti sunt veteres, vt se quoq; subduxisse manum ferulæ proficitur Iuuenalis, itaq; innuere voluerint, quæ per ebrietatè admissa sunt, puerili tantùm indigèant castigatione. Obliuionem addidère, puto, per lyncis eiusdem Bacchi simulacrum, quæ, pascendo si casu aliquo auertat oculos, propositi cibi obliuiscatur, vt aiunt, & alium querat. Aiebant verò eorū recordari non oportere, quæ inter vina dicta factæ essent: notum enim illud est, *μὴ μνημονεὶ σὺμπότων*. Quòd si quid est cuius meminisse debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ sententia est, non tantùm reminisci, sed identidem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut perniciosa dixerit feceritue: id enim vnum esse euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharsis ita nos docuit ebrietatem cauere, si quæ ebrj faciant insperemus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aurem nobis velle videtur ne distichi illius immemores simus, quod toto terrarum orbe cantatissimum est:

*Nux, asinus, mulier simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.*

Sed ioco iam satis.

PIE.

Libet LVI.

404

PIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM, DE IIS QVÆ PER SPICAM, ET CEREALIA QVÆDAM

ARMA SIGNIFICANTVR,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Gvi verò libentius Spicas & Cerealia quædã arma donarim, quàm tibi tam præstati viro, tam frugi, tam probò, tam benigno, tam liberali? qui præsertim spicam habes in gemma domesticæ nobilitatis insigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoq; ingenij acumine præditus, verùm quo non nisi modeste vtaris, atq; sapienter. Eromim ego semper huius rei testis, qui prudentiam moderationeq; tuam tandiu expertus sum, cum in eodem conuiuiebamus contubernio, ad idem munus tecum à Clemète P. Æ. delegati, qui Nepotes suos adolescentulos nobis commendarat, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infelicissimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cum hostica essent omnia, aduersa omnia, omnia suspecta. Tot illæ erant insidiæ, quæ illi etiam atatula parabantur. Nos tamen per tot rerum omnium difficultates euicimus, vt hospites eos Clementi tandem restituro redderemus, atq; ita moribus excultos, quantum in vtroq; nostrum fuit, vt nihil iam ad nobilissimæ indolis institutionem desiderari possêt. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, Noricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi sæpe munera demandata, quibus gerendis talem te præstitisti, vt ob sapientiam & probitatem omnibus esses admirationi. Quòd si consilijs tuis faciliores accessissent aures, in tot, quæ mox perpessi sumus, calamitates minime incidissemus: tot erant ea, quæ desperata ab alijs, tua tu dextertate restitueras, nisi obstitissent fata, quæ prudentiæ tuæ sese opposuerunt aduersaria, vel, cum te vera loqui, optima sentire, salutaria consulere homines cognoscerent, quòd plerunq; accidere solet, optima videntes, ad deteriora tamen spontè non declinassent. Sed hæc missa faciamus. Id vnum profiteri nunquam desistam, quàm iucundum, quàm suauè mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quòd in ea non nostra tantùm, sed Italiæ totius communi calamitate vnà conuiximus: quantumq; me tibi debere intelligam, qui non minorem mei consolandi, cum desperarem, omnia, rationem habueris, quàm eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò vtriq; nostrum res præter omnium acciderint expectationem, quàmq; varia fuerit rerum fortuna, longè magis quàm vellemus insident memoriæ, neque quidem si obliuisci velimus, vilo modo possumus. At dices: Quorsum hæc rerum publicarum commemoratio, si de Spica & Cerealibus futurus est sermo? nempe quòd eò me trahit earum rerū recordatio, quæ toties deambulando, sedendo, obequitando, superijs quæ ad nos & principes nostros attinebant, fuere sæpius à nobis non modo præuisæ, verùm etiam deploratæ. Idcirco nequeo ad Pollionem scribere, neque cum eo loqui, neque quicquam meditari, quòd mihi non suggerat eorum sermonum memoriam, qui tam frequentes, tam necessary quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerint. Ut te igitur audiam, nobis quid nunc agendum, posteaquam studium, fides, industria, conatusq; noster omnis ijs nihil profuit, quibus omnia prospera, felicia faustaq; cupiebamus, sed euerfa omnia sunt, fatò ne dicam, an eorum culpa, qui recta consulentes asperrabantur? Velimus ne nos aliorum causa in perpetuo esse mærore, an nostri studij, nostri officij memores ea meditari, quæ aliquam arummarum obliuionem afferre possint? Ego nempe post rem certa iam desperatione conclamata, ad studia me mea retruli, commentationibusq; illis hieroglyphicis, de quibus sæ-

Xx 2

pe tecum, nunc totus incubui, quas cum per sua quæq; segmenta disponderem, visa mihi sunt pol. liceri, fore ut huius industria mea aliquis fructus ijs, qui politiones has literas affectantur, acquiri possit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digessissem. Ea vero quoniam in partes diuidenda fuit, quæ ad te pertinere arbitratus sum, tibi dedicaui. Utinam eo tu atque alij animo hæc suscipiatis, quo à me studio atq; beneuolentiâ conscripta sunt.

DE SPICA

NYX ille tuus, Antoni Pollio, modiolus, qui spicas duas continet, insignis, ab cuius utraq; parte copiarum cornua arte admodum eleganti incisa conspiciuntur, vetustatis omnino veneranda monumentum, signum olim aut Edilium fuisse, aut eorum qui rei frumentariæ præerant, facile credere possumus.

CERES.

Videre enim est Iulie Præ numum, ab cuius altera facie sigillum est, læua cõto innixum, dextera spicam gerens, calathos ante pedes proposito, cuius inscriptio est, quarto casu, CEREREM.

ANNONA.

Est & T. Cæsaris Vespasiani numus, in quo simulacrum est, quod dextera sigillum exporrigit, in cuius vna manu libella est, in altera cornu copiarum, apposita naui, & calathos cum spicis: inscriptio, ANNONA. In eiusdem aliquot alij eadem omnia sunt præter cornu copiarum: eius loco caduceum spectes nam & is, ut alibi diximus, in felicitatis significatum accedit, quod pax ipsa, cuius symbolum est caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

Spectare verò est Africæ picturam eo libro, quem de Imperio, magistratibus, & militiæ ordinibus Theodosianis temporibus conscriptum vidimus. Ibi enim, ubi de Proconsule Africæ legitur, vrbesq; & officia & magistratus tota ea prouincia distributa continentur, mulier quædam inspicitur, pileo in primis cooperta caput, cærulea palla hinc inde ab utroq; humero reiecta, eaq; ad humum usq; fusa, interiore verò tunica rubra, imo limbo ad pedis vnus altitudinem albo, cuius superiorem inferioremq; marginem aureæ fibræ duæ circumeunt. Brachia nuda utrinq; exporrigitur, binas utraq; manu spicas ostentantia. Sub pedibus naues duæ frumento onustæ, adpictæ sunt. Literæ supernè sunt, PROCOS. AFRICÆ. Apud Horatium sanè de terræ huius feracitate frumentaria legas:

Quicquid de Libycis verritur arenis.

Desumptum quidem ex Pindaro, qui *πυροφόρος λιβύων* Isthmij dixit.

BRACCATI MILITES.

IN hisdem monumentis obseruauimus gestamen cæruleo colore subobscuro pictum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à summa cuius parte stella adpicta est radijs octo prædita: in medio orbiculus est cum umbilico, utroque coloris aurei: ab eo orbiculo usq; ad circulum qui iuxta marginem est, columella summissa coloris rubri: à lateribus columellæ spicæ duæ utrinque surgunt singulæ, quas auiculæ totidem volatu suspensæ impetunt. Insigne hoc erat

erat eorum militum, qui BRACCATI IUNIORES appellantur, militantq; sub militum Præsentali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ qui viri illustres vocabantur. Sed ut ad annonam reuertamur, in Hadriani quoq; numis corbes est cum spicis: & in Antonini, spicæ & Cornu copiarum eadem ANNONÆ inscriptione.

PROVENTVS.

Quæ verò spicæ duæ, dolio vuis pleno in earum medio constituto, spectantur in numo L. Liuinei Reguli, prouentum bonorum, fructuumq; copiam, & feracitatem eius viri magistratu vberem ostendit: nam ubi consultum est ijs quæ cibo potuq; inseruiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Vt quæ eadè verò spicæ prouentus indicia sunt, ut & apud Coniectores reperias eum, qui natus in aure spicas per nocturnam imaginem videre visus fuerat, & delapsa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hæreditate locupletatum: spicis quippe prouentum, aurem verò fraternitatem ostendentibus: germanas enim inuicem esse aures manifestum. In diuinis quoq; literis spicæ, hoc est, messis eodem modo prouentum hieroglyphicè significat, dicente Domino, Messis quidem plurima, operarij autem pauci admodum. Humanam enim messem vredini procellisq; obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis transferrè. Hesychius Hierosolymitanus pro messe accipit virtutes, quæ ex diuini verbi semine oriuntur. At stipula pro nullius boni operis fructu ponitur. vnde Propheta lamentatur: Hei mihi, ut factus sum sicut qui colligit stipulam in messe. Idem paleæ, ut illud: Paleas autem vret igni.

Sane plerunq; inuenias æstatem ipsam per spicarum fasciculum significari. Vnde apud Maronem:

Stabat nuda æstas. & spica ferta ferebat.

Nonnunquam verò messem ipsam, aliàs & frugum inuentorem.

MESSIS.

SEdenim Hesiodus Theogonia, falcem pro messe posuit, ubi dicit, *τοῦτο μὲν γὰρ σπείραν*. subijciunt interpretes, Drepanon messis tempus. Hinc iuniores spicas duas, manipulos spicarum interdum duos in transuersum adclinatos, pro mense Iulio ponere excogitarunt, quod nimirum eo mense messis omnis triticea demetatur.

ÆSTAS, ET FRVGVM inuentor.

TEMPVS.

ET quod pertinet ad falcem, quoniã tempus omnia metit execatq; & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt: *μηρός* enim Saturnus, cui tempora subijciuntur, quæ voce eadem Græci sola adiecta aspiratione pronunciant, quippe *κ* in *χ* versa. In hanc sententiam Maro: Omnia fert ætas.

AGRICVLTVRA.

ALij falcem agricolationis totius signum arbitrantur, quod insigne Ianus Saturno dedit à messe & fertilitate, cui posteritas rationem etiam inferendi, & artem faciendi furculos fert acceptas; vnde Saturnum à latu Latini vocitarint.

Pierii Val. Lolium & Milium.

FRATRES ARVALES.

Alio qui spicea corona fratres aruales indicabat, quam primum Acca Larentia Romulo sacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM.

Si vero spicea corona vitta alba illigata esset, sacerdotes aruorum significabat, quorum illud erat insigne. At Cereris caput spicis redimitum spectauimus in numis quibusdam, ab altera quorum parte spica magna est nonnunquam sola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus significato.

P A X.

Quin & pacis simulacrum cum spicis figuratur: unde Tibullus,

At nobis pax alma veni, spicamq; teneto,

Profluat & pomis candidus ante sinus. Pax enim candida primum

Duxit araturos sub iuga panda boues.

Pax aluit vites, & succos condidit vine,

Funderet ut nato testa paterna merum.

Pace bidens vomerq; vigent, ac tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & spicea corona insigne atq; gestamen eorum adulescentium qui Dianæ Triclarie sunt immolari soliti apud Patrenses, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atq; Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxere.

DE LOLIO.

Iriticeæ coronæ gestaminuè contrarium est lolium, quod quantum leges illa felicitatis affert, tantum hoc infelicitatis, & incommodi: secum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES.

Morum enim corruptorum id omnino indicium est: quare Antisthenes non temerè dicere solebat, absurdum esse triticum à lolio non repurgare, qui senescit ex hoc inuidios à republica summouendos, ut Plutarchus interpretatur: tam enim inuites inuidi sunt ciuitati, quam lolium est tritico, qui verò inuidus est, suam ipse sibi fouet infelicitatem: quando quidem Horatius ex Phalaridis sententia dicto sumpto,

Inuidia Siculi non inuenere tyranni Maius tormentum, ait.

Et quod ad corruptos degeneresq; mores facit, ita Virgilianus pastor lamentat:

Grandia sepe quibus mandauimus hordea sulcis,

Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ.

DE MILIO.

Virtus ideo humano generi utilis atq; comoda, qua milium egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam si quis hominem qui declinare sciat infortunia, hoc scripturæ genere ostentare voluerit, aptè serpentem pinxerit milij furculo circumuolutum, anguis ipsius capite deorsum deiecto, cauda superne sita: quando quidem ex milio panis præsumptus, incolumè sospitemq; præstat à veneno, naturæ beneficentia, quæ mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obuio, præmunire voluerit con-

tra

Liber LVI.

406

tra pestē ad eodē perniciosam. Idq; tradit Didymus in ijs, quæ de re rustica scripsit.

I N N V M E R A.

Sunt etiam qui spicā milij hieroglyphicè pro millenario numero ponant, ac perinde pro innumeris, quia tale etiam est millenarij significatum. Neq; desunt qui numerum ipsum mille à milio dictum velint.

DE MODIO.

Sed ut ad onychem reuertamur, modius in ea incisus est: is quid sibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in sculpturis, atq; alijs antiquorum monumentis spectare est alibi modium, alibi latè patentem urnulam, nonnunquam & cyathum, sæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel solidorū est corporum capax, in Serapidis capite superpositum (illi enim plurimum vasa hæc dedicabantur, quod diuitiarū, & omnium prouentuum numen haberetur) necesse erit hæc omnia colligere, ac veluti vetustas fecit, in vnum commiscere.

FRVGVM OPVLENTIA.

Sive igitur modius, siue calathus, siue quid huiusmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipse siue Serapis, siue Osiris, siue quocumq; nomine *δορυ & εὐλοια* nuncupari placeat humano generi, satū inuento, & aratione comonstrata, comparasse dicitur, de quo multa alibi, & quò pacto Osiris quoq; in huius inuenti participatum admitteretur, differuimus. Illud verò constat, cibarias opes & donaria in canistris offerre, & antiquorum fuisse morem, & nunc pariam omnibus esse. quin etiam vbi liberalius, opipariusq; aliquid erogatum significare volumus, *αὐτοφανεῖ* dicere consueuimus. Hinc apud Maronē ferunt nymphae calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem canistris expediunt ministri. Osirin quoq; neq; non Cererem eodem insignitos gestamine Diodorus attestatur, & antiqua pleraq; signa ostendere. Neq; verò hic repetenda sunt ea, quæ plurima docuimus eo commentario quo de Capitis atque ad eodē Tricipitijs significationibus agitur, vtrū scilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mundi totius machina, ut Nicocreonis Cyprio Regi ipso est oraculo proditum, accipiendus sit, quoniam eo loco hæc omnia sunt explicata.

A Q V A.

Sedenim urnam potius Osiridi dedicatam videas, idq; ea de causa factum, quod eum non vini tantum, verum totius humoris dominum intelligebant, eumq; Oceanum, perinde ac Isidem Thetin. Præferri enim urnam in sacrificijs, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem summo cultu, & attonita penè veneratione prosequabantur, quam obiectam, & casta religione susceptam, in sacram ædem solenni pompa gestabant, quod cum peruenissent terræ procumbentes manibus ad cælum sublatis ijs gratiam agebant, qui primi diuinæ benignitatis munera mortalium vsui communicassent, utpote qui ex humore oriri omnia persuasum haberent.

C A N O P V S.

Alij, qui philosophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus est, Canopum quendam apud Aegyptios in hydriæ speciem figurari solitū aiebant, quod inuento callido, cum in certamē contra Persas detentū esset, victorē ignem euerit. Persæ enim, ut alibi sæpe ostendimus, ignem numinibus omnibus atponunt. Is itaq; minutioribus quibusdam foraminibus hydriam, quam contra

Xx 4

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter obturauerat, qua super ignem solenni certamine posita, vi caloris soluta, ignis extinctus expirauit. Quoniam verò de vrnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vasa persequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER.

Sed id quoq; nescio quid Aegyptiacum sapit, quòd Pythagoras super modio sedere nos vetat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipsa metitur, explorat, atq; examinat omnia, non esse otiosa desidia remittendam, habendamue negligenter, verum omni exercitatione modoq; & regula dirigendam, assidueq; per cogitationis spatia agitandam. Cæterum diuus Hieronymus hoc subindicare dicit, nō debere nos de victu sollicitos esse in diem crastinum, prout etiā Dominicis præceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem sequitur sententiam, Plutarchus Symposiacis symbolum ita exponit, vt ex præsentī mensa semper aliquid in futurū relinquamus, & crastini diei hodierno meminerimus. Resiquidem parata non erit vltius consultandum, vt nudipes ille Phrator hospitem elusit, cum satur recederet, & ex reliquijs capum integrū coctum in manicā cōiecit: interrogante hospite quid eo facturus esset, in crastinū se asportare dixit: cui cum subiecisset hospes: Atqui lex nobis descripta est, ne de crastino cogitemus: suscepit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio destinato, nihil quicquam ero super crastino sollicitus. Sed vt in re seria facebant ioci, Plutarchus ad eorum morem, quibus mēsas inanes tollere magna erat religio, symbolum videtur accommodare. Nam chcenicem pro diurno victu capi, quam Latini sportulam appellarunt, tum ex eo manifestum est quòd apud Herodotū legitur, Regibus Spartæ ad cenam non euntibus binas farinæ chcenices mitti solitas, tum quòd Alexarchus chcenica vocat *ἡμισπορτάδα*. Significaret igitur symbolum, non debere nos in sportulis vitæ nostræ totius ita spem collocare, vt sede in eis statuta totum vitæ tempus ignauiter desideamus, sed aliquā ineamus rationem, consiliumq; capiamus, vt nobis aliquando viuere possimus, opesq; nostræ tandem in nobis ipsis, nō in alieno arbitrio sitæ sint. In diuinis literis modius hieroglyphicum est dogmatis atq; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis lumen sub eo recondentes: quam sententiam explicat Hilarius Mattheo: ideoq; proferēdā esse lucernā IESVS admonet Apostolos, & quæ apud eum copiose.

DIALECTICA.

Zeno multipliciter solitus Dialecticorum argutias eludere, sed eo præcipuè dicto, quòd eam iustis quidem mensuris æquiparauit, quibus tamen non frumentum, sed paleas, simumq; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam ostensurus paleas modio demensas.

ANIMVS.

Vas obturatum plerunq; animi significatum habere perhibetur. Vnde Lacedænae mulieres ollas in Regum suorum iustis pulsitabant per urbem discurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere significarent, quemadmodum ollæ illæ inanes erant. In diuinis verò literis vbi Psalmo LXXII legitur, Penè effusi sunt gressus mei, de rupti aut inuersi vasis similitudine sumptū aiunt interpretes: vt enim liquor è vase in terram effusus perditur & euanescit, ita cogitationes suas & animi sententiās dicit penè effusas, in vanas scilicet & inanes rerum fabulas euagatas: quòd fortè de nobis nugas has scribētibus dici possit. In quo tamen illud me consolatur, quòd multa omnino in his nugis disciplinæ vteris

literis arcana, quæ hæctenus sepulta iacuerē, nemine ante me lapidē hunc mouente, industria nunc primū mea cœpēte in lucē proferrī, & tibi similibus, quòd factis est mihi, & alijs oblectamentū aliquòd afferre. In Chaldæorū quoq; scriptis, animus appellatiōe vasis accipitur: vt illud, Vas tuum in habi tant bestiaē terra, fra videlicet & libido, cupiditatesq; aliæ, quos affectus cōmunes cum belluis habemus, & quòd infelicius est, tantæ interdum apud nos autoritatis, vt ad brutalem sepe nos vitam impellant. Hoc illud est quòd Plato ait Repub. alere nos domi diuersa brutorū genera, quæ Deus ad hominē, vt in diuinis literis habetur, accersiuit adiumentō futura, ea tamē omnia inturbant, omnia subruunt, cum fræni impatientia nullo possunt regimine, nulla castigatione coërceri: id quòd tunc accidit, cum nostri vigoris, nostræ immemores ingenuitatis, ijs spontē nosmet dedimus in seruitutem. Concitatus enim animus, nisi parere cogatur, imperium sibi arripit, & dominationem exercet. Vas animæ vocat Paulus carnem nostram, quam etiam honorificè tractandam monet. Nonnunquā tamen eandem exteriorem vocat hominē. Vas verò capacitatis nomine dicta est, qua ipsam capit animā & continet. Homo verò de communione naturæ vt Tertullianus diceret, quæ eam non instrumentum in operationibus præstat, sed ministerium. Apud Hieronymum septimis supra tricesima Hebræorum castra, inuenias nos mortales hieroglyphicè pro fictilibus vasis intelligi, in quibus preciosissimum thesaurum conditum habeamus, quæ cum ita fragilia sint, vt vel minutissimè confringi possint, omni studio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor nostrū rectè muniamus, sepimentisq; validioribus circudeimus, vt adictus quoslibet firmum integrumq; seruetur. Olla, ait Eucherius, cum sit condimentorū, quæ ad humanū victū pertinent, receptaculū, in diuinis literis pro sobole vel progenie solet accipi: nā veluti ex olla desumitur quòd ad victū facit, cuius beneficio humana vita sustinet, ita de humano vasculo genitura depromitur, quæ in multas hominum ætates propagatur. Ideo Psalmo LX legas, Moab olla spei meæ: hoc est, Ruth, quæ Moabitibus fuit, progenies illa est, quam spe concepit: nam Christi generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipsam in posteros propagata est. Eodem spectat Apostoli dictum: In domo magna non sunt tantum vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, alia quidem in honorem, alia porò in contumeliam. Et inhonoratus est lechonias, quasi vas cuius nulla esset utilitas: quoniam cum in domo Dei ex numero esset familiarium, se turpitudinibus sceleribusq; summisit, ideoq; ea super homine scripta sunt: Nunquid vas fictile, curtumq; vel attritum vir iste lechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educaſtis vas repletum sordibus. Alibi ad apertis thesauris vasa indignationis à Deo prolata comperias, hoc est, reiectos animos, in quibus & ira, & prauī affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud theologos. Hesiōdi quoque interpretes dolum vas allegoricè pro vitæ animiq; nostri sustentaculo accipiunt, eo Agricultura loco:

Ἀρχομένη δὲ πῖς καὶ λιγόντ' ἠγορεύαζ' Ἐν ἡμέρῃ φέρει αὖ.

De summo satiare cado, & cum cœpit ad imum

Deficere, at medio memor esto parcius vti.

Vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & senectute, quippe pueros & senes iucundiores vitam agere debere, genioq; liberius indulgere: viros verò, ætatem quippe firmiorē, parcē omnia sibimittere, modūq; voluptatibus omnibus

adhibere, vitamq; vnde cūq; laboriosam adamare. Vtrum verò Hesiodum hoc dē sensisse dicamus, an quod Alexander Aphrodisæus interpretat̄, de vini parte meliōri, viderint alij; nam ad Alexandri sententiam accedit etiam prouerbiū vulgò dictatum, Seram esse in fundo parsimoniam.

PERSVASIBILITAS.

A pud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiusdam viri elegantis cō-mento, eam animæ partem in qua vigescunt cupiditates, propter persuasio- nem credulitatemq; lubricam dolium appellatum, quod Græci nominis vox πῖθος, non à πῖος, sed à πείθω deduci videatur. At quæsierit fortasse aliquis, quid sibi voluerint dolia duo, quæ olim in sacello quodam Romæ ad cloacam maxi- mam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidem in loco spuere nephas erat: quod porrò sacellum Doliola Plutarchus vocatum ait. Nempe nihil aliud, vt nonnulli tradunt, nisi duo fuisse dolia, alterum in quo Numæ sacra quædam olim reposita fuerint, alterum inane, sed in quo Gallorum Senonum irruptione sacra quædam à Vestalibus virginibus abscondita seruataq; fuerint, cum ipsæ metu percussæ, deserta Vrbe fuga sibi cōsuluisse. Ibidem aiunt simulacra duo fuisse militari habitu, quæ sedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulus suberat, **D I P E N A T E S**. Significabat verò sessus, firmatā Imperij sedem; pei- la, hostes summos procul: arma reliqua, Romani populi virtutem, & muni- mentum, vt apertius alibi singula pertractauimus.

LIBIDINES.

Sed vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitare- tur, Italus vir ille pro sapiente citatus à Socrate, perforatum dolium existima- bat, cuiusmodi essent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplebili in- continentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq; flu- xam eorum quæ honesta iustaq; percipissent, nihil quicquā infusum continere possent. Ideoq; Lucretius hunc secutus ait:

*Deniq; animi ingr atam naturam pascere semper
Atq; explere bonis rebus, satiareq; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circum
Cum redeunt, sætusq; ferunt, variosq; lepores,
Nec tamen explentur vitæ fructibus vquam:
Hoc, vt opinor, id est, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertusum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.*

HVMANI AFFECTVS.

Philosophi, qui sacras literas ad morum tantum rationem trahunt, cum in arcam Noes omnes ferarum species introductas legerent, arbitrati sunt in- telligi debere ex huiusmodi historia in humanum corpus ferinos omnes affe- ctus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex ijs, quæ difficulter ex armari, cicurariue, aut mansuescere possint. Quare clamat Horatius, regendum animum, qui nisi pareat, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compescendū. Rerū itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc est, vt Philo ait, animum ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcam, animi quippe vas, septē ex puris iumentis deferre iubet, visum scilicet, auditum, olfactum, gustatum, ta- ctum, sermonem ac concupiscentiam, quos defæcatos habere decet sapientem, cum

cum mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus e- rumpant, à quibus maximum assiduumq; bellum insurgit, eo præcipue tempo- re, quo mortale genus otio desidiaq; torpescit. Quare Persius, v dum & molle lu- tum ne obdurescat, & ad opus fiat inhabile, properandū, & acri fingendum si- ne sine rota monet.

INANIS ANIMVS.

Idem animum fidelæ comparat, percussamq; sonare vitium ait, maligneq; re- spondere, quæ viridi informata limo non satis excōcta sit. Et futile illud & a- pertile vas animum prorsus inanem ostendere profitetur, cum dicit, Effluis a- mens, contemnere. Apud nostros etiam vas corpus est; Paulus enim corpus ta- bernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum est.

S E R M O.

Quod verò monuit Pythagoras, οὐπίος ἐστὶν ἀμίδρα μὴ ἐμὲ ἀλλὰ, Plutarchus sermo- nem vrbanum, qui cibus est animi, in improbi hominis animum nō immi- tendum esse interpretat̄. Epictetus quoq; cum sermonē Agyptiorū more pro- liquore, aut rore pluuiō, vel vnda profluente accipiat, in minimè syncerum vas, ne acefcatur computrescatue, infundendum vetat. Ad quod nimirum respexit Ho- ratius cum dixit: *Syncerum est nisi vas, quodcumq; infundis, acefcit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

Illud etiam ad animi significatum facit, quod vbi ollam à cinere sustuleris, ve- stigium turbandum Pythagoras censet: hoc est, simulatq; deferuerit, atque re- sederit animi tumor, mali præteriti memoriam obliterandam, & iracundiæ ve- stigium omnè penitus tollendū, vt Plutarchus Symposiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, Sol non occidat super iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLITAS.

Quam verò ollam nuptæ nouæ postridie nuptias à matre spōsi petere iube- bantur, quam illa & iurgijs & cōuicijs asperius intortis abnegaret, insti- tutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt sponsa vel ab ipso primor- dio socrus difficultatem patienter ferre consuefceret.

S E R V I T I A.

A ministerio aut vasa seruitutis indicia sunt: vnde apud Plautū legas de in- solentissimo adolescente, qui omnes pro solutis scopis habebat: Nisi mihi matulam dederitis, vos habebō pro matula. Inter enim vasa vilissimī vsus lotia- ria sunt. Et tale aliquid apud Lucianū olfacies, πῶδι τῆν ἐπὶ μισθῷ σκωδόντας, vbi po- tentiorum factum tangit ἐστὶν ἀμίδρα mingentium. Id vtcunq; in diuinis quoq; lite- ris vasa pro seruitijs ponuntur, propterea quod ea non nisi in ministerium ali- quod comparantur. Hinc nonnulli quem psalmi L x locum ex Eucherio citau- mus, Moab lebes spēi meæ, simplicius intelligentes exponunt, Moabitæ ad ser- uitium meum sistendi sunt. Iam illud de Paulo vulgatissimum est, quem pro va- se, verum eo precioso, Dominus noster Iesus Christus se professus est elegisse. Ita plurimū calathus hieroglyphicū est seruitutis, siue corbes, siue cophinus ap- pelletur. Vnde illud de Iosippo ex Psal. citat Eucherius: Manus eius ad cophi- num seruierunt. Nam & geruli dicuntur viri gestandis oneribus conductiij: & Venetijs passim foro plurimum cetario, olitorio & boario, qui operā hanc præ- stant, Cistæ nuncupatione accersuntur. Et quoniā cibum alibi referri ad animi partem ostendimus, panemq; esse doctrinæ symbolū, duodecim illæ fragmen- torum corbes quæ de profusa Christi liberalitate superfuere, duodecim Apo-

stolorum doctrinam, ut idem Eucherius sentit, indicasse videntur, quæ ne perirent accuratissimè procuratum.

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

POcula verò vicissim porrecta, inuitationesq; ad compotandū, amicitiaē cōfirmationē esse, tam nostri temporis mos est, quàm antiquorū omniū institutum. Hinc apud Maronem Dido cum Hospitali Ioui libasset, mox Bitiæ dedit, inde alij proceres ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariae hilaritatis ergo Virgilianum super hoc carmen repetisse:

*Hic Regina grauem gemmis auroq; poposcit,
Impleuitq; mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo soliti, tum facta silentia testis.
Iuppiter (hospitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc letum Tyrijsq; diem Troiaq; profectis
Esse velis, nostrosq; huius meminisse minores.
Adsit letitia Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos o cœtum Tyrij celebrate fauentes,
Dixit, & in mensam laticum libauit honorem,
Primaq; libato summo tenuis attigit ore,
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se proluit auro.*

Post alij proceres.

In huiusmodi significatum trahunt Tantali phialam, ex qua Brachmanæ philosophi prius bibere soliti essent, quàm somno indulgerēt, humore per se nunquā deficiente. Philostratus enim amicitiaē confirmandæ causa eiusmodi compotationem apud eos institutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus, in veteris Instrumenti liminari pagina, sed pro phiala fontē ponit, eodem omnino significato, quo super quidā Grammaticorū proceres diutissimè conuertarūt. Mihi verò videtur fontem dixisse Hieronymus, ad vim illam vberē & inexhaustam ostendēdam, cum liquor illē veluti, ex perenni fonte manare quotidie videretur. De mystico autem eius liquoris significato in Roris pluuij commentario est abundè disputatum.

CONCORDIA.

ADamicitiæ confirmandæ significatum signa etiā veterū numorum accedunt, in quibus frequentissimè pateram exporrigi videas: ut in Orbianæ numis, quorū inscriptio est, CONCORDIA AVGVSTORVM. Sed et ipsa Dea sella, patera per dexterā porrecta; læua duo copie cornua tenet. Hæc eadem sunt in numo Iuliæ Paulæ Aug. cum inscriptione, CONCORDIA. Sed in Sabinae Augustæ numis, sigillum id quod sella sedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit; inscriptio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Augusti Pij, cuius inscriptio est CLEMENTIA AVG.

LIBERALITAS.

SVnt qui patinam expansam inter hæc Ægyptiorum cōmenta liberalitatis indicium esse dicant, quod ego nusquā apud veteres, quod meminerim, obseruauit: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq; cum calatho similitudinem, de quo multa superius, vbi de modio differuimus.

VBER

VBERTAS.

ALij peluim & guttum eodem penè significato, vel etiā vbertatis significatione describunt; quæq; defunctorum cippis signa huiusmodi hinc inde passim apposita conspiciuntur, nimirum indicant iusta ritè atq; liberaliter persoluta, neq; esse vt manes quidpiam aliud à pietate nostra desiderēt. Speciem verò hanc antiquā esse ex plerisq; veterum monumentis asserimus, sed ex ea præcipuè sculptura, quæ mihi omnium in hoc genere pulcherrima visa est Romæ in Æsculapij prona, vbi sepulchrum est, à frōte cuius prima patinam & guttū, & corymbos omnibus fructuū generibus, cum pediculis & folijs suis artificiosissimè laboratis suspensos videas, à capite verò speciosissimum candelabrum duabus lauris hinc inde adstitis, cum baccis & folijs suis subtili aded arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitū ciere videantur. In diuinis verò literis multa super calice proponuntur, quæ si omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare paucissimis contentus, satis habebō locum alijs intento digito monstrasse. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

SVPLICIVM CAPITALE.

Frequentissimum est in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali supplicio ponere, quod inter sanctiones suas Athenienses præcipuè susceperunt. Iudicij enim capitalibus vel cicutæ succum, vel venenum aliud fontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifestū est. Et Psal. xv, calix pro mortis cruciatus ponitur. Et Euāgelij eodem significato: Calicem quem ego bibo, vos ne potestis bibere: Et: Pater, si fieri potest, summoueatur à me calix iste. Apertissimè quoq; eo versu Psal. Lxiii, Quoniā calix in manu Domini vini meri mixtiōe plenus: vbi de pœnarum dispensatione sermo est, vt Græci Theologi disputāt: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc est, amaritudinem suppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quæ meraciōra sunt. Altero mistum, hoc est, aquam misericordie ad pœnarum temperamentū, quod subsequentiā statim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc. quamuis qui literam Hebraicam sequi se profitentur, longè aliter rem exposuerint. Illud autem, Calicem salutaris accipiam, Euthymius ita interpretat, vt dicat: Quoniā tot & tam magna sunt beneficia quæ Dominus in me contulit, vt nullo possim modo parem illi gratiam referre, ita me comparabo, vt si vsu veniat, animam propter amorem eius sim audacter effusus, quippe quouis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorū atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quæ tu libenter aded legebas:

*Ne me effuse cruor, neu me terrete minaces
Mucrones, radiq; Mox,
Dum carnis grando, dum sanguinis imber inundat, ita precabatur:*

*Cape prima cruoris
Libamenta pater, viuo hoc me flumine ab omni
Labe, & ab incestu mortali perlue, vt inde
Hostia pura tuas feriar mactandus ad aras,*

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

*Ut libet hos artus lacerare, suspende, trucida,
Et meus est hæc passus amor. & huiusmodi alia.*

Quantquam salutaris calicem & Chryostomus & plerisq; alijs aliter acceperunt, quod breuitatis causa prætereo.

Yy

Pierii Val. Cornu copiae.

SAPIENTIA.

QVem verò tripodem aureū Græci Apollini dedicarunt, eiusq; capiti gestandum superimposuere, sapientiae hieroglyphicū esse nemo dubitarit, qui norit historiā super eo traditam: extractū quippe tripodem aureum è mari sapientissimo adiudicatū Apollinis ipsius oraculo, cumq; mortales ad Socratē munus id detulissent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretum esset, remisit is tripodem, & Apollini deberi, non cuiquam alteri respondit.

DE CORNU COPIAE.

Reliqua sunt in Onyce tūo Cornua copiae duo, de quorum significationibus disputare superfluum videatur, propterea quod nihil his vel vniuerso vulgo notius, quia tamē antiquorū nummū commemoratio, quæ plurimum ad hoc negocium facit, non iniucunda futura est, hanc quoq; partem nihil grauari tractare aggrediemur.

LIBERALISSIMA BENIGNITAS.

Illud fanè & antiquum, & maximè celebratum est, in liberalissimæ benignitatis & largitionis effusissimæ signum Cornu copiae figurari, quod tum in fluuiorum, præsertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, vbi largi significanda sit opulencia, spectatur. Multa verò passim in numismatis eiusmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiae, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid deniq; lætum aut opportunum humano generi sit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. simulacrum est læua cornu copiae tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inscriptio est, LIBERALITAS AVG. Eadem insignia cum eadem inscriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem vero L. Septimius Geta Cæsar cecidit, sigillum habet cum caduceo in dextera, in læua verò Cornu copiae, cum inscriptione, FELICITATIS TEMPORVM. Duo verò cornua semicirculum facientia vasculis sursum versus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inscriptio, FELICITAS. In alio eiusdem Antonini simulacrum est læua Cornu copiae gestans, dextera verò intenta face arma à pedibus strata incendit ac perdit, cum inscriptione, PAX ÆTERNA AVG. Sedenim & clarissimæ scemine non dissimili ferè argumento numismata meruere, veluti Iulia Paula, cuius numum in Patera citauimus, cum inscriptione, Concordiæ. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiae cornua duo præfert, cum inscriptione, CONCORDIA AVGG. Eadem inscriptio in Orbianæ Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua hæc non aduersa, vt quæ in superiore Antonini numo pro felicitate posita sunt, sed inuicem coherentia.

HILARITAS.

Concordiā non immeritò sequitur hilaritas, quare venit in mentē mihi numus Faustinae, in quo sigillum est quod læua Cornu copiae, dextera thyrsus à solo ad caput vsq; frondibus & corollis ornatum tenet, vnde sumpta inscriptionis occasio, quæ huiusmodi est, HILARITAS. In alio quodā surculum palmæ videas à solo supra caput assurgentem, quem medium dextera Dea ipsa comprehendit, læua Cornu copiae gestat: inscriptio est, HILARITAS. Non temere

Liber LVI.

410

Amere verò vbi pax æterna, ibi concordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Vespasiani numo caduceo insignem, & Cornu copiae ornatam videas, cum inscriptione, FELICITAS PUBLICA. Caduceusq; idem, atq; idem Cornu copiae in Traiani numo est, cum inscriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoq; hilaritatem & felicitatem huiusmodi eo tempore vniuersæ Italiae scribit obtigisse, quo tempore rebus ab Agrippa contra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè gestis, eo loco erat res Romana, vt ex voto omnia succederent: ideoq; vt ille ad Iccium ait,

Aurea fruges Italia pleni diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

ERat olim Ægira, ea Achaie ciuitas est, Fortunæ idolum cum cornu copiae: iuxta quam Amor alatus assidebat, indicio, vt Pausanias arbitratur, ea quoque quæ ad amorem pertinent, fortuna magis quam pulchritudine secundari. Quod verò diuitias fortunas appellant, neq; incongruè, neq; nouo inuento factum. Pausanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ simulacrum Smyrneis effinxisse, in cuius capite polū statuerit, in altera ex manibus *ἡ δὲ ἀμύλα θάλασσης καὶ ἀμύλας κέρως*, quæ nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui *πύχλυ φερεπόλοισ* appellat. Huc facere videntur *καταχορμίστα* illa, de quibus meminit Aristophanes, Pluto, quæ seruorum nouitiorum, cum primum domum ingrederentur, capitibus ante focum profundebantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, carycæ, nuces, & huiusmodi bellaria conseruis omnibus impune diripienda, quæ quidem in annuæ vbertatis omen fieri consueuerunt, vel vt ipsi frugi esse meminissent. Institutum mox idem ex Theopompo didicimus fuisse, boni auspicii causa, in sponsi caput.

POCVLA.

Præbuerunt autem olim cornua poculorum vsum, cum nondum vasa excogitata essent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeq; *νεγυλαί*, quod miscere est, à cornu deductum. Siue quod potatores taurinum quiddam assequantur, quippe animos, fero citatem, & pugnacitatem, neque dicto neque facto parant, sed vt animalia quæ cornibus prædita sunt, ad feriendum sese paratiores ostendat. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad prælia vel inermem trudere: eaq; de causa Bacchum taurinis cornibus insignitum aiunt. Atq; hoc illud est quod conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxisse Commentario suo, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, ostendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu pleriq; locis inuenias, eos non nisi corneis poculis acceptos, quod apud Gentes innumeras cornua vasculorum vsum subministraret: quare Nicandri dictum ad historiam potius, quam ad philosophiam referendū.

CLEMENS ANIMVS.

Videre verò est Cornua illa copiae nuncupata & vasa reliqua, variorum modo fructuum, modo arborum, modo herbarum plena. Quale igitur significatum habet id quod ex vase pullulat, tale aliquid insidere animo intelligendum: quippe si fructifera oleæ ramuscule inspicias, clementem animum interpreteris: si Palmam, inuictum, & victoriæ compotem: si Laurum, ab humilibus negocijs, caducisq; rebus alienum, celestiaq; & permanens semper attentam.

Yy .2

Pierii Val. Cornu copiae.

ARTES DISCIPLINAE QVE INANES.

Pari modo vasa sterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; disciplinas ostendunt. Per steriles enim & inutilis fructus in diuinis literis artes illè intelliguntur, interprete Philone, quæ cõtra veritatem iusticiamq; comparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad sanitatè, sed ad lucrum comparata sit. Cui mox oratoriam adiungit, aduocatoriam scilicet illam & mercenariam, non ad iusticiam, sed ad decipiendos fallacibus suasiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quæ nihil ad mores, hoc est, ad veros animi fructus facit, vtpote quæ nugarum tantum argutijs & subtilitatibus gallinaceum lac ex illo suo copiae cornu propinare se polliceatur, cum tamen sit rerum omnium inanis, ollasq; tantum, vt Plutarchus de hsdem ipsis ait, ostendet. Inuehitur & Origenes in hos ipsos, vbi eos piscibus squama pinnisq; carentibus similes esse dicit, hæsitareq; semper in luto, nec ad aquarum superficiem, aerisq; participatum vnquam attolli: esseq; hoc genus illud piscium profanum, quod à factis omnino repellitur.

VERA FOECVNDITAS.

Cornu verò copie verum illud est, quod ab animo qui veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò est quæ ab agro suo insipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbores exciderit, ac ab radice penitus extirparit: voluptatis insuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorum aliorum plantas ad cælum vsq; porrectas ita eradicarit, vt neq; pars, neq; vestigium earum vllum relinquatur, aut quicquam aliud quod occulta tacitaq; propagine prorepens aliquando suppullulare contendat. Cuiusmodi verò sint arbores quæ prauos indicent affectus, ostendit Horatius, cum de spinis pluribus exemptã vnã, nihil aut parum iuuare differit. Atq; alibi:

*Certemus (inquit) spinas animo ne ego fortius an tu
Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.*

His in quã euulsis, earum mox loco suppullulent panganturue plantæ, quarum fructibus repletum cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem Deus numinis sui rore fecundarit, & ad optimam frugem iuferit peruenire, de nobis dici mereamur.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS
AD MAXIME REVERENDVM PATREM LVDOICVM
BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE IIS
quæ per Papyrus, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim
significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Cum ea plurimum de causa, honoratissime Pater, Venetis, omni Bellunenſium hor-
torum meorum amœnitate posthabita, substiterim, quod & tua, & aliquot aliorum
præstantium amicorum iucundissima consuetudine frui posse mihi pollicebar, acci-
dit, vt (quod at as iam plusquã septuagenaria spontè afferre solet) modo pedum, mo-
do stomachi imbecillitate laborare cœperim, vnde coactus sum me domi, tanquã intra caueam
continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congressu
vestro frui possem, assidue cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Aegy-
ptiaca

Liber LVII.

411

Aiaca disciplina nõ inuicundam forsità interpretatione, quam inter amicos impartiebar, mea er-
ga illos obseruantia futurum internunciũ. Cumq; dies aliquot, quodnam ex his Commētarijs (id
enim operi nomen) Beccadello tam præstanti viro mitterem, examinasset, visum deniq; est, Pa-
pyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedicare, quod ad eius frugalissimos mo-
res ex amisti facere viderentur. Memineram enim sermonum eorum, qui nobiscum Patavij olim cum
infelicissimo illo adolescente, tam multum fletu, ad superos, Cosmo Gerio Phansenſi, iam Præsule
habitu fuerant, cum iuuenis ille non tam Græcarum Latinarumq; literarum eruditione dubio
procul admirandus, quàm sanctissimorum morum et pietatis in primis nostræ propugnator acerri-
mus, tam doctè, tam copiose differere cõsuerat. Nam cum de frugalitate sermo èrè nata inter nos
incidisset, egoq; Papyrus in exemplum ab Aegyptijs desumpsissem, per quam illi victus parsimoniã
frugalitatemq; significare soliti essent: Atqui, Cosmus inquit, quàm multa ea quoq; sunt in hanc
sententiã tum nostrorum, tum exterorum ducum, Regum et Imperatorum responsa, factaq; scite & sa-
pienter, quæ victus queant petulantia castigare: cuiusmodi est nostri illius, qui militibus frustra
vinum peti respondit, quibus à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem secutus Pescenius Niger, mili-
tibus vinum identidem efflagitantibus, respondit: Nilum habetis & vinum quaritis? Idemq; tu-
multuantibus his qui à Sarracenis victi fuerat, & dicentibus, Vinum nõ accepimus, pugnare non
possumus: Erubescite, inquit, illi qui nos vincunt, aquã tantum bibunt. Cumq; nos taciti eum liben-
ter auscultaremus, ardore ille iuuenili, honestissimaq; ambitione concitatus, persecutus est. Quid
autem Alexander Accedo? cum illi Regina Carum Ada, obsonia quadã exquisitissima, magnaq;
impensa, nec minori arte & diligentia cõdita misisset, quàm sapienter eam illis, quæ coquos
eã se missurã offerret, obsonia lautiora, & peritiores coquos habere se dormi respondens, nocturnum
quippe iter, quod prandium pararet: matutinã frugalitate, quæ cœnam instrueret. Unde philoso-
phi clarissimi dictum, nullum obsonium fame melius. Apud Aetax, Tyrium legas Aethiæcũ quendam
ganeæ magistrum Sparta eiectum, quod illi labore potius, quàm per condimentorum lenocinia edendi
desiderium quaereret. Illud præcipua memoria dignum, quod Cuesacto Aegyptiorum regi Bac-
choris filio accidisse memorant, qui licet & ipse inductus à Rege Aetaxi delicijs & imbutus & edu-
catus esset, & fere eneruatus, generosi tamen animi specimen præbuit, cum exercitum per Arabiæ
solitudines duceret: deficiente cornu, coactus cibum despicatissimum quenq; mendicare, humana
necessitatis cõmoda locorum vbiq; satis opulenter suggeri perspexit, ac Regis demum apparatibus,
luxu & opulentia posthabitis, nullo vnquam exquisitori condimento ex eo usus est, victu eo con-
tentus qui pro locorum natura suppeteret, parcissime pernixit, remq; sacris annalibus describe-
dam Thebis in templo non incuriose demandauit, vt reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi nor-
mam exemplo subinuitati quietius degeret. Huiusmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuisse tradi-
tur, qui, vt apud Ammianum legitur, rogatus ab hospite quid nam ad prandium sibi iuberet appa-
rari, Nil, inquit, quàm panem. Hic tamen tam parcus sibi, à Platone reprehenditur Legum III,
quod non & Cambysen filium in eadem parsimonia educandum curauerit: perinde ac Darium
etiam appellat, qui se tantum defraudans filium negligenter educari permisit. De Artaxerxe,
cognomento Aememone, memorabile illud cõstat, cuius direpro in fuga quadam cõmeatu, cum
aridis ficibus & horteaceo pane vesci coactus esset: Di boni, inquit cuiusmodi voluptatis hæte-
nus expers fui? Hæc, in quã, vt tu quoq; meminisse potes, Cosmus noster ex antiquorum historijs
referebat, cum ego circa Aegyptiaca tantum insisterem, & quam ipsi sententiã ex rerum sua-
rum usu sequerentur commemorarem. Declamaueram enim vt cibum illi per Papyri figuram
significarent, cum præcis illis herbae quæq; palustres, caules, & radices, quas gustu
mites experti essent, victum largè ministrarent, sed
omnium maximè Papyrus.

Ty 3

manfit, vt etiam repletis distentisq; voluptati atq; vsui fit, & auidius appetatur, d primis deniq; mensis appositus, secundis minimè fastidiatur, atq; ita simplex diuinitatis opus humanā omnem exuperat industriam. Nostri verò temporis heluones institutum ieiunij sacrosanctū ad pietatem nihil facere arbitrantur, totq; iam voluminibus in sanctos mores inuecti, nostrā hanc viuendi temperantiam nihil antiquum sapere contendunt, muliercularumq; superstitiones esse, cum tamen & illi ipsi veteres qui nondum veritatis lumine fuerāt irradiati, ieiunia tam multis caeremonijs indixerint. Præcipuè verò Romani ieiunia Cereri feruntur instituisse, M. Acilio Glabrione, P. Cornelio Scipione C O S S. post victum Antiochum Syriæ regem. Reliquum esset sanctissima tot nostræ pietatis collegia recensere, quæ vt sanctius atq; castius Deo famulentur, perpetuò sibi carniū vsu interdixere: sed quoniā hæc in omnium oculis versantur, satisq; omnibus innotuere, ijs nunc præteritis, ad reliqua Papyri significata stylū direxisse præstiterit.

ANTIQUA PROGENIES.

CVm verò apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factum est vt si progeniem antiquam describere vellēt, papyraceū fascem pingerēt: tametsi nobilitatis nullum inter ipsos discrimen habebatur, sed omnes pariter nobiles censebantur. Herbam verò illam magna veneratione susceptam in manus, quotiescunq; dijs supplicaturi essent prætendebant, quod è limo se quoq; genitos profitebantur, atq; vnā cum ipso caule se identidem esse palustria propemodum animalia. Eoq; spectare videbatur præclarum Romanorū institutum, qui multis in rebus, tum in ea præcipuè prudentes, cum hominē re bene gesta summis honoribus decorare instituisent, triūphales illos currus in tunica lous decernebant, idq; sapientissimè cauerant, vt ne supra modum insolescerēt, à tergo esset qui, Hominē memento te esse, identidem succlamaret, ita Tertullianus. Sanè Plinius maximū esse dicit victoriæ signum cum herba traditur, quia per eam se indicant esse de terra altrice, atq; humatione cedere. quamuis Seruius eo carmine Virgiliano,

Et vitæ comptos voluit prætere ramos,

aliter ex Varronis Ætijs dare herbam exponat. Sanè Virgilius terream & ipse progeniem hominum agnouit, Lactantio ita vsrum eius referente:

Terrea progenies duris caput extulit aruis.

quod in vulgatis exemplaribus habetur Ferrea, id quod nihil ad ea primordia quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba sunt illa, *procreata ex lapidibus*, quæ quidem ex Seruij commentario, importunè sunt eò translata. Sed vt ad Papyrus reuertamur, vel ob eam, quam retulimus causam, vel ob humilem naturalemq; ortum, vt Diodorus ait, vel quod magis humidis quam siccis cibis victus humani constet alimonia, parem sibi cum Papyro generationem existimabant.

SACERDOTIVM.

IPfos verò sacerdotes suos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis insignibant, neq; eos ijs ex alia quapiam materia cōtextos ferre licebat, vsque adeò illa omnia euitabant, quæ vel minimam impuritatē suspicionem afferre possent. Hinc etiam apud Romanos nostros, huius puritatis ergo, Flaminicis mortuæ per se pecudis corio calceos aut soleas fieri nefas habebatur, sed aut occisæ alioqui, vt illud Homericum, *ἐκ τῆς κοιλίας*, aut immolatæ, quoniā hæc macta essent: sua verò morte extincta omnia, vetus illa superstitio funesta esse decreuerat. At qui

qui etiā Assertor noster præcepit Apostolis suis, ne calceamenta pedibus inducerēt: quod ita interpretatur Adamantius, vt ipsorū pedes, qui ad annunciandā felicissimæ vitæ perpetuitatem properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moses cum exiret è terra Ægypto, calceamēta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate constrictus erat: cum verò cœpit per virtutem proficere, & ad montem Dei conscendere, ibiq; immortalibus ministrare mysterijs, tunc ei præcipiē vt lora calceamenti soluat, quia locus in quo cōsisteret, sanctus esset: hoc est, vt indicia mortalitatis, quæ in pelliceis calceis designatur, abijceret. Quantū verò ad papyracea Ægyptiorum calceamenta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæsitum autumant, quàm puritatis argumentū. Nam eadem de causa pietas nostra indumenta ex lino sacerdotibus imperauit, in quibus omnium ferè gentium et nationum consensus fuit: & eo vestis genere Apollonius Tyancus semper vsus est, quoniā illa vestis purior & syncerior videretur, quàm vestes ex lanarum aut vellerum pollutione contextæ. Papyrus autem non tantum calceis conficiendis commoda, verum & ad multa vtenilia vasorum aptissima: quin & ad nauigia texenda, velaq; & tegetes, necnon vestē stragulam, ad funes è libro cōficiendos: & nulla deniq; herba sit, quæ tot & tam varijs modis humano consulat vsui, & maiores pluresq; afferat utilitates.

DE FABAM.

Faba Ægyptijs instar venerandi numinis fuit, tantæq; religionis, vt eam neq; sererent, neq; comederent, quin etiam aspicere vererentur: quod Theon Grammaticus apud Plutarchum Symposiacis enarrat, & alij pleriq; tradidēre.

IMPROFANABILE NUMEN.

Per eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamuis Herodotus vulgi opinionem secutus, id ea de causa factitari solitum dicat, quod impurum adeò legumē id existimarent, vt non tactu gustu ue tantum, verum etiam visu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVS VE.

NAm & apud Romanos faba inter funesta recensebat, neq; Diali fas erat eā tangere, neq; quidem nominare, putabantq; omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parētalibus adhibebatur sacrificijs: in flore enim eius luctus quedam inesse literæ videntur, vt Festus Pompeius attestatur. & quod ad parentalia pertinet, fabacium epulum in funeralibus ad nostra vsq; tempora perseuerat. Sanè Varro ea de causa Flaminem ait ea non vesci, quod in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorū animas in fabis habitare: inde Pythagoras cum percussores fugeret, & in aruum fabis consitum incidisset, quæ tutus ei dabatur exitus, si se in eam fetem immisisset, ab inimicis potius trucidari, quàm fabas animarum conceptacula conculcare maluit.

NEQVITIÆ FRÆNVN.

Sunt qui fabam eam velo coopertam nihil aliud sibi velle disputent, quàm amouendas à manibus oculisq; nostris omnes nequitiae causas, vt castiorem agamus vitam: eoq; spectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abstineamus, quam sententiam Empedocles ita pronunciauit:

Ἀφλοῖ παρὰ δ' ἄλλοι κινάμω ἀπὸ χείρας ἐλάττου.

Ah miseri à fabulo miseri seducite dextras.

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro testiculis accipiunt, quos ita operè ac symbolicè Pythagoras appellauit, quia scilicet fabæ mollitudine sua, & ingenita quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim suggerat, a quæ insuper facillimè sint corruptionis, & denique testiculis ipsi forma quamsumillima. Idcirco Empedoclem versu illo, non à fabulo edendo, sed à rei Venereæ proluuiio voluisse homines auertere, quibus veluti animi ergastulis liberati, possimus ingenio expeditiorem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

SEd enim Plutarchus cõmentario de Liberis instituendis, Aristotelè secutus, abstinendum ex hoc monet à tractandis rerum pub. muneribus, quod in creandis magistratibus fabæ calculorum vice vsui essent: quem morem pleræque ciuitates adhuc obtinent. Romani calculis vsi videntur, ipsæque albis aut nigris, quorum niger in comitio funestum significabat, vt aliàs Romuli mortis destinatus, sed non viu obuenit. Aristoteles hinc opinatus est ciuiles administrationes à Pythagora improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laertius obseruauit, vsque ad eò omnes aliorum dictata sententiasque suis studijs accommodare cõtendunt. In Sudæ collectaneis, vbi prouerbiū est, neque fabas neque allium comedendum, fuisse morem apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas esitarèt, ne obdormiscerent: id hodie Romæ ludis testaceis ad morem tædium leniendum, in lupinos aqua maceratos, vilique per gradus omnes à solis ludæis institoribus venditatos, conuersum est. Quod verò allium admiscerent adagio, notum est & allia & cape cibum esse militarem, diciturque nos admonitos, si tranquillam agere vitam velimus, neque bellica neque ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA.

IDem tamen Plutarchus dictum Problematibus aliter quæ in educatione puerorum exponit: facere enim ad castimoniã leguminum abstinentiã docet, quod eos qui sanctè & immaculatè viuere curant, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina verò maximè vires corporis corroborant. Vnde institutum vt Carnæ deæ, quam vitalibus humanis præesse veteres confinxerunt, pulte fabacia & larido sacrificaretur, quod eo ciborum genere vires corporis egregiè roborètur. Cõstatque calendas lunias ea de causa Fabarias vulgò vocitatas, quod sacrum institutum est à Iunio Bruto, à quo etiã mensi nomen. Eadem præterea tum ob ventositatè, tum ob plenioris cuiusdam nutrimenti redundantiã, plurima itidem purgatione indiget, atque ita Venerè ciere perhibet. Atqui iubet Plato sic ad somnũ proficisci corporibus affectis, vt nihil sit quod errorè animis perturbationemque afferat. Didymus Amphiarau ait primũ omnium fabis abstinuissè, quod is vaticinio per somnium vteret: impediunt enim aut obrurbant fabæ somnia: ex quo etiã Pythagoricis interdictum putat, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba vescerentur, quæ res habet inflationem magnã, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera querentis omnino cõtrarius est. Idem Didymus ait, fabas corda eorum qui eis vescantur hebetare: sed ea primũ de causa prohibitas à Pythagora suspicatur, quod lugubres illæ literæ in earum floribus obseruentur, de quibus supra dictum. Quantum verò ad Ægyptios pertinet, deuitabant illi ea omnia quæ animam corpori pertinacius affigere possent, neue sensu voluptateque inualecentibus eam profundius in corpus immergeret, vt Porphyrus attestat: idque operam dabant impensissimã, vt non vitiorum tantum effectus, verum & affectus ipsos radicibus extirparèt. Hac eadem de cau-

causa D. Ioannes Nazaræus locustis tantum & agresti melle toto vitæ tempore nutritus, eo simplici tenuique cibo contentus, ne corpus ipsius crassioribus pulmentis pinguesceret, & exquisitarum dapum copia grauaretur. Huiusmodi quippe naturæ corpora nostra sunt, vt eis superfluis graui reddantur, cumque ita corpus aggrauatum fuerit, animam quoque ipsam, quæ per totum diffusa corpus, eius tentatur motibus, identidem onerari segnioremque fieri necesse est. Namque vt Sarrimonius poeta dicitare solitus, à comestionum cruditate vitiatum stomacho relictos à cerebro sensus auerti manifestum est. Est & Plotini sententia, qui ventri penitus obediunt, periculum esse ne sentiscant. Sed vnde nam veritas sententiam huiusmodi cõquiramus, quàm à diuinis literis, vbi de crassitudine animæ tam multa traduntur? Illa nimirum à Deo verba emanarunt: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt. Porro anima quæ peccat, crassior efficitur, cõtra verò virtute attenuari, graciliorque reddi fertur, virtus siquidem quicquid in ea corporeum est, abstergit & perimit, illaque sublata ita facit, velut igne examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris cõtinentiam nunquam satis laudaueris, qui in lalyso pingendo parca adeo & duriter vitam duxit, vt non nisi lupinis frigida maceratis victitaret, qui simul famem sustinerent & sitim, neque sensus nimia dulcedine obstruerent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex lalysum ciuitatem, cum ab ea parte sola posset Rhodon capere, ne tabulas cremaret, non incenderit, dumque picture parca, victorie occasionem amiserit. Inuenies apud nostræ pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua tantum aqua macerata, in continentioris vitæ usum sumpta. Extat Eutythiani Pontificis ad Beticos epistola, vbi legas, fabas tantum, & vuas, & quædam huiusmodi ab Apostolis instituta, super altare offerri solitas.

DE CICERE.

Equè illud est contra hieroglyphicam legem, si quis vel legumen, vel fructum aliquem nomini suo consonum, pro nomine ipso vsurparit, lentem quippe pro Lentulo, fabam pro Fabio.

CICERO.

Fecit enim idem Cicero, qui cum poculum argenteum Dis esset dicaturus, prenomē ac nomē literis signauit: sed pro Ciceronis, ciceris figuram inculpsit, nihil veritus quod iam id cognomen verterat in cauillum, ad grauem usque amico rum expostulationem monenti, vt ad ludibrium euitandum aliud sibi cognomen adscisceret, quod nunquam impetrare potuerunt. Cur enim ipse leguminis honorati, maximeque vtilis nuncupationem abhorreret, quod honestissimis familijs olim esset summa cum laude datum, vt quisque scilicet aliquod optime genus fereret: ita Piso, Lentulus, Fabius vocabatur.

INCOLUMITAS.

Sunt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatē, siquidem ciceri tantum nullæ bestiolæ in horreis innascuntur. quin etiã ad olerum incolumitatē excogitatum sit cicerem vnã seri, propterea quod erucas eum arcere experimento compertum est.

ARIES.

Afiguræ verò similitudine pro arietino capite ponitur, cui ferè nihil similis auideas, siue eius pecoris rictum, siue tortuosam in eo cornuum reciproca-tionem cõtèmplere: vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Plinius tradit, idque religio periuigilio solita est adhibere,

MUNIFICENTIA.

Inuenies & inter Romanæ munificentiae partis cicerum largitionem ab Aedi libus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, ubi Quaestores magnificentius facere potuisse dicit, si quantum in cicere expensum est, in alijs, quæ rem publicam adiuuarent, insumptum esset. Vnde Horatius de largitionibus ambitiosus:

*In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis,
Lætus ut in circo spatiere, aut æneus ut stes
Nudus agris, nudus nummis in sane paternis.*

Quamquam rem omnem alij referunt ad suffragia, quæ per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, utpote antiquissima Romanorū colonia, utrunq; obseruauit, fabis quippe ferri suffragia, & festo D. Præcursoris die, qui apud eos maximè omnium sanctus atq; venerabilis est, ciceres à popularibus in siliquis suis publicè tota vrbe perfunduntur, ut omnibus esitare uolentibus vsui sint.

DE ARVNDINE.

Ad papyrū addere libuit arundinem, propterea quod maximè cum ea originis habet similitudinē: utraq; em palustris est, terrenoq; gaudet plurimū limoso, multasq; & varias afferūt mortalibus utilitates.

LITERÆ.

Sunt uerò plures arundinis species, ac perinde diuersa significata: sed quemadmodum iuncus literas significabat, propterea quod apud Aegyptios eo uterentur in scribendo, ita calamorum fasciculus, quibus nos utimur, eadem ratione literas indicat: ut apud Persium,

Inq; manus chartæ nodosq; venit arundo.

SAGITTÆ.

Alij calami sunt longioribus internodijs, leuore, proceritate, rectitudine, & soliditate præstantes: per hos sagittas innui, ob usum, quem his cōficiendis præbent, poetarum ferè omnium testimonijs comprobatur.

RESIPISCENS.

Quoniam uerò ex latioribus arundinibus fistulæ plurimū fieri consuerūt, cicutis aliquot cera compactis, Aegyptij sacerdotes fistulæ cōditiōne cōsiderata, per eam hominē mente olim captū, postmodū tamen & mentē & rationem adeptum, quiq; uitæ suæ modum imposuisset, significabant: inanis enim arundo mētis identidem uanitatem indicat, uerū ubi iuncta spirituq; animata concentū harmonicis numeris reddere cœperit, rationis se quodammodo participem effectā ostendit. Ad hæc, tanta illi vis, ut furibundum hominē composita modulatione possit in meliorem sedatioremq; mentem restituere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omnium iam ore uersatur: neq; alia de causa Mercurio adsculpebatur, quem etiam harmoniæ inuentorē fuisse tradunt, nisi quod propriū est caduceatoris munus, in diuersum abeuntes animos, atq; dissonas uoluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

Alioqui arūdo humanæ fragilitatis indicium habebat. Hinc illud apud Esaiā, Arundinē quassatam nō confringes, quā sententiā acutissimus Scotus ita dilu-

dilucidat, ut ex eo debere nos miseratione prosequi peccatores admoneat. Interdum & auxiliū infirmū. Esaias: Quid confidis in baculo isto arundineo Aegyptio? cui si quis incubuerit, conuassabitur, & perforabit manum eius.

CALAMITAS.

Abeiusdem calamitatis significato illud etiam deducitur, ut per diffractas aprostratasq; arundines, æruminæ, dāmnā, iacturæ, & quæ miseris mortalibus accidunt mala significētur, uocabulo inde etiam apud Latinos facto, ut huiusmodi incommoda calamitates appellentur.

INANITAS.

Vulgatissimum uerò illud est, per arundinem inanē aliquid significare: cuius rei causa magis re ipsa patet, quam uerbis explicare necesse sit. Illud minime prætereundum, quod arundo in Assertoris nostri pro Rege salutati manū tradita, mysteriū fuit uani fragilisq; sceptri, super quod Gentes omnes prius innitebantur, de quo Esaias xxxvi Ezech. xxxix. Regum iiii, 18, Cōfidebamus enim in arundinea uirga, uel Aegypti, uel Babylonis, uel cuiuscūq; alterius principatus, qui Deo contraria sentiret. Eum igitur calamum Iesus de manibus nostris accepit, ut de illo triumphās, pro uano & inani, infirmo fragiliq; bacillo, ualidissimū firmissimūq; nobis sceptrum compararet. Idem Assertor noster ad inanitatem huiusmodi respexit, ubi dixit: Nunquid spectatū exiuitis arundinem uento agitatum? Psalmo lxxviii legas: Extimula feras ex arundineto: feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quod apud Iobem legitur, sub omni arbore dormire leonem, iuxta quā densent arundineta: effectq; leones illos rugientes, hoc est, demones, qui cubile sibi sternūt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inanesq; sint, atq; etiam steriles, quos scilicet in petra firmare nequeas, utpote qui uento uel leuissimo expositi, cōtinuò huc & illuc agitentur dissipenturq;. Deq; eadem instabilitate dictū Psalmo altero supra lxxx, Ut arundinem uento expositam.

MENSURA.

In numo argenteo C. Mamilij, ab una facie Mercurius cū pileo & caduceo, ab altera Mamilius ipse cū arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Supra canem literæ, L. I. M. E. T. N. quæ omnia magistratum eius indicant, qui limitibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò pedū, modò palmorum speciem præ se quandam refert, mensuræ signum habetur. Canis fidei, quam præstare debet is, qui eiusmodi negotio præficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam ostendit, quæ ex ipsa limitatione subsequi debeat. De arundine id insuper animaduertendū est, in hanc usq; diem aliquot Italiae locis usitatissimam mensuram pedum circiter senum uulgò Cannam uocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impressis, M. E. T. N. ubi figura a Græcæ literæ, pro T. A. posita est.

SURDITAS.

Sunt qui surditatem ostendi uelint per arundinis panniculam illam densam, oblongam, teretem, grauem, uillo uti sericeo præditam, ac arctissimè cōstipatam: eius enim flos, siue potius floccus, si aurē intrauerit, exurdat: ideoq; plerisq; locis surdones uocantur. Lanugines eas Latini pollulas appellant, ex quibus strata fieri consueuerunt, sed quæ nihilo fecius auribus noceant.

Ed iam quid sibi Sinapis velit, inspiciamus: quanquā, vt verū fatear, eram partem hanc prætermisurus, quasi superfluam: quia postquā super Sinapi ea collegerā quæ nostra præstare poterat imbecillitas, venit in mentē mihi videre, si quid Theologi nostri, præter, quos sequimur, Græcos, ea super philosophati essent, cum ecce primo atq; secundo statim sermone, qui Ambrosio attribuitur, comperi, & copiose & eruditè, vtile salutarumq; ex sinapi condimentū esse confectū: quod quidem siue Ambrosij sit, siue cuiusquā alterius, dubitare coepi meum hoc, extāte illo, & fatuū & insipidū fortè omnibus appariturū. Postea cum me collegissem, & alia me condiendi ratione vsū animaduertissem, multasq; in domo Domini mansiones esse recorder, & nullius generis vasa in ea esse, quæ non alicui apta vsui essent, resumpsi animū, porrigente mihi manū Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hæc ingressus, alia quædam super Sinapi, que Papyro tuo, clarissime Beccadelle, subiungeres, tanquam spicilegus in vnum eundemq; manipulum congesta colligavi. Sed illud præmonebo, sinapin ab Ægyptijs positam me nō inuenisse. Sacras verò nostrorum literas, Græcorumq; veterum monumenta habere multa, que nostra ex eo locupletare possunt hieroglyphica. Quare non temerè fecisse visus fuero, si huius quoq; gramini significationes explicuero.

FOECUNDITAS.

Præcipuum autē eius est significatū, vt ex tenui admodū principio latissimæ sit feracitatis indicium. Vnde illud Assertoris nostri dictum, Si quis habeat fidem quantum est sinapis granum vnū, iussu illius montes transferri, eaq; omnia fieri, que nullius conatu imaginationeue effici posse videatur. Exiguū est enim sinapis semen, & pusillo illud corpore scribit Athenæus: id tamē fecundæ terræ demandatum, quam diligens & laboriosus agricola poliuerit, omnium olerum maximum euadit, demumq; ab ita arborem vel volucris sustinendis idoneam. Talis quippe fecunditas rerum ex antiquæ Theologiæ nostræ lectio ne feracissimè prouenit, cuius quidem semina primo aspectu pusilla admodum videntur, verū vbi à perito agricola sata fuerint, in immensum coalescunt: augenturq; in arborem, in ramos, & in virgulta vnde quæq; prorumpentia, in quibus aues cæli congregentur, vt in sacris habetur institutionibus. Aues igitur, hoc est, disputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui velut aues cæli leuibis pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, disciplinarum excelsa prius sectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, sermones Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiusmodi igitur Rhetorum alites, simulac nostram in sinapin inciderint, ipsis deniq; rationibus, & rei ipsius veritate allectæ, non ingratis sibi sedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nō admodum delicatè frondescentibus, vi tamen sua consistentibus, nullus fortè loquendi decor, sed optimæ vitæ tantum ratio, quæ sola sit appetenda, decerpit. Quanquam Hesychius aues loco hoc Evangelico accipi contendit pro hominibus contemplationi deditis, qui si terrena aliqua tractare necesse habuerint, hoc est, si super sinapis ramo quiescere contigerit, paulò post tamen volatu repetito, non ignauiter in sublime tollantur.

INTEL

INTELLECTVS EFFICACIA.

Indicat verò semen ipsum (vt nos quoq; de puteo nostro aliquid hauriamus) magnam altissimi intellectus efficaciam, que sub exili ac propemodum contēptibili semine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, delitescēbat. Nam simulac semen id ori ingestum est, ac manduceptū, acutissimi vi saporis os omnē incendit, omnemq; reliquorū ciborū fatuitatem temperat, condimentumq; omnē, cui admixtū fuerit, mirificè cōmendat, cōmanducatum pituitā capitis purgat, perq; os egerit. Sic sacra lectio grauedinē intellectus emendat, abstergitq; vt purificatus per os, quippe per doctorū verba, diuina possit mysteria degustare. Nā, vt ait Horatius, *Nemo adeo ferus est, vt non mitescere possit;*

Si modo cultur a patientem commoet aurem.

Sed quid indigemus Horatio: cum Dominus noster dicat, Scrutamini Scripturas: quas ne fastidiamus, vtpote quæ nonnullis gustu asperiores videantur (fuerunt enim qui dicerent, Durus est hic sermo) sinapis huius condimentū efficiet. At lachrymas ciet, quod illi obijcit Poeta quidam, dicens:

Seq; laceffenti fletum factura sinapis.

Sed o dulces lachrymas, nulla falsuginis amaritudine vitiatas. O amcenissimā lachrymarum vallem, o iucundas, o amabiles, o semper appetendas lachrymas, si quis ita sit felix, vt lectulū vbiq; suum lachrymis irroret, eas instar panis ducat, & ad surrectæ Crucis cōspectum, confixiq; in ea Seruatoris nostri lachrymulā saltem vnam aliquam expresserit, quam videat Dominus erumpentem. Quid verò si vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inarescat humor, emanare nō desināt. Quicunq; enim ita seminarit in lachrymis, letissimā frugē postmodum est in exultatione demessurus. At inde nomen sinapis habet, quod olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi *ἴσπιδος* dicitur, vt medicorum tradit disciplina. Vnde acrem, & incōmodam eius naturā incensit Græcus Athenæus. Fac olus id infestū oculis, & perniciosum: nostrū, quod ex agro Domini colligimus, cor in primis exhilarat, cerebrū illustrat, oculos aperit, vt videat sicut Agar fontē aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambrosij vereq; celestis cibi gustū reddit idoneū: faucium asperitatem emollit, vt nullius vnquā vuæ afficiatur incōmodo. Prodest etiam sine ficu adhibitū auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemq; pruritū extinguit, vt nullo profus vitio contaminatū corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud lepra in sacris monumentis, quā vitiorū sordes, malæq; consuetudinis contagiones?

FIRMITAS DOCTRINÆ.

Quid autem illud, quod semel satum difficulter extirpari potest? Nam semina simulac decidere, haud ita multò post & virent, & feracissimè pullulant: vnde doctrinæ stabilitatem, & propagationē ex eo possumus interpretari. Nā qui semel nostræ huius sinapis suauitatem gustare cōperit, ab ea nunquam amplius, tanquam Vlysis comites à loro, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie caulis amcenissimus, totaq; spiritus conceptacula seminibus his confarcentur, neq; hunc proculcabit lupus, aut vsus, aut rugiens leo: non effrænis equus, non taurus ferox, non dolosa vulpes in pabulum absumet: non frigus aduret, non æstus desiccabit, non aratru deniq; contundet: virebit in dies magis, & ad procellas & conculationes omnium tanquam insuperabile crocum lætius proueniet.

Zz 2

AD hæc sinapis expergefactum ac minimè somno grauatum significat intellectum: siquidem terrestris illa contra lethargos, deaso prius capite, illinitur. Noster hic sinapis deaso circumcisit cordi cōtra huiusmodi morbū admouetur. Quid enim aliud lethargus est, nisi somnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, suauit huius nostri pungimur acrimonia. Gustu eius scimus quando hora est de somno surgere, ne grauati eo, longæ scilicet desidæ indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non galli cantu, non æris tinnuli strepitu, non vilius ortu sideris indigemus, vt mane, sed planè mane excitati corpus strato corripimus, atq; tūc, & in dies, septies laudes Deo concinamus.

SVBLIMIVM APPETITOR.

Quid verò quòd per sinapis ramusculum, què quis ore decerpat, mētem & cogitationem in sublimè sese attollentē accipimus? propter præsentaneam excitandī virtutem, quam in eo semine Pythagoras maximè omnium admirabatur, qui vix illius terrestris folia degustauerat, præcipuo tamen vnum illud amore prosequēbatur, quòd vim eius in sublimè ferri conspiciēbat, perinde ac si in cœlū niteretur, cum per nares in cerebrū penetraret, omniāq; hinc purgatoria, & ad visum mentis vegetiora fieri asseueraret. Maximè itaq; studendū, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cum præsertim modico eius in ollā iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè decoquantur. Agitè igitur, agitè ferculis omnibus, tam æstate quàm hyeme, tam mane quàm vesperi, vel grana, vel succum eius admisceamus. Utuntur hoc libenter probi omnes, hoc Pontificijs cœnis adhibuit assiduè Clemens VII. Nulla enim vnquam vel publica vel priuata cœna est ab eo instituta, quin nostrę huius sinapis agricolæ politoresq; plenis adstarent calathicis: iucundumq; inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel ferere, vel condire didicisset. Idem nobis faciendum, vt noster exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fames occupet, neq; sitis etiam molestat: supra enim nectar, supra omnem, quod aiūt, ambrosiam cibus hic, & melle & fauo suauior, mortalibus ad vitam est omnibus profuturus.

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI.

MEDICO SALODIANO, DE IIS QUÆ PER CÆPE ET HORTENSIA QUÆDAM ALIA SIGNIFICANTUR
EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

Quoniam risurus sis, Fantone doctissime, super apophoreto nostro, non sum nescius, quippe qui odoratissima suauissimaq; citria, Salodiana scilicet, quibus nusquam preciosiora nascuntur, à te dono acceperim: ego contra Cæpe, alliumq;, tam olida, tam insuauia tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorumq; olerum corbes, quorum tu istic vel hortos integros vno esse comparare possis. Sed quid facias? non eadem sunt omnibus ingenia. Attamen si quanti hæc, qualiacunq; sint, mihi steterint noneris, forte non ita vilia esse dona estimabis. Non enim cœlo nostro hæc nascuntur, sed ex Aegypto intima hucusq; magno portorio trāsferuntur. Neq; sperandum vt hic sata his similia renascantur, quia talia sunt, vt in alieno solo semina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At malo

Amalo ego nostratia, sapores quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis sint, toties experisumus. Sed vide ne fallaris, priusquam nostrorum experimentū facias. Declineris Aegyptios olim & doctrina, & ingenio plurimū claruisse, neq; temere ex tota Græcia viros summos doctrina nomine ad eos transmeasse, cum tamen y cæpe tanti facerent, vt id numinis loco colerint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum existimare debeamus. Utunq; autē, ne hic totam Commentarij rationem alieno loco explicandam suscipiā, ex ipso omnia loco suo videnda tibi proposui, quorū multa licet antiquitate iā obsoleuerint, solent tamen vel eruditus aliquam asferre delectationem, quæ veteres quomocunq; tradiderint, propterea quòd exquisitoribus iuniorum inuentis magis ex comparatione gaudere consueuerimus.

C A E P E

Lera igitur & sagminea quædam collecturus, ordiar à Cæpe, propterea, quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, furculorumq; genera memoriam sibi primam cæpe apud Aegyptios vendicauit: quin etiam inter hortensia eorum numina principatum profus obtinuit.

L V N A.

EA enim tota lunaris est: cumq; nullum apud nationem eā numen vesaniore cultu habitum fuerit quàm Luna ipsa, in vnus Lunæ honorem cæpe colerunt. Nam vt taceam quòd ea dissecta multiplicem Lunæ ipsius effigiē, & quas Græci φάρος nuncupant, omnes ostentat, siue ea curuata in cornua, siue æqua portione diuisa, siue protuberet, siue quotidiana facie varia sinuet, nunc immensa sit orbe pleno, ac repente nulla. Habet autem cæpe hoc peculiare, quòd Plutarchus quarto in Hesiodum Cōmentario tradit, vt reuirescat & cōgerminet decedente paulatimq; deficiente Luna, contra autem inarescat, adolecente, quasi ipsa pro alimento corpus exponat suum. Quamuis rem lōgè aliter acceperint Pelusiotæ, qui cæpe profanum aded existimarint, vt cibum eius pollutū esse crediderint, ideoq; mensis inferri vetuerint, propterea quòd solum olerū omniū contra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cōtrarias. Quòd verò cibus tam acris tamq; vehemens in mensarū etiam delicias venerit, Socrates apud Xenophontē Philosophorū symposio, bellatorū vires acriter eam excitare dicit, & eius esu vino cōmendationem augeri, ibidem legas. Laudat eas etiā quisquis ille est Apitius, quòd ad omnia cōdimenta optima sit & idonea. Quamquā Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, parasitorum omnium, quot sunt, quotq; fuerunt, festiuissimus, cum cæpas Pontificijs Leonis X cœnis auidius appeti, trucidariq; indignissimè ferret, aspera declamatione cōtra oleris eiusmodi esitationē inuehi solitus est, impios, impuros, intestabiles eos omnes dicitare atq; reprehēdere, qui humanū corpus tam puro elementorū cādore mūditiāq; compactū ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; sibi perq; simili fabrefactū, quòd idē ipse rerū opifex spiritu afflasset suo, flāmeisq; stellarū scintillis animasset, isti per spurcissimū ceparū allijue cibū, maleolenti & vsque aded fœtido putore cōtaminare, fece tam sordida, tam profana polluere, ipsius demū sanctioris animalis animā reddere dijs hominibusq; abominabilē cōniterent.

P R O F A N V M.

Sed vt ad Aegyptiaca nostra reuertamur, alia insuper afferē causa, cur profanū hoc apud aliquos olus haberēt: sed ea fabulosa, atq; ex vulgo sumpta, forsità à calūniatorib. in eius gentis irrisionem excogitata. Aiūt em̄ cepis ideo nō velci

Ægyptios, quia Dictys Iſidis alūnus, dū has in Nili ripa enatas auellere cōnare, u-
tur, in amnem decidisset, extinctusq; hac inde sit memoria colli cceptus, ut olus
id, quasi necis patratæ causa, profanum haberetur. Alij rem in religionē conuer-
tere, quod numen vltione ea sese improfanabile esse commonstrarit.

L A C H R Y M Æ.

ID non omiserim, apud quosdam cæpe lachrymarum hieroglyphicum fuisse,
Ieaq; de causa imperatum esse à Biante philosopho Alyatti Regi eum ad amici-
tiæ suæ fructum amicè beneuolēq; accersenti, ut cæpe uelceretur. Ita enim tetricū
eius philosophi dictū ferunt: ἐπὶ ἀλυσίῃ καλδίω πρόμυνα ἐσθίει. Nam quod cæpe ocu-
los acriter mordeat, lachrymasq; vel sola cōtrectione cieat, omnibus explora-
tum: aptēq; Columella lachrymosam eam vocat. Iam & Dionysius apud Aristo-
phanem interrogatus, cur ita fleret, cæpo olfacere se respōdit, & ea de causa κρό-
μυνας Græcis dicitur, ὅτι κρόμας μύνη ἔστι ἐσθίοντως, quod comedentes iubeat oculorum
pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginē oculorum, quod eam
vel olfactu purgent.

P E R I N I M I C I T I A S I L L V S T R A T V S.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorū obtreccionibus &
iniurijs creuerit, longeq; illustrior atq; potētior euaserit, quo aduersaria ma-
gis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico furculum rosæ flore præditum, e-
mergentem è cæpe figurabit. Experimento siquidem comprobātū est, rosas vio-
lasq; iuxta cæpe vel allium fatas, fragrantiores fieri: ita vnus scetorē ad alterius
beneuolentiā conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenset cōmoda & vtili-
tates, quas cōsequi possumus ex susceptis inimicitijs: fieri quippe nos vigilan-
tiores ad vitia declinanda, & ad virtutē capeffendam ardentiores, atq; in his o-
mnibus maiori conatu laborare, ut quæ veram gloriam paritura sint omni stu-
dio sollicitudinēq; complectamur.

A L L I V M,
M I L I T I A.

Num tantum ex allio hieroglyphicum inueni, ut per id militiam in-
telligamus, propterea quod & allium & cæpe cibum esse militarem
constat. Atq; hinc prouerbiū apud Sudam, neq; alliu, neq; fabas est
tandas, ijs qui tranquillum sibi vite statum proposuere: per summo-
rum allium, bellica negocia dimittenda: per fabas, ciuilia non attingenda, quæ
latius in Fabæ Cōmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet,
Aristophanes, Equitibus, milites memorat, qui cōemptis alijs & cæpis naues
incendissent. Et chorus iam antea Alanopolam incitans dixerat, Vt inalliatu
strenuè magis pugnes. Neq; rem tantum bellicam adiuuat allium, sed rusticæ e-
tiam opem affert. Siquidem, ut Africanus ait, oleum in quo allium contritū fue-
rit, mirè prodest vitibus eo obunctis, ne pediculos gignant: & absq; oleo tritū
oblitumq; arborum truncis, ne ab erucis infestentur, opitulatur.

R A P V M, SOL.

Pud Ægyptios sacerdotes veluti cæpe Lunæ, ita rapum Solis erat
hieroglyphicū, numinibusq; alterum & alterum suis dedicabantur:
corpus enim rapi solidū, immutabilē Solis effigiem refert: veluti cæ-
pæ, ut dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarū, Lu-
næ varietates ostendit. Sanè autores sunt rapum è plumbo dicatum olim fuisse
in tem-

in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis soliditatem ostenderet,
F V N G V S.

IT fungus nescio quid sapit hieroglyphicū, qui tamen si apud Ægyptios,
quos sequimur, nusquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos nō
illepido celebratur significato.

R E P E N T E Q V I D E T I N S P E R A T O F A C T V M.

NAm id præcipuum fuit, estq; adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, ut
quotiens noui aliquid præter expectationem repente factū apparuerit, fun-
gum id dicitemus. Poetas quippe funginos, oratores, historicos, philosophos,
iuriconsultos vnus tridui studio auctoritatē indeptos, & quæ plurima sub Leo-
ne X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præstantes aliquot, tanquā in Parnaso
somniaffent, haberi cceptos, eoq; processum temeritatis, ut ex ijs nōnulli mili-
tes etiam sibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

*At rerum natura parens nil edere magnum,
Spectandumq; solet, longo nisi tempore adultum.
Ipsa etiam maiora suos animalia partus
Iussa diu gestare: decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritur a, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

Sed ut ad funginos reuertamur, prouerbiū est, quod dere subitaria & insperata
fertur in primis, nocte vna fungum nasci. Quare apud Dionem legas, Traiani
vita, fungū quendam magnū in Decebalis castris à barbaris circumlatū, Latinis
etiam literis inscriptū. Literas non ponit autor, sed ex ijs quæ subsecuta sunt, ma-
nifestè percipitur, a. Imonitionis aliquid id fuisse, cauendū scilicet Traiano, ne se-
tantis tamq; ferocibus copijs cōmitteret: repente enim oriri solere, quod nemo
vnus vnquam expectasset. Quod ut existimē id admonet, quod in eo exercitu
vociferationes etiā exaudiebantur à Buris præcipuè, atq; alijs gentibus cum Ro-
manis societate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & ut saluis rebus
retrò domum abiret admonentibus.

F A T V I T A S.

A pud Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & stupidæ admodum cre-
dulitatis hieroglyphicum est:

Adeon me fuisse fungum, ut illi crederem?

Quod quidem significatū Nicobolus eadem fabula manifestius declarat, dum
se omnes quicunq; vbiubi sunt, qui fuere, quiq; futuri sunt posthac stulti, stoli-
di, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè stultitia & indoctis mori-
bus profitetur. Et prius de re nihili Chrysalus:

Tanti est, quanti est fungus putridus.

D E C V C V R B I T A.

Vcurbitam apud Ægyptios non inueni in suas literas receptā, apud
alios tamen in hoc genere minimè præteritam.

S P E S I N A N E S.

NAm apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit, utpote
quæ cum ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq; identidem nu-

Pierii Val. Cucurbita, & Papauer.

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & nisi condimento aliquo iuuetur, egregie fatuum est.

SALVBRI TAS.

Necq; tamen cucurbitae fautores defunt, vt qui pro salubritate poni eam contendunt, anfa, vt puto, capta ex prouerbio, *καλοκωθίης ὑγιέστερος*. quod ex Epicharmo sumptum memorat Athenaeus.

DE PAPAVERE.

Papauer nonnulli inter segetes enumerant, propterea quod Maro id Cereale dixerit: quasi non & olera, & edulia omnia terra nascentia, Cereris esse munera cognoscant. Ab hac igitur parte significata eius exordiemur.

CERES.

Papauer quidem Cererem, atque adeo terram omnem humano commercio habitam, hieroglyphico suo referebat: neq; quidem hoc vna tantum de causa: orbicularis enim figura eius perinde ac terrae, protuberat vnde cūq; conuallibus quibusdam veluti subsidentibus, montium quodammodo iugorumq; specie, locorumq; reductorū effigie: interiora deniq; folliculis quibusdā distincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuijs, & montibus, & vrbibus disperuntur. Innumera praeter haec includit semina, est & hoc terrae benignae propriū. Neq; quidem hoc cibū, nisi concutiat, obtundatur, & ventiletur, emittit: neq; terra, nisi exaretur, sarriatur, vertatur, obteratur, multisq; modis excutiat agiturq; quicquam proficit.

IUSTITIA.

Propter verò receptacula equis inter se interuallis disgregata, iusticiam, ac leguminationem, quae Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè commoustrat: eaq; de causa dea ipsa & legifera, & iusticiae autor appellata est: siue, vt arbitrantur quidā, propterea quod sementia penes se deposita magno cum scenore reddere consuerit. Sanè Virgilius & his & quae superius dicta sunt consideratis, nō immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad eruditionem faciat, inuestigantes, Cereale papauer à Poeta dictum autument, quod Cererem in Proserpina filia conquirenda cibos sibi ex papauere confecisse tradant, quasi per somnium ea fuerit inuestiganda, quae merae sunt nugae.

VENVS.

A pud Sicyonios Venus, vt autor est Pausanias, cum papauere in altera ex manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad seminis copiam referendum est. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habebatur, quo de Commentario suo dictum. Erat verò eius deae statua auro eboreq; fabrefacta, in summo cuius vertice poculum insidebat: quod hieroglyphicum eò spectat, quod maritū Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomine nuncupabant: *πότης* enim vtriusq; nomen, & *ἠδὴ* Platoni amor.

AMOR.

Nimirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud sortilegos, cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno superponunt, alteraq; passa manu illud allidentes, ex crepitu consiciunt quod querebant. Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamorosius insonuerit, eo se magis amari putant: quod si sonus oblanguerit, contemptui se habitos arbitrantur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminuit Theocritus:

284

Liber LVIII.

Quod vno dici potest versu: *Νεκ' ὑπερκεκολλημένον ἄλλ' ἄντως ἀπαλὸν ποτὶ πᾶσι ζῴωνται θνητῶν.* Nec percussio crepuere papauer a pugno.

GENTES.

Humani verò generis hieroglyphicum praeseferre videtur, non ex his tantum quae superius de granorum dissepimentis dicta sunt, sed ex eo etiam constat, quod compitalibus, quae in compitis Laræ, siue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita sacrificabantur. Sed Iunius Brutus consilii sacrificij genus abominabile & abhorrendum, suppositis puerorum loco, alij papauerisq; capitibus, celebrandum instituit.

CAPITA.

Et enim illud haud obscurum papaueris significatū, vt omnino capitū hieroglyphicum habeatur, aded nullus olerū fetus insigniore capitū honore conspicuus est: fortè vastior fructus cinarū, sed aut spinarū, aut integumentorū, quibus confertim circumuallatur, asperitate horridior, cum papaueris & lauore delicatus, & Regia corona redimitus, maiestatem quandā praeseferat. Iam & apud interpretes Theocriti *μήλων λέγεται ἢ κεφαλῆς*. Sed mihi videtur locus potius ex historia desumptus, vbi Tarquinius cognomēto Superbus, per hortū inambulans, nullo responso dato ei nuncio quem Sextus eius filius, quid sibi agendū in Gabios esset sciscitatum miserat, tantum baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populū paulatim summouēdos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriundi Tarquinijs. Siquidem serunt Perianthrū, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cum per fidum nunciū Thrasylbulū Milesiū cōsuluisset, quānā arte, quāue vi sibi principatū stabilire posset, nullū ab eo responsum accepisse: vidisse em̄ se tantū nūcius memorabat, eum in campū triticeae segetis ingressum, eminentiores spicas baculo decussisse, atq; ita Perianthrum instructum, capitibus ciuitatis caede & exilio sublati, tyrannidem occupasse.

DE VERBENA.

Capitis, qd in papauere est, significatū, verbenę reminisci facit, in qua de capite identidē nō incuriosa & nunc est, & olim fuit inuestigatio.

CAPITA DEORVM.

Verbenarū fasciculi puluinaribus dicati, Deos apud veteres significabant. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiusmodi Deorum capita nuncupare. Sanè apud Tusculanos fasciculus, vel corona herbacea imposita puluinari Castoris, struppū vocabatur. Alij struppū idem quod strophium intellexerūt. Vnde apud Faliscos struppearia nuncupabantur festa, quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Græcum esse vocabulum struppum putat, quippe *στρόφιον*, & insigne fuisse, quod sacerdotes in capite ornando gestarēt, siue ea corona esset, siue aliud gestaminis pro corona: de quo videndus Festus, sed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCURSORIS CAPVT.

Non temerè verò in nostram vsq; diem mos plerisq; Italiae ciuitatibus perdurauit, vnā ē verbenis specie, eamq; & grandiorē & odoratorē in D. Ioannis Præcuroris memoriā celebrare. Herba enim ea lato folio est, crispatoq; aspera admodū lanugine, coloris cineritij, multis scissuris corrugato, acutissimi odoris ac pericūdi, caule præalto, ramofo, quadrangulari, puniceis floribus adbuglossae propemodū similitudinē condensatis, intra quorū calycēs grana qua-

tuor singulis, veluti panici papauerisue reperiunt, quib. excusis pediculo pars adiuncta remanet, quasi quedam macilenti capitis effigies, idque D. Ioannis caput vulgus dicitur, herbamque eius nomini dicatam, non sine pietatis ostentatione puluinaribus imponit, eademque priuatarum edium ianuas parietesque ornat, tanquam amuletum sit minime contemnendum. Nec me latet verbenas pro quibuscumque sagminibus in sacris acceptas, & coronationum ritibus herbas quascumque a Capitolio decerptas, pro verbenis habitas: ipsam autem verbenam multis a Dioscoride nominibus appellatam, & quae super ea plurimi aetate nostra conscribere, quae hic repetere superfluum esset.

NOVA NUPTA.

Qui verò puellam pingunt verbenam sub amiculum occultantem, hieroglyphicum huiusmodi nouam nuptam significare tradunt. Si quidem mos erat nuptiarum sacro faciendo, ut noua nupta corollam de verbenae floribus a se lectis sub amiculo gestaret. Sunt & alij verbenae siue verbenacae, usus, alij atque alij antiquorum ceremonijs, magicis etiam elusionibus accommodati: sed nos ea tantum delibamus, quae ad alicuius hieroglyphici significationem pertinent.

DE FILICE.

VOLATVS.

Filix quoniam Struthio camelus pennis assimilatur, sunt qui volatum per herbam eam figurare ceperint, quod mihi non vsquequaque approbatur. Nam licet vnaquaeque penna volatus hieroglyphicum sit, instrumentumque eius rei proprium, cum tamen manifestum sit Struthio camelum ex omnibus alitibus, vnum, ob vasti corporis mole, vix posse sese humo attolle re, alis verò uti ad cursum tantum adiuuandum, congruum mihi non videtur ab eo significatum id desumere, quod ipse sibi natura repugnante praestare minimè possit. Sed de Struthio camelo satis inter alitum significata. Id de filice productum, non Struthio camelus tantum causa herbam eam Pteryga vocari a Graecis, sed quod in vniuersum folium eius sit pennae alitum simile: de quo & Dioscorides & alij plura.

SECVRITAS.

Magis autem placet illud quod securitatem per filicis hieroglyphicum indicari quidam memoriae prodiderunt, propterea quod eius herbae odor serpentes fugat, animantium quippe genus omnino perniciosum: eaque praecipue de causa rusticis eiusmodi folijs grabatos suos farcire consuevit, ut interpretes Theocriti tradiderunt.

ODIA CAPITALIA.

Id etiam est filicis hieroglyphicum, ut arundini adalligata capitales indicet inimicitias: adeo enim inter se disidetur, ut altera alteram enecat, coronae modo circumducta, vulneribusque alterius stirpe factis, contusa altera & imposita efficacissimè medeatur. De quibus ita Celsus: Pessima ex furculis arundo est, quia aspera: eademque offensa etiam in filice est, sed vsu cognitum est, utraque aduersus alteram medicamentum esse, si contrita superimponatur. De dissensione ita Plinius: Filices aiunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri impositas: similiter & arundinem exarari vomeri imposita filice praecipiunt. Quod verò ad supradictam pertinet medicinam, apud eundem lib. XXIII, cap. XI, eademque Celsus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

Vid sibi vellet Absinthium de fauo mellis enatum, in Apis Commentario Lucretianum secuti carmen indicauimus, nunc quid simplex sibi velit, exponamus.

SALV.

SALVTIFERA CASTIGATIO.

Significat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationem, quae cupiam salutem attulerit, qua scilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapsus in scelerum voragine, in meliorem mox regressus semitam, abiectis a se vitijs, vitam inde degat inculpabilem. Amarissimum est enim absinthium gustu, perinde ac obiurgationes vnicuique videntur acerbae, sed si haustum non reuomat, omnem perpergat intestinorum fecem: contra verò mel, quae placidae sunt adulationes, bilem auget. Dicit enim Horatius ex medicorum dictatis, Dulcia se in bilem vertunt, ideoque hominem in morbi alicuius incommodum trahunt: qua de re satis in Ceruo, qui fistulae sonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in se directum minus aduertit.

SACERDOTIVM.

Erat verò absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, sacerdotum Isaacorum gestamen: huius enim ramum illi praeferre solenne habebant oleaginosorum ramorum loco, ut apud Dioscoridem lib. III. Quod verò Seriphium absinthium, quod et marinum dicitur, autor idem, neque non Plinius aiunt Taphosiri in Aegypto laetissimè provenire. Taphosiri urbem Stephanus ideo dictam ait, quod ibi sepultus sit Osiris.

SANITAS.

Quod verò poculum absinthij quadrigarum agitatoribus propinatam legas, indicat id Latinarum victorem: his enim feriis qui quadrigis vicerat, absinthium in Capitolio bibebat: idque maiores nostri sanitatem interpretabantur, quod magni satis praemij loco dare se profitebantur.

HYSSOPVS.

ELVTIO.

Hysopus in diuinis literis hieroglyphicum est gratiae spiritalis, per quam inquinati labe aliqua eluimur. Eius aspergine mundatur quoddam lepra genus. Lepra passim humana delicta significat, siue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Psalmographum, Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientiaeque hieroglyphico ponit, propterea quod humilis admodum herba est, & lapidi, cui nascendo adhaerescit, adstricta: cuius radices saxum etiam dicuntur penetrare. Ipsa verò praecipue pulmones curat. In pulmone sedem habere dicitur superbia, in quo scilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorum: In pulmonibus inest raritas ad hauriendum spiritum aptissima. Quod verò spiritus pro superbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res gestae credo meae nimis extulerunt, & mihi nescio quos spiritus attulerunt. Ibi autem aperitus: Nunc Capuae Campano praesidio ac regio spiritu cum viderem, Blosios illos mihi videbar videre, ac Iubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS.

Mite aliquid & lene, quod ex aspera duraque re proveniret, significare qui vellent, hieroglyphicum Asparagi faciebant, furculum quippe iam maturum & seminibus instructum. Nam spina est, quae semen illud fert, quo fato molles inde asparagi succidantur. In Bœotia sanè qui nouam nuptam comebant ornabantque, eam spinoso asparagi frutice coronabant, quoniam ut apud Plutarchum est de Coniugali vita, suauissimum ille fructum de asperrima spina producit. Sic vxor viro primam illius asperitatem ac duritiam.

tiam minus aspernant, dulcem postmodo & suauem conuictum præbet. Quod verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, similes profecto sunt ijs, qui prima vuarum acerbitate offensi, eas etiam cum maturuerint, abhorrent.

CITO CONFECTVM.

Atque hæc de spina. Teneriores verò coliculi significatum habent rei quam, ocyssimè paratæ, vel ipsius Augusti dicitur, cui frequentissimè illud erat dicere. Citius quàm asparagi coquantur, cum quid momento minimo properatum innuere volebat. Ita illud apud Dioscoridem animaduertendum, ἐπιθυμῶν ἔσθω, quod in antiquissimæ translationis codice, Latina quidem phrasi, sed literis Longobardicis scripto, quæ perlegi Florentiæ, quemq; Marcellus translationis suæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, victitantibus asparago, perinde ac thymo etiam ac capparum, extenuationem corporum videtur exprobrare, vbi ruralis parsimoniam penitentem virum in scenam producit, querentem scilicet quod rus, vt medici, conuenientia ægrotis tantum esculenta subministrat. Addit illud:

καὶ νῦν δὲ
τὰ πρῶτα γὰρ τὰ τ' ἀσπαραγῶν καὶ κapparῶν,
θύμων, ἀσπαραγῶν, αὐτὰ τὰ τὰ γὰρ δὲ δομα
μὴ λίαν ἐπιθυμῶν με τῶν κενόων.

Quorum versuum hic est sensus: Atque per louem

Innata petris obsoniola capparum,
Thyimumq; & asparagum, & alia huiusmodi,
Quam vereor, extenuatione præ nimia.
Ne me cadauer exanimum humi deserant

Quod verò Philemon τὰ πρῶτα γὰρ dicit, vide apud Dioscoridē quoq; in petrosis nasci asparagum, nulla facta de satiuo, quo nunc plurimum vtimur, mentione.

DE CAPPARI

Ed quod ad Capparin attinet, ad hanc Philemonis sententiã facit Dioscoridis locus, qui eam nulli rei dixit esse vtilem, nempe adeo tenue esse nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA

Vita super Mandragora dicenda essent, sed ea vel insuauia, vel abhorrenda: quare in ijs quæ humano generi perniciem afferunt, temperamento vtendum est, quoniam etiam nescire quædam inter virtutes reponi solet.

SOMNICVLOSVS.

Id omnino nõ dissimulabimus, somniculosum hominẽ per id genus herbã significari, propterea quod vis eius media est inter venenum & soporẽ. Nam si quis vinũ ea medicauerit, bibentẽ in profundũ adeo somnũ injiciet, vt expirasse credat, memorabili Annibalís exemplo, qui missus à Carthaginensib. in Afros qui rebellauerãt, non ignarus ille gentẽ esse vini auidã, magnũ eius modũ mandragora permiscuit, mox leui cũ eis cõmisso prælio ex industria cessit, nocte inde intempesta relictis intra castra quibusdã sarcinis, et eo vino qd infecerat, fugã simulauit: cumq; Barbari occupatis castris gaudio effusi medicatũ vinũ haulissent, iacerentq; strati defunctorũ in modũ, reuersus Annibal nullo negotio eos truci-

trucidauit. Remi Fronto exemplis suis adiecit. Quod verò ponit historia vinosos Afros, Cyprianus quoq; de Afrorum suorum bibacitate multa cõqueritur, quæ propemodũ iam, vt nuñc apud Germanos, in ciuiliũ laudum locum irrepisset. De soporiferã verò Mandragorã vi Medici multa tradidẽre, idq; præcipuè, quod plurimũ & efficacissimũ est eius vsus in soporãdis ijs, qui vel inuendi vel secandi sunt: altissimũ enim per quatuor ferme horas somnum, potione ita medicata exhausta, perseverare, vt neq; ignem neq; ferrum sentiant.

AMATORIVM.

Proposui de veneficijs à mandragora nihil me dicturum, præsertim ea quæ pertinet ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in sacris literis: sed nunc maioris illud curæ precium esse ducò, vtradicis eius figuram, non temerè tam insignem à Deo, siue à natura, ducente Deo, conformatam, enarrem: cuius altera est virili specie, capite capillamento veluti quodam vndecunque cooperito, pube etiam densissimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente. Altera sceminina, iisdem velamentis, si quis curiosius rem ipsam inspectare voluerit, naturæ miraculum occultantibus, quotidianis testimonis veritatem ipsam comprobantibus. Quod miror à quibusdam tam pertinaciter negari, cum præsertim vulgatum sit, Pythagorã herbam hanc ἀθηρωπιμορφος appellasse, quo vocabulo nihil manifestius ad humani corporis formam exprimentam. Sed, si Deo placet, Pythagoram isti dicunt mysticum aliquid per id nominis intellexisse, eam quippe Philosophi locutionem ad poma ea spectare, quæ putant nõnulli Melenzanas esse, quod oualis figuræ sint, ac perinde testibus assimilentur. Leuis hæc est coniectura, si quidem ἀθηρωπιμορφος vtriusq; generis vocabulum est, resticuli verò forma ad marem tantum pertinet. Sed quod arbitrari videatur Hermodaus Barbarus, vir vndecunq; doctissimus, Melenzana apud Ligures quasi mala insana dici, quam quidem coniecturam, vt inferius apparebit, puto eum ex Columella desumpsisse, cur nõ ab amarore potius, quo, nisi condiantur, egregè prædita sunt, dici ea arbitremur: quod quidem propius ad Ligustici vocabuli simplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterum cum Dioscorides & reliqui medici hanc & aliam Mandragorã speciem frequenti vsu sumptam inter venena connumerent, Marezana verò, quæ totius littoralis Liguriæ tractu modò recentia in iusculentis, modò condita aceto sceniculoq; superinperso, in acetarijs & frequenter & copiose anno toto estur, nihil afferunt incommodi, sed & grata gustui, & corpori salubria sunt, nullo mihi pacto videntur inter mandragoras recensenda. Ad hæc cum Dioscorides mandragorã poma oui vitelli similia dicat, auellanæ nucis alij, Marezana nihil habent quo vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari possint, imò totius oui speciem & magnitudinem præ se ferunt, plerunq; ijs etiam grandiora, eò dissimilia, quod punice coloris sibris, ab ea parte quæ Soli exposita est, non sine spectantium applausu & oblectatione dispescuntur, cumq; valde maturuerint, totè puniceæ fiunt, parte à Sole tacta semper densius colorata. Sed vt ad formam radicis quæ verè mandragorã dicitur, reuertamur, id etiam miror, cur vnã cum Pythagora Columella etiam nihili pendant, qui Pythagoricam secutus nuncupationem, ita super ea canit:

Quamuis semihominis vesano gramine facta

Mandragora pariat flores, mæstamq; cicutam.

Quod verò Columella vesano gramine posuit, ad herbæ vim respexit, quæ ali-

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidère, drachmæ vnus pondere, vel in polenta, vel esculentis alijs data, fatuitatem inducit. Bucherius super hac, Genesi, nihil aliud dicit, nisi mandragoram genus pomi esse paruo peponi similinum, quæ quidem forma ad Ligustica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, nisi obstarent reliqua veneno super tradita.

LÆTITIA.

Sed vt mandragoram ab omni absoluaus ignominia, Xenophō eam pro lætitiæ argumento citat, apud quem Symposio Socrates ait, vinum non aliter mcerori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiæq; non aliter excitare, quàm oleum inspersum igni flammā. Porro si mandragora venenum esset, aut mansa incōmodum aliquod afferret, cur XXX Geneseos Ruben triticeę melsis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrē suam deferret, & Rachel explorata re petierit à sorore, vt in eiusmodi plantę participatum admitteretur: cui Lia responderit, Parum ne tibi videtur, quòd maritum mihi præriueris, nisi mandragoras etiam filij mei industria cōquisitas tibi vendicare cogites? & quæ de nocte mox pacta sequuntur mandragoræ precio concessa. Vnde suspicari possum, apud scriptores nostros parum de mandragora liquere, antiquissimumq; eius vsum & vtilitatem esse temporibus nostris incognitam. Quod verò manifestissimū est, prisco illi seculo, ex historia sacra, cibum omnium preciosissimum fuisse apparet: nostro autem tempore, si ea Ligustica Amarezana est, cum tot condimentis inseruiat, & olerū omniū per vniuersum annum sit usitatissima, faceffere iusserim eos qui eam infamem imaginātur. Sed qui plura super ea quæserit, ad Plinium se conferat, lib. XXV. cap. XI.

DE BVLBIS NVPTIÆ.

Vnt qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci γάμος intelligunt) per hieroglyphicum Bulbi significari velint: eo enim plurimum veteres vtebantur ad languentem Venerem excitandam. Et vtiri in nouis nuptijs prima die, autore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

*Cum sit anus coniux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quàm satur esse potes.*

Sed hoc Martialis ex Aristophane desumpsisse videtur, vbi iuuenis, Cōcionatri cibis, à duabus vetulis distractus, quærit ab eis, quānam possit ratione duo eodem tempore nauigia agitare; respondet vna, Postquam bulborū ollam deuoraueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vsum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & semen erucae cum pipere.

CICVTA.

Sed quoniam nequitia satis vbiq; est, longè vtilius fore existimo, si quæ ad ardorem Veneris potius extinguendum proponantur, quàm quæ lasciuia foere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

Cicutam nonnulli pro hieroglyphico castimonie posuere. Causam ego eam esse crediderim, quod si eius herbæ succo testes illinantur, Venus cohibetur, præcipueq; *κατανοσηγμοι*, quæ scilicet per somnium accidunt

Veneris imaginationes compefcuntur.

SVP

S V P P L I C I V M.

Vbi vasa quædam, quid sibi quæq; velint, recensuimus, incidimus in calicē, vumq; non alia de causa supplicij de aliquo sumpti hieroglyphicum esse docuimus, nisi ob cicuta succum, qui fontibus capite damnatis propinari solitus esset, idq; præcipue Atheniensium instituto: ibiq; de calice in sacris etiam literis disseruimus.

DE RUTA CASTIMONIA.

Adem ratione Ruta quoq; hieroglyphicum est castimonie, qua cicuta, diuersa tamen nature vi: illa, quia plurimum refrigerat: hæc, quia supra modum exicat: atq; vt Dioscorides tradit, genituram in potu ciboq; extinguit ruta. Theophrastus ob siccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vtuncq; ita Ouidius:

*Vtilius summas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.*

Est & magis arcana causa, quàm siccitas caliditas ue nimia, quæ rutam continentioris vitæ hieroglyphicum esse iusserit. Nam cum serpens, vt suo loco dictum, voluptariae nequitie signum sit, ruta nimirum cum tota sit serpentibus aduersaria, eosq; vel odore fuget suo, vt pleriq; veterum tradidère, quanquam vim eam inesse vni syluestri tradunt, merito pro castimonia ponitur. Ad id porro quod acuer lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodesse tradit, vel cum matutinò maduerit succos in hunc vsum colligendos. Atq; alibi, roscidæ folia decocta in vasculo vitreo decoquenda, vino veteri admixto, atq; ita inungendum. Cur verò serpentes rutam exhorrescant, causam eam philosophi comminiscuntur, quòd serpentes frigiditate siccitateq; sint præcipua præditi, vnde nō immeritò terrarum orbis per serpentis effigiem ostendatur. Siccum enim & frigidum est elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictum, in manu statuitur, cuius sidus & frigiditate & siccitate censeri autumant Astronomi. Ruta verò quamuis calida admodum, ipsa tamen siccitate longè præstat, adeo vt affluentiori quadam ariditatis vi apta sit ad simile corrumpendū, eodem modo quo Proclus non aliam ob causam galli cantum leonibus horrore esse putat, nisi quia solaris virtus vtriq; insita sit animali, sed longè præstantius gallo, quàm leoni. Neq; dissimulanda est vis rutæ prorsus admiranda, quæ non serpentes tantum fuget, verum etiam feles (ita foinas nonnulli vocant, de qua loco suo in Æluro) prohibeat ne adrepant, si eius herbæ ramuli in columbarij fenestris & ingressibus alijs suspensi fuerint, traditum à Florentino in Constantini Cæsaris collectaneis. Quòd verò venenis ruta resistat, mustelæ sunt documento, quæ cū serpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperale appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticū illud aduersus venena medicamentum nulli iam nō innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cum fratris sui timeret insidias, rutæ folia XX, cum duabus nucibus iuglandibus, & totidē carycis, admixto salis grano, ieiunum quotidie accepisse.

DE CONIZA

ABLIGVRITOR.

Egyptij sacerdotes hominem qui bona sua abligurisset, & vt Horatius diceret, paternas maternasq; res fortiter absumpsisset, significare si vel-

Aaa 2

lent pecudes caprasue conizam depascentes, pro hieroglyphico facere consue-
runt: siquidem constat animalia ea quæ coniza vescuntur, infatigabili inde si-
ti confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gre-
gibus constabat, vnde vniuersa ea gens pastores à nonnullis in opprobrium vo-
citati (quanquam, vt alibi diximus, sacerdotes eorum, quiq; sacro cuiuspiam ini-
tiati essent, pastores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent)
notum ex historia sacra, cum Pharaon coloniam Iosippi parentibus & fratribus
indulgere meditaretur, nō admittendos in Ægyptiorum cōmercia censuit, quia
Iosippus industriam eorum omnem in armentis esse cōfessus erat, eos tamen &
cōmodè & liberaliter, opportuno feracissimoq; loco, seorsum à suorum confor-
tio habitare iussit. Vt cuncq; autem, censum Ægyptiorum per oues aut capras
exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

SEd enim quæ vis herbæ eius esset in polypos, curq; hominē amata relinque-
re pernitem, subito tamen euentu aliquo abalienatum, per conizam admo-
tam Polypo, sacerdotes ipsi cōmonstrare soliti essent, in Polypi cōmentario in-
ter pisces enarratum est. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza
sæpe mentionem facere continget, super ea loco hoc quedam aperire, quæ apud
autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita sunt, atq; ea quidem perplexè
admodum. Origanum herba est vulgò nota Romæ, atq; alijs vniuersæ Italiae
locis, ὀρίαν & Græcè, Cunila plurimum Latine dicta, quam, vt pote præcipuè suam,
Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptissimam
falsamento: nomen ab ea specie sumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæ-
terum cum permultæ eius species ab autoribus referant, eademq; varijs cogno-
mentis appellet, diligentiori cura ad Medicos delegata, satis nos habituri sumus,
si Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origani species est, quam à testu-
dine cum ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo
Plutarchus. Apud Pliniū legas, contra serpentes priuatim in vino bibi, quæ Cu-
nila bubula appellatur. Apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas
enim cum serpentibus assidue dimicare cognitum) origanum plagæ imponūt.
Theodorus Gaza, vir accuratissimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu-
bi pulicarem, quia pulices necat, stratis supposita, strataq; sub lecticis. Cunilam
hanc nostratam Satureiam à rusticis vocari, tradit libro X Columella. Horum
testimonia fuerunt adducenda, quia sunt nonnulli, qui Cunilam bubulam ean-
dem & origanum esse pertinacius negant. Addam & illud, cum inter tres præci-
puas origani species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de
hac non parum dubitare, eamq; sibi incognitam ingenuè profiteri. Nostris Bel-
lunenses agrestem quandam origani speciem vulgò prouenientem, caule, folijs
& floribus grandioribus, odore tantum nō vsquequaq; suauis, sed vastiore, pule-
lium asininū vocant, quæ nimirum Cunila bubula est, quæ in Liguribus Cor-
nabulia, & eodem apud nos vsu, quò apud Ligures, falsamenti inspersa. Puta-
rim verò Onitis vocabulum ἀσίνιον, qui asinus est, cōmodissimè deductum.
De formicis verò nostræ huius odore fugatis, experimentum ipse feci, quod ad
biduum post insersionem efficaciter successit, vt locum omnino desererēt. Ne
verò cuiuspiam mirum adeò videatur gramini huic eam inesse vim, Ambrosius
herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis ex-
cluso

Acluso fetu superiaciat, eoq; pacto pullos à luporum incurfu depraedationeq; tu-
tetur: lupo enim folium eiusmodi vsque ad fugam abhorret, Leopardus verò
allium ita sibi sentit abominabile atq; contrarium, vt si quis eo locū, vbi ille mo-
rari sit solitus, confricuerit, exilire cogatur, & aufugere. Alianus primo de Ani-
malium naturis scribit, noctuas à ciconijs, suo nido procul summoueri, plata-
ni ed folijs importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in tor-
porem dilabētes, ciconiasq; ita pullorum suorum incolumitati prospicere, qui-
bus assidue noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitijs
suo loco dictum. Neq; verò ciconiæ tantum, turturæ sue, aut testudines mede-
lam sibi nanciscuntur naturæ ductu, verum etiam & canes, & sues, & ex brutis
pleraq; alia. Canes quidem cum fellis vitio laborant, gramen illud suum depa-
scuntur. Sues si cephalalgia crucientur, fluuiales cancos inuestigant. Mustelæ
rutam, si venenatum quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes o-
culos depurgant. Huiusce rei quæ nam sit causa, non otiose quæritur à quibus-
dam, quippe cum animalia hæc neq; talia didicerint ab alijs, neq; quidem doceri
potuerint, cur ita norint quæ suis sint ægritudinibus vtilia. Putant igitur ita
accidere: quemadmodum faui odore solo apes ad sese alliciunt, & cadauera vultu-
res, vel procul absentes, sic etiam cancri sues illectent, origanum testudines, yr-
sam formicæ, de qua loco suo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq; quod sen-
sus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoscere queat, participes habeā-
tur, cōmentiq; sunt corporum conflaturs, diceret Plinius, in causam adducere,
quæ huiusmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione
varios, dum laborant appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vsui ve-
nerit, qualitates, fieriq; plerunque id importunè, ac præter morem, & indecen-
ter, id quod in mulieribus præcipuè videre est, quæ dum prægnantes sunt, & la-
pidem, & terram, & fordes alias, & humanam interdum carnem appetunt ad ve-
scendū: quod superioribus annis in Insabria accidit, vbi matrona quædam nobi-
lis, cum oculos in coloni sui torosiores musculos, qui de coxendicibus protube-
rabant, iniicisset, tanta arrepta est auuiditate carnis eius frustulum gustandi, vt
nisi compos fieret, defecturam se profiteretur, aut abortiuum facturam: quo me-
tu coniux eius commotus, maxima mercede cum colono conuenit, vt abscindī
sibi musculi partem pateretur, ne patrona sua exanimaretur: ille precij leno-
cinio ductus, conditionem accepit, succisumq; est frustum, modicoq; insperso
sale prunis tostum, quo illa deuorato incolumis quamprimum euasit. Quocirca
Medici cum in effrænatas huiusmodi appetentias incidunt, quæ salubria, quæ
minus, nouisse debent: nam aliquid huiusmodi omnibus ferè grauiter decum-
bentibus accidere interdum solet. Scribit Mnesitheus medicus in pneumoni-
cæ principio, quandam qui cæpe cōcupierat, eualuisse: quendam verò qui ficus
appetierat, periisse, propterea quod appetitio corporis qualitati, qualitas verò
texturaq; ipsa, vt quæq; est, morbis obsequitur. Ex quo manifestum esse autu-
mant, feras quoq; cum in perniciosas & letales ægritudines inciderint, non alia
de causa in huiusmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipsius (vtar Lucretia-
no vocabulo) cōposituras, quæ illas ad ea spontè incitāt, quæ saluti futura videā-
tur. In hunc modum disputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus concessum
volūt, quàm sentire & pasci. Antiquiores tamen philosophi pleriq; bruta etiā in-
mentis & intelligentiæ participatum admittūt, quorū nos argumenta validiora
alibi, & in Elephati, & in Formicæ cōmentarijs recitauimus. lis verò hīc cōtem-

Pierii Val. Heliotropium, &c.

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, prosequamur.

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO. TERRENORVM CVM COELESTIBVS TEMPERATVRA.

Vod si cognationem, consensum ue, aut temperaturam, quam inferioris naturæ istius res cum cœlestibus habent, infimis quippe suprema, & supremis infima, occultis quibusdam viribus colligata esse ostendere voluissent, nullo euidentiori signo, proprio reue hieroglyphico id exprimere consueuerunt, quàm cum herbas duas, Solisequã & Lunisequã figurassent. Liceat verò mihi ἡλιωτρόπιον & σεληνωτρόπιον ita Latina facere; illa enim ad Solis motum Solem versus mouetur, hæc verò ad Lunam vertitur. Sūt verò & alij flores tam arborum quàm herbarum, qui hoc imitari videntur, sed his duobus nulli manifestius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia sensu superioribus deuincirentur, & suam quæq; concordiam affectarentur.

DE LVPINO.

Rahit similis quodammodo natura, vt Heliotropio Lupinū subijciam; nam id quoq; ad Solis cursum vertitur.

H O R Æ.

Per eius autem figuram temporis dimensio, vel horæ ipsæ hieroglyphicè significantur; quæ quidem ab eo surculo tam manifestè distinguuntur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aëre etiam nubiloso, ex eius motu conuersioneq; deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re rustica.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

Et quoniam id ingenium est lupino vt coli nolit, sitq; negligentia ipsa fertilis, aptè quis fecerit, si hominem qui suapte ingenio vel industria sibi necessaria comparat, eiusmodi furculi gestamine insigniuerit.

DE NYCTERETO.

Ivcrò hominem occursum cuiuspiam rei natura expauentè ostendere curassent Ægyptij, Nyctereton herbam & anserem faciebant. Ferunt enim anserem ad primū conspectum eius expauescere, vnde & χλωμόμικρον vocatur. Herba est coloris ignei, folijs spinæ, nec à terra se attollēs, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκτιπέλον appellatur.

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

Atuum & insulsum, turpicq; deditū inertiq; hominem, per Blittū herbā significare mos erat. Stupidi em̄ saporis herba omnino est, neq; vllam habet acrimoniā: vnde conuiciū in scēminas mariti faciunt apud Menandrū, βλίτη εας appellantes. Et Truculento Plautus nō infacetè dixit blitteam meretricē, quæ non saperet in vino ad rem suam: qui locus imperitè satis à nōnullis inuertitur, qui Bletetā & Bletem nesciō quod in cōmodi calcēamenti genus exquisuere in eiusmodi cōtemptū. Laberius dixit bipedem blitteā belluam. Et Empedocles, vt apud Varronē est, humilem humani generis conditionē ostensurus, natos homines ex terra ait vt Blittū. Sanè illi nomen herbæ à stupore est; βλάη enim stupidus Græcis, stolidusq; & ignauus.

DE

Liber LVIII.

424

DE BETA.

Vnt qui betam & blittum idem esse sentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui scripserit

Ut sapiant fatua fabrorum prandia beta,

O quam sepe petet vina piperq; coquus.

quas aliter paratas nihil sapere exquisitoris ganeq; proceres profitent. Sedenim Dioscorides blittū à beta secernit, & blittū quidē apud Ægyptios Æclotoripē, apud alios Eriplē, apud Romanos pariter & Græcos blittū appellat; edī oleris modo, ventrē tātum deijcere, medicas vires habere nullas: cum beta ea sit, quæ Atticis οβήθρον, Thessalis, propter odiū in β literam, τβήθρον nuncupet, olus vbiq; locorū celeberrimū vstitatissimūq; alicuius omnino suauitatis, quodq; à ciuilibus mensis minimè reijciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat utilitates, quas qui nosse voluerit, Dioscoridē legat lib. altero, cap. cx, Theophrastum viii, Æginetam vi, Pliniūm xix. & item alios.

M O L L I T I E S.

Per eius verò hieroglyphicū cinædica petulantia, mollisq; & eneruis lasciuia notatur, peruulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cum à petulcioribus quibusdam pueris conuicio incefferetur, quod canis esset, ac subinde fugitarēt, quarente eo cur fugerent, Ne mordeas, respondentibus: Bono estote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIOSITATIS REMEDIVM.

Vi significare hieroglyphicè volūt hominē ebriositate laborantē, ac sibi remediū comminiscens, vt præmonstrarunt Ægyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebāt. Vpupa siquidem vuis vescitur immodicè, ita vt plerunq; inde ebra fiat: verū simulac se tentari senserit, Capillo Veneris decerpto, efficacissimè sibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocant, εχθρή τῶν μὴ δεινὰς, hoc est, à nō marcescendo; neq; enim bruma, vt herbæ reliquæ, marcescit, neq; aqua perfusum mesumue. καλλιπέχρον multi, hoc est, pulchricomum, alij πολύκομον, id est, multicomū, vtrunq; ab effectu vocant, licet πολικόμον, nonnulli canocomū interpretentur, quī etiam ab effectu saxifragū appellarūt. Capillū verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillū præcipuè tinguit: ad hoc decoquitur in vino cum semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum densumq; faciat. Defluere verò prorsus prohibet, vsino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS.

Pem suo cōmentariō populū inter alia significare diximus. Eum verò legibus coercitū hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiastrum herbam proponebant: qua si perungantur aluearia, non fugere apes tradunt: nullo enim magis gaudent flore, eaq; de causa μελισσοφύλλον, & melitænā appellatam constat, quæ marrubium est nōnullis.

DE BRASSICA.

Vod autem ad modò memoratam vpupam & adiātum facit, auxilio etiam esse aiunt brassicā, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum sumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autōres pleriq; tradunt, præsertim Græci.

Aaa 4

Pierii Val. Brassica.

INTERTVRBATA LÆTITIA.

Vnde qui lætitiã in certurbatã importunitate cuiuspiam hieroglyphicè notatam volunt, Brassicã inter duos vitium furculos ad sitam constituunt. Vno enim, quod præcipuũ est lætitię hieroglyphicũ, ea, vt apud Plinium est, auerfatur, in primisq; est vitibus inimica, vitesq; illi, vt perniciofa alterutri foueant inter sese odia. Nam vites, vt secundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Brassicis, si propter sati sint, vt à pestiferis & nocentibus refugere dicuntur: & quãuis rei cuiuscunq; adminicula clauiculis peruestigēt, quę tanquã manibus apprehendant, atq; ita se erigāt, hos tamen, vtcunq; propè adsint, nulla ex parte cōtingūt. Ad hæc Beritius, vbi & sua, & Tarentini sentētia, nihil in vinetis seminandũ cēset, Brassicã præcipuè summouendã præcipit, vtpote quę vitibus egregiè cōtraria sit: & cum propter naturę suę siccitatē multo indigeat humore, euenit vt iuxta adsita vitibus alimentũ subtrahat. Tanta verò inter vitem & brassicã dissensio est, vt si quis vinũ dum ea coquitur instillauerit, ne postmodũ coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Quicq; prius crudam brassicã ederit, vino quãtũuis largiter hausto tentari nõ poterit, quia vis eius occurfu brassicę hebetat, fractaq; labascit. Hinc plerisq; Italię regionibus, & totius etiamnũ Europe prouincijs mos inoleuit, vt cum calendæ Augusti vulgò Baccho dicatæ habeantur, permessa eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentia, symposijsq; ad hoc institutis, & curiosissimè celebratis, in quibus Augustũ se capeffere glorient, brassicas identidem vt ebrietatis antidotũ in ferculis præsumant. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, si iuxta deposita vitis sit, vltro eam effugere, & in contrariã partem sarmenta conuertere: id quod nos in hortis nostris Castaliõneis fieri vidimus, extra quorũ septum excitata pergula, quam iuxta positę vites inscenderēt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim brassicę subseminarēt: tum vites cum primũ pampinos emittere cœperūt, brassicarũ iuxta surgentiũ odore offensæ furculos conuertent, omisq; per commodè parata pergula, vltra septũ ad septentriones sese porrexere. Abfuerã ego tris menses, dum hæc nulla curantur diligentia. Reuersus aut̃ auulsis inde caulibus coactus sum bonam earum partem pedamentis ac radicis alijs alieno loco sustentare, quod præter spem feliciter celsit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat Varro Nestoris Alexicepon, elegiaco numero conscriptũ, in quo harum inimicitiarum causa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore perculsum in mare se proripuisse, in eoq; delituisse, mox ab emerũ clandestino Lycurgum ex insidijs inuasisse, quem vite deuinxerit: illum indignabundum cum improuisam capturam ferret impatienter, lacrymas emisisse, ex quibus enata sit brassica: atq; hinc orta dissidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabescere enim eam necesse est, si fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, si tenella sit, ipsa tabefaciat. Vsq; eadẽ verò odia hæc in vuae nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vua in humano gutture appellatur, odiosum admodũ, si nimia destillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq; facillimè posse credatur, si crudæ brassicæ succus capiti superfundatur. Sed mirum est admodum has folijs & pampinis insitas esse aduersus vinum inimicitias, radici verò conciliationẽ inesse. Nam qui vinum in acetũ trium horarum spatio verti docent, inter quos Varro ipse est, radicẽ betæ contusam in dolium conijciendam monent: sin verò restituere vinum malueris, brassicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

Liber LIX.

425

CAELII AVGVSTI CVRIONIS HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS QVÆ PER VARIA DEORVM ET HOMINVM SIMULACRA SIGNIFICANTUR:

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I. C. POLITISSIMUM.

U. Ne difficillimum sit ea in lucem edere, ob ingeniorum morosam saepe varietatem, quæ omnibus placeant, opus est illa magni alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detractores deterrere possit: & si quid in controuersia fuerit, diiudicare, rectaq; & vera comprobare, falsa autem refellere. Unde etiam fit, vt virtutes illorum quibus scripta dicantur, eiusdem sæculi hominum testimonio celebrentur, & sic illi quoq; patrocinij sui præmiũ amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum quamuis docti ipsi sint, nulla fama ipsorum scriptis ad posteros perueniret. Nam principum quidem atque heroum res gestas memoria mandant Historici: eruditionis suæ monumenta alij docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, suauitatis, sapientiæ, virtutum testes & præcones non alij sunt, quàm omnis generis scriptores qui illis monumenta sua inscribunt. Quamobrem aq; prudenter mihi rebus suis consuluisse videntur, & qui scripta sua doctorum patrocinio commiserunt, & qui ita rationes suas instituerunt, vt & docti ipsi essent, & à bonarum literarum studiosis celebrarentur. Illi enim scriptis suis autoritatem conciliarunt, hi virtutes suas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem diu huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium manus venire possit: & familia nostra ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem simul transegerimus, cuiusq; humanitatem singularem ac benevolentiam quotidie experimur.

Hunc igitur meum laborem eodem animo complectere, quo me nostramq; domum iam dudum amplecteris. Vale. Basilea,
XIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO,
CREATOR, ET creatio MVNDI.

DER Eneph, quem pro Deo colebant Aegyptij, ipsum totius mundi atq; vniuersitatis creatorem opificemq; pulcherrimo hieroglyphico ostendebant: cui hominis formam tribuebant, eumq; cœrulea veste indutum, zonamq; tenentē & sceptrū pingebant, ac eius in capite pennam ponebant: vt testatur Eusebius in libris de preparatione Euangelica. Penna enim in capite, significat difficilem inuentu esse creatorē, & nemini conspicuum, sed sublimem, non modò supra sensuum, verum etiam supra humanæ intelligentiæ captum: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu comprehendi possit, circumlatum indicabat. quoniã vt hominis corpus quidem cernitur; mens verò ipsa quæ hominem à cæteris animantibus disiungit, estq; eius naturæ propria, cerni à nullo potest: sic etiã Dei ac summi opificis, actiones & motus quæ ipse in sacris literis, posteriora vocat, non secus atq; Aristoteles effectus posteriora, causas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni possunt: mens verò ipsa & Diuina natura, quæ illa moderatur & gubernat, in huius corporis carcere absolute cognosci nō potest. & ideo cœrulea veste indutum eum pingebant, vt cœlestem illum esse significarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionis ue participē, etiam si nobis ea fortasse suscipere videatur: & modò irasci, modò placari: quæ admodum cœlum ipsum cum nullius coloris sit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur. & sic simul quoq; eius naturam tantum à nostra distare indicabant, quantum cœlum à terra distat. Sceptrum verò potestatem eius regiam in vniuersam naturam significat, et zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ necisq; fata continet: hoc est ortus atq; interitus, & rerū naturalium causas. Est autem zona circulus ille, quem Astronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum significabat Dei verbo creatum: vt etiam Sacræ literæ testantur.

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL SATYRIS ET FAVNIS.

VNIERSVM, VEL MVNDVS.

PANA, quem & Innuum & Faunū vocauere, sic pingebant veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornib. varia pantheræ pelle indutum, infima sui parte hispida, & Caprino pede, altera manu fistulam septem calamorum tenentem, altera pedum siue baculum incuruū. hacq; figura vniuersi symbolum contineri volebant. Facies enim rubens æther significat, bina cornua Solem & Lunam, pantheræ pellis cœlestium

Alestium siderum varietatem. Pars eius inferior hispida fingeatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ soliditatem ostendunt: fistula septem calamorum, harmoniam cœli, in qua septem soni sunt, & septem discrimina vocū: virga recurua annum qui in se recurrit, & ideo *πῆξις*, id est totum, est appellatus. Sic autē symbolū hoc interpretatur Eusebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

Eiusdem Panos simulacro indigenam significari, testatur Virgilius his carminibus:

*Hæc memora indigena Fauni Nymphæq; tenebant,
Gensq; virum truncis & duro robore nata.*

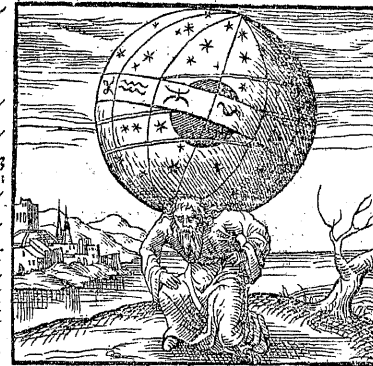
Nam Deorum filios aiebant esse Faunos, è terra & diuino semine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demum ab heroibus homines natos, vnde recte per Fauni simulacrū etiã generis nobilitas significabitur: est em̄ in magna parte nobilitatis, nō aduenā, sed indigenā esse. Quamobrē legimus apud Platonem, Atheniensium nobilitatem idcirco ceterarum ciuitatum nobilitati præstitisse, quod illi ex ipsa terra geniti essent, nec alio comigrassent.

S E R M O .

PER eundem Pana & Sermonem significari, tradit Plato, Aegyptiorū arcanorū interpres in Cratylo, quod non secus ac Pan vagari & circumire fingitur: sic sermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, versetq; cūcta: & geminus sit, verus ac falsus. Quod autē verū est ex ipso, id quia leue ac diuinū est, & supernè apud Deum habitat, pectore & capite significari: quod verò falsum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quæ hispida est & hircina, ob asperitatem turpitudinemq; ostendi: & ideo à Græcis *πῆξις*, appellatum dicit, id est totum, quia sermo totum comprehendit & versat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

Mundum alio etiam modo Aegyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus eū facientes, veltem variã ad talos vsq; indutum & aureū globū capite sustinentē. Pedibus quidē complicatis, propter terræ firmitatē, varia & oblonga veste indutum, propter elementorum ac rerū quæ ex illis gignuntur, & quibus terra vestitur varietatē & copiã: aureū verò globū capiti eius imposuerūt, qui cœlum significaret sphericum, & circularē eius motū.

SOLIS SIMVLACRVN.

SOLē pingebāt iuuenili & rotūda facie, eūq; in nauī collocabāt, quã crocodilus ferebat: p nauigiū motū eius in humido significantes, hoc est, in æthere vel intelligētis. nam & æther multi humidū esse putarūt: & in sicco tā diuturnū motū fieri nō posse, & cœlos aqueos dixerūt: vnde in Sacris literis tā sepe cœlestiū aquarū metio fit, & angeli ipsi aquarū nomine à Davide cōprehendunt. Per crocodilū verò aquā pluuiam, cuius causa Soli tribuitur.

Cæli Aug. Osiris &c.

OSIRIS

SOLIS ET LVNÆ CONIUNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Osiridis simulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem significasse, tradit Eusebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris coniunctio humidior est: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potissimum noctibus serenis cœruleam videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVN.

IN Heliopoli verò eiusdem prouinciæ vrbe, Lunæ simulacrum hoc simbolo consecratū erat. Homo accipitris habēs faciem, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc simulacrum candidi coloris erat, qui color, ab alio lumen accipere Lunam significaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & spiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius testatur, lucis ac spiritus symbolū est, tum propter motus velocitatem, tum quia alis altiora & lucidiora petit.

PLVTO

OCCVLTIA CONSILIA.

Veteres cum consilia & cogitationes occultas esse debere significare volebant, Plutonium pingebant galeatum, & Proserpinam rapientem, tum quod subterranea, quorum Deus dicitur Pluto, lateant absconditaque sint: tum, quia raptus clam fiunt: tum denique, quod cum in capite consilij sedes esse putetur, galea illud tegens aptè consiliorum occultationem significet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

Eiisdem quoque Plutonis hieroglyphico, breue sceptrum in manu eius ponentes, minorem inferioremue potestatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoscit, innuebant: propterea quod Pluto inferorum rex dicatur, & tamē Iouis imperio subiectus.

SILENVS

SPIRITALIS MOTVS.

Silenum quem senem & dormientem pingebant, spirabilis motus symbolum fuisse, testantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœlestem motum faciebant, cęsaries verò longa crassitudinem terrestris aëris significat. Dormire autem illum ebrium sinxerunt, quia crassiores spiritus & vapores caput quasi ebrietate quadam grauant, somnumque inducunt.

VVLCANVS

IGNIS.

Ignis virtutē sub Vulcani, hoc est hominis forma pingebant, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ symbolum regionis, vbi integer purusque ignis inuenitur. nam qui è cœlo in terrā delapsus est, cum imbecillior

Liber LIX.

427

becillior sit, materiaque indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui seipsum, nisi baculo innixus, sustinere non possit, cum æthereus ille absque vilo fomento se ipsum sustineat, alar, tueatur.

HERCVLES

ELOQVENTIA.

Visum est nobis hic recensere hieroglyphicum, quo Galli antiquitus eloquentiæ vim exprimēbant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conscripto, sumemus ad verbum, quemadmodum vertit Erasmus. Sic igitur inquit: Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocāt. Porro deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingūt. Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautę isti. Charontem potius aut Iapetum, quempiam ue ex ijs qui apud inferos versantur, diceres. In summa quiduis potius quàm Herculem conspiceres ex imagine. Atque tali specie cum sit, tamē Herculis ornatum gerit, vt qui cum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliām facere Gallos: quum eiusmodi pingerent effigie, quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quod olim regionem ipsorum incursasset, prædas agens, id temporis cum Geryonis armenta vestigās, occidentalium gentium plerasque regiones peruastauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maxime nouum atque mirandum. Siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinē trahit, omnibus per aures reuinctis. Porro vincula catenule tenues auro, electroue confectæ, pulcherrimis monilibus similes. Atqui cum vinculis vsque adeo fragilibus ducantur, tamen neque de fuga cogitare videntur, quum alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verum alacres ac læti sequuntur, ducentē admirantes. Vltro festinantes omnes & laxatis funiculis etiā anteuertere studentes: perinde quasi grauiter laturi, si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas neceret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit: atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat aridens. Hęc ego cum diutius adstans essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans, Gallus qui propius adstabat, nostratium literarum non ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, philosophus opinor, ex eo genere philosophorū, quod apud eos esse fertur: Ego tibi hospes, inquit, picturæ istius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attentus ac mirabundus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verum Herculi illam tribuimus: propterea quod hic Mercurio longè robustior extiterit. Nam quod senex fingitur, nihil est quod mirere: siquidem facundia solet in senectā demum absolutam vim ostendere. Si modò verum vestri dicunt poeta, obduci iuuentum densa caligine pectus, cōtra senectam posse quiddam dicere rudi iuuenta melius ac præclarus.

Bbb

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluuit, & Troianorum oratores liria oëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si fatis memini, flores appellantur: proinde quod auribus ad linguam vinctos trahit sermo hic Hercules, qui non aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores linguam cum auribus esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius illud pertinet, quod ea perforata sit: nam memini, inquit, & iambicos quosdam versiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam esse omnibus. Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id illum oratione facundiaque egisse putemus: ut pote virum sapientem, ac persuadendo plerosque sibi subegisse. Jam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles citæ, atque animum sauciâtes, vnde pænigera dicta fuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explanationem sufficere opinor.

RATIONIS CVM APPETITV
PVGNA.

Herculis Anthem interimentis simulacrum in multis antiquis numismatibus cernitur: quod quid significet, nunc explicabimus. Hercules animæ rationis participis, spiritusque symbolum est: Anthem verò corporis. Herculis pectus sapientiæ sedes est, atque prudentiæ, quibus perpetua est cum appetitu ac voluptatibus pugna: semper enim appetitus rationi obstitit, nec potest ratio superare, nisi corpus ita in altum, & procul ab terrenarum rerum intuitu extulerit, ut pedes, hoc est affectus, nullum amplius fomentum à tellure accipiat, imò cupiditates & affectus qui sunt terræ filij, prorsus interficiat. Quo de genere mortis loquitur D. Paulus, cum ait, Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Et Dauid: Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Et Seruator ipse: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Et hæc est omnium victoriarum præstantissima, vnde in Scipionis Africani tumulo legitur hic elegantissimus versiculus, MAXIMA CUNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS. & Boëthius hoc ipsum Herculis factum celebrans ait, SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT.

INGENIVM, VEL INTELLIGENTIAE VIS.

Symbolica non solum Aegyptiorum, verum etiam Græcorum theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit: pingitque illum arcum trium cuspidum sagittam iaculantem: propterea quod humani ingenij acumen, cœlestia, terrena & inferna scrutetur: vel propter tripartitam Philosophiæ distributionem, quia ingenio Mathematicas disciplinas, rerum naturalium causas, & diuina mysteria indagamus aut alio modo, ex Socraticæ scholæ diuisione in differendi subtilitate, naturæ obscuritate, vita & moribus eo utimur: ita ut sagitta trium cuspidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philosophiam significet.

PRO-

PROMETHEVS.

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM INVENTORES.

P

Lato in Protagora sub persona Socratis, huiusmodi narrat de Artium origine fabulâ: Erat, inquit, aliquando tempus quo dii quidem erant, mortalium autem genera non erant. Postquam autem & his tempus fati constitutum venit ut crearentur, formabant ipsa dii intra terram ex terra & igne permixtis, & ex his quæ igne ac terra permiscerentur. Quum verò in lucem iam illa producturi essent, illorum ornandorum, facultatumque singulis, prout deceret, distribuendarum curam Prometheo & Epimetheo demandarunt. At Epimetheus sibi distribuendi munus deposcit, & Prometheo, dum ego distribuo dicit, Aspice & considera. Sicque illo persuaso, distributionem facit. Hic verò alijs robur absque celeritate apponebat, alia debiliora velocitate ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad salutem excogitabat. Quæ enim ex ipsis parua fecerat, ijs volatilem fugam aut subterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea hac ipsa seruabat, & reliqua hoc modo exæquans distribuerebat: ea industria, ut caueret, ne quod genus interiret. Postquam verò mutuae corruptionis effugia ipsis suppeditasset, facilitatem anni tempora & varias cœli tempestates subdicio ferendi excogitabat: induens illa densis pilis, & solidis pellibus, quæ & hyemem & æstum arcere possent: & quæ singulis cubilia petentibus proprium ac naturale stratum itidem essent: & sub pedibus alia ungulis, alia pilis & corijs solidis ac ungibus muniuit. Nec non alimenta alijs alia suppeditabat, his herbam ex terra, illis arborum fructus: alijs radices, quibusdam verò aliorum animalium claniatum in alimentum dabat. Et his quidem paucam sobolem tribuebat, his vero quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipsum conseruaretur. Proinde Epimetheus, ut qui non vsque adeo sapiens esset, non animaduertit, se facultates in bruta animantia expendisse. Restabat adhuc ipsi inornatum hominum genus, & quid cum ipso ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus, inspecturus distributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem. iamque fatalis dies aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Consilij itaque inopia præhensus Prometheus, & quam nam homini salutem reperiret nesciens, Vulcani & Mineruæ artificiosam sapientiam vnâ cum igne furatur. Fieri enim nullo modo poterat, ut illa absque igne ab villo possideretur, aut villo utilis esset: & sic illam homini largitur. Sapientiam itaque circa parandum victum hoc modo homo accepit: artem verò versandi in re, non habebat. Illa enim apud Iouem erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis munitiones horrendæ erant, at in communem Mineruæ & Vulcani domum, in qua artes exercebantur, furtim ingressus erat, & furto sublata ignea Vulcani arte, &

Bbb 2

Pierii Val. Prometheus.

alia Mineruæ, eas homini contulit. Et ex hoc contigit homini victus facultas. Prometheus verò post eam que fertur furti poenâ Epimethei causa dedit. Postquam autem homo diuinæ fortis participes factus est, primum quidem propter Dei cognationem ex igne contractam, solus inter omnia animata deos esse putauit, ipsaque aras & statuas dicauit. Deinde vocem & nomina breui per artem articulauit: habitationes, vestes, calceos, strata, & alimenta ex terra inuenit. Hoc autem modo instructi initio homines sparsim habitabant, nullas habentes ciuitates. Cumque feris imbecilliores essent, passim ab illis interimebantur. Ars namque opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix: verum ad bellum contra feras manca. Reip. enim artem nondum habebant, cuius pars est ars militaris. Quærebant autem quomodo congregarentur ac seruantur condentes ciuitates. Quum verò congregati essent, iniurias mutuo inferebant, ut qui artem gubernandæ reip. non haberent. Quare rursus dispergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi nostro ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, ut pudore & iustitia homines imbuat, quæ ciuitatum essent ornamenta & vincula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaque Mercurius, quomodo iustitiam & pudorem hominibus distribuere debeat? Num ut artes distributæ sunt, ita & has distribuam? artes enim sic sunt distributæ, ut vnus qui artem medicam aliamue quampiam teneat, multis imperitis sufficiat. Ita ne ergo & iustitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes distribuam? In omnes, inquit Iupiter, & omnes eius participes fiant. Neque enim constabunt ciuitates, si pauci illarum participes fuerint, velut ex alijs artibus. Legem item nomine meo promulges, ut qui pudoris & iustitiæ participes esse non possit, tanquam pestis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione colligimus, per Prometheum facem accensam, quæ ignis furtum significet, tenentem, ingenij vim in inueniendis artibus, artium ue inuentionem & ipsum inuentorem denotari: fax enim animæ illa vis est, quam Aristoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum theologia cælestem igniculum lumenue extrinsecus adueniens appellarunt: cuius proprium munus est artium inuentio.

GRATA ACCEPTI BENEFICII
MEMORIA.

Homini prope rupem arduam stantis, anulumque ferreum ex catena, quem mox etiam alligata est, exemptum cum adnexo lapillo in digito habentis, imago, gratam accepti beneficij memoriam significat: in eo præsertim cui delicti poena condonata est. Aiunt enim Prometheum, ob ignem dijs surreptum, & cum mortaliibus communicatum, ab Ioue Caucaſi montis rupi ferrea catena, alligatum fuisse: & paulo post ab eodem eius miserto solutum, in huius beneficij memoriam vnum, ex illius catenæ anulis cum saxi portione ex rupe sumpta, digito alligasse, indeque post anulorum & lapillorum iungendorum morem emanasse. quo fit ut etiam solus ferreus anulus quo diu Romani vsi sunt, id possit significare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO
DIVINA.

Idem Prometheus rupi alligatus, poenam delicti diuinamque ultionem innere denotat, vel iustum iudicium esse, & calamitatem flagelli loco diuinitus immisſam, quemadmodum ipse Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alligatus traditur.

MER

Liber LIX.

429

MERCVRIVS.

ORATIO, VEL ELOQVENTIA.

Mercurius orationis vim interpretandique virtutem & eloquentiam significat, utpote Deorum nuntius atque interpres: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cælo demissus ab alto.

Fingitur autem protensus atque erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, ut significet volucrum per aëra ferri sermonem, nam & Homerus τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, hoc est alata verba, appellauit.

VELOCIOR SENSVS, VEL INTELLECTVS AGENS.

Amianus Marcellinus scribit, Iulianum Cæsarem media nocte, ut Mercurium supplicaret, exurgere solitum, quo menti suæ lumina præferret: quia Mercurium velociorem in mundo sensum esse motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agentem vocant, ex philosophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in sacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi sensuumque motum significatum fuisse.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS.

Cum autem orationem grauem & firmam solidamque esse debere, indicare volebant, Mercurium in quadrata basi sine pedibus pingebant, quod veri sermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia sermo sine manuum vel pedum adiumento suo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATVRA ET
LVCRVM.

Per eandem quoque Mercurij imaginem quæ marsupium manu teneret, gremium ad eius basim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatoremue significarunt, quod is mercium & lucri Deus haberetur: quia sermonis ope omnia mercimonia & contractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantiae symbolum, ut indicarent mercatores decere vigilantes esse, nec totas somno tribuerent noctes.

FVR ET FALLAX.

Fur quoque, & furandi ars, atque fallacia, Mercurij Apollini boues furantis imagine significatur, quod illi eius artis & fallaciorum ac doli fraudisque inuentionem poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, est inditum: ideoque sic de illo cecinit Horatius:

Callidum quicquid placuit iocoso

Condere furto.

Te boues olim, nisi reddidisses,

Per dolum amotas, puerum minaci

Voce dum terret, viduus pharetra,

Risit Apollo.

& Prudentius:

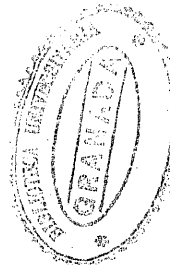
Expertes furandi homines, hac imbuit arte,

Mercurius Æcia genitus.

HYDRARGYRON.

Per eundem Mercurium Chemicæ artis professores, argentum liquidum, quod vulgo viuum, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatem intel-

Bbb 3

ligunt. nam illis singulis metallis planetarum nomina tribuunt: vt plumbo Saturni, stanno Iouis, ferro & chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris argento Lunæ, vt & Plato in Timæo facere videtur.

TALARIA
VELOCITAS.

Talaria Mercurij, velocitatem motumque significant, quod ijs sublimis per æra feratur, vt Virgilius ait:

— *Et primum pedibus talaria neclit
Aurea: quæ sublimem alis, siue æquora supra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.*

ad eò vt si cuiquam significare velimus fugiendū esse, aptè talaria depingere possimus. vnde fit, vt etiã communi sermone dici solet, Addere pedibus alas, pro celeritate. *Pedibus timor addidit alas.*

CADUCEVS.

POTESTAS ET VIS FATI.

St & alia Caducei qui Mercurio attribuitur significatio, præter eas quæ à Pierio sunt enumeratæ. Caduceus enim fati potestatem significat, vel afflatum quendam diuinum, ductumque quo non modò mētes nostræ, verum etiã creata omnia mouentur & gubernantur: atque vinculum quo cum Deo colligati sumus, ac inter nos ipsiusque fati necessitatem omnia stringentem. Quod præclare indicasse videtur Virgilius his verbis:

*Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,
Pallentesq; alias, sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitq; et lumina morte resignat:
Illa fretus agit ventos, et turbida tranat
Nubila.*

Sic enim pingebatur ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in specie draconum maris & sceminæ coniunctorum, qui parte media voluminis sui, inuicem nodo, quem vocant Herculis, obligabatur: primæque partes eorum reflexæ in circulum pressis osculis ambitum circuli iungebant: & postmodum caudæ reuocabantur ad capulum Caducei, ornabanturque alijs ex eadem capuli partem nascentibus.

CONCORDIA.

Idem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipse, vt poeta narrat, pugnantem inuenisset, diremit, ita vt ambo Caduceo eius adhæserint, Concordiæ symbolum est, vt in antiquis numismatibus apparet, ac inter cætera in M. Antonij triumuiui numismate quodã, in cuius vna parte, mulieris laurea corona sub capitis velamine redimitæ caput est, cum his literis: III. VIR. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum hac inscriptione: M. ANTON. C. CÆSAR. quod proculdubio pro Concordiæ, quæ tunc inter Cæsarem, Antonium & Lepidum erat, symbolo positum fuit, idemque Caduceus res quæ eandem vim habent, similis ue sunt, denotat, duobus serpentibus, eiusdem videlicet generis animalibus.

AR-

ARGVS
MVNDI MACHINA.

Argus circa totum caput oculos habens, de quo sic canit Ouidius:

Centum luminibus cinctum caput

Argus habebat,

*Inq; suis vicibus capiebant bina quietem:
Cætera seruabant, atq; in statione manebant.*

& Statius:

Spectat in occiduis stellatum visibus Argum.

Hic inquam, vniuersæ mundi machinæ typus est: cuius caput cæli præ se fert imaginem, oculi stellarum, quæ inferiora omnia custodiunt & fouent. Voluerunt enim Theologi Symboli-

ci mundum animal esse: idque sub Argi imagine significarunt: & terram quoque moueri dixerunt. Ait enim Mercurius Trismegistus in Pimandro, terram non solum moueri, verum etiam vario motu agitari: sed tamen ita, vt cum reliquis elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idque huiusmodi argumento probare nititur: Non est, inquit, credendum, illam quæ omnia nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem esse: fieri enim nequit, vt quod non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur stellæ ac sidera huiusce mundi oculi sunt, sic herbæ arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla verò & lapides, ossium: nil mirum igitur, si sub Argi imagine mundum vniuersum comprehendit Ægyptiorum theologia.

ENDYMION.

PIORVM OBITVS.

Vm plura sint mortis genera, illud maximè & à sapientibus gentium, & Sacrarum literarum testimonio comprobatur, & commendatur: cum qui pie & sanctè vixerunt, iamque altero illo genere mortis, de quo in Hercule Anthem interimente diximus, mortui, hoc est prauis cupiditatibus deuictis, & ad Deum anhæantes, ac cum eo coniungi (quod in hoc corporis carcere fieri non potest) cupientes, ab eo in cælum trahuntur, corpore, non secus atque altissimo somno morte consopito: quem

admodum mori cupiuit Paulus, cum diceret, Cupio dissolui, & esse cum Christo. Hoc autè genus mortis osculū vocauere symbolici Theologi: de quo videtur loquutus esse Solomon in Cantico, cum ait: Osculetur me osculo oris sui, quod sub Endymionis, quem Diana in monte altissimo consopitū somno osculat, imagine adumbrarunt. Aiunt enim Dianā, vt quæ siderū vim quæ ipsa recipit, ad inferiora trāsmittat, reginā esse & dominā cælestium proportionū atque intelligentiarū: Endymionē verò animā hominis pij significare, cuius amore capti cælestes, vt illā sibi possint coniungere possint atque osculari, in alto monte: hoc est, dū cogitationē & mētē in cælū attollit somno altissimo consopitā, id est morte huius corporis.

Nam cum corpus impedimento sit, quo minus perfecte Deo coniungi possimus, sequitur eo soluto nos liberè in cælum euoluturos. Quod quanto citius fit, tanto maiores Deo grâtiâs habere debemus; nec tamen recusare quamdiu ei visum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre: sed assidue illum rogare, qui solus omnia bona largitur, vt interea saltem cupiditates nostras, quæ nos ab eius complexu abstrahere possunt, interimat. Quod vt faciat, clementiam eius supplex manus tendens rogo & obsecro.

PACIFICATOR HABITVS.

Noluimus hic omittere, priusquam viriles imagines absolueremus, quin ea adijceremus quæ Quintilianus de Pacificatore habitu scribit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in statuis pacificator esse solet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachioq; ab aure protenso, manum infesto pollice protendit: qui quidem maxime placet ijs, qui se dicere sublimata manu iactant: cuiusmodi habitus hodie cernitur Romæ in pulcherrima statua, quæ pro æde Lateranensi stat.

QUOMODO PINGI SOLERENT A VETERIBVS FAVOR, EIVS QVÆ CONTRARIYM.

Cum ijs quæ de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq; contrarij simbolo Scribit Politianus in Miscellaneis: fauorem enim pollicibus pressis & eius contrarium versis significari solitum ait. idq; Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namq; ait Horatius in primo Epistolarum:

*Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor utroq; unum laudabit pollice ludus.*

Iuuenalis verò hoc modo:

*Et verso pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.*

Plinius autem libro naturalis Historiæ vigesimo octauo, pollices, cum fauamus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

*Et quoties victor ferrum iugulo inserit, illa
Delicias ait esse suas, pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi.*

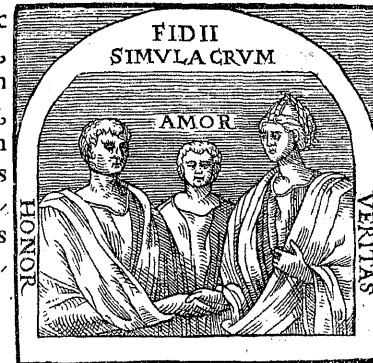
Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denegarent, vertere solitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

Ræstantissimum extat Romæ in antiquo marmore Fidij simulacrū, sic expressum: Vir est imberbis quidem, sed tamen maturam præ se ferens ætatem,

ætatem, cui adiectū est nomen, HONOR, hic VERITATI, quæ virginis forma expressa est, manum porrigit, prenditq; in medio autem AMOR est puerili ætate: quod hæc tria sint, quibus Fides nititur, quæq; illam inuiolatam conseruant: nempe honoris studium, veritas promissorum: vt videlicet ab utroq; seruentur, & amor, qui nisi adsit & faueat, facile fides corrumpitur: nam fidem honos sustinet, veritas parit, amor nutrit.

SOMNVS.

VERA ET FALSA SOMNIA.

Mago virilis facie resoluta & languenti, cædida subtus veste & supra nigra induti, quasi diem & noctem indicaret, cornu manu tenens, Philostrato autore, somnum significat: quod cum vera somnia immittit, nigrum cornu habere fingitur: cum verò falsa, eburneum, unde & geminæ somni portæ à Virgilio finguntur, his verbis:

*Sunt geminæ somni portæ: quarum altera fertur
Cornea: qua veris facilis datur exitus umbris.
Alteræ candenti perfecta nitens Elephanto:
Sed falsa ad cælum manes insomnia mittunt.*

Quoniam, vt inquit Macrobius ex Porphyrij autoritate, latet omne verum: hoc tamen anima cum ab officijs corporis somnò paulum libera est, interdum aspicit: nonnunquam tendit aciem, nec tamen peruenit. Et cum eum aspicit, tamen non libero & perfecto lumine videt, sed interiecto velamine, quod nexus naturæ caligantis obducit. quod Virgilius his verbis indicauit:

*Aspice, namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Nortales hebetat visus, tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.*

Hoc igitur velamen quod nigro colore significatur, cum in quiete ad verum vsque aciem introspicentis admittit, cornu esse creditur: cuius hæc est natura, vt tenuat um visui peruium sit: cum autem à vero hebetat, ac repellit obtutum, ebur putatur: cuius corpus ita natura densatum est, vt ad quamuis extremitatem tenuitatis erasum, nullo visu ad vltiora tendente penetratur. Hæc Macrobius. Seruius verò aliam adfert rationem: ait enim per portam corneam oculos significari, qui & cornei sunt coloris, & duriores cæteris membris, quia frigus non sentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum testatur. Per eburneam verò portam, os, propter dentes, quod ea quæ loquimur falsa esse possint: ea verò quæ videmus, sine dubio vera sint. Aut verò ait, corneam portam idcirco veram dici, quod; vt ij qui de somniorum interpretatione scripserunt, testantur, quæ somnia personæ statum & fortunam non excedunt, vera sint, & simplicia, vt cornu est: quæ verò supra fortunam sunt, & nimium habent ornatum, falsa: vnde eburnea quasi ornatio- nator porta fingitur.

In quibusdam Vitellij Cæsaris numismati-
bus inueniunt pulcherrimæ Honoris ac Vir-
tutis imagines, in quibus Virtus sic est expres-
sa: Iuuenis galeatus cum pennis supra galeam,
hastam sinistra, sceptrum dextra tenens, ocreas
habens, & sub dextro pede testudinem, Hono-
rem qui muliebri forma est expressus, intues.
Habet autem caput galeatum, vt fortitudine ad
virtutem opus esse indicet, quo nos ab immi-
nentibus insidijs tueamur, eandemque ob causam
& hastam habet; pennæ verò vel crista, in-
genij acumen significant, & sublimia cogitan-
da. Sceptrum potestatem vitiorum domandorum,
& cupiditatum frenandarum, ocreas duplicem habent significationem, primum quod qui virtutem sectan-
tur, semper ad locum, si opus sit, virtutis exercendæ causa mutandum parati esse debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore suscipimus, quæ nos cupiditatum ictibus obnoxios reddit: prudentia, cuius symbolum est testudo, quæ sub pede habet, diligenter muniamus, sicque gressus nostros dirigendos, prudentia duce, vt ne nosmet ipsos in peccandi necessitatem conijciamus: semperque in omnibus rebus honorem spectandum & intuedum, non autem opes. Honos muliebri potissimum forma depingitur: quod mulieres maximè honoris studiosas esse deceat. Est autem seminuda mulieris imago, propter opum contemptionem, eademque cornucopiæ gestat, & galeam pede premit: quia ex virtute omnium rerum copia provenit, & virum in honore ob virtutem constitutum omnes venerantur.

HECATE

L V N A.

Vnam sub Hecates imagine pin-
gebant, propter varias eius cor-
poris figuras: Hecate enim cum
tribus capitibus pingitur, quo-
rum dextrum equi est, sinistrum canis, me-
dium hominis. Luna enim ex Solis distan-
tia varias figuras sumere videtur. & cum no-
uilunium pingere volebant, candidis vel au-
reis vestibus indutam, atque ardentem faciem
tenentem eam faciebant: cum mediã ostē-
dere volebant, cistam ei in manu ponebant,
quia crescente lumine fruges maturat. Ple-
nilunij autem virtutem ferrugineo calore de-
notarunt: tuncque ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramum
quidem Laureum, quoniam à Sole ignea fit; Laurus enim Soli consecrata est:
papauer verò propter fertilitatem multitudinemque animarum, quæ in ea tanquam
in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philo-
sophia

Asophia statuebat: superiorem vnam, & inferiorem alteram: superioremque tellu-
rem Lunam esse putabant, inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam
nos mortales habitamus: illam enim animas corpore solutas incolere putabant:
quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia esse
quendam locum, in quem animæ corpore solutæ transmigrant, ibique beato-
rum sedes esse, & multa præterea de cœlesti illa patria, & sancta ciuitate eiusque
regionibus audiissent, & in plenilunio maculas quasdam in Lunari orbe vi-
derent, quæ in nullo alio sidere cernerentur, & terrarum quandam montiumque
& lacuum imaginem præ se ferrent, diuina mysteria & arcana humana intelli-
gentia metiri volentes, ea omnia in Luna esse putabant, eamque cœlestem
illam tellurem esse aiebant. Nec desuerunt qui duplicem mundum statueren-
tes, vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc nostro orbe sunt, ex-
empla atque imagines cernuntur, ab ipso creatore minimè corruptioni obnoxia
factæ, quas ideas vocauerunt: ex quibus post & ad illarum imitationem, quæ in
hoc mundo sunt omnia creata sint: mundum illum idearum Lunam esse dixe-
runt. Sic enim raciocinabantur: vt architectus, pulcherrimam aliquam do-
mum templumque ædificaturus, imaginem eius perfectissimam mente concipit,
quæ cum ex materia concreta non sit facta, corruptioni minimè est obnoxia,
nisi cum architectus ipse corrumpitur, hoc est aut moritur, aut mentem alienatur,
neque post ædificium ipsum tam perfectum & absolutum reddere potest, vt ideam
illam quam conceperat æquet: ita & summus ille opifex atque architectus,
mundum hunc creaturus, eius & omnium quæ in eo esse volebat, imaginem per-
fectissimam concepit: quæ imago, vtpote in eius qui omni corpore solutus est,
quique omnia potest mente concepta, ita perfecta fuit, vt nihil perfectius excogi-
tari posset: & re ipsa extitit, quia potentissimus est qui eam fecit. Et quemad-
modum imago humana mente concepta, sine sui artificis corruptione corrup-
pi non potest: sic illam quæ opificem habet, nulli corruptioni obnoxium sem-
piternam fore, necesse est fateri. Hanc autem imaginem Lunam esse volebant,
cui etiam creator vim hæc inferiora ad sui exemplum, sed minus perfecta, gi-
gnendi dederit: quam vim Naturam appellarunt. Et sic Lunæ multitudinem
animarum, vel quod in ea corpore solutæ habitarent, vel quod ab illa in mor-
talia corpora influerent immitterenturque, vel quod perfectissimas illarum con-
tineret imagines. Sed est & alia ratio, cur illi fertilitas multitudinisque animarum
tribuatur: quia videlicet Luna crescente, plantæ, & fructus, nec non & ani-
mantia magis crescunt, & quia partui præesse putatur. Nec tamen absurdam
prorsus illorum sententiam existimarem, qui huius mundi imaginem in Lu-
na esse putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia sunt
creata intellexissent, quæ non magis quam Deus ipse mortalibus oculis cerni
potest, cum diuinam illam ideam sempiternam fore sit necesse. Lunam verò &
Solem mutationi obnoxium esse, Sacrae literæ testentur. Sed si huius mun-
di imaginem tanquam in speculo cerni dixissent, facile illis assentiret. Lunare
enim corpus speculo simile esse, solarium radiorum reflexio, quæ in eo videmus,
indicat, idemque aqueæ naturæ, quæ in speculis est, esse philosophorum omnium
illi humiditatis ad rerum generationem cassam tribuentium consensus, & res
ipsa docet. Cum igitur talis sit Luna, & in plenilunio terra inter solem & illam
posita, huiusmodi macule, in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum
partem,

Cæli Aug. Persephone, &c.

partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat maculas illas terræ imaginem esse. Nam quod illas ob corporis inæqualitatem fieri dicunt, id absurdissimum videtur in cœlesti corpore: & falsum esse, testatur solarium radorum tanta reflexio: quæ nisi ex politissimo nitidissimoq; corpore fieri nullo modo posset. Quod verò alij vapores esse putant, quos illa assidue ad se trahat: primum dico fieri non posse, si vapores essent, vt semper eadem figuram situmq; seruarent; deinde Mathematicorum, hoc est Optices certissimas verissimasq; rationes, id falsum ostendere. Nam cum vapores non supra mediã aëris regionem attollantur, necesse esset, Lunam à Britannis, aut Hispanis, aut Ægyptijs, quorū acies supra vapores illos, qui in nostris solummodò regionibus essent, tenderet, sine maculis cerni: nam si quis fortè diceret, vapores illos totam mediã aëris regionem occupare, & ideo ab omnibus videri, is sciat si ita se res haberet, nos nō maculas, sed totum Lunarem orbem quasi velamine quodam obductum visuros. Ex quo patet, cum eadem maculæ æquè ab omnibus gentibus cernantur, vapores eos non esse. Sed & ipsarum macularum figura optime orbis terrarum imaginem, vt ex tam longinquo tractu perspicui potest, præ se fert: quemadmodum quilibet videre potest.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA, SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

Seminum virtutem & gignendi vim, quæ potissimum in terra est, veteres muliebri forma, germina quædam protendentem pinxerunt: hæcque imaginem Bonam deam vel Persephonem appellarunt: semen non antè germinare significantes, quàm in terram proiectum aliquã diu ibi latuerit.

DIONYSIVS, PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.

Quoniam verò plantæ non solum ex semine, verum etiam quædam ex surculis plantatis nascuntur, hanc promiscuã gignendi vim, sub Dionysij imagine expresse, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

I V N O, QVATVOR ELEMENTA.

Inno catena de cœlo ab Ioue suspensa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vnum pedem contractionem habeat altero, quæ imago quatuor elementorū symbolū est. Iuno enim ipsa aërem significat: catena ignem quo cætera colligantur atq; miscent, lapis altiori pedi appensus, aquã, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quæ cœli rectorem significare volunt, ita cœlo alligauit, vt ex illo pendeant, ipsiusq; qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEM,

Liber LIX.

433

TEMPESTATIS MUTATIONEM, ET ARCANA TEMPORE PATEFIERI.

EAdem Iuno nubibus vndique septa, ita vt vix cerni possit, tum mutationem tempestatis, cum Iuno aëris symbolum sit, tum res alta vetustatis caligine mersas, aut alio qui obscuras absconditasq; quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem significat.

SPES FALLAX.

EAdem quoq; Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falsas esse significat, spemq; fallacem, admonetq; vt caueamus nobis ab illuforibus, vel ne falso, vt sepe fit, amore capiamur, nosq; sceminis deludēdos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulterij sollicitatam, illi corpus ex nubibus sui imaginem præ se ferens obtulisse, cum quo ille iacuerit.

EVROPA.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATUS.

Mulier tauro insidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conuersa, & littus quod longè liquit respiciens, significat animam hominis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipsa tamen tellurem quam deseruit, hoc est Deum creatorem atq; opificem, audis oculis intueatur. Et hic est Platonius ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipsaq; creata, conuersa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq; poetæ finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue sub forma bouis aut vituli raptam, & per mare in Cretam delatam fuisse: cuius fabulæ mystica explicatio est quam modò protulimus.

DIANA, RERVM MUTATIO.

Virgo cui Mercurius vestem porrigit, Diana est, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam significat. Finxerunt enim Græci poetæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quod id virginem minimè decere videretur, Mercurio, vt ei vestem faceret, mandasse: cumq; multas ei Mercurius vestes fecisset, nullam tamen illi aptam facere potuisse: propterea quod illa dum is vnã pararet, assidue mutaretur, ita vt post illam non posset induere. Est ergo hæc figura

Ccc

Cælii Aug. Danae, &c.

incrementi & diminutionis, rerumue aut consilij & mentis mutationis hiero-
glyphicum.

DANAË CVM AVREA PLVVIÀ

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BONO-
RVM AFFLVENTIA.

DAnaë formosissimæ mulieri, aurum in gremio pluiffè finxere poetæ, per
Danaem animi pulchritudinem significantes, quæ naturalibus virtutibus
continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœlestium bonorum af-
fluentiam, quæ ex diuino amore eiusq; benignitate sunt petenda. Omnium e-
nim bonorum perfecta copia à Deo solo datur.

PASIPHAE

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

Pasiphæ Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam
transmutatam, ex tauro Minotaurum peperisse ferunt, qui media ex
parte homo erat, reliqua taurus: animam significat cum suo ethereo
vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidère. Aiunt e-
nim animas nostras in beatis illis sedibus & cœlesti regione, æthe-
reum igneum ue quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere,
cum nihil quod sit expers corporis moueri possit. quod & David vates
comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos suos spiritus, & mini-
stros suos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas quamuis
hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc est terreo vehiculo, ob
ignis subtilitatem & terræ crassitudinem, nisi aliquo intercedente medio quod
vtriusq; naturæ sit particeps, iungi non posse, ideoq; illam dum per cœlestes or-
bes & elementa descendens transit, paulatim crassiore se quasi veste induere: æ-
reumq; sibi vehiculum comparare, quo facillè terreo huic corpori copuletur. Id
autem facit corporis induendi cupiditate, vt ijdem aiunt, accensa: taurus enim
corpus significat, vacca ficta æreum vehiculum: Pasiphæ ipsam animam, ex
qua copula oritur Minotaurus, id est homo ex anima & corpore conflatus.

PANDORA

Pandora mulier pyxidem in manu habēs apertam, aduersam fortu-
nam, generis obscuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam,
ægritudinem, spei frustrationem, humanæ fortis miseriam nobis
adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide inclusas tene-
ret, eam vt quid intus esset videret, aperiens, omnes elabi passa est,
malis retentis, & spe sola, quæ vasculi labro adhæsit, vt narrat Hesiodus: eam
enim à Vulcano factam, & ab omnibus dijs muneribus, quæ pyxidi
illi incluserant, ornatam, postq; Epimetheo con-
iugem datam tradit.

EVRI

Liber LIX.

434

EVRYDICE

APPETITVS.

Evrydice quæ in pede momordit
serpens, appetitum hominis si-
gnificat, quem animi affectus ex-
ulcerant, pedes enim ac presertim
calcaneum, cupiditatum hieroglyphicum
sunt, vnde Seruator discipulorū suorum pe-
des lauare voluit, vt eos ab affectibus terre-
nis mundos redderet. Et Petro, nolenti vt se
lauaret, dixit, Nisi lauero te, non habebis par-
tem mecum. & in Genesi dixit Deus serpen-
ti, Insidiaberis calcaneo eius, nec solum hoc
in Sacris literis, verum etiam in Græcorum
fabulis legimus, Achillē propterea quod puer Stygijs aquis fuisset immersus,
nulla in parte vulnerari potuisse, præterquam in pedibus, qui abluti nō fuerant:
vt indicarent eum fortem fuisse, nisi affectibus vinceretur poprijs. Neque ab-
horret ab hoc sensu quod tradunt, Iasonem aureum vellus petentem, vnum cal-
ceum in flumine, quod solum in toto terrarum orbe nulli vento est obnoxium,
amisisse: hoc est, dum virtutem sectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum
parte exutum fuisse, & Virgilius, Didonem morituram vnum calceum exuisse,
scribit his verbis:

*Ipsa mola, manibusq; pijs, altaria iuxta
Unum exuta pedem, vinculis in veste recincta
Testatur moritura deos, & conscia fati
Sidera. —*

Hoc est, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figuræ re-
pentinum firmumq; consilium significat.

CYBELE

AGRICVLTURA VEL VICTORIA
POPVLORVM.

Cybeles turritam coronam habentis simulacrum, tellurem indicat, &
vrbes quas illa sustinet domitas: vel victoriam de agricolis seditio-
nis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habi-
tatur fertiliorem esse ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum
frequentia, ibi artes & industria valent. Quod verò currui eius Leones ad-
iungere, vt in antiquis marmoribus numismatibusq; videre licet, id significat
nullam esse terram adeò sterilem & asperā, quæ labore & industria fertilis red-
di non possit, vel illam vim gignendi à sole capere, cum leo sit animal Phicebæg
naturæ. Hanc ipsam si non in curru, sed humi sedentem vel stantem cum circi-
no pinxeris, Geometriæ, si cum quadrante, Geographiæ, si cum ligo-
ne vel taurum prope se habentem, Agriculturæ simu-
lacrum habebis.

Ccc 2

Res Charites sorores fuisse traduntur. Pingebantur autem iuuenes virginēs, ridentes, manibus implexis, soluta ac perlucida veste: quarum natu maxima, Hesiodo autore, Aegle vocatur, media Euphrosyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia significarent, pulchrè docet Seneca de Beneficijs libro primo, in hunc modum: Quare, inquit, tres Gratia, & quare sorores, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuuenes, & quare virginēs, soluta ac perlucida veste? Alij quidem videri volunt vnam esse quæ det beneficium, alteram

quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentiū, reddentium, simul & accipientium reddentiumq̄. Sed vtrumlibet ex istis iudica verum. Quid ista nos iuuat scientia? Quid ille consertis manibus in se redeūtiū chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum transeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius speciem perdit, si vsquam interruptus est: pulcherrimus si cohæsit, & vices seruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares sunt, quales solent esse qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorū memoria senescere. Virginēs, quia incorrupta sunt & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Solutis itaq̄ tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè silentio prætereundum censemus, quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, eum qui munus dat, id clam facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cùm facis elemosynam, noli tuba canere ante te. & alio in loco: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam ostentat, quia eius qui beneficium accipit est, id ostentare & prædicare: tertia partem faciei ostendit, & partem occultat: significans beneficij retributionem celandam esse, ostentandumq̄ ipsum beneficium.

GORGONES

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

Gorgones capita, draconum squamis obsita, dentes maximos aprorum instar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorcii filias fuisse tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Medusa, ex quibus Medusa sola mortalis fuisse perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoq̄ Medusam Perseus decollauit. Hæ Gorgones animarum hieroglyphicum sunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoque schola, tres in homine animas esse, quarum singulæ apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim Nephes vocatur, quæ Latinè, Viuens vel sentiens dici potest: quam cum bestijs communem habemus, & hæc mortalis est quam Medusa innui: est enim corpori proxima, eiq̄ adglutinata, & sensibus, corporisq̄ affectionibus obnoxia: de qua volunt acutiores Theologi intellexisse Christum, cum dixit, Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem: &

Qui

Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam: ideoq̄ finxerūt Perseum, qui diuinum spiritum melioremq̄ genium significat, hanc obruncasse: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorsus interimere, ne quid sensus animæ quæ rationis particeps est, obesse possit. Altera anima Ruah, id est spiritus nuncupatur, quæ rationis particeps est: Tertia dicit Nessamah, id est Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Augustinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres sorores homines suo aspectu in faxa conuertere: quia quamuis illas in nobis habemus, illarum tamen naturam, nemo absolute potest scrutari, nisi Medusa obruncata, id est corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, saxis eos similes esse ad alia oportet. Oculum autem quem sibi inuicem hæc tres sorores mutuo dant, significat lumen quod habemus extrinsecus, à Deo nobis dari, atque ab vna in alteram animam deriuari.

HOMINIS NATURA.

Lato dixit hominem arbori simile esse, verum in hoc ab illa differre, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autem in cælo: quo capilli capitis radicem similitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis est anima: quæ cælitus est demissa, & per quam viuimus, spiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cælestibus riujs, ex quibus virtus in nos descendit, est intelligendum, nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea omnia ad animam referri, testantur Origenes & Hieronymus. Vnde si quis virginem capillos in cælum erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam expresserit.

VIRGO CAPILLOS HABENS ERECTOS.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS.

IMBECILLITAS ET MORS.

Virgo cui abscisi sint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animiue, aut etiã mortem significat: quia non modò in Sacris literis videmus Sampsonis robur in capillis fuisse, quibus abscisis facile captus & victus fuit: verum etiam Euripides finxit Alcestem mori non potuisse, donec illi à Mercurio cælitus demisso crinis abscinderetur. & Nisus non prius à Minoë interfici potuit, quam illi ab eius filia pilus fatalis abscinderetur. Nec Dido apud Virgilium ante mori potuit quam Iris ab Iunone missa ei flauum vertice crinem auferret.

Cælii Aug. Astræa.

A S T R A E A

I V S T I C I A.

Astræa, Astræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iusticia sumi notissimum est: fingunt enim illam vitis crescentibus indignatam in cœlum euolasse, locumq; inter Leonem & Libram medium tenuisse, imò etiam ipsam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeat, expendat. Quamobrem sic de illa cecinit Ouidius:

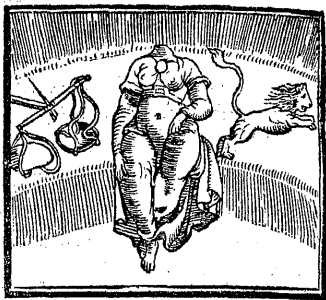
— *Et virgo, cede madentes
Ultima cœlestium terras Astræa reliquit.*

& Seneca in Octau.

*Neglecta terras fugit & mores feros,
Hominum & cruenta cede pollutas manus,
Astræa virgo, siderum magnum decus.*

ea quoq; vt Gellius & Chrysippus tradunt, forma atq; filo virginali aspectu vehemēti & formidabili, luminibus oculorum acribus, neq; humilem neq; atrocē, sed reuerendæ cuiusdam tristitiæ dignitate, pingi solitam omnes ferè norunt: cui nostri pictores modò lancem, modò securium virgarumq; fascem adijciunt. Illud autem ferè inauditum est, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodisæus scribit, Iusticiam ab Ægyptijs sine capite pingi solitam, per manum sinistram porrecta palma discapedinatum: quoniam sinistra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quàm dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iustum iudicem intrepido & forti animo esse oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoueatur: eundemq; decet crimina omnium atq; merita ad lancem discutere & ponderare, vt cuique quod meritus est tribuat. Caput verò ei nō tam ademisse mihi videtur, quàm inter sidera occultasse, vt indicarent à iudice neminem videre debere: vnde Athenis in Areopago, rei velato capite causam dicere iuebantur, ne iudicum affectus mouere possent. condit ergo caput inter sidera, solum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non potest: debet enim iudicis mens ad extremum vsq; donec sententia sit lata, occulta esse, ne qua fraus strui possit.

P R I O R I S L I B R I F I N I S.

Liber LX.

436

A C A E L I I A V G V S T . C V R I O N I S , H I E R O G L Y P H I C O R V M C O M M E N T A R I O R V M L I B E R S E C V N D V S , E A C O N T I N E N S Q V A E P E R S E R P E N T E M , C E R B E R V M , F E L E M , V I T U L U M , C A P R I C O R N U M , C A N C R U M , A Q U I L A M , C R A T E R E M , L Y R A M , A R C U M , N O D U M , C A T E N A M , Q U I N A R I U M N U M E R U M , P E N T A G O N U M , P Y R A M I D E M , C U B U M , O C T A E D R U M , I C O S A E D R U M , P A P A V E R , I R I D E M , H Y A C I N T H U M , N A R C I S S U M , H Y S S O P U M , M Y R T U M , S A L I C E M , C E D R U M , P A L M A M & A L I A huiusmodi significantur:

A D T H E O D O R U M Z U I N G G E R U M P H I L O S O P H U M & M E D I C U M P R A E S T A N T I S S I M U M .

L T E R A M hanc mysticarum imaginum Partem, quam cum superiore Valerianis quasi racemationem quãdam diuinis Commentarijs adiecimus, tibi doctissime Zuinggere, donare atq; in tuo nomine edere statui: non quidem quòd tuæ famæ aliquid scriptis meis ornamenti adycere posse sperem, quã tu ingenij tui magnitudine, atq; illustribus monumentis, quibus rem literariam promoues, ab alijs illustrari non pateris: sed vt & hi mei labores nomini tuo inscripti, plus autoritatis inueniant, & tu aliquod meæ in te obseruantie indicium habeas, tenue quidem illud ac rude, longeq; imparijs quibus tu nos ornare soles, sed ex cãdido in te animo profectum, & tali qui libentius, si posset, maiora dignioraq; tibi commendaret. Sed tuæ humanitatis erit, mentem non munus spectare. Quod si feceris, & ingenij ac prudentiæ tuæ acumine, ad intimos animi mei sensus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quãti regium aliquod munus: & quemadmodum me amare iam dudum cœpisti, sic hunc meum immaturum factum fouendum suscipies. Quod quoniam mihi certò polliceor, plura non addam. Vale. Basil. XIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

S E R P E N S

A N I M A E T C O R P V S .

B acillum, cui serpens circumuolutus est, non modò apud Hebræos, & in Sacris literis, in quibus legimus, serpentis in cruce positi aspectu populum Israelis à morte liberatum fuisse: verum etiam apud Ægyptios & Romanos animæ atque corporis salutare symbolum fuit. Nam cum cetera omnia reptilia crassioris & magis terreae sint substantiæ, serpentem spiritus & vitæ tenacissimum animal esse constat, quod & imbecillitatem corporis exuat, & ad medicinam utilissimum sit, & ad acuendum visum herbam inuenisse, nec non ad sese in vitam reuocandum quandam herbam cognoscere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum mississent, ad Æsculapium, quem Medicinæ & salutis deum existimabant, accersendum, serpentem Romam aduexerunt.

Ccc 4

Cæli Aug. Cerberus, &c.

CERBERVS
TRES COELI REGIONES: VEL TRIPLEX
DEI POTESTAS.

Veteres tres tantum cæli regiones faciebant: nempe, Ortum, Occasum, & Meridiem. nam in Septentrione inferos putabant esse: propterea quod sol nunquam eò perueniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt: & impios ad sinistram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Sinistram verò in eodem Septentrione esse theologis, quis dubitet: cum impij in eandem cum dæmone regionem sint detrudendi: ideoq; harum trium regionum symbolum finxerunt Cerberum canè tricipitem, quo etiã trina Dei regna significarent, cœleste, terrenū & infernū.

TRES NATVRALES NECESSITATES.

Eundem Cerberum tricipitem finxere poetæ infernæ domus aditum custodire: eo hieroglyphico tres necessitates naturales, quæ hominem à sempiternarum rerum contemplatione abducunt, significantes: nempe famem, sitim, & somnum. & ideo Virgilius fingit Sibyllam, quæ Aeneam, mentem ad magnarum rerum contemplationem conuertere volentem, monet, vt huic Cerbero melle soporatum & odoratis frugibus offam obijciat, statimq; illo relicto transeat: vt indicet, esse quidem his necessitatibus satisfaciendum, sed non prorsus indulgendum.

FELIS
LIBERTATIS APPETENTIA.

Felis præter ea quæ de illo scripsit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo prisci Alani, Burgundiones & Sueui, teste Methodio, in militaribus signis vti solebant: perinde vt Feles carcere ferre non possunt, sic se seruitutis impatientissimos esse testantes.

VITVLVS
CONCVPISCENDI VIS.

Mansuetus & domesticus vitulus, vel bos, concupiscendi appetendiq; vim quæ in nobis est, denotat: quia constat, nullum animal æquè appetitui obedire & venereum esse atq; Vitulus, siue Taurus.

CAPRICORNVS
MORS, VEL DEFVNCTORVM ANIMÆ, ET
SECVNDATA FORTVNA.

Capricorni signum quod in multis Augusti Cæsaris numismatibus videmus, summam, vt Astronomi tradunt, sub se natis portendens felicitatem; à Platonice deorum portam vocatur: quia per eum tradunt, animas corporis vinculo solutas, rursus in cælum ascendere, vbi diuinæ naturæ participes fiunt. ideoq; hoc signum sidereum animas defunctorum mortem ue significat, & nonnunquam secundam fortunam summamq; felicitatem, vt diximus.

CAN

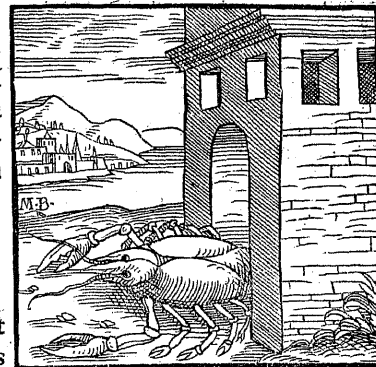
Liber LIX.

437

CANCER

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

Cancer ex eorundem Platonice sententia, ortum hominis vitamq; notat. volunt enim animas per Cæcri ianuam in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, sic cancrum hominum portam vocat, quod per eam egredientes animæ humanæ in naturam trāseāt.

AQVILA
DIVINI NUMINIS PRÆSENTIA.

Aquila præter ea quæ de illa scripsit Pierius, in Sacris diuini numinis præsentiam vel effluxum quandam significat, quo ad maiorem superiorum rerum diuinarum cognitionem ducimur, vt Cabalistæ tradunt. vnde Moses dicit, Sicut aquila prouocans filios suos ad volandum, & super eos volitans expandit alas suas, assumpsit eum, atq; portauit humeris suis.

CRATER COELESTIS

OBLIUIO.

Crater ille sidereus, qui ab Astronomis inter Leonem & Cancrum collocatur, obliuionem significat: quoniam ex Platonice sententia, animæ cum in humana corpora demittuntur, de cælo per Cancri ianuam descendentes, & per Capricornum rursus corpore solutæ in cælum ascendentes, cum descendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & sic cœlestium rerum obliuiscuntur, sed non omnes æquè, verum aliæ magis, aliæ minus, prout magis minusue ex eo poculo haurere. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum esse, eiusq; imagine obliuionem significari.

LYRA

AVDITVS.

Lyra duo habens foramina incurua, aures & auditum significat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aer proximus commotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyræ conuexum, vbi quoq; aer inclusus est, reflectens sonitum edit: sic vox aërem extra aures nostras commouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam instar tympani tensam, appulsus, aerem qui intus est naturalem mouet: is autem commotus neruos quosdam excitat, in quibus est auditus. Propter hanc ergo similitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum est.

ARCVS

ACVTI DOLORS.

Per Arcum in Lunæ virginali forma expressæ manu positum testumq; acuti dolores indicantur: quia nullus intensior dolor quam partus, cui Lucina siue Luna præest, esse putatur.

NODVS,
NECESSITAS.

Per nodum necessitas, Macrobio teste, significatur: quæ enim vincita sunt, se ipsa dissoluere nequeunt: quod si nodo gladium adijcias qui eum rescindat, fortunam, fatum & necessitatem virtute superari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq; nodum gladio rescidit, & sic fatum ipsum vicit, & Verus est dictum, Sapiens dominabitur astris.

CATENA AVREA HOMERICA,
CONNEXIO RERVM HVMANARVM CVM DIVINIS, VEL
DIVINÆ PROVIDENTIÆ VIS.

Dubium non est, quin Catena illa aurea Homerica, quam pendere de cælo in terras deum iussisse commemorat Iliados lib VI II his verbis: Agedum auream restim è cælo suspendite, eaq; cuncti dij ac deq; apprehensa, me hinc detrahite in terram: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos vniuersos & in maria vsq; detraham. Quinetiam circumligata reste ad summitatem Olympi, omnia supernè attollam, vt intelligatis quantum ego deos simul atque homines antecello. Dubium, inquam, non est, vel Macrobio & Luciano testibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & summus ille Pater quum vult nos ad se trahit, mentesq; nostras in cælum attollit, quo nos alioqui proprijs viribus, quantolibet conatu ascendere non possemus, significet: aded vt qui mentem suam diuinitus gubernari significare velit, is aptè catenam hanc ex stella pendentem & contrahentem pingere possit. Ea est enim diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines participes esse voluit, vis, vt mætes ad creatorem cõuertat, & in cælum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cælestis participes esse, quia qui eius non sunt participes, quamuis formam corporis humanam habeant, non tamen homines sunt, sed belluis inferiores deterioresq;. Est præterea connexio illa & alio modo intelligenda, vt eam interpretatur Macrobius: nã quæ modò diximus ex Luciani, qui in Dialogis cum Mercuriũ fingit, de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta sunt, & ad fatorum vim afflatumq; diuinum referuntur. Macrobius verò ait, catenam hanc sic conflatam esse, vt ex summo Deo mens manet, ex mente anima, quæ & condit & vita complet omnia quæ sequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat, & in vniuersis apparet, iuxta Peripateticorum sententiam, vt in multis speculis per ordinè positus vultus vnus apparet. Cumq; omnia continuis successibus se sequantur degenerantia per ordinem inquit, ad imum meandi, inuenietur presius inuenti, à summo Deo ad vltimam usq; rerum fecem, vna se mutuis vinculis reli-gans, & nusquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc significatur, quã Lucretius auream funem vocat, his verbis:

*Haud (vt opinor) enim mortalia sæcla supernè
Aurea de cælo demisit funis in arua.*

SOLIS VIS.

Plato autem in Theæteto per hanc catenam solem significari vult, cum ait: Et ad hæc Colophonem insuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

aliud quàm Solem Homerus ostendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia sunt ac seruatur inter deos & homines. Si verò staret hoc totum velut ligatum, omnia corrumpereñtur, & fierent inuersa.

SACRARVM RERVM COGNITIO.

Per eandem quoq; catenam sacrarum cælestiumq; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis significari videtur, cū ait neminem quantolibet nixu illa apprehensa Deum de cælo detrahere posse, ipsum verò eadem cuncta sursum at-tollere, nam & si literarum ac philosophiæ studia, sint quasi gradus quidam & catena, ad cælestium rerum cognitionem: nihilominus si quis per eos gradus ipsius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiaue aut labore assequetur: hoc enim esset Deum de cælo detrahere, & humano in-genio subijcere. Si verò alicui Deus ipse sui cognitionem dederit, is totus illi cõ-iunctus facillimè cælestia assequetur. Quo Hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philosophorum libris, sed precibus & pietate à Deo petendam esse.

MVSÆ, EARVM'QVE AFFLATVS.

Catena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Musarum connexionem & commune vinculum, atq; afflatum illũ ex quo præstantes poetæ vim quandam diuinam, affectuũ concitandorum capiunt, significat.

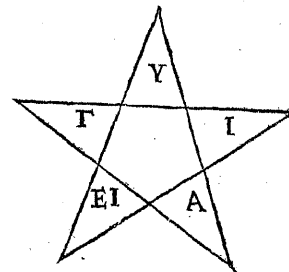
QVINARIVS NUMERVS, ET
QVATERNARIVS.

MERCVRIVS, ET ARTIVM
INVENTORES.

Der Quinarium numerum Leo Baptista Albertus Mercuriũ figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius symbolum esse volũt, propter artium inuentionem, vt qui numeri sint perfectissimi. Ex quo patet, per huiusmodi numeros etiam artium inuentionem in- uentoresq; significari.

PENTAGONVM,
SALVS.

Pentagonum salutis symbolum fuisse, testatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapsus erat inter salutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus est, cum aduersus Galatas pugnaret, nec satis ex sententia res succederet, essetq; in discrimine, per quietem vel vidit, vel se vidisse simulauit, vt militum animos in spem erigeret, Alexandrum Magnum se monerem, vt salutis symbolum assumeret, idq; pro tessera tribunis daret, eorumq; vestibus insueret: ea re fore victoria potiretur. Symbolum autem illi huiusmodi ostendisse, triangulum triplicem inuicem insertũ ex lineis quinque constantem, in quibus ΥΓΙΕΙΑ scriptum erat, sic enim salus sanitasue Græcè appellatur, vnde & hoc signum in

Cæli Aug. Pyramis.

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod signum Mathematici à quinque angulis Pentagonum vocant.

PYRAMIS. RERVM NATVRA, VEL MATE- RIA PRIMA.

Er Pyramidem veteres rerum naturam & substantiam illam informem formas recipientem significare voluerunt: quod vt Pyramis à puncto & summo fastigio incipiēs, paulatim in omnes partes dilatatur: sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi non potest, nempe à Deo summo opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, & in varia genera atq; species diffunditur, omniaq; apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verum & alia huius rei ratio, nempe Astronomica reddi potest: quoniam Aegyptij summi Astronomi fuere, imò ipsius Astronomiæ inuētores. Tradunt autem Astronomi, esse circulum quendam in Sphæra, vel cœlesti illa machina, sub quo sol & reliqua errantia sidera, cursus suos circuitusq; conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq; naturalium ortus atq; interitus sit positus: adeo vt etiam Aristoteles in libris de Ortu atq; interitu, dicat generationis atq; corruptionis, omnisq; mutationis vel incrementi causam esse accessum & recessum solis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Aristoteles: Astronomi verò, propterea quòd ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauerunt. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntq; cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeo vt quicquid sub vno ex illis signis contineatur ad centrum vsque terrę, id omne in signo esse dicatur. & sic signum voluit esse velut Pyramidem quandam, cuius basis in cœlo sit: nam fundamentum Astronomicum cœlum est, & apex in centro terrę. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiant, sitq; accessus solis, qui est quasi punctum quoddam ad signa illa ortus, & recessus ab illis interitus rerum naturalium causa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens significari.

ANIMA HOMINIS.

Sed & animam hominis sub Pyramidis forma adumbrare voluisse videntur huiusmodi Aegyptij, qui magnifica regum atq; heroum sepulcra, sub ingentibus Pyramidibus fecerint: vt testarentur corpore soluto & corrupto, animam superesse, quæ cum summo opifici visum esset, hoc est circulo illo triginta sex millium annorum circumacta, aliud corpus genitura & sibi factura esset: non secus ac Pyramis, vt Geometris notum est, vertice immoto manente circumacta basi circulum describit, & toto corpore conum: vt circulus annorū illud curriculum significet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Aegyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem statum triginta sex millium annorum

Liber LX.

439

rum spacio restituendis, & ab illis se id accepisse, testatur Plato: qui etiam hoc ipsum, id est animam nostram Pyramidis formam habere mihi testari videtur, in Timæo, cum ait sic factam fuisse à Deo animam. vnā accepisse illum ex vniuerso portionem, quæ proculdubio vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice est, significatur: secundam autem primæ partis duplam: tertiam secundæ sesquialteram & primæ triplam: quartam secundæ duplam: quintam tertie triplam: sextam primæ octuplam: postremò septimam, quæ partibus sex & viginti primam excederet: posthæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris profectò nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum quæ à puncto ad basim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipsas superficies quæ lineis clauduntur, ex quo apparet illum hoc quoque, vt alia, ab Aegyptijs accepisse.

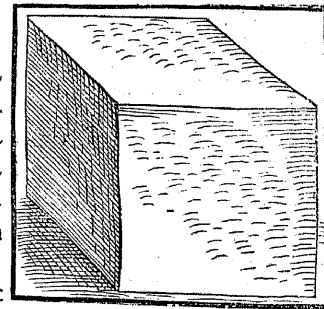
I G N I S.

Ignem quoq; Pyramidis formam habere, testatur idem Plato: propterea quòd cum in imo latus sit, circa materiem & fomentum, quo pascitur, in acutam flammam quæ cœlum spectat, definit, nam per basim materia concreta significatur, per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quasi fermentata: per punctum ipsa informis & simplicissima substantia. vnde minus mirum est, quod supra diximus, per Pyramidem animam significari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone esse tradatur, & corpori non secus ac Pyramis basi, vel ignis fomento, adhæreat.

C V B V S. T E R R A.

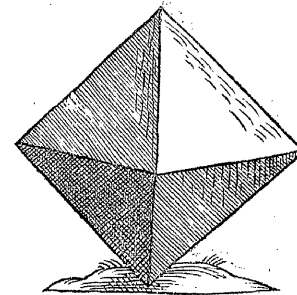
Vbum, hoc est tesseram, octo angulorum & sex laterum terram significare tradidit Plato ex Timæi Locrensis Pythagorici philosophi disciplina, quam Pythagoras, vt testatur Iustinus historicus, ab Aegyptijs potissimum didicerat. terram verò per cubum depingebant, ob eius stabilitatem grauedinemq; quia vt cubus quocūq; voluatur, semper iacet, nec facile mouetur, sic terra per se immobilis, si aliqua fortuita vi commoueatur, statim rursus iacēs quiescit.

O C T A E D R V M. A E R.

Eri idem philosophi Octaedri formam tribuere, quæ octo triangulis æqualibus & æqualium laterum, id est octo basibus, & sex angulis solidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod vt melius intelligatur, explicandum est quid sit angulus solidus, quid itē planus. Angulus planus, inquit Euclides, est duarum linearum in plano se mutuo tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. solidus verò angulus est, qui pluribus quàm duobus angulis planis continetur, qui non eodem sunt plano, & ad vnum constituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in ascensu ignem consequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaedri enim forma ascendit in duos vtrinque vertices, & aptissima Sphæræ includi potest, vt docet Euclides.

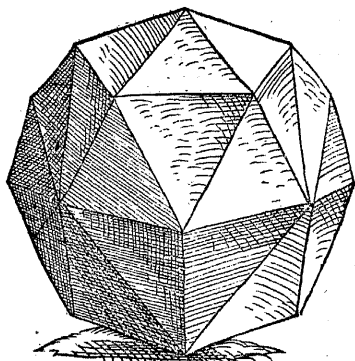

Ddd

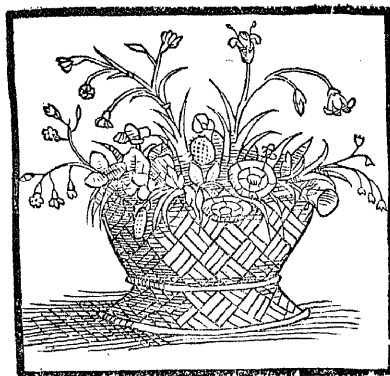
Cælii Aug. Icosaedrum, &c.
ICOSAEDRVM

Aquam verò Icosaëdri figuram tenere dixerunt. Est autè icoſaëdrũ, Euclide autore, figura ſolida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterum cõtinetur, propterea q̃ aqua ſua natura mobilis ſit, et diuifioni flexuiq̃ perfacilis. His quoq̃ figuris ipſam elementorum ad inuicem proportionem indicare voluerunt, quæ ex baſium ſiue laterum & angulorum numero colligitur. Oſtaëdri enim ad Pyramidẽ eſt proportio dupla in lateribus, in angulis ſolidis ſeſquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionibus ſit harmonia duplicis diapafon & diapẽte: Pyramidis verò ad cubũ in lateribus ſeſquialtera proportio, in angulis verò dupla, ex quibus diapafon iterum & diapente. Cubi ad icoſaëdrũ in lateribus proportio eſt tripla ſeſquiertia, in angulis ſeſquialtera, vnde diapafon, diapente & diateſſaron in baſibus, in angulis verò diapente. Icoſaëdri verò ad Oſtaëdrum in baſibus dupla ſeſquialtera, in angulis autem dupla, vnde diapafon & diapẽte in baſibus: in angulis verò iterum diapafon conſurgit, quæ proportionibus & harmoniæ pariter & in elementis per has figuras ſignificatis eſſe traduntur.

V E R.

A V T V M N V S.

A E S T A S.

H Y E M S.

Liber LX.

V E R.

Ciſta florum, autore Eufebio, Ver ſignificat: quia vere cuncta florefcunt.

A E S T A S.

Ciſta ſpiciſ referta, eodem Eufebio teſte, æſtatem denotat: quòd æſtate ſegetes & ſpicae demetantur.

A V T V M N V S.

Cornu copiae vuis & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiae cornu fundi videntur.

H Y E M S.

Menſa apud ignem parata hyemem ſignificat: quia frigus & quies poſt æſtatis labores parta, terræq̃ opes congeſtæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur. vnde poeta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

*Vides vt alta ſtet niue candidum
 Soracte, nec iam ſuſtineant onus
 Syluæ laborantes, geluq̃
 Flumina conſtiterint acuto.
 Diſſolue frigus, ligna ſuper foco
 Largè reponens: atq̃ benignius
 Deprome quadrimum Sabina
 O Taliarche, merum dyota.*

P A P A V E R

C I V I T A S.

Papauer præter ea quæ de illo ſcripſit Pierius, Eufebio autore, ciuitatis ſymbolum eſt: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, ſic in papaueris capite quaſi intra eadem mœnia multa ſunt ſemina: & vt ciuitas in vicis & domos eſt diſtributa, ſic & papaueris caput in multas intus partes eſt diuiſum, multaq̃ interſtitia habet.

I R I S H E R B A

E L O Q V E N T I A.

Iridem herbam eloquentiæ ſymbolum eſſe, nemini mirum videri debet: cum Homerus ſingat Troianorum oratores vt qui diſertiſſimi eſſent, Lirio eſſam, id eſt iridẽ herbam floridam comediffe, quòd eloquentiæ præcepta illos hauiffe ſignificat: propterea quòd eius herbæ flos colorum varietate atq̃ ornatu, Iridi cœleſti, quæ & ipſa eloquentiæ dea habebatur, ſimilis ſit: & quia talem oportet eſſe orationem, nempe colorũ ac figurarum varietate diſtinctam: multasq̃ hæc herba eloquentiæ ſimiles vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumq̃ & ſuaue reddit ſpiritum, & venena repellit: ſic etiam ornata oratio quaſi ſuauiſ quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc eſt perturbatio- nes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quòd indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. X, his verbis:

*Flos oritur, formamq̃ capit quam lilia, ſi non
 Purpureus color his, argenteus eſſet in illis.
 Non ſatis hoc Phæbo eſt: is enim fuit auctor honoris.
 Ipſe ſuos gemitus folijs inſcribit, & hya
 Flos habet inſcriptum, ſumẽſtq̃ litera ducta eſt.*

Cælii Aug. Hyacinthus, &c.

Sed hanc quæstionem medicis permittimus: nos de illa quæ hodie hyacinthus vocatur, mox dicemus separatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari scimus.

HYACINTHVS

S A P I E N T I A.

HYacinthus, quem ab Apolline in florem cōuersum poëtæ fabulatur, prudentiæ ac sapientiæ symbolum est. Nam cum Apollo Musarum ingenij, ac literarum Deus sit, Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, poëtæ finxerunt: quia sensus naturalis minimè corruptus puer est, hoc est prudentia caret, sed tamen formosus est, quia mentem ad sui contemplationem excitat; qua contemplatione fit, vt tandem sensus, iuuenili ætate atq; feruore illo deposito, prudentiæ & sapientiæ florem ex se gignat, suauissimis virtutum odoribus flagrantem: quorum post memoria literarum monumentis ad posteros manat.

NARCISVS FLOS

C O R P O R I S F O R M A.

Narcissus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuetæ florem qui citò transit, significat, vt & rosa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpuntur. idcirco enim poëtæ finxere, Narcissum formosissimum puerum, dum suam formam quam in fonte cernebat, cupide nimis admiratur, in fontem prolapsus perisse, & in florem huiusmodi conuersum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, sed animi præstantiam, & diuinam illam æternamq; pulchritudinem esse adamandam.

HYSSOPVS

E X P I A T I O P E C C A T O R V M.

Hysopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebatur Hebræi cum sanguine animalium, ad populum aspersione lustrandum, gradum diuinum significat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti a peccatis expiamur. Hinc Dauid, Asperges me Deus hyssopo, & mundabor.

M Y R T V S

G R A T I A.

Myrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis sanandis utilisima, gratiæ & bonæ valetudinis symbolum est.

S A L I X

H Æ R E D I T A S.

Salix pulcherrimo hieroglyphico, præter ea quæ à Pierio scripta sunt, hæreditatem significat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt salix iucunda arbor est, quæ ad torrentes nascitur, sic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiæ oritur. quod & vox ipsa Hebraica qua in Sacris literis salix nominatur, indicat. nam vehirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hæreditatis, & salicæ in torrentis significat.

C O R P O R A N O S T R A.

Corpora quoq; nostra salicis hieroglyphico significatur. quoniam vt salix, nisi torrentis aquis irrigetur, non crescit: sic & corpora nostra, imò & nosmet

Liber LX.

441

^A met ipsi, nisi cœlestibus aquis irrigemur, & secundum decursum illarum plātati simus, fructum nullum ad vitam ferre possumus. Vnde Dauid de beato viro, Hic arbori similis est ad aquæ riuum feræ.

CEDRVS, SIVE CITRVS

M I S E R I C O R D I A V E L P I E T A S.

Cedrus siue Citrus arbor, fructus gignens odore ac sapore præstantissimos, misericordiæ pietatisq; symbolum est, propter magnas utilissimasq; mortaliū generi vires. Primum enim præbet resinam electissimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus utilisimam, succus eius elephantiasin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq; velut facula. Vnde Hebræi fructu eius solennem quendam Diem celebrabant, quasi diuinæ misericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacædemonij, deos suos coronare solebant ijs fructibus quos oxymala persicæ nuncupant, idē per illos significantes quod Hebræi per citrum. Lignum quoq; eius corruptioni minimè obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitateue accipiatur.

P A L M A

H O M O.

Palma in mysticis literis celebratissima, duplici de causa hominis simularum esse putatur. primum quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis masculis, quasi semine quodam: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi Haulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, sicut cerebro læso homo interit: quod quidem huic soli inter plantas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes, vnde dactyli, id est digiti sunt appellati. pulpa quoq; ipsorum fructuum caro nuncupatur, multum sanitati cōferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura summæ nutritionis, adeo vt multi sancti Patres in solitudine vitam agentes, eo solum cibo contenti fuerint: quemadmodum & hodie quoq; multi in Africa populi eo tantum fructu victitant.

I V D Æ A.

Per Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quod ea potissimum regio palmis abundet, & quod Iudæi in sacris suis eius folijs vterentur, habentq; diem solennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numismatibus videmus palmam, & mulierem mœstam sub ea sedentem, cum huiusmodi inscriptione, I V D Æ A C A P T A.

D Æ A C A P T A.

CÆLII AUGUST. HIEROGLYPHICORUM FINIS.

Ddd 3

Index

INDEX RVM ET VERBORVM MEMORABILIVM LOCUPLETISSIMVS.

Litera 350.a 351.a 352.b
A. litera absolutiois nota,
128.c.d

A. litera cur prima 27.b.c
A. triplex quid in veterū monumentis signi-
ficet 372.c

Aete 370.c
Aeron cur vitulum, & cur hircum immo-
larit 26.e

Aarotis dextera auriculæ extremū cuius
hostie sanguine tangebatur 238.a

Abactoris nomē meruit Abrahā 169.a

Abantes quomodo comā gestandam pri-
mi excogitarint 230.d

Abderitæ à raris è regione sua expulsi-
212.b

Abdicatio filiorum 152.d

Aberranti in syluis viā monstrant elephan-
tes 20.a

Abonitarum hæresim aboleuit D. Ioan-
nes Euangelista 142.b

Abliguritor omnium 196.f

Abliguritoris iudicium 422.c

Abolitus 216.c

Aborigines quo casu Romæ manserint,
158.b

Abortus 81.a 107.b

Abradere in rotundum capillorum faciem
prohibitum 230.b

Abraham moralē inuit philosophiam,
280.c

Abrahas Bassilidis 131.b

absentia diuturna 144.c

absinthium marinum 420.a

absinthij symbolum 420.a vis Ibid.

absolutum nihil in humano opere 210.c

abstemius per nocturnū indicatus cur,
148.b

abstinentia cibi potusq; 94.d.e

abstinentie tenuitas 349.d

absurda res 28.b

abyssus 284.c.f

abyssum cur vocarint Dei iudicia Prophe-
tæ 206.f

Academia noua à Carneide 153.a

Acena 265.d.e

acanthias 192.f Achelois 350.f

Achilles ceruorū medullis enutritus 52.e

Chironi curandus à Pæleo datus 343.f

inviolabilis præter pedes 257.e vi-
de dictus 52.f

Achillis ad tumulum quæ libamina ferunt
quotannis Thessali 403.d.e

Achilles Bochius Bononiensis 51.a

Achilles Massæus 130.c

accipiter Soli dicatus 426.d.e

accipiter eiusq; symbola 151.c. & seq.

accipiter animi symbolum 156.a idem
& Ostris Plutarcho 151.d Insigne
erat Sagittariorum Venatorū militum.

155.e quando scēnina confortiū ap-
petit. 151.e. sacerdotij symbolum.

156.a. sanguinis symbolum 154.b

sursum volans quid, & deorsum quid.
151.f. 152.a

accipitris artificiosa pugna 155.d. offa
ex tibijs aurum attrahant 151.d. si-
gnificatio in sacris 152.b

accipitres septem vulturē insectantes quid
155.c

accipitrima herba ad oculorū morbos cur
adhibetur 151.d

accusator inanis 175.b

acerbitas 388.f

aceti conficiendi ratio 424.f

acinacem attestari Scythis maximum iura-
mentum 315.f

acinaces Ibid. 188.f

acōris auidus 202.f

Acridophagi in Aethiopia

Actæon à suis canibus deuoratus, quid
52.a 55.a.b

Actæus demon 292.f

Actica victoria 15.f

Actie matris Augusti somnium 112.f

Actij Syncerilius 143.f 164.e

actus in mensuris, quid 265.f

acuti hominis symbolum 396.c

Ada regina Carū obsonia exquisita Ale-
xandro mittit 411.b

Adad quid Assyrijs 15.c

Adagariis quid Ibid.

Adam quid Hebræis 153.b

Adami cingulum quid significet 392.f

Adami pomum 392.e adamus 306.a

adamanti collatus Christus & 10b. 306.c

adamantē emollit hircinus sanguis 306.d

Adelbertus Braucmburgi regulus inique
ab Attone Moguntino deceptus 254.e

adianton 424.b

ad Gallias, villa 372.f

adlocutio, multorum numismatum inscri-
ptio 238.e

Admetus iuxta Leonem & aprum 2.d

admirator sui 50.d

adolescentis generosi natura qualis esse
debet 40.e 395.f

Adonis 322.f. ab apro confectus quid
68.a.b huius simulacrum Ibid.c

adoranti comenit stare 46.a ado-
ratio Ibid. 275.e adoratio per cir-
culum indicata 287.a per manus
symbolum 253.f

adoraturus sedere iubet Pythagoras 46.c

aduena 184.c

aduentus vel migratio 334.c

aduersarius contradicens quo signo in lu-
ciani locus 83.b

cem editus 227.e

adulatio 348.f

adulationibus deditus 393.c

adulator 288.c

adulator & scurra 43.a

adulatorum illecebræ 89.c infidelitas,
196.b

ab adulatoribus pessundatus 51.c

adulteræ coniugis maritus 73.e

adulteri qua pœna affici soliti 98.d

adulterium per murenā 209.c

Aedes 363.c.d edificatio 368.d

edificatiois principium vnde 344.c

edilis curulis 320.f edilium ordines
duo Ibid.

editum 320.a editum, Ibid.

Aegydius Viterbiensis 123.a.d 322.c

Aegilus, Atheniensium tribus 391.d

Aegimetarum iuuentuti pollices præcisi
ab Atheniensibus 260.f

Aegira Achaie ciuitas 410.d

Aegon Argiuorum rex vt creatus 137.f

ægritudine confictatus 133.d

Aegyptus 227.c 329.c

Aegyptus cœli imago 243.b cur per
cor significabatur 242.e.f. per croco-
dili symbolum 207.f humida & ca-
lida 242.f. Romanos effeminauit,
35.b quid in diuinis significet 153.f

Aegyptiæ literæ quæ 351.a

Aegyptiaci soli fertilitas vnde 10.f

Aegypti captiuitas quid 233.f

Aegypti deliciae 354

Aegypto quomodo promissa libertas, 35.b

Aegyptius sophista 211.d

Aegyptij summi astronomi 438.e

Aegyptij ab Aethiopibus multos ritus di-
cuntur accepisse 147.f à Cam-
byse diuexati 12.f à quibus signifi-
cationes suas comminiscabantur 44.b

ciuitates multas in Hetruria fundau-
erunt 301.a cadauera vitro condita diu
asseruabant 40.d diuino cultui serui-
entes carnibus abstinent & vino 411.c

cur maritimis abstinerent 221.e no-
cten cum die pari horarum numero
admanerunt 220.e quomodo mun-
dum patiebantur 154.f

Aegyptij & Phœnices quomodo Solem
Lunam & stellas deos intellexerint,
326.c

Aegyptij reges ac sacerdotes vimo abstin-
ebant 390.c

Aegyptiorum opinio de mundi figura,
422.d

24.d peculium in gregibus 266.a

statuæ quales 29.b

Aegyptiorum Iupiter quis 29.b

Aegyptiensis Amorem & Fortunam in co-
dem delubro colebant 288.d

ægyptus auis quæ Aegyptijs,
182.f

Aeliani locus 83.b

Aelij

Hieroglyphicorum.

Aelij Veri Imp. lecinus qualis 401.f

Aelio Pertinaci signum datum de inua-
dendo regno, quale 33.f

albus & felis an idem animal 100.d

cur Lunæ simulacrum 101.c

auri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel
minores 100.e

æmætheolice sues solidis sunt vnguibus,
& non diuisis 69.c

Acolpila 105.f 106.d

Æone Platonicus locus 190.f

Æolus cur Hippotæ filius dictus 104.f

Æoli filij & filia 104.f

æquilitas 161.f 369.d

æquinoctia 46.d

Æquitas in Elephanto 18.b

Æquiuoca, cuius sint Xenophontis, igno-
ratur 230.c

ær 280.c. 439.b

æræ clementum per accipitrem 155.f

æræ symbolum per columbam 158.c

æræ clauī cur confingendis nauibus aptis-
simi 360.b

æræ signandi mos à Iano inuentus 228.b

æræ soliditas ac diuturnitas 110.c

æræ erumne 284.d 344.d

æræ erumnosus 297.b.c

æræ perpetuitatem denotat 360.b

æræ solini pecudum nota signatum 76.f

Æschinon tragicam simiam vocauit De-
mosthenes 49.e

Æschylus primum excogitauit colubras
Eumenedium crinibus obuolutas 118.d

Æschyli dictum de leonis catulo 6.e lo-
cus. 149.a tragœdiæ 389.b

Æsculapius 117.a 331.e cur intonsa
barba 232.b cur serpentis insignia
gestet 118.a in solitudine Tithici
montis exposuit 40.c à capelli a-
lius Ibid. sub anguis specie multis
apparuit 117.f

Æsculapij caput cur laurea redimitum
373.d

Æsculapij simulacrum 381.c imberbe
apud solos Sicyonios 232.b

Æsculapij simulacro cur canis adsculptus
40.c

Æsculapio attributa ars 323.c cur gal-
lum se debere dixerit Socrates 172.f

cur immoletur gallina 172.c

Æstas & hyems 67.b. 405.b. 439.f

Æstas & hyems 68.a

Æstyi Germani aprorum formas pro ar-
mis gestabant 67.f

Æsummo Megarensi quid responderit
Apollo 128.a

ab ineunte etate libidinosus 202.c

ætatum distinctio varia 272.e

æternitas 288.a 319.d 328.d cur per
basiliscum indicata 105.c

æternum, perpetuumq; 286.f

æthera cur patrem putauerunt nonnulli
329.d

ætherus ardor 280.e

Aethiopia quid sonet Hebræis 153.f

Aethiopes pij fuerunt olim 147.f pu-
blico damnati iudicio sponte sibi mortē
consciscabant 147.f vbinam habitēt
242.f

Aethiopum ad epulas cur Iupiter cum reli-
quis dijs inuitatus dicatur Ibid.

Aethiopum pedes tumori obnoxij 28.e

actiis species due 142.d

Aetne montis lucū incolebat canes 40.d

Affectus motum vt ad affectionem perue-
niatur, excitat 109.d

affectus humani 407.f voluptarij 257.e

Affectuum malorum dissipatio 126.f

africa 404.e huius fertilitas. Ibid. do-
mica quomodo pingebatur 17.f mu-
liebris specie effigiata 398.a

Africa symbolum per scorpionem 119.c

Africani elegans sententia 33.a

Ægamemnonis clypei inscriptio 4.d

Ægamemnonem cur Homerus equipara-
uerit boui 5.a

Agathocles graui obfidione presit Car-
thaginensis 340.d.e

Agathocles Siciliæ tyrannus à Timæo hi-
storico notatus 151.d

Agathorsus 110.b

agelastos 182.a

Ager quid in diuinis literis significet
400.c

Agefilii dictionem de sagittarijs 310.b

aggerum construendorum norma ab hi-
rundinibus accepta 162.c

aggresio 258.a

Aglaus alter, proverbium 87.c

agnen 189.c

agna aurea Atrei, quid 76.b

agnus 75.c.d

agni insolito colore nati quid portendat,
& quibus imperium 76.b

agricola 68.f

agricultura 15.f 316.d 339.e 354.f

agriculturā monstrauit Saturnus 228.b

Agrirentini taurum Phalaridis in mare
proiecerunt 25.c

Agrippa omnibus Dijs templum dedica-
uit 364.e Sex. Pompeium maritimo
prælio vicit 321.c.d 335.e

Ælax Locrensis draconem mansuetum
in delicijs habuit 117.b

Æle animarum Platoni quæ 153.d

alas pedibus addere 429.d

Alæus Telephum exposuit in Panthium
montem 52.f

Alastores demones 292.f

alba cur ad Dei cultum adhibita 286.d

alba veste decorabantur liberti manumif-
sionē accepta 296.e

albatæ 296.d

Albertus Magnus alitur 8.e 105.e

Albini natale solum quod 138.b

Albino, Clodio quid portendebat cornua
56.f

albis vestibus delectatur Deus 296.c

albis vestibus vti in Imperatorum Rom.
funeribus mos olim 157.b

Alcathus Leonem occidit 239.f

alcea cur leonis cauda dicta 76.c

alcedo 180.d raro apparet 180.f

alcedonis nidus qualis 180.c

alcedonum incubatus tempore, mare trans
quillum 180.e

Alceste Admeti regis coniux 156.e

Alcibiadis coturnix 177.c

Alcithoe cur in vesperillionem mutata
179.f

Alcæonis de sapore sententia 240.c

Alcyonij dies 180.e

Index

allium militie symbolum 417.e
 alio incitur ad pugnam galli 173.d
 neq. allium neq. fabas estandas, prouerb. 417.f
 allium odit Leopardus 59.c.d
 Alinae significatum 132.d
 Alpini milites 102.a
 Aloisius Cornelius 361.a
 alta, & altum 285.b
 altum nil sapiens 180.c
 alumine oblita materia non succenditur 120.e
 ¶ Amans ardet 120.d
 amarantibus 403.d
 amaritudo de vite dulcedine 187.d
 Amasios cadaver combustum à Cambyse in ignominiam 341.d
 Amate rei desertor 422.d
 amator 120.a
 amatores mortui 342.e.f
 amatorie delicie 100.b illecebre 157.d
 amatorium 421.a
 Amazones è serpentum corijs tegumenta bellica faciebant 303.e
 Amethystus contra ebrietatem stat 307.c
 ambigue oues quæ 76.c
 Ambres liber Aegyptiacus 278.a
 D. Ambrosio puero apes in labellis confesse dicuntur 186.c
 amicitia 40.f
 amicitia firma 220.f
 amicitie confirmatio 408.d
 amicitie hieroglyphica plurima 398.f
 amicus inutilis & ingratus 162.d
 amicorum comparandorum ratio 274.a.b
 Ammianus Marcellinus Graecanicus fuit ingenio 260.f
 Ammiani Marcellini locus 429.a
 Ammonius Alexandrinus Origene et Porphyrio discipulis clarus 91.c
 amolitus 241.a
 amor 309.d 342.c 347.c 356.c
 394.b
 amor fidem nutrit 431.a
 amor alatus 408.a
 amor geminus quomodo exercendus 161.a
 amor in simpliciore etate 15.f. mutius 342.c 394.f oculatus ne an cæcus 357.f perditus 395.a turpissimus 375.d
 amoris firmitas 198.f
 amoris impuri satietas 196.c
 amoris indicium 418.f nutrimentum 120.b petulantia 16.a progressus 394.d laquei & rotia 358.a.b radij in amantium oculis qui 309.c.d. symbolum 400.f vulnera 309.c 374.c
 amoris veri fructus 396.c
 amor cur ale attributa 155.b
 amor persuadendi magna vis inest 184.a
 Amorum agminis descriptio, ac lusus 394.b.c.d. & seq.

Amphilochus Olenius ab anserè adamat 145.c
 Amphion à quo byram acceperit 347.f 348.c
 amplitudo nominis 112.e
 anuletum 375.d
 amygdala pro canitie 279.a
 amygdalæ floris multitudo, aliarum etiam frugum seracem annu pollicetur 378.e
 amygdalus temperantie hieroglyphicum 379.b
 ¶ Anacharsis quo gestu dormire depressus 247.c
 Anacharsis Scythæ dictum 389.b.c
 Anacharsis status quid inscriptum 247.c
 Anacreontis versus de fastu muliebri 35.d
 Anaxagoras cur iudicari hominè sapientissimum omnium animantium 251.f
 Anaxagoræ opinio de Sole 326.d
 Anaxilas Rheginus 97.b
 Anazarbeni cur oleas habeant secum ad simas 383.b
 aniceps consilij 81.e
 anchoræ hieroglyphica 335.e
 anchoræ alligatus Delphinus quid 195.e
 anchoram habuerunt Indi pro caduceo 336.c
 anchoris duabus inniti 336.a
 anchua piscis 215.f
 ancile 312.c.f
 Andreas Physicus ad Nicandrum glossemata adiecit 209.b
 anemona 403.b
 Angelus Cæsius 297.d
 Angelus Colotius 164.a.e 238.e
 angeli 234.e 402.c
 angelorum cura quæ 331.c.d
 hierarchie tres 331.c nomina & munitura 322.e 223.a.b.c
 angelos nos vocamus, quos Gentiles Genios 40.d
 Angeronæ effigies qualis 261.b etymon ibid.c
 Anguaurij 114.c
 anguilla 210.d & seq. mutationem non facile fert ibid.f mortua ad fundum refidat 219.f
 anguille generatio 210.e
 anguillarum captura copiosa quando 210.b
 anguimano cur vocarit elephantos Lucetius 17.a.b
 anguineum ouum quod 115.e ad iudiciorum victorian confert. Ibid.
 anguineos pedes habuerunt Gigantes 118.c
 anguipedum Syrtium historia elegans 108.a.b
 anguis significata 102.d. & seq.
 anguis caudam admordens quid 111.f
 anguis, nisi anguem comedat, non fiet dracon, prouerb. 111.d

anguis quo tempore exuium deponit 103.e
 angulum magna vis conglobata in Aethiopia 115.f
 angulus vis magica inest 106.b
 angulus solidus 439.c
 anima 153.b. 332.c
 anima Deus uie 269.f
 anima hominis 438.f
 anima cum aereo vehiculo 433.d.e
 anima & corpus 436.b
 anima corporis affectibus tangitur 201.b
 generat cogitationes 229.f purpurea 204.f sanguine nutriride videtur 154.b
 anima leonis cur vehementius mouetur 7.c
 animæ hominis in corpore status 433.a.b
 animæ & animi differentia 153.b
 animæ cum corde commercium 153.c
 animæ substantia non est sanguis 154.c
 animæ per pisces indicata 222.b
 animam sponte non exturbandam cur iudicant veteres 340.b
 animæ humane vincis comparantur 391.a
 animæ defunctorum 436.f
 animas mortuorum in fabis habitare 413.c
 animaduersio 316.b
 animaduersio seuera 227.f
 animal nullum homine diutius viuere existimat Aristoteles 149.c
 anim. I. nulli sacrificandū putabant Theologi veteres 412.c
 animalia fecundiora quæ 11.c frigida & timida quæ 197.f nature ductu in morbis sibi medetur 423.a.b.c
 nis expertia voluptate afficiuntur 93.a
 animalia tertij generis non gignunt 92.b
 animalium curandorum causa 304.b.c
 animalibus omnibus quibus sanguis, iij. & cor est 154.e
 animalibus qui primi vescebantur penuria frugum id coacti fecerunt 412.a
 animus 152.a. 406.f. 407.f
 animus ad humilia deiectus 127.a
 itus Zoroastri 153.c à vitijs depurgatus 215.f diuinis intentus 126.d gratus 196.c regendus 407.f suauitate permulcendus 186.f
 animus vitæ 340.a.b
 animi afflictio 189.c candor 165.a de sponso 37.e domitor 15.g elatio descripta 35.a puritas 172.f vis la befictata 64.a.b
 animi pulchritudo 433.d
 animi corporisq. vires 2.e
 animi feritas per quercum significata 376.c
 animi magnitudo in canibus 42.e
 animi patria non est corpus 144.f
 Annæ

Hieroglyphicorum.

Annæ Samuelis matris precatio qualis 206.a
 Annibal conuulsum Antiocho datum in manu praelio quale 113.d
 Annibal strategema 420.f
 annona 358.c 404.e
 Annone felicitas & penuria 25.e
 annus 104.c 287.c 327.c 359.f
 annus mensisq. 13.a
 annus cur per palmam indicetur 369.a
 annus Aegyptius 285.f
 annus inuens 228.d
 anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b
 anni constitutio apud Persas 131.b
 quæ litates quatuor 229.c tempora tria 292.b
 anni symbolum cur vultur 130.c
 annus quomodo metiebantur Aegyptij 130.f
 annus vnum viuunt passeres mares 150.c
 annorum centena 131.b
 annorum certus numerus 67.c.d
 anser 174.d cur detrimenti symbolum 175.a
 cur liquidis & frigidis delectetur cibus 174.f
 anseris exple amoris erga homines 175.a
 anseris ingenij auersum à poeticis studijs 174.f
 anseri honores à Romanis instituti 174.d
 anseres Taerum montem penetrantes cur Lapillis rostra sua occludant 174.e
 anserum tecinoribus canes pasceudos instituit Helio gabalus 174.d
 anserum olectum omnia adurit 175.a
 anser poeta pessimus ibid.
 Antagoras poeta quid responderit Antigonæ 221.d
 Antecorta & Postuorta 228.a
 Anticus 427.d.e
 Anticus ab Hercule collisus quid 247.c
 Antichanus 354.d
 Antichia piscis 213.b
 Antichus vestes 297.b
 Antiochus taurum dedit Agamemnoni & Menelao 29.d
 Antiochi dictum argutum 1.c
 Antiochi numisma 438.d
 Antiochi laus ab æqualitate 193.d
 Antiochus cognomento Accipiter 155.c
 Antiochus Soter 351.d. 438.c
 Antipathia inter canclū & equum 94.d
 Antipatri epigramma de Platone 141.d
 Antipatri parsimonia ficta 296.f
 Antiquitas 352.d
 Antiphenes diciturium 34.f. in adulatores 51.d in Athenienses 200.b
 Antiphenes argutum responsum ad Dionem 189.c
 Antoninus Pius cur semper in vrbe sederit 111.a
 Antonini Pij mansuetum ingenium 173.f
 Antonino imperij portendit agnus velle 169.c

re in fronte purpureo 76.c
 L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cæsare donatus 354.e
 Antonius Agnellus 338.c
 Antonius Bechus Tiberij oppresit 172.d
 Antonius Marosianus 193.f
 Antonius Musa viperas edendas dedit 117.b
 M. Antonius Passer 285.d
 Antonij ab Vrscino deprecatio 253.c
 Antonij triumviri numisma 429.f
 Anubis 41.e
 Anubis Cynopolitarum deus 222.f
 Anubis & Osiris expulcrunt Gigantes ex Italia 41.e
 anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs sacerdotibus 302.c
 anululus 302.a ornatus & signandi causa circumferebatur ibid.
 anulum arctum non gestandum cur dixerit Pythagoras 262.c
 anulum gestare flammæ Diali cur non licebat 376.f
 anulum vnum duntaxat olim habere vnicuiq. licebat 302.a
 anulorum ius quibus negabatur 302.b
 anulorum vsus vnde propagatus 262.b
 ¶ Aornus fluiuis pisces habet vocales 218.e
 ¶ Apaturie Palladi zonæ virgines Træzenie ante nuptias dedicabant 398.f
 Appelles cur fulmen in Alexandri manu pinxit 324.b.c
 aperta vis 338.b
 aperto pectore 241.f
 Aphrodisias 354.d
 apiastrum apibus gratum 424.c
 apis 185.c regni symbolū ibid.f
 sociæ amatricis ibid.e
 apes D. Ambrosio, Pindaro, Platoni pueris in labellis confederunt 186.c
 Dionysio & Hieroni regnū quomodo premonstrarunt 185.e.f
 apes ignorant vnerem 188.b oderunt homines à coitu otidos ibid. vnde generentur 31.f
 apum artificium à Virgilio descriptum 188.b politia eleganter à Plinio descripta 185.d
 apum examen in faucibus leonis à Sansone strangulati 187.e in uba equi Dionysij 185.c
 apum rex aculeo caret 185.c
 Apim cur nō passi sint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d
 apium luctus indicium 382.a.b
 Apollo 395.e
 Apollo Agyieus 366.e Delphicus 194.f
 Apollo fidicen 165.d Mellates 395.c
 Thyreus 360.f
 Apollo Musarum deus 440.d
 Apollo cur per cornu symbolum 169.c

per gallum 173.a. per lupum 79.d
 per gryphem 167.f
 Apollo in Delphinum mutatus 194.f
 tibijs libenter cecinit 349.c
 Apollinis affectus expressus ab Ouidio 43.d
 cum Hecate certamen 109.f
 Panionij ædem quomodo primum edificadam putarint Græci 367. b. c
 Musæ 350.e sagittæ in Græcos immissa 310.b
 Apollinis pedibus serpens triceps subijciatur 118.b
 Apollini acceptum ferebant Cretenenses vnicuiq. mali liberationem 194.f
 Apollini cur cygni sacri 164.d
 Apollini Lycco cur templum dicatū apud Sicyonios 82.c
 Apollini quænam animalia dicata 173.d
 Apollonius 354.d
 Apollonij Rhodij locus 122.c 239.e
 Apollonius Tyaneus 57.b
 Apollonij Tyanei presagium suæ commorationis apud Barfanem 13.a.b
 Apostoli 28.e 141.c
 apotheosis Imperatorum 27.f 139.b.c
 scenarum 171.d multis regibus de creta 324.c
 appetentia 121.e
 appetentis vis in hepate 134.c
 appetitio affectum excitat 109.a
 appetitus rationi obsistit 427.c
 Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f
 Appioni cor asini obiectum 88.a
 Aptera ciuitas vnde nomen sortita 155.a
 apua piscis 215.f Veneri sacra ibid.
 apua ad ignem, prouerb. ibid.
 apuarū copia cur apud Megareses ibid.
 Apuliana fabule argumentum 401.f
 ¶ Aqua 40.b. 439.d
 aqua mihi heret 256.e
 aqua celestis 426.c
 aquæ vocabulo quæ signentur 281.d & 284.c
 aqueductus & fontes leoninis figuris ornati 10.f
 aquam generationis causam putarūt mulier, & cur 60.b
 aquam ranæ dare, prouerb. 211.e
 aquæ & aere naturam rerum constare putabant Aegyptij 222.e
 aquarum segregationes apud Moysen quid 219.f
 aquis comparata disciplina 281.e
 aquila 137.c. & seq.
 aquila Aurelianum infantem de cunis sustulit 138.c
 carnem bubulam in Maximi cellam, & Iouis Præstitis sacellum abiecit 138.c
 Claudij dextero humero confedit 138.b
 dedicata iustis Imperatorū & regum 139.b
 in educanda prole iniqua 140.b
 Gordij currus iugo

Index

iugo insidens 137.f Ioui gestat tela
 142.a lapidem in nido collocat 142.c
 mactandam Helenam liberavit 139.c
 Maximo imperij auspiciū dedit 138.b
 aquila ossifraga quae 139.d
 aquila panem de manu Octauiani rapiens
 quid 138.b
 aquila pollet visu 141.c 142.b qui-
 bus imperium et regnum praemonstra-
 uerit 137.c. et seq. quot vno tem-
 pore pariat 138.a volucrum regina
 139.a vnde dicta 25.b
 aquila vulturina 139.d
 aquile conspectus felicitatē indicat 137.f
 Aquile cognomento gaudebat Pyrrhus
 138.f
 aquilae cymon 142.b
 aquilae nidus cum pullis à C. Mario puero
 repertus, quid portendebat 138.a pen-
 ne aliarum auium pennas cōtactu cor-
 rumpunt 140.c.d
 praeconium ex Sosthei dicto 141.e
 aquilae senectus, prouerb. 141.d
 aquile cur bellum cum serpente 117.f
 cur tantum tribuerit Pindarus 139.d
 aquilam sacrarunt Perse ante Romanos
 137.c
 aquile duae in culmine domus, vbi Alexan-
 der natus 138.c
 aquile gerendis rebus se duces praebentes
 138.c
 aquilarum duarū ex auro apud Delphos
 significatio 143.a insignia quaedam
 ibid. pulli à vulturib. discerpi 133.b
 aquilis senescentibus rostrum magis incur-
 natur 141.a.b
 Aquile Pontici opinio improbatur 132.d
 Aquilete expugnatione quibus indicij praec-
 ognita 125.c
 aquilinus lapis ad multa remedia 142.d
 Aquilo 436.d
 Aquilo quatenus vocetur dexter, et quo-
 modo pro demone accipitur 24.e
 Aquilone spirante gignitur masculus foet-
 us 24.b
 aquilus color 142.b
 Ara 363.c.d
 ara Dianae deae ex cornibus ceruinis 34.a
 ara sacrificialis 364.c
 Arabes fidem in manibus colebant 254.c
 Arabia cur nullum suillum genus habeat
 64.c
 Arameorū opinio de duabus legib. 322.c
 arancorum tela quid Aristoni Chio 193.d
 arancus 193.d
 arancorum tela quid in Sacris 193.b
 Arati locus 167.e
 arationis partes procuratae 26.d
 ararum 354.c
 Araxa foemina 110.b ex Hercule filios
 genuit tres ibid.
 arbiter geniusue 40.c
 arbores sine tēpestate cecidisse, suaq; spon-
 temox resurrexisse 380.a
 arbuta terrenis mētibus assimilata 371.b
 arca foederis cur ex cedro sit fabrefacta
 373.e
 arce Noes ligna cur quadrata 290.b
 Arcades cur rudes dicti 66.a Prosele-
 nes cur 329.c.f
 Arcadum gestamen quale 329.f mos in
 eligendo rege 2.f
 arcam Domini vaccae foete traxerunt
 28.d
 arcana tempore patefieri 433.a
 arcana reuelata 201.d
 arcana sacrorum 243.c
 arcana tegenda 48.c
 archangelorum cura quae 331.c
 Archemorus celebratis Nemeeorū cau-
 sa 382.a
 Archidami dictum in Chiorum legatum
 219.c
 architectura per hirundinem 162.b
 arcus 308.f 309.a cur fuerit dedicatus
 Amori 309.c
 ardea 183.a per coitum sanguinem ex o-
 culis emittit 183.a tempestatis signū
 ibid.
 in Areopago rei velato capite causam di-
 cebant 435.f
 Argaman 323.a
 Arge 350.e
 argentum liquidum 429.c
 Argiphon cur Mercurius dictus 118.e
 Argiui, et Argiuorum nemi 100.d
 Argiui primum vsi scutis ligneis 312.c
 Argus 430.a
 Argus cur bouem custodierit 26.b
 aries 77.d. et seq. et 414.c
 aries in Isocratis sepulchro cur adscriptus
 78.b
 aries in Sacris literis quid 75.c
 arietinum caput cur Hammonis signum
 78.d
 Arii Lacedaemoniorum regis epistola
 143.b.c
 Arion quo habitu delphino vectus 194.d
 Aristander Thelmuiseus 162.f
 Aristandri Telmeji diuisio dentū 240.f
 Aristandri sententia de oleo 387.c
 Aristides Italicus res descripsit 139.f
 Aristippus quid obiecerit Diogeni 37.d
 Aristippi responsum de diuitibus et phi-
 losophis 276.f
 Ariston quibus similes aiebat dialecticae se-
 ctatores 201.b
 Aristonymi dictum in adulatores 51.f
 Aristophanis locus 210.b. 373.f
 Aristoteles et Plinius de fucis dissident
 189.d
 Aristot. locus 43.f 192.e. 212.f. 213.a
 419.f
 Aristotelis consiliū Callistheni datū quod
 174.f scōmma in Atheniensis 277.b
 sententia de Taranda 198.b
 Aristotelis non videtur legitimus liber, De
 mirabilibus auscultationibus 181.b
 Aristoteli conciliatus Plinius 213.a
 Aristotimus quomodo perierit 361.f
 Arithmetica quomodo ab Aegyptijs ostēn-
 datur 280.f
 arma, armorumq; genera varia 308.b
 et sequent.
 arma bellica 374.b
 arma per sapientiā administranda 310.c
 armorum apparatus sine corde irritus
 54.f
 armatam Venerem cur coluerunt Lacedae-
 monij 308.d
 armatos Deos omnes cur finxerint Graeci
 308.c
 Armenica prima pelta 312.c
 Armenica secunda pelta ibid.
 Armenius nius 100.c
 armi 305.f
 armilla 305.f vnde dicta ibid.
 armillarum donis et coronis honorati qui
 305.f
 armillarum symbolum quod 305.e
 aromata super ignem quamobrem impo-
 sita 344.a
 aromatarius 183.b
 aron agreste cur pascatur visa 59.e
 Aroneae stirpis mares tantum cur sacri-
 cato vescebantur 246.c
 Arriani locus 220.d
 ars naturae victrix 360.d
 ars et ingenium 135.a. 428.a
 artes cur per manus significentur 250.d
 artes inanes 410.d
 artes nulle ante ignis usum sunt repertae
 344.c
 artium inuentores 428.a. 438.b
 artibus proprijs elusus 184.b
 Arsinos miserabilis interitus 145.f
 Artaxerxes cognomento Mnemon, sciu-
 bus et pane hordeaceo vesci coactus
 411.c
 Artaxerxis Mnemonis de fici et hordea-
 ceo panis praestantia testimonium
 391.c
 Artemista quale sepulchrum struxerit
 156.d
 articulus 267.d
 artificium 188.d
 artificiosum opus 357.e
 Aruales fratres 405.d
 Arueris 131.a
 Aruiragus 337.d
 aruncum quid vocet Plinius 71.c
 arundo mensurae signum 415.c
 arundinis flocci efficacia ibid.
 arundinis et filicis inter se inimicitiae
 419.f
 arundo in manus tradita Christo, quid indi-
 carit 415.d
 414.

Hieroglyphicorum.

asphex 99.c
 Asia 316.c
 Asolia sacra cur Baccho instituta 71.e.f
 Asonij Pediani locus 69.c 84.c
 Asopax 174.c
 aspiceps homo 87.c
 asello fabulam narrare sardo 87.d
 Asper tres serpentes indicata 113.b
 Asilus 190.d quomodo nascatur ibid.
 Asina animal est ad onera portanda geni-
 tum 88.b fetus excludit in tenebris
 90.a
 Asina prioris populi symbolum 88.b
 Asine pullus iuniorum populum indicat
 ibid.
 Asinus Aegyptius 88.d
 Asinus ab omni rationis vsu est semotus
 87.c animal demoniacum 88.c hu-
 manae commoditatis asidius minister
 91.c
 Asinus in fabulis quis 87.c in ludis quis
 87.d ad Iram 87.d inter simias
 88.f salutis augurium dedit 90.d
 sapientiae symbolum 91.c
 Asinus putandarum vitium autor et praec-
 monstrator 90.e
 Asini auriculae 87.f
 Asini cuius post obitum utilis 91.a
 Asini portantis iuuentutem, et serpentis fa-
 bula 103.f 104.a
 Asini et salis auriculae odium vnde 182.f
 Asini vmbra, prouerbium 87.a
 Asino excuti, prouerbium 88.f
 Asinum currentem pingere 88.c literas
 docere 87.d
 Asinum p̄terere 87.d
 Asini Apollini mactati 88.d auditu praec-
 ter mures caeteris praestant animantibus
 24.f. 87.f ad bellum gerendum apud
 Saracoras adornantur 89.c difficul-
 ter occiduntur 88.d extra prouin-
 ciam non peregrinantur 87.d omnium
 quadrupedum inuerecundissimi 88.a
 Asini Palestini equos pernicitate prouoca-
 re dicuntur 89.d
 in Asinos post obitum deijci 88.a
 Asinaria mola, ex Euangelio desumpta
 89.c
 Asine vngula abortiuus euocandis pro-
 sunt 90.a
 Asio auis 183.c imitatrix ibid.
 Asio Fauonij stantibus apparet 183.d
 Asopus 350.f
 Aspalatho tactus ceruus moritur 53.a
 Asparagus 420.c
 Asius quam asparagi coquatur, prouerb.
 420.d
 Asperitatis symbolum 400.d
 Aspicere, quid in sacris significet 235.a
 Aspis alia ab Aegypto 117.b
 Aspis cur dicta somnifera à Sisenna
 106.c
 aspidum lectus letalis 106.b
 assentatoribus nullum genus animantium
 perniciosius 51.f
 assertor 377.a
 assertor multorum 212.b
 asses lignei et cortei à Numa populo da-
 ti in congiario 26.f
 asidere cupiam 320.d
 Assyrj cur abstinerint piscibus
 cur columban coluerint 158.c
 Astabora 339.c
 Astafoba 339.e
 Astrea 435.d
 Astrea dicta Ceres Poetis 154.b
 astrologia 280.f
 astutia praua 176.d
 Astyagis somnium 389.f
 Atalante ceruus dicabatur 55.c
 Atargate et Derecto 223.c
 Atecotti iuniores 114.f
 Athalaricus Romanum imperium attri-
 uit 131.c
 Athenarū arcana mysteria vniuersum or-
 bem eluserunt 248.a
 Athenienses Aegyptiorum coloni 228.b
 Athenienses famis vltione multati quod vr-
 sam Dianae interfecerunt in Munychio
 aduenas omni officij genere prosequen-
 bantur 279.d.e Niciana clade vendi-
 ti pro seruis apud Syracusas 34.c
 Athenienses quodam voti fecerint Dia-
 nae, et cur 73.c quot decos colue-
 rint 324.c
 Atheniensium nobilitas 426.b
 Atheniensium in boue mactando mos
 27.d
 Atheniensium male consulta, noctua for-
 tunare dicebatur 147.b
 Athenodorus philosophus 352.e
 Atlantis 50.b
 Atlas 367.e cur caelum gestare fingatur
 ibid.f
 athleta oleo delibuti certabant 257.d
 athletee siccis ficibus pasti 393.b
 atomis suis quid sibi voluerit Democritus
 103.b
 atrati et atratae vestes 297.b
 atramentarius piscis loligo 203.c
 atramentum in aquas enomit sepia, atra-
 menti, vis 203.c
 Atrai et Thyestis discordia vnde 76.b
 atrij festi, dies 98.c. 203.e
 Atropos 356.b.e
 atrum et nigrum 203.e
 Attica ficibus nobilis 393.b
 Attila datum augurium per ciconiam
 125.e
 Attonis Moguntini Archiepiscopi impro-
 bum factum 254.e
 Auaritia 255.e
 audiendi promptitudo 71.c
 auditorum frequentia 58.e
 auditus 54.b quomodo fiat ibid.
 auditus ex lepore simulacro intelligitur
 95.c
 auditus è longinquo 99.b
 auditus promptus 24.f
 auditu quatenam ex quadrupedum genere
 praesent 24.f
 Aueroes ab Aristotele dissentit in testib.
 245.e
 aues coeli 415.f
 aues ex arborum folliculis natas in Britan-
 nia fabulantur nonnulli 191.f
 augurij in captandis mos sacerdotum
 82.b.c
 340.b
 D. Augustini laus 132.c
 Augustale insigne 340.f
 Augustus cingulo ex vituli marini pelle cō-
 fecto cur vsus 372.d
 Augustus infans ranas obstrepentes silere
 iussit 211.d
 Augustus nepotes suos literas et natate do-
 cuit 429.b
 Augusti Caesaris numisma 426.f
 Augusti genesis 72.e
 Augusti milites 101.f
 Augusti praesagium ex dracone 112.f
 Augustus decreuit currus ex quatuor ele-
 phantibus 17.f
 Augustus in litore deambulanti è mari ad
 pedes profligi piscis 218.c.d
 Augustus mensis
 aulicorum vita 338.a
 Aureliano Imp. quo praesagio imperium
 ostensum 112.c
 Aurelius Augurellus senex scripsit Chry-
 sopolem carmine 164.e
 Aureoli tyranni tumulus 208.d
 auriga coelestis quis 322.b
 auris consecrata Memoriae 238.c
 auriculas asini quis non habet 89.b
 auribus cur carebat Iouis simulacrum de-
 pud Cretenses 237.b
 auritus 237.c
 aurum solare metallum Chymicis 151.d
 auri nomen quid 153.e
 Ausonij locus 294.b
 auspiciū regium 159.b
 auspicia Canaria 44.e
 auspicia, portentaq; felicia per aquilam
 137.c
 auster quomodo accipitur 24.d
 austriatus semineum foetum producit
 24.b
 Autocabali 377.e
 auctores veteres multū nostra etate in lucē
 prolati 252.a
 auctoritas 37.c 368.b
 auctoritas per manus symbolum 251.c
 auctoritas imperatoria et triumphalis ho-
 nos 105.

Index

clipei militibus ab Imperatoribus honori dabantur 313.e	Dijs dedicabantur ibid. 314.d	clipeos qui merebantur 314.d	clipeis inscribebantur facta pulchra 313.e	clupeae lapidis quartanae medetur 215.c	¶ Cnidii missa nauis à Periandro cur in alto mari remorata 212.e.f	¶ Cochlea Romanas delicias auxit 203.d	Cocis vel Cotionis exemplum 42.c	coccygium 181.f	coccyx ibidem Coci 200.f	coelestium omnium promptuarium 247.f	coelestes spiritus 331.c	coelestium bonorum affluentia 433.d	coelibras hasta quae 311.d	coelum 288.b	243.b	309.e	coelum cur caeruleum 425.e	coelum decimum 306.f	coelum nil nisi sanctum profert 23.d	coelum quo motu rotetur 24.c	coelum veteres pro capite 225.e	coelum secundum cur dixit Hesiodus 251.f	coelum unde dictum 330.c	caeli tres regiones 436.d	caeli alieni impatiens 209.f	caeli fecunditas 246.e	Caeli virilia Saturni falce recisa quid 220.b	caelo alieno melior effectus 396.f	caeli aquei 426.c	cogitatio 64.e	cogitatio alta 141.f	cogitatio vel sensus imaginationem creat 109.a	cogitationes generat anima 229.f	cogitationum procellis quomodo obuiantur 280.d.e	cohortes earumque insignia 111.c	coitus incepti indicium quod 272.d	collegium nullum sine praenunciatore 398.c	collyrides conspersae 387.e	Coloes 339.c	color niger Soli dedicatus 169.d.e	coloris nigri signum quod 157.b	coluber gaudet katebris 107.e	coluber terrae filius et indigena 115.d	colubrorum ingens vis in Sardium suburbanis locis quando visa 115.c	columba 157.d	et seq.	columba aeris symbolum 158.c	columba argentea cui aurum in dorso, quid 160.c.e	columba caret bile 159.d	columba cur ab Assiis colebatur 158.c	columba fusca Prophetis quid 157.d	columba munda et simplex est 161.e	columba quieta 159.c	columbae fetus contra contagium 159.e	columbae et vesperilionis discordia fol. 179.e	columbae etymon 157.e	columbae felix auspiciam fuere Aeneae et Iulio Caesari 159.b	columbae natura actionesque mystice et explicatae, et quomodo ad vsus transferendae 160.f	columbae obsonium Regibus parabatur 159.e	grassante peste 159.e	columbae oculos habere quid 160.e	columbae cur parant Syri 158.c	columbarum ac tururum par quis dicatur obtulisse 157.c	columbarum ale gypso illite summisque testis affixae quid 159.b	columbae ac earum symbola 365.d	columbae muliebres virginales 367.c	columbae Traiano et Hadriano erectae 365.f	columbarum significatio in sacris 367.c	in Columinis statuere plerisque à Senatu decretae 365.f	columna hastilia 70.d	71.f	colus 356.a	colus et capilli in sacris quid 229.f	230.d	comestiones perniciose valetudini 107.c	Comethus Dianae templum violauit 408.e	compotatio amicitiae causa instituta 408.e	conditorium 244.c	condonatio 385.f	concentus cur odori comparatus 277.c	concha Veneri dicata 202.a	conchylium 205.b	concordia 346.d	408.f	per caducum indicata 115.d	per cordis symbolum 244.c	per cornices indicata 149.a	per mel et lac 188.a	per pauonem 170.c	concordia unde dicta 347.c	concordia rei familiaris 176.b	concordia rerum 92.d	concordiae symbolum 429.f	concordiae discordiaeque effectus 19.b	concupiscentia 134.b	concupiscentiae signum vmbilicus 249.a	concupiscentiae vis 436.c	concupiscere quid 244.f	conglutium 320.d	congrui et polypii certamen 197.d	congruere vocis etymon 128.f	coniugium 262.d	358.e.f	coniugij commoda 344.f	coniugij fidem non violant columbae 117.d	coniugis mores ferendi 209.e.f	coniugula myrtus cur dicta 440.e	coniunctio maritalis 311.b	coniza animalibus perniciose 422.d	conscientia igne examinata 242.c	consensus 251.f	consilium 301.c	consilium per cordis symbolum 242.a	consilia occulta 426.c	consuetudo perniciose 184.a.b	consularis magistratus annuus 293.c	consulatus primi hieroglyphicum 269.b	consultatio 320.d	consultorum bene stabilitas 228.b.c	consummatio 134.e	consummationis sacrificium 238.d	Constantia 34.e	120.a	Constantij Imp. pompa Romae ingrediens 123.c.d	conservatio multitudinis 71.d	contatio 315.b	contemplatio 237.f	contemptibilis 392.b	contemptor diuini 234.f	contentio laudis 96.c	continentia 110.c	247.b	continentia in quibus rebus constat 296.b	continentiae exemplum in tauro 22.e	continentiae fructus 379.b	contrarietas 287.e	310.d	contumacia 106.c	contumax 180.d	238.b	contumeliosus 176.d	conuersio hymalis quae 199.b	conuiciorum contemptor 140.a	conuiuia lautiora piscibus olim erant opi pare instructa Romanis 211.b	cor 127.d	241.f	cor, anima receptaculum 242.c	200.	lunatis fons 134.c	consilium et rerum agenda radice continet 242.c	cor Dei, in sacris quid 242.b	cor habet et iecur omne animal quod saguine praeditum est 242.b	cor hominis anniculi duarum est drachmarum 152.e	cor in senium vergens imminuitur 151.e	153.a	cor, per anularem digitum 261.f	per anuli hieroglyphicum 302.e	cor omnibus, qui sanguis 154.e	cor quibus dicatur excedi 153.d	cordis aperta simplicitas 48.b	cordis cum sanguine commercium 154.e	cordis figura cur bulla 242.a	cordis significata 244.c	cordis symbolum 297.c	corde praestandum 301.b	Cora Hetruriae promontorium 230.c	Corax primus Rhetoricam docuit Syracusis post Hieronis obitum 169.c	corbes fragmentorum duodecim, doctrinam duodecim apostolorum significant 408.c.d	corculum 242.d	corda

Hieroglyphicorum.

cordatus 237.c	corij vsus in militaribus tegumentis 295.d	Corinna melico carmine superauit Pindarum 303.b	Corinthiacae aedes quibus Dijs sacrae fol. 365.c	Corinthiacae columnae ibid. 367.c	cornabulia 422.e	cornabulia Liguribus quae 591.b	cornea pocula 410.c	cornea porta 431.c	Cornelia Annia viua se vitro in arca cum viro defuncto damnauit 399.f	Cornelius Nauseus Bitontinus praesul fol. 130.b	Cornelius Tacitus mendacij arguitur 90.f	Cornelij Castalij Felrensis epigramma festiuissimum 219.f	Cornelij Nepotis sententia improbata 126.c	cornicari 149.c	cornix 148.e	duo tantum oua excludit ibid.	cornix aliquot hominum aetates dicitur viuere 149.f	cornix concordiae symbolum 149.a	cornicis et noctuae confusus sanguis colore non potest 148.b	cornicis sepulchro et columnae honos habitus à Marthe rege 149.d	cornices ad Palladis arcem non aduolabant Athenis 149.b.c	cornicum oculos effodientem puerum damnauerunt Arcopagite 150.b	cornicum oculos configere, proucrbium 150.d	cornicum viuacitas 149.d.e	cornu copiae 440.a	cornua 304.f	cornua antennarum 31.a	cornua cerui 56.d	cornua elephanti speciosa 48.f	cornua fluminibus attributa cur 25.d	cornua honoris et potentiae signum fol. 56.d	cornua in libris quae vocentur 248.f	cornua multa in numismatis multiplici moditatis indicia sunt 409.e	cornua poculorum vsu praebuerunt 410.b	cornuum differentia in boue mare et foemina 27.e	cornuti milites 114.d	183.e	corona unde dicta 304.f	410.c	corona aurea quae 305.f	corona ciuica non temere data 375.d	Corona vrbs 149.b	coronae Musarum ex pennis 155.a	coronae poetarum ex quibus constat ant 377.c.d	coronae Regiae quot radijs constabant 56.e.f	coronae Regiae forma 304.f	coronis se ornarunt veteres conuiuia celebrantes 304.f	corpus 292.e	corpus animae receptaculum 408.a	corpus humanum quod perfectius à pictoribus et statuarijs habeatur 290.	corpore Lunare 215.c	432.c.d	corpus nullum sine nauo 398.c	corpus vel immunditia 269.d	corpus vas appellatum 408.a	corporis forma 440.e	corpora nullis odoribus delibuta auram suauolentem emiserunt 411.f	corpora per aetates et secula imminuuntur 263.c	corpora nostra salicis hieroglyphico significata 440.f	correatio 157.c	292.e	corrugare frontem 7.c	corruptor omnium 120.f	Coriscum mel parum suauis 187.d	Cortonacenses milites qui 113.e	coruus 168.c	animal inauspicatissimum 169.d	coruus contumaciae nota inustus 168.f	169.a	coruus cur Apollini sacer 169.c.e	coruus emissus à Noe quid 169.a	coruus lapideus Diodori rhetoris sepulchro impositus à Metello 169.c	coruus lauro sibi medetur 159.e	coruus à Phebo missus, ut aquam adferret 168.f	coruus quo tempore pullos excludat 169.d	corui crocatus frequentioris pluuae indicium 169.f	corui lapillos in vasa fictilia coijcentis in historia 169.f	170.d	corui ouo nihil efficacius ad intinguendum capillum 169.e	corui quibus malum augurium fuerint 168.f	corulus vitibus vicinitate sua nocet 71.f	coruthalae Dianae quodnam sacrum fecerint Lacedaemonij 43.a	Cosmas Gerius 217.b	Cosmi Medicis laus 16.c	22.e	224.e	cosi 189.c	coturnix 176.f	coturnix Alcibiadis è sinu volans 177.c	coturnix cur Herculi sacrificabatur 177.e	coturnix, simulac biberit, reliquam aquam turbat 177.b.c	cur impiiua habeatur 177.a	cur maligna ibid. b	cur ueratrum appetat 177.d	coturnicis impietas aduersus Lunam 177.a.e	coturnice cur vescebatur Aegyptij 177.b	coturnices cur à mensis summoti à nonnullis medicis 177.d	¶ Crabrones ex asini cerebro 31.f	crapula 13.b	Crassus vxores tres absque lectu sepeliuit 244.d	craticula 244.d	Cratis Pergameni historia de aquila 139.f	creatio 425.d	creator mundi ibid.	crepusculum 332.d	crepescendi vis à Luna est 328.f	Cretan per cupressum significari 380.a	cribrum 277.f	278.b.c	cribrum cur sub sepia ponant Aegyptij 276.f	crimen 246.c	Crispi Pasiensi dictum de adulatione 51.e	crocodilus 205.e	426.c	crocodilus elinguis est ibid.	crocodilus ibidis admota penna obtorpescit 128.b	crocodilus vbinam oua sua ponat 260.c	crocodili adeps ad quid utilis 207.a	crocodili morsus incurabilis 207.d	crocodili oculi quales 206.c.e	crocodili ouum quale 207.d	crocodili robur in cauda 206.e	crocodili et scorpionum genuum odium 119.b	crocodili tergus corticosum, durissimum 206.e	crocodili visus in aquis hebes, in terris acer rimus 206.d	crocodili vbinam vescebantur 207.c	crocodili mansueti 207.d	crocodilorum hostes cur delphini 196.a	crocuta 83.d	Croesus Lampfacenis excidium interminatur 381.b	Cromyonia 63.e	67.d.e	Crotoniatae bonae valetudinis laude insignes 110.d	Crucis Domitiae signum minime fortuitum 371.d	crudelitas 314.e	animaduersionis seueritatisque indicium 315.c	crura femoraeque concidua 93.c	¶ Cubica figura cur semper recta 290.c	cubitus geometricus 264.f	cubitus in mensura quis 264.e	cubitus regius quis 264.f	cubus 292.d	439.b	cuculus 181.b	timidissimus ibid.	cuculus boni augurij est auis 181.f	cuculus in lunonis sceptro 181.c.f	cuculum cur paruae aues fugiant 181.d	cucumeres infanti febricitanti apposti in cutem contingant, feruorem omnem in se recipiunt 91.c	cucupha 125.b	et seq.	cucurbita quid praefigat 418.c	Culex 188.f	Culices ex cosis generantur 289.c	culicum seuitia in Leones 8.f	cultus canis 44.c	Cumis in antris responsa dari solita 292.f	cuneus 360.a	cuniculus 97.d	tunila bubula 59.b	222.e	contra ser

Index

penes valet Ibid. c
 canilam & pulicariam herbam reformi-
 dat polybus 198.e
 cupiditas late profusa 292.d.e
 cupiditates & affectus terrae filij 427.e
 cupressus arbor funesta 379-380.c
 cupressus à carie & vetustate immunis
 380.f
 cupressus in tutela Ditis 380.d
 cupressus mortis indicium Ibid.
 cure variae 397.d
 Curatij iuniores. 114.b
 curis 310.f
 curvata 181.a
 curvus 321.b
 curvus in sacris 322.e
 curru nuptiali quot, & qui vehantur
 321.e
 curulis sella 321.b
 curvinguia animalia non alenda 6.e
 custodia 78.b 128.d 174.d 227.e
 391.f 332.b
 custodia symbolum 112.a
 cyanon 413.d
 Cybele 381.d
 Cybele, quae & tellus, cur mater hominum
 dicatur 321.f cur capite turrata Ibid.
 Cybeles curvus 321.f
 Cybeles curvum cur trahant leones 15.f
 Cybeles symbolum pinus 381.d
 Cybira 158.d
 Cythrei templum in Salamine 112.c
 Cyclopes monoculi cur 235.f
 Cygnus 164.c & seq.
 Cygnus morti proximus dulcius canit fol.
 164.c.e
 Cygni cur Phoebus sacri 164.d
 Cygni decantantur nauitis 165.f
 Cygni suavius canunt Fauonio flante 165.c
 Cygni simbolo poetae nuncupantur fol.
 164.d
 Cyabrae heroi Phaeacitae offerebant salta-
 menta 218.a
 Cyllenius cur vocatus Mercurius 256.a
 Cylonem cur trucidarint Athenienses 8.d
 Cynica familia vnde 39.b
 Cynici 191.e molesti & impudentes f.
 cynocephalus describitur 45.e & seq.
 cynocephalus cur in fontium apicibus sta-
 tuebatur 46.d
 cynocephalus Mercurio sacer 47.a
 cynocephalus pari consensu cum Luna
 afficitur 45.f
 cynocephalus pisce non vescitur 47.e
 cynocephalorum lacte vivebant Numidae
 45.e
 Cynomyia 191.d
 Cynopolitarum deus quis 222.f
 Cymae Deae cur sacra fiebant 44.e
 Cyparissa Celtarum regis filia 380.d
 Cyparisso vnde nomen Ibid.

D
 D.Cyprianilus 157.f & locus 158.a
 Cyprus Veneri sacra 157.e
 Cyrenensium pietas in Saturnum 393.d
 Cynij populi cur longevi 186.f
 Cyrillus aduersum Iulianum Apostatam
 scripsit 234.c
 Cyrelli locus emendatus 288.c
 Cyrus à cane nutritus cur 44.c
 Cyrus mulus est dictus 91.f
 Cyrus & Ochus idem apud Tertullianum
 90.f
 Cyri somnium de solis contactu 327.e
 Cythera 347.e
 Cytherea vnde dicta 347.e
 Cytheriacum pectinem cur dixit Naso
 307.e

D
 Litera cur vsurpata pro quingē-
 tis 275.b
 Dædali nepos cur Athenis ab arce præ-
 ceptus datus 176.e Idem in perdicem
 mutatus, quid Ibid.
 Dædali status cur vincula iniecta 357.e
 demon malus 140.f
 demon præses nascentibus 115.b
 demones aquei lasciuiae præfecti 223.a
 demones improbi 222.c
 demones leonina fronte visi 10.d
 demones per ranas 211.e
 demonum genera sex infra Lunarem glo-
 bum 292.c.f
 demonum varia nomina 292.f
 demoniaca natura 292.e
 dactyli 441.b
 Dagon Palaestinarum idolum collapsum
 255.d
 Damageti statua qualis 290.e
 Daniæ simulacrum cur ex olea 386.e
 damnatio 310.c
 damnus & vtilitas 218.e
 Danjerpens à Moysæ factus 110.c
 Danaus cur edem Apollini Lycio vouerit
 81.f 82.a
 Daniel Ranerius 233.b 271.f
 Daphne puella à Spartanis nomine Pæs-
 phaes culta 372.b
 Daphnis cur dicta 372.a
 Dardanus in Samothracium nauigauit
 311.e
 Dardano nupsit Pallantis filia 311.e
 Dardanorum pecunia, & Dardaniae no-
 men 173.d
 Darij vagina ornata Graecanico quid
 316.d
 Darij palla quae, qualisue 155.c
 dasypus an idem cum lepore 96.f 97.a
 dasypus & lepus uterq; hirtipes dicitur
 96.f
 Debilitata à validioribus absumentur
 140.e
 decempeda 265.d.e decempedator Ibid.
 deceptio 337.f

decemuir quibus notis indicabatur 271.e
 Decius cur aurea corona donatus 305.f
 Declinator insania 18.c
 decussatio 78.e
 dectio 313.c
 dectio qui 294.c
 defensio 313.c
 defensores milites qui 114.c
 Dei triplex potestas 436.d
 delectatio 109.c 392.e
 deliciarum torrens Psalmographo quis
 283.f
 deliciosus 265.a
 delicta humana 294.d
 delicti poena 428.f
 deliberatiuum genus orationis 16.b
 delirij piculum 69.a
 Delio natatore indigere 49.b
 delphinus 194.b
 delphinus amoris simulacrum 38.a an-
 chora circumolutus quid 335.f 196.a
 cur Baccho adpingebatur 194.e à Cu-
 pidine alato frenatus 195.f future ita-
 postatis indicium 195.a omnium anima-
 lium velocissimus 195.d piscium rex 195.a
 veneratior profectus à veterib; 194.e
 delphini beneficio seruati Arion, Palæmō,
 Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol.
 194.d.e
 delphini imagine colebatur Neptunus Su-
 nij 195.d
 delphinum pingit in soluis, prouerbium
 196.c
 delphinum mare doces, prouerb. 195.d
 delphini cur crocodilorum hostes 196.a
 humani generis amatores 196.a qui-
 bus dijs dediti 194.f
 Delphis aquila due ex auro, quid 143.a
 Delton vocata Aegyptus, & cur 127.d
 Demadis dictum ad Philippum quod 55.a
 Demetrii vana insolentia 324.e
 Demetrii Triclinij opinio expensa 134.c
 democratia 128.e
 Democritus quid per atomos indicare vo-
 luerit 103.b
 Democriti consilium fratri datum quod 57.e
 Democriti responsum ad longiorem vitam
 assequendam quale 186.f
 demolitio 354.e
 Demonastis festinum responsum de sumi-
 minis 345.f
 demonstratiuum genus orationis 16.b
 Demosthenes notatus 26.f
 Demosthenes quænam obiecit Philocrati
 221.c.d
 Demosthenis enthymemata lucernam ole-
 bant 342.a
 Demosthenis in nocturnæ cultum exclama-
 tio 146.c.f
 Demosthenis locus 147.b
 dena 271.d
 denario numero finituri omnia Romulus
 quæ

Hieroglyphicorum.

que instituit 291.a
 dentes in infantibus quando primo pullu-
 lant 348.a
 dentes suos aliquando excutunt elephan-
 ti 19.b
 dentium diuisio ex Aristandri sententia.
 240.f
 deosculatio Hebraeis quid 253.f
 deopantani senes qui appellati 124.e
 deopulatio 59.b
 Derecto & Atergate 222.f
 desiderere 320.d
 designatio & scopus 133.c
 desolatio 337.c
 despiciatus 43.b
 detrimentum per asferem 175.a
 detrimentum per dentium symbolū 240.f
 Deucalionis enatiatio qualis 129.a
 Deus Opt. Max. 326.b.c
 Deus à quibus circundetur 280.a
 Deus in humano corpore 60.d
 Deus per accipitrem indicatus 151.e per
 ciconiam indicatus 126.c per circuli
 286.f per crocodili symbolum 205.e
 per oculi symbolum 234.c per septe-
 niarium numerum 271.a per spūha-
 me appellationem 264.d
 Deus non delectatur nisi in albis vestibus.
 296.d
 Deus pater 231.e
 Deuaduentus 384.c cognitio cur pau-
 cifimis innotuit 206.f dextera quid
 252.d sapientia 363.d vis 255.a
 Deo cognitionem ex operibus perpen-
 ditus 206.e
 Deo & sacris alienus 88.c
 Deo disputare non est omnium 246.c
 disputandum sobrietate 253.a
 Deorum capita 419.b corona ex va-
 rijis herbis ac plantis 304.c.d cultū
 instituit Mercurius 239.c rotæ cur
 octo radijs compactæ 289.c simula-
 cra cur ex cupressu fieri solita 380.f
 dextera manus in sacris quid 254.b
 dextera manus symbola 252.c.d
 dextera & sinistra mudi partes quæ 24.c
 Diabolus 73.c
 diadema 302.e.f 303.a
 Diadumeno ambulanti in agro pilei ab-
 stulit aquila 137.f
 Diadora Rhodij statua 290.e
 diadema 256.b 279.e 280.e 406.f
 diadema Lunæ æquiparata à Clitoma-
 cho 329.d
 diadema per araneam 193.d
 diadema per culices indicata 189.b
 diadema quæ nihil ad res facit inanis est.
 410.d
 diadema sectatores quibusnam similes di-
 xit Ariston 201.b
 Carneades 196.f

Diana 29.c 328.f 433.c
 Diana Lucina per nullum 214.d
 Diana regina celestium proportionum &
 intelligentiarum 430.c
 Diana strangulata 357.a
 Diana & cupressu 29.c
 Diana vel Hecate triceps 41.f
 Diane ades sacrae quæ 365.d
 Diane edem quo modo construenda pu-
 tarint veteres 367.c
 Diane edem sacravit in Auctimo Seruius
 Tullus 54.a
 Diana Corythalitæ quod sacrum fecerint
 Lacedæmonij 73.e
 Diane simulacrum datum 15.d
 Diane simulacrum apud Lacedæmonios
 356.f 357.a
 Diane simulacrum mammosum 178.d
 Diane Soluzionæ templum 299.b
 Diane Triclarie sacrum 405.e
 Diane vel Hecates simulacrum 229.b.c
 quis primus triceps excogitauerit Ibid.
 Diane votum factum ab Atheniensibus,
 & quod 73.e
 Dianam gaudere telis & capreis ac fuga-
 cibus cervis, quid 55.b
 diadema 266.a
 dicacitas 183.f
 dicacitatis castigatio 192.b
 dictatori cur nefas equitare 37.c
 Dictynna, Pallas vocatur Nicandro 373.f
 Dido 435.c
 didrachma 136.d.e
 dies atri festus 98.e
 dies per panonis symbolum 171.b
 Diestiter 345.b
 difficultas 37.f
 difficilis atq; morosus 219.d
 digitus 259.c 263.d 267.c.d
 digitus anularis 261.f cur odoribus il-
 linebatur ab Aegyptijs Ibid. & 262.a
 digitus articularis 262.c.d
 digitus Dei, quid 259.d
 digitus medius 261.d
 digitus mensuræ omnium minima 263.d
 digito vno caput scalpere 259.f
 digiti & numeri 267.c & seq.
 digitorum diuisio 267.c
 dignitas sacrosancta 56.e
 Dijs
 dijs laneos habent pedes, prouerb. 357.c
 dijs lares 40.b
 dijs manes 227.e.f
 dijs marini cur ceteris fecundiores à poë-
 tis ponantur 220.b
 dijs omnes 364.c
 dijs Penates 311.c.d 407.e
 dijs præfides homini nasciti quatuor 155.b
 dijs secundum Lacedæmonios quomodo in-
 uocandi 250.c.f
 dijs Tutelares 312.a
 dijs templa rotunda cur dedicarint vete-

res 354.f
 diluuium 284.d
 dimensio 263.a
 dimgua 238.f
 Diocletiano datum oraculum quod 2.f
 Diocletiani milites Iouiniani vocati 143.d
 Diodorus rhetor quo honore iam defun-
 ctus à Metello discipulo affectus sit.
 169.c
 Diodorus Siculus in hieroglyphicis inda-
 gandis non incuriosus fuit 227.c
 Diogenes cur barbaram se gestare dixerit
 231.f
 Diogenes cur appellatus Canis 43.a
 Diogenes cur carpebat Musicos 346.f
 Diogenes quid responderit Alexandro mit-
 tenti ostium plenam sportulam 43.a
 Diogenes anceps interrogatio 36.b
 Diogenes Cynici dictum 424.b
 Diogenis dictum de adulatore & obtre-
 ctatore 51.f
 Diogenis dictum in adolescentem luxu de-
 licijsq; corruptum 376.c Aliud eius-
 dem de puero impudico Ibid.
 Diogenis dictum apud Xenidem ser-
 uans 1.b.c
 Diogenis iocus in athletas 63.d
 Diogenis opinio de sapore 240.c
 Diogenis salum dictum 15.b
 Diogeni quid obiectum ab Aristippo 37.d
 Diogeni quid responderit Antisthenes.
 189.c
 Diomedes cur templum excitauit Hippo-
 lyto 298.f
 Diomedes filia 36.a
 Dionysius 432.e
 Dionysius Aegyptijs Osiris dicitur 376.c
 Dionysius cur ad mare fugisse fingitur.
 194.e
 Dionysij Halicarnassei locus 133.f
 Dionysium cur taurina specie figurabant
 antiqui 23.c
 Diophanes 186.f
 Diophanes Lacedæmonius 70.e.f
 Dioscorides Astrologus 152.f
 Dioscoridis versio castigatur 420.d
 dipsas 121.d & seq.
 dipsadem quid vocarit Apollonius poeta
 121.d
 discessio subita 198.d
 discernctus 245.b 299.a
 discerncti milites 311.a
 disciplina bona 347.b
 disciplina tota aquis comparata 281.e
 disciplina vera 116.c
 disciplina diuinæ 178.c.f
 disciplina exotica 187.b
 disciplina humana 278.d.e
 disciplina per Mercurium 239.d
 disciplinarum ordinem primus excogita-
 uit Salomon 280.b.c
 discipulorum pedes loti in cenâ Domini
 Ee 4

Index

fatuitas	392.d	ficus Carthaginiensis & Romani Imperij rui-	Florentini scriptoris de re rustica lau.
fatuitatis symbolum	418.c	nae causa	72.e
fatuus & infusus	423.f	Ficus dulcedinis hieroglyphicum	Florius Marellus
fatuus per cepphum	167.c	ficus & oliua quam late sint ab alieno solo	38.f
Faunus	425.f	plantanda	30.d
faunus anguis	108.c	ficus quandoq; ominoza	florus auis
Faunus & Picus quo pacto in rete impli-	324.f	fici materia fabricis minime idonea	182.d
cati à Numa Pompilio	324.f	sub ficu requiescere, quid	fluctuare
fauor 260.c eius contrarium	430.e	fidēs	284.d
fauoris signum oculus	234.f	fidēs cana cur Maroni	fluctus exundantes in sacris quid signifi-
Faustina uisa sibi in somnis serpentes pā-	118.e	fidēs lubrica	cent
rere, quid indicarit	118.e	fidēs per manum dexteram	284.b & d
Faustinae cur aquila virorum more in con-	171.e	fidēs vel hosti seruanda	flumen & flumina
secratione data	171.e	fidēi creditum	283.c.d
D. Faustinae Piae simulacrum	319.e	fidem honos sustinet	flumina cum sole cur dicantur genibus,
fauum & mel in sacris quid	187.f	fidem in manibus cur colebant Arabes.	manum enutrire
¶ Febris letalis à Sole	61.c	fidelitatis rara quaedam exempla in cane.	fluminibus caesariem offerebant Graeci.
febris quid, & vnde dicta	8.d	41.a	384.b
febris saepe capras molestat	72.e	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuius equus cur disidij symbolum.
febre torquentur leones	8.d	tur	219.d
fel à Marte regitur	77.e	41.c	fluuij
felis	436.e	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
felicitas 76.b 116.a 245.f	334.d	tur	25.c 383.c
385.e 389.f		41.d	fluuij cornigeri cur appellati
felicitas animorum futura	160.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
felicitas vnde oritur	410.a	tur	25.c 383.c
felices seniores milites	101.f	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
felis an idem animal cum eluro	100.d	tur	25.c 383.c
feles cur Luna comparata	354.b	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
femoralia	300.a	tur	25.c 383.c
fera peculiariter dictus Leo	7.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
feracitas 129.c.d 390.f hieroglyphi-		tur	25.c 383.c
cum eiusdem	ibid.	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
feracitatis praecognitio	182.b	tur	25.c 383.c
Ferdinandus II. Neapolitani regis numus.	238.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
		tur	25.c 383.c
feritas	376.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
fermentum	278.d.e	tur	25.c 383.c
ferocia belli fracta	310.a	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
ferocia emollita	84.f	tur	25.c 383.c
ferocitas 77.d cuit. unda 30.e in timi-		fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
ditatem versa	56.b	tur	25.c 383.c
ferocitas per ceruicem	232.d	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
ferocitate posita assumpta māsuetudo	15.f	tur	25.c 383.c
ferox à mansuetio superatus	182.e	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
ferre in oculis	236.e	tur	25.c 383.c
ferula 401.e cur Baccho dedicata ibid.	298.e	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
Fescennina locutio	298.e	tur	25.c 383.c
festinantia	215.f	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
Festi opinio de mundi partibus	24.c	tur	25.c 383.c
Festus Pompeij locus emaculatus	221.b	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
		tur	25.c 383.c
¶ Fiber, & eius etymon	98.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
fibri cur in venatione sibi testes auellant.	98.d	tur	25.c 383.c
fibri partes posteriores cur piscium loco à	98.f	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
multis habitae	300.b.c	tur	25.c 383.c
fibulare	300.b.c	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati
scilicet pro imbecillo & contemnendo.	392.c	tur	25.c 383.c
ficus alimonie symbolum	393.b	fideliū simplicitas per asellum exprimi-	fluuij cornigeri cur appellati

formicaria bona	58.d	fulmine nil celerius	325.d	30.e cur perhorrescat leo 9.b pro
formidator inanium	80.c	fulminum eliciendorum rationem inuenit	325.d	vinearum incolumitate mastrabat Me-
formido	53.b	Numa Pompilius	324.f	thonenses
formido sublata	53.f	fulminum significationes & naturam de-	324.f	gallū se debere Aesculapio cur dixerit So-
formidolosus & imbellis	246.a	scripsit Pterius	325.c	crates
formidolosora sunt animalia, quae frigi-	53.d	fundamentum	345.d	172.f
dora	53.d	T. Fundilius Gemilius cur inter caetera o-	256.f	gallo insignitus clypeus Iadomenci
fortis	93.f	leum legauerit	387.c	173.b
fortis significatio	31.f	fungi hieroglyphicum	418.a	in Gallo mira vis
fortitudo	306.a	fur & fallax	429.c	174.a
fortitudo per Tigrim amnem	375.f	fur & fuci qui	418.b	gallinaceus pullus exclusus in manu Liuiæ
fortitudinis simulacrum	2.f	furis agitandum quem dicant Astronomi	355.c	quid
fortuna 337.b 288.c huius simulacri.	288.e	29.f	355.c	172.e
		furor familiaris leoni	7.c	gallinacei pugnacissimi in Rhodo insula.
fortuna secunda	436.f	furor implacabilis	106.c	173.e
Fortuna amatoria	410.a	6.f	106.c	gallorum exemplo pugnantes confirma-
Fortuna Redux	337.c	furor per crocodilum	207.b	uit Themistocles
Fortuna aduersae domitor	83.c	furor potētis	378.d	173.d.e
Fortuna idolum Aegiræ	410.a	furor per crocodilum	207.b	gallorum spectaculum quotannis Pergæ
Fortuna simulacrum	34.c	furor per crocodilum	207.b	mi solitum edi 174.a Athenis etiam
Fortuna speciosa inconstantia	56.d	furor per crocodilum	207.b	à Themistocle institutum
Fortuna ab exili in altum euectus	179.b	furor per crocodilum	207.b	Ibid.
Fortunarum contemptus	200.a	furor per crocodilum	207.b	Galli populi quas artes studiosus exercue
¶ Frenata ferocitas	33.a	furor per crocodilum	207.b	runt olim
frenum	355.c	furor per crocodilum	207.b	239.b
frenum Corinthi inuentum à Pallade	33.c	furor per crocodilum	207.b	Galli te cantado excitant, dictum Nero
Lapitharum inuentum	32.c	furor per crocodilum	207.b	ni
frenum per anchoram indicatum	336.d	furor per crocodilum	207.b	172.e
fragilitas humana	301.f	furor per crocodilum	207.b	Galli sacerdotes Deum Matri ministrabāt
fragilitatis indicium arundo	414.f	furor per crocodilum	207.b	246.e
franca	312.a	furor per crocodilum	207.b	Galliarum tumultus contra Neronē
Franciscus Bandinus	71.c	furor per crocodilum	207.b	172.e
Francisci Robertelli laus	259.b	furor per crocodilum	207.b	Gallicum genus leporum
Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idu	20.d	furor per crocodilum	207.b	97.a
mea transiit	20.d	furor per crocodilum	207.b	Gallorum mores in osculo adhibendo
frigiditas & vis	323.d	furor per crocodilum	207.b	158.a
fringilla	183.c	furor per crocodilum	207.b	ganea
frontem glabram imaginari per somnium	230.c	furor per crocodilum	207.b	66.f 221.d
quid	230.c	furor per crocodilum	207.b	Ganges fluiuis
frontes cur abradendas iusserint Lacedæ-	230.c	furor per crocodilum	207.b	153.e
monij	230.c	furor per crocodilum	207.b	Ganymedes
fructus ex laboribus	27.e	furor per crocodilum	207.b	374.d
fructus per ouem exprimitur	76.d	furor per crocodilum	207.b	Garamantes struthiorum oua cur perqui-
fugacitas	388.a.b	furor per crocodilum	207.b	runt
fugacitatis varia exempla	411.a.b.c	furor per crocodilum	207.b	121.c
fugem letam praenunciantia quæ	26.d	furor per crocodilum	207.b	Garamantarum pilei vnde
fugum opulencia	26.c 406.b	furor per crocodilum	207.b	294.e
¶ Fuga piscis	215.a	furor per crocodilum	207.b	garrulitas
ficus à fure differt	189.d	furor per crocodilum	207.b	149.b 162.f 166.e
fuga	43.c	furor per crocodilum	207.b	192.d
fuga popularis	187.d	furor per crocodilum	207.b	¶ Gedeonis petitio à Deo quæ
fuga per dorfi symbolum	322.f	furor per crocodilum	207.b	381.f
fugacitas	52.e	furor per crocodilum	207.b	282.a
fugientia sequi sine spe	215.a	furor per crocodilum	207.b	Gelanor à Danao expulsus
Fulgentij locus	353.c.d	furor per crocodilum	207.b	81.f 82.a
Fulonis officium quod	257.b	furor per crocodilum	207.b	Gelon Carthaginienses debellauit apud Hi-
fulmen	323.f	furor per crocodilum	207.b	meram
fulmen Iouis supremi gestamen	324.a	furor per crocodilum	207.b	340.e
fulmen lauri folia non icit	372.d	furor per crocodilum	207.b	Gelonem quomodo seruarit lupus
fulminis natura	324.a	furor per crocodilum	207.b	82.d.e

Hieroglyphicorum.

fulmine nil celerius	325.d	30.e cur perhorrescat leo 9.b pro
fulminum eliciendorum rationem inuenit	325.d	vinearum incolumitate mastrabat Me-
Numa Pompilius	324.f	thonenses
fulminum significationes & naturam de-	324.f	gallū se debere Aesculapio cur dixerit So-
scripsit Pterius	325.c	crates
fundamentum	345.d	172.f
T. Fundilius Gemilius cur inter caetera o-	256.f	gallo insignitus clypeus Iadomenci
leum legauerit	387.c	173.b
fungi hieroglyphicum	418.a	in Gallo mira vis
fur & fallax	429.c	174.a
fur & fuci qui	418.b	gallinaceus pullus exclusus in manu Liuiæ
furis agitandum quem dicant Astronomi	355.c	quid
29.f	355.c	172.e
furor familiaris leoni	7.c	gallinacei pugnacissimi in Rhodo insula.
furor implacabilis	106.c	173.e
6.f	106.c	gallorum exemplo pugnantes confirma-
furor per crocodilum	207.b	uit Themistocles
furor potētis	378.d	173.d.e
furor per crocodilum	207.b	gallorum spectaculum quotannis Pergæ
furor per crocodilum	207.b	mi solitum edi 174.a Athenis etiam
furor per crocodilum	207.b	à Themistocle institutum
furor per crocodilum	207.b	Ibid.
furor per crocodilum	207.b	Galli populi quas artes studiosus exercue
furor per crocodilum	207.b	runt olim
furor per crocodilum	207.b	239.b
furor per crocodilum	207.b	Galli te cantado excitant, dictum Nero
furor per crocodilum	207.b	ni
furor per crocodilum	207.b	172.e
furor per crocodilum	207.b	Galli sacerdotes Deum Matri ministrabāt
furor per crocodilum	207.b	246.e
furor per crocodilum	207.b	Galliarum tumultus contra Neronē
furor per crocodilum	207.b	172.e
furor per crocodilum	207.b	Gallicum genus leporum
furor per crocodilum	207.b	97.a
furor per crocodilum	207.b	Gallorum mores in osculo adhibendo
furor per crocodilum	207.b	158.a
furor per crocodilum	207.b	ganea
furor per crocodilum	207.b	66.f 221.d
furor per crocodilum	207.b	Ganges fluiuis
furor per crocodilum	207.b	153.e
furor per crocodilum	207.b	Ganymedes
furor per crocodilum	207.b	374.d
furor per crocodilum	207.b	Garamantes struthiorum oua cur perqui-
furor per crocodilum	207.b	runt
furor per crocodilum	207.b	121.c
furor per crocodilum	207.b	Garamantarum pilei vnde
furor per crocodilum	207.b	294.e
furor per crocodilum	207.b	garrulitas
furor per crocodilum	207.b	149.b 162.f 166.e
furor per crocodilum	207.b	192.d
furor per crocodilum	207.b	¶ Gedeonis petitio à Deo quæ
furor per crocodilum	207.b	381.f
furor per crocodilum	207.b	282.a
furor per crocodilum	207.b	Gelanor à Danao expulsus
furor per crocodilum	207.b	81.f 82.a
furor per crocodilum	207.b	Gelon Carthaginienses debellauit apud Hi-
furor per crocodilum	207.b	meram
furor per crocodilum	207.b	340.e
furor per crocodilum	207.b	Gelonem quomodo seruarit lupus
furor per crocodilum	207.b	82.d.e
furor per crocodilum	207.b	Gelonus
furor per crocodilum	207.b	245.e
furor per crocodilum	207.b	Genar Arabibus quid
furor per crocodilum	207.b	441.b
furor per crocodilum	207.b	gemme
furor per crocodilum	207.b	306. & 307. per totum
furor per crocodilum	207.b	gemme alectorie vis
furor per crocodilum	207.b	173.e
furor per crocodilum	207.b	gemme in ornatu Veneri debentur
furor per crocodilum	207.b	205.b
furor per crocodilum	207.b	gemmarum cura morosa ridetur
furor per crocodilum	207.b	307.b
furor per crocodilum	207.b	generatio
furor per crocodilum	207.b	60.b
furor per crocodilum	207.b	genesis
furor per crocodilum	207.b	115.b
furor per crocodilum	207.b	Genetie mastrabantur canes
furor per crocodilum	207.b	44.d
furor per crocodilum	207.b	genetrix per E, media syllaba, & Venus
furor per crocodilum	207.b	Genetrix
furor per crocodilum	207.b	252.b
furor per crocodilum	207.b	genitale
furor per crocodilum	207.b	392.e
furor per crocodilum	207.b	genitura humana vnde
furor per crocodilum	207.b	244.e
furor per crocodilum	207.b	Genium ex myrto significari
furor per crocodilum	207.b	373.e
furor per crocodilum	207.b	Genij nobis apposti
furor per crocodilum	207.b	40.c
furor per crocodilum	207.b	Genios præ se ferunt Latres
furor per crocodilum	207.b	Ibid.
furor per crocodilum	207.b	Genfericus quo tempore Romam cepe-
furor per crocodilum	207.b	rit
furor per crocodilum	207.b	131.c
furor per crocodilum	207.b	gentes per pisces indicatæ
furor per crocodilum	207.b	222.c.d
furor per crocodilum	207.b	gentium doctrina
furor per crocodilum	207.b	281.b.c
furor per crocodilum	207.b	gentium multarum societas
furor per crocodilum	207.b	398.b

Index

horæ Græcis Latinisq; quid 229.c.d
horæ per fluuiale equum 268.d
horæ quæ, & vnde nomen 241.b
horarum obseruandarum ratio prisca. 46.c
Horatij locus 16.a 22.8 62.d 69.b
 77.a 104.c 107.e 112.b 124.d
 126.b 158.d 163.b 165.e 170.f
 181.c.d 186.c 248.d 254.d 292.c
 354.f 364.f 429.c 430.c 440.b
Horcij Iouis statua 69.c
hordei à vitio conseruandi ratio 373.d
Horomazes quot deos in ouum inclusit 241.b
horrificum 118.d
horoscopus 241.a.b
horti in tutela Veneris sunt 247.b
Horus Aegyptijs quis 241.b
Horus apparuit Osiridi 31.d
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè redditus 233.c mutulus & imperfe-ctus Ibid.d
hospitatitatis iura 117.b
hostia humana 70.a quibus Dijs im- molabatur Ibid.b
hostis infensissimus 310.d
hostis profligatus 126.d
hostis victus 82.e
hostium cædes mutua 119.b
hostium mutua detrimenta 148.d
hostibus que optanda dixit Antisthenes. 54.f
Humana vita 327.c 347.f
humane vitæ lubricitas 32.d
humane vitæ comertia 363.c
humane rotæ 289.c cur sex tantum ra- dijs compactæ Ibid.
humeri quid in sacris literis 233.d
humilitas 292.d
humilitas 151.f 258.f
humor parens omnium rerum secundum Aegyptios & Thaletem Milesiũ 242.c
Hyacinthinus color 295.e
Hyacinthus in florem mutatus 440.c.d
hyæna 82.e.f
hyæna an alternis annis mas & foemina. 83.d
hyæne & pantheræ odium Ibid.e
Hyantes 66.c
hyca 217.d
hydra 122.c & seq.
hydrægyron 429.c
hydriam in sacram ædem gestabant vene- rabundi Aegyptij 406.c
hyemale solstitium 199.b
hyemalis conuersio quæ Ibid.
hyems 440.a
hyemis inclementia Romæ maxima. 380.b
hyemis symbolum per cornicem 150.c
Hyllus Herculis filius 2.f
hymnus 307.f
hypenemia oua que 132.b
hypocrita 179.a
hypocrite simulacrum 148.c
hypodytis 295.e
hypomochlium 360.d
hyssopus 440.e
hyssopi symbolum 420.b
hysteria 69.f
I
Litera 350.b
Iacob contemplationem indicat. 280.c
Iacobus Sadoletus 151.a 165.b
Iacobus Sanazarus, qui & Actius Synce- rus, senex scripsit poemata 164.e
Iacobi Ziegleri præstantia in mathemati- cis 49.c
iactura 370.b.c
iactura per caluitium 231.d
Iabysus ciuitas ob picturam Protogenis ser- uata 414.b
Iabysum quanta diligentia pinxerit Proto- genes 414.b
Iamblichi laus 239.e
Iamide 39.d
Iana olim vocata Diana 104.e
Ianus & Iani templa quadrata 364.f
Ianus æris signandi morem inuenit 228.b
cur aliquando quadrifrons 229.c.d
cur biceps, absq; manibus, & pedibus. 255.a
cur bifrons 228.a
Ianus Clusius & Patulcius 360.f Ge- minus, barbatus 228.a
primium val- uas, seras & clauas excogitauit 360.e
Iani etymon 104.d.e
filie quatuor. 229.d
duodecim colonie 364.c
tem- pla quadrata specie 229.c
Ianus Saturni filium cur rusticis lapidi- bus obruerint 229.d
Iani 363.c.d
Ianiculi nudi aliquot 228.b
Ianus Vitalis Panormitanus 293.a
Ianuarius Lenæus 180.f
Iasoni Venus cur iynge dederit 184.a
Iasbis gratiam hominum conciliat 307.b
Iberis olus, eiusq; natura 140.d
ibis auis 127.c & seq.
cur Mercurio de- dicata Ibid.d
cur salutis simula- crum 127.e.f
duas ponderat drach- mas 127.e
Ibis prima litera Aegyptijs 351.a
ibidis ouum basiliscum profert 128.a
ibes candidæ & nigre ubi 127.c
ibes cur Aegyptum significent 127.c.d
ibidum præsidio Moses quomodo exerci- tum loca à serpentibus occupata duxerit 127.f
Icarius 295.f
Icarius pater ab ebrijs colonis interfectus 390.c
Ichneumon quo pacto crocodillum interfi- ciat 207.c
Ichthyophagorum genus vnde 220.d
Icofaedrum 439.d
icū vno exanimatus 204.c
Ideas Platonis cur vespertina vocauit Aristoteles 192.c
Idomenci clypeus gallo insignitus 173.b
Idumæa fides à Christo cur deuota 391.a
Iechonias inhonoratus 407.c
ieiunio curantur Veneræ voluptates. 109.e
ieiunia Romani Cereri feruntur instituisse 412.d
ieiunia à veteribus recepta 412.d
Ieiunus 214.a
Iephte detestabile facinus 70.c
Iesus quomodo asseruerit nos in liberta- tem. 28.f
Ignarus hominumq; locorumq; 87.c
ignauia 89.d 251.f
ignauia honorata 302.c
ignis 426.f 439.d
ignis ab Assertore nostro in terram mis- sus 86.e
ignis à Prometheo furatus quid 135.a
ignis consideratio duplex 344.b
ignis cur internuncius dicitur 363.d.e
ignis duplex 135.f
ignis ex collisis leonis osibus 8.d
ignis hieroglyphica 341.a.c.d
ignis per fumi symbolum 345.d.e
ignis significatio in sacris quæ 344.d
ignis Vestalis 340.f
ignem adorabant Perse, & Lycij 345.d
ignem aqua permiscere 343.d
ignem formidat leo, & cur 9.d
ignem gladio dissecare 315.c
ignem Perse omnibus numinibus antepo- nebant 406.c
super igne sollicitus 9.d
ignobili à genere ad claritatem euectus. 208.a
ignobilitas 183.e
ignominia 273.f
ignorantia 222.d
Iliados Minervæ templum 40.b
Ilignei folij calcati à leone vis 9.b
Ilithyia 295.e 343.c
illicebere amatoria 157.d
Imaginatio excitat appetitionem. 109.a
imagines & familiarium insignia, non sunt recentioris ætatis inuenta 110.c
 143.b
imagines in anulis gestare solebant vete- res, & quorum 302.c
imaginibus maiorum illustrium cur Ro- mani atria sua compleuerint 377.c
inaculum 100.d
imbecillitas 435.c
imbecillitas humana 399.c 403.d
imbecillus fortiori assurgens 180.c
imbellis 246.a.b
 im-

Hieroglyphicorum.

imbres alijs aquis magis nutriunt 281.f
imbres per corni symbolum 168.e
immortalitas 441.b
immoderatus impetus 34.e
impatiens alieni cæli 209.f
impatiens sanis 81.c
impedimentum 212.d 252.a 258.d.e
imperator 111.a
impp. duo Ibid.e
Imperatoris optimi munus 126.a
Imperatoris qui paribus cum Augusto ho- noribus honestandi 18.a
Imperatorum & regum iustis dedicata a- quilæ 139.b
Imperatoria maiestas 138.c
imperia 346.a.b
imperia & imperiti hominis simulacrum 232.b.c
imperijs disceptator 93.c
imperijs literarum ne de diuinis differere audeat, lege cautum est 93.d
imperijs præcipitium 289.f
imperium 33.d 315.f 321.d 355.b
imperium firmum 376.a
imperij Romani tres insignes mutationes 131.e
imperij ampliator 321.b.c
imperij maiestas summa 327.c
imperij summa 311.d
imperio doctrinæ præstantes 226.f
imperfecti symbolum per ranam 210.f
impetus 67.e
impetuosus hostilis 284.c
impietas per hippopotamum 208.b
impietati prelata pietas 124.f
impius ingratusq; 158.d
inploratio 100.f
inploratio auxilij 162.d
importunitas ac impudentia 191.a
impostura 190.c
improbitas 83.c.f 203.c
improbitas edomita 208.c
improbitas mevetrica 80.c
improbitas per anserem 174.f
improbi probiq; viri descriptio & para- lelone 182.c.d
impudentia 44.f 50.a 88.a
impuritas 176.f
impurus 239.f 240.a
impurus amator 43.d
impuri amoris conditio 196.c.d
Inequalitas 58.c
inequalium concordia 34.d
inanis animus 408.d
inanis gloria 58.f
inanitatis significatum 415.a
inaquosum, quid in sacris literis 281.b
inaculum 398.a
incantatio 183.f
incepta magna irrita 261.e
incolunitas 59.e 194.e
incolunitatis symbolum 372.b
inconstantia 201.b 228.c 337.b
incontinentia reprehensa 23.a
incrementum nostrum ex quibus constet. 327.d
incrementum præmaturum 383.c
incubones 73.d
incus 353.b
Imperator 111.a
incudes à Ioue ad Iunonis pedes appense quid 353.c
indemnis fuga 80.c
index digitus 260.f
idem Medicus, Li- chanus, Saluatorius dicitur Ibid.
indicti belli signum apud Romanos quod. 308.f
Indici elephanti ferocissimi 19.d
Indicum mare magnas habet testudines. 199.f
indigena, vel nobilis 426.a
Indorum mos in traijciendis fluuijs ele- phantis 19.d
Indorum oratio pro concilianda sibi prin- cipum beneuolentia 401.b.c
Indorum quadam gens longæua cur. 117.d
indocilitas 65.f 88.f 191.b. 238.e
indulgentia 274.e
indumenta 295.a
inexpugnabilis 306.b
infamia 261.f
infernum 284.f
inferorum rotæ cur quatuor radijs tan- tum compactæ 289.c
infinitum 352.d
infortunium 99.c
infortunij prelata tutela 208.f
ab infortunij potentior 81.a
infrenis oris finis infortunium 34.f
ingenium 427.f 428.d
ingenium velox 141.e
ingenij acumen 48.c.f
ingenio acutiore, cur sint quibus purius est cælum 396.e
ingenia recta debilitantur verecundia 191.c
peruersa confirmantur audacia Ibid.
ingluuiosus 214.c
ingrati erga parentes 246.e
inimicitias illustratus 417.e
iniquitas 360.c
iniquus amor 395.a
iniuriarum vltio 182.e
innocentia 75.c 246.c 371.d
innocentia per manũ symbolum 251.a.b
innocentia per piscem. 222.c
innuus 425.f
inquietudo 150.b
inquinus 201.d
insatiabilitas 216.a 249.c
inscitia cur vespertilionis 179.e
insidia 337.d
insignium cause 304.a.b
insipientia 145.c 179.a.b 329.d
insolentia 35.c
insomnia: vide Somnia
insomniam tribuunt leoni 3.b
instauratio 144.a
instauratio per echinum 205.a
institutio 277.a.b
institutio ex elementorum natura specta- tur 280.d
institutio per cæli symbolum 281.a
institutio per hirundinem 162.a
insulares homines pessimi habitus 219.d
intaminata munditia 100.c
intellectus agens 429.d
intellectus æthereus 161.f
intellectus efficacia 426.a
intelligentia vis 427.f
interitus 58.c
interpres 336.e
interquiescens 52.f
inuerecundus 210.d
inuestigatio 57.d
inuitus 207.e
inuidia cur per Hydram indicata 122.d
inuidiæ amuletum 301.c
inuidi ciuitatibus inuitiles 405.f
inundatio 10.e
inuolucrum draconũ in caduceo quid 115.b
Ioan. Antonius Pollio 53.b
Getoum primas 404.a.b.c.d
Ioan. Baptista Montanus Veronensis 325.f
doctissimus medicus 326.a
Ioannes Cornelius Pantini F. 300.d
D. Ioan. cur per aquilã indicetur 142.d
cur locustis tantum & agresti melle nu- tritus 414.a
Ioannes Grymanus Patriarcha 193.f
Ioan. Iacobi Fuggeri laus à literis, litera- tosq; iuuant studio 224.d
Ioannes Lascaris 338.c
Ioannes Petrus antea vocatus Pierius. 130.c
Ioannes Sicus 259.b
Ioannis Manardi Ferrariensis laus 250.b
Iolaus apud Thebanos diuinis cultus ho- noribus 382.d
Iolea Thebis celebrata 374.c
Ionatha mel gustans quid 187.b
Ionicæ aedes quales, & quibus dijs ædifica- tæ 365.d
Iordanis allegorice quid 116.d
Iordani Bonzij domus euersa 125.e
Iordanis conuersus retrosum quid 220.c
Iosippus à fratribus venundatus 25.e
idem somniorum interpres Ibid.
Iosippi parentes ac fratres in Aegyptiorũ commercia non admissi 422.d
Iosippi somniũ de Sole, Luna, stellis 327.f
Iulæ Piæ numus 252.b
Iouiani Pontani carmen de Palmarum a- more 370.e.f
Iouiani & Iouimiani iuniores & seniores milites 143.c.d.
Iouij ordines militum 68.e
 Fff

Index

ois Ammonis oraculi fabula	5.b	Isochrates sepulchro cur magnus aries ad-	431.d
Iouis cerebrum vocatus scarus	214.c	sculptus	78.b
Ioui Horcij statua qualis	324.b	Isochrates statua decreta Athenis	366.e
Iouis Labradci simulacrum	316.b	Israeliticus populus cur non ascendebat	253.a
Iouis providentia	235.f	in montem Domini	253.a
Iouis pullus dicitur Q. Fabius Eburnus.	175.d	Israeliticis quo loco lex data	153.f
Iouis regnum quale Platoni	322.c	Israeliticis appellavit pastores ouium Ap-	74.f
Iouis Serapidis simulacrum apud Sinopen-	226.b	pon ignominiose	74.f
ses quale	226.b	Isthmia cur instituta	381.c
apud Megareses	229.d	Isthmiaci certaminis premium	381.c
Iouis simulacrum absque auribus quid.	237.b	¶ Itali vocati Boves olim	27.c
Iouis simulacrum cupressinum peruetustum	380.f	Italia	ibid. & 34.a
Iouis statua in subdiali ara qualis	235.f	Italia olim Bruttia vocata	147.b
Iouistantes sacrificabant	46.c	Italicum leporis genus quod	97.a
Iouem Aegyptij spiritum dicebant	105.c	Italicum stadium quot pedum	265.f
Iouem fulmina cetera cur confinxerit vctu-	324.a	iteratio frequens	262.d.e
stas	324.a	Ithyphalli	377.e
¶ Iphicrati duci quomodo animos adiece-	173.f	¶ Iubari stella nomen vnde	15.a
rit Socrates	173.f	Iubellius Taurea quomodo eluserit Clau-	37.f
Iphigenia & Orestes Diana simulacrum	356.f	dium Asellium	377.e
ex Taurica regione detulerunt Laceda-	357.a	Iudaea	441.c
dæmona	357.a	Iudaea per palmæ symbolum	370.b
Iphigenia in quenam animantia mutata	55.c	Iudæi	28.b
dicitur	55.c	Iudæi asini caput adorare consuevit. 89.c	243.b
¶ Ira	86.c.d	Iudæi etiamnum hodie humano sanguine	371.c
ira delimita	376.d	sacra faciunt	70.e
ira Lacesita	20.c	Iudæi piscem, nisi pinnatum & squamo-	217.f
iracundia	48.c	sum, non attingunt	217.e
iracundia iusta & necessaria quæ	86.d	Iudæorum scenopegia in Bacchi celebra-	322.f
eiusdem effectus	1bid.	tatem fiebant	322.f
iracundia ex tarditate ferocior	21.b	iudex	255.a
iracundie non obnoxius	159.c	iudices integri esse debent	301.c
Irenæi laus	64.f	iudicium statuæ Thebis sine manibus cur.	255.a
Iris cælestis	440.c	iudiciale genus orationis	16.b
iris herba	1bid.	iudiciorum severitas	204.e
Iris cur acripes & procellipes	155.f	iudicium absolutum vnde	120.d
irrisio	89.b	iudicium compositum	346.f
irritatio	315.c	iudicij capitalibus cicutæ succum propi-	409.b
iritium	256.d	riabant Athenienses	409.b
¶ Isaac cur quadragenarius Rebeccam du-	273.f	iugare, Iouis inuentum est	359.c
xerit	273.f	iugerum	265.f
Isaac naturæ philosophiam indicat	280.c	iugum	358.f 311.a
Isachar affinis à patre appellatus, Genesis	87.c	iugum abeneum Horatio quid	359.d
cap. 49.	87.c	sub iugum mittere	311.a
Isis	285.f 286.d	iugi species quæ	359.d
Isis cultum animalium instituit	47.c	Iulianus imp. vigilantia præditus maxima	128.c
Isis legum inuentrix	277.b	Iulij Cesaris cædem præmonstrans prodigi-	372.f
Isis prima repertas spicas capite circumtu-	304.d	gium	372.f
lit	304.d	Iulij Cesaris equus humanis propemodum	33.d
Isis superius hemisphærium	40.f	erat pedibus	33.d
Isidis nauis	335.c.d	Iulij Capitolini loci	322.b
Isidis numen maximum Aegyptijs	101.b	Iulij Firmici incuria	23.c
Isidi dicæ tamæ quales	286.b.c	Iulij Medicis laus, clementiaq;	325.e
Isidorus Cynicus Neronem in quibus car-	346.f	M. Iunius Nypsius	263.b
pebat	346.f	iuniores quos vocet Ser. Tul. & quos Var-	272.e
Isigoni Cirni sententia de viperina carne.	117.d	Iuno	69.f 170.c 236.e 328.f 380.e
Isochrates quam ætate scripserit Panathe-	164.e	Iuno quatuor elementorum symbolum.	432.f
naicam orationem	164.e		

Hieroglyphicorum.

Lacedæmonij cur frontem abradendam	230.c	largo cicerum	414.d
lufferint	230.c	larus	167.a. & seq.
Lacedæmonij equum ventis immolabant.	38.d	larus cur Herculi dicitur	167.b
Lacedæmonij Iudæorū consanguinei per	143.b	larus cephus, proverb.	167.f
Abrahamum haberi volunt	143.b	larum vocauit Cleonem Aristoph.	167.b
Lacedæmonij Leuctrica pugna propemo-	174.a	laves cur caninis tergorib. velabatur	46.c
modum oppressi	174.a	larus non terretur leo	1.b
Lacedæmonij per aquila indicati	143.b	lasciuia mollities	259.f
Lacedæmonij quid responderint Alexan-	324.d	lasciuia poenitentia	54.c
dro, cum Deus haberi cupierit	324.d	lason	238.f
Lacedæmoniorum inhospitalitas	279.e	latebrae	59.e
Lacedæmoniorum mos iam parta victo-	173.f	latebris gaudere colubrum quid	107.e
ria	173.f	Latini manumissi qui	294.c
lactera exiccata in viperâ mutatur	106.f	latro	67.d
Lachesis	356.b.e	latrocinium	207.b
lachrymæ	205.b 307.c	latum vnguem cedere	263.b
lachrymarum hieroglyphicum	417.d	laudabilia faciendi	59.a
Lacones	314.b	laudatio similis irrigationi	281.a.b
Lacones pileati pugnant	293.d	D. Laurentius qualis	244.b
Lactantius de Phœnice poemâ, non histo-	323.d	laureatæ literæ	373.b
riam scribit	144.d	Laurentius Iustinianus patriarcha	137.b
Lactantius Ptolemæus	70.f	laureum Liuæ Augustæ	372.c
Lactantij locus	412.f	laureus scipio quid indicet	373.c
Lactantij Tertullianiq; opinio improba-	372.a	laurei sceptri Hesiodo dati significatio.	372.a
tur	142.f	Laurus Soli consecrata	431.f
C. Lælius eodem semper vultu	44.c	laurus 371.f Apollinis insigne.	1bid.
Lælius Taurellus	22.d	Eiusdem ignea vis.	1bid. vsta refero-
læna vestis	297.e	nat	1bid.
lætitia	25.d 388.c	laurus Berycia 373.c	Delphica cæ-
lætitia interurbata	424.d	teris præstantior	1bid.
lætitie dator Bacchus	394.c	laurus suffitionibus adhiberi solita	373.a
lætitie indicium	421.d	laurus cur Apollinis sacra	372.a
læua manus quemnam indicet numerum.	267.d	diæ seu tutelæ consecrata	372.b
læua vis in Deo quæ	252.d	laurus triumphantium insigne	372.c
Lædis tumulo lænæ simulacrum opposi-	14.d	laurus vaticinij symbolum	372.a
tum	14.d	Lauri Delphice baccarū magnitudo	396.a
Lais quo pacto fuerit obruta à Thessalis	200.b	lauri folia fulmen non icit	372.d
matronis	200.b	lauri folia viridia Pompeij fascibus à Lu-	372.d
Lamachus socium sibi cooptauit Nicias,	228.f	cullianis militibus illigata quid portæ-	372.f
& cur	228.f	derint	372.f
lamma	284.f	lauri folio annuum fistidium purgant gra-	159.c
lampadum ludus	340.c	cule, merule, palumbes, perdices	159.c
Lampadum cur salaci Deo sacra	390.b	laurus lætitie victoriarumq; nuncia.	372.a
Lampriidij locus	386.b	lauri ad dormientium caput apposita, ve-	372.d
lampyris	120.c	ra videri somnia	372.d
lanata in pelle cur noua nupta sedebat.	76.d.e	laurum fugiunt anseres	174.f
lanæa	310.d	Lauri milites, eorumdemq; insigne	155.e
lanæam dare & accipere	310.f	Lazarus Bonanicus	217.c
Lanuij clypei abrofi à miribus	99.e	laurus scipionem gestare quid	159.e
Laodice	336.d.e	Laurium	147.d
lapis	361.c	¶ Lænæ partus rarior cur quibusdam vi-	11.c
lapis è caelo lapsus, quale signum	361.f	sus	11.c
lapis & caudex quid Comicis	111.f	lænæ scorti simulacrum	14.e
lapidem retragonū colebant Arabes	361.c	lænam semel tantum parere putat Aegy-	11.b.c
laqueus	356.c	ptij	11.b.c
laqueum mellitum quid vocavit Diogenes	186.a	legifera Ceres	162.b
larcæ, siue Larundæ humanis capitibus sa-	419.a	legio vicefima	354.d.e
crificatum	419.a	legumina vel fructus pro gentilitijs nomi-	414.b
		nibus vsurpata	414.b
		leguminibus cur abstinentum	413.c.f

Index

leporis occusio ominosus & impropper 95.e
 lepores auriti à poetis vocati Ibid.c
 lepores masculo feminae omnes ab Archelao vocati 96.c
 lepores qui primus in Siciliam portauerit 97.b
 leporum tria genera Ibid.a
 leporina caro melancholicam alit 96.b.c
 leporinae carnis esus formosiores facit homines Ibid.b
 leporinus somnus 95.b
 lepra quid in sacris literis significet 420.b
 Leptitanorum institutum 408.b
 Lerij pestimi 219.d
 Lesbica virgo à delphino seruata 194.e
 Leus à Darianis militibus euerriculata 337.f
 Lethargi remedium 416.d
 Leucadica virgo mirificè à pauone adamata 171.c
 Leucothoe cur in vespertilionem mutata 179.f 180.a
 Leucetricarum puellarum necem indicauit canis 41.a
 leucus piscis sacer Theocrito 213.a
 Leutychedes Lacedaemonius 118.e
 Leuita cur iusti abradere pilos omnes corporis 229.f
 leuitas 193.e
 Leuitas in moribus 44.c
 lex, legisq; appellatio Hebraeis quid. 277.b
 lex quando data 29.a
 legis iugum impositum Iudeis 28.f
 leges 304.e 359.b
 lex diuina de plantandis arboribus mysticè interpretata 395.f
 leges, veteris & nouae 296.f
 legum inaequalitas 193.c
 ¶ Libani medulla ablata à Rege barbaro, quomodo intelligendum 373.c
 liber 103.d 352.d vnde dictus Ibid.
 Libero Patri aedes sacrae quae 365.d
 Libero Patri gratissima victima asinus. 403.e
 liberalitas per manus symbolum 252.c
 liberorum propagatio 340.c
 liberorum procreatio, quorum inuentum 135.c
 liberales artes quae 277.d
 liberalissima benignitas 409.d
 liberalitas 408.f
 liberatores patrie 293.f
 libertas 293.d.e 296.e 389.d
 libertas & liberatio à molestijs 230.c
 libertas Christianorum vera quae 28.f
 libertas per explicatas manus. 252.b
 libertas triplex 294.b
 libido 72.c 119.c 407.e
 libido extincta 247.e
 libidinis antidotum 109.d
 libidines 407.e
 libidinosus ab ineunte aetate 202.d
 libidinosus quomodo per oculi indicium. 235.d
 libitinariorum munus 40.e
 libri 283.e
 lichanus 260.f 261.d
 lien quanam ad se trahat 44.b
 lienis vitia 43.e
 lienem tenuissimum habet canis 43.e
 liene laborantibus visus difficillimus 44.b
 lilium purpureum 440.c
 lilium. liliq; symbola 401.f 402.d
 lilium cur stios lunonius, cur item Regius 402.f
 lilium spei symbolum est 402.a.b
 lilia offerrebant Nymphis gentium sacerdotibus 402.e
 lini oculi 217.d
 limpida aqua 285.a
 lingua 238.f
 lingua coercenda 106.b dissectam sacris praeconi tradebatur 239.c
 Mercurio sacra 239.b optimum & pestimum in homine Ibid. plectri instar 350.c.d
 lingua ferrea, veritatis indicium Pindaro 240.b
 lingua cum auribus cognatio 427.d
 linguae victimarum Mercurio adolebantur 239.c
 linguaces 183.f
 Lingua ciuitas quae 147.d
 linum, liniq; opificium 299.d.e
 lintea vestis 298.a
 lintea vestes in aedes sacras inferendae 299.f
 liria 427.d
 liriocissa 440.b
 litatio 306.d
 litera 47.d 203.c
 litera lauro reuincta 373.b
 litera septem 349.e.f
 literarum Aegyptiacarum characteres 351.a
 literarum honos apud Aegyptios 277.a
 Literarum symbolum 414.e
 Liviae Augustae lauretum 372.f
 Liviae currum cum elephantis decreuit Claudio 17.f
 Livi Podocatharus Cypri archiepiscopus 199.d
 Litor 134.c
 ¶ Loca autorum explicata vide in proprijs eorum nominibus
 Loculi in quem vexilla figebantur, forma 371.c
 locuples 129.f
 locupletatio 226.b
 locupletatus discordijs ciuium 210.a
 locusta marina 197.b 202.d
 locustae & polyphi inimicitiae 197.b
 locustae segetes depopulantur 202.f
 tu pernicies sunt Ibid.
 locustarum certamen Ibid.d
 locustis quibusdam vescatur Ioannes Ba ptista Ibid.e
 locustis aluntur multi in Aethiopia. 203.b
 logium, Pontificium ornamentum quale. 306.e
 lolium 405.e
 loligo fundit atramentum 201.c
 longani ex doctis qui 152.f 153.a
 longo post tempore prodiens 210.f
 longo tempore aliquid effectum 194.a
 loquendum rarissime & iucundè cum re gibus 174.f
 lotos arbor 327.a.b vbi fructificet Ibid. c.d cur Apollini sacra 384.a
 lotos capillata Ibid.b
 ¶ Luca bos 19.a
 Lucani Carabei 61.c
 Lucani locus 24.f
 Lucas Euangelista 30.c
 Lucas minoritanus 267.f
 lucerna 340.d
 lucerna ardens dictus Io. Baptista 341.b
 lucerna Aristophanis Grammatici, Cleanthis, Demosthenis, Epicteti 342.a
 lucernae significationes Ibid.b.c
 Lucetius 345.b
 Luciani libellus de Mercede conductis con uertit Pierius in linguam Latinam 167.c
 Luciani locus 427.a.b
 Luciani locus emendatus 167.c
 luci dare quid 179.d
 lucifuga Ibid.c
 Lucina 328.f
 Lucina cur dicta Iuno 236.e
 Lucina dicta Diana 214.d
 Lucretij locus 8.d 15.f 52.c.e 53.c
 102.f 103.a 104.c 109.e 136.b
 149.c 177.d 193.a 244.e 246.e
 321.f 339.c 340.c 407.f
 lucrum 429.b
 lucrum per capitis signum 226.c
 luctus 236.d
 luctus & querimonia 163.b
 lucubratio 342.d
 lucubrations per luscinae symbolum 166.c
 Lucumon Hetruscus 301.d
 ludi Circenses 322.d
 ludi Taurij quibus, Dijs, & cur instituti 25.b
 ludi testacci Romae 413.c
 Ludouicus Aliger 368.e
 Ludouicus Beccadellus archiepiscopus Ragusinus 410.d
 Ludouichus Podocatharus Card. 199.d
 lumbi per Venereis symbolum 244.f
 lumen in diuinis literis quid 147.e
 Luminis maioris violentia 344.f
 lumina & luminaria cur vocentur viri cla ri 327.b.c

LUNA

Hieroglyphicorum.

Luna 15.d 45.f 61.c 100.b 328.b
 Luna cur Lunus virili genere aliquando 329.a
 lunare corpus 432.d
 Luna mensisue 228.f
 Luna Persarum indicium 327.e
 Luna quae & Isis 286.a
 Luna quid Pythagore 328.b
 Luna raris cur dicta 415.b
 Luna comparata dialectica 329.c
 Luna simulacrum 426.a
 Luna & Solis coniunctio Ibid.
 Luna & Solis certamen 100.a
 Luna facies varia 328.b
 Luna ortus 46.a
 Luna symbolum 417.b
 Luna varietas admirabilis 286.c
 Luna vestitio 335.c
 Luna noua adorande mos 46.b
 Lunata pellis Martialis quae 329.f
 Lunulas gestandi mos Romanorum 229.f
 lupa intra quot dies pariat 81.d.e
 lupanaria vnde dicta 80.c
 lupercalia 44.d à quo primum instituta Ibid.
 lupinis dentibus laceratae carnes cur dulciores 77.d
 lupus 79.d & seq.
 lupus ab Atheniensibus cultus 79.f
 lupus scille contactu conuellitur 98.c
 lupi & equi antipathia 84.b
 lupi nomen in sacris quid 80.c
 lupi saxum extimefcunt 80.d.e
 lupum tenere auribus, prouerb. 81.c
 luronè quomodo taxauerit Cato 240.d
 luscina 166.a & seq.
 luscina modulationis studiosissima 166.b
 pullos suos erudit Ibid.
 luscina quo tempore asidue cantet 166.b
 luscinae Drufo & Britannico dociles fuerunt Græco Latinoq; sermone 166.b
 luxuriose deliciae 66.d
 ¶ Lyceus à foluendo dictus 376.f
 Lycei nomen vnde 261.d
 Lycisca cur Messalime cognomentum 8.c
 Lycabanti cur annum dicimus 79.e
 Lycopolitani lupum colunt Ibid.c
 Lycurgus sacrificium humanum Dianae offerri solitum in Ephëborum flagra con uertit 357.d
 Lycurgi de liberorum institutione concio. 124.c.d
 Lycus demon 292.f
 Lydia rex 316.b
 Lydorum equi, Cyri camelorum odore con sternati insidentes precipitauerunt 94.d
 Lyceus etiam Carthaginensium à Lilybeo Siciliae promotorio prospicere & recensere solitus 85.e
 Lynx in genere luporum recensetur à ple risq; 85.c
 Lyncei acutissimus obtutus 85.e
 Lyncei Cernario cognomentum inditè 85.c
 Lyncei conuexa montium visu penetrare feruntur 85.d
 Lyncei oculi à Lynceo Idae fratre Argonau ta dicti 85.d
 Lyncurii lapis ex concreta lyncei vrina 85.c
 byra 346.d.e
 byra cur in manu Mercurij statuebatur. 347.a & quot chordarum 348.d
 byra forma 348.c
 Lysander feliciter aduersus Athenienses pugnauit 361.f
 Lysimachi insolentia arrogantiq; 324.d
 huius vanitatem quomodo riserit Paphia des Ibid.
 Lysippus cur hastam in manu Alexandri posuerit 310.d. & 324.c
 lytrae 98.c

M
 Litera 314.b.c
 Macarij heresis 193.b
 Macedo 82.b
 macies ex imedia 85.f
 macilentia echini symbolum 205.a
 macilentia gracilitasq; diuinitati propior quam obestitas 339.d
 Macriana familia Alexandri effigiem quasi sibi familiarem habuit 226.e
 Macrinus Imperator quas status decreuerit Basiano Antonino 319.c
 Macrobij locus 225.f 431.c
 Magna mater 69.f
 magnanimitas leonis 1.a.b.c
 magnanimitas per pudendam 245.f
 Magni Dijs qui 311.d
 Magnorum Deorum simulacro vnde ad uerba, & quò translata 311.c
 magnus conatus cum dolo 98.a
 Mago anulorum ingentè accruu effudit in Curia apud Carthaginenses 302.d
 Maia 69.f
 maiorum ferenda difficultas 408.b
 maioribus parendum vel apum exemplo 185.d.e
 mala cogitatio 97.f
 mala bonitatis ope superanda 399.b
 mala Venere dedicata 394.c
 maledicentia 316.c
 maledicus 204.d
 malediciorum antuletum per vespertilionem 179.f
 malignitas perditissima 177.b
 malleus 352.b.c
 malum ex bonis inijs subsecutum 128.a
 malorum irritamentum 353.e.f
 malu & sylvestris succus vespis aduersatur 189.f

malus Punica in Iunonis honorem planta tur 357.c
 mali arboris & fructus hieroglyphica 109.b (394.b)
 Manae somnii de Alexandro filio 112.f
 Manalis lapis 361.c
 Manardus medicus 45.c
 Manasse quinciceps 229.e
 mandragore soporifera vis 421.a
 dix Ibid.
 mandragore vsus temporibus nostris incognitum 421.e
 Mandri in India 202.e
 Mandro à remis ad imperium uenit 392.c
 Mandronis nauis 392.c
 Manes cur dicti 227.f
 Manethon Aegyptius fallitur 34.b
 Mania Larum mater 419.d
 manicae 358.f
 Manlij locus 218.e. 220.f
 manipulus 298.f
 manipularis 298.e
 manobarbuli 143.d
 manus & earundem vsus 250.d 251.c
 Maninca 354.d
 Mantuani numis impresserunt Maronis imaginem 226.d
 manus ad digitos vsq; inuoluta 254.c
 uersa ad osculum exposita quid 253.f
 cocino preligata 298.c
 manus Dei quid 250.f
 manus dextera quem numerum indicet 267.d
 manus in triclinio Vespasiani visa quid 251.d
 manus laeva quem numerum indicet 267.d
 manus manum scabit, prouerb. 252.e
 manus sinistra compressis digitis 255.e
 manum ad mouere 252.f
 manum deosculari solent adorantes 253.f
 manus artium ministræ 250.d
 manus complicatae nō sunt amicis tradendae 255.e
 manus inter loquendum non mouendae 260.d
 manus post tergum reiectae quid 253.c
 manuum ablutio quid veteribus 251.b
 impositio 254.c
 manus plures se habere qui somniauerit, quid 255.b
 manus remittere 252.c tollere 252.f
 254.a
 manumittendi rationes quot, & quae 294.c
 mansuetudo 19.f 30.d 75.e 386.e
 mansuetudinis mirae exemplū in elephantō Romae 20.b
 mappa 297.e
 marassius 111.e
 marabro lippientes oculos depurgant aegues 59.d
 Marcelli laus 34.c

Index

mores prau	405.e.f	mundus duplex	432.a	mustela rutam carpunt ab esu colubrorum	59.d
moru dissolutio	292.d	mundus	60.a 330.d 364.d	muta signa militaria	30.d
varietas	84.c	mundus vel uniuersum	425.f	muti	367.c
moribus aliorum accommodatus	197.b	mundi machina	72.a 102.d 430.a	mutua officia	93.a
à Moribus bonis alienus	64.c	mens Sol	234.a moles 104.d 225.e	mutuò multi scabunt	93.b
morositas	314.c	moles plena Deo	384.c	Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
morosus atq; difficilis	204.d	apud Aegyptios	134.f	Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
Morphò Venus	356.f	phicum	426.b	Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
mors	237.e 312.b 315.e.f 356.d 380.d 381.a 436.f	mundi partes quanam dexteræ, & quæ sinistra	24.c	Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
mors difficilis	200.d	municipibus iniuriis suis	264.f	Mycerinus Aegypti rex	23.b
mors & imbecillitas	435.b	municipia	18.a 414.d	Mycerini Aegyptij colossi quales	235.c
mors in diuinis literis quid	147.e	munimentum	98.c	Mychea Veneri sacra	107.e
mors per pellis hieroglyphicum	249.f	munimentum ab insidijs	125.d	Myiodem muscaru deum imprecatu Her- cules	191.e
mors pro amaritudine	381.d	multatus de gula	204.b	Myonia	27.b
mortis hieroglyphicu per noctua	147.d	Multimamma Diana	179.d	Myrias	291.b
mortis indicium Cupressus	380.d	multifidus quo signo in lucè editus	229.d	Myrtilus	303.d
mortis duæ	341.c	multitudo per nouenarium numeru	271.c	Myrtilus cur iratus Caesar	58.d
morfus canis rabidi	43.f	multitudo, & vnus c multis quid	145.a	Myrmidonum fabula	322.b
morfus iciumi hominis pestilentior	109.f	multitudo in festa	58.d	Myrtus	440.e
mortalium duæ conditiones	217.e	multitudo per vicensalem numerum	273.c	myrtus ab Hecates templo summo	108.d
mortui exenterati & aromatibus delibuti Alexandriae diuissime conseruabantur	152.f	multiuolus	178.f	myrtus corona funebris	374.e
mortuorum ventres cur eximebant Aegy- ptij	67.c 249.d	muræ	209.a.b	myrtus pro pudendo muliebri	373.f
morus arbor	383.d	muræ & thrisse euocantur cõcentu & tintinnabulis	52.a	myrtus Veneri dedicata	1bid.
Morus parasitus in caparum allijs comedones inuehitur	417.c	muræ exponebant olim seruitia Roma ni proceres	305.a	myrti consideratio	1bid.
Moses cornibus insignis effingitur	56.d	mus	99.c	myrti ramus hilaritatis indicium	374.b
Moses infans in profluentem expositus, à Thamira Pharaonis filia seruatus	281.d	mus albus quis dicatur	100.c	myrto coronari soliti milites	304.d
Moses rogatus ab Israelitis, vt velata facie loqueretur, & cur	304.f	mus præstat	24.f	myrta corona triumphantium militu ca- piti gestata quid indicat	374.a
Mosi cur ab aqua nomen inditum	281.d	nuit	47.a	myrtæ virgæ hieroglyphica significatio.	374.a
Mosis serpens æreus quid mysticè motacilla	110.c 183.e	muris arroso perniciosa portendit	99.e		
motus spiritalis	426.e	muris salacitas	100.c		
motus à dexteris partibus oritur	258.a	murii palatu in gustu sagacissimū	100.d		
motus omnis à corde initium habet	242.d	mures negligit elephantis	18.f		
¶ Mula equum peperit pilo flauo	92.f	Musa	227.b 349.f		
mulorum partus ostenti loco habita	92.c	Musa cum Apolline	350.c		
muloru vsus tempore belli plurimus	92.a	Muse tres Apollinis filie quæ	350.c		
mulier ad delinquendum procliuus	246.c	Muse vnde dictæ	347.b		
mulier malè morigera	89.f	Musarum coronæ ex pennis	155.d		
mulieris amor	342.a	Musarum fons in Parnasso excitatus à Fa- ma	32.e		
mulieris grauidæ appetentia effrenata	423.b	Musarum afflatus	438.a		
mulieres castigandæ admonendæq;	403.f	Musas meretriculas appellauit Plat.	187.c		
mulieres à Luna debet esse diuersæ	200.a	Musa & Gratijs alienus	221.a		
mulieres honoris studiosas esse debere	431.e	Musæa hirundinum quæ	163.a		
		musca	190.e		
mulierosus	54.c	musca in sacris literis quid	191.d		
muliebris curæ vanitas quæ	307.e	musca, insigne in Laconum clypeis	191.b		
muliebris salacitas	101.d	muscæ pertinacia ab Homero improbata	190.f		
muliebris statura	290.f	Musica	280.f 347.d		
muliebris virtus	308.d	musica suaui vini gustu concitatur	389.a		
muliebre officium	76.d.e	musica per cicadam	192.e		
muliebres columnæ	367.c	165.c per lusciniam	166.a		
nullus ter anno parit	214.d	musici cur reprehensu à Diogene	346.f		
munditia intamata	100.c	mustela cur inauspicatum animal	99.c		
		mustela cur à Thebanis colebatur	99.d		
		mustela marina	215.a		
		mustela genitale, struguria remediū	99.d		

N

Navigationis	130.b	Nigræ Veneris facellum vbi	147.d	nocturna oua vini odium inducunt	148.b
Navigationis cita	195.d	Nigris fluuius	339.c	nocumentum absconditum	376.e
Navigationis secunda	165.e	nigri coloris signum quod	157.b	nodus Hercules	429.e
Navigationis tuta	204.e	nigrum & atrum	203.e	nonaginta	275.f
Navigationis autores	335.d	Nico Attica meretrix cur aq; vocata	72.f	Nonæ Caprotinæ	383.f
Naui	334.c & seq.	Nicon demon	292.f	Nomadum rusticitas asperissima	158.b
Naui apud Athenienses colebatur in The- sei memoriam	334.c	Nicolaus Cordatus	170.d	nõmismatis Lyfimachi origo	4.f
¶ Nebris	215.a	Nicolaus Leonicens	233.b	Noricæ alpes quales lepores progignant	97.a
Nebrius quid à Iuliano petierit	254.b	Nicolaus Leonicus Thomæus	233.b	Nosora vel Nosola	220.d
Nedes fluuius	391.f	Nicolaus Leonicus Patauij Aristotelè Græ- cè prælegit	198.b	Nothus	91.f
Neceffitas	344.e	Nicolai Leonici Thomæi laus	165.b	nonacula in Fortune simulacro	288.d
Neceffitas in caduceo significata	115.b	Nicolaum Leonicu docentem audiuit Pie- rius	338.e	nouenarius numerus multitudinem signifi- cat	122.d
Neceffitates tres naturales	436.d	Nicolai Rodiuli præstantia ac laus fol- 308.a		nouem, nongenta	271.c
Neceffitudinis auersator	182.f	Nicolaus Scombergus Card. Campanus	318.e.f	nox in sacris quid	332.e
Neceffarium, primum esse debet	27.b	Nicostrati lambi in garrulitatem	163.a	nox per pauonem 171.b pro morte	147.e
Neffatus dies	314.d	Nilius	350.f	studij commodissima	342.c
negocia publica declinanda	413.d	Nilus per aquilam indicatus 141. e fertilis, fetifer, pinguis	339.d.f	¶ Nubes	282.d.e
Nemeæ certamina quare instituta	382.a	las & Melon vocatus 141. f totius hu- moris fons	243.a	nubes belli Virgilio quid	284.c
Nemeæ victor	382.a	Nili diluuium	242.d	nucis iuglandis hieroglyphicum	379.b
Nemeæcorum victoribus ex apio viridi co- rona texebatur	381.c & 382.a	Nili diluuium quonam anni tempore 10. e	339.d	Nullius frugis opus	315.c
Nemesis	395.d	Nili fontem phialam appellauit Timæus	339.d	Num, Aegyptijs quid	102.e
Nemesis simulacrum	395.d	Nili simulacrum quale 339.e cur ex ni- gro lapide	1bid.f	Numa Pompilius inuenit rationem elicient- dorum fulminum	324.f
Nemeseos simulacrum & inscriptio	265.a	Nimus Bacchiano Semiramidis industria expugnauit	159.a	Numa Pompilius Ioui Flaminem assiduè sacerdotem instituit	319.e
Nemeseos locus vbi	238.c	Nisus à Minoe interfectus	435.c	Numa populo dedit in congiario ligneos & scortos asses	26.f
Nemeseos signum	355.d	Nitidula vermis	120.c	Numa Pompil. quomodo deceperit Picum & Faunum demones	324.f
Nemeneia dies quis	328.c	Nitros	387.b	Numæ ancile 312.c.d numen 345.a numen improfanabile	413.b
Nepthæ	131.d	Nequitia	196.a.220.a.357.f	numerosa proles	236.e
Nepthys inferius hemisphærium	40.f	Nequitia immoderata	175.e	Numide cyrocephalorum lacte viuebant	45.e
Neptunus	25.a	Nequitia inueterata	247.d		
Neptunus delphinis imagine vbinam cole- batur	195.a	Nequitia in temperantiam versa	35.d		
Neptunus piscis cuiusvis signum	195.c	Nequitie facinorositas	73.d		
Neptuno sacrificabant thunnium piscato- res	218.a	Nequitie frenum	413.c		
Nequitia	196.a.220.a.357.f	Nequitos taurus	29.e		
Nequitia immoderata	175.e	Nerius locus	195.e		
Nequitia inueterata	247.d	Neruis	398.e		
Nequitia in temperantiam versa	35.d	Nanael	323.c		
Nequitie facinorositas	73.d	Narcissus flos	440.d		
Nequitie frenum	413.c	Narcissus puer in florem conuersus	1bi- den e		
Nequitos taurus	29.e	Nares in sacris quid	237.d		
Nero Claudius quonam ætatis anno subla- tus est	231.d	Nasamonæ quo pacto sepeliri voluerint.	319.c		
Nero serpentis ope seruatus	117.b	Nasones uocati Gryphes	163.b		
Neronis somnium de formicis 113.a som- nium de asturcone suo	33.f	Nasturtij oleris vis	140.d		
Nesciri facienda tutissimum in expeditioni- bus	30.b	Nasus	237.c		
Nessamah	435.a	Nasus simus petulantia signum	196.d		
¶ Nicarchi epigramatis explicatio	268.f	Nast adunci signum quod	141.b		
	269.a	Nationes totius terræ in quot partes diuisæ	49.c		
Nicagore apparuit Aesculapius sub an- gus specie	117.f	Natorum obsequium erga parentes	15.f		
Nicædri locus 35.f 105.b 106.e 119.b.c	121.a.f 168.c	Natura humana	328.b		
Nicias imbecillo fuit copore	228.f	Natura rerum uarietate delectatur	107.d		
Nicippus Cous	5.d	mustela cur à Thebanis colebatur	99.d		
Nigidius opus Halienticum elucubravit	214.f	mustela marina	215.a		
Nigra præcordia Homero quæ	285.b	mustela genitale, struguria remediū	99.d		
	155.d				

Hieroglyphicorum.

N V M I.

Numerus L. Aelij Aurelij Commodi	207.f
T. Aelij Caesaris Antonini	363.f
L. Aelij	253.b
M. Agrippæ	195.b.c 335.d.e
M. Agrippæ Cos. III.	321.c
Alexandri Pij Imp.	402.a
Antonini Pij 18.a 116.a 139.c 137.f	213.f 253.b 289.a.b 293.c 313.a 325.e 329.c 337.c 364.a 365.b 405.a
Antiochi	15.b 351.d 438.d
Argiuorum	100.d
Asiarecepta	113.b
Atheniensium	26.e
Augusti 72.e. f 207.f 330.e 334.e	436.f
Augusti patris	139.c
M. Aurelij Antonini Brit.	429.f 319.f
Aurelij Caesaris	111.b
M. Aurelij Seueri Alex.	117.e
Caesaris Dict. III.	113.c
Caligula	319.e
Caracalla	293.e
Cephaleniorum	34.c
Cibyritici numi consideratio	158.d
Claudij P. T. Aug.	402.a
Clodij	

Index

Clothy Pupieni	320.d	Dine Sabine Augustæ	139.d	Bellunenſi	356.c
Conſtantij Imperatoris	365.b	Sabine Aug. Hadriani Aug.	296.d	nuptiæ	181.f 321.d 342.f 356.b.e
Corinthiorum	32.c	Salonimæ	78.c 328.f	nuptiæ per tricenarium numerum	273.d
Domitiæ Auguſtæ Imp.	171.c	Sagittarij nummi qui	310.b	nuptiarum fœdera cur ſacramento ignis et	
Domitiani	337.c 364.b 365.b	Sapphis imaginẽ nummiſi impreſſere Mi-	226.d	aque ſanciebantur	344.d
Domitiani Cos. XIII.	320.d	tylenæi	346.b.c.e	nuptiarum hieroglyphicam per cornices	149.d
Druff	116.d	Scribonij Libonis	29.f	duas	337.c
Fabatiſ	105.b	Seleuci nummus	317.c	nuptialia	69.e 344.e
Fanſtinæ	15.f 149.b 170.e.f 171.d.e	ſeptimij Getæ	18.d	nupturæ olim camelis uirginibus ſupplica-	94.e
288.d 289.d 328.e 363.f		L. ſeptimij Seueri	328.e	bant	292.f
Gallieni	32.b.c 55.c 78.c 84.b 168.d	Seueri Alexandri Aug.	116.d	nuriel 322.f 323.a Nuriſtæ antrũ	292.f
206.c 309.d		Seueri Macrini Aug.	385.c	nutricationis facultas	179.c
Germanici Imp. Ceſaris Aug.	289.d	Seueri Pij	25.b 34.c	¶ Nycteterum herba	423.e
Ser. Galbæ	293.f	Syracuſanorum	227.f 316.b.c	nyctiorax	148.c
Gordiani Pij	253.c 256.c.d 294.e	Tenedius nummius	178.c	Nymphæ cur dicta echidna	103.c.d
Gratiani	253.e	Ti. Ceſaris	293.e 402.b	Nymphis fontanilibus ædes ſacre	365.c
Hadriani 32.d 34.b 55.c 119.e 124.b		Tib. Claudij	302.f		
139.d 254.f 334.d 363.f 364.d		Tigranis	370.b		
385.d 402.b 405.a		Titi nummus	32.c		
Hadriani tertium Conſulis	218.e	Q. Titi	32.c		
Hadriani Traianiſ Imp.	116.d	Titi Veſpaſiani	195.e 319.c 335.f 404.e		
Hieremiæ	296.d	Veſpaſiani	26.c 115.f 139.d		
Iani	228.b 334.c 335.a	Vitellij Ceſaris	431.d		
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bicipitio barbato	1bid.	Nummi aliquot Herculis claua ſignati.	375.e		
Iulia Auguſtæ	319.e	nummi argentei à ſenatu Auguſto decreti	365.f		
Iulia Mamaeæ	111.d 116.a	nummi argentei cuiuſdam inſcriptio	46.c		
Iulia Pie	396.a 404.e	nummi bigati, & quadrigati	322.b		
Iulia Pie Feliciſ	170.e 364.a	nummi cancri figuram habentes	200.f		
M. Jul. Philippi Aug.	213.f 319.f	nummi continentis muliebri caput galeatum conſideratio	227.d		
L. Liuii Reguli	405.d	nummi cuiuſdam argentei habentis angues tres conſideratio	113.b		
Lucille Auguſtæ	213.f 264.a	nummus Cybeleium habens caput	381.d		
C. Mamilij	40.f 415.b	nummi duos ſerpentes continentis conſideratio	111.c		
C. Marij	40.f	nummus gallinaceorum conſpectu ſignatus	173.d		
Q. C. Mari	17.e	nummi, in quo quadriga cum uictoria, conſideratio	119.d		
Dine Marimianæ	171.f	nummi noſtuarum uarij	147.b		
Maximiani Paeni	273.b.c	nummi ranam habentis conſideratio	211.d		
Dine Maximianæ	385.e	nummus ferratus quis	316.f		
Metij Macri	330.f	nummi veteres	291.c		
Q. Naſidij	195.c 337.b	nummi uictoriati	155.d		
Neptuni imaginẽ	195.b	nummiſma Athenienſium	26.e		
Neroniani	34.d	nummiſma tricipitiſ Serapidis	229.d		
Neronis Ceſaris Auguſt.	214.b 319.f	nummiſmata aquilam præferentia	139.b		
347.d 370.a		nummiſmata plurima cum ſerpentibus quare cuſa	117.e		
Neronis Claudij	195.b	nummorum aliquot conſideratio	72.c		
Nerue	33.f 289.a 293.f 325.e	139.a 195.b.c 207.e.f 213.e			
Nerue Traiani	289.c.d 337.b.c	254.f 258.b 295.f 319.d.e 325.a			
noſtuarum nummiſmata uaria	147.a	¶ b 327.a 332.b 354.f 370.b			
Octauiani Auguſti	226.d.e	372.c 375.b.c 377.a			
Otacille 296.a Papiriani	34.a	nupta noua	419.d		
L. Pap. Curſoris	32.d	nupta noua cur in pelle lanata iubeatur	233.c		
Dine Pauline	171.d	ſedere 76.d.e curru uectra traducebatur	321.e		
Peloponnenſium	200.e	¶ b 327.a 332.b 354.f 370.b			
Pertinacis	330.b	372.c 375.b.c 377.a			
Diui Pet. Pij patris	139.c	nupta noua cur in pelle lanata iubeatur	419.d		
M. Pletorij Aed. Cur.	320.f	ſedere 76.d.e curru uectra traducebatur	321.e		
C. Poblacij Q. F.	2.f	¶ b 327.a 332.b 354.f 370.b			
Pomponij Muſæ	347.d	372.c 375.b.c 377.a			
C. Poſthumij	43.c	nupta noua cur in pelle lanata iubeatur	419.d		
Pyrrhi	139.d	ſedere 76.d.e curru uectra traducebatur	321.e		
Romanorum	441.c	¶ b 327.a 332.b 354.f 370.b			

Hieroglyphicorum.

oculus inſtitia quales dicebat Chryſippus	233.f	oculatus	237.c	olla ſuccẽſa & à Hieremia viſa quid	341.e
¶ Odoacer Italiam aſſiſit	131.c	odiam per piſcem interpretatum	219.a	ollas pulſitabant per urbem Lacenæ mulie	406.f
odiam capitalia	419.f	odiam cur inhospitalis Pindaro	164.f	olor	164.c & ſeq.
odoramentum in diuinis literis quid	401.f	olor cur inhospitalis Pindaro	164.f	olor cur inhospitalis Pindaro	164.f
odorari in ſacris quid	237.d	olores ſeſe mutuo deſcendentes	ibid.	olor cur inhospitalis Pindaro	164.f
Oedipus Colonus in ſenectute cõſcriptus	164.e	Olympiæ Alexandri mari ſulmẽ per ſomnium oblatum quid	325.c	Olympiæ Alexandri mari ſulmẽ per ſomnium oblatum quid	325.c
¶ Oenomai equi qua ratione terreſtacti.	147.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
Oenotria	81.c.d.e	¶ Oenotria	266.c	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
œſtrum fluidialis materia productum	190.d	¶ Oenotria	266.c	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Offenſionis illate poenitentia	310.e	œſtrum fluidialis materia productum	190.d	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officium muliebri	76.d.e	¶ Offenſionis illate poenitentia	310.e	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia mitia	179.c	officium muliebri	76.d.e	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia nutua, per manus	252.e	officia mitia	179.c	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Olea 385.b. & ſeq. quid in ſacris	386.c	officia nutua, per manus	252.e	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea Athenis conſagrata licem excitauit	386.f	¶ Olea 385.b. & ſeq. quid in ſacris	386.c	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
inter Palladem & Neptunũ	387.f	olea Athenis conſagrata licem excitauit	386.f	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
388.b cur iupiter coronari ſolitus 387.f cur Mineræ ſacra 388.b inimica	376.d	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
querui	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea æternitas	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea bæccæ ueteres parſimonie cauſa apponebant	388.a.b	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea ramus lana circũuolutus à quibus geſtari ſolitus 386.d ramuſculus cur in Mercurij manu 385.d ramuſ fertis coronatum uouit Apollini Theſeus 386.e ſacra ſtirps quando ſpontẽ conſagravit apud Mæſios 386.e	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
oleis uerſens Plato cur à Diogene irriſus 388.a olea ſter in ſacris quid 386.c olea ſtro coronabatur Olympionice 387.a oliſctus 44.d olea in perturbatos maris fluctus inſuſum, tranquilloſ facit 386.c oleum legatũ à nonnullis ad gymnicæ certamina 387.c oleum cur concitandẽ inſanie pharmacũ uocauit Anarchariſ 386.f 387.a cur extra corpus quã in intra abſumi maluerit Epaminondas 1bid.	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
oleum terra crupiſſe trans Tyberim Auguſti temporibus 386.a olei ſons repente exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c olei ſignificati 186.f ſignificatio in ſacris 385.f vas plenum in Panathenacis victoribus dari ſolitum 387.c.d oliua quã longẽ ab alieno ſolo plantada 265.e oliua ſurculum columbia in arcam Noe im portauit 385.b.c de Oliua plantada legẽdã, Rutilij Tauri præceptum 388.b Ollucius Caraffa roſarum odorem ferre non potuit 61.f olla in diuinis literis quid 407.b	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olla ſuccẽſa & à Hieremia viſa quid 341.e		olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
ollas pulſitabant per urbem Lacenæ mulie	406.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olor	164.c & ſeq.	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olor cur inhospitalis Pindaro	164.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olores ſeſe mutuo deſcendentes	ibid.	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
Olympiæ Alexandri mari ſulmẽ per ſomnium oblatum quid	325.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Oenotria	81.c.d.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
œſtrum fluidialis materia productum	190.d	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Offenſionis illate poenitentia	310.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officium muliebri	76.d.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia mitia	179.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia nutua, per manus	252.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Olea 385.b. & ſeq. quid in ſacris	386.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea Athenis conſagrata licem excitauit	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
inter Palladem & Neptunũ	387.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
388.b cur iupiter coronari ſolitus 387.f cur Mineræ ſacra 388.b inimica	376.d	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
querui	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea æternitas	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea bæccæ ueteres parſimonie cauſa apponebant	388.a.b	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea ramus lana circũuolutus à quibus geſtari ſolitus 386.d ramuſculus cur in Mercurij manu 385.d ramuſ fertis coronatum uouit Apollini Theſeus 386.e ſacra ſtirps quando ſpontẽ conſagravit apud Mæſios 386.e	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
oleis uerſens Plato cur à Diogene irriſus 388.a olea ſter in ſacris quid 386.c olea ſtro coronabatur Olympionice 387.a oliſctus 44.d olea in perturbatos maris fluctus inſuſum, tranquilloſ facit 386.c oleum legatũ à nonnullis ad gymnicæ certamina 387.c oleum cur concitandẽ inſanie pharmacũ uocauit Anarchariſ 386.f 387.a cur extra corpus quã in intra abſumi maluerit Epaminondas 1bid.	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
oleum terra crupiſſe trans Tyberim Auguſti temporibus 386.a olei ſons repente exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c olei ſignificati 186.f ſignificatio in ſacris 385.f vas plenum in Panathenacis victoribus dari ſolitum 387.c.d oliua quã longẽ ab alieno ſolo plantada 265.e oliua ſurculum columbia in arcam Noe im portauit 385.b.c de Oliua plantada legẽdã, Rutilij Tauri præceptum 388.b Ollucius Caraffa roſarum odorem ferre non potuit 61.f olla in diuinis literis quid 407.b	386.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olla ſuccẽſa & à Hieremia viſa quid 341.e		olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
ollas pulſitabant per urbem Lacenæ mulie	406.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olor	164.c & ſeq.	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olor cur inhospitalis Pindaro	164.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olores ſeſe mutuo deſcendentes	ibid.	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
Olympiæ Alexandri mari ſulmẽ per ſomnium oblatum quid	325.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Oenotria	81.c.d.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
œſtrum fluidialis materia productum	190.d	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Offenſionis illate poenitentia	310.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officium muliebri	76.d.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia mitia	179.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
officia nutua, per manus	252.e	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
¶ Olea 385.b. & ſeq. quid in ſacris	386.c	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea Athenis conſagrata licem excitauit	386.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
inter Palladem & Neptunũ	387.f	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽ	112.f
olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.	388.b	olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit ſecundiffima.			

Index

384.a 430.d 435.d 440.e
 Ouidij Halicton opus 214.b
 oules mores 74.d.e
 ouilli pecoris hostia cur vocata maxima 75.d
 ouis 74.d. et seq.
 ouis leonem pariens, quid portendat 5.a
 ouis vnus, multa dicta 76.f
 ouis lupiq; antipathia 77.c
 ouem offerre Deo, quid 74.e
 ouem quando sacrificabant Rom. ni 30.c
 oues ambiguae quae 76.e
 oues antiquitas in honore habitae 76.a
 ouium pastor quis in sacris 75.b
 ouium pro carne vitatum 411.f
 Oxymala Persica 441.a (222.f)
 Oxymalchite piscem pro deo coluerunt P

Pacificator 253.d 430.a
 Pacificatio 260.b
 Pacuuij locus 122.f
 pectine pisces 228.d
 petri oculi 235.c
 pagurus pisces 201.d
 Palaeon Grammaticus M. Varronem literarum porcum appellauit 63.a
 argorantissimus fuit ibid.
 Palaeon puer delphino uictus 194.c
 eidem nautae uota faciunt ibid.
 Palaeon, qui et Melicerta 382.c
 Palaeonini arcam Domini praedam abduxerunt 255.d
 Palaeonini dolosi 97.c
 Palamedes cur pullum equinum Soli sacri fecandum putarit 38.e
 Palamedis responsum ad Ulysses 129.c
 Palamedes d. emones 292.f
 palato angustus sedes in sit 240.c.d
 palae in sacris literis quid 405.b
 Paleologi Atheniensium qui 17.b
 Palurius quid in sacris 400.d
 Palladium 311.e
 Pallantis filia nupsit Dardano 311.e
 Pallas armata 310.c
 Pallas 29.d
 Pallas, Palladisq; statua 303.f
 Pallas cur dicitur de caelo descēdisse 225.e
 cur Medusae caput praetendat 122.b
 et vocata Tritonia 292.c
 Pallas et Iuno ex uulture 134.c
 Pallas ex Iouis capite cur dicitur nata 135.d
 Pandorā comens et ornans inducitur ab Hesiodo 307.e
 per septenarium numerū 271.b
 trib. infaustissimis bestiis delectata opinione Demosthenis 140.f
 Vulcano matrimonio collocata quid 134.f 135.a
 Palladis Neptunijq; certamen 354.d
 Palladi unde nomen 33.c
 cur dedicatus draco 112.b
 dedicatus tertius cuiusq; mensis dies ab Aegyptijs 292.c
 templum erectum ab Epopaeo 386.a.b

Palladem et Vulcanum masculo feminas iudicant Aegyptij 134.f 135.c
 Palladē Nicander Dithynnā vocat 373.f
 pallium et palliatae comediae 293.a
 palma 369.a et seq. 441.b
 palma aenea Athenis in Delphici Apollinis templo dedicata 370.c
 cur victoriae signum 369.f 370.a
 cruce dominice assimilata 371.c
 in quo a cunctis arborū generibus differat 371.b
 Tralibus Caesariana victoriae indicium fuit contra Pompeium 370.a
 palma materis incorrupta 369.e
 osti-cula contra fascinoles 369.b
 palmae species piorum vitam cur significet 371.a
 palmam inter iumentura lapidum enata ante domum suam Augustus transtulit in compluuium deorum Penatiū 370.a
 palmae maritali copula cōiungitur 370.c
 palmarum alia mas, alia femina ibid.
 carundem mutuus amor ibid.
 Palmarum dies 441.e
 Palmis iudea abundans ibid.
 palmata tunica 208.d
 palmus 263.e 264.c
 palmi dimensio cur varia 263.e
 paludamentum 297.e
 palumbes aegrotae lauri folio sibi medentur 159.e
 158.e
 palumbis etymon 158.e
 de palumbibus distichon 158.e
 palumbus Diadumeno auspiciū dedit ad imperiū 159.b
 Alexandro Senero. ibid.
 palustres elephanti quales 19.d
 palustris cur fingatur Hydra 122.e
 Pan 330.c 427.f
 cur fistulam septem calamis compactā, et pectus varijs insignis stellis habeat ibid.
 Pan cuius filius fuerit 72.b
 Panici surores 52.b
 Panathenaica orationem in senectute scripsit Isocrates 164.e
 Pandectarum locus restitutus 265.c.e
 302.b 334.b
 Pandionis filiae quae 163.b
 Pandora 303.f 433.f
 panis doctrinae symbolum 408.c
 Panis gestamē ex hinulca pelle 103.d
 Panis simulacri quale 329.b
 Panos in Nymphas procacitas 72.a
 simulacrum in hortis ibid.
 Panos Lycei ueneratio 44.d
 Panfelinū populi suilla uescitur carne 65.c
 Pantheon M. Agrippae 364.e
 Panthera 83.e et seq.
 panthera femina mare ferocior 86.a
 pantherae etymon 83.f
 pantherae odore delectantur multa anima lia 83.f 84.a
 pantherae pellis cuius rei signum 72.b
 pantherae metuum hyanam 83.e

papauer 440.b
 papauer cur cereale dictum 418.e
 papaueris hieroglyphicum 418.d
 papauerum capita a Tarquinio Superbo decussa 419.b
 papilio imbecillitatis symbolum 191.c
 Papinij locus 26.a 260.c
 Papyrius cur bulla decoratus 301.b
 Papyrij victoria 374.d
 Papyrius Cursor 32.e 325.b
 Papyrus frequentissimā opem in re cibaria praestat 411.d
 papyraceis calceis utebatur sacerdotes Aegyptij 412.f
 par copula 358.f
 parasanga 266.c
 parasitandi ars 183.d
 parasitus piscis 201.f
 Parcae 330.f 331.a
 Parcae et Horae cur Iouis simulacri capiti superpositae 229.d
 Parcae tres quando depingendae 356.b
 Parcis et sato Iupiter ipse subiectus 229.d
 pardo quid responderit vulpes 97.c
 parentes uenerari conuenit, et a quibus filijs 124.b.c
 parientium leuati labores 259.a
 paritūdi facultas 212.f
 Parnacides 298.d
 parricidae supplicium 107.d 215.e
 parto fruens 214.f
 parturientium difficultas et facultas per manus 251.a.b
 partus 360.f
 partum custodit aquilinus lapis 142.d
 paruo contentus 411.d
 pascha Domini cum amaritudine comeditur 187.c
 pascha quo tempore celebrabatur 354
 Pasades Byzantinū quomodo irriserit uenitae insolentiaq; Lyfinaebi 324.e
 Pasiphae 433.d
 passer 150.c et seq.
 passeris significatio in diuinis 150.f
 passerum esitatio rem ueneram adiuuat 150.e
 passeris cur Veneris currum trahit 150.e
 passus 265.c
 pastinaca piscis 214.f
 pastinacae piscis ictus quo medendus ibid.
 pastophori 320.d
 pastores ouium apud Aegyptios penē pro fani, et cur 74.f 75.a
 pater, mater, liberi 327.f
 paterfamilias parcus 90.c
 paterna difficultas 140.d
 paterna diligentia in filijs educandis 216.e
 patientia 359.b
 patria 248.b
 patrie liberatores 293.f
 pro Patria occisi 366.d
 D. Patricij puteus in Hybernia 292.f
 patrimonij per hircundinis nidum patro-

Hieroglyphicorum.

patrocinium frustra imploratum 148.c
 Paulus Ianus 360.f
 paulatio 313.b
 paulatim quid effectum 356.c
 Paulus gemino ll. 346.f
 Paulus Iouius 211.e
 eiusdem eruditio et laus in historia conscribenda 212.a
 Paulus Iustinianus 137.d
 D. Paulus quosnam a fratrum commercio submoet 202.c
 Paulus vas preciosum 408.c
 D. Pauli Epistolae locus 249.c
 Paulusque virtus in Platone praelio 366.f
 pauonum Iunoni dedicatus 170.e
 cur f. pauone laudata superbiore, prouerb. 171.c
 pauones in Samo prius repertae 170.f
 pax 295.b 385.b 405.b
 pax, bellum 365.d
 pax per caduceum indicata 115.f
 pacis commoda 388.a 404.e
 pacis, minarumq; hieroglyphicum 115.c
 et Peccatorum expiatio 440.e
 pax 307.d Veneri sacer ibid.
 pectus 242.a 317.c
 pecunia 26.e
 ex corio bubulo olim unde dicta 76.f
 pecunie per noctuā significata 147.c.d
 pecuniosos et cū crumenis cur finxerint Deos Phoenices 308.c.d
 pedibus addere alas 429.d
 pedice 358.f
 pediculi scarabei 61.e
 Pegastus, et unde natus 32.e
 peilum 312.a
 Pelasgi nomen cur inuidiosum 195.c
 Pelasgi decumatos homines Diti atq; Saturno sacrificarunt 340.c
 Pelicanius 145.b et seq.
 Christi symbolum 146.a.b
 quomodo cū pullis capiatur 145.c
 Pelicronius 117.f
 pelles 249.f 250.d
 pellem animantis gestare, mos fuit heroicus 15.b
 Pelopides cur laudetur 218.f
 Peloponnesij 200.e
 Pelops unde meruerit Hippodamiae nuptijs potiri 373.f
 Pelopis auriga 322.b
 Pelusium nigras habet ibes 127.c
 pelta 312.c
 peltae forma ibid.
 Pemonis Belluentis laus 23.a
 Penates Dij 311.c.d
 penna uolatus hieroglyphicum 419.e
 penna aquilae cur aliarum auium plumas corrumpant 140.d
 penna argento bracteata 415.f
 pennigera oratio 427.d
 pentalpha 351.c.d
 pentagonum 438.b
 penula 298.f
 Pephnos insula candicantes habet formi-

cas 58.e
 pera 299.c
 perditio 341.d 345.f
 perditio per maris symbolum 284.b
 perditio rerum 172.a.b
 perdis 175.c
 dolosus et astutus 176.c
 perdis impotens salacitas 175.e
 perdis significatio Theologis quae 176.a
 Perdis uenatoris improbitas 175.e
 perdicem uirili genere appellandum puta uit Marcellus 175.d
 perdis quae nobiles, quae rusticae 176.d
 perdicum plumulis in stratis usus Helio galus 175.e
 perdis dolus in fallendo uenatore 176.c
 peregrinantes in Aegypto barbati et comam nutrebant 230.e
 peregrinatio 163.e
 peregrinus 61.f 134.a
 perennitas 319.b
 perfectio 262.f 287.c
 perfectum nihil in opere humano 210.c
 Pertander pueros nobiles castrados iussit, decretūq; mox reuocauit 212.c.f
 qua arte sibi principatum stabilierit 419.b
 Pericles cur pileo usus, et cur oxymalchae dictus 294.e 317.b
 cetera fulgura et tonitrua dictus 325.c
 quid faciebat magistratum inuitus 42.a
 Periclis statuē cur caesidae testae 317.b
 Perichymenus 32.f
 periculi uitandi solertia 214.d
 contra Pericula munitus 62.c
 peilum 195.a
 periculis in uitandis astutia 176.b.c
 periculosus 315.d
 pernicies 63.d 118.b 207.d
 pernicies sumnota 189.d
 pernicitas equi mira 31.f
 perpendicularum 368.d
 perpetuitas 361.d 380.f
 perpetuitatem cur Aegyptij per Solem et Lunam indicarunt 328.e
 Persephone 432.e
 Perse 310.b
 equum Soli sacrificat 38.d
 Perse homines aquilino naso commendabant 138.f
 per Lunam significati 329.c
 Perse milites cur uocati galli 173.e
 quo pacto ducebant bouem ad sacrificium 26.a
 sacrarunt aquilam ante Romanos 137.c
 Solem Deū uicū putarūt 326.e
 Perfarum mundities 101.f
 de Peris victoria 366.f
 perseuerantissimi mores 120.b
 Perseus 32.f
 Pinnipes cur ibid.
 Persica militaria 356.d
 Persicum pomum cordi mirifice conferre 367.c
 Isidi cur sacra ibid. unde translātū 357.a
 cordis symbolū 367.c
 Persica pomū efficacitā 396.c.f
 Persica pomā singula tricenis numis quādoq; estimata 397.e

Persij locus 126.c 129.f 203.e 244.f 276.e
 286.e 301.f
 persuasibilitas 407.d
 persuasio 337.d
 Perthā canis et ciuitas Alexandri 45.b
 pertinacia 35.c 190.f
 Pertinax sacrificans, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occisus 242.c
 perturbator 190.d
 pes in mensuris quis 264.e
 pes supra pedem positus, quid 258.b
 pes laeuis ante porrectus quid 258.a
 pedes ac horum hieroglyphica 256.d.e.f
 et significata 257.a
 pedes in Deo quid 256.f
 pedes anguini Gigantum quid 257.f
 pedes per locustas indicati 203.a
 pedes recti et retorti 257.f
 Pescenij Nigri continentia 23.a
 Pescenij Nigri responsum militibus 411.b
 pestilentia 82.c 310.b
 pestilentia in mulieres grauidas seuiens Romae quando 25.b
 petalum 303.d
 petra quid in sacris 362.a
 Petronij Arbitri locus 169.d
 Petrus Alexander 193.f
 Petrus Aliger 368.e
 Petrus Melinus 27.f 61.f 184.e.f. 130.e 297.d
 Petrus Victorius 31.b
 Petro Piscatore quibus in rebus opus fol. 202.b
 petulantia 87.f
 petulantia domita 73.d
 petulantia perniciosa 150.e
 petulantiae finis 109.f
 petulantiae frænum 23.d
 petulantiae supplicium 98.d
 petulantes iuniores 45.a
 Phaeaces a piscib. olim abstinebāt 221.b
 phalangia parricidio infames 107.a
 Phalantus ubi naufragium fecerit 194.f
 a delphino seruatus ibid.
 Phalaris scomma in fratres de mutua peruersitate inter se contententes 219.f
 Phalaris strategemā 57.c
 Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis 25.c
 phaleræ 305.d
 Phallophori 377.e
 Phanes 103.d
 Pharo usus consilio Iosippi quomodo famem ab Aegypto depulit 25.f
 Pharaonis cor in durare quid 184.b
 pharetra 309.a.b
 Pharselitae offerebant salsamenta Cylabrae heroi 218.a
 phiala 343.c.d
 Phidias cur testudinem Veneris simulacro subiecerit 200.c.d
 Phidias Victoriae signum in Marathonē cū phiala sculpsit 339.b

Index

Phidias viso leonis vngue totam feri magnitudinem representavit 263.b
 Phigalensium Ceres qualis 38.b
 Philautia 50.d.e
 Philemon lucubrations suas solitus erat carere diuendere 255.f
 Philemonis auaritia 352.e
 Philippus quidam Hori et sacerdotum Aegyptiorum lemmata in Graeca lingua vertit 161.e 125.b 128.e
 Philippi Imp. nuntius 18.a
 Philippi somnium post Olympiae nuptias quale 3.c
 Philocrati quoniam obiecerit Demosthenes 221.c.d
 Philomela in hirundinem mutata 163.b
 Philonis laus 107.c
 Philonis pharmacum, ἄνθραξ 159.f
 philosophia communicata 41.c
 philosophia, politioresque litera ad Christiano homine minime contemnenda 117.e
 philosophiae triplex paruitio indicata in Abraham, Isaac, et Jacob 280.c
 philosophi viri nuntius 41.c
 philosophi caeno inuoluti qui 217.f
 Philostrati locus emaculatus 19.c
 Philotis ancillae memorabile facinus fol. 382.f 384.a
 Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
 Philon Hebraeis quid 153.e
 Philisij cur abencam capram inauratam colebant 71.e
 phoca corium fulmine non ictur 208.f
 phoca 209.f somniculosa Ibid.
 Phocion orationum Demosthenis securis 316.a
 Phocylidae carmen restitutum 219.e
 Phoebe masculino genere 329.a
 Phoebeus Gryphoneus 167.f
 Phoebi inuentum medicina 323.b.c
 phoenix auis 143.f et seq.
 phoenix Orientales habitat solitudines 144.b
 phoenix auis descriptio 144.f
 phoenix mors et origo 144.b
 Phoenices ad cuculi cantum messum faciebant 182.a
 phoenices inter homines qui dicuntur 145.d
 Phoenices plantas diuinis honoribus coluerunt 304.c
 Phoenices cur Deos cum loculis et crumenis fixerint 308.c.d
 phoenices duos aliquando visos quare ratione dictum 144.c
 Phoenicibus honor habitus boui 27.b
 pholis piscis 215.c
 Phormis Menalij equi qualis 36.c
 Phosphorus 15.a 332.d
 Phratoris lepidum responsum 406.e
 Phryges imbelles notantur 173.d
 Phthia in columbam mutata 158.d
 phthiriasis 76.f

Physiognomica indicia in facie humana 47.b
 Phytalus Cereris hospes 393.b
 Pica buccinatorum cantum imitata 166.f
 pica cur Baccho dedicetur 166.e.f
 pica et huius docilitas 166.e
 pictura in Palladis templo consideratio 219.c.d
 Pierius libellus de Fulminibus scripsit 325.c
 pro sacerdotum barbis declamationem conscripsit 231.e
 Pierius quoniam astu circumuentus a Romanis Viridunensi 170.b sacrarum litterarum studiosissimus 130.c.d
 Pierij nomen ex Petro Sabellius auctori primus imposuit 130.c
 Pierij Graecum epigramma, alteri Graeco respondens 388.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirenda 369.c
 epigramma in Franarianum 121.c epigramma in Simiae improbitatem 50.c
 Naenia in Alexandrum et Hippolytum Mediceos 333.a opusculum de satione Croci 378.d preceptores qui 338.c.e
 protestatio de hoc colligendo hieroglyphico argumento 201.a studium in hisce Commentariis quod 23.b
 Picio Commentarius de Scarabeo quomodo surreptus 61.f
 Pierius pater Musarum septem 359.f
 pietas 29.f 58.b. 124.b. 341.c 363.d
 pietas et amor in filios 145.e
 pietas impietati preferenda 208.b
 pietas in elephante 19.e
 pietatis nostrae stabilitas 361.f. 362.a
 pileus 293.c
 pileus libertatis signum 232.b
 pilei forma 294.e
 ad Pileum vocati serui, quid 293.f
 pilea quibus ex rebus consui solita apud Romanos 294.f
 pili veterum cogitationum indices 229.f
 Pimpinclus 193.f
 Pimpleis Nympha 350.f
 Pindarus cur multum aquile tribuerit 139.a
 Pindari dictum in solidis iudicantes 50.d
 Pindari laus 283.f
 Pindari locus 54.e 184.a 197.d 281.c.f 284.c
 pinguedo 387.d pinna 201.e
 pinna in mœnibus 178.d
 pinus excisa semel nunquam repullulat 381.a
 pinus Isthmici certaminis praemium 381.c
 mortis indicium 381.a nature imago 381.c
 pinum pro abolitione, supremoque excidio 381.b
 piorum caetus 318.d 390.f
 piscatorij ludij, ubi et quo tempore celebrati 222.b

piscis gænae symbolus 221.c natura vorax est 222.c nequa nisi recens 217.d
 pisces non vescuntur Iudaei nisi pinnato et squamoso 217.e
 pisces taciturnior, prouerb. 218.d
 pisces ad teiuniorum consolationem indulgenti 222.a
 pisces vocales qui et ubi 218.d
 pisces argenteos in templo Facilitatis detulerunt Syrii 221.c
 pisces mansuetos fert Chalos amnis ibid.
 piscibus cur abstinendum dixerit Pythagoras 222.c cur abstinuerunt Assyrii 222.e opipare instructa lautiora Romanorum conuina 221.b vesci solis sacerdotibus, licuit apud Aegyptios 221.c
 Piscibus orientibus genitii dcaessimi sunt 218.e
 pistacijs maris et feminae amor 370.f
 Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.e
 Pithecisae insula 50.b
 Plaga flagris inflatae Asiaticae vocata 87.d
 planetarum Fatorum ministri 352.e
 plani pisces sacri Plinio 213.c.d.e
 plantae ratione loci magis minusque pollet 36.f
 plantarum gignendi promiscua virtus 422.e
 plantatio fructiferarum arborum, quid significet in diuinis literis 125.d
 platani folium arceet noctuas 125.d
 platani folio Ciconiae arceet noctuas animo suo 59.d
 platani folia arceet vespertiliones 179.f
 platea auis et platea 145.b
 Plato cur equo conscenso statim desilierit 37.d
 Plato senex scribendo moritur 164.f
 Platonis locus 428.a 437.f 439.d
 Platonis Axiochi locus castigatus 252.f 107.c 109.d 153.c.d
 Platonis epitaphium 141.c equus 35.d
 ideas cur ἰδέω vocavit Aristoteles 192.c institutum in eligendo Aca demie loco improbat 177.f regna duo quae 322.c et 323.d
 Platonis puero apes in labellis confederunt 186.a
 plausus 252.a 313.d
 Plauti locus 69.b 80.a 84.c 98.c 107.e 162.d 180.e 343.c 421.f 295.d 432.c
 plebecula 40.c
 plenilunium 201.d
 Phlegya filiam compressit Apollo 201.d
 plenilunij vis in conchilijs quae 266.a
 plethrum 266.a
 Plinij locus 55.e 93.f 84.a 115.e 168.b 183.e 190.e 195.a 212.f 265.f d 365.f 430.f
 plotes 214.d
 plumbum 360.b plumbei homines, plumbum 214.d

Hieroglyphicorum.

beumq; ingenium Ibid.
 plurimi, per quinquagenarium numerum 274.f
 Plutarchus antiquitatis indagator curiosissimus 95.c autor fide dignus 42.f
 Romanarum historiarum hostis 138.d
 Plutarchi locus considerandus 125.b 155.f 176.d 317.b
 Pluti oculos cur angues duo dicantur lambere 112.b
 Pluto 68.b 426.e
 Pluto Adamas cur 306.b.c
 Pluto Graecus qui Aegyptijs Serapis 226.b
 Pluto puer pacem in vltis gestat 385.d
 Plutonis caput, galea tectum 316.f
 Plutonis cor ab Hercule sagitta vulneratum quid 390.c
 Plutonium cur Solem interpretetur nonnulli 316.f
 pluuia per araneum 193.c
 pluuie indicium per corui frequentiores crocitates 169.f
 pluuie vocabulo quae signentur 281.c.c
 Pocula 410.b
 podagrus 28.d
 poderes 295.f
 poematis genus circulus 287.d
 poenitentia 244.b
 poenitere 309.d
 poesis 198.d cur polypo similis 199.d
 poeta 377.c
 poeta cygni simbolo 164.e
 poeta encomium 211.b nomine Deus colitur 211.c symbolum per ranam Ibid.
 poeta gloriae studio trahuntur 165.b
 mali qui 217.f qui laudandi, quique improbandi 211.c
 poetarum coronae quibus cõtextae 377.c.d
 poetis cur hederaceae coronae attributa. 378.a
 poetis sola gloria et victuri nominis cupi ditas inuicta 372.d
 poetas immerito taxat Origenes 211.b
 poetas lacte simul et melle pasci, quomodo intelligendum 377.d
 poetica vis Ibid.
 poeticae amantitas 186.b
 Polemon quo pacto sollicitissimum inepti actoris manu factum reprehenderit 256.c
 pollex sublatus quid 260.c versus quid Ibid. d
 pollicis etymon 260.e
 pollices cur sponte sibi nonnulli amputarint 260.c
 pollices inter se vincendi mos in societate constituenda 260.a
 pollicula 415.c
 pollutus morte locus 379.f
 polluti in tabernaculum non admittentur apud Moysen 279.c
 Polygnoti opus 90.b
 Polygnia 351.a

Polyphranes ab Alexandro Phereo interpretatur 311.c
 polypos multa deuorat 196.e
 polypos atramentum in aquas effundit. 203.c auersatur dulcia 198.e colore mutat 197.c cur parum viuat 199.b cur poetices symbolum 198.d cur Veneri adsculpebatur 199.a faminis impatiens 198.d
 polypos ingenti magnitudine Puteolis reptus 199.b parricidio notatus 107.a
 salacissimus 199.a
 polypos caput horrenda somnia parit. 198.c caro qualis 197.f
 polypos et congrui certamen 197.a
 polypos similem dialecticam dixit Carneades 196.f
 polypos super in diuersa abeunt Plinius et Plutarchus 196.f 197.a
 polypos cur formidolosus 197.c
 Polis vocatus Sol 144.f
 Gn. Pompeius mollitiei signo notatus. 259.f
 Pompeij Magni currus quando subierint elephantum 17.f
 Pompeio cur obiectum, quod regie matris affectaret insignia 302.e
 pompilus 213.c
 Pompeia Scipionis Africani matri dracono circumfusus 112.f
 Pomponij Latij laus 165.b
 pomum pro boue Herculi oblatum 395.e
 pomum Veneri dedicatum 396.c
 pomorum hieroglyphicum 400.c
 poma in armum legere quid 308.e
 ponderum et mensurarum ratio cur incerta 263.b.c 266.d
 ponere pedem 256.f
 Pontanus omnium ingenia sinit 165.a
 Pontanus senex scripsit Vraniam et Me-teora 164.e
 Pontani laus 341.b Pontifex 315.d
 pontificis Hebraeorum gestamen pectoris quod, qualeue 306.d.e
 Pontus cur polypos non habeat 198.f
 popa 27.d
 populus arbor ab antiquis venerata 381.e
 populus temporis symbolum 381.e
 populus Iudaicus asino asimilatus 88.b
 populus lege coercitus 424.c
 populus regi suo obsequens 185.c
 populo sitatis symbolum 397.f
 porca sulcus 68.f 69.a
 porca triginta capitum fetum pariens Latiniij 67.d
 porcari 68.f 69.d
 porcus 63.a.b.c et seq. animal profanum 93.c Cereri mactabatur 69.c
 porcus foemino genere Ibid.
 porci cultus 68.d.e
 porci grunnitum audito fugit elephas 18.d

porcum immolabant infania laborantes 69.a
 porcum tangere non licebat Flamini Diali 65.c
 porci a Megarensibus in Antipatri elephantos immisi 64.a
 porci quoniam astu Patanij abducti 100.b
 porcos in pugnam instruebant Spartani 65.f
 porositates exhalabiles insunt rebus omnibus 197.e
 porta cornea 431.c eburnea Ibid.
 porta inferorum adamantina 306.b
 portenta et auspicia felicia per aquilam 137.c.f
 portentosi partus qui habendi 138.d
 porticus Persica Lacedaemone 366.f
 Portunus 194.c 360.f
 postum 368.d possessio 336.e.f
 posteriora in diuinis quid significant 160.e
 potentia perniciofa 140.e
 potentia quo pacto enadit amabilis 162.a
 potentia comes metus 18.a
 potentia excelsois hieroglyphicis 373.e
 in Potentioris ditionem redactus 199.f
 potestas Dei triplex 436.d
 potestas inferior 426.c
 Praecipitanta 52.b
 praeco acorum Mercurius 239.c
 praconi tradebatur lingua in sacris dissesta 239.c
 praecox profectus 175.f
 D. Praecursoris caput 419.c
 quis 202.e
 praefectus militum 113.b
 praegnantia 327.f
 praegnantia dissimulatrix 90.a
 praematurum incrementum 383.c
 praesagitura 133.d praesagium 99.b
 Praesentialis magister militum quis 34.d
 praesantia 235.c
 praestare et excellere, exundationis vocabula 145.a
 praetexta, Romanorum insigne 298.b.c.d
 praetextae subula 298.d
 Praesiniani et Praesina factio 322.b
 prauitas edomita 52.d innocua 119.c
 prauarum cogitationum excussio 362.e.f
 prauitatem aliorum, bonorum operum opere peruincendam 399.e
 preces 256.g
 Priamus ad statuum Iouis in subdiali ara confugit 215.f
 Priapus 24.e
 Priapi simulacra in hortis quid 247.b
 Primogenita sacrificari praecipitum, homine et asino exceptis 91.d
 princeps 42.a umbecillus 86.e sibi tantum studens 140.f
 principis aequalitas ad populorum animos conciliandos mire efficax 162.a
 principes ex quibus sacra faciebant pro ex-

Index

piandis delictis	18.d	299.e	quimam olim vocati	39.d	pudoris cura apud Aegyptios maxima.	200.b
principii sceptri cuiusda' descriptio	208.b	prophetae & doctores	173.c	pudoris simulacrum cur & vbi ab Icario erectum	295.f	296.a
principatus	376.b	prophetarum oracula	187.f	puella ab Atheniensibus vrsae appellata.	86.b	
ad principatum ineptus quis	34.f	mandatum	269.f	puella inuptae domi clausae custodiebat.	86.b	
principatum cura circa quae	331.c	Propertij locus	150.b	puellam inuptae domi clausae custodiebat.	86.b	
principium ad quem referendum	286.d	287.a	295.b	342.d.e		
principium anni cur aries	78.e.f	Proscelenes cur vocati Arcades	329.e.f			
principium & finis	352.b	Proserpina	69.f	328.f	432.e	
principium egregium cito destitutum	88.e	Proserpina & Scrapis magnorum demonum principes	226.b			
principium per ventris symbolum	249.b	Proserpina canes mactabantur	44.d			
principium symbolum per caput	225.a	Prosper Publicola Sancretius	46.c			
principia occulta	316.f	Prosper Sanctacrutius	79.b			
principij obfistendum	97.f	prosperitas	82.d	22.e	330.e	
probi viri quietus animus	182.d	prosperitas firma	361.f	rerum per a-		
probi viri a potentiorib. ignominiose accipiuntur	77.a	quilam	137.d	vite	149.d	
Probi liber De notis antiquis parum castigatus, & cur	271.f	Proteus cur in varios se mutare vultus fingatur	303.f	304.a		
procellae	284.c	Protogenis pictoris contentia	414.a			
procidere	258.f	prouentus	247.b	255.b	405.a	
Procli sententia de gallis & angelis solaribus	9.c	providentia	57.e	86.c	161.d	365.a.b
proclivis ad vitia	258.f	providentia diuina	226.f			
Proene in lusciniam mutata	163.b	provinciae princeps	111.e			
procrastinationis damna	62.e	provinciarum subingatio	17.d			
procreationis partes quatenus a viro & foemina	216.c	Prudentia	118.a	121.f	122.a	128.f
procuratoribus pro spongij vtebatur Vespasianus	216.d	per morum arborem	383.e	per Gan-		
procus vetulipeta	78.a	gem fluvium	153.e	per lani bicipi-		
prodigus	171.c	tium	227.f			
prodigij quoad Polydori tumulum Aeneae se obtulit, interpretatio	374.b	prudens captivitatit declinator	214.b			
profanus	37.b	Prudentij locus	430.f			
profanus per anguillam	209.f	pruina in sacris quid	282.f			
professionis olim caeremoniae	392.d	Prunulus Pierij praceptor	338.c			
profectus cum aetate	85.e	Prusiae stratagema in praelio navali	113.d			
profugium	364.b	Palmi circulares qui	287.e			
profugus	32.e	Psammetichus	74.a			
progenies antiqua	412.e	Psaphon Libycus qua ratione diuinos honores affectus sit	166.d			
progrediens longo post tempore	210.f	psittacus	166.c	& seq.		
progressus vite	392.d	psittacus cur humana vocem propius seferat	166.d			
proles mascula, & proles foemina	24.a	Pterophori qui Plutarcho	155.f			
proles numerosa	236.e	Ptoemphanes canem viuum pro rege elegerunt	42.b			
Prometheus	428.a	Ptolemaeus Alexandro cur magnam pecuniam miserit	5.b			
Prometheus quibus legibus a vinculis liberatus	262.b	Ptolemaei Lagi beneficio Biblia conuersa in lingua Graecam a LXXX. viris	132.e			
Promethei cor a vulture arrosum quid.	134.d	Ptolemaei Lagi superstio	226.a.b			
cor arrosum ab aquila	141.f	Ptolemaeus quidam cur & vocatus.	325.b			
promptuarium coeleste rerum omnium.	247.f	Ptolemaeo Aegypti regi quae dona missa a Romanis	321.a			
promuscis elephantis	17.a	Publia Corn. Annia se viuam vltro in arcam cum viro damnauit	156.e			
promibus digitus & anulus	262.a	puenda	245.e			
properantia	81.c	pueritia	295.f	402.e		
prophanum	217.d	pueritia quare velata facie pingebatur.	161.d	columbis prima & peculiaris.		
propheta	39.c	157.a	in quibus consistat	296.b	tur-	
propheta cani assimilatus	39.c	turis symbolum iudicata	161.c			
propheta Hebraeis cur dicitur Videns.	277.f	pudor	298.d	360.c		
Prophetae 250.e	282.d					
& apud nomine appellati	187.f					
Videntes appellantur.						

Hieroglyphicorum.

pygon	264.f	quercus fortitudinis ac diuturnitatis symbolum	375.f	recordationis hieroglyphicum	238.c
Pylos quomodo capta	32.f	33.a		rectus tenor	368.a.b
Pylo cur bellum intulerit Hercules	32.f	quercus iuxta nucem iuglandem sata emoritur	140.c	reductus in potentioris ditionem	199.f
pyralis ac pyrausta	120.b	quercus oleae inimica	376.d	redemptio	274.b
pyramis	438.d	quercus principatum ostendit	376.b	reditus in viam	175.f
pyramides in Aegypto a quo edificatae.	291.e	quercus vnde dicta	374.e	refibulare	300.b.c
Pyrrhus Aquilae cognomento gaudebat.	138.f	querna corona quare data	375.a	reflandum non est in ventum	82.b
Pyrrhi haste insidens noctua	147.f	quies	46.f	refugium	335.f
interitus quis ibid. in tabernaculo hirundo nidum posuit	163.e	quies & laboribus	28.e	regimen	337.a
in vlturpanda gloria	138.f	quietam columbam quid Graeci	159.c	Reginaldi Poli Card.laus	384.e.f
Pyrrhi cuiusdam heresis	191.b	quinarius et quaternarius numerus	438.b	regnum	305.c
Pyrrhae boues in Epiro	22.f	quinquagenarius numerus multitudinem denotat	122.d	regni solitudo	140.b
Pythagoras cur mare vocauerit Saturni lachrymas	218.f	quinquaginta	274.c	pes	186.a
Pythagoras iubet adoratuos sedere	46.c	quinque	270.c	regressus	258.b
Pyrrhenus fuit 301.a	Aegyptios adiit ibid.	Quintae legionis signis adpingebantur elephanti, & cur	17.f	remedium	373.c
Pythagorae praecipuum de anulo arcto no gestando	262.c	T. Quintij festiuum dictum	200.f	remedium in febrem nactus	8.e
de animalibus curuos vngues habentibus	6.e	Quintilliani locus emaculatus	260.b	remedia contra scorpiones	119.c
Pythagorici plurimum melle vst	186.f	Quintilliani locus expenditur	268.d	remeligo	212.e
Pythicum stadium	266.a	430.a		remittere manus	252.c
pythones	118.c	Quintilliani sententia de orantis gestu.	256.b	remissio	274.e
Pythones demones & serpentes consulendos prohibuit Deus	109.c	Gn. Quintilius	359.e	remora	212.d
	ibid.	Quintilij de agricultura scripserunt	175.c	renes a Venere reguntur	239.b
		Quinti Caecilij Metelli dictu celebre	30.b	in Venetis sunt potestate	244.f
		Quintus Fabius Eburnus Iouis pullus.	175.d	ibidem	
		Quirinalis	319.c	reparandorum animal delphinus	194.d
				reptatus serpentum quid mystice	107.e
				reptile	103.c
				repugnancia rerum	92.a
				repulsa ignominiosa	169.b
				de Repulsa pudor	54.d
				requies, ignauiaq;	288.b
				res gesta cominus	191.a
				rei domesticae studiosus	215.d
				reipub. negotia alacri animo suscipienda	185.e
				rerum diuinarum cognitio vnde petenda	438.a
				rerum omnium gerendarum summa quibus reb. constat	227.a
				progressus per calcem	300.c
				prosperitas per aquila indicata	137.d
				vicissitudo	354.a
				rerum mutatio	433.c
				rerum natura	438.d
				refina Citria	441.a
				respiscens	327.b
				respiscencia	243.f
				respiscencia per hirundinem	163.e.f
				respiscenciae symbolum	414.f
				restitutio	253.e
				retia & retium hieroglyphica	337.c
				reuerentia in matres	91.b.c
				rex 355.c per apis symbolum	185.d
				per elephanti designatus	17.b
				optimus	111.f
				potes imbecillioris artificis petitus	21.c
				tutelarioris	111.f
				vilium affectator	18.e
				regis inter apes munus	185.d
				regis pij & misericordis symbolum	139.c
				regi suo obsequens populus	185.d
				reges fulminare dicuntur	209.a
				pro Dijs habiti a multis nationibus	324.d
				regum aures innumerae	87.f
				regibus etiam mortis imperanda ius per	

Index

internuncium sacerdotibus Memphiticis erat 148.d
 regia claritas 303.d
 regia potestas 302.c
 regium augurium 12.f 13.d
 Rhadamantus truculentos vrsis ingerere solitus 86.c
 Rhannus in sacris quid 400.d
 Rheca dea cur ab Afsyrijs colebatur cum Saturno rem clam habuit 222.e 130.f
 Reginorum moneta quae 97.b
 Rhenimj Palamonis arrogantia 63.d
 rhetor Corax 169.c
 rhinoceros 21.a eiusdem cum elephanto pugna 1bid.b
 rhinocerotis effigies missa Leoni X. ab Emanuele Lusitanorum rege 21.d
 Rhodia 350.f
 Rhodij quadrigas Soli cōsecratas quotannis in mare iaciunt 38.e
 Rhodos insula pugnacissimos habuit gallos 173.e
 rhombus 355.e
 Rixus 44.b
 risus leuitatis signum 1bid.c
 ritualitas 77.f
 Robur 2.e
 robur per pollicis significatum 260.d
 robur Romanorū in legionibus ex Robore nati qui dicti 376.c
 robustus 21.c
 robustus et robur vnde dicta 375.f
 rodere 240.f
 Rodolphus Habsburgi comes 131.e
 Rolandini Galli Viridunensis impostura 170.b
 Roma capta à Genferico 131.c domita ab Odoacro 131.c.d quadrata 291.a
 actus 1bid.
 Roma per mulieris caput 227.d
 Romae antiquum nomen Cephalon fuit.
 Romae caput galatum 317.a (227.d)
 Romae nomen publicari vetitur 227.d
 Romanae virgines nutriebant diligentissimè Vestalem ignem 340.f
 Romanus per togam 295.d
 Rom. C O S S. 316.b
 Romani cur equum mactare soliti 38.c
 originem suam ad Martem referre student 227.d quando ceperint esse superiores etiam equis 30.b
 Romanorum munifina 441.c
 Romanorum mos in sacrificijs 30.b
 Romanum imperium quot annos durauerit 131.b
 Romani Imperij mutationes tres 131.e
 Romulus et Remus cur Martis filij dicti. 82.d
 Romulus vbi educatus 291.c
 Romulus Amaseus 57.a.b 217.c. 335.f
 roris uocabulo quae signentur 281.c.d
 rosa humanae imbecillitatis hieroglyphi-

cum 399.c
 rosa sine spinis considerata, venustatis amoris et gratiae signum est 400.f
 rosa spinis septa, humanae vitae speculum 400.b
 rose afflatum quomodo descriperit Virgilius 401.a.b
 rose odor scarabeum enecat 401.f
 rosam quāti fecerint Indorū Magi. 401.b
 rose in sepulchrorum ornatum adhibita 399.d
 rose quomodo fragrantiores fiant 417.e
 rosarum halitum multi oderunt 61.f
 rosas loqui, prouerb. 401.a
 rosaceum Homero cognitum 401.e
 Roscij histronis claritas 112.e
 rota et rote decorum 289.b.c rote humanae et inferorum 1bid.
 rota curruis quot cōstet apsidibus 163.f
 rotunda templa cur veteres Dijs dedicauerunt 304.f
 Ruab 435.d
 Rubecula auis, vel syluia 184.c
 rubeta rana quae 211.c
 rubi symbolum 400.c
 rubicunda vestis 297.e
 Rufus Praetorius cur scazonte proficijus. 126.b
 rugitus leonis animantibus formidabilis 4.f
 ruminatio 64.e.f
 ruminatio in sacris quid 55.f
 ruminantia animalia, carent altera dentium parte 214.c
 rusticitas per ranam 211.d
 ruta continentioris vitae hieroglyphicum 422.a.b
 ruta si iuxta scum feratur, mitior euadit. 391.c
 rutani cur exhorrescant serpentes 422.b

S Pro H nonnunquam apud antiquos ponebatur 260.c
 S. quid Romanis, et cur triclinae et dietarum foribus superponebatur 261.c
 Sabaci Aegyptiorum regis successus. 28.f
 Sabech 77.f
 Sabellicus 165.a
 Sabellicus aliquando noctu vidit 234.d
 ab Urbano didicit Graecas literas 1bid.
 Picrij praceptor 130.c 138.c
 faccium 297.c
 sacer piscis quis Homero 213.b.c
 sacer scriba Aegyptijs cur 227.f
 sacerdos 47.e 303.c
 sacerdotis boni munus 39.b.c
 sacerdotis negligentia, error maximus. 1bid.f
 sacerdoti Aegyptio non licebat equo vehi 31.c
 sacerdotes Aegyptij 297.b

sacerdotes assentatores et aulici magna in orbem importantes mala 152.c.d
 Aegyptiorum mali taxantur 217.f
 sacerdotes tantum circuncisi erant apud Aegyptios 48.b Memphitici supra Reges erant 148.d
 sacerdotum Aegyptiorum eruditio 103.a
 sacerdotum amictus qualis 299.e.f
 sacerdotibus indumenta ex lino cur impenrata 413.a
 sacerdotibus licuit piscibus vesci apud Aegyptios 221.e
 sacerdotes quales esse oporteat 230.a
 sacerdotium 412.f 420.d
 sacerdotium summum 306.f
 sacerdotij sacrosancti symbolum 106.b
 sacra corona qua ratione deprenderit Archimedes 170.a
 sacerarum rerum cognitio 432.a
 sacramentum 69.c
 sacrificium 1bid.b
 sacrificia in lustratione quae 1bid.c
 sacrificiorum ritus quo tempore instituti. 363.e
 sacrificandi homines immanè morem quis sustulerit 340.e
 sacrificantes primi, herbas et flores, non animalia adhibuerunt 412.d
 sacrificio quibus licitum vesci 246.c
 sacerarum literarum professor 39.d
 sacerdotum initia 16.b arcana 243.c tempus 349.c
 sacris initiatus 191.f
 seuiti. i occulta 109.f
 in Sai picturae consideratio 218.f. 219.d
 sagacitas 237.c
 sagacitas et sagire 44.d
 sagacitas inuenit senili experientiae praecipua 149.f
 sagitta Herculeae vulneratum cor Plutonis quid 309.c
 sagittae 307.f 309. et seq.
 sagittarum symbolum 414.e
 Sagittarij Nervi 114.e
 Sagittarij seniores Orientales 34.d
 Sagittarij Venatores 155.e
 sagum 295.c
 Sagunenses milites 113.f
 sal et mare cur auersabantur Aegyptij 220.a
 sal cur hospitibus ante alios cibos apponitur 220.f et 221.a in mensa euertere, cur ominosum 1bid.
 sal, quo passim vititur Germania, vnde colligatur 219.c
 salis significatio in diuinis quae 200.c
 salacitas 67.b per crocodilum 207.d
 salacitas prolifica 150.d
 salacitatis nomen quid 220.b
 Salamandra 119.f. et seq. an ignem extinguat 120.c
 salamandra impunè vescuntur sues 120.f
 Salij

Hieroglyphicorum.

Salij 82.b 314.d
 Saliorum ornatus quis 321.c
 saligna falx cur Priapo attribuitur 383.a
 salix 440.f
 salix an fructum ferat 383.b
 salix castitatis indicium 382.f
 salix vinculorum symbolum 382.c
 salicis etymon 383.c
 salicis semē in vino potum sterilitatem inducit 383.a.f
 salicem cur ἀσολιόπηρον vocarit Homerus 382.f
 salina ieiuni hominis serpentibus letalis. 109.e
 Salmoni insana arrogantia 324.e
 Salomon Trecentis 253.c
 saltatio per turturis symbolum 161.e
 salubritas 78.a 127.c 159.d
 salubritas per gallinae symbolum 172.c
 salubritatis indicium 418.d
 salus 117.c 212.e 312.c 334.e 363.b 438.b
 salus per capitis signum 226.c
 salus auis aino inimica cur 182.f
 salutatio 253.e
 saluatorius digitus 260.f
 Samnium armatura 178.c
 Samphore equi 314.c
 Samson leonem strangulauit 187.e
 Sampsonis robur in capillis 435.c
 Sampsonis coma 231.b
 Samsonis questio Palaestinis proposita. 187.f
 Samuelis anima an per incantationes euocata 109.c
 Sandrocottus Indus 13.a 17.c
 sanguis animae vehiculum nonnullis 154.c
 à Marte regitur 239.b antiquitus pro vino postus 390.c
 sanguine cur libaminibus, quae pro anima fiebant, apponebatur 154.b
 sanguine placare Deos improbarunt Aegyptij 363.f
 sanguinarij 216.a
 sanitas 420.b
 sapientia 290.b 440.d cur in quadrato lapide constituta 290.b
 sapientia 313.b 409.d per aurij symbolum 237.b per noctuam symbolum 146.f homini largita 428.c
 sapientiae arma firma et stabilia 317.c
 vis 310.c
 sapientia perfecte vir 278.b
 sapientiae vanae studium 146.f
 sapor quomodo exploretur 240.c
 saporem vbi collocet Aristoteles 240.d
 Sapor rex quid Constantio Imp. suadere conatus sit 98.e
 Saporis Regis gestamen quod 78.d
 sapphirus 306.f
 Sardanapali incuria 211.f
 sargus 215.b

Sarmate 38.e
 sartago 243.f
 Saturnus 40.f falce Caeli pudenda abscidit 246.e 344.f filios deuorans quid 103.b in equū versus quid 32.b
 lanceo vinculo ligatus 357.e
 Saturni beneficia 228.b colossus athenus vbi 70.b.c ad hunc sacrificabatur adulescentes ingenui. 1bid. etymon 405.c regnum quale Platoni 322.c
 Saturno decumani homines sacrificati. 340.c
 Saturno quae gentes sacrificabant iuuenes et proprios filios 70.e
 Saturnalia 340.d
 Satyrum capiens Midas quid 73.d
 Satyri quibus in locis 72.c.d 47.d
 Sauronate equos alunt ad sacra et cibum 38.e
 saxum in quo Hercules effigies, colebantur Thracas 361.c
 Sbo quid Aegyptijs 277.a.b
 Scabellum 320.c
 scalenus figura quae 292.e
 scaphos olus 140.d
 scarabeus 59.f. et seq.
 scarabeus ex aquis primum in lucem prodit 60.b.c rose odore necatur. 401.f
 signum Romanorum militum 61.b
 scarus 214.b.c Iouis cerebrum Ennio. 214.c quomodo captiuitatem declinat 214.c solus piscium ruminat. 214.c
 Scaurobates in Semiramis inuectus 159.f
 scelus 314.e
 scenopogia Iudaeorum in Bacchi celebrata tem fiebant 322.f
 sceptrum 305.c de Augusti manibus fulmine excussum quid indicarit 376.b
 ex querno trunco quid significet 376.a
 regium 354.c
 sceptri cuiusdam descriptio 208.b
 sceptri regia eiconiae capitibus insignita 124.f
 schœnus 266.c.d
 scille contactu conuulsiur lupus 98.c
 scincus vel scingus 207.b
 scipio 305.d
 scipio laureus quid significet 373.c
 Scipio Africanus 427.e
 Scipionis dicerium de scuto et gladio. 313.c celebre dictum ad Antiocht legatos 33.b scomma in Pompeium 349.c
 Scipionis numi argentei inscriptio 17.f
 scipionem laureum gestare quid 159.e
 scolopendra piscis 215.b
 Scorili exemplum de seditione 40.c
 scorpis 119.a. et seq.
 scorpis cauda quot habeat compages. 119.e 271.c
 scorpis caelestis vis 119.d
 scorpis et crocodili odium mutuum 119.b

scorpio quanam corporis partes dedicatae 119.c
 à Scorpio idus si super asinum sederit, trās sibi in illum dolor 91.d
 scorta vnde dicta 250.d
 scortae et ostracinae pecuniae 260.f
 Scribonius Libo 346.b
 scriptorum sanctorum lucubrationes quid praesidij attulerint nobis 323.e
 sculptura antiqua in Aesculapij pronao Romae 409.d
 Scitium Hercules, an Hesiodi Opus 122.b
 scuta 312.b.c
 scuta hastis illisa quid 313.c.d
 scutis continebantur imagines 313.c
 scutis ligneis primum vsi Argiui 312.c
 Scythia Hercules filius 110.b
 Scythae ab Aegyptijs instituti 315.e
 Scytharum iuramentum maximum quod 315.f mos in ope imploranda 26.c sagittae quo veneno infectae 107.c
 Sebastianus sagittis impetitus 310.b.c
 Sebastianus Corradus, atq; huius Quae sit ra laudatur 241.d.c
 secessita 315.d
 secessus 204.c
 Secundi Theodosiani 34.d
 securis 316.a
 securis et Lydorum et Romanorum gestamen 316.b
 securum cur ream constituerint in iudicio Athenienses 27.d
 securitas 236.f 319.f 360.f 367.a.b
 securitas ociosa 213.e
 securitas periculis libera 1bid.d
 securitas per gallinam et rutam 172.c
 securitas per vestertilionem 179.f
 securitatis symbolum in multis veteribus numis 213.e.f
 securitatis symbolum 419.c
 sedatus animus 347.f
 sedda olim quae nunc sella 238.f
 Sedechias in captiuitatem abductus 142.f
 sedere 320.c
 sedes 319.b. et seq.
 sedes firmiter statuta 142.c
 seditiosus 202.d
 segnitias 200.d
 segregationes aquarum apud Mosē quid 219.c
 selenotropium 423.d
 Seleucus Antiochiam condidit 336.e
 cur versus XII. ex Hesiodo sustulit. 307.e res composuit cum Scandrocototo 17.c
 Seleuci genus et numi 336.d.f et antilus 1bid.
 sella, vel sedes 319.b. et seq.
 sella Curulis 321.b
 sella eburnea sedebant Consules cum magistratuum imitant 321.a
 semel tantum erit 11.b

Index

Semele	108.d	sepultura	284.f	dicatus	273.c.d
semen in utero	357.e	Serapis cur à multis colebatur	226.b	sexaginta	275.c
semen quando prolificum	272.d	Serapidis epigramma de totius mundi mo-		Sexta Parthica legio] qua	114.c
semen quid in sacris literis	400.c	le 225.c.f simulacrum 25.f simula-		sexcenta	270.c
seminum virtus & generatio	432.e	cri caput quod 225.e eiusdem signifi-		sex & senarius numerus	ibid.
semicirmitum caput	230.d.e	catio 226.a		sextans	265.e
seminum triste leonum cur dixerit Lucre-		Serapidis tricipitis numisma	229.a	sextodecimus numerus	272.c
tius	8.d	Serapi cur magnifica templa dedicata, &		¶ Sibi soli natus	209.d
Semiramia procacitas	158.e	vbi	226.d	sticus pro paupere	216.d
Semiramis cui nupsit 158.f effectus vt		Seres populi longæui	149.f	Sicilie vmbilicus vbi	248.c
Perse matris filiarumq; suarū coniugia		serpibium abinthium	420.a	stillicus quo signo figurabatur	272.d
non abhorreant 158.d immoderate		sermo 255.f 426.b cur cibo compara-		Sicinius cur dicitur non laceſſuerint M.	
libidinis fuit 158.f diuipa vocata Ibid.		tus 227.e efficac vel Mercurius 246.f		Craſſum	30.f
vbi nata & educata	158.c.f	inanis. 247.a.b pro liquore aut rore		Sicinius Dentatus quodnam sacrū primus	
Semiramis sub specie columbæ colebant.		pluuio acceptus 408.b per oculi hic		fecit Marti	70.b
Aſſyrii	158.c.e	roglyphicum 234.f vrbanus, cibus		Sicinius Dentatus donatus torquib.	305.d
fenita quid Theologis, quid via	289.e	est animi	408.a	sticus	136.c 274.b.c
Senecæ locus	133.f 298.e 435.d	sermonis intellectus duplex	96.f	¶ Sicut à Romanis orti	
senectus	231.d	sermonis præſes Mercurius	239.b.c	Sicyonij, Suarij, Aſſinij & Porcarij à Cli-	
senectus cur omnia deſperet	378.f	sermone nimio extenuatur corpora	129.f	stheue vocati	90.f
senectus misera	231.d	serpens	436.b	stiderum, idearumq; celeſtium virtutes Lu-	
senes & seniores qui	272.c	serpēs Apollinem pronocans in Delphis		nari corpore ſuſcipiuntur	329.b
senex muſicus	164.c	118.b caudam depaſcens quid	102.f	ſigna militaria	341.f
senibus cur ſupercilia grandiora	236.c.d	103.a gignitur ex humano cadauere		Silenus	426.e
seniorum inter ſe certamen	124.e	31.f		Sileni	48.f
ſenſus 270.d 349.b.c. à voluptate de-		ſerpentis eſſigies à Moſe ex ære in contum		Sileni Alcibiadis	49.d
ceptus 108.e maxime brutus	63.e	ſurrecta cur	117.a	ſilentium 239.f 337.d opportunum	
ſenſus velocior	429.d	ſerpentis eſſigie quid commonſtrabat Va-		174.c per indicem digiti 260.f per	
ſenſus & intellectus ſignificatio	109.a	leniniani 115.b ſpolium Neroni pro		piſcis ſymbolum 218.d perrane ru-	
ſenſum quinquam admirati ſint, quique aſper-		amuleto commendatum à matre	113.a	bete ſymbolum	211.c
nati	63.f	ſerpentes alatae volant ex Arabia in Aegy-		ſilentij ſymbolum	397.b
ſenſus communes in corde	153.c	ptum	127.f	Sillij Italici locus	33.d 134.d
ſenſus quinq; per virgines prudentes & ſa-		ſerpentes puellarum amaſij reperti	110.b	ſilurus	216.f
tuas indicati	108.f	ſerpentiū ſymbolica tractatio	102. & ſeq.	Simandij regis Aegyptij ſignum	2.e
ſenſuum expers	362.f 363.a	ſerpentium coria Amazonibus tegumen-		Simandij Regis bibliotheca inſcriptio.	
ſententia prepoſtera	258.c	torum bellicorū vſum præſtabant	303.c	277.f	
ſeniendi vim à Sole habent homines.		ferra	316.d	Simandij ſepulchrum aureo circulo ſpollia	
328.f		ferra pugnare	ibid.	uit Cambyses	287.c.d
ſentes in ſacris quid	400.d	ferra ad ſquatina piſcis oſis ſimilitudinē		Simeon Antiochenus	125.a
ſepes	304.c	eſſeſta	216.a	ſimi naſi indicium	196.d
ſepia 203.b 276.c.f atramentum in a-		ſeruij locus	431.c	ſimia	49.d
quis euomit	203.c	ſerui ſigilliti vocati olim cerui	54.d	ſimia vrbani euertens, ac ſortes diſſipans.	
ſepia melanuros	203.d	ſeruilis improbitas	293.f	49.f	
ſepia machinamentum	215.b	ſeruitia	408.b	ſimiae paſſione liberatur à febre leo	8.e
ſepias promontorium	203.d	ſeruitus 359.a.b longa 237.f per anu-		ſimiam cur tantopere oderit leo	ibid.
ſeptem, & ſeptingenta	270.f	li ſymbolum 262.c per aſinas aures		ſimiae triſtes Luna caua	45.f
ſeptem & ſeptuaginta quid Hebræis	262.d.e	237.e per pedum ſymbolum	257.c	ſimulacri Cereris apud Phigadenses expli-	
ſeptenarij numeri proportio valde muſt-		per raſitationes capitis	230.b	catio	38.a
ca eſt	349.f	ſeruitutis indicia inter ſomniandum que		ſimulatio per picam	166.f
ſeptentrio 392.d Eius hieroglyphicum		33.c		ſimulationum inuolucris obteſtus	203.c
ibid.		ſefonchoſis	245.f	ſimulator	398.d
ſeptentrioni ineſt vis maſcula	24.b	ſeſofres	245.f	ſinapis vnde nomen habeat	416.b
ſeptima decoſtio, perfectionem indicat		ſeſoſtris Aegyptij rex	308.e	his inſiſtum	ibid.
262.f		ſeſoſtris nauis	335.d	ſinapis allegorica conſideratio	415.d.c.f
P. Septimi Getæ numus	288.e	ſeſſio	312.d	& ſeq.	
ſeptuaginta	275.e	ſeſſus	46.f	ſinus	298.b
ſeptuaginta interpretes quo tempore Bi-		ſeſſus Deo accommodatus	384.d	Siphonum & tuborum aqua cur per leo-	
blia verterunt in lingua Græcam	132.e	ſeueri Alexandri Imp. numus	253.c	nina capita cruciata ſoleant	10.f
ſepulchri ſignificatum per cor	244.c	ſeueri imperium quo præſagio præmon-		Sirenes	150.e
ſepulchra nobilitatis	380.c	ſtratum	112.c	Sireniū aurea illecebre ſuſpenſe in Apoll-	
ſepulchrorum aliquot inſcriptiones		ſeueritas peculiariſ ſenibus	236.c	nis templo	150.f
399.d.c.f		ſexagenarius numerus	269.c	ſirius	285.f

Hieroglyphicorum.

Sirius ſtella	331.b	Solem varie gentes Deū putauerūt	326.c	vmiones	307.c
ſiſtere, ſiſtendiq; ſignum	359.d	ſolaris annus	290.a	vuan ſe videre	389.f
ſiſtrum	333.f 354.a	ſolares radij	309.a	ſomni parciffimus eſt leo	3.a
ſiticuloſitas	121.b	Solui locus	129.a	ſomnum captantes Mercurio viſſimarum	
ſitis cur per corui ſymbolum	169.c	Solitaurilia	69.c	linguas adolebant	239.c
ſitis ex morſu dipſadis, epota theriaca ſe-		ſolitudo	146.c	ſophiſta per cancri ſymbolum 201.b per	
datur	121.d	ſolitudo per aquila pullū indicata	140.c	rane ſymbolum	211.a
ſitis & ſitibundi ſignificatum	121.c	ſolitudines	345.f	ſophiſta 64.c 122.b 329.c euitādi 64.b	
ſmaragdus 153.e 307.a Veneri dicatus		ſolitudinarius	96.d 184.c	ſophiſtarum nugæ 89.b oppreſſio 201.c	
ibid.		ſoloiuncus	276.f	Sophocles in ſeneſtute ſcripſit Oedipum	
Smerdes Magus	155.c	ſolſtitium	188.e	Coloneum	164.c
ſmilacis cum hedera ſimilitudo	378.b	ſolſtitium hyemale	199.b 257.d	Sophoclis locus	366.f
Speciebus quatuor diſtinguitur	ibid.	ſolſtitium vel tempus annuum	90.a	forex Hecaten, prouerb.	100.f
ſmilacis flos coronis intextus quid ſignifi-		ſolſtitiales mundi partes appellauerūt de-		ſoricis etymon	ibid.b
cet	378.c	xteras Aegyptij	24.c	ſoricis & ſuis conſenſus nature	100.b
ſmilacis fructus elegancia	378.d	ſolueret zonan	299.b	ſoſthei dictum in laudem aquile	141.e
¶ Snythens cur etiam vocatus forex.		ſonnicoſa cur aſpis dicta	106.c	ſoſtopolis Deus ab Heleis cur colebatur.	
101.c		ſonnicoſus	208.f 420.f	ſoſtitanentum 335.b 359.e	117.c
Smyrncorum Fortune ſimulacrū	34.c	ſonnium pincernæ Pharaonis à Iofippo		¶ Spartatarum mos in ſacrificijs	30.b
¶ Sobrietas	74.c 307.c	interpretatum	389.e	Spartanorum origo	112.d
ſobrius nemo cantat	389.c	ſpathale	369.c	ſpeculum	307.f
ſobrius vicus Romæ	390.b	ſomnia Aſtyagis	389.f	ſpes fallax	433.d
ſocietas	260.a	ſomnia vera & falſa	431.d	ſpes certa de re ambigua	210.a
ſocietas leonina	5.d	ſomnijs admoniti ad aliquid aggredicndū		255.c per florū ſymbolū indicata	401.f
Socrates eodem ſemper vultu	44.c 338.b	qui	160.a.b	ſpei definitio	378.f
Socrates cur dixerit ſe gallum debere Ae-		ſomnus	239.e 431.a	ſperfrator	201.a
ſenlapio	172.f	Somnus Neſtoris perſona compellās Aga-		ſimulacrum per oleam	387.e.f
quando iurat per ca-		memnonem	112.a	Speuſippi vel Antipatri epigramma ad	
non	40.f	Somnia, ſomniorūq; interpretationes va-		Platonis ſepulchrum	141.d
Socratis opinio de Sole	326.d	rie: vt ſi quis per quietem ſomniarit		ſphaera aenea de Maximini ſtatua deſapſa	
Socratis ſomniū de Platone per cygni ima-		gines plures ſe habere	237.f	Antiochiæ quid portenderit	288.d
ginem	164.f	boues arantes imaginari	26.d	ſphærica figura	287.f
Sol 32.c 61.c 84.c aurea gleba Euri-		caput caninū vel equinū ſe habere	33.b	ſphinges cur appellatæ meretrices	14.d
pidi 326.d Græcorum indicium 327.c		caput ingens ſe habere	226.c	humanicipites	16.c
mundi mens 234.a vnde dictus 326.		capitis partem dexterā deuudatā	230.f	ſpica	404.d.c.f
c.d.e cur Centimanus dictus	252.e	caput leoninum	4.f	ſpicas receptas Iſis prima capite circumte-	
cur per palmā	369.f	ceruum inſtantem tergo	52.c	lit	304.d
per accipitrem,		dentes amiſſos dextera parte	24.b	ſpina dorſi	244.d
& cur 151.c per tricapitulum Serapidis	219.a	equum qui ſe portet	33.c	ſpina pro diuitijs 400.e quid indicent	
Sol & Bacchus idem nunc	84.e	formicas	58.c	in ſacris literis	400.c
Sol & flumina cur dicuntur mortale genus		frontem capillis glabram	230.c	ſpina ſerpentum quid myſticè	107.e
enutrire	327.d	fulmen vibratum	325.b.c	ſpirillum quid vocet Opilius	71.c
Sol & terra	15.e	gallinarū gregem ad ſe venientē	172.a	ſpiritalis motus	426.e
ſel, & ſig; hieroglyphica	326.b.c.d	lyram nuptiarū tempore videre	347.d	ſpiritus	105.f
Sol, ſolisq; vis	247.f	manus plures ſe habere	255.b	ſpiritus pro ſuperbia & animi elatione	
Solis ſimulacrum	426.c	manus pulchras	250.d	ſpiritus almus	259.d
Solis & Luna certamen in procreandis		mare perturbatū videre	25.f 249.b	ſpiritus ſanctus, eiusq; dona ſeptem	262.e
animalibus	101.a	mulier ſe in virum cōmutantē	237.a	ſpiritus ſanctus in columba	157.f
Solis ortus cur per lotum arborem indica-		naſum non habere	237.e	ſpiritus ſibi redditus	315.d.e
tus 384.b ſimulacrum per Phœnicē		nauem vel ratem videre	334.d	ſpiritum quid vocauit Anaxagoras	105.f
144.f ſymbolum 417.f vie	230.f	occipitium caluum	231.a	ſplen à Saturno regitur	239.b
uis & beneficium	115.b 234.a	oculos tres ſe habere	236.e	ſplene laborantib. riſus difficillimus	44.b
Solis vis	437.f	pectus ſibi tranſfixum	309.d	ſplendor nominis	341.b
Solis & Lune coniunctio	426.d	puer in ſenem ſe mutari	231.d	ſpolium leoninum, virtutis ſignum	15.a
Soli cur dedicati leones	3.b	ſolem obſcurari	327.d	ſpongia	216.d 217.a.b
Soli equus maſtatus à Lacedæmonijs &		ſpicas in aure natas	405.a	ſportula	406.e
Perſis	38.d	ſtatua ſe vaſte magnitudinis eſſe	366.c	ſportulam oſium plenam dono miſi Dio-	
Solem, Lunam ſtellasq; quomodo deos in-		ſtellas in mare vel terram cadere	332.c	geni Alexander	43.a
tellegerint Aegyptij et Phœnicis	326.c	ſupercilij coloratum & denſum	236.d	¶ Squame in ſacris quid	222.e
Solem Oſiris apud Aegyptios ſignificat.	320.f	vini hauſtu ſe attentari	388.c	ſquatina	215.d
Solem quomodo alloquebantur Indi pro		vmbilicum, & quæ circa cum	248.c	ſquilla	201.f
conciliata Principū beneuolētia	401.c			¶ Stabilimentum	336.d

Index

stadium 265.f Italicum quale Ibid. Pythi- cum 266.a Olympiacum Ibid.	stare 230.c	stare conuenit adoranti 46.a	stare in diuinis literis quid Ibid.d	starna aues quae nunc Romanensib. 176.d	stathmus 266.f	Statij locus 122.c 325.b 430.a	statuae Aegyptiorum quales 366.a	statuae gigantae obtortis sunt crurib. 118.c	statuarum celebritas in columnis, antiqua est 365.f	statuarum triumphalium ornamenta quae 321.b	stella 330. & seq.	stella crinita Iulio Cesare sublato statim apparuit 330.c	stella aliquot Arctico polo affixae repel- lunt aquam a terra 251.d.c	stella cur exortu Solis extingui videantur 328.a	stella mundi oculi 430.b	stella per somnum in mare vel terram ca- dere vise, quid 332.c	stellarum significatum in sacris quod.. 331.d.e.f	stellio 202.d	Stephanum de Gentibus Hermolaus By- zantius in compendii contraxit 194.f	Stephani de Urbib. locus 126.a 220.d	sterilitas 92.b 383.a.b	sterilitas mularum propria 92.c	stipula in sacris literis quid 405.b	stola 297.a	stoliditatis ludibrium 88.f	stomachus 261.c	stomachus a Luna regitur 239.b	strages Megarensium a leonibus edita 6.d.c	Stratochis improba auaritia 255.a	strenuus 310.f 312.c	struppacia festi 419.c	struppi Ibid.	struthiocamelus 178.b & seq. ambiguus inter terrestria & aëria Ibid.e	struthiocamelus currit perniciosissime 178.f	incubatu oua non fouet, nec pullos nu- trit. 179.a	struthiocamelus cur colla tantum frutice occultet 179.b	struthiocameli pennae aequales 178.c	earundem vsus ad conos bellicos & ga- leas adornandas Ibid.d	struthiocameli stoliditas 178.d 179.a	struthiorum oua dissecta in aquas partes Garamatis praebet vsum pulcorum 294.e	struthiorum oua cur perquirant Gara- mantes 122.c	studiorum profectui, corporis officium in- commoda 178.a	stultitia 74.d	stulti ad cribrum, proverb. 278.c	stupidus tardusq; 66.c	stupor 19.c	stupor & admiratio 122.d	sturio an silurus 216.f 217.d	stauitas ex asperitate 420.c	stauitas sublata 391.f	subare 67.c	subdere colla iugo 359.a	Subdiales aedes quib. Dijs aedificantur. 365.c	subiugatio 259.a subiugare Ibid.	sublimitas 151.f	sublimium appetitor 416.d	sublimium rerum indagator 129.d	subsidium 316.f	subucula 295.f	subulci templa non ingrediebantur apud Aegyptios 65.c	subucutanea oua quae Suburanensium & Sacrauiensium coten- tio super equino capite 132.b	successus voti 106.a	Sucfanorum pecunia 173.f	Suetonij locus 287.b 313.d.c	Suffeni Catulliani 50.d	suffibulum 296.e	suis viribus pollens 17.a	suos tantum curans 175.b	Sulpitij Galbae canterius prolapsus in ipsa longi itineris porta 37.e	summa 368.b	summa calliditas ingenij 5.a	summissio 232.e	sumptus publici priuatiq; 287.f	superbia 35.c in pulmone 420.c per cer- uicem 232.d	supercilium 236.c 238.d	supercilium in tutela Iunonis 236.c	supercilium in lectu veteres solebant velli- care 236.d	superciliorum contractio 7.c	superciliofi qui dicantur 238.a	superflua summo 231.a	super humerale sacerdotale Aegyptiorum 306.c	superstitione nationes omnes aliquando contaminatae 79.d	supparum 298.a	supplex 253.c	supplices apud veteres coronatos fuisse. 386.d (371.f)	supplicationes quando fieri solite 364.a	supplicium capitale 409.	supplicij significatum 412.a	suppressa 360.d	surditas 34.b 184.c	surditatis symbolum 415.c	Susae vnde dicte apud Persas 402.d	Sus Boeotia 66.c	Sus cur in Creta sacra 68.d.c	Sus inmeruam 66.b	Suis grunnum fugit elephas 64.a	suem tangere non licebat Aegyptijs 65.c	sue nullum animal pluribus varijsq; con-	ditis aptius 63.b 66.f	sues Aematheolice solidis sunt vnguibus 69.c	sues agrestes semel paruit in anno, idq; e- state 67.b	sues cephalalgiam curant esu cancrorū sus uatiliū 59.d	subius dentes atterebantur apud Salami- nios 63.e	suilla caro aciem ingenij obtundit 63.d	suilla carnis laus 67.a	suillum genus cur nullum in Arabia 64.c	suillo generi cur pepercerint Aegyptij. 68.c.f	Sybaritarum interitus quando 386.b.c	Sybaritarum mollietis cur gallinaceos in vrbe non patiebantur 173.c	Sycomori hieroglyphicum 392.b	Sydus 330.d	L. Syllae legionum exemplum 42.c	Syluia auis, vel rubecula 184.c	Symeon puerulus Tridenti a Iudeis in sa- crificium trucidatus 89.b.c	Syncerus Actius Sanarius 143.f	Synodi sextae locus emendatus 75.d.e	Syphaci cur dona missa sint a Romanis. 321.d	Syracusana mensa quae Platoni 67.a	Syracusani 34.c	Syracusianorum numus 25.b	Syri cur columbae pepercerint 158.c	Syrii detulerunt pisces argenteos in tem- pla Facilitidis deae 223.c	Syrtes anguipedes 108.a

T

Tabanus 190.c	tabellarij fides 149.c	tabularum in Theodosij insignijs interpre- tatio 226.f 227.d	taciturnitas 275.f 276.d	taciturnitas laeuae 14.d	Tacitus imp. amariore cibos appetijt. 189.a	Idem Virgiliani carminis dulce- dine offendeatur, & Ciceronis lectio- ne Ibid.	tenie quae 286.d	teniae Isidi dicatae quales 286.b.c	Offi- ridis quales Ibid.d	talaria 429.d	talaria pennata Mercurij 155.f	talpa 98.f 99.a	liquidius audit 98.b	talpa cor ad praesagium confert 99.b	Thalhibius, cur porcum, quem Agamem- non pro iuramento statuerat, in mare precipitem dedit 69.c	talus, princeps libidinis locus 257.e	Tanagraeorū pessilentiam quomodo Micr- curus expiauerit 78.d	Tanaquil in templo M. Anci diu adseruata 316.c	Tantalij symbolica interpretatio 257.b	taranda 198.b	Taras delphino uectus 194.c	Tardas aues quas uocent Hispani 180.b	tardigrada testudo 200.d	Tarentini 34.d	Tarquinius Prisci filius cur omnium primus donatus bulla 301.b	Tarquinius Prisco ex itinere pileum abstu- lit aquila 137.f	Tarquinius Superbus papauerum capita decuit 419.b	Tarquinius Superbi curru scitilis 321.d	metus angue conspecto quid 111.e	Tarquinius origo 419.b	Taruisini leones quid 25.c	Tauri populi qui 29.c	Taurica Dianae sacrificium quale 70.b	Taurij ludi quib. dijs, et cur instituti 25.b	taurina specie fluij qui 25.c	taurus animal uenerum 436.f	taurus describitur 22. & deinceps	à lupo superatus apud Argiuos quid. 27.c	dextro obligato genu mansue- te ducitur 23.f	Soli a Persis dedica- tus 26.d	Taurus coelestis cur Veneri dicatus 22.f	taurus Herculeus 23.d	tauri auricula quid 25.a	tauri collo alligatae caprifici vis quae. 383.d	tauri significata 22.e	tauri significatum in sacris 31.a	tauri temperantia 22.d	robur Ibid.	taurum quando sacrificabant Spartiatae 30.c	taurorum immolatio Hebraeis quid 23.c	tauros cur immolabant Neptuno, & qua- les 25.a.b	Taygeto in monte uentis equum immola- bant Lacedaemonij 38.d	Tegea Arcadiae ciuitas 376.d	Tegos pro lupanari Ibid.	telamonis 367.f	Telemachus delphino seruatus 194.d	Telephus 366.e	Telesilla cur galeata statua erecta 52.f	telus duplex 431.f	432.a	Tellus cur hominum mater dicta 321.f	telum vnde dictum 309.b	310.d	temonis hieroglyphica 337.a	temonem nauibus immittere à quibus di- dicerint homines 130.b	temperantia 245.d 299.c	355.c.d	383.e.f	temperantia, modestiaq; 202.d	temperantia elephantum 18.b	temperantia per cubiti symbolum 265.a	per Nilum 153.f	temperantiae vis 110.d	tempestas per ardeam 183.b	per se- pian 203.f	tempestatis mutationem patesceri 433.a	tempestatis praesagium per echinū. 204.f	templa sacra, Florae, Herculi, Marti, Lu- nae, Proserpinae, Soli, Veneri quae 365.c	tempus 104.b 331.c 381.e 405.c	temporis diuturnitas 369.c	temporis significatio varia 104.c.d	tenacitas 376.f	tenebrae funestum ue 206.d	tenebrae in diuinis literis quid 147.e	Tenedia securis 227.f	Tenedus quomodo à Darianis militibus uastata 337.f	Tenediorum regis lex quae 316.b.c	tentamentum 345.c	tentoria ex quib. rebus fieri solita 250.a	tercentis sexaginta quinq; 272.a.b	Tereus Thrax Proenem duxit in uxorem. 163.d	Philomelam deflorauit Ibid.	terga dare 232.f	Teriungi milites 97.b	terminus 133.c 258.d 278.c 365.e	Terminus lapideus Capitolij 361.d	ternaria millia 273.e	ternarius numerus cur Palladi & iustitiae dicatus 292.d	terra 115.c 321.f 364.d 439.b	terra & aqua 353.c	terra cur omnium mater credita 329.a	terra frugifera 26.a	Terra, quae & Maia 69.f	terra per Scorpium indicata 119.d	terrae filius coluber 115.d	terrae fides omnes in Dei manu esse, cur dixerint veteres 251.d	terrarum dominatio 214.e	terrarum umbilicus 143.a	terrenorum cum coelestibus temperatura 423.d	terrenis addictus 203.b	terrificus leo 4.d	terror 321.f 227.c	torrens in sacris quid 383.c.d	Tertij Theodosiani 294.b	Tertiodecimani 42.d.e	Tertulliani laus 144.c	testacea plenitudo magis pinguescunt. 201.d	testamentum nouum eget auxilio veteris, uetusq; noui 284.f	testamentorum tabulae apud veteres quo- modo signabantur 302.b	testes sibi Pontici praestantiores 98.d	testes quantum ad genituram conferant. 383.e.f	245.d	testes uirtutis indicia 246.d	testiculos sibi secuisse vel abstulisse quis dicatur 246.d	testimonia seruorum contra dominos nul- la 147.c	testudo 199.f	testudo cur Veneris simulacro apposita à Phidia 200.d	testudo prudentiae symbolum 431.e	testudino ore robustissima 200.e	testudinis munimentum Ibid.c	testudinis segnitiae disticho expressa. Ibid.d	testudines ubi magna 199.f	tetragrammaton 303.d	Tetragrammaton nomen ineffabile 205.f	Teuthis 357.d	Thaipsali milites 113.e	Thalia 351.a	Thalys mercator 27.f	Thamira Mosen puerum ex profluente exemit 281.d	Thebani vnde oriundi 112.d	Thebarum insigne fuit draco 112.d	Thebis cur iudicium statuae sine manibus 255.a	Thebiorum natio pestifera 105.d	Thelesilla, eiusq; statua 317.d	Thelyo 350.e	Themistocles galorum exemplo confir- maui pugnantes 173.d.e	Themistoclis argutum responsum 34.f	Theocriti loci 36.e 73.f	183.f 216.a 281.e	Theocriti Pharmaceutria ex Euphorio- nis Mimis translata 216.d	Theodori Gazae laus 59.c	Theodosianae militiae insignia 340.f	341.a	Theodosiani 294.a	Secundi Ibid.	Tertij Ibid.c	Theodosij insignia qualia 226.f	227.a	Theodotionis Ephejsij opinio reiecta. 132.d	Theognidis locus 197.d	Theologia 178.f 179.d.f	280.c 289.e.f	theologiae munus 279.f	Theophrasti de viperis sententia 107.b	theriacum 117.e	Thersites cur dicatur in siniam mutatus. 50.c	Thersites dictus Ibid.	Theseus barbam tondere noluit 231.f	Theseus primus anteriorē capitis comam. Apollini Deliaeo dedit 230.d & 231.f	Theseus primus palmae pretium instituit. 369.d	Thessali coronas amarathinas primi ex- cogitarunt, & libamina quotannis ad Achillis tumulum ferunt 403.d.e	Thessalis quinam erant bucephali 29.b	Theslij filiae quinquaginta ab Hercule vi- tiate 73.d	Thetis in sepiam commutari solita 203.c	Theu Platoni quis 205.f	Theutates Propertio quis Ibid.	tholos 203.f	Thomas Campegius episcopus Feltrensis 334.d

Index

Thomas Militarius	177.f	titillatio	244.d	390.b	tripos aureus Socrati adiudicatus	409.d
Thomas Petrosanctus	271.a	Titoplus		350.f	tritium à lolo repurgandum	405.f
thorax	317.b	Titulus	303.c.a	Numarege factus	Ibid.	292.c
Thoracum indago in paludibus exploran- dis qualis	98.b	Tityi iecur, à vulture cur fingatur abrodi	134.b.c			
Thrasibulus Milesius	419.b	¶ Toga & togatæ comedia	255.a.b			
Thrasibuli simulacro cur adsculpta mu- stela	99.c	toga picta	298.d			
Thrasibuli statua in Olympia	39.d.e	toga vtebatur & viri & mulieres	295.b			
throni fici folium cur dictum	392.d	tolerantia	355.f			
Thronax mons	181.f	tonitrus	229.f			
thunus 217.a huius captura vbi. Ibid.		tonitrus vocatus filius Clearchi	324.e			
thunum piscatoris Neptuno sacrifican- bant	218.a	torcularis hieroglyphicum in sacris literis	390.c			
thurbulum	243.a	torpedo piscis	212.a			
thus in Sacris quid	344.a	torpedini pisci ignavia præditus cur as- similetur	212.c			
Thyrsus circūfusa hedera coopertus quid significet	376.c	torques	305.d			
Tiara	303.c	torques abeneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interceptus fuit	55.d.e			
tibia, Veneri sacra	349.b	torquem qui meruit duplam consequen- tur annonam	305.e			
tributa	Ibid.	torquum species	305.e			
tibicines expectare, prouerb.	349.c	torquibus donatus Sicimius Dentatus.	305.d			
Tiberius à quo oppressus	172.c	torquilla	183.f			
Tiberius fulmina coruscationesq; expa- nescens, lauream sibi imponere soli- tus	372.d	torrens	283.e.f			
Tib. Gracchus quo gestu se populo comen- darit	226.c	toruitas vnde dicta	23.e			
Tiberius Imp. noctu vidit	234.d	toruum tueri	Ibid.			
Tiberij Cæs. serpens à formicis corrosus quid portendebat	113.a	toto & aperto pectore	24.f			
Tib. Cæsaris numus	178.c	¶ Tractabilitas	94.d			
Tib. Claudij Cæs. numus	252.b	Tragelaphi in Diuinis literis qui	56.b			
Tib. Gracchi oppressio per angues in ga- lea significata	118.d	Tratana aqua	289.d.e			
Tiberij humero infidēs gallus quid	172.d	Tratani columna, colossum habuit super impositum	365.f			
Tiberij Imper. nequitia	172.c	Tratani Hadriani numus	254.f			
Tibullus locus 104.a. 158.c.d. 355.f. 377.e		Tranquilli locus	190.e			
Tigranes candidam fasciam ad Pompeij pedes abiicit	302.f	tranquillitas	180.e			
Tigris	84.d	transmutatus	181.d			
Tigris audito tympani sono insanit, ita vt semetipsam dentibus impetat	85.b	transuersum digitum non secedere	263.b			
Tigris cur vocata sagitta ab Armenis.	309.e	trapezitarum mense in lunis habeban- tur	229.c			
Tigris equum citatissimum ter repetito cursu assequitur	85.b	trecenta	269.f	270.a		
Tigris fluuius vnde dictus	154.d	trepidatio	95.e	159.d		
timidus minima quaq; de re	181.b	tria	269.e			
Timo Democan assentatorem ligone per- cusit	51.f	tria mala quæ	344.d			
Timoleon cum Bomilcare & Asdruba- le feliciter pugnat	382.c	trias	280.b			
tinca	215.c	triangulum æquilaterū cur diuinitatis in- dicium 292.b. cur Minerva, Verticigena				
thinnabulum	349.d	Tritogenia. Ibid.				
tippula	193.d.e	tribas mulier per gallinam	171.f			
Tirestias	57.b	tribunitia potestas ab Imperatoribus v- surpari solita	298.f			
Titanum genitalia defecta quid	247.c	tributum remissum Italie à Nerua	33.f			
Titi Lij imago Patanij qualis	260.f	Tricarenus Geryon	228.c			
261.a		tricenarius numerus	269.c			
T. Lij locus	24.c	tricipitium	228.d			
Titi Vespasiani numus	195.e	tridens	338.b	354.c		
		triginta	273.d			
		trigla 215.a cur Diane dicata	Ibid.			
		trinum & trinitas rerum	291.f			

Tyrheni nauigandi facilitate claruerunt	195.d	Delphini cognominati	Ibid.
V		Acce Veneri dicata	294
Vacce vox quid in sacris literis	28.c	Vacillatio	256.e.f
Valentiniani quid per serpentis effigiem commonstrabant	115.b	Valentianenses milites	97.b.c
Valeria Luperca ab aquila liberata fol.	139.e	Valerius Soranus cur neci traditus	fol.
valetudo inoffensa	403.d	valetudinis diuturne prosperitas	186.c
validior à deteriore superatus	82.e	vane sapientie studium	146.f
vaniloquentia euitata	18.d	Variæ, genus Pantherarum	84.c
Varietas verum grata	107.d	M. Varro litterarum porcus appellatus à Palamone	63.a
Varro nauali corona donatus à Pompeio	335.c	Varronis opinio de mundi partibus	24.c
vas animæ quid D. Paulo	407.d	vasa indignationis quæ	Ibid.
vasa pro seruitijs ponuntur	408.c	vastitas	118.c
vaticinium	372.a	vaticinij symbolum laurus	372.a
vaticinij symbolum laurus	372.a	vaticini ex cane quis primus desumpse- rit	39.c
¶ Vertas	409.a	¶ Vedis	360.d
vehemens cupiditas	184.a	velamen simulacri fidei albū fuit	254.c.d
velamen simulacri fidei albū fuit	254.c.d	velia	183.c
Vedius nebulos reprehensus à Cicerone	47.d	vehemens appetentia	53.f
Venetiana sylua quando exaruit	372.f	Velocitas	195.c
Velocitas negotiorum	29.f	Venator	358.b.c
Venationis antiquæ ratio in Sicilia dum cer- uos venantur	53.b.c	Veneficiorum amuletum	81.c.f
Venenatarum sagittarum ictus quomodo sanabantur	159.f	Venia	262.c
Venia	262.c	Venus	68.b
Venus	68.b	Venus aduvs	220.b
Venus aduvs	220.b	Venus cur aurea voca- ta 22.f cum peccine cur Romæ aliqūā do colebatur 307.d cur eadem bar- bata	Ibid.
Venus cur aurea voca- ta 22.f cum peccine cur Romæ aliqūā do colebatur 307.d cur eadem bar- bata	Ibid.	Venus Genetrix	252.b
Venus Genetrix	252.b	templum erectum, & à quo	Ibid.
templum erectum, & à quo	Ibid.	Venus in antro statuta, & quare	395.c
Venus in antro statuta, & quare	395.c	malo insignis	395.c
Venus Morpho	356.f	Venus hylæ vocata	158.f
Venus hylæ vocata	158.f	Veneris armate simulacri cur apud Lacedæ- monios 308.d currum cur tra- hant passerres 150.e digressio ab E- rycis monte	157.f
Veneris armate simulacri cur apud Lacedæ- monios 308.d currum cur tra- hant passerres 150.e digressio ab E- rycis monte	157.f	Veneris Erycimæ templum	342.f
Veneris Erycimæ templum	342.f	Veneris in tutela sunt horti	247.b
Veneris in tutela sunt horti	247.b	Veneris Mycheæ sacra quæ	107.e
Veneris Mycheæ sacra quæ	107.e	nigrae facellum vbi 247.d prophe- tae templum 200.b sedes in lumbis	157.e
nigrae facellum vbi 247.d prophe- tae templum 200.b sedes in lumbis	157.e	Veneris simulacri cur testudinem adieco- rit Phidias	200.a
Veneris simulacri cur testudinem adieco- rit Phidias	200.a	Veneri cur adsculptus polyopus	199.a
Veneri cur adsculptus polyopus	199.a	Veneri cur dedicata columbæ	157.a
Veneri cur dedicata columbæ	157.a	Venerem cur compedibus constringendā finxerunt veteres 247.c cur in vin- cula coniecti Tyndarus 356.f lan- guentem excitantia	421.e
Venerem cur compedibus constringendā finxerunt veteres 247.c cur in vin- cula coniecti Tyndarus 356.f lan- guentem excitantia	421.e	Venerem spinosas in pectore curas serere	400.b
Venerem spinosas in pectore curas serere	400.b	Venter 249.b originis indicium	Ibid.
Venter 249.b originis indicium	Ibid.	Venter caret auribus, prouerb.	249.d
Venter caret auribus, prouerb.	249.d	Venter mare aliquando denotat	225.f
Venter mare aliquando denotat	225.f	Ventris varia significata	249.b.c
Ventris varia significata	249.b.c	in Ventrem pugnos ingerere	249.c
in Ventrem pugnos ingerere	249.c	Ventri loqui qui dicantur in sacris	249.e
Ventri loqui qui dicantur in sacris	249.e	ventum attestari, Scythis maximum iura- mentum	315.f
ventum attestari, Scythis maximum iura- mentum	315.f	Vento grauidæ factæ equæ	36.d
Vento grauidæ factæ equæ	36.d	Ventorum presagium per echinum	204.f
Ventorum presagium per echinum	204.f	Ventis equum immolabant Lacedem.	38.d
Ventis equum immolabant Lacedem.	38.d	Venustas	95.f
Venustas	95.f	Venustatis symbolum	400.f
Venustatis symbolum	400.f	Vepres delictorum symbola	Ibid.
Vepres delictorum symbola	Ibid.	Ver	439.f
Ver	439.f	Ver & hyems	129.d
Ver & hyems	129.d	Ver, hyems, sol	252.d
Ver, hyems, sol	252.d	Veratrum cur appetat coturnices	177.d
Veratrum cur appetat coturnices	177.d	Verbene descriptio	419.c
Verbene descriptio	419.c	Verbum quid Theologis	142.b.c
Verbum quid Theologis	142.b.c	Verba per gladij symbolum	314.f
Verba per gladij symbolum	314.f	Verborum sons mens est	39.d
Verborum sons mens est	39.d	Verecundia	240.f
Verecundia	240.f	L. Veri Aug. numus	289.b
L. Veri Aug. numus	289.b	Veritas	301.c
Veritas	301.c	Veritas fidem parit	431.a
Veritas fidem parit	431.a	Veritas, veritatisq; signum nudum	326.e
Veritas, veritatisq; signum nudum	326.e	Veritatis dulcedo	39.c
Veritatis dulcedo	39.c	Veritatis symbolum	397.c
Veritatis symbolum	397.c	Vernum tempus	125.c
Vernum tempus	125.c	Verni temporis amœnitas	78.f
Verni temporis amœnitas	78.f	Verriculum	337.e
Verriculum	337.e	Versicoloris vestis	297.f
Versicoloris vestis	297.f	Versipellis	198.a
Versipellis	198.a	Verticigena	292.b
Verticigena	292.b	Vesfones	312.f
Vesfones	312.f	Vespa vnde procreatur	189.e
Vespa vnde procreatur	189.e	Vespa	31.e
Vespa	31.e	Vesparum habitationes & celle quales	190.a.b
Vesparum habitationes & celle quales	190.a.b	Vespsis aduersatur malua sylvestris	189.f
Vespsis aduersatur malua sylvestris	189.f	Vespasie partus treis, per quernos ramos fatales totidem premonstrati	376.b
Vespasie partus treis, per quernos ramos fatales totidem premonstrati	376.b	Vespasianus aliquot ex plebe miraculose sanauit	227.a.b
Vespasianus aliquot ex plebe miraculose sanauit	227.a.b	Vespasian. de lotio vestigal exigebat	18.f
Vespasian. de lotio vestigal exigebat	18.f	procuratoribus pro spongij vtebatur	216.d
procuratoribus pro spongij vtebatur	216.d	Vespasiani signum	122.d
Vespasiani signum	122.d	Vespasiani triculum ascendit bos arator	26.b
Vespasiani triculum ascendit bos arator	26.b	Vespasiano recens electo defuit autoritas	227.a
Vespasiano recens electo defuit autoritas	227.a	Vespertilio	179.b.c
Vespertilio	179.b.c	Vespertilio sola volatiliū lac & mammas habet	179.d
Vespertilio sola volatiliū lac & mammas habet	179.d	Vespertilionis & columbæ discordia	fol.
Vespertilionis & columbæ discordia	fol.	Vespertilionis & formicæ discordia	179.e
Vespertilionis & formicæ discordia	179.e	Vespertilionis arcetur platani folijs	Ibid.
Vespertilionis arcetur platani folijs	Ibid.	occiduntur hedera suffumigata	180.a
occiduntur hedera suffumigata	180.a	Vespertiliones in sacris quid	179.f
Vespertiliones in sacris quid	179.f	Vespillo	40.d
Vespillo	40.d	Vesta	135.f
Vesta	135.f	Vesta sedens sculpi pingit; solita	319.d
Vesta sedens sculpi pingit; solita	319.d	Veste rotundam ædem Numa P ompilius consecrauit	364.d
Veste rotundam ædem Numa P ompilius consecrauit	364.d	Veste simulacri qua nā figura erat	344.c
Veste simulacri qua nā figura erat	344.c	Vestales virgines	296.e
Vestales virgines	296.e	Vestaliū inuita	384.b
Vestaliū inuita	384.b	Veteres minus vitiosi in philosophando	245.e
Veteres minus vitiosi in philosophando	245.e	Vetustas	377.e
Vetustas	377.e	Vetustas quibus honorem tribuit	26.a
Vetustas quibus honorem tribuit	26.a	Vetustatis symbolum hedera	377.e
Vetustatis symbolum hedera	377.e	Vexatio	249.f
Vexatio	249.f	¶ Vgolimus Campegius	334.b
¶ Vgolimus Campegius	334.b	¶ Via in diuinis literis quid	257.a
¶ Via in diuinis literis quid	257.a	Vie & semite differentia	289.c
Vie & semite differentia	289.c	Vie per pedes symbolum	257.c
Vie per pedes symbolum	257.c	Victimæ quales & quæ numinibus immo- labantur	70.a
Victimæ quales & quæ numinibus immo- labantur	70.a	Victor hostis	82.f
Victor hostis	82.f	Victoria	30.b
Victoria	30.b	Victoria & gloria per accipitrem	154.f
Victoria & gloria per accipitrem	154.f	Victoria maritima	321.c
Victoria maritima	321.c	Victoria perpetua	155.b
Victoria perpetua	155.b	Victoria per galli symbolum	173.f
Victoria per galli symbolum	173.f	Victoria per noctuā apud Athenienses	147.b
Victoria per noctuā apud Athenienses	147.b	Victoria per oleum indicatur	307.b
Victoria per oleum indicatur	307.b	Victoriae Dauale Piscarie principis laus insignis	156.c
Victoriae Dauale Piscarie principis laus insignis	156.c	Victoriae presagium	43.c
Victoriae presagium	43.c	Victoria signum cur alatum	154.f
Victoria signum cur alatum	154.f	Victoria vti nescius	197.a
Victoria vti nescius	197.a	Victoriati numi	155.a
Victoriati numi	155.a		

Index

Victorini rhetoris locus 46.e
victus frugaliter commendatur 412.c
victus prouiso 19.b
Videntes appellantur Prophete 229.e
vidua perseverantis continentie 157.d
viduitas continentissima 161.b
viere 356.f
vigilantia 95.b
vigilantia custodiaq; 3.d
vigilantiam præstant ranæ oculi, lusciniæ carne 210.e.f
vigilia perpetua nullum vitur animal 3.b
vigilia speculationesq; 125.e
viginti 272.f
Vincentius Caprili 250.c
vincula iugalia Maroni quæ 262.d
vinculum 282.e
vinculum per anuli symbolum 262.b
vincula 255.b
vincula iugalia 299.d
vindemiæ prouentus plenus vnde præsigitur 182.b
vindemiarum licentia in regno Neapolitana 389.e
vindices milites qui 114.c
vindicta 12.e
vinearum incolunitas 174.d
vineas infestant Aphrici venti 174.d
vinitor 90.e
vinum ad incunditatem, non ebrietatem creatum 388.f
vinum in acetum conuersum quomodo restituitur 424.f in sacris oblatum, sanguinis signum 390.c marina comixtum aqua facilius conseruatur 194.e mentem, non secus ac alæ corpus, attollit 389.e
vini odium ex esu ouorum noctuæ fol. 148.b
vino apud Carthagenenses quibus interdicitum 389.c intemperantius vten-tes, melancholicos fieri 390.a nul-lum tormentum efficacius ad veritatem eliciendam adhibetur 166.f olim absti-nebant Romanae mulieres, quarum vna ob resignatos cellæ vinarie loculos sui media necata 389.d se ingurgitare cur adolescentibus quandoq; permissum 389.d
vina vetustas commendat 377.e
viola quomodo fragrantiores fiant fol. 417.c
vipera an mariti caput amputet, incertum 106.d
viperae dente tactus nulla deinceps venena reformidat 117.d iecur conditum aduersus serpentum ictus remedium 117.d
vipere debebant in desperatissimis mor-bis 177.d in Arabia cur innoxie 117.e quomodo abortum mulieribus

adferant 107.c
viperae vterus an à catulis excedatur 107.b
viperis conditis vefcentes diuissime viuunt 117.d
viperalis herba 422.c
viperino ictui vipera remedium est. fol. 117.c
vir probus 290.c
vir frugi, vxor prodiga 90.d
vir pater ue cur dictus scarabeus 61.a
vir vndecunq; perfectus 55.e
viri amor in mulierem infidam 203.f
viri probi animus quietus, improbi in-quietus describitur 182.c.d ser-mo 241.f
viri symbolum per barbam 231.f
viris loquacibus extrema lingua perfora-ta 427.d
virago 86.a.99.d
vires 305.c
vires cedere sapientiæ & eloquentiæ fol. 15.b
viribus suis pollens 423.e
virga cur Palladi accommodatur 116.b
virgæ & baculi differentia 305.d
Virgilij locus 28.a.29.f
30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a.71.f
84.e 104.e 105.f 110.c 112.b.c.
134.a.c.d 143.b 150.c 159.d 160.
b. 165.f 167.d.e 168.e. 206.c
207.f 229.b. 244.d.e 246.b
247.c 256.c 257.d 262.e 278.b 284.c
288.f 295.d.e 311.f 321.d 322.c.d
323.c 341.e 355.f 386.d 403.c
426.d
Virgilij locus in appendicibus 399.f
Virgilij opusculum de Rosa 401.d
virginales columnæ 367.c
virginitas 307.d
virginitatis imago per apes 188.b
virgo abscessis capillis 435.c
virgo capillos erectos habens ibid.b
virginis signum cur vitem auerfetur fol. 90.b
virginem parere non absurdum 132.c.d
virgines Armate quæ 308.d.e
virginum custodia 200.d
virgula diuina quæ Ciceroni 116.e
virtus 15.a. 375.c eneruata delicijs 61.e.f solida 305.e
virtus indagatrix cur draconi assimilata 110.c
virtus, munimentum quod auferri non po-terit 317.c
virtutis decor 231.b doctor 75.b
Virtutis ac Honoris imagines 431.d
virtuti cedit improbitas 209.d
virtutes labore comparantur 369.c
virtutis radices amaras esse, fructus vero suauissimos 379.b
viris hippomanis quale 36.a.63.e

vis aperta 358.e
vis leoni peculiaris 3.a
visum vnde proueniat 184.b
vita 344.f diuina 340.f
vitalis 152.e per cordis hierogly- phicum 242.b
vita morsq; per oculi symbolum 235.e
vitæ breuitas 4.a.262.d.e
vitæ humane cõditio 218.f. cursus 262.f
vita progressus 266.c.289.e
vitam instituisse sapienter qui dicantur 51.e.f
Vitellij Caesaris numisma 431.d
Vitelliana dominatio crudelis 26.b
Viterbiensis columna cum duabus accipi-tribus quid denotare videtur 155.d
vitij emendati signum 398.e
vitijs diuitijsq; nomen, idem 94.b
vitijs quis dicatur liberari 35.b
vitijsus 28.d
vitis libertatis indicium 389.d laboris 390.d
vitis Rheæ sacra 389.f
vitis supra caput Hecates prætendi solita, quid sibi velit 376.e
vitis cui Christus se comparat, palmitiq; eius consideratio 381.f
pro vitibus sacrum 71.e
vitula indomita descripta ab Horatio 35.e
vitulari & vitulantes quid 25.d
vitulus 436.e
vitulus marinus 108.f fulminee ibid.
vituli hieroglyphicum quod 25.d
vituli significatio in sacris quæ 30.f
vitulum offerre quid 23.b
viuacitas 55.d
vluificare in sacris literis quid 147.e
vlna 265.d
vltio 84.f.188.c
vltio diuina 428.f
vltio per digitos commotos indicata 259.f
Vlysses ordinis defector 129.c
Vlysses πολυτροπος 197.d
Vlyssis caput pileatum 293.c ge-nus nobile ibid.
Vlyssis socij non nisi necessitate coacti pi-scantur 221.b
Vlyssis socij quomodo virga vel in bruta vel in homines transformati 116.b
Vlyssi naufrago Pallas oleum attulit quo perungeretur 401.e
Vlyssi quid responderit Palamedes 129.c
Vlyxis etymon 87.e
vmbra 341.f
vmbra odoratæ miram inspirant frã-grantiam 411.f
vmbilicus, eius significata 248.b.d.e
vmbilicus terrarum vbi 143.d
¶ Vnctia

¶ Vnctia 263.d
vnicus 360.b
vndecim & duodecim 272.c
vngendi cadauera mos Aegyptijs 49.c
vngi & vnctio, & non vngi, in sacris quid 257.d
vnguentum in Aaronis barba quid fol. 401.f
vngues demorderi, & rodere 259.f
vngula bifida 64.d
vngula duplex 65.a
vngula bifida in sacris quid 55.f
vnicornis quomodo captiatur 21.c
vnigenitus 60.d
vniones gemmæ 307.a
vnitas 296.b 326.d
vnitas & vnio 291.f
vniuersalia rerum multis voluminibus ex-plicauit Mercurius 239.d
vniuersum vel mundus 425.f
vniuersi Deus 330.a
vnus dici vita 191.e
¶ Vocalia signa militaria 30.a
vocalis prima 27.b 128.b
vocalibus septem musica expressa 349.f
voci qualitates quot, quæ ue- ximi admirationi fuerunt 86.b quan- diu pedum suctu viuunt ibid.a
C. Voctiens cur à Senatu punitus fol. 260.e.f
volare verba, Horatio quid 155.a
Volcania quando celebrari solita fol. 364.e
Volcanus 344.b
Volcani templum apud Actnam 40.d
volumen 118.f
volumen vnde dictum 248.e
volumina serpentum quid denotent fol. 107.e
voluminum cornua quæ 248.f
voluntas bona per errorem obsuscata 346.d
voluntatis fons, cor 114.c
voluptas 272.c ex patientia 261.b
mature extincta 109.f vera quæ 110.d vires eneruat. ibid.a
voluptatem ex myrto significari 373.e
voluptates quomodo coercentur 250.e
voluptatum ac malorum affectuum disti- patio 126.f
Voluptaria Venus 93.a
voracitas insatiabilis 215.a
vorago 284.f Vortuna 288.c
Vot. XXX. nota in numis & aris quid sibi velint 273.a.b
voti inefficacia 128.b
voti concepta, & nuncupata 243.b
vox humana, quid 206.b
¶ Vpupa 182.b
vpupa quid Theologis 182.c
vpupa vis vefcens immodicè, quomodo ebrietati medetur 182.b

¶ Vr Hebraica lingua quid significet fol. 86.d
Vr Medianitarum rex ab Israelitis occi- sus, quid significet 86.d
Vrbanius Bolzanus Pierij patrui 233.a 338.d
Vrbanius Græcas literas docuit 233.b
vrbes cur olim editis in locis ponebantur 322.d
vrbium origines variè ab autoribus tra- duntur 111.c
Vrieli 322.f. 323.a
vrina rabiosi canis 43.f
vrinator 49.a 209.d
Vrina Ofridi dedicata 406.c
vrna tres 339.a
vrna auersis vestigijs cauum irrepit 86.c
fœmina mare ferocior 86.b fœtum e- dit sine oculis 85.f fœtum lambendo perficit 85.f
In vrnas abire quid 86.e
vrns quomodo capturam euadit 86.f
vrst caput imbecillum 86.e
vrst primum antra habitationibus commo- da ostenderunt 86.a ex Britannia aduecti ad pop. Rom. spectacula, ma- ximi admirationi fuerunt 86.b quan- diu pedum suctu viuunt ibid.a
salutis ergo alucaria incessunt 86.e.f
vrstis nomen ab irritatione olim impositu 86.d
Vrsina ferocia Herosolymitani excidij in- ducium 86.c
vrtica in sacris literis quid 400.d
vrus aut difficulter aut nunquam capi po- test 86.f
vrus bos Germanica 86.f
¶ Vtilitas & damnum 218.c
¶ Vna in somnijs visa, quid portendat 389.f
vna lexatio quomodo cohibeatur 424.f
Vulcanus 426.f
Vulcanus claudus cur fingatur 136.b
Vulcani parentes qui 136.a
Vulcano iuncta Pallas quid 134.f 135.a
Vulcano pisciculi pro animis humanis da- bantur 222.b
Vulcanum & Pallada masculo fœminas iu- dicarunt Aegyptij 134.f 135.c
vulpanser 146.c
vulpecule pellis assuenda Leonis spolia, prouerb. 98.a
vulpes 97.c & seq.
vulpis lepidum responsum ad pardum 97.e
vulpis lupiq; nomen à Prophetis nunquã ad bonum vsurpatum ibid.
vulpi quid responderit leena de prolis fœ- cunditate 11.b
vulpem cur Siculi cinedũ vocarint 97.d
vulpinari quid & vnde ibid.c
vulnus amatorium 107.e

Hieroglyphicorum.

vulnera amoris 389.e
vulnera culex susurrando 94.b
vultur 130.e & seq. à vento concipit 130.f quot oua parturiat 131.b vna non attingit 133.b
vulturis cœlestis afflatus quamnam habeat vin 133.e
vulturis cor amuletum ad varia 133.c ni- dum nemo vidit 134.a.b præsigitur vbi strages futura sit, ac acies cõcursuræ 133.d studium in educandis pullis 132.f 133.a visus & odoratus exquisitissimus ibid.c
vultures omnes fœminæ 131.f
vultures pro sepulchris apud Iberos 134.a
vulturum oua xephyrea & hypenemia 133.b
vulturina aquila 139.d
vulturina penna parturientes adiuvat 132.c
vxor cur ducenda 344.e inimica mari- to 106.d malum necessarium 344.e

Xenophontis nomine liber de Ae- quiuocis 162.d
Xenophontis locus 130.f
Xerxes fœellit in somnium 387.d

Y Græcorum sepe apud Latinos 350.b

Z Pro S veteres frequenter vsi 381.d
Zabulum 353.f
Zacharie Chimios dictum quod 277.f
Zadchiel 323.c
Zamael ibid.
Zantolxis sententia de oculis 233.c
Zare manus de matris vtero porrecta quid. 298.c
¶ Zelotypia 94.b
Zelotypia equorum 36.d
Zeno dialecticorum argutias eludebat 406.f
Zenonis Cittiçi responsum de coniuij hi- laritate 84.f
Zenonis sententia de Dialectica 193.d
Zenobia commendatur 23.b
Zenodoti error 120.b
xephyrea sunt vulturum oua 132.b
xephyro flante canis suauius cygni 165.c
in Zerintho Samoethracie oppido immo- labantur & epulabantur canes 44.f
¶ Zodiacus 425.f. 438.d
Zona 298.f. 299.a.d
Zonam virgineam, vel diu ligatam soluere 299.b
Zopyrus Pyrrhũ iugulauit 147.f
Zoroaster 345.b
Zoroaster recentior 9.b
Zoroastris flumina quatuor 153.c
Zoroastris sententia de animo 153.c

